№ 71

ГЛАСНИК
СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА

2-ги ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ.

КЊИГА ШЕСТА

СПОМЕНИЦИ

ИЗ

БУДИМСКОГ И ПЕШТАНСКОГ АРХИВА

ПРИКУПИО, ИСПИСАО И ПРИРЕДИО

Проф. ГАВРИЛО ВИТКОВИЋ

РЕДОВНИ ЧЛАН СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА,

и поч. члан, Матице српске.

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1875

СПОМЕНИЦИ

ИЗ

БУДИМСКОГ И ПЕШТАНСКОГ АРХИВА.

ПРИКУПИО, ИСПИСАО И ПРИРЕДИО

Проф. ГАВРИЛО ВИТКОВИЋ

РЕДОВНИ ЧЛАН СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА
и поч. члан Матице српске.

ЗБИРКА ЧЕТВРТА.

ПРЕДГОВОР

Са четвртом збирком свршава се низ споменика из будимског и пештанског архива.

У ове четири збирке смештен је најважнији део списа из поменутог архива у 862 броја.

Ради лакшег прегледа, према садржини ових списа, поделиосам ову осторијску грађу у десет разних група.

У I групу прибрана је свеколика правна грађа, као што су народне, општинске и мајсторске привилегије, заштитна писма цесарска и виших надлежатекства, декрети цесарски, министеријални, дворски канцеларија, дворске камере и разни камерални администрација.

Ова правна грађа у 68 бр. показује ону правну основу, на којој је утемељен и развијен живот српских одсељеника у јужним крајевима Аустријске царевине и у средњој Угарској у течају од два столећа (1627—1790).

Из прве групе најважнији су споменици ови. Оба „Statuta Valachorum“ од 1627 и 1630 год. На овим статутима основан и развијен је живот Срба Крајишника, који су у течају од 200 година својом крвљу одбијали навале турске, бранећи оно пусто земљиште, на коме се они настанили још на концу XV века, кад су се под првом навалом Турака староседиоци Хрвати разбегли по планинама Крајинске, Стајерске, чак до границе доње Аустрије и до зидина бечких. Значајне су привилегије ћесара Фердинанда III од 1655 год. даровање српским шајкашима у Коморану и у

Ђуру. Тако исто знаменита је она привилегија Леополда I дарована 1690 Србима и Грцима који су већ одавна становали у Дебрецину и у северо западним крајевима Угарске.

Важан је даље протест Срба, који су уложили код бечкога двора год. 1698 кад је Леополдо I продао Срем породици Одескалкиној.

Од важности је позивница Деспота Ђорђа Бранковића из Оршаве од год. 1689.

О правном стању и уређењу српских становника у Будиму, Пешти, Острогону, Коморану, Столном Београду и другим краљ. варошима, сведочи привилегија Леополда I. коју је 1696 год. даровао Будимцима. Даље декрет Угарске дворске канцеларије од 6 Септ. 1724 год. у којим се потврђују привилегије од 1696 дате Србима у краљ. варошима. Како је пак било правно стање Срба, мимо свију тих цесарских привилегија, најјаснији доказ, што се народ 1751 год. махом почео селити у Русију. Даље види се из жалба на саборима год. 1730, 1747 и 1748, и из споменика под бр. 28, 29, 30, 31. 34, 34, 36, 37 и 39 из II збирке, где се јасно преставља мучки рад народних противника. Најзад огледа се ова жалосна политичка тежња у царском рескрипту од 4 Апр. 1727, а највише у кобном илирском регуламенту од 27 Септ. 1770 год. Дворски декрет од 31. Марта и 11 Маја 1694 под (бр. 15 и 16 у IV збирци) одређује територијум, на коме се Срби досељеници населили.

Привилегије и устави мајсторски под бр. 17, 18, 20, 21, 24, и 69 показују индустријалност и трговинство код Србских насеобина, поглавито у Будиму Сентандрији и Пешти. А наиме писмо од 15 Јуна 1697 год. с којим патријар Чрнојевић спроводи табачком цеху у Сентандреји привилегију цес. Леополда I, сведочи о стању индустрије и радиности и мајсторска устројства у старој отачбини. Та тежња за привредом и радиности нагонила је ове досељенике, да одма приону за рад, и да по старом обичају установе

занате и трговину. У томе их помагаше и седи патријарх; као што се то види из његова писма, где вели: „како приходи до нашега смјеренија почтени мајстори руфета табачкога, и желаније своје подробно сказаше, како јеште у мирно време от старине имали су на обичају мајсторско урежденије. Паки по разрушенију и по поколебанију земљи отачаствија нашего, како су све своје добро оставили, тако и они свој мајсторски обичај угасе. Елмаже није аште и в чуждеј земли по нешто куће зградише, обаче свој обичај и мајсторско урежденије пожелевше“ — — — — —

Уз ове мајсторске привилегије и уставе кад ставимо протоколе еснавски судова добијамо подпуну и верну слику из живота ових наших старих српских индустријалаца.

У II групу приређене су црквенске повластице (ставропигије) у 24 бр. које су поједине општине добили од црквених поглавара; деклараториум илирикум, даље решења „архијепископског суда,“ синђелије, расписи, црквене књиге и т. п.

У III групи споменика ових огледа се свесан рад наших старих Срба на општим и јепархијским саборима народним, којих је било свега осамнајест у течају од 90 год. од 1700—1790.

Међу овима најзнатнији су били народни сабори год. 1708 у Крушедолу, на коме је већано о типографији о школама и о територијуму српском према декрету цесара Леополда I од 1694 год. Даље важан је сабор Карловачки год. 1726. где је закључено, да народ сам себи бира владике, да се осим основних школа оснује велика школа у архијепископату, да је власна свака општина да бира научна и морална свештеника, и најзад да 12 од народа изабрани тутори пазе на народњу касу и да без ових сам митрополит ништа неможе решити. Знатни су такођер сабори од 1730 и 1731 због својих закључака. Још су значајнији народни сабори од 1744 и 1748 год. На овима је решено:

како да се ограничи власт црквена поглавара, који су све више постали самовољни. О избору владика чрез народ. О шиљању питомаца у стране државе на науке о народном трошку: „чтоб и наш народ јединожди чрез своја почал, а не чрез инија уста говорити.“ Да владике народ прекомерно не глобе. Да владике само књижевне и научне људе запопе, које им народ предложи. Да синод потврди изабранога владику Дијонисија Новаковића. Да владике не куну, народ ни цркве затварају. Да се православни манастир Марча поврати нашем народу, који је загребачки бискуп на силу отузео од православних Срба. Да се манастири у Срему одбране од насиља кнеза Одескалкија. Да Срби на својем територијуму живе по своима пређашњим привилегијама, а под својим народним старешинама. Да се коначно обустави развојиштење војне границе, и да се развојиштена и инкорпарирана крајна поврати у пређашње стање. Да се потомцима Деспота Бранковића поврати бар неки део породичних добара. Да православна црква у Далмацији, која је тада била под мљетачком републиком, посредовањем цесаревим, стави под управу карловачког архијепископата. Значајан је био још и сабор у Карловцима год. 1769. Сабор 1770 значајан је због кобног деклараториума. О сабору 1790 у у Темишвару и о закључцима истога биће говора на другом месту. Још имамо да просборимо о јепархијским саборима. Сваки од ових будимских сабора, који је предходио општем народном сабору, имао је задатак, да изради предлоге на општи сабор, који је обично те будимске предлоге са малом изменом примио и санкционисао. Тако је сабор у Крушедолу 1708 примио предлоге будимске, које је потом митрополит Исаија Дијаковић у име народа цару Јосифу I на потврду поднео; а ћесар је затим угарском сабору са осталим краљевским предлозима послао, да се инартикулују. У овим збиркама изложен је рад преко 30 јепархијских сабора. Сем тога што се ови сабори от-

ликовали са својих предлога, значајни су били и с тога, што су бирали владике. Као што о томе сведоче споменици од 1728 и 1748 год. под бр. 23. и 67 из III групе споменика.

У IV групу прибрани су споменици у којима се огледа она непрекидност рада у нашем народу и веза међу народом и његовим старешинама у многим дописима појединих општина са црквени и световним поглаварима (1690-1781) свега 121 бр.

У четвртој групи споменика налазе се дописи, писмени преговори и договори народних старешина са народом. У првој периоди после велике сеобе од 1790 до 1730 год. до смрти честитог митрополита Мојсија Петровића, црквени поглавари у важним народним пословима нису ништа предузимали, но се најпре са знатнијим општинама и световним старешинама преко писама саветовали и договарали, шта и како да се ради. Споменици из ове групе могу нас подпуно упознати са овим народним умним радом, дајући нам верну слику унутарњег живота народњег. Овај народни рад управљен је био противу тајне мисли, која је руководила противнике српскога народа, да га растроје, сломију и најзад коначно униште. Из ових споменика види се, шта су народни прваци и вође радили, да се од ових мучких планова народних непријатеља одбране и да их осујете. Ови споменици живи су сведоци оне огромне борбе, коју је наш народ морао водити без одмора непрестано са својим сполним и унутарним непријатељима. Писма будимских агената и посланика код царског двора, показују нам зачетак и непрекидност ове борбе српских насељеника за свој народни опстанак. Познији дописи Будимаца са митрополитом Мојсијом, а по смрти овога са администратором митрополије владиком Николом Димитријевићем од 1726 до 1731 год. дају нам доказе о политичким маневрима српских противника, и о енергичној борби и о свесном раду народа у својој одбрани.

Први је споменик у овој групи писмо патријарха Чрнојевића, које је писао 21 Априла 1690 год. из Београда староседиоцима Србима у Коморану, помињући: „како приходи ка нам от вашега Сабора спахи кир Никола Зомборлија — — — и сказиваше ваше по бозе усрдије и ревност и уованије еже имејете ка нам. — — — и да нам вазвештуете всаку волу и мисал господску. Ово је писмо написао патријарх пре своје сеобе, њему су потоме корисни били савети Срба староседиоца у Коморану, где су живели важни људи, потоњи подвојвода Јован Монастерлија, мудри Адам Федвари и други знатни поглавари Срба шајкаша.

У овој групи налази се низ споменика, у којима писма Дес. Ђорђа Бранковића. Даље налазе се просбе, које је народ подносио ћесару Леополду I ради ослобођења свога Деспота. Има их и други писама, која се тичу Деспота Бранковића и његових потомака. А има споменика о неким лажним и импровизованих грофовима Бранковићима о Павлу и Августину. (Види бр. 50 и 68 у IV збирци). Какви су то били Бранковићи, у којој ли цели импровизовани, о томе говори владика пакрачки Совроније у свом писму, које је писао из Пакраца 6 Дек. 1704 Деспоту Бранковићу у Егер. (Види бр. 70 у IV збирци) Бранковићева писма износе врло важну грађу за старију и новију српску историју.

У овој групи налазе се писма најзнатнијих народних старешина. Међу овима заслужује велику пажњу досада једино познато писмо народног мученика капетана Пере Сегединца, писано у Пешти 1715 год. (Види бр. 150 у I збирци).

У V групу стављени су у 250 бр. судски протоколи српскога танача у Будиму, судске пресуде, уговори, тестаменте, тапије, тевтери општински. Сем тога у овој групи налазе се протоколи разних еснафа, општинска и судска устројства и т. п.

Овај драгоцени материјал правних обичаја[1] које су будимски досељеници као аманет од својих дедова насљедили и собом у туђинство понели, који су старински обичаји у тамошњим Србима очували онај српски дух, који их за дуго сачувао, да се у туђински живаљ не прелију. Из ових протокола види се цело судско и политичко устројство будимске српске насеобине, види се отношај између народа и њихови избрани старешина: (Види бр. 51, 53, 66, 67, 116, 144, 145 у II збирци). У овим протоколима огледа се унутарњи живот будимских Срба, управо то је верна слика из житота и осталих Срба, који су у краљевским варошима становали, и са Будимцима једнака права имали.

Овој групи додати су протоколи цеховних судова, из којих се види живот српских индустријалаца и трговаца, који су у трговачкој вези били са Цариградом, Солуном, Фијумом, Бечом, Прагом, Липиском и другим трговачким местима. У овим цеховним протоколима огледа се устројство свију 28 индустријских трговачких и радничких задруга. (Види I збирку 79 и 213 стр.).

У VI налазе се споменици у 20 бр. у којима се збори о школским стварима, осем што је на сваком народном сабору говорено и рађено о подизању основних, средњих и великих школа.

У VII групу прибрано је 12 списа, у којима се збори о српским војничким стварима.

У VIII групи прикупљена је у 16 бр. свеколика коресподенција Срба из Београда са Будимцима већином по трговачким или судским односима, сем тога у ову групу уврштени су и они списи, у којима се говори о Београду,

---

[1] То су речи нашег всleштованог проф. Балтазара Богишића, који је својим научним радом упознао јевропски научни свет са правним обичајима јужних Словена. По савету овога цењеног научњака саопштавам у овој збирци важнији део из будимских протокола од 1721—1740. Пошто сам протоколе од 1700—1720 год. тек од скора добио; то их остављам, да их у своје време печатам.

1. Леополдова повеља од 1 Јула 1665 год. 2. Декрет спишке камере од 29 Нов. 1658 и 3. Од спишке камере 7 Марта 1659. (36. 37. 52. 53. 54 и 55—IV).

6. Леополд I. у својој повељи од 4 Дек. 1690 уверава патријарха Арсена Чарнојевића и остала духовна лица православне вере о царској заштити. (42—IV).

7. Маршал гроф Карафа у имену ћес. Леополда I. ослобођава Србе у областима између Саве и Драве од војничких и спахијских 8 Марта 1691 (1—IV).

8. Ђенер. гроф Ветерани наредбом својом од 12 Септ. 1691 поставља Суботу Јовића за запов. града Арада (24—IV).

9. Министар Верденбург у име ћес. Леополда I. издаје решење на просбу Срба због уапшеног Деспота Бранковића. Од 9 Априла 1692. (3—IV).

10. Одговор Леополда I. Српских посл. преко кард. Колонића због Деспота Бранковића. Од 26 Апр. 1692 (4—IV).

11. Ћесар Леополдо I. указом од 26 Априла 1692 одређује већу новчану помоћ Деспоту Бранковићу. (6—IV).

12. Усмени одговор Кардинала Колонића српским посл. 26 Апр. 1692 (7—IV).

13. Војни главни комесаријат декретом од 6 Новем.* 1692 из глав. вој. стана код Варадина ослобођава Србе између Дунава и Тисе од квартирења војн. Овом декрету додат је списак села у бачком дистр. међу Дунавом и Тисом. (8—IV).

14. Сабор архидуката аустр. у Бечу свечано решава, да се Деспот Бранковић ослободи и да се стави на чело српске војске. (1693—IV).

15. Декрет дворск. војног савета у Бечу од 31 Марта 1694 издат патрај. Арсену Чрнојевићу и подвојв. Јовану Монастерлији, да српски народ изабере земљиште, на коме да се настани. (12—IV).

16. Декрет дворског војног савета од 11 Маја 1694 послат патријарху Арсену III. и подвојводи Јовану Монастерлије, где да се настане Срби. (39—IV). Види бр. 12 и 13.

17. Привил. Леопода I. будимском терз. руфету од 15 Марта 1695. (9—I).

18. Привил. Леополда I буд. месарском руфету од 15 Марта 1695. (10—I).

19. Леополдо I дарива спахилук Сирач патр. Арсену III управо поглавару српске цркве у Аустрији и његовим наследницима у архијепископату. Повеља је од 19. Јуна 1696. (41—I).

20 Привилеђија Леополда I Будимцима 24 Децембра 1696. (4—I).

21. Привилеђија Леополда I Будимци ослобођавају од квартира и других војних намета од 18 Јан. 1697. (6—I).

22. Општа бечка дворска камера писмом од 22 Фебр. 1697 тражи од угарске камере, да у тамошњем архиву пронађе, које су биле границе Срема. Угарска камера у одговору од 11 Марта 1697 вели, да нема о томе податке (26. 27. 28. 29—IV).

23. Леоп. I награђује подвојв. Јов. Монастерлију за велике услуге дипломом од 7 Јуна 1697 (14—II).

24. Леополдо I у својој повељи од 27 Јуна 1697 поклања патријару Арсенију Чрнојевићу и његовим насљедницима у архијепископату замак „Сечуј“ у Барањи (45—IV).

25. Леополдо I потврђује привилегије табачког руфета у Сентандреји 13 Јула 1697, које му је еснав у 28 арт. сложене поднео на потврду (21—IV).

26. Протест Срба у преставци цес. Леоп. I, што је породици Одескалкиној подарио господарсто над Сремом и титулу Херцега сремског, написан је овај протсст 1698. на лат. и нем. језику (16—IV).

27. Леополдо I указом својим од 21 Маја 1698 из Лаксенбурга налаже угарској камери у Пожуну, да доја-

1. ...ва Павла
списи... ...анковић бе-
7 Ма... ... (50 -- II).
...ру, да са иза-
рав... ... Саве и Драве.
пра...

...ардинал Колонић
...дио да брани Србе
...примр стилистике
...араног ренегата. На-
...50 — IV).
...арода даје пуномоћије
... да са народним посла-
... и пуковн. Савом Ни-
...ослобођење деспота Бран-
... патр. у Бечу 24. Јула

...да I становницима вароши Пе-
...арима 23 Окт. 1703. Овом при-
...ново слоб. крал. варош. (1-II)
...ој повељи од 12 Декем. 1703
...густина као грофа Бранковића и
...наредице, а шисматика Дес. Ђорђа
...као узурпатора титула и имена Бран-
...зера проглашава ћесар за лаж, што
... деспоту Бранковићу исказа (68-IV).
... ћенер. ком. буд. заштитно писмо
...етрову од 4 Јан. 1704. (24—I).
... Ракоције патријарху Арсену III.
...27 I).
...вена ћенер. ком. буд. заштитно писмо
...

... ћенерала Николе грофа Берчењи Србима
...ским и сентандрејским 22 Нов. 1704 (28—I).

36. Будимци жале се цару Јосифу I, што их будим. градски мaђистрат непризнаје као грађане. 1704. (51—I).

27. Мaђистрат буд. даје сведочбу Будимцима о њиховој верности за време Ракоцина устанка 8 Маја 1708 (65—I).

38. Будимци јављају влад. Исаији да желе стајати са грађанина а не под војном власти 22 Маја 1708 (62—I).

39. Будимци жале се мaђистрату што им непризнају грађ. права. Јуна 1708. (56—I).

40. Будимци моле митроп. Исаију да код двора поради због грађ. права 20 Јуна 1708 (57—I).

41. Јосиф I указом 9 Авг. 1708 одређује мешов. комисију због Перказије (71—I).

42. Писмо влад. Совронија Подгоричанина због Перказине парнице 18 Августа 1708 из Беча (60—I).

43. Угарска дворска канцеларија јавља војном савету, да будимци буду под магистратом а не под војном власти. — 10 Септембра 1708 (72—I).

44. Дворски војни савет јавља ђенер. Пфеферсхофену о парници Будим. са капет. Пергази 21 Септ. 1708 59—I).

45. Зашт. диплом Карла VI од 22 Јуна 1715 (149—I).

46. Карло VI даје граничарском официру из Арада Михаилу Чрнојевићу и његовој породици „Schutz-Patent." 25 Септ. 1720 (167—I).

47. Декрет Карла VI од 6 Септ. 1723 из Прага, налаже угар. власт. да поштују српске привилеђије. (174—I).

48. Декрет Карла VI ђумрукчији у развојиштеној граници у Зарандском дистрикту Сигисмунду Еделспахеру 20 Марта 1724. (175—I).

49. Угарска канцеларија потврђује привилегије Леополда I од 1696 Србима у краљ. варошима: Будиму Пешти, Острогону, Столном Веограду.

50. Горње писмо угарске канцел. од 6 Септ. 1724. на Латинском језику са малом изменом (189—I).

51. Декрет Карла VI о праву потврђења владичанског из Граца 26 Јуна 1728 (199—I).

52. Заштитно писмо Карла VI од 18 Маја 1735 год. издато српском народу. (88—II).

53. Рескрипт Карла VI краљевском намесништву 18 Маја 1735 (90—II).

54. Распис намесништва, којим је протекцион. диплом царев разаслат жупанијама и кр. вар. 8 Јуна 1735 (92—II).

55. Декрет Карла VI којим ћесар даје грађанске повластице Пештанцима. 20 Април 1737. (116—II).

56. Наредба угарске дворске канц. од 30 Дец. 1738, да се турски поданици трговци за 14 дана из државе Аустриске иселе. (119—II).

57. Марија Тереза декретом од 21. Октомбра 1741 потврђује патр. Арсена IV за поглавара српске црсве у Аустрији. (166—II).

58. Мариа Терезија декретом својим од 8 Дек. 1741 налаже краљевском персоналу, да по молби бирова сенатора и целе будим. српске општине сваки суд има саслушати њихове жалбе, сведочбе, или што буду тражили (52—III).

59. Законским чланом 18. угарског земаљског сабора, Марија Терезија, потврдила године 1741., да се укида моришка и потиска војничка крајина и ставља се под грађанску управу мађарску. Но извршење тога грознога закона изазва велико негодовање Срба. Оне исте године 1751 кад се оно народ покренуо у Русију нађоше се у запари саветници ћесаричини, како би овом исељивању доскочили, које су они несавесним поступцима изазвали. Да би Србе ублажила, издадс царица декрет овај 23. Окт. 1751. у коме правда ћесарица развојничење и утеловање потиске и поморишке крајине. А најзад утврђује пређашње своје неодржане потврде привилегија, и важност истих простире на *обе нове* жупаније, као и на оне где Срби живе. (71—III).

60. Горње писмо на немачком језику. (72—III).

61. Марија Тереза у декрету 29 Августа 1752, укорава угарске власти због злоупотреба и насиља српском народу учињена, у исто време потврђује све привилеђије што су њезини предци српском народу даровали. (83—III).

62. Налог угарске дворске канцеларије православним владикама. (122—III).

63. Наредба угарског краљ. намесништва, од 10 Октобра 1769 године, буд. таначу српском, о наслеђу заоставштине по смрти свећеника православних. (140—III).

64. Цар. Марија Тереза рескриптом од 21 Окт. 1769 г. дозвољава будимским Србима долазак на сабор. (147—III).

65. Марија Тереза потврђује ново изабраног митроп. Јована Ђорђевића указом својим од 23 Окт. 1760. (148-III).

66. Краљевско угарско намесничко веће у Пожуну налаже Будимцима, да Јована Ђорђевића признаду за митрополита карловачког. (149—III).

67. Јежувитски Ректор Антоније Ревицки, оптужује проту будимског Никетића, што је причестио војнике православне вере, који бејаху настањени у буд. граду. (153-III).

68. „Илирски регуламент“ (Constitutiones Nationis Illiricae). 20 Јулија 1771 год. (154—III).

69. Устав табачког цеха у Сентандреји који је потврдила царица Марија Тереза год. 1769. (339—IV).

II.

Црквенске повластице Ставропигије, Синђелије, решења, „Архијепископског суда“ црквене књиге, итд.

1. Стари препис од повеље Ђурђа и Стевана Црнојевића и синова госп. Ивана Црнојевића господара Зетског, којом ови године 1495 даривају храму рождества пресвете госпоже и присно деве Богородице у Црној Гори на Цетињу разна добра, села, винограде, воденице; преписао поп „Георгие Његуш“ год. 1720. 15. Јула. (88 III.)

2. Патријарх Јерусал. Доситије моли Будимце Србе за милостињу, год. 1640. (15 I.)

3. Патријарх Арсеније Чрнојевић писмом својим од 25 Маја 1689 год. из Пожаревца препоручује манастир Раваницу и манастирска добра заштити народа српског. У овоме писму описане су границе земаља и имања манастир. (61 IV.)

4. Како су постојале наше индустријалне задруге у старој отачбини и после сеобе у Будиму, Сентандреји Пешти и по другим варошима види се из дипломе, коју Патр. Чрнојевић шаље табачком еснафу у Сентандреји писмом својим од 15 Јула 1696. предавши лично царски прив. диплом. (20—IV).

5. Ставропигија патр. Чрнојевића Будимски и Пешт. 24 Јуна 1698. (1—I).

6. Ставропигија патр. Чрнојевића Будимски и Пешт. 24 Јуна 1698. (1—I).

7. Синђелија патр. Чрнојевића владици црног. Данилу 18 Јуна 1700. (3—I).

8. Протокол екстракт архијеп. суда у Пешти 20 Јан. 1726. (193—I).

9. Од петоцркванске јепарх. Мохачки срез у једињен са буд. јепархијом 1733. Види писмо влад. Василија од 1733. (69—II).

10. Митрополит Вићентије потврђује ставропигију Будимаца 10 Августа 1735. (102—II).

11. Синђелија, коју је год. 1747 Фебруара 4. издао бачки владика Висарион Павловић свећенику Јосифу Витковићу на парохију у вароши Јегри. (75—III).

12. Матрикула егарске парохие зачела чрез неког Атанасија Поповића 1747 год. (78—III).

13. Екстракт протокола крштајемих, цркве и храма св. Николаја в провинцијалном градје Егарском. (79-III).

14. Извод протокола крштајемих Грческаго неунитскаго вјероисповједанија христиан. 1745 Феб. 20. (80—III).

15. Последњи патријарх Српски и архијепископ пећски Атанасије у својој синодалној грамоти од 23. Августа 1750 године, сведочи о хијеротонисању и посвећењу архимандрита цетинског кир Василија Петровића Његуша за митрополита скендерског и приморског, и за Ексарха најсветпјег трона пећскога. (85—III).

16. Гаврило проигуман хиландарски моли Будимце, да по давнашњем обичају, помогну српској задужбини Хиландару (101—III).

17. Руска царица Катарина по молби будимских Срба, шаље црквенске књиге преко свог посланика у Бечу кнеза Димитрија М. Галицина.

18. Павле Јулинас пише будимском бирову 2 Октобра из Беча по истом предмату. (103—III).

19. Како су Будимци захвалили се руском посланику у Бечу рад послатих црхвених књига из Русије. Протокол од 1 Дек. 1767. (104—III).

20. Таблица празников год. чрез цјели дан безнародно кромје неделних 52 днеј празноватисја имуштих. (110—III).

21. Извод из протокола умирајуштих православне цркве у Јегри о смрти проте Јосифа Витковића 1769 г. (130—III).

22. Прве књиге из Русије послате су у Декембру 1767 године. (131—III).

23. „Илирски регуламент“ Constitutiones Nationis Illiricae, 20 Јулија 1771 год. (154—III).

III.

О народним и јепархијским саборима.

1. Први народни сабор у Сечују 1700. год. кад је патр. Чрнојевић завладичио Данила Његоша. (3—I).

2. Јепархијски сабор будимски моли цара Јосифа I за Сабор ради избора митроп. — Марта 1. 1707 год. (42—I).

3. Предлози будимских Срба сабору у Крушедолу год 1708 (63—I).

4. Закључци нар. сабора у Крушедолу 1708 (64—I).

5. Будимски јепарх. сабор. моли митрополита, да предложи три кандидата за владику а кога изберу они, да митропокита потврди. 8 Новембра 1709 (96—I).

6. Предлози буд. јепархијског сабора од 6 Декембра 1712 народном сабору у Карловцима. (130—I).

7. Пуномоћије издато посланицима на народном сабору у Карловцима 1713 од стране Будима, Сентандреје и Пеште 18 Марта 1713.

8. Будимци и Пешт. пишу митрополиту Вићентију, да су избрали Николу Димитријевића за посланика на сабор.

9. О сабору у Карловцима год. 1715. Јован Дорожанин поп из Јегре буд. бирову 8 Јула 1715 (146, 186. I).

10. О сабору карловачком год. 1715 пише митроп. Вићентије Србима у будим. дистрикту 22 Авг. 1715 (146, I).

11. На сабору карловачком 1716 који су била посланици буд. Јепархије (151. 199. I).

12. О сабору карловачком 1719. посланици будимске Јепархије (163. 215.I).

13. На сабор у Варадински шанац 8 Септ. 17220 позива Будимце митроп. Вићентија 16 Авгу. 1722. (171 I).

14. Пуномоћије од буд. јепарх. сабора посланицима на нар. сабор 8 Септ. 1722 (171—I).

15. Допуњујући извештај кап, Илије Јакшића о сабору у шанцу варад. 1722. Из овога извештаја назире се, да је на Сабору била реч о јединству Хирерархије, као што је одиста после 1726 и 1730 на саборима рађено, 24 Марта 1724. (179—I).

16. Пуномоћије посланицима на сабор у Карловцима 1726 од буд. танача 25 Јан. 1726 (182—I)

17. Списак посланика на сабору карлов. 1726 (184-I).

18. Писма буд. народних посланика 3 17 Фебруара 1726 из Карловаца. (185 и 186. I).

19. Предлози буд. јеп. сабор народном сабору у Карловцима у Фебр. 1726. 14 тач. по предлогу будим. јеп. сабора (187—I).

20. Путни лист и дозвола од маћистрата народним посланицима на сабор 1726 (188 и 189 I).

21. О закључцима саборским јавља митрополит Мојсије будим. 2 Марта 1726 (190—I).

22. Свитак одређен на сабору 1726 (192—I).

23. Будимски јепархијски сабор од 30 Јула 1728. моли митроп, да три кандидата предложи за будимског владику, а они кога изберу, да потврди митроп. (200—I).

24. Пуномоћије буд. јеп. сабора од 10 Априла 1730 њиховим посланицима дато на сабор у Београду (8—II).

25. Жалба Сентандрејаца народном сабору у Београду 28 1730 (9—II).

26. Писмо митроп. Мојсија послато сабору 14 Маја 1730 (10—II).

27. Предлог буд. јеп. сабора народном сабору Маја 1730 (11—II).

28. Писма буд. посланика Будимцима од 9. и 20 Маја и 20 Јула 1730 (12—II).

29. Народни сабор у Београду у другој седници 2. Јуна 1730 преко комесара цар. жали се цару на декрет цес. од 12 Априла 1727 (13—II).

30. Протокол царск. комесара о раду народног сабора у Београду 1730 од 21—27 Маја (15—II).

31. Народни сабор 1730 у 3. седници 3 Јуна п. р. подноси преко комесара другу представку, жалећи се на многе злоупотребе власти угар. и повреду привил. (22-II).

32. Сабор буд. јепархије одговара админ. митрополит Николи 12 Окт. 1730 (28—II).

33. Сабор буд. јепархије пише народним војничк. старешинама позивајући ове, да и они опомену владике на ред 1730. 12 Окт. (29—II).

34. Сабор буд. јепархије одговара админ. митроп. ограђују се противу два архијепископата 12 Нов. 1730 (30-II).

35. Сабор буд. јепархије народним војн. старешинама о интригама мађарске господе 12 Нов. 1730 (31—II).

36. Сабор. буд. јепархије жали се народ. сабору карловачком који је отворен 4 Фебр. 1731 на злоупотребе њиховог владике Василија (34—II).

37. Будимци саопштавају влад. Василију свој предлог народн. сабору. 7 Јан. 1731 (34—II).

38. Пуномоћство од буд. јеп. сабора издато народ. посланицима на карл. сабору 1731 (36—II).

39. Инструкција од буд. јеп. сабора нар. посланика на карл. сабору 1731 (37—II) 12 тачака.

40. Сабор буд. јепарх. народном сабору у Карловцима жали се противу владика. — 15 Фебр. 1731 (39—II).

41. Колико је потрошено на инсталацију митрополита Вићентија 1731 28 Феб. (40—II).

42. Протокол буд. јеп. сабора кад митр. Вићентије писаше, да у Бечу неће да конфирмују нар. привилегије од 26 Јула 1731 (45—II).

43. Буд. јепарх. сабор пише митр. Вићентију, да изради потврду привил. а да неда да крње противници нарочито Мађари. 22 Јан. 1732 (46—II).

44. Који су били посланици на саборима 1716. 1719. 1722. 1726. 1730 и 1731 год. (48—II).

45. Просба Будимаца, жале се народном сабору у Београду 1732, што им одузеше управу црк. добара (55-II).

46. О београдском сабору 1732 спомиње митрополит Вићентије у писму Будимцима од 6 Нов. тражећи новчане помоћи, јер вели у Бечу нећс без новаца да потврде привилеђије. (56—II).

47. О избору депутираца на сабор у Београду 1732 протоп. буд. танача од 11 Нов. 1732 (57—II).

48. Буд. јеп. сабор 18. Октобра издаје пуномоћије народним послан. на сабор 1732 (58—II).

49. Будим. јеп. сабор 10 Јула 1735 бира посланике на сабор у Београд (97—II).

50. Свитак на сабору беогр. одобрен 1735, послао с писмом митроп. 3 Августа из Карловаца. (99—II).

51. Од народног сабора у Београду 15 Августа 1735 издато пуномоћије народним саборским изасланицима влад. Стевану Љубобратићу, оберкап. из Црне Баре Вуку Исаковићу и беогр. бирову Гаврилу Рашковићу, да иду у Беч ради послова народних. (108—II). Знатно због подписа.

52. Пуномоћије посланицима дато од словенског јепархијског сабора народном сабору у Карлов. 1735 (167-II).

53. Будим, јепарх. сабора значајни предлози упућени народном сабору у Карлов. 1744. написана у 24 тачака (Види 23 тачку о младим Бранковићима и 24 тачку о Далматинском јепископу, да је под патриј. српским. У 20 тачки противу развојпштења војене границе (137—II).

54. Важан предлог Будимцима сабору карловачком поднесен год. 1744 и 1769 у 21 тачк. Инштрукција саборским посланицима у 13 тач. По закључку саборном и сачињени од народа 14 Јан. (138 и 139—II).

55. Жалбе буд. јепарх. сабора народном сабору поднесене 1744 (141—II).

56. Свитак од сабора карл. 1744. (142—II).

57. Будим. јепарх. сабор избира посланике на сабор 1744. 8 Јан. (144—II).

58 Пуномоћије, које је слоб. кр. варош Пешта православна српска општина, посланику на сабор у Карловцима год. 1748 Ђорђу Дамјановићу издала. (58—III).

50. Пуномоћно писмо издато 19 Августа 1748 год. од будимске српске општине посланицима својим на опште-народни сабор у Карловцима. (59—III).

60. Инструција, коју је дала будимска српска општина Петру Кнежевићу послан. на карлов. сабор 1748 (61-III).

61. Народ и танач српски у Будиму 19 Јулија 1758 саборно наредише избор посланика на опште-народни сабор у Карловце. (62—III).

62. Сабор свију Срба православних у Пешти даје „Инструкцију“ свом посланику на народни сабор у Карловце год. 1748. Ђорђу Дамјановића бившем капетану у Илирико-расцијанској хусарској регементи. (63—III).

63. Народ и танач српски у Будиму, 4 Августа 1748, избраше Петра Кнежевића и Гаврила Станковића за посланике на опште-народни сабор у Карловце. (64—III).

64. Нова инструкција васцелог сабора будимских Срба одобрена саборно на општем састанку 7 Августа 1748 год. 65—III).

65. Општи народни сабор у Карловци 1748 године прописао ову заклетву,коју је новоизбрани митрополит Исаја Антоновић у цркви пред народом положити морао. (66-III).

66. Предлог, који је опште народни сабор у Карловцима год. 1748 пре митрополитовог избора доконао, захтевајући од присутних владика, да га потпишу. (67—III).

67. Будимска епархија године 1748 по својој вољи изабрала за владику духовника Дијонисија Новаковића, који се од више година бавио као учитељ и проповедник у Будиму. (68—III).

68. О смрти митрополита Исаје Антоновића који умре у Бечу 22 Јануара 1749. (69—III).

69. Пуномоћије, која је дала српска православна општина будимска на свом саборном састанку 19 Августа 1748 год. свом изасланику на карловачки општенародни сабор Петру Кнежевићу. (70—III).

70. Будимци моле ђенерала грофа Хадика као одређеног саборског комесара, да својим упливом код двора изради, како би и они по свом свагдашњем праву послали посланике на сабор. (105—III).

71. Копија „писма отслатаго госп. администратору архиепискупском Мојсеју од Путник епископу бачкому и прочим, 1768 Нов. 10 због доласка на сабор. (106—III).

72. Будимци јављају администратору митрополије Мојсију Путнику, да је њима досада непознат указ, по ком би им забрањен био долазак на сабор. (107—III).

73. Администратор митрополије владике бачки Мојсије Путник јавља, како је царица год. 1760 забранила Будимцима долазак на сабор, с тога препоручује њима, да моле царицу, да им се поврати право доласка на саб. (108-III).

74. Митрополит Јован Георгијевић јавља Будимцима за дозволу сабора на дан 24 Апр. 1769 у Карлов. (109-III),

75. Опширан извештај о радњи народног сабора, који је држан у Карловцима 13 и 24 Априла 1769 године и списак саборских посланика. (121—III).

76. Избор посланика из будимске јепархије за сабор карловачки год. 1769. (113—III).

77. Избор посланика из будимске јепархије за сабор карловачки год. 1769. (113—III).

78. Писмо будим. танача свом саборским посланику Петру Кнежевићу. (115—III).

79. Писмо саб. посланика Петра Кнежевића будим. таначу о саборским стварима. (116—III).

80. О избору митрополита Вићентија Јовановића Видака на сабору год. 1774 у Карловцима. (133—III).

81. О народном сабору у Карлов. 1774. (536-III).

82. О иншталацији митрополита Видака и свршетку сабора године 1774 (137—III).

83. Извештај саборског посланика будимске јепархије Адама Пешти проте будимског о радњи истога сабора. Писано 10 Маја год. 1774. (138—III).

84. О сабору у Карловцима године 1774. о Васкрсу. Позив да Будимци бирају посланика на сабор. (141—III).

IV.

О народним и општинским стварима дописи од патријарака, митрополита владика и други духовника саборна писма Будимаца, Пештанаца и Сентандрејаца.

1. Писмо патријара Чрнојевића од 22 Априла 1690 Србима староседиоцима у Коморану молећи их да о они припомогну и да га извештавају, шта мисле господствујушти. (38—IV).

2. Просба деспота Бранковићи цес. Леополду I ради своега ослобођења. Септ. 1690 год. У овој просби излаже Деспот цео ток догођаја из његовога живота од пре посаде Беча до његова затвора жалећи се на ово грозно насиље. (56 и 57—IV).

3. Одговор ћесара Леополда I од 24 Марта 1691 на просбу народа српског, а најме од Осека, Будима и Коморана због ослобођења Деспота Бранковића, коју просбу предали су у пролеће 1691 ћесару народни послан. владика Исаија и Адам Фелдвари. (58—IV).

4. Друга просба народа српског, коју су предали год. 1692 подвојвода Јов. Монастерли и Мајор Рупић после сјајне победе српске војске над Турцима код Михаљевца близу Сланкамена, где је велики везир са 16000 Турака уништен, подносећи ћесару са просбом својом 36 турски застава и цео прибор војнички. (59—IV).

5. Трећа просба народа српског на концу год. 1693 коју су предали ћесару влад. Исаија, подвојвода Јован Монастерли и тисућник Јован Димитријевић, молећи ћесара да из затвора отпусти њихова Деспота Бранковића. (60-IV).

6. Патријарх Чрнојевић писмом својим од 6 Фебруара 1694 из Српског Ковина шаље писмо грофа Старенберга подвојводи Јов. Монастерлији. (49—IV).

7. Како је са знањем царевим и пред цар. послан. Ремингеном и Кимдсбергом пред народом патријарх Максим I прогласио и миропомазао Деспота Ђорђа Бранковића у главној цркви у Једренима сведочи Јексарх пећске патријаршије и архијеп. цркве Прве-Јустинијане јеромонах Митрофан Поповић у писму од 17 Марта 1696. (34 и 35 II) српски и латински.

8. Руском цару Петру великом подноси Патр. Чрнојевић просбу своју 6 Јуна 1697, излаже свеколико страдање пок. митроп. Седмоградског Саве Бранковића, а тако и по реду прича судбу и страдање Деспота српског Ђорђа Бранковића и моли цара Петра, да код цесара Леополда посредује за време његова бављења у Бечу 1696. (44-IV).

9. Како је патријарху Арсенију Чрнојевићу предао варош и замак Сирач са свима принадлежећим селима, засеоцима и пустарама пред одређеним царским сведоцима патријарховом пуномоћнику Митрофану Поповићу 17 Фебруара 1698, као што вели по декрету дворске коморе од 24 Септем. 1695, сведочи Мартин Земљак коморски инспектор ново добивених земаља у области међу рекама Дравом, Савом, Купом и Уном. (47 и 48—IV).

10. Патриј. Арсеније III год. 1698 моли руско посланство у Бечу, да код бечког двора препоручи, да се народ српски на одређеном земљишту стално смести и организе (62—IV).

11. Три пуномоћија, које је патријарх са народом издао народним посланицима, кад су ону народну просбу 28 Августа 1699 год. предали ћесару Леополду I због Деспота Бранковића. 63. 64 и и 65—IV).

12. Патријарх Чрнојевић са народом подноси жалбу ћесару Леополду I у којој историјским редом излаже шта

је још од старине а и у оно потоње доба обрицано, и на артији даровано народу, а позније је све погажено. Жали се што је Деспот Бранковић затворен а још и непреслушан мучи се у тамници, и моли, да се правило и старинска права народна поштују, а да се Деспот Бранковић ослободи. Написано 28 Августа 1699 (22 и 23—IV).

13. Списак докумената, која је Деспот Бранковић поднео комисији неоаквистичкој као доказе о законитости свога власништва на изложена добра своја у Угарској и Ердељу. — 12 Јануара 1700 год. (76 77—IV).

14. Гроф Старенберг команд. Беча својим писмом од 24 Јула 1700 год. препоручује управи доље Аустрије, да бечки мађистрат нареди конак за Деспота Бранковића. — Одговор мађистрата на ту препоруку од 30 Августа 1700, да није дужан давати квартир Деспоту, него нека он сам по својој вољи нађе себи стан. 66 и 67—IV).

15. О књизи петоцрквенскога владике Јеврема Јанковића од 23 Априла 1701. И како је радио бискуп печујски Радвањи, да поунијати Србе 1690 год.

16. Совроније владика пакрачки у свом писму од 6 Декембра 1704 изјављује Деспоту Ђ. Бранковић, шта је за његово ослобођење наређено, и јавља му, како се неки лажни гроф Бранковић појавио, и како је он (владика) изјавио ћесару, да народ само једнога Ђорђа Бранковића признаје као Деспота српског, а тај је вели неправедно затворен у Егру, а за другога неће да зна. (70—IV).

17. Патријарх Арсеније Чрнојевић у свом писму 8 Августа 1605 из Сентандреје пише Десп. Бранковићу, како је он радио и непрестано ради на ослобођењу Десп. (71-IV).

18. Александар Каланек краљ. судија у српским крајевима у свом извештају од 7 Јула 1706 из Осјека изјављује дворској комори своје мишљење, да се српски патријарх уклони из Шлавоније, што је слично предупредио

да католички загребачки владика инсталује у Пакрацу унијатског владику Јована Љубибратића. (72—IV).

19. Саборно писмо владици Дијаковићу кад је испратио тело патр. Чрнојевића 5 Нов. 1706. (34—I).

20. Списак ствари патријарха Чрнојевића од 1706 године. (35—I).

21. Владика Исаија Дијаковић описује чемерно стање српског народа по смрти патр. Чрнојевића, 9 Новембра 1708. (59—I).

22. Саборно писмо владици Исаији Дијаковићу у Беч 1706. (37—I).

23. Писмо буд. танача Адаму Фелдварији у Коморан 12 Декембра 1706. (38—I).

24. Писмо пуковника Јована Димитријевића из Логора код Фелдвара од 5 Фебр. 1707. (40. 61. I).

25. Писмо јексарха Василија из Коморана буд. бирову 4 Априла 1707. (41. 61 I.), о ђенералу Кукленд еру.

26. Будимски танач тражи од вице војводе Јов. Монастеркије списак војника Будимаца 1707. (46—I).

27. Будимски посланик у Бечу Вукоман Лазаревић иште упуства и пита Будимце, оће ли да буду под ђенералом или маћистратом 16 Маја 1708. (66—I).

28. Потврда пуномоћија народном посл. кап. Манојлу Хаџи Николићу. 24 Маја 1703 (54—I).

29. Захарија Добрић посл. у Бечу Будимцима јавља о новом капетану Тилману 25 Јуна 1708. (67—I).

30. Капетан Манојло Хаџи Николић посланик буд. у Бечу јавља за смрт митрополита Исаије. 21 Јула 1708 године. (58—I)

31. Захарија Добрић и капетан Манојло посланици светују Будимце због новог капетана 1708. (68—I).

32. Ђенерал гроф Хајстер јавља ђенер. барону Кукленд еру, како је по заповести ђенерала грофа Старенберга

предао оберкап. Илија Јакшић кућу и неке земље у Фрајистадлу. Писано у Бечу 16 Јула 1707. (83—IV.

33. Владика Совроније Подгоричанин пише из Беча Будимц. о стању ствари народних по смрти митроп. Исаије 18 Септ. й708. (73—I).

34. Владика Совроније јавља будимц. да им капетан Манојло носи царске декрете за грађанска права. 14 Септ. 1708. (74—I).

35. Ђенерал Кукленедер команд. града Острогона у свом писму од 9 Фебруара 1709 предлаже, да се уступи кућа и виногради оберкапетану Илији Јакшићу, као накнада на претрпљену штету у мађарском ропству. (74-IV).

36. Будимци одсудно одбијају наредбе и новачења и насилничко мешање у општим пословима владике буд. Виђентија 24 Јуна 1709. (91—I).

37. Будимци пребацују новом влад. Михаилу самовољу и глобљење 5 Јула 1709. (92—I).

38. Ђука Стевановић посланик у Бечу јавља будим. о општинским стварима (95—I).

39. Просба деспота Бранковића руском цару Петру великом, молећи га поново да ћесара Карла VI умилостиви, да га опрости ропства. Подписао је овај концерт Деспот својом руком 20 Септембра 1711 на два месеца пре своје смрти. (75—IV).

40. Јован (Поповић) Тукулија оберштер поморишке крајине у свом писму од 10 Маја 1715 из Арада моли будим. танач за старца Радивоја. (6—III).

41. Други списак Бранковићевих добара, који је са својом просбом око 1715 после смрти свога поочима Деспота поднео принцу Јевђенију оберкапетан Јован Бранковић липовски, пошто је по својој молби војном савету поднесеној 6 Августа 1715 добио све остале артије својега поочима. (78, 79 и 80—IV).

42. О патњама Будимаца пише владика буд. Вићентије. 12 Јуна 1712. (143—I).

43. Писмо капетана Пере Сегединца и кап. Васе Николића од 10 Окт. 1715 год. (150. 198—I).

44. Митрополит карловачки Вићентије препоручује Будимцима митропол. београдског Мојсија Петровића због привилеђија за Београђане 25 Февр. 1718. (155—I).

45. Будимци жале се владици Михаилу на злоупотребе архимандрита и на свештенике, који у олтару батинају људе 18 Лаја 1718. (156—I).

46. Владика Михајло отлучује будимске кметове од цркве 15 Јан. 1719. (157—I).

47. Владика буд. Михајло прописује свештеницима правила 30 Декембра 1720. (168—I).

48. Будимци, Пешт. и Сентандр. пишу влад. Михајлу препоручујући владикама да у миру и у љубави живе. 28 Фебруара 1721. (169—I).

49. Јован Тукулија у својим писмима од 26 Новембра 1720 и од 1721 год. о породичним стварима. (7 и 8—III).

50. Беогр. митроп. Мојсије у писму буд. таначу доказује надлежност београдског танача 4 Маја 1724. (177-I).

51. Први покушај угарск. полит. власти да свештеници и цркве плаћају порез. О том пише митроп. Мојсије Будимцима, како да се владају. 13 Февр. 1728. (197—I).

52. Како сплеткаре мађарска господа у Бечу у српским стварима пише митроп. Мојсије из Беча 15 Новем. 1729 Будимцима, и пита ове за савет. (6—II).

53. На писмо митроп. од 15 Нов. 1729 важан одговор Будимаца од 3 Декембра 1729. (7—II).

54. О царском рескрипту од 12. Априла 1727 и о другим намерама бечке владе важно писмо митроп. Мојсија писано у Бечу 25 Марта 1730. (194—II).

55. Митрополиту Мојсију пише танач о порезу на црквенска и свештеничка добра 20 Јуна 1730. (21—II).

56, Значајно писмо админ. беогр. митроп. Николе Димитријевића од 19 Септ 1730 у коме се жали Будимц. Пештанц. и Сентандр. на владике и неке калуђере што засебно држе саборе и шурују са господом бечком мађарском, да се укине јединства српске хијерархије. (25—II).

57. Значајан одговор Будимаца админ. митроп владици Николи у коме прете оним владикама, који шурују са господом 23 Септембра 1730. (26—II).

58. У истом смислу пишу свом владици Василију саборно три вароши. (27—II).

59. О милостињи владикама пишу Будимци митроп. Вићентију 20 Апр. 1731. (43—II).

60. Будимци жале се митрополиту на својега влад. Василија што их прекомерно глоби и што их отлучио од цркве. 28 Јан. 1732. (47—II).

61. Инструкција митроп. влад. арадском Исаији Антоновићу као свом наместнику и ђенер. Викару због карловачког двора и народног архива. 1 Марта (49—II).

62. О цесарским декретима од 27 Марта 1733 и 16 Фебруара 1732, који су упливом Мађара поникли на бечком двору. О томе говори се у проток, буд. танача од 5 Марта 1733. (63—II).

63. Писмо Бранка Тукулије будимском бирову од 17 Априла 1733. (41—III).

64. О конфузији у народу пише митроп. Вићентије буд. влад. из Беча 8 Јануара 1735. (77—II).

65. Митрополит Вићентије влад. буд. пише Будим. 1. о хусарској регим. 2. О крађи архим. 3. О скандалозном животу калуђера. — Из Беча 25 Јан. 1735. (79—II).

66. Екстракт разговора са гроф. Цинцендорфом у тајној камари 11 Марта 1735, о томе пише митроп. владици Василију. (82—II).

67. О тајном разговору са Цинцендорфом, и о побуни народа у Бачкој, јавља Будимцима митроп. Вићентије. 26 Марта 1735. (83—II).

68. О потврди привилеђија и о побуни у Бачкој пише митр. влад. буд. 26 Марта 1735. (84—II).

69. Митроп. Вићентије јавља влад. буд. да је зашт. диплом из руку Цинцендорфа примио, и о другим стварима 21 Маја 1735 из Беча (94—II) и о сабору јавља.

70. Митроп. Вићентије моли архијеп. новоградског да поради код руске царице Ане за помоћ на зидање београда Катедрале, и због духовни и светски питомаца, писано у Београду 1 Августа 1736. (113—II) значајно због подписа народ. старешина.

71. Пештански Срби избраше 12 тутора, који ће пазити и заступати интересе правосл. цркве и општине. Препорука туторима, да тајну чувају. 10 Марта 1736. Значајно због подписа. (114—II).

72. Владика буд. Василије фали Будимце због одбране народ. привил. и јавља о турском рату. 7 Марта 1739 из Беча. (120—II).

73. Владика Исаија Антоновић пише Будимцима из Беча 30 Јуна 1739 о турском рату, и о закљученом миру са Шпанском и Француском. (122—II).

74. Потиски крајишници и старешине из Сегедина у молби царици Марији Терези год. 1740, ограђују се противу намере патр. Арсенија IV, што им хоће да наметне владику Јована Георгијевића, а моле царицу, да им одобри за владику архим. Симеуна Кристијана. (124 и 125—II).

75. Арадски оберкапетан Арсеније Вуић из Арада 31 Јан. 1741 и оберкапетан варадински Секула Витковић из Варадина 1 Февр. 1741 писмом позивају Будимце, да се њима придруже и да моле царицу за потврду патријарха Арсенија. (127 и 128—II).

76. Два пуномоћија бирову буд. Петру Димићу од буд. танача, да као народни посланик у Беч пође са осталим народ. посланицима због потврде патр. Арсена IV. 16 Мзрта 1741. (129 и 130—II).

77. Сабор Будимских Срба изјављује писмено солидарност са својим изасланицима негодовање изјављено влад. буд. Василију. 31 Маја 1741. (131—II).

78. Будимци замерају Сентанд. што су владику одредили за пуномоћника целе јепархије. Веле: „Од куда то, да ми првије вароши о том незнамо.“ 15 Марта 1741 године. 134—II).

79. Патријарх Арсен IV укорава владику буд. Василију због насилија. 9 Јануара 1742. (135—II).

80. Краљ. камсра налаже пештанском мађистрату: „ut Rascianorum Privilegia publicare faciat — — — — exmissa clausula: in quantum in usu et possessione Privilegiorum essent.“ Овај налог Камере дошао је после просбе Пештанаца царици, у којој просби доказују, да су за време Турака (1685) имали 200 кућа, а сада само 160 кућа, да су за време ратова и Ракоциног устанка 400—500 оружани људи давали — — — — Налог Камере је од 16. Декембра 1743. (150 и 151—II).

81. Будимци благодаре руском посланику у Бечу Ламинском, што је припомогао њиховом изасланику у народним пословима. 9 Августа 1745. А у ранијем писму од 9 Јула 1745 моле руског посланика, да својим упливом припомогне, како би добили за влмдику чест. Архиманд. Симеуна Кристијана. 152 и 153—II).

72. Будимци жале се патриј. Арсену IV, што је њихов влад. Василије запопио свог кувара и неког сабова: „котори оченаша незнајут.“ 19 Маја 1741. (154—II).

83. Будимци жалећи за владику ученог Симеуна Кристијана имати, пишу овоме, да и он од своје стране ту цељ припомогне. 22 Априла 1746. (159—II).

84. Жалба Будимаци владици Василију против својих свештеника. 5 Јуна 1759. (43—III).

85. Патријарх Арсеније IV у свом писму од 28 Јануара 1747 из Карловаца јавља будим. владици, како се све владике сагласише, да још једном моле царицу због одржања народних привилегија. (48—III).

86. Патријарх препоручује влад. будимском, да поврати и утврди слогу и мир са Будимцима. 25 Фебруара у Карловцима. У другом писму налаже, да затворену цркву отвори због великих поста 21 Марта 1747. (49 и 50—III).

87. Саборни договор због свештеника. Протокол од 15 Марта 1746 гуд. (53—III).

88. Будимци моле и золтевају да владика Василије уклони неуредне попове. (54—III).

89. Патријарх српски Арсен IV одговара 11 Априла 1747 год. на просбу будимских Срба. (55—III).

90. Православна консисторија сентандрејска напада ва честитог јеромонаха Дијонисија Новаковића пребацујући му, да у цркви помиње руску царицу. (56-III).

91. Будимски танач пред нотаром кралевске табле Четењијем и арадским митрополитом изјављује, да неће више попа Гаврила и поп Косту, но зактевају њихов премештај. (57—III).

92. Путни лист, који је издао кнез Шовски 15 Декембра 1748 год. слугама Арсена Ђурића. (60—III).

93. Извод из јегарског општинског протокола од 9 Септембра 1752 године, како је прота јегарски Јосиф Витковић од римокатоличких мађарски попова страдао због своје вере и народности. Ово је суврeмена слика интолеранције папистанских попова. (73—III).

94. Просба митрополита Павла Ненадовића царици Марији, да се пештанским Србима поврате грађанска права, која су још од старине под турском владом уживали, а године 1703 од ћесара Леополда I потврђена. (74—III).

95. Како је митрополит са народним старешинама предао просбу цару и царици, кад су у Пешти били 8 Августа 1751. (76—III).

96. Писмо бачког владике Висаријона Павловића јегарском свећенику Јосифу Витковићу од 31 Октобра 1747 године. (77—III).

97. Писмо владике Висаријона свећенику Јосифу Витковићу од 13 Октобра 1749 год. (81—III).

98. Писмо удовице бригадира руског Стевана Стев. Витковића кир Герасиму архимандриту свето-горском у Хиландарској Лаври, написао је год. 1753 10 Октобра у селу Березовцу у новој насеобини српс. у јужној Русији. (82-III).

99. Митрополит Павле Ненадовић год. 1752 понавља просбу своју, коју је 29 Августа 1751 поднео царици Марији терези због пештанских Срба. (84—III).

100. Писмо јепископа Партенија Павловића Будимцима писано у Карловцима 29 Маја 1759 год. (87—III).

101. Митрополит Ненадовић расписом својим од 28 Јуна 1762 год. умирује народ, који је због 46 законског чланка сабора угарског од 1741 год. узрујан био, и непрестано се селио у Русију. (90—III).

102. Митрополит Ненадовић јавља Будимцима, како је добио налог од двора, да обустави сеобу Срба у Русији. 1763 год. (98—III).

103. Митрополит Ненадовић јавља Будимцима у свом писму из Беча од 5 Јула 1765, у које римске празнике несмеју радити. (99—III).

104. Из ове просбе будимских Срба дознаје се положај свију Срба у слободним кааљевскимварошима Угарске. (112—III).

105. Писмо митрополита Мојсеја Путника протојереју *јегарском* Јосифу Витковићу. (114—III).

106. Писмо будимског бирова Јована Станковића, због винограда у Муанату, о ком је реч била на сабору у Карловцима. (117—III).

107. Танач будимски пише бившем посланику будимском Ловчанском у Сентандреју због опште народних послова. (118—III).

108. Митрополит Путник теши удовицу проте Јосифа Витковића, помињући врлине покојникове. (120—III).

109. Пише архим. студенички Константин проти Јос. Витковићу, свом негдашњем другу саученику у Кијеву. (121-III).

110. Писмо Адама Сартори тајника при угарској дворској канцеларији писано из Беча 9 Маја 1769 протојереју јегарском Јосифу Витковићу. (124—III).

111. Испит сведока у парници проте Никетића године 1771. (125—III).

112. Писмо будимских Срба, митрополиту Вићентију Јовановићу Видаку, у коме пребацују овоме, што без народног знања и одобрења самовласно чини измене у обредима цркве. (126—III).

113. Важно писмо, што писаху 1778 год. Будимци неком вицишпану у Беркасово, жалећи се противу митрополита и својих владика, што ови, из удварања према двору и влади, самовласно, без народњег одобрења чине сваковрсне измене у вери и народним привилеђијским правима. (127-III).

114. Митрополит Јован Георгијевић пише владици будимском Дионисији Новаковићу због тужбе јежувитског ректора, што будимски свеђеници причешћују православне војнике. (128—III).

115. Будимски Срби моле угарску канцеларију, да потврди народне привилеђије, и да их будимски мађистрат публикује. (132—III).

116. Кад и које сазидао резиденцију будимских јепископа у Сентандреји. (135—III).

117. Писмо владике будимског Совронија Кириловића о календару и о катихизису, писано будимском таначу 11 Августа год. 1778. (139—III).

118. Марија Тереза због предстојећег Пруског рата обраћа се народу српском, да је својски помогне противу непријатеља, обричући, да ће поштовати нар. права. (142-III).

119. Како још наш народ изгубио веру у бечку немачко-угарску владу, и како су и самој владарици Марији Терези слабо веровали, пошто је она погазила светињу српских народних привилеђија. (143—III).

120. Јосиф Керестури пише будимском бирову о побунама противу владика у Новом Саду и у Вршцу године 1778. (144—III).

121. Будимски српски танач моли архијерејски синод да одржи манастир Ковин, који је по налогу царском укинут, наводећи, како је овај манастир годинс 1320 први пут молован. (151—III).

122. Будимски танач моли свога владику Совронија Кириловића, да се заузме за обдржаље ман. Ковина. (152-III).

V.

Судски протоколи, пресуда, тапије тевтери тестаменте: попис кућа.

1. Тевтер трошкова о доласку патриј. Чрнојевића, кад је освештао цркву 24 Јуна 1697. 11—I).

2. Најстарији уговор од 11 Септ. 1699. (12 33—I).

3. Најстарија тапија од 16 Августа 1702. Камер. админ. Вилипу Стевановићу. (22 и 38—I).

4. Најстарији тестаменат од 1702. Петра Радосављевића Ужочанина. (18—I).

5. Сведочба будимског танача капетану Радоњи год. 1703. (23 и 39—I).

6. О првом попису кућа у Будиму 1704. (25 и 40—I).

7. Pater Thomas Raspassani сведочи Кристифору Турвиновићу, да је рођен у Призрену. 8 Јула 1706. (30 и 48-I).

8. Договор Кршћана и Ришћана због затвореног бирова 9 Јуна 1707. 42—I).

9. Ради наследства својега отачаства моли се таначу Ана Стојинова 7 Јуна 1707. 45—I).

10 Марк. биров Сентандр. жали се буд. таначу на Николу Екмеџију 20 Септ. 1707. (53 и 85—I).

11. Капетан Радоња моли се таначу, да му опрости порез 1708. (69—I).

12. Срби Ришћани предлажу Кршћанима заједницу у суђењу, да би била слога и јединство 28 Апр. 1710 године. 100 и 148—).

13. О староседиоцима Србиме у Будиму 10 Августа 1711. (102—I).

14. О избору новога бирова 10. Априла 1712. године. (107—I).

15. Будимци жале се комисији на мађистрат због непризнавања грађ. права 8 Маја 1712. (110—I).

16. Танач будимски моли митроп. да не квари тестаменте 22 Декембра 1712. (127—I).

17. Тестаменат бабе Ане Монахине хаџи Савинице 16 Фебруара 1714. (137—I).

18. Танач издаје сведочбу старом бирову Станоју Радојковићу о поштеној служби његовој Априла 1712. (145-I).

19. Секула Витковић капетан Илочки заузима се код танача за аманет сирочета пок. Атанацка катане 16 Маја 1720. (165—I).

20. Архим. Исаија Антоновић са свештеници жале се таначу, што их Немци и Мађари узнемирују при служби 20 Јула 1720. (166—I).

21. Тестаменат јеромонаха ковинског Митрофана од 27 Декембра 1728. (2—II).

22. Просба буд. Срба Карлу VI да се изравнају са грађанима друге вере 28 Нов. 1730. (33—II).

23. Комисионски протокол о деоби браће Давидовића 17 Фебруара 1732. (50—II).

24. Инструкција, коју је народ издао таначу 1732. (51—II) у 12 тачака.

25. Како су старешине у Будиму штовали народне закључке 28 Јуна 1732. (53—II).

26. „Доконаніе народно рад хесапа," народ налаже старим бировима због хесапа а старешине покоравају се народном закључку. Прот. буд. танача од 7 Јуна и 3 Јуна 1733. (66 и 67—II).

27. Тестаменат Саре Несторовића 21 Декембра 1735 помињу се српски манастири. (107—II).

28. О смрти Пере Сегединца види тевтер будим. од године 1735 и 1736. (112—II).

29. Инструкција бирову и таначницима од народа саборно уређена 1737. (116—II).

30. Народ саборно издаје бирову и таначу инструкцију 3 Јуна 1744. (144 и 145—II).

31. Протокол будимског танача од 23 Априла 1721 са прегледом о приходу и расходу општин. 81 и 82—IV).

32. Танач отвара и објављује тестаменат пок. Милице Јосине. 1721. (83—IV).

33. Отварање и објава тест. пок. Милића. 6 Јуна 1721. (84—IV).

34. Тужба Стојана барјактара на Дојнова сина Петра због боја. (85—IV).

34. Филип Цветиновић позива танач због поделе имања (86—IV).

36. Протокол састанка од 12 Јула 1721 год. због објаве тестамента покојног Недељка. (87—IV).

37. Септембра 5 1721 године. Танач расправља спор због аман. умрле Божане кћери Живана Арамбаше. (88-IV).

38. Септембра 8 1721 спор између брата и сестре због куће и винограда. (89—IV).

39. Суђење по уговору Заке Добрића, што је издао Томашу Пешти Србину из Коморана. Нов. 15 1721. (90-IV).

40. Расправља се спор матере Аноке Мумчине и њена сина Косте. 22 Невембра 1721. (91—IV).

41. Судско решење танача поради трговине Јована Стевановића и њине трговине, која је била с Цвејом и Јованом из Шошкота. Јануара 5 1722 год. (92—IV).

42. Расправа спора мајстора табачки из Сентандрије, мајстора Милована и мајстора Гене и мајстора Субате из Будима од Фебруара 12 год. 1722. (93—IV).

43. Тутори масе покојнога Недељка господари: Живко Остојић, Радован Вујичић и Јефта Кнежевић полажу пред таначом хесап. 13 Марта 1722. (94—IV).

44. Таначници са протом и свештеницима наређују распоред при литијама, како ће кои барјак ходити 28 Марта 1722 год. (95—IV).

45. Како се Будимци чували од уваћања туђинских мода и луксуса год. 1722. (96—IV).

46. Обавља се нов избор бирова и ешкута, одређује се нова плата општинским чиновницима, а стари биров полаже пред народом рачун за год. 1721. 23 Априла 1722 год. (97—IV).

47. Биров са Таначницима извиђа оптужбу Николе Грка противу Јована сина Грујина. (98—IV).

48. Суђење спора између Николе Кузмановића из Ваца и Мишке Ивановића због дара о свадби. (99—IV).

49. Ставра трговац Грк суди се са својим слугом Димитријем. (100—IV).

50. Сви 70 господара суде саборно по тужби бирова Живана Бранковића противу Ранисава Ратковића због личне увреде. (101—IV).

51. Биров и танач суди по спору Тодора Ђурића и Раке Божића из Коморана због уговора, који су начинили још 1703 године. (102—IV).

52. Цех-мајстор Никола Ћебеција са аћамештером и с неколико мајстора поискаше од старога цех-мајстора Живана Ћебеције и аћамајс. хесап од 1720 и 1721. (103-IV).

53. Избор новог вашарског бирова Милутина Стевановића а стари вашарски биров Мија полаже рачун. (104-IV).

54. Анта Милошевић и Сава ћурчија сакупише господаре, бирова и остале таначнике, поради Стојка синчића пок. Милутина бакалина, што му је остало очевине код његове матере Живане и очуха Ђорђа Мумџије Марта 14 1723 године. (105—IV).

55. По жалби Николе, Алексе и Ђорђа Арнаута противу некога Димче, биров са таначницима прегледају хеспап и оцењују вредност овога. Маја 31 1723 год. (105—IV).

56. Српски танач суди по жалби крсћанског бирова Мартина Јаковчевића противу Николе Дачића због личне увреде. (107—IV).

57. Танач расправља масу домаћице покојног Симе Рудничанина, и наређује о деци Јуна 18 1723. (108—IV).

58. Живан Бранковић биров са ешкути Јованом и Мишком предају рачун годишњи пред народом. Априла 23 1722 године. (109—IV).

59. Белешка о издацима, кад пођоше на сабор у Варадински шанац капетан Илија Јакшић, Станое и Тодор 1722 Септембра 1. (110—IV).

60. Павао и Михајило браћа Миладиновићи деле своје имање пред таначом Јуна 17 1723. (111—IV).

61. Ћира Ђорђевић са својом матером дају од себе уверење Стеји Милисављевићу, како они своје имање у Београду уступају Стеји, а Стеја даје њима у замену своје имање, што имаше у Будиму 1723 Јула 1. (112—IV).

62. Танач пресуђује кривицу Стевана Краинова унука, што је злоставио неког Мартина Валенту. (113—IV).

63. Избор комисије, због меморијала, који је дала општина градској аомисији 1723 Јула 10. (114—IV).

64. Отвара се тестаменат покојнога Маријана и расправља се маса. (115—IV).

65. Самири се старац Тодор са сином и снахом пред таначом. (116—IV).

66. Објављује се тестаменат пок. Јована Драгића и расправља се маса његова пред таначом. (117—IV).

67. Пред таначом чита се тестаменат покојнига господара Владислава. 1723 Августа 26. (118—IV).

68. Танач расправља спор између Жире Ђукића и Стевана Милисављевића 1723 Августа 29. (119—IV).

69. Станоје Радоевић сакупља господаре у варошки дом ради тестамента пок. Маријана дунђерина и његове ћерке Иконије. (120—IV).

70. Свештеници долазе у варошки дом, где ће танач судити попу Митру, који је речима врећао свога оца Марјана и своју матер. (121—IV).

71. Протокол пунктова вароши Табана, у којима зактеваше равно право са осталим грађанима. Ове су тачке застева послали у Беч по Живку Ратковићу 25. Новембра 1623. (122—IV).

72. Биров, ешкути, и избрана скупштина од 70 господара варошки у име народа моле Живка Бранковића, да иде у Беч с Петром Нснадовићем поради пургерства 25 Новембра 1723. (123—IV).

73. Скуп свију Ћебеџија потужише се суду, због неке нове ваљалицс, што су начинили, а имају спора са остали мајстори. (124—IV).

74. Мартин Крсћански биров потужи се на Николу Татлију због увреде. (125—IV).

75. Избор 24 господара, који с народним дозволењем долазе у варошки дом на договор 1723 Нов. 14. (126—IV).

76. Долазе пред суд Невена са ћерком Јованком и сином Лацком и износе тестаменат покојнога Стојана и према томе суд расправља масу покојникову 1724 године Фебруара 19. (127—IV).

77. Мојсило Давидовић долази пред суд и тражи своје отачаство од своје маћехе удовице покојног Давида Давидовића 1724 Маја 23. (128—IV).

78. Поштена правица са свештеници суди Томиному сину Јовану, и казни га што је псовао веру. (129—IV).

79. Анока мати Стојшина, потужи се на својега сина, како је псовао и безчастио. Суд суди и казни строго неваљалог сина. (130—IV).

80. Апостол Костић доводи дете покојнога Јакше и поиска детињега отачаства. Суд расправља заоставштину покојнога Јакше. (131—IV).

81. Јован и Филип браћа Цветиновићи измирују се пред судом. (132—IV).

82. Старац Гаврило са своји синови Јованом и Илијом излази пред суд, позаради некојега неjединства, које се изроди са изласка Јованова из очине куће. (133—IV).

83. Принеше мајстори месарскога руфета некојега Глигорија Вуковића да га суд због непокорства прими у затвор. (134—IV).

84. Сакупише се 24 господара у варошки дом, да се посаветују о заповеди мађистрата због књига умрлих пургера. (135—IV).

85. Сакупи Стојан Илић и Лепосава поштене господаре, а од митрополитове стране архимандрита Исаију Антоновића, а од варошке стране бирова Живана Бранковића и ешкуте, и моле се, да им суд покаже уредбу, коју су још 1715 утврдили због насљедства. — 1724 Авг. 28. (136-IV).

86. Бирова обадва и Рисчански и Крсћански са своји ешкути одређује таксу за месо и за свеће. (137—IV).

87. Биров са ешкути и 70 господара договарају се ради бечких послова 1824 Маја 26. (138—IV).

88. Ранисав Ратковић са својим домом измирује се са домом Стојана Ћурчије и Николе. (139—IV).

89. По писму бирова долне белиградске савске вароши доконава танач будимски, да се сину његовом Стевану Марковићу наплати аманет, што је оставио на Петру Антину. (140—IV).

90. Слова Лазића са синовима дели се пред судом 1734 Октомбра 29. (141—IV).

91. Белешка у протоколу судском од 29 Октобра о доласку тројице Кијеваца: пресвитера Стевана Протанског његова ђака Јована Дашавског, и студента Јустина Љеницког. (142—IV).

92 Суд извиђа сведочбу Андрије Кујунџије и његове сестре Кате, по закгеву Давида његове браће и матере из Сентандреје. (143—IV).

93. По решењу „комисије трговачке," као компромисног суда, поштена правица осуђује Николу Дачића, Спасоја Милутиновића и Антонија да плате глобу. 1724 Новембра 6. (144—IV).

94. Договор танача о варошким трошковима. 1724 године Маја 27. (145—IV).

95. Јевта Кнежевић, Милутин Стевановић и Лацко моле танач, да на њихово јемство пусти из затвора Филипа Цветиновића. (146—IV).

96. Стеван Милисављевић својевољно измирује се са Ћиром Ђукићем, и исплаћује обустављену суму новаца у дољњем Београду 1724 Новембра 20. (147—IV).

97. Невена са сином Лацком моле танач, да им поделе новац, који *су добили* из Београда (српског), који је

Манојло Јорговић Сентандрејац примио у Београду од Максима Мокановића зета Невенина 1724 Дек. 21. (148-IV).

98. Анђелија кћи Петронијева а пасторка Филипа Дераћанина тражи своје отачаство од својега брата Јована Филиповића 1724 Фебруара 18. (149—IV).

99. Ђорђе Арнаутин, Антоније, Гроздан, Тода и Тодор измири се са Бором и с Николом ради дућана. (150-IV).

100. Какву казну изриче поштена правица Ивану сину Живанову, што је бијо оца и матер. (151—IV).

101. Сакупише се господари у варошки дом по заради тевтера варошког, који беше обустављен у граду 1725 Априла 3. (152—IV).

102. Антун Марковић са својом матером жали се суду обадвома бировима због некога пазара. (153—IV).

103. Мара Проданова жали се на попа Исака и танач им суди. (154—IV).

104. Марко стари биров сентандрејски жали се на Ћиру Ђукића због неке куповине. (155—IV).

105. Анта Поповић и Јања Младенова траже тестаменат од њихове бабе и домаћице пок. Милутина године 1725 Маја 4. (156—IV).

106. Капетан Ранко тражи накнаду за убијеног ајдука Миклуша 1725 Маја 9. (157—IV).

107. На сабору општинском избор новог бирова Јевте Кнежевића, ешкута и осталих општинских чиновника 30. Маја 1725. (158—IV).

108. Јован и Симеун браћа Дамњановићи месарски мајстори жале се таначу на своје ортаке, године 1725 25 Маја (159—IV).

109. Танач позива попа Васу, да сведочи у спору Стевана Марковића из Београда 1725 Маја 26. (160—IV).

110. На тужбу Тодора Тачачије што [га је безчастио син му Јевта Тодоровић, танач казни примерно овога неваљалог сина. (161—IV).

111. Потврда уговора о зајму. Кузман Чолановић из Будима признаје, да је његов зет Никола Ђурич дужан кир. Дими и Ђеорђију Грцима из Карловаца. — 1725 Мија 30. (162—IV)

112. Соса домаћица пок. Ђуре Станковића жали се на својега сина Ћиру, што није добар газда и што своју матер узнемирује. (163—IV).

113. Комисијонски извиђај тестамента пок. Станоја Радојковића по молби покојникове удовице Маре. 9 Јуна 1725 године. (164—IV).

114. Суђење по жалби Лазе Хрњагића, што му је неко у винограду неколико чокота исекао. 22 Јуна године 1725. (166—IV).

115. Чита се извештај комисије у ствари због неслоге Грубановића и нотароша Мартина. 22 Јуна године 1725. (166—IV).

116. Тодосија маћија Арсе Давидовића оптужује својега пасторка, што је узнемирује. (167—IV).

117. Суд објављује мумџијама и касапима одређену таксу. (168—IV).

118. Радојица Богојевић тужи се не мајстора Филу Томића због грађевине, коју подиже. (169—IV).

119. Избрани суд пред таначом извиђа спор из међу Косте Димитријевића Арнаутина и турског трговца из Москопоља и брата му Антонија. 25 Јуна год. 1725. (170-IV).

120. Танач са сви 70 господара одређују Живка Ратковића депутирца и шаље га у Беч, да из новя обиђе господска места, и да живо настане, да Будимци Срби добију пургерске правице. Год. 1725 Јула 6. (171—IV).

121. Договор варошког танача и 70 господара због ноћне страже и варошког дуга. 4 Јула год. 1725. (172-IV).

122. Суђење по жалби Антонија Недељковића против Степана Марковића, што није послушао и извршио пресуду танача од 7 Јуна исте год. 10 Јула год. 1725. (173—IV).

123. Суђење по жалби глувога Неше противу његове пунице и њена сина Ристе. (174—IV).

124. Суђење по жалби сапунџијског калфе Аврама противу сапунџијског еснафа. 20 Јула 1725. (175—IV).

125. Анђелија домаћица пок. Терзе суди се са своји нећаци Петром и Данилом Павловићима због тестаменте покојног Терзе. — 21 Јула године 1725. (176—IV).

126. Жалба Мишке Ивановића и Ћире Ђукића противу Живана Бајца због дуга. 24 Јула 1725. (177—IV).

127. Биров жали се таначу на Јосифа Кузмановића, што га је грдио јавно на пијаци. (178—IV).

128. Сва општина наређује, да само старци стоје у столовима црквенским. (179—IV).

129. По жалби месарског еснава наређујс танач, да странци не продају месо. 7 Августа год. 1725. (180—IV).

130. Живко Ратковић и Петар Ненадовић бивши посланици подносе извештај о бечким пословима. 21 Августаа 1725. (181—IV).

131. Танач суди Павлу Максимовићу за дуг, који дугује Димитрију Алексијевићу трговцу из Солуна. 21 Августа год. 1725. (182—IV).

132. Танач примерно казни Јосива Крстића, што је своју рођену матер тукао. (183—IV).

133. Радул жали се на својега сина Раку и на своју снаху, што га неслушају. И моли да их од њега оделе. (184-IV).

134. Танач доконава, да Антоније и Коста браћа Арнаутићи одрже уговор, како су још раније закључили. 10 Септембра год. 1725. (185—IV).

135. Танач шаље два ешкута Јована Цветиновића и Јосифа Стефановића, као пуномоћнике, да извиде и испитују Филипа Цветиновића за антимис и патријаршеске књиге, које му је поверио Никола Ексарх у Београду. 15 Септембра год 1725. (186—IV).

136. Суд досуђује спор између Јакуте удовице Радована ћурчије и Павла Јовановића мајстора ћурчијског. 17 Октобра 1725. (185'—IV).

137. Танач пресуђује по тужби Јована Дамјановића противу Јанка ћебеције и његове домаћице. (186'—IV).

138. Суд осуђује Максима Вујиловића за дуг, који дугује неком Лази. 16 Ноем. год. 1725. (187—IV).

139. Суд нарећује о заоставштини пок. ђака Степана Цвјетковића из Каменице. 30 Декем. с. 1725. (188—IV).

140. Суд пред целим таначом и пред 24 господара варошки саветника о владичином свитку, и о потпомагању болосне сиротиње. 9 Јануара год. 1726. (190—IV).

141. Суд ђаку Димитрију Попову што црквенско вино није. 18 Јануара године 1726. (191—IV).

142. Суд Јакову и Јосифу и Петру синовима пок. Ненада Илијћа, због њихове неслоге. 19 Јануара 1726 године. (192—IV).

143. Саборски договор о предстојећем сабору у Карловци на Сретеније. 21 Јануара год. 1726. (193—IV).

144. Суђење о новцу, који су неки господари позајмили варошком суду за порцију. 28 Февр. г. 1726. (194-IV).

145. Нарећују се сиротински настојници, који ће се бринути о новцима прикупљеним за сиротињу. — 9 Марта године 1726. (195—IV).

146. Чита се тестаменат покојнога попа Михаила. 16 Марта год. 1726. (196—IV).

147. Суђење по жалби немице Маријандле на Григорија Вукојевића. Јуна 5 1726. (197—IV).

148. Путник Николић и његов ортак Јован Стојановић жале се таначу, како им украдоше јаганце. Јула 6 године 1726. (198—IV).

149. Петар и Данило браћа Павловићи моле се таначу за правицу, да им се учини ради неслоге са њиховом тетком. 5 Јула год. 1726. (199—IV).

150. Значајан закључак танача и 24 саветника. Свештеници нектеше сахранити бабу Косану, док се неплати цена од 24 фор. Танач и 24 саветника доконаше у име народа, да се тело покојнице без свештеника до цркве допрати, и ако свештеници не опоју тело, да се и без овог сахрани. 11 Јула 1726. (200—IV).

151. Пошто свештеници нектеше сахранити бабу Косану, доконао танач: да се напише књига доле вровном госп. митрополиту, и да се жале на свештенике. (201-IV).

152. Саборни договор 72 саветника због немира, који се изродио у народу, што су попови уценили мртво тело бабе Косане, и нектедоше сахранити. 20 Јула године 1726. (202—IV).

153. Суђење по жалби Маре Продановице на њена сина Стојана, што је нерадан и скитница. 23 Јула године 1726. (203—IV).

154. Висарион Протосинђел од престола светога трона патријаршие Пеќске жали се на Јована Дераћанскога, што га је бесчастио. 9 Августа год. 1726. (204—IV).

155. Биров и ешкути сакупише 70 господара, да се истражи, који је хулио на светог Пеќског патријарха, и кад се овај пронађе, да се прогони из средине сабора. 23 23 Октобра 1726 год. (205—IV).

156. Истога Октобра 23 год. 1726 сведочи биров Тома Павловић, да је судски дом општ. имање. (106-IV).

157. По препоруци митрополита београдског Мојсија Петровића, да се све, што је црквенско, попише. Новембра 24 год. 1726. (207—IV).

157. Стана кћи пок. Ђуке Шорала из Тарника, истражује од суда заостали део њена очинства. (208—IV).

158. Ђорђе Павловић са својим власним братом Тодором трговци из Турске из вароши Сакста, износе таначу контракт Косте Парасковића, по коме траже од Будимца

капамаџије Мијата Гавриловића наплату. Декембра 2 године 1726. (209—IV).

159. Митрополит Мојсило наређује, да танач извиди још један пут за неслогу Јована Дераћанскога и сестре његове, због отачаства. Дек. 16 год. 1726. (210—IV).

160. Господари таначници обећаше се и заклеше се, да који би од њих судске тајне износио, да пред народом буде обличен и да се протера из танача. Јануара 16 године 1726. (211—IV).

161. Договор варошки господара, како би нашли новце за потребу госп. митрополита ради оппттег сабора и ради бечког пута. Јануара 8 год. 1729. (212—IV).

162. Никола Крстић из Сентандреје са својом домаћицом Сосаном тражи од танача отачаство по смрти Сосина оца пок. Милића год. 1727. (213—IV).

163. Ново суђење због неслоге Јована Дераћанскога и сестре му Анђелије због њихова отачаства. Ферфара 24 год. 1727. (214—IV).

164. Извиђај због дућана код цркве, које митрополит тражио за цркву, а били су и осташе варошки. И шиљу на ново Живка Бранковића у Беч због варошких послова. Марта 16 год. 1727. (215—IV).

165. Договор за нове трошкове у Бечу, да се пошаљу новци Живану Бранковићу 100 фор. а митрополиту 6 акова бела вина. Априла 6 год. 1727. (216—IV).

166. Казне се коњушари Сове Грка, што су тукли слепца Мишку Голуба из Хамзабега. Априла 9 године 1727. (217—IV).

167. Пола кћи Николе Чукуранлије а домаћица Николе Калајтовића хаднађа из Гроцке пише тестамента пред таначом. 1726 Новембра 26. (218—IV).

168. Прегледају се рачуни од год. 1725 до 1727. Маја 25. (219—IV).

169. Извиђају се узроци неслоге између Јована Дамњановића и Јанка Ћебечије и његове домаћице Стане. (220-IV).

170. Судски извиђај, за оне, који су били војнике, што су врбовали о Васкрсу. (221—IV).

171. Лепосава домаћица пок. Лауша Аранитовића пред одређеном комисијом наређује брачни уговор у име своје кћери Саре, коју удаје за Петра Драгутиновића. 12 Јула год. 1727. (222—IV).

172. Суђење Невени и Лацку Стојановићу због њиховог приговора ради куће и кирије домаће, према тестаменту њихови родитеља. 1728 Августа 11. (223—IV).

173. Старац Богић долази на суд с Милићем и њиховом домаћицом, и посини Милића, да га овај као својега родитеља у злу и у добру. Нов. 25 1727. (224—IV).

174. Суђење Марији кћери пок. Миланка, која је била испросена за Илију Маринковића а сад враћа прстен своме младожењи. Јануара 22 год. 1728. (225—IV).

175. Извиђај по тражбини Васе Кулашиновића из Сечуја што је тражио од масе своје пок. тетке Косане. 14 Марта год. 1728. (226—IV).

176. Суђење по спору Ристе сина Стојанова и његове пунице Стамене. (227—IV).

177. Расправља се спор Пејака Вујиловића и његове снахе домаћице сина Пејакова. Маја 21 1728. (228—IV).

178. Коначно решење горњег спора Пејакова и снахе му Јевроније. (229—IV).

179. Договор о дочеку митрополита Мојсила, који се враћаше из Беча. 18 Јуна 1728. (230—IV).

180. Договор ради школа и учитеља: „да не би се ово добро дело укратило." 18 Јула 1728. (231—IV).

181. Ћира сапунџијски калфа жали се на поштени еснаф, што га је неправедно казнио. Јула 16 1728. (232-IV).

182. Суђење по жалби Ђуке Станковића на Јована *Дерацкога, што* је уговор порушио. (233—IV).

183. Петар Миливојавић са својом домаћицом тражи своје отачаство. 22 Августа 1728. (234—IV).

184. Потврда и објава тестамента Драгутина Петровића. (235—IV).

185. Суд уништава продају коју је Јевто Јовић учинио без женина знања и одобрења 18 Дек. 1728. (235-IV).

186. Танач са изаслатим комесаром Тилмуном извиђа неке рачуне, и изриче неке пресуде. 27 Јан. 1729. (236-IV).

187. Избрана комисија са таначом пресуђује по жалби пошаене правице и еснава месарсмога. 1 Фебруара 1729 године. (237—IV).

188. По тужби госп. Рајка Прерадовића на Максу Петлера табака таначу доноси пресуду. 1 Марта 1729 године. (238—IV).

189. Изаслати су неки господари, да донесу 1000 фор. на варошку страну. 9 Марта 1729. (239—IV).

190. Према потврђеном уговору међу домаћицом и синовима пок. Давида Рашића наређује суд, да Никола Давидовић плати дуг маси пок. Рашића. 10 Марта 1729 године. (240—IV)

191. Танач наређује, да се изврши тестаменат пок. Јеромонаха кир Митрофана. (241—IV).

192. Избор бирова, целог танача и свију остали народних преставника и саветника. 23 Апр. 1729. (242-IV).

193. Суђење по жалби Петра Антоновића противу Михе Антоновића. Маја 12 1729 год. (243—IV).

194. Како је танач судио између бирова и шегрта чизмарског? (244—IV).

195. Комисија одређена због деобе отачаства између Јована и Симе браће Вујића и њихових сестара. 20 Јуна 1729. (245—IV).

196. Како је танач помирио мужа и жену, који су у неслози живили. (246—IV).

197. Филипа Томића присиљавају мађарски Хусари (Хајдуци) да стане у војнике. 29 Јуна 1729. (247—IV).

198. Како су казнили картара и коцкара. (248-IV).

199. Договор поштенога танача због потребнога зајма. (249—IV).

200. Синови пок. Симе Рудничанина или Белановића пред таначом издају свој капитал ђакону Совронију. (250-IV).

201. Пред пуним таначом износи Кузман Лилијановић уговор од год. 1713, по коме доказује, да је кућа његове покојне матере. (251—IV).

202. Пејак Вујиловић и његови синови Марко и Илија жале се противу сапунџијског еснафа. (252—IV).

203. Наредба да се чисте оџаци и да се стока пре клања прегледа. (253—IV).

204. Суђење некога Максе, што је викао по цркви. 12 Јула 1720. (254—IV).

205. Договор због учитеља Данила Павловића. (255-IV).

206. Како танач казни старог бирова, што самовласно без суда сам себи досуђује правицу. 2 Авг. 1729. (257-IV).

207. Цех мајстор и аћамајстор сабовски жале се на њиховог мајстора Тадеју Неделковића због непослушности. 23 Августа 1729. (259—IV).

208. Доноси се наредба, кад у који дом да се суди и одређују се казни оним таначницима који неуредно долазе у седницу. 5 Септембра 1729. (260—IV).

209. По жалби проте Нестора Живановића танач казни мајстора Ивана Пауновића, што ни је извршио погодбу. (261—IV).

210. Пресуда танача по жалби попа Димитрија Маријановића противу Гаврила Поповића. 6 Септембра 1729 год. (262—IV).

211. Танач расправља спор по тестаменту Пештанца *Петра* Остојића. (563—IV).

212. Танач доноси пресуду по спору старих бирова Јевте Кнежевића Јосифа Николића и новога бирова Јована Цветиновића. 13 Септембра 1729. (265—IV).

213. Преглед рачуна од ранијих година за време бировања Јефте Кнежевића. 14 Септембра 1729. (266—IV).

214. Таначници договарају се са свештеницима и испитују их, што нектеше сахранити пок. Станка Тодоровића. (267—IV).

215. Танач са 24 народна саветника већа о горе поменутом случају, што су попови уценили мртваца. Октобра 27 1729. (268—IV).

216. Стеван Милосављевић тражи своје наследство. (269—IV).

217. Саветовање због дуга, који је учињен о дијети мађарској у Пожуну год. 1719. (226—IV).

218. Суђење по жалби Саве Дамњановића против његова сина Јована. 5 Јануара 1790. (271—IV).

219. Комисионско решење због трошкова, који су чињени због месарских привилеђија. (272—IV).

220. Стеван Милосавлевић тражи део наследства према уговору од 12 Јула 1727 год. (273—IV).

221. Варошки танач доконава о милостињи госп. јепискупа будимског, да му више недају, пошто им одузе виноград и доходак отуда. 13 Фебр. 1730. (274—IV).

222. Танач решава, да се сав дојакошњи дуг варошки пореже на народ ради одплата истога дуга. 15 Фебруара 1730 год. (275—IV).

223. Избор посланика на општи народни сабор у Београду. (30 Априла 1730. (276—IV).

224. Јанко Пантелејимоновић из вел. Варада жали се на Николу Стојковића, што је погазио реч своју, да ће му ћер своју дати, а сада од своје речи ударио натраг. 15 Маја 1730. (277—IV).

226. Антоније Милошевић износи тестаменат покојног Мишке Колошварца, и танач распоређује пок. масу. (278-IV).

227. Јевта Стојановић жали се на Павла Николића иконописца из Пеште. 25 Маја 1730. (279—IV).

228. Избор новог бирова Михајла Иіановића, који заклетву полаже пред народом. 24 Јуна 1730. (280-IV).

229. Суди се штудент Ордоди Јанош са Јованом Степићем због вишка наплате за кост. 39 Јуна 1730. (281-IV).

230. Маријан Ставро подписује се као јемац за Нестора Јаноша из Ђура, који има да плати за 63 оке баша духана, 44 форинти. 13 Септембра 1730. (282—IV).

231. Соса удовица пок. Ђуке Чукурханлије жали се на својега сина намесника попа Димитрија 7 Новембра 1730. (283—IV).

232. Избор посланика на сабор у Карловце 1731 године 25 Јануара. (284—IV).

233. Цинци Ференц оптужује Димитрија Недељковића што је овај купио кућу, а њему као првом комшији није за то јавио. 16 Марта 1731. (285—IV).

234. Спор између Јоване Прерадовића Будимца и Тодора Петровића из Београда. (286—IV).

235. Пресуда о сребрној кутији и печату капетана из Сигета, које је ствари код будимског танача оставио капетан до свога доласка. (287—IV).

236. Суђење по спору Ђурђије жене Луке Витошевића и Ћирс Витошевића њена девера. 19 Јула 1731. (288-IV).

237. Да се год. 1726 одузета управа црквених добара преда на руковање од народа изабраним туторима. 29 Августа 1731. (289—IV).

238. Старац Крстан Ковачевић посинио Симу Лазаревића, и пред таначом уступио своје имање, но да га Сима као свога оца пази и чува до смрти. 2 Априла 1732. (290-IV).

239. Никола Стојановића пред таначом пребацује бирову злоупотребе због пореза. 19 Јуна 1724. (291—IV).

240. Сви 70 господара са таначом договарају се због разрезивања пореза. 21 Маја 1734. (292—IV).

241. Суђење по спору Дмитра Бајића и његове жене Невене. 30 Јула 1734. (293—IV).

242. Танач расправља спор између Петра и Данила браће Павловића и њихове сестре Јелисавете. 18 Новембра 1734 год. (294—IV).

243. Дванајест господара са таначом наређују, да се иде госп. Јепископу на договор због трошкова на народне саборе. 6 Фебруара год. 1735. (295—IV).

244. Одговор Будимаца, Пештанаца и Сентандрејаца на писмо владике будимског због припомоћи на „иліричку хусарску регементу.“ 1735 Октобра 21. (296—IV).

245. Владислав Лаушевич оптужује свога сина Тодора због непослушности и нерада. (297—IV).

246. Јованка Димитрија Чутурића домовница са својим пасторком Петром расправљају пред таначом насљество по тестаменту пок. Димитрија. (298—IV).

247. Танач са протопопом Нестором Живановићем договарају се и саветују о хесапу од дискоса за сиротињу. — Декембра 21 1736. (299—IV).

248. Уговор Јована и Алексе браће Прерадовића, по коме се поделише пред таначом. 9 Јула 1737. (300-IV).

249. Јован Ваљевац зактева од танача, да се отвори тестам. његова оца Живана, и да се расправи маса. (301-IV).

250. Ђорђе и Василије синови Николе Ловца моле танач, да их подели. 4 Јануара 1837. (302—IV).

251. Биров, таначници и 36 господара наређују због општег духовника 19 Фебруара 1738. (303—IV).

252. Михајло Стојановић са својим ортаком Фрушом суде се пред таначом због неслоге кад су трговали у Оршави. Фебруара 28 1738. (304—IV).

253. Суђење по жалби цехмајстора и ађамајстора месарских противу Симе Лазаревића због повреде привилегијалних права њихових. 13 Априла 1738. (305—IV).

255. Стана Нешкова мати пок. Стојана Боршоша тражи од танача насљедство по сину. 15 Јула 1738. (306-IV).

256. Сара кћи пок. Николе а жена Петра Радовановића пред таначом расправља примање својег отачаства са својим братом Димитријем Никетићем. (307—IV).

257. Општински збор нарeђује два школска назорника, који ће пазити, да учитељи уредно држе школске часове и да децу добро поучавају. 1738 Августа 4. (308—IV).

258. Биров, танач и 36 господара обављују избор нотароша и киш бирова. 9 Октобра 1738. (309—IV).

259. Наредба, да биров, два ешкута и нотарош сваки дан буду у варошком дому. 5 Августа 1739. (310—IV).

260. Протокол комисије због деобе Алексе и Јована браће Прерадовића. Декембра 19 1739. (311—IV).

261. Брачни уговор Лазе Стојановића и Марије Лазине, пред таначом потврђен. 1740 Јануара 5. (312-IV).

262. Танач испитује неку Грозду, да ли је архимандрит тражио и копао новце пок. Малешеве кћери. Марта 2 год. 1740. (312—IV).

263. Објава тестаменте пок. Ђурице Вуковића, и по томе танач расправља масу покојникову. 1740 године 6 Марта. (313—IV).

264. Скупштина бакалска оптужује Павла Лазића, што на васкрс није ктео дућан затворити. 9 Марта године 1732. (314—IV).

265. Владисав Лаушевић тражи своју награду, што је тумачио у парници, кад се варош прела са Чорбачијом 1 Јуна год. 1722. (315—IV).

266. Саборни извиђај рачуна, које су стари бирови на преглед народу поднели. 1 Јуна 1732. (316—IV).

267. Биров ешкути и танач расправљају спор Јована Степића и његова зета Михајила. 2 Јуна 1832. (317-IV).

268. Суђење по жалби Лазе Светогорца на Марту Станишину. 8 Јуна 1732. (318—IV).

269. Издаде се народни дуг, што је дужан био оним народним нареҕеним 6 господаром. 16 Јуна 1732. (319-IV).

270. По тужби Стама Арнаута на Михајила Арнаутина танач доноси пресуду. 21 Јула 1732. (320—IV).

271. Договор главних господара, како да дочекају митрополита. 2 Августа 1732. (321—IV).

272. Општи договор како да се одбране од великог пореза. 26 Новембра 1732. (321—IV).

273. Стари биров Ранисав Ратковић тражи накнаду за дангубу коју је имао, кад се народ парничио са Чорбаџијом. (323—IV).

274. По жељи народа нарећује се преглед рачуна општинских. 2 Јануара 1733. (324—IV).

275. Суђење по спору Јована Раденковића и његове снахе Петре. 14 Јула 1733. (325—IV).

276. Пресуда танача по жалби Милутина Стефановића на Тому бојаџију. 21 Јуна 1733. (326—IV).

277. Павле Вучковић даје од себе сведоџбу пред таначом, да је примио своје наслество. 23 Октобра године 1733. (327—IV).

278. Суђење по жалби католика Гавре Сегединца Мишка Стрелића на два сина Павла Перкаћанина. године 1733 Октобра 16. (328—IV).

279. Јелена и Пауна ћерке пок. Пеје сведоче пред таначом, да су своје насљество по тестаменти њихова оца примили од њихове маћеје Иване Пејинице. 25 Октобра год. 1733. (329—IV).

280. Блажа Раденковић из Сентандреје и Јован Павловић равнају се пред *таначом*. 18 Нов. 1733. (330-IV).

281. Ђорђе, Панајот и Никола трговци из Београда равнају се пред таначом са Атанаском Јанковићем и Петром Миловановићем сабовима будимским. 16 Декетбра 1833. (331—IV).

282. Баци Хрвати жале се на Мијаила Пејића што им је погрђивао веру. 8 Јануара 1734. (332—IV).

283. Суђење сину Вуче ћурчије Ђорђу, што је на својега оца руку дигао. 1 Февр. 1734. (333—IV).

284. Општински договор због варошког дуга. 3 Фебруара 1734· (334—IV).

285. Танач расправља спор Анђелија Стојановице и њезина сина Петра и снахе. 3 Февр. 1734. (335—IV).

286. Наређује танач сиротинске очеве Јов. Хажи Дамњановића и Николу Стојановића. 10 Фебруара године 1734. (336—IV).

287. Да се казне Јосиф Црнојевић и његови другови што су апсеницима давали ракије. 16 Феб. 1734. (337-IV).

287. Деоба имања пок. Јована Пејина. (338—IV).

289. Објава, којом се убица Јозеф Петровић позива, да за 15 дана предстане буд. таначу на суђење. (26—III).

290. Горња објава на мађарском језику. (27—III).

291. Јосиф Петровић није се вратио за 15 дана то је осуђен „per contumaciam.“ (28—III).

292. Тестаменат Живане, газдарице покојног Живка Остојића, написана у Будиму. 7 Нов. 1754. (86—III).

293. Протокол будимског танача од 14 Февр. 1763 године у коме се одређује круг власти и радње црквенским синовима. (91—III).

294. Протокол танача будимског од 21 Јула 1763 из кога се види како су проту свога узели на одговор, што је био неког момка, што је звонио. (93—III).

295. Испит и одговор свећеника будимски у седници танача 22 Јула 1762, зашто несу ктели одслужити службу *божију*. (94—III).

296. Прирез ради одплате дугова за укинуту Илирску хусарску регименту год. 1766. (95—III).

297. Екстракт на лето 1766 сверху народа греческаго закона неунитског живуштих в цесаро-кралев. свободнеј вароши Будимје у Табани мушкаго и женскаго пола. (96—III).

298. У 1766 лету колико у Будиму долнеј вароши число газда, и жилера находјатсја. (97—III).

299. Протокол будимског српског танача, како су Будимци чували своја ставропигијска права, која су добили од патријарха Арсена III Чрнојевића. 12 Септембра 1767 год. (100—III).

300. Кад је одпочео будим. градски мађистрат пописивати будимске Србе. 1770 Новембра 21. (119—III).

301. Значајан тестаменат Петра Х. Андрејића због превелики легата манастирима. (123—III).

302. Уговор будимске општине са молером Васом Остојићем из Новог Сада. год. 1764. (128—III).

303. Сведочба бирова Симеона Андрејевића, кад је јежувитски ректор Ревицки, оптужио будимске свећснике, што своје једноверце војнике причешћују у будим. граду. (134—III).

304. Наредба угарског краљ. намесништва, од 10 Октобра 1769 год., будим. таначу српском, о наслеђу заоставштине по смрти свећеника православних. (140—III).

Протоколи еснафски:

1. Протокол мајсторског сабовског суда вароши Табани дна 29 Октобра 1722. (18—III).

2. Јован Лукић мајстор и Кузман Поповић калфа потврђују своју погодбу пред старешинама сурсабовског јеснафа. (29—III).

3. Јевта Петровић цехмајстор сабовског еснафа у Будиму и Орестије Радишић аћамајстор дају мајсторско писмо Јанку Михајловићу 19 Јуна 1723. (10—III).

4. Протокол сабовског суда у Будиму 18 Септембра 1723 год. (12—III).

5. Протокол мајсторског сабовског суда вароши Табани 30 Јуна 1723. (14—III).

6. Сабовски суд изстражује оне, што који кришом раде без знања јеснафа. (30—III).

7. Протоколи о мајсторским шегртима од год 1723.

8. Протокол „мајсторског сабовског суда вароши Табани 17 Новембра 1723. уговори шегрта Јована Стефановића родом из Ричана Липавина. (32—III).

9. Мајстор Продан Радојевић пријављује својим старешинама свог шегрта Ђуру Радосављевића. (33—III).

10. Мајсторско писмо цеха сабовског у Будиму од године 1724. (9—III).

11. Протокол „мајсторскога сабовскога суда вароши Табани 27 Јула 1724. (15—III).

12. 12 Октомбра године 1724 доконание цеха сабовског. (16—III).

13. Заклетва Јована Поповића, и Ђеорћиа Еремића год. 1724 Декембра 3. (17—III).

14. Протокол Суда сабовског зде у Табани године 1725 Фебруара 18. (19—III)

15. Протокол будимског сабовског суда од 24 Јуна 1725 год. (20—III).

16. Протокол будимског сабовског суда од 26 Јуна 1726 год. (21—III).

17. Сабовски јеснаф у Будиму по ново избрао за цехмајстора Дојчина Цвејића, и аћамајстора Степана Марковића 30 Јуна 1725 год. (44—III).

18. Уговор о продаји и куповини од 12 Декембра 1727 год. (34—III).

19. Протокол мајсторског сабовског суда вароши Табани дна Јануара 1. 1727 (45—III).

20. Протокол саборског суда од 11. Јануара 1728 год. (22—III).

21. Скупштина п. маистора сабова 29. Авг. 1728. год. (23—III).

22. Мајстор Дојчин потврђује погодбу са својим калфом (35—III).

23. Мајстор Орестије Радишић пријављује свог сина и шегрта цеховим старешинама. (36—III).

24. Сабовски јеснаф прима за мајстора калфу Арона Николића у Будиму 9. Маја 1729 год. (46—III).

25. Суд сабовски у Будиму решио 15 Марта 1731 год. да нов свилени барјак еснавски начини. (24—III).

26. Наредба сабовског еснафа у Будиму 27. Јуна 1731. године због земаљских вашара, и плаћа калфама. (25—III).

27. Јеснаф сабовски у Будиму предаје београдском посланику Стевану одређену помоћ за зидање цркве у српском Београду. (37—III).

28. Мајстор Димитрије Антонијевич погоди калфу именем Павла године. 1733. (38—III).

29. Лацко Стојановић пријављује свог шегрта цеховним старешинама. (39—III).

30. Стеван Веселиновић ослобођава свог калфу Михајила. (40—III).

31. Мајстор Нестор Николић пријављује свога шегрта Нестора Николића из Сент-Андрије. (42—III).

32. Жалба будимских Срба владици Василију противу свећеника написана 5. Јуна 1749 год. у општинској седници. (43—III).

33. Како су разводили брак год. 1744 у Шиду Живко Смајлов и његова *жена Марта*. (47—III).

VI.

О школским стварима.

1. Погодба учитеља Лацка Криштовљевића Маја 12. 1708 (50. 81—I).

2. Данило учитељ буд. подноси оставку на учитељство 22 Јуна 1723 (173—I).

3. Нови преговори о школи и учитељу, прот. Танача 26 Јула 1729 (256—IV).

4. Избор нових учитеља и потврда њихова уговора 13 Авг. 1729 (258—IV).

5. Списак ђака у будимској српској школи 1730 и наређују се школски надзорници (32—II).

6. О великој школи у Београду 12 Јуна 1732 (52-II).

7. Како су о школама мислили Будимци види се из писма од 24 Маја 1733 (68—II).

8. Списак ђака будимских од 1734 (70—II).

9. О доласку и примању учитеља Руса Максима Суварова. Види писмо митроп. Вићентија од 21 Дек. 1734 (73—II).

10. Будимци моле влад. тамишв. Николу да им набави учитеља 19 Марта 1740 (122—II).

11. Списак и ценовник цркв. и школских књига из патр. библиотеке. — 18 Марта 1742 (136—II).

12. „Инштуркција магистру:“ како подобајет обдержати сја јему“. — 23 Јуна 1744 (146—II).

13. Инвентар будимске цркве од 1 Јан. 1745 значајан због књига српске редакције (147—II).

14. Списак пореза, што је прикупљен у буд. јепархији на школе. Од 22 Јан. 1745 (148—II).

15. Саветовање ради школских уређења и закључак од плем. тач. 21 Маја 1746 (162—II).

16. О доласку три учитеља из Москве у Будим, од којих један смештен у Пешти, други у Светој-Андреји, а трећи остаде у Будиму 7. Јула 1747 (51—III).

17. Протокол будимског танача од 14 Јуна 1763 год. о избору и плати учитеља и његовог помоћника (92-III).

18. Кратки нацрт историски, по рукопису архим. Јована Рајића о жалосном стању просветног и верозаконског стања Срба у Аустрији, у времену од ступања Павла Ненадовића на митрополицку столицу до смрти митрополита Јована Ђорђевића 145—III).

19. Архиман. Јована Рајића „точноје изображеније катихисма“ (146—III).

VII.

Војничке ствари.

1. Списак војника народних у Будиму год. 1706 и 1706 (49—I).

2. Српски народни официци уверавају Будимце, да ће шњима држати у злу и у добру 19 Авг. 1708 год. (61—I).

3. О боју код Ирига и о смрти Обер-кап. Адама Монастерлије извештај Николе кнеза иришког принцу Јевђенију 4 Фебр. 1717 (153—I).

4. Илиричкој хусарск. рег. Јанаћ Моско потоњи Мајор јавља Буд. 5 Окт. 1734 76—II).

5. Уговор митропол. са Оберстер. Магнусом због хусарске регименте. — 26 Јан. 1735 (80—II).

6. Митр. Вићентије влад. буд. Василију о хусарској регим. 12 Марта 1735 (81—II).

7. Официрски патент, што је митроп. давао официрима своје хусарске регим. од 30 Маја 1735 93—II).

8. О освештању барјака за хусаре да ће доћи из Беча у Будим пише митроп. влад. буд. 25 Маја 1735 и 7 Јуна 1735 (95 и 96—II).

9. О хусарској регименти циркулар митроп. целом народу 8 Августа 1735 (100. 102. 103. 104. 105—II) знатно због подписа.

10. О хусарској регименти циркулар митр. Виђентија Осечанима 5 Окт. 1735 (165—II).

11. Пунктови или примјечанија о реинкопорацији војничких расцијанских места, сл. вармеђама Зарадској, Арадској, Чанадској, Чонградској, Бачкој и Бодрожској (89—III).

VIII.

Кореспонденција са Београдом српским и трговачке повластице, дописи, уговори.

1. Ђурко Јанковић, Ћиро Лаушевић и Илија Бошњак пред таначом равњају своје трг. послове 23 Септ. 1707 (44 и 46—I).

2. Писмо бирова Савске вароши у Београду Јосифа Николића будимском Таначу због уапсеног Будимца 2 Јуна 1708 (55—I).

3. Будимски трговци траже дозволу од камере, да могу ради трговине пролазити кроз Славонију, у Београд и по тамишв. Банату 1725 (183—I).

4. Комисија од буд. и пешт. трговаца суди по трговачкој меници браће Рајка и Алексе Прерадовића буд. трговаца и Костантина Апостола Томе трговца из Цариграда 12 Фебр. 1731 (41—II)

5. Сведочба београдског Танача од 29 Нов. 1732 значајна због многих подписа београђана (59—II).

6. Из монастира Винче игуман моли Будимце за милостињу Марта 1732 (64—II).

7. Помоћ на зидање београдске катедр. цркве дају Будимци 22 Јан. 1733 (60—II).

8. Београђанке Хаџи Комненове Марије тестаменат од 20 Фебр. 1733, спомињу се манастири у Србији (61-II).

9. Стојко Јовановић трг. из Београда пише буд. бирову због тргов. послов. 9 Јан. 1734 (74—II).

10. Христо Јовановић трг. из Београда пише буд. грађанину због трговачк. послов. 10 Јан. 1734 (75—II)-

11. Биров Савске вароши у Београду Гавр. Хаџи Рашковић буд. бирову 19 Јула 1736 (110—II).

12. Беогр. биров Гавр. Х. Рашковић жали се Будимцима, да су га у Варадину уапсили 20 Марта 1737 (115—II).

13. Сведоџба од београдског „Consilium Sanitatis“ 4 Апр. 1739 у Београду (122—II).

14. Београдски Ешкут Тим. Добрић и Вукашин Прокоповић нотар о трговачкој размирици пише Будимц. из Земуна 10 Авг. 1740 (123—II).

15. Из Пожаревца значајно писмо „Обркнеза вар. и диштр. пожар. Стевана Бугарина и свију кметова велики и мали,“ писано Будимцима 29 Авг. 1741 „да немислите, где смо ми остали у турској страни, фала Богу и царској милости цркве поју, како су и појале, а народ, како је и био.“ (132—II).

16. Тастаменат 121 год. старца Стевана Тодоровића родом из Пожаревца. Он је до своје смрти задржао очевину своју у старом свом отачаству у Пожаревцу: две куће, дукан, 4 винограда и воденицу на Млави. Овај тестаменат написан је пред таначом у Будиму око 1770 г

IX.

Из приватног народњег живота.

1. Писмо Гроце оца и Дивне матере и Јованке сестре из Суботице 12 Јуна 1706 њиховом сину и брату Николи Ђурину (32—I).

2. Два брата Јован и Васа пишу из Земуна свом оцу Ђурђу у Будим о животу у Београду 1727 год. 10 Јула (196—I).

3. Како је Бранко Тукелија испросио
андреји, а Живан Капетановић из Сегед
Будиму кћер Николе Станковића, а пот
родитељи. Због тога се жале Јанко Пант
и Живан Капетановић из Сегедина 1741

X.

Статистички податци о броју људи, сто
њива, ливада и осталога Мала у

1. Списак пореских глава српских у
и 1707 (48—I) и штатистички преглед
мајстора, број кућа, дућана и т. д.

2. Списак будимск. мајстора и тргов
(162—I).

3. Попис људи, кућа, вина, оваца, в
Будиму 1710 и 1720 (164—I).

4. Списак неких српских породица
1729 (3—II)

5. Списак српских катана у Будиму

6. Списак, колико је владика узимао
1740 у име „милостиње“ (133—II).

7. Прирез ради одплате дугова за ук
хусарску регименту год. 1766 95—III).

8. Екстракт на лето 1766 сверху нар
закона неунитског живуштих в цесаро-крал
вароши Будимскеј у Табани мушкаго и женскаго

1.

Маршал Антоније гроф Карафа, наређује у име ћесара Леополда I, да су Срби и Власи, који одавна живе у областима међу Савом и Дравом, слободни од војничких и спахијских намета, којима су подложни били остали становници.

Ова наредба написана је на латинском језику у Бечу 8. Марта 1691 године.

„Sacrae Caesareae ac Hungariae et Bohemiae Regiae Majestatis Jntimus Consiliarius, Camerarius, Plenipotentiatus Authorisatus Generalis Belli Commissarius, Campi Marschallus, et unius Regiminis Cathafractorum Colonellus Antonius Comes de Caraffa, Auraei Velleris Eques etc. etc.

Posteaquam summetitulata sua Caesarea Majestas Rascianos illos et Valachos intra Sauum et Drauum antehac degentes et commorantes, iam hoc tumultuoso Belli tempore, contra immanem Christiani Nominis Hostem Turcam, ad antelibatae suae Majestatis Sacratissimae et totius Christianitatis Jncrementum, derelictis et non curatis substantiis suis, singularem exhibentes zelum et feruorem, non solum ex hostili illo Turcico Jugo et Territorio in iam dictae Suae Majestatis Protectionem et Prouincias se se transferentes, sed etiam alios stimulando secum ad debitam Fidelitatem adduxissent, quorum Jntuitu ac ulterioris quoque Animationis Eorundem, quo et iidem Rasciani et Walachi Arma saepius quoque erga Hostem iam dictum tractantes, ijsdem per frequentes Vellitutiones et Excursiones

diuersimode nocuerint, et ulterius quoque nocituros se se obligarunt, uigore Patentium Literarum sub dato 3. Mensis Februarii Anni modo curentis Millesimi Sexcentesimi Nonagesimi primi emanatarum, tamdiu quamdiu praesens in Hungaria bellum duraturum, ab omnibus Datiis, Decimis ac alijs Contributionibus Liberos et immunes pronunciasset; Existente etiam hac benigna suae Majestatis Sacratissimae immunitate, quatenus praesens Clemmentissimum Suae Caesareae Majestatis Jndultum, et Privilegium, pro attacto Tempore tam ad Cameralia quam ad onera, nec non ad Militares Praestationes, Portiones, Vecturas vulgo Vorspan dictas et alia onera extendatur. Quod circa hi plenipotentiati et Authorisati Generalis Belli Commissariatus officii, omnes et singuli Caesarei Superioris et Jnferioris Belli officiales equestris et pedestris Ordinis Germanicae uidelicet et Hungaricae Nationis superrecensitae Suae Majestati Caesareae immediate subiecti — — Auxiliares transmitti, decenter requiruntur, reliquis autem a Bellico Commissariatus Officio quocunque modo dependentibus demandatur, praefatos Uniuersos Rascianos et Valachos modo praedeclarato in attacto Regno Hungariae commorantes et ad saepefatae Suae Majestatis Sacratissimae et totius Christianitatis Seruitia, contraque Hostem Communem Turcam promptos et paratos, non solum ab omnibus Quarteriorum — — militarium Oneribus, Portionibus item sicut et Vecturis uulgo Vorspan uocitatis, eximi, uerum eosdem juxta Tenorem et Continentias supra atacti bellici Commissariatus Officii elargitarum Patentium literarum defendi, tueri, et protegi: Executuri in eo Caesareum Mandatum et Voluntatem. Actum Viennae Die 8 Martii Anno 1691.

(L. S.)

Antonius Comes de Caraffa.

Praesentem Copiam per me ex Germanica mihi exhibita Vidimata Copia harum Patentium Literarum diligenter et exacte translatam esse Testor Jnfrascriptus Viennae 12 Octobris 1693.

(L. S.)

Wolffangus Honorius Koll m. p.
Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis
Hungaricus Aulicus Juratus Notarius.

2.

Превод горњег патента од 8 Марта 1691 год.

„Његовог царског Угарског и Ческог краљевског величаства тајни саветник, пуномоћијем овлашћени придворник, ђенерални војени комесар, Маршал и једне топцијске регименте Пуковник Антоније гроф Карафа кавалер златног руна итд.

Пошто је најотличније хваљено његово царско величанство оне Расцијане или Влахе, што су међу Савом и Дравом још пре тога живели и боравили, већ у ово бурно доба, противу силног имена хришћанског непријатеља Турчина, на корист предхваљеног њиховог величанства и васцелог хришћанства, који су напустили небринући се за своје имање показали особиту охоту и марљивост, не само се отргоше од непријатељског турског јарма и области, и подчинили се старању предхваљеног његовог величанства и у његове провинције амо се доселише, но су још и друге потстрекнули и на верност привукли, чијим настојавањем и даљим постреккивањем њиховим, пошто су ови Расцијани и Власи своје оружје често дизали противу реченог непријатеља, и овима на разни начин учестаним нападима и походима шкодише; и обвезали се, да ће и даље квара наносити; силом ових патенатних повеља издатих 3 дана

месеца Фебруара текуће године 1691, за време док садањи рат у Угарског траје, ослобођавају се од свију давања десетка и да су слободни од свију других намета, и да су од свега тога поштеђени, проглашено је било; и пошто постоји ова његовог освећеног величаства слобоштина, по којој се простире ово предстојеће најмилостивије дозволење његовог царског величаства и привилеђија, за сво поменуто време, на све камералне као и на јавне намете; а не мање и на војничка давања, порције, подвозе тако звани форшпан и на друге подобне намете. И по томе опуномоћени и овлашћени чиновници главног војеног комесаријата свиколици и поједини виши и нижи војени чиновници коњаничког и пешачког реда од немачке и угарске народности, који су предпоменутом његовом величаству непосредно подчињени — — — као и од оне припомоћне војске, овим пристојно позивају се, као и сви, који су ма на који начин подчињени надлежателству војеног комесаријата, да имају ослободити, свеколике поменуте Расцијане и Влахе по изложеном начину, који у именованом краљевству угарском станују, и који су на услузи како честоименованог његовог најосвећенијег величаства, тако и на корист целог Хришћанства, вољни и готови противу општег непријатеља Турчина, не само да их изузме од свију терета уквартирења и војничких намета, од порција, подвоза тако званих форшпана, но да их по сили и смислу издатих од војеног комесаријата повластица, бране заштите и закриле: вршећи у том ћесарев налог и вољу.

Рађено у Бечу 8 Марта 1691 год.

(М. П.)

Антоније гроф Карафа с. р.

Да је предстојећа копија од мене подписатог, са оне, мени на немачком језику показане копије патен-

цијалног предписа, пажљиво и тачно преведена, сведочим ја подписани.

У Бечу 12 Октобра 1693 год.

(М. П.)

Волфанг Хонорије Кол с. р.
Њег. цар. и кр. освећ величанства
Угарски придв. заклети нотар.

3.

Превод декрета ћесара Леополда I, који је у име ћесара издао министар Верденбург српским посланицима због уапшеног деспота Бранковића. у Бечу 9 Априла 1692 године. —

„Свештено кјесарскаго и краљевскаго вазвишенства Архидукса Аустријскаго и проч. и проч.

Господара нашего Прјемилостиваго, Именем народа и воинства Србскаго нарежденним послаником, зде ва Кјесарскому двору обретајуштимсе, сим благодетно ознаимуемо бивает; Премилостивно ведомо ест височајше именитому Кјесарскому и краљевскому вазвишенству, от повторителна ими прједателни челобитни писанијах, покорно прошение ради свобожденија Георгија Бранковича, егоже причину вазвишенство его притакновением много различни оппштих дел ради, до сего времена продлљеније отдаст, јакоже убо првим случением тајажде општа дела допустити будут, ва настоеште време испитание сатворити и конaчно савршити повелено будет, между времена же того, јако да сведетелство свое воздаст вазвишенство Его, иже прошение народа Србскаго ва себе место приобрело ест, реченнаго Бранковича ва частнеише место принести и тачију предградскоју кустодиеју от сего времена имеема бити, и ва подобно открмљение житија Еговаго, презДворнаго своего скровишта провидети запо-

ведал ест, више же пако данна ему ест власт расхождение творити между речним вазвраштением по уставленому подобију ваздуха вазчерпателнаго ради приобрештенија, и ва томже пространство сатворил ест, јако да Србски народ ва желанији своем вазвишенству Еговому, привазвештением деиствија Еговаго обдржим будет, дондеже пријемилостивно изследователному вааздаванију, егда нарежденн посланники своим начелником приказати будут, не сумњаетсе Егово вазвишенство на тогожде ваниманија себе паки приобештавает, јако они и ва настојателно биваемо полно воинставно приготовљенние паки весело хитрим дрзновением васприемши, и саставшим се са Кјесарскими оружиими христијанскаго дела ради, и тогожде убо избавителнаго пребиванија ради, и своеволнаго свобожденија ради, сараштением крјепко бран творити да имејут, никакојуже причиноју супротивним борением нападајуште сила Турска, и здје одељением васпет от — вателна да не допуштаваема бивает, и ми же ва сим и особно коемужде поединому милост своју кјесаро-краљевскују изобилнејшем обештаванием паче утврждает. Назнаменованно ест под изобразителнаго притисновенија височајше васпоминаемаго Свештено кјесарскаго и краљевскаго вазвишенства потајнаго печата ва Беч ѳ (9) Априлија, љета ҂аҳҷв.

(М. П.)

Стефан Андр. от Верденбург.

4.

У свези са нижепоменутим закључком аустријског Сабора стоји највише решење или одговор, што је дао ћесар Леополдо I од 26 Апр. год. 1692 српским посланицима преко кардинала Колонића, који су посланици послати од народа, ради ослобођења деспота Ђорђа Бранковића.

„Resolutio genuina sive responsum Suae Majestatis Serenissimae per Eminentissimum Cardinalem à Kolonich factum Anno 1692."

1-o Ne inter populum aliquis tumultus oriatur, Dominus Despotes Brankovich hic expectare debet, donec Castra Caesarea in Hungariam movebunt, ut cum illis simul descendere possit, ac vel Budae vel Essekini pro lubito suo permanere valeat.

2-o Percepi querelas contra vestrum Patriarcham Arsenium, qui vindicando sibi multa, in nostrum Officium se se ingerit, quod tamen alioquin nos concerneret. Nam si in nostra se non imiscendo pacifice nobiscum viveret, sic Suae Majestatis gratia uti, et propria officia libere agi posset, cum quisque animae suae rationem sit daturus. Pro evidenti vero claritate, ecce mitto Despoti Literas, in quibus excessus Patriarchae intelligat, quos nolui Suae Majestati repraesentare, ne aliquod impedimentum vel in sua eliberatione detentionem Despoti causem. Certum enim est, quod exigendo in Croatia a Catholico unitis Ecclesiis contributionem, in easdem suos Calugeros intrudat, et ad partes suae jurisdictionis miserit Patentes, quibus homines nostros deripere et ad se attrahere conatur.

3-o Sua Majestas Sacratissima in libertate, in fide suae religionis promitit sane et firme, quod Gentem Rascianam juxta Clementem suam Resolutionem manutenere velit, modo in fidelitate perseveret. Unicum mihi displicet, quod Patriarcha se in res Ecclesiae Latinae non ad ipsum pertinentes imiscat, quare vellem ut admoneret, si enim in hoc sibi non temperabit, si quid ei evenerit, sibimet imputet. Ego vero quoad vixero, vester optimus amicus sum futurus, in omnibusque libentis-

sime serviens, vestra negotia apud Suam Majestatem in effectum redigam. Et haec erant Nomine Suae Majestatis Sacratissimae vobis dicenda.

5.

Превод одговора ћесара Леополда I, што је преко кардинала Колонића саопштио српским посланицима због уапшеног деспота Ђорђа Бранковића, 26 Априла 1692 год.

„Верно решење или одговор Његовог величанства изјављен преко његове еминенције кардинала Колонића год. 1692.

1-во Да неби се изродио метеж у народу, мораће овде изчекивати господин Деспот Бранковић, док се ћесарска војска покрене у Угарску, како би с њом заједно пошао доле; па или да по својој вољи остане у Будиму или у Осеку.

2-го Примио сам тужбе противу вашег Патријарха Арсенкја, који себи много дозвољава, у нашу надлежност меша се, што пак свакако нами припада. Јер кад се у наше послове не би мешао и с нами у миру живео, то би могао користити се милошћу његовог величанства, и могао би своју дужност слободно вршити, пошто сваки о својој души рачун дати мора.

За боље уверење, ево шиљем Деспоту писма из којих нека дозна иступе Патријархове, које нисам хтео преставити Његовом величаству, да не би какву сметњу или у свом ослобођењу препреку цринео Деспоту. Јер је цела истина, да истезивајући у Хрвацкој од цркава Католичких унијата намет, у ове утурује своје калуђере, и у области своје јурисдикције шиљући расписе, којима тежи, да наше људе обмане и на своју страну привуче.

3-ће Његово најосв. величаство обриче; да у слободи и у свом верозакону одржи здраво и чврсто народ

расцијански по смислу својих најмилостивијих решења док у верности остану. Једно ми се не допада, што се Патријарх меша у послове латинске цркве, који њему не припадају, с тога би желео, да га опоменете, јер ако се у томе неумери, што му се пригоди, нек самом себи препише. А ја док будем жив, бићу ваш најбољи пријатељ, и у свему најрадије услужљив, ваше послове код Његовог величаства остварићу. И ово сам имао да вам кажем у име Његовог најосв. величаства.

6.

Ћесар Леополдо I одређујо својим декретом од 26 Апр. 1692 год. да се заробљеном Деспоту српском Ђорђу Бранковићу повиси новчана помоћ, која је до тада износила 260 форината.

Леополдо и пр. — — — — — — — — — — — — —

„Ми премилостивлеише произволили есмо, јако да Србскому Деспоту Георгију Бранковичу ва открмљение Егово од зачетија Сего текуштаго месеца Маија, от љетније Четврто Числније чести, — — ештие четврто числние чести, васегда прво начинанием, ҫ̃ н̃. форинта, до ва пред будуштаго урежденија ваздавати да будут.

Повелеваем убо вам премилостивнејше, јако да ви томужде Бранковичу, преименование ҫ̃ н̃. флоринта, от врјемена до врјемена летними четврто числними врјеменми, по обичному подобију Сведетелством изсљедователнаго писанија васприетием да ваздата будет. Јаже ва на стоештаго прошителнаго истезаниа, ва праведно издаваемо прошение ванимаемо бити имеет. Јако убо повелеваетсе и проч.

Ва Лаксенбург кꙁ Априла лета ҂ахчв.

7.

Савремени превод одговара, који је дао Кардинао Примас и канцелар угарски Колонић у име ћесара Леополда I српским посланицима, што мољаху за деспота Бранковића у Бечу 26 Априла 1692 године. (Види бр. 4 и 5).

„Кардинала глаголани Словеса сија сут:

„Аз Господара Бранковича ни вазхити ни ваздржавају, но убо от единие страни свобождение егово ва час времена сего велми паче продлжавает, биви ими Архиепискуп, или јакоже они именујут Патријарха, имже и господар Бранкович едино сагласуетсе, јако убо тоижде Патриарха таковое достојаније себе присвоити важделев, иже јако супротивно бивает властно частному Архиепискупству моему, тако и васои нашои законои вери католичаскои ва пагубно склоњение имело би бити; јакоже убо сут десетине, наследователна отачаствија, себе ради јако Патриарха, и своим Епискупом вазпросивили, идеже аз един есам ва угрску област Архиепискуп, сија васа мне пристоина сут, такождеже и раздељенија Епархијам единосложно постављенија творити, онеми иже са нами едино сагласно садржавајут, они же убо невидети купно са нама едино сагласно придржавати, аште убо и оние вини ради, јако иже единим кратом бракусочетаним бившим људем, распустно раздрешение сатварајут, и паки инеми полагати се допуштавајут, и многа ина супротив закону и вери нашој честократним числом изследоваема садевајут, и аште би Господар Бранкович освободил се, толми паче ва подобна сими роги Свое вазвисили би, јаже и ми никаковим пособствием позволитисе ва угарску област невазможно будет:

Вторицеју Кардинала глаголани словеса сија сут:

Аз глаголати буду са господаром Маршалом от Штаремберг, да позвољенно му будет изхождение тво-

рити ва вртоградех, дондеже своим временом испитаема имеет бити Егова причина; ваистину вам убо јако сумњенија ради ест вазхиштен, и некие листописанне васприетија ради, сумњени, еште то њест засвидетелствовано, обаче же убо аште ли би засведетелствовано било и иначшим строением дело изследовано би било: таже между времено мимошаствие, да имеет стрпљение, купно са господаром Патриархом, еда како господ Бог васкоро провидети будет о самиренију, и тако ва области илирическија земли своеи ваместавим бившим, в тамо власти своими пребивателно жилиште творити вазмогут. Еликоже пристоит тачију освобожденију господара Бранковића са помоштију бити предразвишенства Еговаго, васаким настојанијем елико возможно будет лишенију недопустити хошту.

8.

Ћесарски дворски војни главни комесаријат својим дописом од 6 Новембра 1692 год. из глав. војеног стана код Варадина, ослобођава Србе, што живе у бачком дистрикту између Дунава и Тисе од давања квартира царским војницима.

„Ex Parte Sacrae Caesareae Majestatis plena potentia et authoritate Generalis Commissariatus bellici, apud Armadam Eiusdem in Hungaria constituti Administratores.

„Praesentibus notum facimus quibuscunque incumbit militaris et oeconomiae ad militiae subsistentiam pertinentis dispositio, decrevisse Caesaream Majestatem Sacratissimam, ut ad exemplum omnium Hungariae ordinum, etiam Natio Rascianorum, qui in Districtu Bacska inter Danubium et Tibiscum, ex confluentia utriusque et confinitate Albae Graecae nunc Turcarum primae usque Baiam et adversam Ripam Tybisci inhabitant, ex agricultura sola et quaestu vivunt, hucusque autem ab omni

onere et praestatione ad necessitates publicas, ad quas in toto Orbe terrarum quibuscunque Dominis Terrestribus divinis et humanis legum ordinationibus fideles subditi obligantur, sub nomine Commilitonum, inter quos se promiscue connumerant, ac praetextu concessorum iis omnibus benignissimae exemptionis Caesareae, se inique subtraxerunt, distiguendo militem a Rustico ad aliqualem vel intentionem hominum aut paratae pecuniae solutionem iuxta numerum et proportionem possessionum conscriberentur. Posteaquam autem Militiae in his Partibus Rascianae constitutus Generalis Dominus Monasterli, in adiecta consignatione numerum et qualitatem Pagorum ipse inquisitioni subiecerit, enarrando varios legionum caesarearum et confederatorum motus perpetrata ab iisdem diversa damna et subsecutam ex inde desolationem; Consideramus hanc demonstratam rei veritatem sed cum ista omnium Hungariae partium patimenta sint que condescensiones et motus militum, tamquam inevitabile aliquod malum subsequuntur, nec tamen omnem persuadendi efficaciam aut plenariae exemptionis virtutem habent, ut non imponatur ex necessitate oneri onus, proposuimus praenominato Domino Generali, ut anno sequenti et durante bello, sicut ipse cum equestri et pedestri suorum legione castra sequitur', aliquot etiam centenos in armatura Navali sine stipendio constituat, atque ad arcem Petro-Varadiensem vel ubicunque in Armada opus fuerit nonnullo tempore promovere labores publicos cohortaretur, quibus benignissimae sacratissimae Maestatis exemptio ab alio onere contributionis promoveatur, Dominus Monasterly omnium nomine et in posterum abductionem navium Bajam sine stipendio promoturum pollicitus fuerit, constitutionem militum ad armaturam navalem Episcopo vel Patriarchaeve et per ipsum communitatibus efficaciter propositurus; proinde expectatur ab

iisdem declaratio, et cum non dubitetur mandata suae Maiestatis cordi etiam veneratione ipsis esse, et qui servitium pollicetur non excipere modum sive in Danubio videri, naves interim tamen juxta datam assecurationem absque stipendio Baiam promovendas fore. Ad aulam Suae Maiestatis haec transacta inter nos et Generalem Monasterli nomine Rascianorum in districtu Bats efficaciter perscripsimus, et donec ea omnia benignissime ratificata decreto speciali approbentur, tenore praesentium Officiales militum cujuscunque Ordinis, et Commissarios bellicos, quibus conscriptio Pagorum et constributionis impositio demandari posset, requirendos duximus, quatenus si in conscriptione et inquisitione ipsis commissa interim pergendum est exspectando ulteriores aulae dispositiones, saltem a perceptione et multo magis executione abstineant. Speravimus enim a Caesarea Majestate resolutionem clementissimam et convenientem tantae gratiae Rascianorum declarationem. Jn castris ad Petrovardinum 6 Novembris Anno 1692.

Per Sacrae Caesareae R. M. Generalis
Commissariatus bellici
Administrationem

(L. S.) Christophorus de Vorster m. p.
(L. S.) Joannes Petr. Levenov m. p.

9.

Превод дописа, који је издао дворски војени комесарijат 6 Новембра 1692 год. у главном војеном стану код Варадина, Србима у Бачкој живећим између Дунава и Тисе, од Београда до Баје.

„Од стране његовог освећеног царског величаства пуномоћијем влашћу ђенералних комесара војених при Његовој Армади постављени администратори“.

„Предстојећим дајемо до знања, којих се тицало буде, да чине расположење о издржавању војске било војеном или економном, како је решило Његово најосв. величаство, да по примеру свију становника Угарске, такође и Народ расцијански, који станује у бачком дистрикту међу Дунавом и Тисом од ушћа обеју река, у близини Београда садањег турског главног града, до Баје и до супротне обале Тисе, од саме земљорадње и трговине живе, а до сада бејаху ослобођени од сваког оптерећења и давања јавних потреба, које су обвезани давати по целом свету ма којим земаљским господарима, божанским и људским одредбама закона подчињени верни поданици, под називом војених другара, међу којима се мешовито броје, и под видом њима дарованих најмилостивијих уступака ћесарских, разликујући војника од ратара, да би се имали пописати ма на који луцки рад или на плаћање у готовом новцу. Но како је у овим крајевима над милицијом расцијанском постављени ђенерао господин Монастерлија, у овде приложеном спису број и каквоћу села сам собом на испитивање приложио, испричавши разна кретања ћесарских и сајузничких чета, и изредивши све одових учињене штете, и отуда израдивша се опустошења; посматрајући ову доказану истинитост; но како су ово свију крајева невоље, који придолазак и покрет војника, као неко неизбежно зло сљеди, ни пак имају свуколику способност доказа, ни подпуну изнимка каквоћу, да се не би по нужди терет на терет гомилао, предложили смо предименованом господину ђенералу, да идуће године и док траје рат, као што он са коњичком и пешачком четом својом иде за главном војском, нека неколико стотипа за оружање на лађама без награде прикупи, и код града Варадина, или где би војсци затребало, за неко време радом припомогне,

који после, по најмилостивој вољи најосвећенијег величаства, нека буде изузети од других терета давања да би се изравнали. Како је пак предименовани господин Монастерлија у име свију обрекао, да ће припомоћи драговољним радом војсци, и вожење на лађама до Баје, сада и у будуће, без икакве награде, и да ће прикупљање војника за војевање на лађама препоручивати владици или Патријарху, или ће сам собом општинама снажно предлагати; и по томе изчекива се од њих изјаснење, и пошто се не може сумњати да им налози његовог величаства на срцу леже, и да их поштују, и који обриче услугу, да се не ће отрицати да се види или у војсци или на Дунаву, а међутим да ће по датом обећању лађе без награде до Баје покретати. На двору његовог величаства ово је рађено између нас и ђенерала Монастерлије у име Срба у бачком дииштрикту, снажно смо прописали и докле све оно најмилостивије потврђено буде у особеном декрету, по сили предстојећег налазимо за нужно препоручити свима чиновницима војничким ма којега реда, и ратним комесарима, којима би се могло заповедати попис села и разлагање намета, да ако би при овом попису и наложеном истраживању морали даље ићи, да би исчекивајући даље наредбе дворске; само се уздржавали од примања а још више од насилног намета. Јер смо се надали од цесарског величаства најмилостивијем решењу и овој толикој милости одговарујуће изјаснење Расцијана.

У стану код Петроварадина 6 Новембра 1692 год.

Од стране администрације
Њег. осв. цар. ђенералног комесаријата
(М. П.) Кристифор от Форстер с. р.
(М. П.) Јован Петар Левенов с. р.

10.

Списак села у бачком дистрикту мећу Тисом и Дунавом од Титела, где се једине обе реке, до Баје и до супротне обале Тисе, која села ослобођавају се од давања војног и осталог новчаног намета, што су давали својевољног рада, и што је ђенерал Монастерлија, у име тога народа, обећао се давати Варадину граду и ћесарској војсци.

Овај списак стоји у свези са горњим списом царског војног главног комесаријата од 6 Новембра 1692 год.

„Consignatio

Pagorum, qui in districtu Bacska inter Danubium et Tybiscum ex Titulo et confluentia utriusque fluvii usque Bajam et adversam ripam Tybisci ab onere contributionis propter labores gratuitos, quos imposterum ad Arcem Petrovaradiensem et Armadam Suae Majestatis praestare omnium nomine Dominus Generalis Monasterly pollicitus est, eximuntur, confirmatio autem desuper ab Aula Sacratissimae Caesareae Majestatis expectatur.

Jn ripa Danubii.	Jntra Danubium et Tybiscum.
Bács.	Szombor.
Bogian.	Bukcsinovicz.
Karavock (Кара Вуково.)	Vranyas.
Szonta.	Hapsa. (Бајша)
Stremesz. (Буљкес)	Kupussna. (Купусина)
Fajska. (Вајска)	Lugumer.
Peovana. (Плавна)	Monaster. (Моноштор.)
Moroszka.	Kulut. (Колут)
Novo Szelo.	Szanto. (Сантова)
Lovrieniz.	Strepcze.
Keagut. (Парабућ)	Slokroz.
Bukin.	Deutova.
Sziva. (Сивац,)	Csatalia.
	Sotina. (Сотин)
	Monaster parvum.
	Baya.

Sagod.
Szabatka. (Суботица.)
Jn ripa Tybisci:
Sinta. (Сента.)
Martonos.
Csongrad.

Eximuntur vigore Patentium et annexarum iisdem Conditionum ex parte nationis Rascianae adimplendarum. Jn Castris Caesareis ad Petro-Varadinum 6 Novembris Anno 1692.

Per Caesareae Generalis Commissariatus Bellici Administrationem.
(L. S.) Christophorus de Vorster m. p.
(L. S.) Joannes Petr. Levenov m. p.

Quod praesens Copia cum Suo in Caesarea Aulico — Austriaca Cancellaria Jntima exhibito originali fideliter collata et eidem per totum consona sit reperta, manus meae Subscriptione et Sigilli proprii appositione attestor atque confirmo. Actum Viennae 27 Februarii Anno 1693.

(L. S.) Jonas Greg. Edmundus Grabner m. p.
de Grabenfeld, praedictae Cancellariae Jntimae Expeditor Aulicus.

11.

Препис једног немачког писма од 1693 године, у коме се каже, да је на сабору архидуката аустријског у Бечу говорено, како је ћесар Леополдо I одредио, да се српски деспот Ђорђе Бранковић пусти из затвора, и да се опет постави за заповедника српској народној војсци.

На полеђини овог писма стоји написано.

B.

„Taliter in Generali Consilio Comitiorum Archiducalium Austriacae Viennensis Civitatis solenniter tractatum et ventillatum fuit."

А изнутра написана је расправа аустриског сабора:

„Die Rätzische National Militz hat einige Deputièrte hieher geschücket, umb ihre Sachen dahier zu sollicitiren, undt haben Jhro kays. Mayestät allergnädigst resolvieret, den alhier vor einer geraumer Zeithero in Arrest gehaltenen Fürsten in Serbien in die vorige Freyheit zu setzen, undt dass Commando besagter National Militz demselben widerumb auzuvertrauen; dahingegen Verspricht Er, diese Militz verstercken, und zu der Kayserlichen haubt-Armée zu stossen. Man ist auch willens dieser Manschafft einige Gelder zu ihrer Unterhaltung assigniren zu lassen.

„Jtem eodem tempore ad Eosdem Deputatos Rascianae Nationis Ablegatos clementissime per Sacra verba Caesarea sponsis promissionibus, quae tam Sacratissimae Caesareae Majestatis Adhortatorio Mandato atque Diplomatum eusdem continentia benigne iisdem et sancte impertiebantur, exhibebanturque, quam viva insuper voce per Eminentissimum Cardinalem à Kollonich promittebantur assecurabuntur, tunc in hunc modum alloquutis, uti sequitur:

Sacratissimam Caesaream Majestatem Beatissimo Pontifici scripsisse, ac omnino Eandem promisisse Rascianis aliisque sub iugo Turcico existentibus Christianis majora Privilegia daturam esse, quam antea habuerint, liberumque Religionis exercitium iisdem permissum et Patriarchas in Jmperio Eiusdem tolleraturam et permanere concessuram, ea ratione inductam, quod praestet ac consultius sit, eosdem Chistianos omnes sub Jmperatore Christianorum esse, quam Turcico: de quibus cunctis sic se habentibns summefatus Cardinalis vivum testimonium perhibere poterit.

Actum Anno Salutis 1693.

Also ist es in algemenen Berathschlagung auf dem Erzherzoglichen Landtag der Östereichischen Stadt Vien Anno 1693 solenniter abgehandelt und durchgangen worden.“

12.

Декрет, који је по налогу Цара Леополда I издао дворски војени савет у Бечу 31 Марта 1694 год. патријарху српском Арсенију III Чрнојевићу и под-војводи Јовану Монастерлији, да српски народ изабере себи земљиште, на коме би се могао сместити. Овај декрет писан је на латинском језику. Званична оверена копија овога декрета издата је из канцеларије дворског војеног савета 8 Априла 1695 год.

„Sacrae Caesareae Regiaeque Hungariae et Bohemiae Majestatis Domini nostri Clementissimi nomine, Orientalis Ecclesiae Graeci Ritus Archi Episcopo Domino Arsenio Csernovich et Rascianae Militiae Vice Ductori Domino Joanni Monasterlij, hisce benigne significandum: intelexisse sacram Caesaream Regiamque Majestatem, qualia petita iidem nomine memoratae gentis Rascianae, in puncto fiendae eiusdem translationis in Campum Cumanum et partes Sclavoniae, et signanter in parvam Vallachiam sic dictam, apud alte fatae suae Majestatis Camerarium eiusdemque Consiliarium et Generalem Commissarium Bellicum Dominum Donatum Heisler de Heidersheim in Commissione Eidem hunc in finem delegata decenter proposuerant, et siquidem servitium suae Caesareae Regiaeque Majestatis exposceret, ut dicta translatio quo citius eo melius effectui mancipetur, etquidem taliter, ut messem in locis pro nunc possessis proxime sperandam quidem colligere possint, caeterum vero certum numerum suorum statim seligant, qui loca, et territoria iisdem assignanda confestim in possessionem recipiant, aedificia extruant et habitationes ita accommodent,

ut peracta messe et ad futurum mensem Octobris totius Gentis Rascianae Communitas infallibiliter subsequatur, et commoda habitandi domicilia inveniat, quem in finem supradicto Domino Commissario Generali intimatum est, ut per Commissarios sibi subditos sufficientes stationes et loca ad habitandum apta quanto citius assignari et Rascianis cum iisdem eo proficiscentibus rite distribui, et repartiri faciat. Praeter ista, repetita sacra Caesarea Regiaque Majestas, ad demissa eiusdem Domini Archiepiscopi et Domini Vice Ductoris exhibita puncta, et quidem ad primum et secundum ratione libertatis et independentiae benigne annuit, ut saepefata gens Rasciana hunc in modum translata et in fidelitate sua huc usque exhibita perseverans, solummodo suae Caesareae Regiaeque Majestati subiecta, ab omni alia dependentia vero tam Comitatuum quam Dominorum terrestrium exempta maneat, prouti etiam

Ad 3-tium benigne propensa est, quod si Diuina favente Clementia in terra ante hac ab iisdem Rascianis inhabitata quies et securitas restabilita fuerit, pristina Domicilia restitui curare, ea sub infallibili spe saepe dictos Rascianos se uti fideles subditos imposterum comprobaturos, et ad promouenda servitia publica, repellendosque hostium conatus sedule et strenue adlaboraturos esse.

Quod eidem Domino Archiepiscopo, repetitoque Domino Vice Ductori pro Resolutione Caesarea et Regia hisce notificandum fuit; manetque saepefata Majestas iisdem gratia sua Caesarea et Regia benigne propensa.

Collatum concordat suo originali de verbo ad verbum. Jn cujus fidem Syngraphae et Sigilli mei appositio.

Viennae 8 Aprilis 1695.

Joannes Jacobus Schiller
(L. S.) S. C. M. Cancell. Aulicae
Bellicae Registrator

Per Jmperatorem
Ex Consilio Bellico Viennae
Christophorus Dorsch m. p.
Joannes Adamus Wöber. m. p.

На полеђи́ни стоји:

„Sacrae Caesareae Regiaeque Hungariae et Bohemiae Majestatis Domini Domini mei Clementissimi nomine Orientalis Ecclesiae Graeci Ritus Archi Episcopo Domino Arsenio Csernovich et Rascianae Militiae Vice Ductori Domino Joanni Monasterly benigne assignandum.

13.

Горњи декрет цара Леополда I од 31. Маја 1694 год. у преводу српском.

„У име освећеног ћесарског у Угарској и Чешкој краљ. величаства нашег најмилостивијег господина, источне цркве грчког обреда Архијепископу господину Арсенију Черновићу, и подвојводи српске милиције господину Јовану Монастерлији, овим се милостиво доставља, како је сазнало његово освећено царско-краљ. величанство, какву су молбу они у име поменутог н а р о д а р а с ц и ј а н с к о г, односно имајућег преселења истог (народа) у поље куманско и у пределе Славоније, а наиме у тако звану малу Влашку, његовог предименованог величаства дворнику и саветнику, као и ђенералном војеном комесару господину Донату Хајслеру Хајдерсхајмском пристојно преставили пред ко-

мисијом њему придодатом, и ако би то изискивала потреба Његовог Царског и краљ. величаства, да се на поменутом преселењу ради, и то на тај начин, да скоро исчекивану жетву обавити могу, но у осталом, да одма одаберу известни број својих људи, који ће места и земљишта њихма одредити се имајућа, журно као својину примити, да построје зграде, и да своје станове тако приправе, да по свршеној жетви идућег месеца Октобра цела општина расцијанског народа непремено за онима пођe, и удобна за пребивање кућишта нађе, у којој цели заповеђено је ґоре именоватом господину ђенералном комесару, да преко својих подчињених комесара довољно станишта и места за живлење удобна што скорије означи, и Расцијанима шњима онамо пошавшим правично разда и подели. Сем тога поменуто цар. краљ. величаство, на понизно изложене тачке госп. Архијепископа и господина подвојводе, а наиме на прву и другу тачку, односно слободе и независности, милостиво наређује: да често поменути народ расцијански, на овај начин пресељен, и у дојакошњој верности сталан, јединствено његовом освећеном цар. и краљ. величаству подложан, од сваке друге зависности како жупанија тако и од спахија изузет остане, као што је и на 3 тачку милостиво решила: да ако се, по милости божјој у земљама, на којима су они пре тога живели, мир и безбедност поврати, да се о том постара, како би им се њихова стара кућишта повратила, имајући тврду наду, да ће се често поменути Расцијани, као верни поданици и у будуће потврдити, и да ће на унапређењу јавне службе, и на одбијању непријатељских напада прилежно и журно радити.

Ово се имало овим обзнанити госп. Архијепископу и именованом госп. Подвојводи као решење царско и

краљевско; и остаје честоименовано величаство својом царском краљ. милошћу милостиво наклоно.

Од Императора
из војеног савета у Бечу.
Кристифор Дорш с. р.
Јован Адам Вебер с. р.

14.

Повеља ћесара Леополда I од 7 Јуна 1697 год. којом даје слобоштине под-војводи Јовану Монастирлији и српском народу. Ова повеља печатана је на латинском језику.

„Nos Leopoldus Divina favente Clementia Electus Romanorum Jmperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, et Sclavoniae Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, et Wirtembergae, Superioris, et inferioris Silesiae, Marchio Moraviae, Superioris et inferioris Lusatiae, Comes Hamburgi, Tyrolis et Goritiae etc. etc. Omnibus et singulis Nationis Rascianae hisce benigne significamus: Nos Nostro dictae Gentis Rascianae Vice-Ductori et fideli nobis dilecto Joanni Monasterlii benigne commisisse, ut ex Natione vestra certum numerum Militum tam Equestris quam Pedestris ordinis confestim eum in finem conducat, ut penes Exercitum Nostrum Germanicum existentes contra communem Christiani Nominis hostem Turcam fidelia servitia praestent; Clementer promittentes, quod iis, qui pendente Campi — Ductu apud praefatum Exercitum Nostrum Caesareum, vel in Confiniis, aut Nostro Armamento Navali militabunt, non Solummodo annona, et avena pro Equis, eo modo quod Germanis Militibus Nostris dari solet, suppeditabitur, verum etiam ii, qui usque ad finem hujus expe-

ditionis campestris servitia sua fideliter, et ininterrupte continuabunt, ab omni Contributione et onere Quatiriorum liberi, et exempti permanebunt. Pro cujus majori vestra assecuratione idem per Cancellariam Nostram Hungaricam Aulicam vobis intimari, nec non Camerae Nostrae Aulicae, item et Commissariatus Generalis Officio, ut taliter Militantibus Rascianis promissa exacte serventur, serio demandari curavimus; quod Generalis Commissariatus Officium etiam in Manibus habet, ut, quoties necessarium visum fuerit, saepe repetitam Militiam vestram lustrari, et illos, qui praesentes, et his nostris benignis Patentibus obedientes neç non servitia sua in saepe memorata expeditione bellica fideliter continuantes inventi fuerint, praeter hoc, nullo penitus onere, sub quocunque praetextu gravari, aut angiari sinat; Jd circo non dubitamus, omnes et singnlos, qui ad gerenda Arma ex saepedicta Natione vestra habiles: et idonei existent, ad nostra servitia ultroneè, et promptè convolaturos, et exinde non solum fidelitatem et devotionem suam in opere exhibituros, sed etiam supra recensitam Nostram Gratiam mediantibus suis fidelibus Servitiis omnimodo promerituros esse. Dabantur in Civitate Nostra Viennesi, Die vigesima septima mensis Junii, Anno Millesimo sexcentesimo nonagesimo septimo, Regnorum Nostrorum Romani, trigesimo nono, Hungarici, quadragesimo secundo, Bohemici vero, quadragesimo primo.

Leopoldus
E. R. C. à Starenberg (L. S.)

Ad mandatum Sacrae Caesareae
Majestatis proprium
Christophorus Dorsch.
Zacharias M. Campmiller.

Quod praesens copia suo vero originali collata, eidemque per omnia consona sit, testor ego infrascriptus secreto Suae Sacratissimae Caes. Majestatis apposito — et syngrapha mea. Vienae 8 July 1697.

Joannes Jacobus Schiller m. p.
Summe dictae Suae Majestatis sacratissimae
Aulico — Bellicae Registrator.

15.

Повеља ћесара Леополда I од 7 Јуна 1697 год. у српском преводу (Види бр. 14.)

Ми Леополдо и т. д.

Свима и свакоме од народа расцијанског овим милостиво обзнањујемо: како смо ми нашем под војводи поменутог народа милостиво наложили, да од вашега народа исвесан број војника, како од коњаничког тако и од пешачког реда, одма прикупи и у тој цели, да поред наше немачке војске боравећи, чине верне услуге противу оппштем непријатељу имена хришћанског; обрићући милостиво, да се онима, што за ово време рата код наше војске ћесарске, или на граници, или на нашим оружаним шајкама, не само се даје сено и зоб за коње, на исти начин, као што се обично даје нашим немачким војницима, но још да они, који до краја овога рата своје услуге верно и без прекида продуже, остану слободни и изузети од сваке контрибуције и од терета уконачења. За што већу вашу безбедност ово исто и од стране наше угарске дворске канцеларије, а не иначе и од главног комесаријата има се и сложити, да се на тај начин војујућим Расцијанима чињена обећања тачно одрже, озбиљно заповедајући, што главни комесаријат такође у рукама има, да свакад, кад се нађе, даје потребно, често по-

менуту вашу, милицију прегледа, и који се пронађу и који наше ове милостиве патенте слушају, и услуге у овим ратним походима непрекидно продужују чинити, сем овога, никаквим теретима, било под ма којим изговором, не обтерећују се, нити изнуђавају. С тога не сумњамо, да ће сви и сваки, који су способни и вредни да носе оружје у вашем народу, на нашу службу и даље притицати журно, чиме ће показати делом не само верност и послушност своју, но да ће својим верним услугама поменуту нашу милост изчекивати моћи.

Издато у нашем граду Бечу, дана 27 месеца Јуна, год. 1697 и т. д.

Леополдо с. р.
(М. П.) Е. Р. гроф. од Штаренберг с. р.
По сопственој заповести њег. освећ. Цар. вел.
Кристифор Дорш с. р.
Зарија М. Кампмилер. с. р.

16.

Како је дошла породица Одескалкија 1698 год. до господарства над Сремом и до титуле Херцега сремских? Противу овога насилничког намета подносе Срби протест ћесару Леополду I, и доказују, да право назива „Херцега сремских" припада само Бранковићима, као сродницима и наследницима Немањића.

Овај протест написан је латински и немачки.

„1698, Hoc Anno 22 Aprilis curavit Jmperator per Camerae Praesidem Comitem Caraffa, Deputatos Don Livii Odeschalchi Abbatem Bonini et Negro ratione Principatus Syrmiae in Oppidum Jllok introduci, iisdemque fidelitatis homagium a subditis praestari. Siquidem hic Princeps per magnam pecuniarum mutuationem aliaque merita eo rem suam deduxerat, ut Jmperator hunc Principatum ipsi haereditarie concesserit, in quo ille etiam

Abbatem Negro pro supremo Jnspectore constituit. Jmperator autem non solum hac gratia erga Principem contentus, titulum quoque Altitudinis ipsi adjunxit, super quo ad Aulam Romanam existens Caesareus Legatus Comes de Lamberg in mandatis accepit, quatenus talem ipsi titulum exhiberet; et quantumvis magnas a Nobilitate Romana controversias eatenus habuerit, nihilominus tamen Regina Poloniae eum sine contradictione ipsi attribuit. Quippe Romani Barones fundabant se super una Bulla Pontificis, vigore cujus sub poeňa rebellionis inhibetur, quatenus nullo Principi ex statu Ecclesiastico titulus Excellentiae debeat dari. Quapropter Don Livius coactus fuit quoddam scriptum Ranciglione producere, quo ille Praerogativas ad Ducatum Syrmiensem pertinentes remonstravit atque probavit, quod Senior natu Princeps in Hungaria semper hoc titulo insignitus fuerit.

1698. Jn diesen Jahre den 22 Apṛil, lies der Kayser durch den Kammer-Praesidenten Graffen von Caraffa des Don Livio Odeschalchi abgeordnete, Welche der Abt Bonini und Negro wahren, zu Jllok, wegen des Fürstenthumbs Sirmien introduciren, und selbigen von den Unterthanen den eyd der treue ablegen. Den es hette dieser Printz durch grossen Vorschuss und andere meriten es so weit gebracht, dass ihm der Kayser dieses Fürstenthum Erblich überliess, da er den Abt Negro zum Superintendanten einsetzte. Der Kayser hatte es nicht allein bey dieser Gnade gegen den Printzen bewenden lassen, sondern ihm auch den titul altezza beygelegt, worüber der an dem Römisshen Hoff negotiirende Kayserliche Ambassadeur Graff von Lamberg anno 1701 gemessene order empfieng ihm solchen zu ertheilen. Wiewohl Er hierüber von dem Römischen Adel grosse wiederwertigkeit hatte, ungeachtet ihm die Königin in Pohlen solchen ohne Wiederrede beylegte, Den die Römischen Barone fundirten sich auf

eine Bulle des Pabstes, welche unter Straffe der rebellion Verbiethet, keinem Printzen aus dem Kirchenstaat, den titul Excellenz beyzulegen, wesswegen denn auch Don Livio bewogen ward zu Ranciglione eine shrifft herausszugeben, worinnen Er die praerogativen, welche dem Hertzogthum Sirmien anhängig demonstrirte und erwiess, dass alle Zeit der ältiste Königliche Printz in Ungarn mit diesem titul beehrt gewesen.

Contra superius praedictam mutuationem — abalienationem, venditionemque concessam, opponuntur Leges speciales. Privilegia semel concessa Princeps retractare non potest. Privilegia priora per posteriora non tolluntur. Privilegium priori contrarium praesummitur obreptitium, nec a Judice audiendum. Cod. Lib. 1. Tit 14. de Legibus et Constitutionibus Principum et edictis, Leg. 2.

Wieder die oberwehnte Verlegs-und Verkauffung werden entgegen gesetzet die Leges oder gesätze: die Privilegia seind absonderliche gesätze. Die Privilegia so einmahl gegeben, kan ein Landtes Fürst nicht wieder zurücknehmen. Die vorgehende Privilegia werden durch die nachgehentes Privilegium dem Vorgehenden eine Gewaltthätigkeit, welche von dem Richter nicht zu hören, benahmbset wirdt. Cod. lib. 1. Tit. 14. Legibus et Constitutionibus Principum et edictis, Leg. 2.

Jtem ibidem prout in superioribus describitur, quod Don Livius Odeschalchi praerogativas, quae ad Ducatum Syrmiensem pertinent, demonstraverit ac probaverit quidem seniorem natu Regium Principem in Hungaria semper hoc titulo insignitum fuisse: hoc quidem facile probare potuit ex informatione eiusdem loci incolarum. Non tamen declaravit seniorem natu regium illum Principem ex quo Regno legitimus haeres sit, cujusve filius, et ex qua Familia fuerit? Nam Regius ille Princeps erat filius II Urosii Regis Slavo-Serborum senior natu

nomine Dragutinus, junior natu Milutinus ex Familia Nemanydarum oriundus, cui deinde Brankovichiana Familia jure matrimonii legitime successit. Dictus vero Dragutinus senior natu Princeps erat gener Wladislaj Regis Hungariae, quem Hungari Kun Lászlo appellant, quique fuit Wladislaus 4, Rex vero 22. Hujus filiam Catharinam, sive ut alii volunt sororem, habebat in uxorem Dragutinus, cum qua pro dote possidebat in Hungaria ditionem sive Regionem, quam Hungari nominant Mattyus földe, Slavo-Jllyrica lingua vero dicitur Machva. Syrmiensem autem Ducatum Avito jure haereditario tenebat, idemque erat circa Annum Domini 1269 juxta Jllyricos historiographos. Jgitur eiusmodi Camerae venditioni, et abalienationi a legitimis praetendentibus, haeredibusque soleniter et in perpetuum vigore supra specificatorum Privilegiorum et Legum contradicitur atque protestatur.

Jtem daselbst, gleich wie oben beschrieben wird, dass Don Livius Odeschalchi, durch die nutznüssung, welche zu der Syrmiensischen Landtschafft gehöret, zwar erwiesen und dargethan, dass der ältiste Königlicher Prinz in dem Königreiche Hungarn allezeit mit dem titul begabet gewesen: dasselbige hat Er zwar leicht erweisen können, auss angebung der Jnwohner selbigen Orths; Er hatt aber der ältist geborene Königliche Prinzen nicht erklähret; welches Reiches er ein rechtmässiger Erb seye, oder wessen Sohn und Familie gewesen. Jnmassen dann derselbig Königliche Prinz ein Sohn war dess Urosii secundi Königs der Slavo-Serborum, der ältistgebohrne mit nahmen Dragutinus, der junge von geburth Milutinus aus dem geschlecht der Nemanyder herstammend, welchen hernach die Brankovichische Fami-

lie, vermittelst geschehener Verehlichung gefolget. Besagter Dragutinus aber, der ältist gebohrne Prinz, wahr ein Eidam des Wladislai Königs in Hungarn, welchen die Hungarische Nation Kun Laszlo benambset, und welcher gewesen ist Wladislaus der 4-te, von Reich aber der 22-te, wessen Tochter Catharinam, oder wie andere wollen schwester zur Gemahlin gehabt der Dragutinus, mit welcher Er zur Morgengaab besessen hat in Hungarn dieienige Landtschafft, welche die Hungarn nennen Mattyusfölde, auf die Slavonisch-Jllyrische Sprach aber wirdt sie benambset Machva. Die Sirmiensishe Landschafft aber hat Er durch Erbrecht besessen, und selbiger regirte nach lauth der Jllyrischen geschicht und Historien schreiber, umb das jahr dess Herrn 1269. Derowegen selbiger Jnstanz oder Camerae die Verkauffung von denen rechtmässigen praetendenten und Erbfolgeren Hauptsächlich und in Ewigkeit, Vermög ob specificirte Privilegien und satzung wiedersprochen und protestirct wirdt.

17.

Превод горњег списа од 1698 под бр (16.)

1698. ове године Априла 22 наредио је ћесар преко председника камере грофа Карафе, да се посланици госп. Ливија Одескалхи абат Бонини и Негро, ради Кнежевине Срема уведу у место Илок, и да поданици овима заклетву верности положе. Јер је овај кнез, великим новчаним зајмовима и другим заслугама, довео ствар своју до тога, да му је ћесар ову кнежевину насљедно уступио, где је овај такођер поставио за главног надзорника абата Негру, ћесар пак не задовољен само овом милошћу према кнезу, но је истом и титулу „височаства“ придодао, о чему

је заповест добио при римском двору налазећи се царски посланик Гроф Ламберг, да би њему (кнезу) такву титулу израдио, и ако је с тога велику распру имао са римским племством, ништа мање је пољска краљица такву титулу кнезу даровала. Пошто су римски барони тврдили на основу неке буле римског папе, по којој се под казном побуне забрањује, да се ни једном кнезу из црквеног реда несме дати титула, екселенције. С тога је госп. Ливије принуђен био из Ренцигљионе неко писмо приказати, у коме он неко право кнежевине Срема доказује и потврђује, да је старији краљевић у Унгарској овом титулом почаствован бивао.

Овом горе изложеном придавању, отуђивању и дозвољену продаје, противе се нарочити закони: привилеђију једном подарену несме владалац уништити. Старије привилеђије познијима не потиру се. Привелеђија, која је старијој супротна, сматра се као насилна, нити сме бити послушана од судца. У Cod. Lib. 1. Tit. 14. издатом о законима и установама кнежева. Књига 2.

Даље на истом месту, као што се горе казује, да је госп. Ливије Одескалхи тобож доказивао и тврдио нека права односно на кнежевину Срема, као да је старији краљевић Угарске свакад овом титулом отликован бивао: овоје он истина лако могао тврдити по казивању становника истога места (Илока). Но није објаснијо из које ли је краљевине тај закони насљедник онај по рођењу старији краљевић, чији ли је син, и од које ли је породице? Јер онај краљевић бијаше син Уроша II. краља Славено-Срба, по рођењу старији, и по имену Драгутин, а млађи по рођењу Милутин, били су пореклом од породице Немањида, коју је потом породица Бранковића по праву брачном законито насљедила. Речени пак Драгутин по

рођењу старији краљевић, бејаше зет Владислава краља угарског, кога Угри називају „Кун-Ласло, и који је био Владислав IV, а као краљ 22. Кћер овога Катарину, или као што неки веле сестру, имаше за жену Драгутин, с којом је као уздарје држао у Угарској област или предео, који пазивају Угри „Маћуш Фелде“ (Матејина земља), а на српско-илирском језику зове се „Мачва,“ а кнежевину Срем држаше по старинском праву, а то бејаше око 1269 године по казивању српских историјографа. И тако се по силиименованих привилеђија и закона чини свечани и вечити протест и одпор противу такве камералне продаје, и отуђивања својине од законитих насљедника.

18.

Ђесар Леополдо I налаже ђенералу Штаренбергу, да са изаслатом царском комисијом смести Србе и Влахе у пределу око Саве и Драве, да би се боље очувале покрајинске тврђаве и државне границе од нападаја Турака. Ово писмо написано је на латинском језику 1 Јула 1698 у Бечу.

„Leopoldus Dei Gratia Romanorum Jmperator Semper Augustus àc Germaniae, Hungariae, Bohemiae etc. etc. Rex.

„Reverendi, Honorabiles, Spectabiles, Magnifici Egregii et Nobiles Prudentes item ac circumspecti fideles Nobis dilecti. Occasione vigesima recenter evoluti Mensis Junii in puncto Separationis Gentis Valachicae et Rascianicae, muniendorumque in Slauonia praesertim ad fluvium Sauum sitorum extremorum Confiniorum ex benigna Commissione Nostra celebratae Conferentiae, desuperque Nobis factae demissae Relationis, clementer resolvimus, ut quantum Dispositiones temporaneas concernit, fidelis Noster Nobis dilectus Spectabilis ac magnificus Comes Guidobaldus a Staremberg, Generalis Rei Tormentariae

Praefectus, sua, qua apud Gentem ibidem pollet fide et authoritate, omne formidabile malum praepediat candemque de clementissima Nostra protectione assecuret, demum vero cum ipsis ad hoc a Camera Nostra Aulica et Generalis Bellici Commissariatus Officio deputatis commissariis ibidem praesentibus viros ad militiam idoneos certo numero seligat, eosdem ad servitia in confiniis hosti proximis applicet, de infallibili secutura solutione provideat, ac ab omni contributione exemptos fore, certos et securos reddat. Reliqui omnes oeconomiae operam dare aut agriculturam exercere, armis se abdicare debeant. Quo militantes solutionem absque ullo gravamine aerarii nostri, de tempore in tempus rite percipere possint. Collectio deinde hujusmodi contributionis per antelatam Cameram Nostram et Commissariatum Generalem ita erit instituenda ne in futurum Commitatuum aut eorum officialium iuribus praejudicetur, verum attacta separatio hac ratione et expressa cum reservatione instituatur.

Ut autem praefata Rasciana aut etiam hungarica militia citius congregari possit, utque eadem in assignato sibi districtu libentius permaneat, neque se ulterius huc versus Simontornyam, Bayam aut alia loca (uti jam factum esse perhibetur) transferat, ibique sub spe exemptionis incolatum figat. Jdcirco pro consequendo praemissorum effectu id omnino statuendum, vobisque etiam benigne intimandum esse duximus, quatenus concessum hactenus praenotatae Gentis Rascianae Exemptionale Privilegium ita limitatum esse noveritis, quod mimirum in districtu duntaxat confiniario ipsis Valachis et Rascianis militibus modalitate supratacta assignando eodem privilegio sint gavisuri, in praenotatis vero et aliis extra praemissum districtum locis tali exemptione a contribuendo

sublata, communibus oneribus sint omnino obnoxii futuri.

Quae dum pro futura vestri directione hujusque benignae determinationis Nostrae suo modo facienda publicatione et observatione vobis clementer notificamus, simul etiam gratia Nostra Caesarea atque Regia erga vos semper propensi manemus.

Datum in Civitate Nostra Vienna Austriae die prima Mensis Julii Anno Domini Millesimo sexentesimo nonagesimo octavo.

Leopoldus m. p.

Ladislaus Matyasovsky m. p.
Episcopus Nitriensis.
Joannes Domaniczky m. p.

19.

Превод горњег патента ћесара Леополда I. од 1. Јула 1698 год.

Леополдо и т. д.

Часни — — — — — —

У конференцији, која је по нашем нај милостивијем налогу 20 скоропрошлог месеца Јуна држана, поради раздвојења народа валахиског и расцијанског, и због утврђивања у Славонији нарочито дуж реке Саве лежеће покрајине, и на основу нами поднесеног извешћа милостиво решилисмо, да у колико се тиче привремених наређења, у том обзиру наш верни и љубазни, узорити и узвишени гроф Гвидобалдо Штаренберг, главни управитељ топништва, према поверењу и уважењу, што он ужива код тамошњег народа, да одклони сваку велику опасност, и да тамошњи народ увери о нашој најмилостивијој протекцији, и најзад тако са онима изасланицима, што су придодати нашој дворској камери и ђенералном војеном комесаријату,

у њиховом присуству изабере за војну способне људе у извесном броју, и ове употреби на службу у пограничној крајни, која је непријатељу најближа, о поузданој плати увери, и убеди, да ће бити изузети од сваке контрибуције. Сви остали, да се имају одати на економију, или да раде земљорадњу, а да се имају одрећи оружја. Који на тај начин војују, да примају плату од времена на време, без икакве штете за Ерар. Прикупљање потом такве контрибуције, нека се врши преко предпоменуте камере наше и ђенералног комесаријата, на тај начин; да не би у напредак оштећене биле жупаније или права њихових чиновника, шта више ово раздвајање таквим начином и изречном предохраном да се изврши.

Да би се тако предименована расцијанска или угарска милиција што скорије прикупила, да би иста у одређеном му дистрикту што радије заостала, а не да се за даље овамо у Шимоњторњу, Бају или у друга места премешта, (као што се већ збило) у изчекивању изузетног положаја настањивали се.

С тога, да би се постигло извршење предименованог, то смо нашли за добро решити и вами милостиво заказати, да знате, како би па тај начин дозвољени изузетни привилеђујум, народа расцијанског ограничили, да потом расцијански и влашки војници само у области покрајнској и по горњем начину дозвољену исту привилегију уживати могу, а у горе именованим и у другим, ван предреченог дистрикта лежећим местима, укида се такво изузеће од контрибуције, а општим теретима да су свакако подчињени.

Које вами милостиво јављајући, ради будућег вашег управљања, као ради начина, по коме би објавили и одржавали ово наше милостиво наређење наше, уједно остајемо нашом царском милошћу према вами нак[illegible]

Дато у нашем граду Бечу у Аустрији, дана 7 Јула лета господња 1698.

Леополдо с. р.

Владислав Маћашовски с. р.
Јепископ Њитрански
Јован Доминицки с. р.

20.

Као прилог, како су наше индустријалне задруге уређене биле одма по великој сеоби, и како су постојали ови јеснафи још у старој отачбини, износимо овде писмо патријарха Црнојевића од год. 1697. дато табачком цеху у св. Андр. (Ове важне списе под бр. 20 и 21 добилисмо ових дана, с тога је поремећен кронологијски ред, кога се иначе придржавамо).

Арсеније Чарнојевић божијеју милостију патријарх сербски, и проч;

Смјерение наше пишет првје в Збег[1] Св. Андрејски тожде и по иних градовјех, и варошјех иже сут под властију Свјетлаго Римскаго Кесара и Угарскаго Краља, всем лика војенскагоп леменитим велможам и помјестни поглаваром, јако духовним, тако и светским, такожде же и под их власти обретајуштихсе Христу-имените род Србословенскји великим же и малим от первих даже и до носљедних; всем милост и мир от Христа Спаситеља. Отсилају и извјестна творим всакому доброму человјеку; како приходи до нашего смјеренија почтени мајстори руфета табачкога и желание своє подробне сказаше, како еште у мирно време от старине, имали су на обичај мајсторско урeждениe. Паки по разрушенију и по поколебанију земли отечествија нашего, како су све своје добро оставили, тако и они свој мајсторски обичај угасе. Елмаже није аште и

[1] Иначе Рудник сеоце по сата од Сентандрије.

в чуждеј земли по нешто куће сградише, обаче свој обичај и мајсторско уреждение пожељевше, видевше и от иних Руфетов, како предел мајсторски имају. Зато и они поискаше от нашего смиренија потвердителноје наше писаније своему мајсторскому уреждениjу. Наше бо:смиреније видевше мајстори, јако без својего учреждениjа бити не могут: того ради по уставу ниному повељевает и наше смиреније всјем вам руфета табачкога мајстором и калвам, и всем осталим шегртом — јако да сие ниже писание добре чувати и бљудети имате. Првеј. На сваку годину поједнога устабашу, кога сви мајстори изберу, да — имате, и подобному чест творити и повељенаја от него слушати, паки у сваку недељу дни по један пут да се собирате и собом договор добри имејте. И сваки мајстор шегрта да има подржати . . . . године, и калфу ценити, по три године, и калфи хак да неима више од тридесет форинте, и кад хоће мајстор бити првен, от мајстора тестир[1] да узме и тад совршен мајстор да буде. И кад согрјеши мајстор мајстору, или калфа калфи, или калфа мајстору, прво вања ити устабаши, и устабаша да има силу карати са шест мајстора нарећени. Ако ли би отишао другога туђина искати, пређе него је устабаши своему отишао, да буде истеран от руфета. Еште да имају мајстори табаци, с руфетом ћурчијским добру вољу и договор, и докле је адет код ћурчие от касапа да узимљу коже; а кад пак време буде нека табаци узимљу. И када би се који мајстор или калфа преставио, и неимао никога рода, то је устабаши, и свим мајстором на душу ослоњено да на церковну страну све буде. А кога мајстора руфет баша не може карати, нека се преда мјестному бирову, и он нека му правицу види, и глоба

[1] testimonium — сведочанство.

да будет ві҃ (12) форинти, ѕ҃ (6) на церковну страну, а ѕ҃ (6) руфету. Вишев споменута урежденија мајсторска, кој би се нашао бујан (јуродив) и непокоран људин, те преслуша и сие наше писмо, такови под вјечну клјатву подпасти имат, и руфета мајсторскога лишити се. А када је сваком на знание, и мир христов буди с всем вам.

Месеца Јулиа еі҃ (15.) у Сент-Андраш 1697.
(М. П.)

21.

Привилегија табачког руфета у Светој Андреји дата од цесара Леополда II. године 1698.

Ми Леополдо божијеју милостију избрати римски Кесар, свакдар милостиви тако немачкој земли, мажарској, чешкој, галицији, хорватској и осталим крал. Архидука Аустрији, Дука Бургундији, Брабанцији, Штирији, Каринтији, Карниоли, Мархион Морави, Дукса Луценбурски, пак горниему и долниему Силиоску, Витенбурги, и Текхи, принцип швабски, Граф Хапшбургу, Тиролу, Ферету, Кибургу и Горици, и осталим. —

Паметно прјепоручамо, з дугованием овјеј книги ознануемо свим скупа којим пристава, како от страни пак и у першонах вјерних наших Ивана Крстића, Марка Крстића, Јоанна Радоичића, Марка Ивановића, Јоанна Пејића, Марка Божића, Гена Поповића, рода србскога, у Сентандреји, више Будима, у вармеђи пилзејској[1] пребиватели: то ест мајстором, мајсторији табачкој, табаком или коже, сахтиан, и кордован начинају, подате јесу нам и предложенне јединејсте артикуле, у броју двадесет и осам риди понарећена и поставлениа новога оној истој мајсторији табачкој, цјеха

[1] Пилишкој

или руфета или добар ред. У том руфету мајстори да би држали језиком мажарским спојени и намјестени оздол гласом уписани. Понижно молили нашој милости кесарској, ознаменили по имјенах и першонах више реченој мајсторији табачкој, с подужним просением или настојанием понижно, да би смо оне исте артикуле свје скупа у иних ставлено тврдо и високо у себје драго имајуште книгами нашими прјевелегијами прихватили и уписат учинили ради онијих мајстора и нини потомству свих скупа вјечито врједним кесарском властију кралевском нашом допустили, утврдили, и конфирмоват учинили милостиње, којим пак артикулом руфетским глас овако ест.

Артикул 1). Каде свакоме послу божији почтовани ест, ко истим неходи и то њедржи, голему глобу от милостиваго Бога и кљетву на себје очекиват има. Того ради желимо и искамо, да би от малих до гољемих, који би год законтевао у свом руфету бити и овом тврдостију живјети, напред да има страх божији и правом законом да живи и то свршује.

Артикул 2). Благословенна пречистаја Марија свјата мати божиа и других светитељ супротив најманше њепочтенно слово њеима говорит, зашто којгод онаки би се нашао, да му све благо узети има, и покрај тога кано штетозаслужител под истинниту глобу да се мјетне:

Артикул 3). У недељу и на остаље светителије сваки мајстор међу нами подужан јест на свету литургију главом отити у табачку цркву,[1] и ондје рједом стајати, ако ли би њекоји оставио или у којем се послу нашао, каде послује на који свјетац от 1 фунти воска свјећу длжан е на свјату трапезу купити;

---

[1] Преображенска црква која лежи близу Дунава у Сентандреји.

Артикул 4). Да се нарједи који би чувао пресвјато евангелие чатаније, те ње би у цркву дошао, и ономе глоба да буде от 1 форинти воска свјећа, пак ли њекоме почтенному мајстору онаки исти тешки посао би се десио, от кога посла ње би могао у недељу или у други свјетац, како је више писанно у цркву отити, подужан ест својему цехмештеру на знаније учинит и таде без глобје бит може.

Артикул 5). На преображеније каде се литије носје, сваки мајстор подужан јест отити, каде се барјак начини, под барјаком с приличнијим почтенијем, и смјереним појанијем путовати до онога врјемена, докле сје она литија сврши, подужни смо барјаком крст натраг вратити у цркву, јединим от срца моленијем, тако равно каде се жита посвјештају, равно каде се крсти носе у крстпу недељу, или друге литије, каде се држи онде под барјаком, подужан је сваки мајстор главом ондје бити, кои ли би се ондје не нашао мајстор, 1. форинти глобје, која на фајду општему руфету да се уложи:

Артикул 6). И заедно каде се на рождаство божије скупе други дан мајсторя табаци, њека изберу међу собом руфетбашу, или џјехмештера, и поред њега једнога дјекана [1], и обоица да буду џјеху оклети, или руфету, ним пак сваки скупа руфетски мајстори, подужни свакому руфету у подужном дуговању и по артикулех ни варгје [2], ни тимаре да се њеимају мешати у ови почтени табачки руфет, или припуштат зравну прилику и Сентандрејн трговцем да не буде слобода табачке коже продавати, разма на панађурски дан:

Артикул 7). Каде цехмештер скуп држати хоће и таблицу носити пусти, који џјели цех табуле 1 форинта глоби, каде некој мајстор на они рјечени час

---

[1] Дјекан — намесник руфетбаше [2] Мађарски мајстори.

ње стигне, да има от њега узети цјехмештер ону речену глобу, пак ли други пут се гласи, и ондје неби дошао на скуп, и онда 1 форинта глоба пакли 3 пут позвали би га, и онда ње би дошао у окупу, ради непослушанства 4 форинти да узмје цехмештер, тада уложи на општу хвајду руфетску:

Артикул 8). Пакли се мртавац находи, и искао би пред смрти, да би се и овај почтен руфет табачки онде нашао, каде и онде цјехмештер табулу пошље руфетску, подужни јесу мајстори скупити се, пак каде би некој мајстор на скупу се не нашао, разма којеј причини, и оному пада глобе 1 форинту, да се уложи на фајду руфетску.

Артикул 9). Пакли се њекоји мајстор человјек поболи, толико, да сам от себје не би се могло владати подужан је цехмештер два мештера оному чувања ради сваке ноћи нарједити и оним за два новца свјеће давати и 1 пинту вина от сандука руфетскога наплатити:

Артикул 10). Цјехмештер до 12 форинта дуга може наплатити и учинит međ мајстори табаци, аље каде би дуг више био, њека означе магистру:[1]

Артикул 11). Пакли би њекој међу мајстори један другому у погодни трг улезао, каде коже погађају а један от другога више се обештају дати, зато от онога мајстора цехмештер без милости 1 форинту глобје да узмје, пак у руфетски сандук то уложи:

Артикул 12). Каде би от некуда коже донели на панађур или у који град, које би под истијим хесапом били, и то мајстори табаци купити на воли имали, прилично да буде нијим они трг узимати, и каде купе да међу собом љепо поделе по правици:

Бртикул: 13). Паки њекоји мајстор сахтиан или кордован начињају, а то по обичају не би уготовио

[1] Magister — Учитељ.

достојно, а на онога мајстора код цехмештера туж
би дошла, без ни едној милости да узмје глоби от оно
мајстора 1 форинту, а после тому декану меште
подужан јест сваки мајстор учињенну кожу показа
а на том каде декан њекоју скрбу најде на кожи н
чиненној под глоби 1 форинти подужан е цехмеште
казати, ону пак глобу у руфетски сандук метње и
руфетску потребу уложи:

Артикул 14). Пак ли би и некој мајстор едан
другога аргата или каковога год слугу отмамио, он
кому пада глобје 1 цјекин у цјех, то ест 4 форинт

Артикул 15). И каде би некој мајстор табак ј
банжија дошао на мјесто и неби се хтео мјеђу ма
стори прједати у руфет, а тјекје би хумпилирова
оному цехмешчер, и с осталими мајстори скупа с
халат и коже узјети имају и половину њјека уло
на почтјење божје, а половину на потрјебу руфетск

Артикул 16). каде би њјекој табачки калфа
руфет или у варош дошао, најпрје нека иде аћаме
черу, који аћамешчер подужан јест калфам дјека
ознамити, дјекан пак онога цехмешчеру у кућу под
жан јест отвјести. Цјехмешчер пак онога калфу ме
старе мајстори оному оставити, којему за највећу п
требу буде:

Артикул 17.) каде би некој мајстор другога непочт
ними словими ружио и један другому кудио, да
буде глобје 1. форинта, пак ли други пут и трећи
учини, све толико по 1. форинту глобе, које за потрје
руфета њека се уложи:

Артикул 18.) Пак ли цехмешчер слугу мајисто
к њекому мајстору у кућу залога ради би послао,
они залог њему би из руки извадио, и њехтели
му пустити, да узмије цјехмешчер от онакога мајсто
двоструку глобу:

Артикул 19.) Пак ли би некој међу мајстори се псовао: „враг те да или створио,“ онакому глоба 4. форинта, који чује, и некаже цехмешчеру, и оному глоба пада 4. форинта, ако ли би самога цехмешчера псовао, овим псовками њему пада глоба 6. форинти, зашчо цехмешчеру пада сваку добру прилику руфету показати и дати:

Артикул 20.) Оваки млади мајстор у цеху без жени тегодбу у руфету једну годину, а каде година прође а неби се оженио, таке без жене би животовати хотео, да му се непусти пословати занат све до онога времена, докле се не ожени:

Артикул 21) Каде који мајстор другога њекога на мијесто убио или у курвалук или у херсузлук би упао, или у другу коју срамоту, које би супротив и цеху на срамоту било, онакому мајстору цехмешчер таки занат да му брани и пословати закаже, све до онога времена да му не буде просто пословати, док се годе не прости и не почисти, зашто цјеху чистота јест за потрјебу:

Артикул 22.) Каде који мајстор калфу прихвата, подужан му јест от сваког свршења посла 1. форинту подати готови новце, и у сваком послу да му буде слобода три три коже начинити, каде коже струже, а мајстор ишче да брзо буду готове, дужан му јест помошч дати, пак ли би који мајстор или већу плаћу дао, или веће коже но један по 1. пут начињати пусте, 1. цјекин четири форинта колико пута толико:

Артикул 23.) Свакому мајстору да буде просто 1. шегрта погодити, тако да они жегрт свршено 3. године и по пуно занат учи, и каде му 2 годинии његовоме ученију пројде, онда да јест мајстора другога шегрта просто поред њега погодити, пак каде почтено 2 године сврши шегрт, да буде проштен от мајстора тако

достојно, а на онога мајстора код цехмештера тужба би дошла, без ни едној милости да узмје глоби от онога мајстора 1 форинту, а после тому декану мештеру подужан јест сваки мајстор учињенну кожу показати а на том каде декан њекоју скрбу најде на кожи начиненној под глоби 1 форинти подужан е цехмештеру казати, ону пак глобу у руфетски сандук метње и у руфетску потребу уложи:

Артикул 14). Пак ли би и некој мајстор едан от другога аргата или каковога год слугу отмамио, онакому пада глобје 1 цјекин у цјех, то ест 4 форинта:

Артикул 15). И каде би некој мајстор табак јабанжија дошао на мјесто и неби се хтео мјеђу мајстори прједати у руфет, а тјекје би хумпилировао, оному цехмешчер, и с осталими мајстори скупа сав халат и коже узјети имају и половину њека уложе на почтјење божје, а половину на потрјебу руфетску:

Артикул 16). каде би њекој табачки калфа у руфет или у варош дошао, најпрје нека иде аћамешчеру, који аћамешчер подужан јест калфам дјекану означити, дјекан пак онога цехмешчеру у кућу подужан јест отвјести. Цјехмешчер пак онога калфу међу старе мајстори оному оставити, којему за највећу потребу буде:

Артикул 17.) каде би некој мајстор другога непочтеними словими ружио и један другому кудио, да му буде глобје 1. форинта, пак ли други пут и трећи то учини, све толико по 1. форинту глобе, које за потрјебу руфета њека се уложи:

Артикул 18.) Пак ли цехмешчер слугу мајистора к њекому мајстору у кућу залога ради би послао, а они залог њему би из руки извадио, и њехтели би му пустити, да узмије цјехмешчер от онакога мајстора двоструку глобу:

Артикул 19.) Пак ли би некој међу мајстори се псовао: „враг те да или створио,“ онакому глоба 4. форинта, који чује, и њекаже цехмешчеру, и оному глоба пада 4. форинта, ако ли би самога цехмешчера псовао, овим псовками њему пада глоба 6. форинти, зашчо цехмешчеру пада сваку добру прилику руфету показати и дати:

Артикул 20.) Оваки млади мајстор у цеху без жени тегодбу у руфету једну годину, а каде година прође а неби се оженио, таке без жене би животовати хотео, да му се непусти пословати занат све до онога времена, докле се не ожени:

Артикул 21) Каде који мајстор другога њекога на мијесто убио или у курвалук или у херсузлук би упао, или у другу коју срамоту, које би супротив и цеху на срамоту било, онакому мајстору цехмешчер таки занат да му брани и пословати закаже, све до онога времена да му не буде просто пословати, док се годе не прости и не почисти, зашто цјеху чистота јест за потрјебу:

Артикул 22.) Каде који мајстор калфу прихвата, подужан му јест от сваког свршења посла 1. форинту подати готови новце, и у сваком послу да му буде слобода три три коже начинити, каде коже струже, а мајстор ишче да брзо буду готове, дужан му јест помошч дати, пак ли би који мајстор или већу плаћу дао, или веће коже но један по 1. пут начинати пусте, 1. цјекин четири форинта колико пута толико:

Артикул 23.) Свакому мајстору да буде просто 1. шегрта погодити, тако да они жегрт свршено 3. године и по пуно занат учи, и каде му 2 године његовоме ученију пројде, онда да јест мајстора другога шегрта просто поред њега погодити, пак каде почтено 2 године сврши шегрт, да буде проштен от мајстора так

дуговање имати. От онога право речених мајстора табака, или кој сахтиан и кордован начинају нихно просение и моление смо прихватили и потврђене артикуле нама придате и предложенне с овими книгами нашими прјевилегијами от слова до слова наметтене и уписате и скупа свје у них свршено драго и мило у себе имајуште ради рода рацкога у реченној ади Сентандреји више Будима прјебивательем, мајсторији табачкој или речених кожи начинатељем и нихнима децама потомком садашним и будуштим вјечитовредним обишли смо, окумли, потврдили и комфирмовали, с овим нашим тајним мухуром[1], кои кано краљ мажарски држимо невисанно, с овими сведочними книгами предато от руке вернаго нашего нам милога и богољубивога Владислава Матјашовски, бискупа нитранскога, истој вармеђи оној највећега и вечитога Ишпана нашега таначника и по нашом реченном кралевству мажарском двора нашего таначнику у граду нашем Бечу аустријанском 13 дна месеца Јулија 1697. кралевства нашег римског 40, мажарскога и осталих 44, чешкој пак година 42.

Леополдус с. р.

Ладислаус Матјашевски с. р.
Бискуп нитрански

(М. П.) Јоханес Домањицки с. р.

22.

Патријарх Арсеније III са народом жале се ћесару Леополду I. што власти газе народна привилеђијска права, и поново моле ћесара, да ослободи њиховог Деспота Бранковића

Augustissime Jmperator, et Rex
Domine Domine nobis clementissime.

Clementissimam Maiestatis Vestrae Sacratissimae resolutionem per Excelsam Cameram factam humillima

[1] Мухур мур — печат.

cum devotione intelleximus, et quidem 1-o quod decimas a populo nostro exigendas decretaliter statutum fuisse percepimus, licet nos summopere spe tali hucusque fruebamur quod ob tantam sanguinis populi nostri profusionem non tantum non obtenturos nos secundum pristina Divorum Antecessorum Maiestattis Vestrae Regum Hungariae clementissima privilegiata decreta nimirum ut clarissime ac luculentissime constat in Mathiae Regis decreti quinti articulo tertio, et Uladislaj Regis decreti secundi articulo ultimo, quod Majestas Vestra quoque clementissimè confirmare dignata fuerat Anno 1695 verum ut supra dictum non tantum non obtenturos nos antiquas nostras immunitates circa decimas juxtà antiqua praememorata decreta usque ad aliquod tempus, verum etiam temporibus modernis erga tantam absque ullo subministrato stipendio demonstratam populi nostri fidelitatem etiam perennaliter â decimis clementissimâ benignate Majestatis Vestrae in perpetuum nos immunes esse sperabamus.

2.

Quandoquidem Majestati Vestrae Sacratissimae luculenter constabit, magnis et eternae memoriae dignis, multisque victoriosissimis triumphis felicis, piissimique Praedecessoris Vestrae Majestattis Justiniani Jmperatoris Regnum Patria factum Sua, quod forsan adhuc circa illa tempora Natio nostra Slavo-Serborum, Rascianorumque (circa quae tempora Slavo-Gothorum Gens illuc domicilia sua fixerat) inhabitabat, Cassiodoro teste, Lib. 3. Epist. 23. Syrmiensem Pannoniam quondam sedem Gothorum fuisse, deinde praedictus felix, piusque Jmpèrator Justinianus Praedecessor Majestatis Vestrae Sacratissimae tanquam suam Patriam maximis incrementis ampliare volens, quae â tot temporibus Syrmii Praefec-

tura fuerat constituta, omneque Jllyrici fastigium tam in civilibus, quam in Episcopalibus causis, ipsamque gloriosissimam Praefecturam, quae in Pannonia Syrmiensi erat, in felicissimam suam Patriam collocaverat prout haec omnia in Lib. Legum Justiniani corpus Juris clarissimè demonstrat coll. 2. tit. 6. novell. constit. 11. Post longnm vero intervallum revolutis temporibus, ut Georgius Homius, nostrique Jllyrici annales testantur circa annum 1190. ab Jsaacio Comneno Jmperatore Orientis Stephanus Nemanya Slavo-Serbiae primus rex factus fuerat, post haec quoque successiva tempora matrimonialibus occasionibus ab iisdem nonullis orientalibus Jmperatoribus Principes Slavo-Serbiae, Rasciaeque Despotes creati, suisque despoticis auctoritatibus, legibus, moribus, juribus, consvetudinibus, libertatibus propriis fruebantur, et gaudebant usque ad Amurathem Secundum Turcarum Jmperatorem, a quo tyrannide patria sua fuit exturbata Georgius Despotes hujus nominis primus.

3.

Modernis autem temporibus penes benignum Majestatis Vestrae Sacratisimae mandatum adhortatorium medio moderni Georgii Despotis nostri hujus nominis secundi, ad cujus seriam admonitionem, et industriam, ditiones, possessiones, et terras nostras ultronee et sponte, nullatenus autem vi coactiva deseruimus, arma contra communem christiani nominis hostem Turcam sumpsimus, contra eundem paganum hostiliter agere caepimus, simulque cum antelato Despote nostro devotionem Majestatis Vestrae Sacratissimae humillime amplexi sumus, atque fideliter nullo suppeditato stypendio jam a tempore eliberatae obsidionis Vienensis contra Turcas fidelissime militamus, a quo tempore multa millia nostrorum diversis in proeliis, et conflictibus occubuere.

Cum autem jam auxiliante Divino Numine Majestatis Vestrae Sacratissimae armada praedictam barbaram gentem usque ad confinia Regni Majestatis Vestrae Hungariae, potiorique ex parte ad conterminas terras et oras nostras profligavit, et propulsavit, Majestati Vestrae Sacratissimae humillime de genu supplicamus, quatenus juxta Benignum Majestatis Vestrae Adhortatorium Mandatum, quod emanatum fuerat antehac, anno 1688. et anno 1690.[1] cujus continentia sequitur hunc in modum: „Pristinae libertati, pristinis privilegiis, pristinoque cum corpore, a quo dependent, unioni, abusu omni sublato, reparatoque defectu per tyrannydem Turcicam introducto, et reddito unicuique jure suo restituamus — — — — — excusso autem jugo Turcico omnia in formam stabilem, et ordinem debitum pro futuro ad votum et satisfactionem vestram redigemus, et cuilibet juribus suis, libertate religionis, privilegiorum, et imunitatum, redditis cunctis et singulis — — — — — uti et ante invasionem Turcarum habebamus." Similiter in diplomatibus a Majestate Vestra nobis datis Anno 1691[2] hoc modo in verbis ad quintum punctum: „Adhibebimus quoque pro possibili omnem conatum, ut per victoriosa arma nostra auxiliante Deo repetitam Gentem Rascianam quo citius eo melius in territoria, seu habitationes antehac ab eadem possessas denuo introducere, et inimicos ab inde repellere possimus, volumusque ut sub dirrectione, et dispositione proprii Magistratus eadem gens Rasciana perseverare, antiquis privilegiis eidem a Majestate nostra benigne concessis, ejusque consvetudinibus imperturbate frui valeat." Quae omnia supra specificata in benigno Majestatis Vestrae Sacratissimae diplomate evidenter constarent, quin imo Syrmiensem Pannoniam, et Joannopolim,

---

[1] Види „привилегије народа српског од поменутих година, у књизи „Рад благовештенског сабора" [2] На истом месту.

(in qua nimirum vernacula lingua nostra Jllyrica dicta Wlaska, et Batska continentur) a memoriä hominum incoluimus terras, in quibus de praesenti etiam Orientalis Ecclesiae secundum ritum nostrum templa, et monasteria ac diruta ruinataque inhabitationum loca nostra manifeste extarent, cujus ex una parte patriae nostrae vicina Regna Dalmatiae, Croatiae, incipiendo a confiniis Hungariae, inter flumina Savum, et Dravum usque ad Danubium, uti supra scriptum est, terra seu regio Syrmiensis Pannoniae existeret, ex altera vero parte Danubii, incipiendo a rupibus Transilvaniae cum decursu fluminum ac rivulorum per flumen Tybiscum transeundo usque ad Danubium, limites, ut juxta jurisdictionem consvetudinum nostrarum nobis assignentur, et cum omnibus suis appertinentiis, limitibus, ac territoriis sub nomine, ut olim Dacia Ripensis appelabatur, suorum limitum determinatione conferantur, demississime obsecramus.

4.

Eoqem anno 1691, per diploma Vestrae Majestatis Sacratissimae in puncto primo hoc modo promittebatur: „Hisce igitur nobis humillime relatis benigne resolvimus, ut quantum primo ejusmodi gentis Ductorem Georgium Brankovich, illiusque detentionem attinet, Nos eundem quidem ex aresto de facto causa adhuc incognita dimittere haud posse, nihilominus tamen processum illius quanto citius revideri clementer curabimus, ad cujus demissam relationem Nos benigne secundum dictamen justitiae resolvemus.“ Jtem simili modo anno 1692, per decretum Vestrae Majestatis Sacratissimae insertum est: „videlicet ex iteratis eorundem libellis suplicibus, clementissime demissam instantiam Georgii Brankovich dimittendi cuiusque, causam Majestas Sua ob diversa negotiorum publicorum impedimenta hactenus dilatam, utprimum eadem permiserint, ul-

terius discuti, terminarique demandabit, assumptio causae super diuturno, ut in septennium jam labente aresto nihil adhuc factum est.

5.

Similiter quoque anno 1693. per decretum Suae Majestatis hunc in modum benigne impertitum est, nempe ut per expressum diploma Caesareum et Regium antehac confirmatis manuteneatur, nec non a praestatione portionum hybernarum, similiumque onerum libera, et immunis relinquatur, nunc autem omnibus supra praespecificatis oneribus aggravatus populus militesque, absque dispositione proprii sui Magistratus in commendantes, generales, aliosque officiales, diversis in locis seorsim divisi, ac distributi sunt, ita ut querelae, et lamentationes ipsorum inexplicabiles sint.

6.

Quartum punctum diplomatis hoc modo continetur: „Deo ita disponente in conflictu generali, aut in expugnatione cujusdam fortalitii, vel per quasdam excursiones iisdem sub signis nostris Caesareis, et Regiis militantibus Rascianis, praeda, aut spolium obvenire contigerit, cum praefatis Rascianis tali in participatione similis praedae, aut spolii observantià habebitur, qualis defacto cum Germanica, et Hungarica militia nostra mos usitatus fuit, neque ullo modo permittemus, ut praedam proprio marte ab inimico acquisitum, aliis, sive ex Germanica, vel Hungarice militia illi sint, surripere sit licitum.“ Anno autem 1694. egregiae praedae, quae dum Turca Peterwaradinum obsedisset, a militia Rasciana apud Szlankamen e regione arcis Titel in Danubio, dum etenim armadae Turcicae auxilio Danubiali veheretur munitio et annona, acquisitae sunt primo 22 naves magnae Turcicae oneratae, ex quibus duodecim fuerant impletae hordeo, uti

pro tunc praeda pro parte Suae Majestatis, quae accepta est, aestimabatur ad 30000 florentum et ultra, coetera vero, quae divisa sunt: tres munitione, id est, pulvere, plumbo, Janicsariorum sclopis, sagittis, et arcubus, septem vero victualibus Turcis solitis variis, et indumentis, item unam furcatam cum sex tormentis vulgo prangiis; manserunt in loco Turcae trucidati 200, in captivitatem vero redacti 64, residui se fuga salvarunt. Quae praedae tam nobis populo Rasciano exulanti, quam militiae nostrae, cum absque ulla administrata stipendii solutione militet, non pro ultimo auxilio fieri potuissent; humillime suplicamus itaque, clementissima Sua gratia dignetur Majestas Sua Sacratissima officialibus, quibus intererit, clementer demandare, ut si ad necessitatem Suae Majestatis sint acceptae, solutionis recompensationem pro iisdem praedis habere possimus, sin vero ab aliis subreptae, restituantur.

7.

Super quibus omnibus humillimarum instantiarum nostrarum, quoad clementissimam Gentis nostrae in privilegiis ac diplomatibus nostris manutentionem et protectionem, apud Majestatem Vestram Sacratissimam submississime factarum, haud dubie benigne reminisci dignabitur Majestas Vestra Sacratissima, quarum desideratum effectum, praesertim quoad diu desideratam praefati Despotis nostri eliberationem ex militari custodia; siquidem id necdum assequi licuerit, iterato obnixe de genu supplicamus Majestati Vestrae Sacratissimae, quatenus jam tandem respectu annotatae eliberationis, clementissimam, eamque finalem impertiri haud dedignetur resolutionem, ne tot instantiis, et suplicationibus praelibata gens ad importunitatem et molestias exercendas, Augustissimasque Majestatis Vestrae aures onerandas peramplius ansam habeat, et

occasionem. Cum idem Despotes noster omnibus bonis suis mobilibus, et immobilibus privatus, ab ipsis etiam cubiculis, seu loco suae custodiae onus solvendi impositum haberet, quamvis ne victu quidem, et amictu esset sufficienter provisus, neque nos veluti patria exules, et quodamodo in exilio constituti, adeoque nosmet ipsos sustentare nequentes, Eidem, in tanta moderni temporis praesertim hic Viennae carystia, expensis succurrere valeamus.

8.

Ultimatim, dum tandem aliquando inter duos potentissimos Monarchas, videlicet inter Augustissimam Vestram Majestatem, et Turcarum Szultanum exoptata pax concludere videretur, cum patria nostra scilicet Slavo-Serborum, Bulgarorum, Rascianorum, Valachorumque una cum coeteris ditionibus, regionibusque eidem annexis, quae sub nomine Slavo Jllyriae, maxime autem, quibus principatibus, ac provinciis Primus Justinianus Jmperator patriam Suam exornaverat, condecoraverat, amplificaverat, Primam Justinianam, patriamquae Suam esse denominaverat, comprehenduntur; jam a multis temporibus, innumerabilibus sangvinosissimis pugnis, ac proeliis, sedes belli factae sint, in Christianorum pacificationibus intercludantur tali cum declaratione, quod si totaliter a jugo pagano liberatae esse non possent, ex tunc saltem mediis placitis aliqua accomodatio cum Turcis esse possit, ita, ut intra confinia terrarum praedictarum principatuum, ac regionum Jmperii, Jllyria Patria nostra antiquis nostris moribus, juribus, introductis legibus, consuetudinibus, et omnibus libertatibus, ac propria dispositione nostra, prout ante invasionem, et irruptionem Turcarum fruebamur, tam in ecclesiasticis, quam saecularibus, ex utraque parte Mo-

narcharum imperturbate, inviolabiliterque in perpetuum conservemur.

Alioquin nisi hoc postulatum nostrum adipiscamur, in quo supra specificatis nostris, utpote in antiquis introductis consuetudinibus, et libertatibus ecclesiasticis, quam saecularibus, seu politicis rebus, hocce conservandi remedium adhibebitur, qualiter Patria exules existentes, pristinaque libertate, ac proprii Magistratus dispositione carentes, praestita hactenus fideliter, et zelose pro publico Christianitatis, Majestatisque Vestrae commodo militaria nostra servitia, ulterius etiam sine praescriptis mediis continuare valeamus, sapientissimo Majestatis Vestrae demississime submittimus judicio: imo potius exulabundi per orbem Christianum hinc inde dispergi necessitabimur.

Quapropter iterum, atque iterum humillime de genu supplicamus Majestati Vestrae Sacratissimae, dignetur Majestas Vestra Sacratissima praemissa desideria nostra clementer admittere, et remederi, in quem optatum finem deducere. Quam Majestatis Vestrae Sacratissimae gratiam humillimis, iisque perpetuis servitiis nostris promereri adnitemur. Benignam praestolaturi resolutionem.

Majestatis Vestrae Sacratissimae

humillimus Capellanus
aeternum devotissimus
Arsenius Csernoevich Orientalis Primae Justinianae Ecclesiae Archi Episcopus, et Patriarcha.

et

Humillimi, ac devotissimi universi Status, et Ordines ecclesiastici, atque saeculares Gentium Nationis Slavonicae nempe Serborum, Bulgarorum, Rascianorum Bosnensium una cum coetera communitate Gremiorum Orientalis Jllyriae et Mysiarum olim inhabitatores, nunc vero exules.

На полеђини стоји:

Ad Augustissimum Romanorum Jmperatorem, ac Germaniae Hungariae Bohemiaeque Regiam Majestatem Dominum Dominum nobis clementissimum.

demissum memoriale
introscriptorum
Arsenii Csernoevich orientalis Primae
Justinianae Ecclesiae Archi-
Episcopus, et Patriarcha;
et
universorum statutum, ac ordinum
ecclesiasticorum, atque secu-
larium Gentium Nationis Slavonicae et
orientalis Jllyriae, ut intus.

Nunc denuo et novissimum Memoriale Augustissimae Suae Majestati humillime porrigitur, ad quod clementissima resolutio praestolatur.

23.

Превод горње просбе (бр. 22) народа српског због ослобођења њиховог деспота Ђорђа Бранковића.

Пресветли ћесаре и краљу
господине господине нами најмилостивији.

Најмилостивије решење вашег осв. величанства примилисмо, преко узвишене камере достављено, у најпонизнијој покорности, и то, 1: односно десетка, који се од нашег народа изискати има, дозналисмо, да је декретално закључено било. И ако смо се до сада најпоузданије питали том надеждом, да ћемо због толике проливене крви народа нашег не само добити, према старинским привилегисаним декретима од сла-

вних предшаственика вашега освећеног величаства краљева угарских, као што се најсјајније и најјасније види у петом декрету краља Матије, члану трећем, и краља Владислава, другом декрету последњем члану, што је и ваше величаство најмилостивије потврдити изволело 1695 год. но као што је горе речено, да несмо добили наше старинске правице о десецима, по онима древним реченим декретима, до скора предпрошлог времена, но и у садашњем добу, према толикој без икакве добивене награде подсведоченој верности, надалисмо се, да ћемо још и вечито и за вечита времена од десетака, по најмилостивијој доброти вашег величаства, слободни бити.

2.

Како ће вашем осв. величаству јасно познато бити, да је велике и вечите успомене достојног, и са многих победоносних триумфа прослављеног, и најпобожнијега предходника вашега величаства Императора Јустинијана држава отачаством његовим постала, у којој је можда већ у оно доба наш словено српски и расцијански народ живео у којем се Славо-готски народ настанио, да је по сведочби Касиодора у књизи 3. писму 23. Панонски Срем био некадашње седиште Гота, и како је затим срећни, и побожни Император Јустинијан предшественик вашег најосвећенијег величаства највећим напрезањем раширити тежио, ову своју отаџбину, која је од толиког времена била префектура Срема, и свима Илирима бејаше средиште, како за цивилне тако и за јепископске предмете, и саму ону најславнију префектуру, која је била у панонском Срему, у своју најсрећнију отаџбину сместио, као што се све ово и доказује у књизи законику Јустинијановом збирки права.

Coll. 2. tit. 6. novell. constit. 11. После великог простора минулог времена, по сведочби Ђорђа Хомија, у аналима оба Илирика около год. 1190, од источног Императора Исака Комнена постављен је Стеван Немања за првога краља Слово-Србије, и после овиx последујућих времена, по брачним приликама, од истих неких источних Императора, постављени су владаоци Славено-Србије и Расције деспоти, и уживаху своју деспотску важност, законе, обичаје, права, особине, слобоштине своје властите, и имаше све до Мурата друго турског императора, од кога тирана бејаше потиснут из своје отаџбине Ђурађ (Бранковић)[1] Деспота први од овога имена.

3.

А у садашњем времену поред светујућег милостивог мандата, срeством садањег Ђурђа деспота нашег, по овом имену другог, на чију озбиљну опомену, и ревнос, имања, добра и земље наше оставили смо тек онако од воље, а никако силом принуђени, потргосмо оружје противу општег непријатеља Христову имену Турака, одпочесмо непријатељство противу истога поганика, а заједно са предименованим нашим Деспотом најпокорније пригрлисмо верност према вашем најосвећенијем величаству, па верно и без и једне паре и динара награде, најверније војујемо већ од времена ослобођења Беча од опсаде, противу Турака, од ког времена толико хиљада наших људи у многим бојевима и окршајима изгинуше. Пошто је пак помођу божијом војска вашег најосвећенијег величаства, предпоменути варварски народ, чак до границе краљевства вашег величаства Угарске, већим делом до у оближње земље и пределе наше, прогонила и раз-

[1] Смедеревац

јурила: то се вашем најосвећенијем величаству најпонизније и на коленима молимо, да би по милостивом позивном мандату вашег величаства, који је издат пре тога год. 1688 и 1690, који гласи овако:

„Пређашњој слободи, пређашњим повластицама и пређашњој свези са телом, од којег зависе, повратимо, укинувши сваку злоупотребу, и поправивши штету турским тиранством нанесену, и повративши свакоме своје право. — — — — — — — — — — — — А кад се турски јарам збаци, све ћемо у сталну форму и у надлежни ред, за будуће, по жељи и на задовољство ваше довести, и повратити свакоме своје право и слободу вероисповести, повластице и слободе од терета, свима и сваком“ — — — — — — — — — као што смо и пре нападаја турског имали. Исто тако у диплoми, коју нам је дало ваше величаство год. 1691, овим речима казује се у петој тачки: „Употребићемо такође, по могућству сав труд, да победним нашим оружјем, божјом помоћу, поменути народ српски што пре у области и станишта, која пре тога имађаше, наново уведемо, и непријатеље оданде узбијамо; и оћемо, да под управом и располагањем сопствених власти исти народ српски заостане, и старе повластице од нашег величаства милостиво му дароване ужива, и по својим обичајима без узнемиривања живити може.“ — — — — — — — Која горепобројана, пошто су јасно обележена у милостивој диплoми вашег најосвећенијег величаства, шта више у панонском Срему и у Јанопољу, у коме се налазе по нашем народном говору тако названа Влашка и Бачка, од памтивека људског живилисмо на земљишту, на коме и данас од источне вере по нашем обреду одиста постоје цркве наше и манастири, и порушена и развађена места станова, до које од једне стране наше отац-

бине допиру пограничне краљевине Далмација и Хрватска, пошав од границе угарске, међу рекама Савом и Дравом чак до Дунава, као што је горе написано, налази се земља или област панонског Срема; а од супротне обале Дунава од ердељских стена и сутицаја река и потока дуж реке Тисе и преко ове пошав до Дунава, постоје границе; као што се, по властима наших обичаја нами обележавају, и са свима својим надлежностима, границама, и земљиштама, што се под негдашњим именом обалска Дација називала, да се тачно обележене границе одреде, најпонизније молимо.

Исте оне године 1691-е дипломом вашег најосв. величаства у тачки првој обрицало се ово: „потоме дакле, на све оно, што нам је најпонизније достављено, решили смо, што се тиче прво таквог народног вође Ђорђа Бранковића и његовог затвора: ми истога истина из притвора фактично пустити мучно да би могли, из узрока још непознатог; ништа мање зато милостиво наредићемо, да се што пре извиди његова парница, и према понизном извештају о томе, ми ћемо милостиво решити према изреку суда.“ Не иначе, на исти начин, године 1692, декретом[1] вашег најосв. величаства придодато је: „потоме према опетованим њиховим просбама и најпонизнијој молбеници, поради одпуста Ђорђа Бранковића, чију је ствар његово величаство, спречено разним јавним пословима досада најмилостивије отложило, и како оне препреке дозволили буду, да ће заповедити, како би се продужило већање и ствар се једном доконала, но о предузећу ове ствари сем безкрајњег и седмогодишњег затвора, ништа друго учињено није.

[1] Види бр. 4. 5. и 7. ове збирке.

5.

Тако исто је год. 1693 декретом његовог величаства на овај начин милостиво наређено, и то: да се сваки управља по нарочитој дипломи ћесарској и краљевској пређе потврђеној, и да је, од давања зимских порција и од подобних терета слободан преоптерећени народ. Сад пак не само што је поменутим давањима преоптерећен народ, но се и народни војници не налазе на расположењу својих сопствених маћистрата, но су још на разним местима подељени и расути под командантима, ђенералима, и под другим чиновницима тако, да се њихове жалбе и кукања недају описати.

6.

У четвртој тачки дипломе ове стоји: „ако бог тако нареди, да у главним биткама, или при опсади неке тврђаве, или при каквим излетима њиховим, кад под нашим цесарским и краљевским заставама војују, Срби добаве какве пљачке или отмице, да се таква пљачка или отмица, са Србима подједнако подели, као што то одиста постои обичај код наше германске и угарске војске, ми то нећемо ни на који начин дозволити, да све, што су они сопственим трудом набавили од непријатеља, не отузме било немачка или угарска војска. Године пак 1694, значајне пљачке, коју је за време опсаде Варадина од Турака, расцијанска војска код Сланкамена, у пределу града Титела на Дунаву залобила, јер, као што су од турске војске која се користећи Дунавом, возила џебану и рану, задобили прво 22 оптерећене велике турске лађе, од којих 12 лађа бејаху натоварене јечмом, као што је, за рачун његовог величаства набављена иста пљачка, оцењена у 30.000 форината и

још више, а остала пљачка, што је подељена, као: три лађе што су ћебаном или барутом и оловом, пушкама, стрелама и луковима јаничарским натоварене биле, а седам лађа бејаху пуњене раном и оделом. Даље набавише једну лађу са седам топића тако званим прангијама. На месту остаде убијених Турака 200, а заробљених 64, а остали се спасише бегством. Која пљачка, како нами ван отачаства свога потуцајућем се народу српском, тако и нашој милицији, која без икакве плате војује, неби баш била најзаднија помоћ. Молимо дакле најпокорније, да би по својој најмилостивијој милости изволело његово нај освећеније величаство заповедити чиновницима, којих се тицало буде, да би за оне пљачке, ако су примљене као потребне вашем величаству, добили наплату' као накнаду за ове, ако су пак од других пограбљене, да се поврате.

7.

О чему свему јамачно и без сумње изволиће се подсећати наших најпонизнијих молбеница, што се тиче управљања према привилеђијама и дипломима, које су нашем народу издате, којих пожељено извршење, поглавито ради жељеног ослобођења предименованог нашег Деспота од војничког затвора, пошто то досада није било дозвољено постићи, то поновљено, и опет на коленима молимо се вашем најосв. величаству, да би једном до коначног најмилостивијег решења дошли, што смо са таквим поштовањем молили, поради изреченог ослобођења, да не би више, својим толиким молбеницама и просбама, овај народ имао повода и узрока бити несрећан, да досаду чини и оптерети уши вашег величаства. Пошто је исти наш Деспот лишен свију покретних и непокретних добара, и пошто му је наметнуто, да и за свој стан или место свога затвора плаћа кирију,

ма да није довољно снабдевен раном и оделом, а ми сами, као изгнаници из своје отаџбине, и на неки начин живећи у прогонству, ни сами себе одржавати немогући, у стању нисмо, да му притекнемо у помоћ, у овој садањој превеликој скупоћи, која је особито овде у Бечу.

8. и последња тачка.

Најпосле, кад је најзад изглед, да ће се жељени мир закључити међу двома најмоћнијим владарима, а а наиме, међу вашем пресветлом величаству и Турском Султану пошто се отаџбина наша, или Славо-Срба, Бугара, Расцијана и Влаха заједно са осталим областима и пределима, који овој припадају, и које су под именом Славо-Илирије, а поглавито, које је кнежевине и провинције Император Јустинијан први као своју отаџбину украсио, накитио, раширио и првом Јустинијаном и својом отаџбином прозвао, налази већ одавна, као седиште ратно због премногих најкрвавијих бојева и ратова, да се изјави у уговорима Хришћана, ако се већ не би могле коначно ослободити од ига поганског, да се бар под повољним условима, оствари неко споразумење са Турцима, како би се, у границама именоватих кнежевина и предела Илирског царства, у нашој отаџбини, по нашим старим обичајима, правама, установљењима законима, обичајима и свима слободама и по сопственом наређењу нашем, као што смо уживали пре навале Турака, како у црквеним тако и у световним стварима од стране оба монарха неузнемирено, и нерушимо вечито одржавали.

Напротив, ако не би постигли ову нашу тражбину, ако се не прими ово средство за одржање наше, да се држимо наших од вајкада установљених обичаја и слобода како црквених и световних тако и у политичним ства-

рима; како се налазимо као прогнаници из наше отаџбине, а лишени старинске слободе и управе сопствених власти (мађистрата), да ли можемо чињене дојакошње наше верне и одушевљене војничке услуге, у корист хришћанства и вашег величаства, без одређених и предписаних срестава продужити, остављамо најпонизније најмудријој оцени вашег величаства.

С тога опет и изнова најпонизније молимо се на коленима вашем најосв. величаству, да наше предна-ведене жеље милостиво одобри, и припомогне, и пожељеној сврхи приведе. Коју милост вашег најосвећенијег величаства, трудићемо се заслужити овим нашим вечитим услугама. Изчекивамо милостиво решење вашег најосв. величаства најпонизнији капелан

вечито најподанији

Арсеније Черније Чернојевић.

Источне Прве Јустинијановс цркве

Архијепископ и Патријарх. и

Најпонизнији и најподанији сталеж и редовници црквени и световни од народа наиме: Срба, Бугара, Расцијана босанских, са осталом општином негдашњих становника источне Илирије и Мисије, а сада у прогонству живећих.

На полеђини стоји:

Најсветлијем Императору римском, и ђермание Угарске и Ческе и пр. краљ. величаству, господину господину нами најмилостивијем

понизни меморијал унутра писаних

Арсена Чрнојевића

Источне прво Јустинијанске цркве

Архијепископа и Патријарха и

Свеколиког сталежа и редовника

црквених и световних од

народа народности Славенске и источне Илирије.

Сада и подруги пут и најновији меморијал, који се најпонизније подноси најсветлијем величасву, и на који се изчекива најмилостивије решење.

24.

Фридрих гроф Ветерани цес. ђенерал поставља Суботу Јовића заповедник града Арада. Писано у Липи 12 Септ. 1691. године.

Sacrae Caesarae Regiaeque Majestatis actualis Camerarius, Cavalleriae Generalis, unius Regiminis Cataphractorum Colonellus, nec non per Transilvaniam generalis Commendans Fridericus Comes Veterani.

Quandoquidem omnibus, et singulis, servitium Suae Majestatis Sacratissimae promovere studentibus, ad id prosequendum, modus, et occasio praebenda sit. Jn quo negotio, non ultimus censetur Generosus Dominus Szabota[1] Jovich, qui inter caetera strenuitatis suae specimina, in civitatem quoque Aradiensem induxerat militiam, quae quidem praeterito autumno, adversa fortuna illinc expulsa erat: sed mentionatus Szabota Jovich, zelo promovendae publicae utilitatis ductus, eodem militiam reduceret, locum reintegrare decrevit. Quod cum servitio promovendo Suae Sacratissimae Majestatis maxime necessarium videatur, tum propter faciliorem ad Szeghediensibus communicationem, tum impediendam Turcarum et Tekelii cum Varadiensibus, Jenövensibus, et Gyulensibus correspondentiam, praememoratum dominum Szabotam Jovich praefati loci Aradiensis Capitaneum installo, constituo, et declaro. Datum in Castris Caesareis ad Lippam positis; Anno millesimo sexcentesimo nonagesimo primo, die mensis Septembris duodecima.

(L. S.) Frd. Comez Veterani.

Quod praesens copia cum Suo mihi exhibito originali fideliter collata, et eidem secundum correcturam in

[1] Субота.

omnibus prorsus consona reperta sit, nomine et sigillo meo confirmo et attestor Viennae 3. Maii 1692.

Jonas Greg. Edmundus Grabner
de Grabenfeld Aulico Austriacae Cancell.
Jntimus Expeditor.

25.

Превод писма ђенерала Ветерана од 12. Септ. 1691 год.

Царско краљевског освеђеног величаста прави придворник, ђенерао коњице, пуковник топчијске пуковније, као и главни комендант у Ердељу Фридрих гроф Ветерани.

И ако је потребно да се свима и сваком даје прилика, који би своје услуге његовом освеђеном величаству досведочити хтели. У ком послу, не сматра се каоназадан племенити господин Субота Јовић, који је међу осталим сјајним доказима своје разборитости доказао, што је у варош Арад увео војску, која је истина по лошој срећи у прошлој години отуда прогоњена. Но је поменути Субота Јовић, руковођен тежњом за унапређењем општег добра, закључио, да онамо поврати милицију, и то место опет поврати. Како пак, ради унапређења службе његовог освеђеног величаства, као најнужније се види, како због лакшег саобраћаја са Сегединцима, тако и ради спречења саобраћаја Турака и Текелије Имре бунтовника са велико-Варађанима, Јенопољцима и Ђулинцима, тога ради предпоменутог господина Суботу Јовића, за капетана предименованог места Арада, инсталујем, намештам и проглашавам.

Дато у стану ђесарском код Липе[1], дана 12 Сеп. 1691 год. (М. П.) Фридрих гроф Ветерани.

(Долази потврда и званично оверење горњег писма)

[1] Липа или Липова варошица близу Арада.

26.

„Општа бечка дворска камера пише камери угарској, да ова изнађе у архиви својој, које су биле границе Срема. Писано у Бечу 22 Фебруара 1697 године, на латинском језику.

„Jllustrissimi, Spectabiles, ac magnifici generosique Domini amici nobis honorandi, Salute Servitiorumque nostrorum premissa promptitudine;

Est certa quaedam Sacratissimae Suae caesareae regiaequae Majestatis Domini Domini nostri Clementissimi intentio, quoad Ducatum Szyrmiensem, in Jnclyto Regno Hungariae situm, pro publico bono quidquam constituendi.

Et quoniam ad hunc finem necessaria notitia desideretur, qui fuerint antiquitus Ducatus illius limites et bonorum appertinentiae, fors inter litteralia instrumenta, in archivo Camerali Hungarico reperiendae.

Proinde dominationes vestras praetitulatas hisce perofficiose requirimus, ut istius rei statum, in actis illis prioribus, quantocitius investigandum et requirendum ordinare, quodque desuper reperibile, nobis proxime transmittere velint. Quas in reliquo felices et incolumes vivere cupimus. Dabantur Viennae, die 22. Mensis Februarii anno 1697.

Nos sacrae caesareae regiaeque Majestatis praeses, vice praeses, caeterique Camerae Aulicae consiliarii.

27.

Превод дописа дворске камере из Беча 22 Фебр. 1697. год. због граница Срема.

Пресветла, часна, узвишена и племенита господо пријатељи од нас штовани с поздравом и обећање готовости наших услуга.

Постоји одиста нека тежња његовог најосвећенијег ћесарског и краљевског величаства господара нашег

најмилостивијег, односно херцегства Сремског, које лежи у краљевству угарском, да нешто устроји ради опште користи.

И пошто је ради те сврхе потребно сазнавање, које су биле у старо доба границе онога херцегства, и шта је била својина оних добара, које би се можда налазиле међу списиме у архиву угарске камере.

С тога овим званично умољавамо ваша хваљена господства да стање истог предмета, из ранијих оних списа, час пре испита и извиђај нареди, и што се по томе пронаћи може, најскорије нами припослати изволе.

У осталом желимо, да будете за дуго срећни и невредими.

Дано у Бечу 22 дана месеца Фебруара 1697. год.

Ми његовог најосв. царског и краљевског величанства председник, и подпредседник, и остали саветници дворске камере.

28.

Угарска камера одговара општој камери, на писмо од 22 Фебруара 1697 год. да се при њиховом надлежателству не налазе подаци, из којих би се дознало за негдашње границе херцегства Срема. Овај одговор написан је у Пожуну 11 Марта 1697 год.

„Aulica Camera

Salutem et seruitionem.

„Literas Excellentiae et Jllustrissimarum Dominationum vestrarum die 22 recenter elapsi mensis Februarii ad regiam hanc Cameram datas percepimus, ex quibus in ordine ducatum Szyrmiensem in regno Hungaria situm, quinam antiquitus fuerint eiusdem ducatus limites, et bonorum appertinentiae, notitiam, ex actis cameralibus investigandam, ac si qua in archivo hujus Camerae eatenus extarent literalia instrumenta, eadem, transmittenda desiderari intelleximus: Siquidem vero ne-

gotio hoc sufficienter investigato, tam penes registraturam quam penes officium hujus Camerae rationarium, nulla eundem ducatum concernentia documenta extarent, imo nec in loci hujus Capitulo super eo vel minimum reperiretur, proinde hinc nec instrumenta aliqua suppeditare nec aliud, quam his annexam Camerali huic consistorio aliunde submissam praemisso in negotio fors descripturam informationem communicare possumus.

Posonii die 11 Martii 1697.

29.

Превод одговора угарске камере од 11 Марта 1697 год. из Пожуна.

„Дворској камери

Поздрав и услужност.

„Писмо његове преузвишености и ваших пресветлих господстава, од 22 скоро прошлог месеца Фебруара, послато овој краљевској камери, примилисмо, из којега смо по реду разумели, како се захтева, да истражимо из списа камералних, и објаснимо, које ли су били у старо доба границе херцегства сремског, што лежи у Угарској, и ако би се о томе што нашло у архиву ове камере међу писменим списима, да таква онамо припошљемо.

Пошто смо ову ствар довољно истраживали, како у регистратури, тако и рачунарском оделењу ове камаре, и како нема таквих докумената, што се тичу херцегства сремског, шта више, ни у капитулу ове вароши ни најмање се неналази; с тога ни такве списе доставити не можемо, ни што друго, које би се овом камералном збору са друге стране доставити могло о предходном овом предмету према одређеном неком упуству.

У Пожуну 11 дана месеца Марта 1697 год.

30.

Угарски дворски канцелар и примас, Арцибискуп Острогонски и Кардинал Леополдо Колонић у свом писму од 31 Јануара 1699 год. прети патријарху српском Арсенију Чрнојевићу, што се усудио бранити православне Србе, које кардинал сматра за Унијате.

Eminentissimi cardinalis Leopoldi a Kollonich minatoria et plena anathematismis Epistola ad Patriarcham Slavo-Serborum dominum Arsenium Csernovich hunc in modum exarata:

„Cum animi commotione inaudio, quod Dominatio Vestra praesumserit et Budae et Pesthini inhibere, ne uniti Graeci seu Rutheni tam Episcopi et ecclesiastici quam seculares orent pro Pontifice aut Jmperatore nostro, et quod sit Dominatio Vestra minata nostris Unitis et aliis omnibus utriusque sexus et status, si alias iterum fecerint. Moneo propterea Dominationem Vestram serio, et sub vi terminatione judicii, ne praesummat similia ulterius facere, nisi velit experiri, quae dudum est promerita, et in dies execrabilius semper promeretur. Moneo tanquam Archiepiscopus et Primas, ne praesummat in illos aliquid moliri, qui non sunt sub jurisdictione Dominationis Vestrae, minus corrigere, sed ut contineat se in suis terminis, et corrigat suos Diaboli asseclas, siquidem scandalose singulis diebus simoniace vendit sacramenta et exercet authoritatem, quam nec summus Pontifex habet, nec Christus ulli in terris dedit aut reliquit; melius tandem faceret, ut ad meliorem frugem se converteret, et saperet, atque sic sibi cum tota Cohorte sua in errore palbabili versante provideret. Habet duntaxat Dominatio Vestra in Jnsula[1] suam jurisdictionem Dominationis Vestrae sequuntur. Jbi ergo agat tanquam excommunicatus et solius Diaboli fi-

---

[1] На ади Сентандријској и Ковинској.

lius, si bona posthac post conversionem sui, quam det Deus omnipotens, egerit, inveniet a Deo mercedem, si mala, etiam poenas. Jn nostris autem jurisdictionibus et Eppiscopatibus non praesummat exercere jurisdictionem, alias nos monstrabimus, qualem habeamus contra personam Dominationis Vestrae, ut perturbatorem alieni juris et usurpatorem, jurisdictionem. Si vult vivere, vivat in pace sub tutela petita et data S: Majestatis, et non commoveat plebem contra Deum et Caesarem, alias sero nimis sapiet, et experietur rigorem. Haec sunt pro hac vice seria mea monitoria et ultima, ultra quae non exspectet alia, nisi quando gravis manus veniet, quae subscribit quod sim: Viennae, de caetero semper, si vult beve agere et pro Deo,

Die 31 Januarii 1699.

Ad omnia officia paratus
Leopoldus Cardinalis
à Collonich m. p.

31.

Претња кардинала Колонића арцибискупа Остроговског, Примаса угарског и канцелара дворске угарске канцеларије, у писму писаном патријарху српском Арсенију IV Чрнојевићу. 31 Јануара 1699 год.

Душевно потресен разумео сам, да је ваше господство предузело у Будиму и у Пешти запретити, да се сједињени Грци или Русини, како јепископи и духовници, тако и световни немоле за Папу или Цара нашег, и да је ваше господство претило нашим Унијатима и свима осталима обојега пола и стања људима, ако и други пут тако ураде. Зато озбиљно опомињем ваше господство, и по сили извршења пресуде, да не предузимате више подобна чинити, ако не желите искусити, што сте одавна заслужили, и с дана на дан све више

заслужујете. Опомињем Вас као Архијепископ и Примас, да не предузимате што о њима радити, који нису под јурисдикцијом вашега господства, мање исправљати, већ да се уздржите у вашим границама, и да исправљате ваше ђаволове присталице, пошто скандалозно сваки дан по миту продајете свете тајне, и вршите власт, коју ни највиши римпапа нема, а ни Христос никоме на земљи дао ни оставио није: боље би најзад радили, да се на божи пут окренете, и исправите, и тако о себи размислите, који се са целом својом гомилом у очитој погрешки крећете. Имате дакле ваше господство своју јурисдикцију на острву,[1] и на онима, који погрешке и заблуде вашег господства деле. Тамо дакле радите као одлучен (од цркве) и као син самога ђавола, и ако добро у будуће радили будете после вашег преласка у (нашу) веру, што нека свемогући Бог да, наћиђете од Бога награду, ако зло узрадите, и казну.

У нашим пак јурисдикцијама и јепископатима да непредузимате вршити јурисдикцију, иначе показаћемо вам, какву имамо ми јурисдикцију противу личности вашега господства, као узнемиривача и отмичара туђега права. Ако оћете да живите, живите на миру, под закрилем за које сте молили и добили од освећенога величаства, и не буните народ противу Бога и ћесара, иначе осетиђете и сувише доцне и искусићете строгост.

Ово су за овај пар озбиљске моје опомене, и последња, од које неисчекивајте друге, ван кад вам дође

[1] Острву Ковинском и Сентандрејском.

тешка рука, која подписује, да сам у Бечу; у осталом свакад, ако оћете да добро радите и за Бога.

Дана 31 Јануара 1699.

На сваку службу готов
Леополдо Кардинао
од Колонић с. р.

32.

Патриарх Арсеније Чрнојевић у име народа опуномоћава наместника патријаршеског Танасију Пестинског,[1] да са осталим посланицима народним (пуковником тителским Павлом Божићем, и Савом Николићем пуковником варадинским) иде у Беч ћесару Леополду I ради ослобођења Деспота Ђорђа Бранковића. Написао је патријарх ово пуномоћје у Бечу 24 Јула 1699 год. на латинском језику.

„Ex Generali Congregatione Populorum Orientalium nunc per partes diversas fideli Suae Sacratissimae Majestati exulantium; quorum universorum unanimi Majestatem in certis ac perarduis publicis negotiis, ac necessitabus Nostris, Plenipotentiarios Nostros: Reverendum Dominum Athanasium Pestinszki Vicarium Patriarchicum simul cum aliis sibi adjunctis personis, cum demissa ac humillima instantia ex pluribus necessitatibus constantibus — — equidem in causa Despotis Nostri Comitis Georgii Brankovich promovendae decisionis — — coram sua sacratissima Majestate — — hanc deputata excelsa comissione in negotio — — Brankovichiano, aliis occurentibus universis — — dictis negotiis ante vel post praefati Despotis nostri causae decisionem actum factum, tractatum et conclusum fuerit, id omne Nos pro firmo, rato, grato et accepto habemus et suscipimus, praesen-

---

[1] Госп. Ал. Стојачковић у свом делу „черте живота народа српског“ на страни 40-ој назива овог Танасију по презимену „Пеки“ и вели да је био протосинђел патријаршески.

tium per vigorem. Jn cujus rei majorem in fidem praesentes has Nostras plenipotentiales literas manuum Nostrarum propria subscriptione, sigilorumque appositione extradandas duximus.

Datum Viennae die 24. Julii Anno 1699.

Arsenius Csernoevich
Orientalis Primae - Justinianae
Ecclesiae Archiepiscopus,
et Patriarcha.

„Universi Status et Ordines ecclesiastici atque seculares, nec non Armatura militaris gentium nationis Slavonicae, nempe: Serborum, Bulgarorum, Rascianorum seu Thracianorum Bosnensianorum, una cum extera communitate gremiorum orientalis Jllyriae et Misiarum olim inhabitatores nunc vero exules etc.

33.

Превод пуномоћија, што је патријарх Чрнојевић издао свом наместнику патријаршеском Танасији. У Бечу 24 Јула 1699.

„Из главног Сабора источних народа, који су сада у заточењу по разним крајевима, верних његовом најосвећанијем величаству, по којих свеколиких једногласној вољи и сугласију испослалисмо до његовог освећеног велићаства због извесних и претешких јавних послова и наших потреба, пуномоћнике наше: часног господина Танасију Пестинског[1] патријашескогна местника, у пратњи осталих њему придодатих лица, са једном најпонизнијом и најпокорнијом молбеницом, у којој су изложене многе потребе — а нарочито ствар нашег Деспота Ђорђа грофа Бранковића, да би се израдило решење — — пред његовом освећеном величаству — — и изасланом преусвишеном комисијом у

[1] Види примедбу на страни 72.

ствари — Бранковићевој, и по другим налазећим се — предметима, о којима би се, пре или после решења у ствари нашег Деспота, већало, или закључило, све оно за основано, решено, повољно и примљено сматрамо и примамо, по гласу предстојећег пуномоћија, Ради већег веровања овога, нашли смо за добро, да предстојеће ово наше пуномоћно писмо, подписом од наших сопствених руку, и стављањем печата издамо.

Арсеније Чарнојевић и

свеколики сталеж и редовници црквенски и световни, не иначе и наоружано војинство од народа народности Словонијске, а наиме: Срба, Бугара, и Расцијана или Тракијанаца босанских, заједно са спољном општином некадашњих становника Источне Илирије и Мисије, а садањих заточеника и т. д.

34.

Јеромонах Митрофан Поповић Јексарх патријаршије Пећске и Архијепископата свете цркве Прве-Јустинијане и свеколике словено србске Илирије, у предстојећом писму свом од 17 Марта год. 1696, описује и потврђује, како је Максим I патријарх српски са народом прогласио и миропомазао Ђорђа Бранковића за деспота српског у Једренској цркви.

„Ми подписани предстојећим писмом обзнањујемо свима и сваком, којих се тиче, да смо дознали по чувењу и казивању за веровање најдостојнијих, најплеменитијих и најславнијих мужева, а поглавито по сведочби списа неког аутентичног, којег је овај садржај био. Да је негдашњи славне успомене Максим, овог имена први, Архијепископ и Патријарх цркве Прве-Јустинијане, у Славо-српској краљевини, кадно путоваше ради своје побожности, да походи најсветији гроб Христа Спаси-

теља нашег, који се налази у светом граду Јерусалиму, у оно исто доба налазаху се, код двора отоманског Императора Турског, похођајући света места, пресветлог, најмоћнијег и најнепобеднијега Леополда првог Императора римског посланици, или као што их Турци називају „Капићехаје“, по имену господа Симеон Ремингер и Кристифор од Киндсберг, и пошто је онде свршио свеколико своје поклоњење, враћајући се предпоменути блажено упокојени отац и Патријарх Славо-Српски Источне Илирије Максим први, свратио се у Цариград, и походио је славне успомене господина Панајота, (који бејаше први тумач кад отоманске Порте). Овај исти Панајот у најтајнијој поверљивости саопштио је предименованом Патријарху њиховом на овај начин: да поменути посланици ћесарски сазивају свеколике Хришћане, који стењу под турским игом, на устанак, и да се лате оружја противу поменутог турскога ига, светујућ их и узбуњујућ их обрицањем, ако латећи се оружја противу општег непријатеља устану, кад ћесарева војска по повременим успесима до њихових страна сиђе, како ће посве нужно бити, да се их ришћани на војну покрену, тако учинивши, пошто је Турчин заузео град „Ујвар“ године по Христу 1663, а од створења света 7171 (по бројању источне цркве), у овој цели а у име ћесара задата је вера свима народима и становницима, да ће по својој вољи и моћи, као у старо доба, по својим обичајима и навикама, по уређеним законима, уобичајеним правцима и под управом и располагањем својих сопствених власти живити без узнемиривања како у црквеним тако и у световним стварима, и по усвојеном начину имаће своје кнежеве, војводе и деспоте, и друге народу угодне власти, као што су пре тога уживали у својој земљи пре навале и насртања Турака.

Које све појединце чувши патријарх кренуо се на пут из града Цариграда у Једренс, гдено и опет становаху предименовани ћесареви посланици код султана Махмуда Императора турског, а тако исто тамо се налазаше ердељски посланик господин Ђорђе Бранковић. Предименовани пак Максим први Патријарх, испуњен највећим весељем, разумео је глас таквог светована, са осталим, који се с њиме једнодушно у тајности саглашавају, саставши се у Једрену у саборној цркви ради договора и да с њима закључи светована, видећи ови и знајући да је права истина, како је госп. Ђорђе Бранковић посланик ердељског краљевства пореклом од деспотске лозе свога народа, и доказује да су му још у старо доба његови предци, дедови и прадедови били деспоте, славо-српска три источна Цара и најславнија тринајест краља, или управо деспоте Славо-Срба. Пошто у Источним странама више се уважавало у стара доба име деспота но краљева, ови деспоте бејаху апсолутни господари, то се зна, да после ступња и достојанства императорског други ступањ и достојанство бејаше. И потоме место краља нашег у Славо-Срба велике војводе и апсолутни господари од источних Императора именом деспота почаствовани су бивали. С тога и код источних народа, кад се Гото-Славских, или управо по нашем илирском нарјечију названи Госто-Славски народи из северних крајева по источ. и јуж. држ. раширили, краљево име бејаше по све мрско, из овога узрока, што је источни Император Алексије Анђео сан деспотски и достојанство овога царским декретом основан, по сведочби Ђорђа Пфранза у књизи о грчким писцима дела Византинаца одељ. 2. насл. 8, а име краљевско, изводи се по свом пореклу од словенскег језика „крал“, и отуда произлазеће речи или

назива „краљевскаго имена,“ дакле од овога имена краљевског изводећи своје порекло, што треба разумети, да је употребљено на овај начин произишав од израза: „крајни неки чловек.“ По томе види се, да значи само неког прво предилазећег човека, а не значи апсолутне господаре, према установима источних императора, међу којима први од тројице императора Алексије Комнен, други старији названи Андроник Палеолог, трећи се зваше Јован Кантакузено, и који је приликом кад је удавао своје кћери, које су по реду и пореклу од народње породице удале за неке чланове од породице Неманића, и по дугом времену такође од породице Неманића произлазећа названа Мара или Марија сродила се са породицом Бранковића, као што о том сведоче илирски анали. Најзад је Марија родила Ђурђа Бранковића по овом имену првог, који, пошто је био Деспот Славо-Срба, због свирепости другог Императора турског султана Мурата, и од војске нападнут и принуђен био уклонити се из своје престонице назване „Смедерево“ у Угарску, заједно са својом деспотицом или супругом својом, по имену Јерином Палеологовом, и са својим млађим сином Лазаром, и са осталим својим народом, како духовницима тако и са световницима. Која деспотица Јерина, супруга деспота Ђурђа првог, сестра бејаше Константина XI последњег источног императора, и који је био други син императора Манојла Палеолога. Ова иста Јерина деспотица бејаше сестра деспотице Софије матере Василија Ивановића трећег, који је први удостојен био називом цара Московског, као што сведочи Јован Људевит Годовред, што је написао „Архонтологију ковмику, и историју дела Московићана“ на страни 469, а јасније о том сведочи Антоније Бонфинније писац дела Мађара „decad 3.

књизи 5. на страни 310. а по овим писцима долази Мартин Кромер писац дела Пољака, у књизи 30, на страни 685. Поредак и наслеђе у породици именоватог Ђурђа Бранковића првог, деспота Славо-Срба источне Илирије, написао је садањи Ђорђе Бранковић, по овом имену други, (као што је свима позната истинитост ове ствари) како је од предименованог патријарха Максима првог, по саизволењу осталих, присутних у светој катедралној Једренској цркви, по обичном начину, и по надлежном реду, по свршетку побожне службе литурђије и после благослова, и по учињеном нарочитом избору, проглашен и увенчан био за деспоту Славо-Срба. Пошто је све ово свршено, остављено је да се прећути до будуће прилике, докле се, по промислу божијем непојави власт и војска најузвишенијег, најмоћнијег и најнепобеђеног императора Леополда првог, на бојном пољу оружана и спремна.

Пошто је у оно доба, предименовати Ђорђе Бранковић садањи деспот Славо-Срба у странама „Прибрежне Дакије становао;* свакојако се трудио како

---

* У оригиналном спису налаcи се, ради објасњења, уметак од многих ставова, што веома отежава смисао овог историчког списа С тога смо сав тај уметак ради бољег разумевања овамо одвојено ставили:

„Овде нам ваља нешто опширније исказати о имену Срба, што се називају час именом Расцијана, а народ и народност је једна и иста, разлика је пак између говорног назива очито у томе, што је неки дистрикт или окружије у областима Славо-Срба источне Илирије, који се на славо-српском језику још у старо доба обично назива „Рашка,“ и пошто је она област Рашка ближа и суседна границама краљевства Босне, или по староме називу „Мизије;“ потоме како по су-

је могао, да по решењу првих договора са ћесаровим посланицима учињеним, своје верне услуге чини у корист општинства хришћанског, и ради унапређења побожне намере ћесареве војске, (и ако је то све тајно радио, а не узалудном смелошћу, због страховања од Турака); но је ипак брижљивошћу своје верности, ради доброг успеха хришћанства, а на пропаст оптштег и непријатеља свога и својега народа, такве је спреме учинио. А желећи посетити најсјајнији двор најнепобеђеног и најмоћнијег императора римског Леополда првог, године по спасењу нашем 1688, а од саздања света 7196 године отпутовао је у Беч у ћесареву престоницу, где је од гореименоватог двора најмилостивије издата народима источне царевине илирске и њиховом деспоту како позивница (Mandatum Adhortatorium), тако и и диплома његовог најсветлијег величаства. У овој дипломи ујамчено је законито насљество његово и његових насљедника ва вечито насљествене земље и достојанства, које су му заостале од његових предака, као што их је његово најсветлије величаство потвр-

---

сеству краљевства угарског са обласћу Рашком, а не иначе, што Мађари за име Срба, по својству њиховог језика, немају речи, но се навикоше Мађари и Србе и Расцијане или Роксане, (под којима се разумевају Роксани или Роксолани и остали Траки) све скупа називати једним именом „Расцијанима“, ма да по грчком и латинском као и осталим језицима, према својим наречијама, свака област и народност има своју разлику, и ако, се по свом народном илирском говору, готово сви народи Илирије називају „Србима или Серблима и још другим називима[1], из узрока, што су некад њихови народи и краљеви и деспоте називали се Славо-Србима“.

дило. Из ове дипломе овде су изведене неке потврде од речи до речи, којих садржај овако гласи: Отуда смо и ми, који смо по промислу Бога највишег и свемогућег Управљача света обдарени највећом бригом царског и краљевског достојанства трудили се привући нашем трону срца несамо наших верних поданика но и страних народа и народности, и с овим у краљевинама и областима нашим увећати број сјајних породица, и њихову сјајност, која је досада била угњетена или од турских тирана или ма на који други начин, помоћу вишњега, желећи извести их ван граница, њихове користи и њихову срећу унапредити; пошто како старину твоје породице, која је некад у таковом цвету, уважењу и у таковој слави била; да су неки међу њима на врхунцу преважног краљевског достојанства стојали, господарећи Босном, Србијом, Бугарском, Далмацијом, а други Рватском, шта више и царујући на истоку; а неки од њих због премногих и отличних заслуга украшени су били такође титулом кнежева свете римске империје. А међу осталима, неки од особитог јунаштва, разума, разборитости и вредноће муж Вукашин Бранковић од Подгорице, насљедни од старине господар земаља: Херцеговине, Срема, и Јанопоља (у којој се налази Влашка и Бачка), такве је показао доказе изредних особина и врлина, да је због ових заједно са својим наследницима, међу којима је Ђорђе такође Бранковић, потоњи деспота Илирије, и велики војвода горње и долње Мизије и предименованих земаља такође насљедњи господар, правим истинитим отличијем кнеза предимноване свете римске империје почаствовани били; исто тако довољно смо посматрали и искусили, како изредне твоје врлине и особине, разум, разборитост, брижљивост, вредноћу и племенитост, што и од прастарог порекла твојих

предака немање као што си и насљедио предименовано наслеђе. Ма да смо нашли за добро, да тебе Ђорђа Бранковића од Подгорице, по овом имену другог, срeством наше милостиве дипломе, издате 7. Јуна године 1683 у нашем стану Лаксенбургу, милостиво потврдимо у предименованом насљедству твојих предака, шта више узелисмо те и у број слободних барона поменутог нашег краљевства унгарског и сајединьених страна, ништа мање, пошто нас твоје преднаведене заслуге и врлине изазивају и принуђавају, да те још више почаствујемо и украсимо, да не само добијеш од нас сведочбу о твојим изредним делима, која ће трајати са бесамртним и сјајним споменом имена твога, но да се узвисиш још на виши ступањ почасти и достојанства, по препоруци твојих сопствених врлина, како би тиме твојим потомцима и другим нашим верним поданима дали подстреку и ревност, да и они подобно поревнују стећи добре заслуге.

По сопственој дакле побуди и по нашем извесном сазнавању и по нашем унутарњем уверењу, и по предходном разборитом саветовању, као и по обиму наше царске и краљевске власти, ми смо тебе Ђорђа Бранковића подгоричанина, свеколике слободне наследнике, потомке и произлазеће обојег пола законито рођене, и који се по вечитом поретку родили буду, титулом „Комеса“, који се по обичиом немачком говору називају „грофови,“ са називом „пресветли, часни и узвишени“ пристојећим овоме чашћу, украсили, отликовали и причислили смо их реду осталих првим и несумњивих у предименованом нашем краљевству, и у другим краљевинама и у областима нашим, наследних грофова, придружили, уврстили, прибројали и уписали, као што смо учинили, да буду овлашћени и удружени у милости, слобоштинама, повластицама и достојанствима, која

припадају грофовима.“ Остала пак, која су изложена у дипломи, по својој садржини нека заостану. Затим је предименовани деспот Ђорђе 2, како са светујућим мандатом тако и са оном њему дарованом дипломом, са пресветлог двора најмилостивијом благошћу у своје крајеве одпуштен био, и опет вративши се у крајеве прибрежне Дације, одкуда је Арсенију патријарху цркве Прве-Јустинијане, по овом имену трећем, и свеколиком народу источне Илирије обзнанио[1] ову своју намеру, да ће се по задахнућу божијем у будуће спремити и поћи, и треба, да се по садржини светујућег мандата римског ћесара (ћесареве позивнице) и они народи подигну оружаном руком противу непријатеља имену христову. А именовани патријарх, према позиву своје дужности, у овом од Бога тако жељеном предузећу, најподанијом побожношћу своје душе, и сваком припомоћи, по смислу и по старинском начину својих предходника, пред сабором сабраног клира и световњака, извршио је повторни избор, благослов и увенчање, и према пређашњем договору, писменим потврдама изасланих посланика њихових учињени закључак, припослао је садањем њиховом деспоту Ђорђу 2. Затим су дуж реке Дунава, са обе стране, и то деспот њихов од стране прибрежне Дације, а патријарх од стране Мизије, мушким настојавањем заједно са њиховим народом Славо-Српским уставши оружаном руком противу непријатеља целога хришћанства, успешном њиховом службом услугу чинили предименованом најнепобеђенијем римском императору са обиљатим пролијћем крви своје, похвалне и несамртне врлине славно су доказали за добро целога хришћанства; и као што мислимо ово њихово победо-

[1] Види прву збирку, споменика овиx, под бр. 1. позивницу деспотову из Оршаве од 12 Јуна 1689 год.

носно дело, познато ће бити, без сваке сумње наше, васцелом свету земаљском, према пређашним наводима.

По томе све је ово, што је по свом реду доказато по верности изложеној, и нашим сопственоручним подписом и потврдом нашег печата од нас издато.

Дато у владајућем граду римске империје у Бечу по старом календару 17 дана месеца марта, године нашег спасења 1696, а од створења света 7204.

Јексарх цркве Прве-Јустинијане Славено српског архиијепископата и патријаршије.

Јеромонах
Митрофан Поповић.

35.

Савремени превод списа под бр. 34. на латинском језику, који су, као прилог својој молби, поднели српски народни посланици год. 1696 ћесару Леополду I. због Бранковића. (Види бр. 22 и 23.)

Nos infra subscripti per praesentes, universis et singulis quibus expedit, notum facimus, quod ex dictis fide, dignissimorum, generosissimorum, gloriosissimorumque virorum et audititu, maxime autem ex scriptotenus quadam authentica attestatione intellectu, cujus in hunc modum continens tenor sequebatur, nimirum quondam beatae reminiscentiae Maxim hujus nominis primus Archi-Episcopus, et Patriarcha Primae Justinianae ecclesiae in regno Slavo-Serborum, dum iter suum devotionis causa ad visitandum sanctissimum sepulchrum Christi salvatoris nostri, quod in sancta Hierosolymitana urbe est, dirrexisset, in illis pariter temporibus augustissimi, potentissimi, et invictissimi Leopoldi primi Romanorum Jmperatoris residentes, turcice capityehaie dicti, nomine DD. Simeon Reminger, et Christophorus a Kindsperg, qui pro tunc apud Aulam Ottomanicam Turcarum Jmperatoris

existebant, ubi visitatis sacris locis, omnique ibidem peracta devotione Constantinopolim praedictus beate requiescens pater, et Patriarcha Slavo-Serborum orientalis Jllyriae Maxim primus revertens, adivit gloriosae reminiscentiae dominum nomine Panajotam (qui apud aulam ottomanicam primarius interpres fuerat); idem Panajota sub secreta quadam confidentia significavit praefato Patriarchae ipsorum hunc in modum: quod caesariani residentes omnes christianos sub jugo turcico gementes ad insurgendum, armaque capiendum contra dictum jugum turcicum adhortando convocent, incitentque promittentes, quod si armorum sumptione adversus communem hostem insurrexerint, ubi armada caesariana cum temporum successione ad partes ipsorum descenderit, necessario Christianis bellum instituendum est, ita factum, postquam Turca Arcem Uyvarinum a Christianis acceperat anno Domini 1663 a creatione mundi vero 7171 juxta orientalem computum, in hunc finem caesareo nomine omnibus nationibus, ac populis fides facta, propriis suis voluntatibus, ac facultatibus, prout antiquis temporibus, moribus, et consvetudinibus suis introductis legibus, usitatis directionibus, et dispositione proprii Magistratus imperturbate tam in spiritualibus, quam saecularibus rebus, receptoque modo suis principibus, Ducibus, ac Despotibus, sicut ante invasionem, et irruptionem Turcarum in terris eorum gaudebant, aliisque populo convenientibus officiis.

His omnibus singillatim auditis Patriarcha ex Constantinopolitana urbe ad Adrianopolitanam iter fecit, ubi etiam ad latus Sultani Mehmet turcici imperatoris praememorati caesarei residentes habitabant, pariter Transylvaniensis residens Dominus Georgius Brankovich ibidem inveniebatur, praememoratus vero primus Maxim Patriarcha summo plenus gaudio hujusmodi adhortationis famam intellexit cum aliis secum unanimiter secreto con-

sentientibus, convenientes in Adrianopolitana metropolitana ecclesia tractandum, et concludendum consilium iniverunt antecessorum suorum avorum, abavorumque Despotum Slavo-Serborum, trium orientalium Jmperatorum et celeberrimorum tredecim regum, vel potius Despotum Slavo-Serborum (cum in orientalibus partibus majori cum aestimatione olim usurpatum fuerat nomen Despotum quam Regum, qui Despotes absoluti dominantes fuerant, et post gradum dignitatemque imperatoriam secundum gradum, ac dignitatem obtenturos fuisse intelliguntur, ideoque in locum Regio tamen Slavo-Serborum magni duces, et absoluti dominantes ab orientalibus imperatoribus nomine despotico exornando condecorati fuerunt. Jd circa etiam apud antiquas orientales nationes, dum Gotho-Slavorum, vel potius vernacula lingua illorum Jllyrica dicendo Goszto Slavorum populi, ex partibus septemtrionalibus ad orientalia, et meridionalia imperia dilatati fuissent, regium nomen extreme exosum habebatur, ex hac ratione, quod ab orientali imperatore Alexio Angelo despoticus gradus, ac dignitas imperatorio decreto primum sit constituta, prout testatur Georgius Phranza in Lib. de Bizantinarum rerum scriptoribus Graecis Par. 2. tit. 8. nomen autem Regium ex derivatione linguae Slavonicae dicendo Kral, et ex eo sermocinante verbo, seu loquela Kralyeuszkago imena, id est nomine Regio derivationem suam sumens, intelligendum esse, ac usurpasse in hunc modum, scilicet Kraini neki cslovek derivatur, videtur itaque id esse et significare tantum aliquem primario praecedentem hominem, non autem constare absolutos dominantes esse secundum imperatorum orientalium constitutiones) quorum primus ex praedictis tribus imperatoribus Alexius Comnenus, 2 senior dictus Andronicus Palaeologus, 3 Joannes Cantacusenus appellabantur, qui etiam connubii occasione

suas filias juxta nationalis lineae progressum quibusdam ex familia Nemanyorum nupserant, ex post impletis, et praeterlapsis multis temporis intervallis pariformiter linea quoque Nemanyana Consangvinitatis filiae nomine Mara, seu Mariae vocatae familiam Brankovichianam ingressa, et involuta erat, testantibus eorum Jllyricis annalibus. Demum a Maria genitus est Georgius Brankovich hujus nominis primus, qui postquam despotes Slavo-Serborum foret, ab imperatoris Turcici 2-di Sultani Amurathis saevitia, et armada invasus, necessitatus est a sua principali sede, vulgo Szmedereva nuncupata, se in Hungariam conferre simul cum sua Despoena, id est, conjuge sua nomine Jerina Palaeologa, et cum Lasaro natu minore filio, cumque suis coeteris populis tam ecclesiasticis, quam saecularibus; quae despoena Jerina conjux primi Georgii despotis, soror vero undecimi Constantini ultimi imperioris orientis erat, qui secundus filius Manuelis Palaeologi imperatoris fuit, eadem enim despoena Jerina soror erat Sophiae despoenae matris tertii Bazilii Jvanovichii, qui primus Czar Moscovitarum nominari dignatus fuit, prout testatur Joannes Ludovicus Gotofredus Archontologiam cosmicam, atque historiam rerum Moscovitarum describens pag. 469, clarius autem Antonius Bonfinius rerum hungaricarum scriptor testatur decad. 3. lib. 5. pag. 310. Hos quoque sequitur Martinus Cromerus polonicarum rerum scriptor testans lib. tricesimo, pag. 685. Praedicto primo Georgio Brankovich Slavo-Serborum orientalis Jllyriae despoticae familiae lineam juxta originis suae propagationem praesetulit hic modernus Georgius Brankovich, hujus nominis secundus, (prout omnibus in rei veritate notum) per praenominatum primum Maxim patriarcham, aliisque consentientibus in sancta metropolitana Adrianopolitana Ecclesia juxta consvetum modum, et debitum ordinem peracta pia devotione ac le-

turgia benedictioneque, supra dictus secundus Georgius Brankovich, facta speciali electione, in nationis suae Slavo-Serborum despotem declaratus, ac inauguratus fuit, hoc peracto negotio res ad futuram occasionem silentio relicta, quousque ex providentia Dei, altissimi, potentissimi, ac invictissimi imperatoris Leopoldi primi potentia et exercitus in campo armata manu extitisset, dum tunc temporis in partibus Daciae ripensis supra nominatus Georgius Brankovich modernus despotes Slavo-Serborum degeret; (hic de nomine Serborum aliquid fusius intelligendum est, cum tam Serborum quam Rascianorum nomine appellati sunt, gens et natio autem una et eadem, distinctio vero inter sermocinantem loquelam manifeste constat, cum ex ditionibus Slavo-Serborum orientalis Jllyriae quidam districtus, sive comitatus, aut dominatus, qui Slavo-Serbica lingva olim nominari usurpatus est dicendo: Raska, et cum ille dominatus Raska, sit propingvior, et vicinior confiniis regnorum Bosniae, sive ut olim dictum Mysiae, idcirco tam ratione vicinitatis regni Hungariae cum dominatu Raska, quam quod Hungari Serborum nomen in usu suae lingvae non habeant, uno et eodem nomine tam Serbos quam Rascianos, sive Roxanos, qui et Roxani aut Roxollani, reliquique Thracum esse intelliguntur, Hungari omnes hos uno verbo Rascianos nominare, usurpareque asveti sunt, licet in Graeca ac Latina et reliquis lingvis juxta dialectos suos unaquaeque regio, ac natio habet suam distinctionem, quanquam vernacula sua Jllyrica lingva ferme omnes Jllyriae nationes potius Serbi vel Serbli, nominari, quam aliis nominibus usurpari, ac appellari gaudent, ex ratione, quod olim tam nationes, quam Reges ac despotes ipsorum Slavo-Serbli nominati sint) omni quo potuit conatu, secundum decisa prima consilia cum caesarianis residentibus facta, pro bono totius reipublicae

christianae, ad piam intentionem eidem armadae proficuo suo fidelitatis obsequio promovendo subvenire; (licet occulte, et non plane praesumptuosa audacia ob timorem Turcorum) exsequebatur; attamen fidelitatis suae solertia in bonum christianitatis progressum, verum in interitum communis hostis sui et suorum, apparatum dirrexit, atque invictissimi Romanorum imperatoris primi Leopoldi augustissimi aulam frequentare desiderans, in anno salutis nostrae 1688, ab orbe autem condito juxta orientalem computum 7196. ad imperialem urbem Viennam nominatam se contulit, ubi ab alte nominata Aula prọ populis orientalis imperii Jllyriae despoti ipsorum tam mandatum adhortatorium, quam diploma suae augustissimae Majestatis clementissime concessum fuit, ex quo diplomate pro legitima successione sua, ac succesoribus suis in perpetuis haereditariis terris, dignitatibusque a majoribus suis sibi relictis qualiter et ab augustissima sua Majestate sic confirmatus, ex eodem diplomate quaedam confirmationes de verbo ad verbum hic excerptae, quarum continentiae in hunc modum sequntur: „Unde nos quoque tanquam ex summi et omnipotentis monarchae Dei providentia in summo caesareae, et regiae dignitatis fastigio constituti, non solum fidelium subditorum nostrorum, verum externarum etiam gentium, et nationum animos ad thronum majestatis nostrae allicere, per hocque in regnis, et ditionibus nostris illustres familias augere, ipsarumquae splendorem hactenus sive turcica tyranride, sive alio quocunque modo suppressum faventibus superis, ceu postquam tum vetustatem familiae tuae, quae nimirum in tanto olim flore, existimationeque, ac celebritate fuerat; ut nonulli ex eadem in sublimi regiao dignitatis culmine collocati Bosniae, Serviae, Bulgariae, Dalmatiae, alii Croatiae, imo orientis quoque imperio, ac dominatu potiri; quidam vero ob

plurima, eaque insignia merita titulo quoque sacri Romani imperii principum condecorari, ac inter caeteros, singularis sane fortitudinis, prudentiae, dexteritatis, ac solertiae vir Wolffgangus Brankovich de Podgoricza, haereditarius Herczegovinae, Syrmiae, et Joannopolis (in qua nimirum Vlaska et Batska continentur) terrarum olim dominus ea praebuit eximiarum qualitarum, virtutumque specimina, ut harum intuitu una cum successoribus suis ac alios inter Georgii itidem Brankovich post modum despote Jllyriae, et magno duce superioris, et inferioris Moesiae, et praerecensitarum terrarum, haereditario pariter domino in realis et actualis praelibati sacri romani imperii principis honorem, sublimari meruerint; tum praecellentes tuas virtutes, et qualitates, prudentiam nempe dexteritatem, solertiam, industriam, et generositatem, quas ab avito praedeclaratorum ancessorum tuorum stemmate non minus, quam antelatae haereditatis successionem trahere dignosceris, sufficienter contemplati, ac experti fuissemus. Quamuis te Georgium Brankovich de dicta Podgoricza hujus nominis secundum mediante benigno nostro diplomate in castro nostro Laxemburg die septima mensis Junii anno 1683 transacta praeterito emanato, in praedicta majorum tuorum haereditate benigne confirmandum, et ratificandum duximus, ac insuper in numerum quoque liberorum baronum memorati regni nostri Hungariae et partium eidem annexarum annumeraverimus, et aggregaverimus, nihilominus cum praedeclarata tua merita, et virtutes ad te uberius adhuc cohonestandum, et condecorandum nos invitent, et quodam modo extimulent, dignum justumque censuimus, ut non solum praeclare gestorum tuorum cum immortali, et insigni nominis tui memoria duraturum a nobis sumas testimonium, sed etiam in altiores honorum et dignitatum gradus tuis ipse commendatus virtutibus

eveharis, quo posteris tuis, ac aliis fidelibus nostris subditis similia bene merendi studia amplectendi, et imitandi majus incitamentum, et calcar a nobis addatur. Motu igitur proprio, et ex certa nostra scientia, animoque deliberato, et sano accedente consilio, deque caesareae et regiae potestatis nostrae plenitudine, te Georgium Brankovich de antefata Podgoricza, omnesque liberos haeredes, posteros, ac descendentes legitimos utriusque sexus natos, et aeterna serie nascituros, titulo comitum vulgo germanice Graff nuncupari solito, cum praedicato „illustrissimi spectabilis et magnifici“ honori ejusdem debito insignivimus, condecoravimus, et numero coetuique aliorum verorum, ac indubitatorum praefati regni nostri Hungariae aliorumque regnorum, et ditionum nostrarum hereditariarum comitum aggregavimus, cooptavimus, annumeravimus et adscripsimus, gratiarumque, libertatum praerogativarum, et dignitatum, comitibus debitarum capaces et consortes fecimus; coetera enim, quae in diplomate inserta sunt, stylo suo continente relegantur.“ Dein praedictus 2 Georgius despotes tam cum adhortatorio mandato, quam cum sibi dato diplomate ab augustissima aula clementissima benignitate ad suas partes redire dimissus fuit, atquae iterum in partibus Daciae ripensis revertens, indeque Arsenio patriarchae Primae Justinianae ecclesiae hujus nominis tertio et omni populo orientalis Jllyriae notum fecit intentum suum, inspirante Deo in futurum sese paraturum, ac profecturum, et quod juxta tenorem adhortatorii mandati Romano-imperatorii iis quoque populis contra christiani nominis hostem insurgendum, armaque capiendum sit, praedictus patriarcha vero juxta vocationem officii sui a summo Deo tanti optati negotii submissa cum animi devotione subministrationeque omni juxta mentem, et primaevum modum antecessoris sui, ac congregato clero saeculari-

busque comitiis ac statibus peregit, secundaria etiam mediante speciali electione, benedictioneque et inauguratione juxta priorem conclusionem scriptotenus confirmantes per deputatos delegatos ipsorum factam determinationem transmiserunt moderno secundo Georgio despoti eorum; deinde cum decursu Danubii ex utraque parte nimirum despotes illorum ex parte Daciae ripensis, patriarcha vero ex parte Mysiae virilem intentionem una cum populo eorundem Slavo-Serborum contra totius christianitatis hostem armata manu insurgentes, proficuo servitio eorum ad obsequia alte nominati invictissimi romanorum imperatoris exsecuti sunt, cum copiosa sanguinis profusione, laudabiles easque immortales pro bono totius christianitatis virtutes gloriose demonstrarunt; verum ut opinamur victoriosum hoc ipsorum facinus, absque omni nostro dubio toti terrarum orbi juxta priora recensita constabit.

Jgitur praedicta haec omnia ordine suo declarata attestatione fide mediante inserta, ac nostra infra chirographica subscriptione, et sigilli nostri roboratione extra data sunt. Datum in regnante urbe imperii romani Vienna nominata, secundum veteris calendarii tenorem, die 17. mensis Martii, anno salutis nostrae 1696. ab orbe autem condito 7204.

Primae Justinianae Ecclesiae, ac totius
Slavo-Serborum Jllyriae Archi-
Episcopalis, et Patriarchalis Exarcha
Jeromonachus Mitrophanes Popovich.

36.

Ћесар Леополдо I, својом повељом од 10 Марта 1690 године, потврђује привилеђијска права, која је дао у својој ранијој привилеђији од 1 Јула 1667 године Србима и Грцима Унијатима, трговцима у Дебрецину у Сатмару, Сатмар — Нимету, у Калоу и у другим крунским спахилуцима у горњим покрајинама Угарске живећим.[1]

Ми Леополдо — — — — — — —

Препоручујемо на знање, садржину предстојећег обзнањујући, свима, којих се тиче, да смо у име и у лицу наших верних Мартина Хорвата и свију осталих, који су онда живели у Дебрецину грчког обреда а светој цркви римској присаједињених трговаца и раденика, који су из разних суседних краљевина и провинција и поглавито из Македоније придошли, и који се стално настанише у именованом месту нашем Дебрецину, но и од других у горњим крајевима именоватог нашег краљевства Угарске, који се баве с трговином, и од Грка и Срба који такође оне земље обитавају, показана и престављена су нами нека извесна три списа. И то, из првога нашега списа, издатог 1-ог дана месеца Јула године 1667 из нашега града Беча аустријског, и одвисећим тајним печатом утврђеног; два друга

[1] Овај спис важан је по томе, што из њега тачно дознајемо, како су биле устројене оне старије српске насеобине, на каквим правним основима ујемчан је био опстанак ових индустријалних дружина. Не мање важан је овај спис и по томе, што нам даје уверења да су они, што даваше привилеђије, јасно увиђали корист, коју је имала држава од ових српских досељеника, који су у овим дивљачким крајевима угарске подигли и развили трговину и радиност. Овај важан спис даје нам најзад могућство, да дознамо, на каквим правним основима организоване су биле, после Црнојевићеве сеобе, оне српске насеобине, које се настанише по слободним краљевским варошама и варошицама и селима у Угарској, које су тако исто у прва времена подчињене биле администрацији камералној.

Овај спис добилисмо најпозније, с тога га ма-и преко реда саопштавамо.

пак заштитна списа наше Спишке[1] камере, год. 1688 и 1689 издата као патенти, извесним тачкама привилегијама и слобоштинама, ради одржања доброга реда међу њима, и трговања, као и ради сигурног начина живљења под нашом заштитом и под особитом нашом милости, и од нас њима прибављена, и који списи у себи садрже доле изложену садржину, најпонизније молећи се нашем величаству у најпокорнијој просби, да би ми оне списе и све што се у њима налази, као одобрене, повољне и примљене сматрали. И учинивши да се ови привилегијални списи по други пут уврсте и упишу не само милостиво одобравамо, утврђујемо, и извршујемо, а тим истим молиоцима и њиховим потоњим свима наследницима и потомцима потврђујемо, но шта више општини од истог обреда, што живи и станује у месту нашем Дебрецину, коју су у вршењу досадање уобичајене богочасти безбожно сметали тамошњи калвински становници, разбацајући иконе блажене девице Марије и мајке божје; тако исто милостиво наређујемо, да међу собом подигну уређење мађистрата, и да имају слободну употребу као и остали становници и наши верни поданици на овоме земљишту, слободну употребу једне куће у нашем месту, назване код свете Ане, и да још друге тачке пређашњим привилеђијама придодаду, и да се свеколици у свима појединим (тачкама) истим по предходном начину очувају, бране, и од свију наших верних да су очувани, заштићени и заклоњени.

Од којих по том трију списа садржај овде долази, по реду овде означеном.

„Ми Леополдо — — — — — —

---

[1] Спиж = Ципс = Szepes = Scepusium главно место Спишке жупаније у горњој Угарској.

Препоручујемо на знање садржином предстојећег обзнањујући, свима којих се тиче: и нами су у лицама наших верних свеколиких грчке вере трговаца, који у горњим крајевима краљевства нашег Угарске живе и бораве, изнесене и представљене неке извесне тачке, написане на латинском језику, које се односе на одржање доброга реда и начина који се има одржавати у њиховом трговању, и зарад остављања сигурнијег и безбрижнијег њиховог опстанка у предименованим горњим крајевима реченог нашег краљевства Угарског, а и по сагласију наше угарске камере, која је исте грчке вере трговце најпонизније молбеницом препоручила, што је састављена и написата по доле изложеној садржини. Молило се дакле било најпонизније нашем величаству именом и у лицама њиховим, који се горе помињу грчке вере трговци, да би милостиво изволели потврдити тачке истога, и појединце што се у њима садржи, да се сматра као одобрено, потврђено, угодно и примљено, и да се уврсте и упишу у списе наше привилеђијске, а свршена да се одобре, укрепе и изврше, која ће вечито вредити за именоване трговце грчке вере и свеколике њихове потомке и наследнике, којих је овај садржај:

1. Да је дозвољено и слободно на добрима или спахилуцима крунским нашег краљ. величаства; а наиме: да исти Грци могу у Сатмару, Сатмарнемету, тако и у вароши Кало, и на другим овим подобним местима становати, и потом да могу куће или станове, осем слободних наших краљевских вароши, на нашим добрима, но без оптерећења таквог места, набавити, отворити дућане, где би своје ствари трговачке изложити могли, но да им је у тој цели дозвољено од верних становника или поданика нашег величаства, а не да су им на сметњи. Сем тога, да могу ствари или сваки

јеспап, што уносе из Турске, и из других оближних краљевина или области, у нашој краљевини Угарској и свако месту, ма кад и ма у које време, и осем јавних вашара, и недељних тржишта, но обзиром на право цехова (еснафа) и мајстора ма којега места, да имају слободу продавања.

2. Да ови Грци на свакп начин зависе од наших величаставних угарских камера, а на име од Спишке, која је њима ближа, и да у показаним распрама или у неким тражбинама важнијим поглавито отуда потраже надлежну заштиту. За знак подчињености или одвисности, да су обвезани Грци, према садањем њиховом броју сваке године, и то о новој години нарочито 200 фор. а у будуће, према њиховом бројном умножењу по решењу и то размерно, или по увиђавности наше именоване Спишке камере, колико им се наметне, давати нашег величаства краљевском фишкусу, и у касу именоване наше Спишке камере, сваке године, као што је наведено, да имају онамо престати, и што су обвезани да поднесу. А она пак наша Спишка камера да на то приљежно пази, и настојава, да не би бројречених трговаца грчке вере толико порастио и умножио се, како би могао бити на штету оних места.

3. Да од свију и за сваке ствари или јеспап, који би се у наше краљевство угарско уносио, и износио, да без размишљања сваког плате правичну ђумрукчину како ђумруку нашег величаства тако и оном нашег краљевства угарског.

4. Како се пак међу оним Грцима, не само међусобне узајамно но и са другим странцима могу отуда изродити зађевице и неслоге и друге такве распре, због трговања, као и због других радова, ма под каквим видом покренуте, а ради расправљања ових судски ре-

шења, да су власни међу собом или из броја својих бирати судију, који је доброг стања и који је у именованом нашем краљевству стално настањен, а ако би, са донесеном пресудом тога судије, нека странка ових Грка, незадовољна била, пошто најпре положи 24 форината, и то половину предименованом нашем краљевском фискусу, а другу половину поменутом судији, на тај начин да је власна да ону своју ствар, ради коначног решења, изнесе, путем апелације, пред речену нашу Спишку камеру. Могло би се догодити, да кад неки од именованих Грка, или Срба и Јермена, па и од Орбонара и Молдављана или од Прекоалпљана, под насловом дакле, или под именом предименованих Грка, као са истим Грцима уортачени и трговину водећи, некога између њих самих или странца, ма којега стања па и племићског, ма у којој ствари окривио; онда од онаквих Грка или народњака, као таквог, који мање ужива од повластице дакле од племства, таква увређена странка, по закону не сме пре тога пред ником другим но пред реченим својим судијама грчким предстати, и са својим противницима парничити се, и тек оној незадовољеној странци, и то странцу без икакве таксе, дозвољава се право апелације па предименовану Спишку камеру. Но преостаје право странцима или оним из жупанија, у парницама противу именоватих Грка, који праве племићске повластице уживају, и у другим случајима, који се мање односе на парнице због трговања и кријумчарења (о којима би суђење било изрично код наших угарских камера), да се на основу властитих аката по свом начину пред жупанијском власти парниче.

5. Да такве судије именоватих Грка, при свом избору, на своју обвезну верност и подчињеност према

нашем величаству и према светој круни предименоватог нашег краљевства Угарског, пред лицем именовате наше Спишке камере, најстрожију заклетву положе.

6. Сви и сваки од предименоватих Грка и од речених народа, пре свога поласка, поради куповања еспапа у Турску и ради извожења, да предходно изјаве намеру своју именованом свом судији, а овај судија или у његовом осуству заступник, да свечано закуне такве трговце, који полазе у Турску, да не би што, као противници, потајно радили са Турцима или са другим тамошњим свакојаким људима противу нашег Угарског краљевства, нити да противу отачаствених установа оружје у Турску не уносе; који се пак врате из Турске да се морају истим путним листом (без повреде прврашњег права ђумрука за увоз и извоз, које право овима заостаје о стварима извозним и о увозним, које се имају да извозе и увозе), пријавити често поменутом судији грчком, и све што је у Турској или ма где у оним странама и краљевствима, у којима је пропутовао и еспап куповао, или што је видео или чуо, у колико би то могло бити на штету нашем величаству и нашем већ поменутом краљевству угарском, да је исти редовни судија или његов заступник обвезан под заклетвом испитати, који су пак скривили противу предизложеног, да их исти судија похвата, и да их именовата наша камера Спишка у присуству честопоменутог судије, по посредном праву казни.

7. Ако нека странка трговаца од често поменутих Грка а и осталих предречених народа један противу другога дигне оружје, и онај се пронађе, да је дао повода таквим зађевицама, по предходној заклетвом потврђеној сведочби двојице Грка, да се казни по самом делу казном или глобом од 200 форинта, од које глобе половина има се неизоставно исплатити именованом нашем краљевском фискусу, а друга половина често поменутом судији.

8. Ако неки од именованих Грка и народа, презрев реченог судију, и његово суђење или место суђења, вратив се у Турску пред Турчином или турском власти, једном од грчког судије већ суђени спор, поново на решење покрене, тако исто да искуси казну од 200 форината, која се има поделити подједнако међу истим фискусом и судијом.

9. Да остану међу истим Грцима и унапред очувана права и обичаји, по којима су се од старина управљали.

10. Да су горепоменута места становања ових Грка и речених народа ослобођена и изузета од војничких укватирења нашег величаства немачког и угарског гарнизоног војинства, но и ма којих других, у колико бити може, у корист вршења њиховог трговања.

11. Да се од сада па и у напредак, нико од именованих Грка и народа (до само они, што уживају несумњиве племићке повластице) не нађе у жупанијама краљевства, па и до сада примљен, да се сматра као непримљен, но сви и сваки од ових Грка и народа, који имају мање од повластица племићских, да су принуђени броју и дружини осталих Грка и народа придружити се, и да су подложни нашој Спишкој камери.

12. и напослетку дозвољава се истим Грцима такође слобода у вршењу њихове вере, но тако, да исти

њихов служитељ или парох мора бити сједињен са светом римском црквом, и да зависи од унијатског владике Мункачког.

И ми по краљевској милости саслушавши такву најпонизнију молбу именом и у лицу горепоменутих грчке вере трговаца у реченим горњим крајевима именованог нашег краљевства угарског живећих и боравећих, коју су по горњем начину поднели нашем величаству, и милостиво дозволивши, да преднаведене тачке ових наших писама привилегијалних, од речи до речи, ни што смањивано ни увећавано уврстимо и упишемо, по свеколикој њиховој садржини, изнимцима и артикулима, онако као што иста привилеђија у истини и по закону постоје, издата, и да се сили ових истина подчини, и да се као закључена, повољна, и као примљена сматрају. Дозволили смо да се међу остала наша писма уврсте и да се упишу, потврдилисмо и милостиво одобрилисмо, да ова на вечита времена важе честоименованим грчке вере трговцима и њиховим потомцима и насљедницима. И потом примамо, одобравамо подкрепљујемо, остварамо, и потврђујемо, но обзиром на туђа права, по сведочби предстојећег нашег објављеног писмена, на којем виси наш тајни печат, који употребљамо као краљ Угарске.

Дано у нашем граду Бечу у Аустрији, 1. дана месеца Јула год. 1667. нашег краљевања, римскога 9, угарскога и осталих 13, а чешкога 11.

Леополдо.

(М. П.) Франц Сегеди с. р.
Јепископ вацки
Стеван Орбан с. р.

37.

Горњи спис под бр. 36 по оригиналном тексту на латинском језику.

Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum Jmperator, semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Slavoniae, Ramae, Serviae, Galliciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariae, etc. Rex, archidux Austriae, dux Burgundiae. Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Marchio Moraviae, dux Lucenburgae, ac super, et inf. Silesiae, Virtenbergae, et Thekae, Princeps Sveviae, Comes Habsburgi, Tyrolis, Kyburgi, et Goriciae, Landgravius Alsatiae, Marchio s. Romani imperii supra Anasum Burgoviae, ac superioris et inferioris Lusatiae, dominus Marchiae Sclavonicae, Portus Naonis et Salinarum etc. Memoriae comendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod nominibus et in personis fidelium nostrorum Martini Horvath, judicis, caeterorumquae universorum, tunc Debrecini degentium Graeci Ritus, sanctaeque Romanae Ecclesiae unitorum quaestorum et negotiatorum, ex diversis vicinis regnis, ac provinciis, praesertim autem ex Macedonia advenientium, in preattacto oppido nostro Debrecziensi sedes figentium, sed et aliorum in partibus praefati regni nostri Hungariae superioribus quaestum exercentium, et pariter terras illas incolentium Graecorum, ac Rascianorum, exhibitae sunt nobis, ex praesentatae certae quaedam ternae litterae. Et primae quidem nostrae, die 1. mensis Julii anno domini millesimo sexagesimo septimo, in civitate nostra Vienna Austriae, pendentisque secreto sigillo nostro communitae. Aliae item duae, camerae nostrae Scepusiensis protectionales, in annis milesimo sexcentesimo, octavagesimo octavo, et milesimo

sexcentesimo octvagesimo nono patenter confectae, certa puncta, privilegiaque et immunitates ad conservandum inter eosdem bonum ordinem, negotiandique, et secure sub nostra protectione, specialique gratia vivendi modum directa, iisdemque per nos impertita, in se continentes tenoris infrascripti, supplicantes majestati nostrae demissa cum instantia humillime, quatenus nos easdem litteras, omniaque in illis contenta, rata, grata et accepta habetur, litterisque nostris privilegialibus denuo inseri, et inscribi facientes, non solum approbare, roborare et ratificare proquo eisdem supplicantibus, ac eorum haeredibus posteris, et successoribus universis perpetuo valituras gratiose confirmare, verum etiam communitati eorundem ritus in attacto opido nostro Debrecziensi degenti et commoranti tum circa exercitium divini cultus hactenus per helveticae confessionis addictos, eiusdem incolas, per disjectionem iconis beatae Mariae Virginis, Deique genitricis impie impeditum, tum vero magistratus inter ipsos erigendi institutionem, liberumque ad instar aliorum incolarum, et fidelium subditorum nostrorum teritorii, uniusque sanctae Annae nuncupatae portae eiusdem oppidi usum, aliaque adhuc puncta prioribus privilegiis supperaddere, in illisque singulis eosdem, et ipsorum praevio modo universis conservare, tueri ac defendere, ac per alios universos fideles nostros conservari tuerique ac protegi facere benigne dignaremur. Quarum quidem ternarum litterarum tenor sequitur ordine hic continuato: Nos Leopoldus Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Slavoniae, etc. Rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carintiae, Carnioliae, Marchio Moraviae, dux Lucenburgae, inf. et sup. Silesiae, Wirtenbergae, et Thekae, princeps Sveciae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferreti, Kyburgi, et Goritiae

etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis, quod nominibus et in personis fidelium nostrorum universorum graeci ritus negotiatorum, in partibus regni nostri Hungariae superioribus degentium, et commorantium, exhibita sunt nobis et praesentata certa quaedam puncta, latino idiomate conscripta, bonum videlicet ordinem, ac modum in negotiatione ipsorum rite observandum, securioremque ac tutiorem eorundem in praememoratis antelati regni nostri partibus superioribus permansionem fiendam concernentia, et ex consensu Camerae quoque nostrae hungaricae, quae ipsos Graeci Ritus negotiatores nobis debita cum instantia humillime recomendavit: composita et concinata tenoris infrascripti. Supplicatum itaque exstitit humilliter majestati nostrae nominibus et in personis eorundem, quorum supra Graeci ritus negotiatorum quatenus eiusdem puncta, omniaque et singula in eisdem contenta, rata, grata, et accepta habentur, literisque nostris privilegialibus inseri, et inscribi, factaque approbare, roborare, et ratificare, ac pro antelatis graeci ritus negotiatoribus, ipsorumque posteris, et successoribus universis perpetuo valitura, gratiose confirmare dignaremur. Quorum quidem punctorem tenor talis est. Primo; ut liceat, liberumque sit in bonis, seu dominiis fisci nostri majestatis regiae, signanter Szatmar et Szatmar-Nemethi nec non Kallo, ac aliis his similibus iisdem Graecis residere, domos nempe sive residentias extra liberas ac regias civitates nostras in attactis bonis nostris, non tamen absque onere loci talis comparare fornices, res suas mercimoniales venum exponendi, erigere, sed et eosdem in eum finem, per fideles incolas seu subditos nostrae majestatis admitti, nec ullo obstaculo esse debere. Praeterea res, seu merces quasvis ex Turcia, et aliis eidem adjacentibus regnis, seu provinciis inductas, in regno hoc nostro

Hungariae, ubique locorum, quandocunque, quibusvis nempe temporibus, etiam praeter nundinas publicas, et fora hebdomadalia, libere, citra praejudicium tamen ceharum et mechanicorum, quorumcunque locorum eorundem vendendi facultatem habere.

2. Ut iidem Graeci, a cameris majestatis nostris hungaricis, signanter vero Scepusiensi, tamquam sibi propingviori omnimode dependeant, et in occurentibus controversiis, sive impetitionibus quorumvis potissimum potentiorum, debitam protectionem ab inde praestolentur. Jn cujus subjectionis, sive dependentiae signum, et recognitionem iidem Graeci respecta moderni ipsorum numeri, singulis annis, et quidem pro novo anno singulos ducentos florenos, in futurum autem iisdem in numero accrescentibus pro rato, proportionaliter videlicet, seu discretione antelatae Camerae nostrae Scepusiensis, quantum ipsis impositum fuerit, fisco nostrae majestatis regio praestare, et ad perceptoratum antelatae camerae nostrae Scepusiensis quotannis ut praemittitur praesentare se se, prout offerent, ita et obligabuntur. Eadem tamen camera nostra Scepusiensis in eo diligenter attendat, et invigilet, ne dictorum Graeci ritus negotiatorum nùmerus, in tantum, quo cuipiam locorum illorum nocumento possint, excrescat et augeatur.

3. Ut de omnibus, et quibusvis rebus, seu mercibus in regnum nostrum Hungariae inducendis, justam semper, utramque nostrae nempe majestattis, et eiusdem regni nostri tricesimam indubitanter persolvant.

4. Et quia inter eosdem Graecos, non minus inter se se ad invicem, quam et alios externos rixas, sive dissidentias, et alias eiusmodi controversias respectu negotiationis aeque ac aliarum quaestionum, quocunque sub titulo movendarum, subinde oriri, possibile sit, ad qua-

rum dirimendarum determinationem judiciariam, ut judicem et quidem bene possessionatum, et in praenominato regno nostro stabilitatum inter se se, sive e numero sui eligere possint, et habeant eligendi facultatem, cujus judicis lata sententia judiciaria, si que partium duntaxat Graecorum contenta non esset, depositis prius viginti quatvor florenis in medietatem nimirum praenominato fisco nostro regio, in altera vero medietate dicto judici cedentibus, sic demum causam eandam in facie repetitae camerae nostrae Scepusiensis finaliter decidendam, per viam appellationis provocandi potestatem habeat; accederet etiam, quod si quispiam memoratorum Graecorum item Rascianorum, Armeniorumque sed et Orbonorariorum et Moldav anorum, sive et transalpianorum sub titulo nempe, seu nomine praelibatorum Graecorum, tamquam iisdem Graecis adnatorum, et quaestum exercentium, contra quempiam inter se se vel externos, cujuscunque conditionis, etiam nobilitaris, quacunque in re delinquere contingerit, et tunc talem delinquentem Graecum, seu nationalem, praerogativo videlicet nobilari minus gaudentem, talis pars laesa, prius coram nemine alio, sed suprafato ipsorum judice Graeco, in ius attrahere, et contra ipsum procedere debeat, ac tandem parti illi non contentae externo siquidem absque omni declarata mulcta ad praecitatam cameram Scepusiensem jus appellationis conceditur. Salvo quoque penes externos, seu comitatenses contra memoratos Graecos vera praerogativa nobilitari gaudentes in aliis casibus, causas, questurarum et contrabandarum (quorum judicatus praecise penes annotatas cameras nostras Hungaricas esset) minus concernentibus, sive potentiariis actibus suo modo coram comitatu procedendi facultate remanente.

5. Ut eiusmodi judex praecitatorum Graecorum tempore electionis pro fidelitate, et devotione majestati no-

strae, et sacrae praetitulati regni nostri Hungariae coronae debita, in facie praenotatae camerae nostrae scepusiensis strictissimum praestet juramentum.

6. Ut omnes et singuli praenominatorum Graecorum praedictarumque nationum, antequam in Turcia merces emendi, et educendi causa iter suscipiant, prius id ipsum praefato judici suo manifestent, sed et idem judex, vel eo absente substitutus, tales in Turciam tendentes negotiatores, ne quidpiam adversus regnum nostrum Hungariae, cum Turcis vel ibidem quibusvis aliis moliantur adversi, neque arma contra constitutiones patrias in Turciam inferant, soleniter adjurabit, egredientes vero e Turcia pari passu (salvo jure primae inductionis, vel eductionis tricesimae, super rebus educendis, vel inducendis permanente) itidem coram saepefato judice Graeco se se sistere, et qualiter in Turcia, sive alibi illarum partium in regnis, in quibus peregravit et merces colligit, processisset, quae viderit aut audiverit, in quantum videlicet nostrae majestati in regno nostro jam antelato praejudicaret, vel praejudicare posset, eidem judici ordinario nempe, vel substituto sub juramento propalare adstrictus sit, deliquentes vero in praemissis per eundem saepefatum judicem capiantur, et in camera praedicta scepusiensi, praesente ipsoque judice, jure mediante puniantur.

7. Si quae partium totcies fatorum Graecorum, et reliquarum scilicet praedictarum nationum negotiatorum ad invicem arma coeperit, et is, qui ejusmodi rixarum

ansam praebuisse praevio duorum Graecorum juramentali testimonio, compertus fuerit, poenam, seu mulctam ducentorum florenorum ipso facto incurrat, in una siquidem medietatae dicto fisco nostro regio, in altera vero saepefato judici irremisibiliter solvendam.

8. Si quispiam memoratorum Graecorum et nationum spreto antelato judice, et eiusdem judicio, seu foro judiciario in Turciam regrediens coram Turco, seu magistratu Turcico, causam per saepefatum judicem Graecum semel ventilatam, denuo decidendam moveret, pariter poenam ducentorum florenorum eidem fisco, et judici praedictio aequaliter partiendam, perque memoratum iudicem exequendam experiatur.

9. Juribus, seu consvetudinibus inter eosdem Graecos ab antiquo observari solitis, in suo vigore deinceps quoque salvis remanentibus.

10. Ut supra declaratae eorundem Graecorum, nationumque praementionatarum residentiae a quarteriis militum praesidiariorum nostrae majestatis Germanorum ac Hungarorum, sed et aliorum, quorumcumque in quantum fieri possit, in favorem quaestus exercitii eorundem, immunes sint et exemptae.

11. Ut a modo in posterum, nemo praelibatorum Graecorum nationumque praemontionatarum (nisi indubitata nobilitari praerogativa gaudens) in comitatibus regni reperiatur, imo hactenus receptus pro non recepto habeatur, verum omnes, et singuli eiusmodi Graeci, et nationes praerogativa nobilitari minus gaudentes, in numerum, et chetum reliquorum Graecorum, et nationum adstricti sint, et sepiusfatae camerae nostrae scepusiensis dependentiae subsint.

12. et ultimo liberum quoque religionis eorundem exercitium iisdem Graecis in locis quibus degerint, etiam cum intertentione ministri ipsorum religionis admittitur,

ita tamen, ut idem minister, seu parochus eorum sacrae Romanae ecclesiae unitus esse, et ab episcopo Munkacsiensi itidem unito dependentiam habere debeat, et teneatur. Nos itaque hujusmodi humillima supplicatione nominibus, et in personis supra memoratorum Graeci ritus negotiatorum in praespecificatis partibus supradicti regni nostri Hungariae superioribus degentium, et commorantium, nostrae, modo quo supra porecta, majestati, regia benignitate exaudita, clementer, et admissa praedeclarata puncta praesentibus litteris nostris privilegialibus, de verbo ad verbum, sine diminutione, et augmento aliquali inserta, et inscripta, quoad omnes eorundem continentias, clausulas, et articulos eatenus, quatenus eadem rite, et legitime existant, emanata viribusque eorundem veritas suffragatur rata, grata, et accepta habetur, litteris inseri et inscribi faciendum aprobavimus, roboravimus, et ratificavimus, ac pro saepefatis Graeci ritus negotiatoribus, ipsorumquc posteris et successoribus perpectuo valitura gratiose confirmavimus, imo acceptamus, approbamus, roboramus, ratificamusque et confirmamus, salvis juribus alienis, harum nostrarum secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, in pendenti communicatarum vigore et testimonio litterarum. Datum in civitate nostra, Vienna Austriae die 1. mensis Julii Anno milesimo sexcentesimo sexagesimo septimo regnorum nostrorum Romani nono, Hungariae et reliquorum decimo tertio, Bohemiae vero undecimo

Leopoldus.

(L. S.) Franciscus Szegedy
Episcopus Vacziensis.
Stephanus Orban.

38.

Писмо патријарха Арсенија Чрнојевића писано из Србског Београда 21 Априла 1690 год. српским староседиоцима шајкашима у граду Коморану.

„Арсеније божијеју милостију патријарх Србљем и Блгаром и прочијим странам.

Смјерение наше пишет ва богохраними град Коморан, благочастивим и о дусе свјатем чједом нашим и истиним служитељем свјатије васточније црквe јерусалимске, васем опште от великих до последних васаком чину и вазрасте вашего христољубиваго сабора, мир и радост да имате от Христа Бога, и покров пречистија его матерје и помошт светих србских просветител, и молитва и благословеније нашего смјеренија да будет са вама амин.

По сих аште хоштет о нас уведети благодатију светога Духа еште обретаем се проваждајуште мало времепују сију жизан; а за ино како је божије хотеније, понеже судби јего неиспитани и многоје милосрдије его ка нам, вса бо нам на ползу бивајут. И се да вјесте, како приходи ка нам от вашего сабора спахи кир Никола Зомборлија, и донесе писаније извештениа срдец ваших о уповании сладкије љубви и духовније крепости ка Богу и ка заповедем јего и дар присештениа вашего, такожде нам и отпуст сказиваше ваше по бозе усрдије и ревност и уповаије еже имејете ка нам. И всих благодарствихом Христа Бога и молим се да утврдит срдца ваша ва јединомишленији славити непорочнују вјеру тихо и безмлвно без претиканиа ва чисте сведенији, и темже и от нињa поташтите се ва добрих дјелех Богу угоднаа сатворити и плод духовни имети, превеје имејте љубав нелицемерну, јаже јест сајуз савршенију, и тако придет на вас посештеније от господа Бога и озрит вам јако

свјат познати всаку истину, и васелит се ва вас слово Христово богатно ва всакој премудрости. И паки имејте духовније отце исто исповеданије и ва јединем месте савакупленије молитисе и о вас, кои вјешти апте савештаете васи саборно и јединомислено, јакоже би решти: что добро или что красно ва сже бити братијам вакупе, и от всакаго грјехопадениа бежити, сирјеч не желите от кумства и от randoмства, што је отречено православним, и всакаа неправда и грдиња и злоба да вазмет се от срдце вса јаже бивајут от непријазни и војујут на човјечаскије душе, испитајте писаниа и ва них обрјештет живота вечнаго, и јуније настављајте книжному наказанију; да некогда изсхнет ва них источник премудрости и разума божиа. И ви јесте близ от владајуштих, будите поспешници и промишљајте о всаких вештех духовних и мирских, и не летнам јест о васех вам писанијем поведати, по хоштет вам известнеје сказати спахи кир Никола, и прежде от васего имајте ва уме, да разумејете от тej стране, и да нам вазвештуете всаку волу и мисал господску.

И проче благодат божија и покров пречистије јего матерје да пребивајет са вами, амин.

Месеца Априла 21. от новије благодети (1690) ҂ахч у Београду.

39.

У свези са декретом од 31 Маја 1694 год. (види бр. 12 и 13) стоји декрет, који је, по налогу ћесара Леополда I. издао дворски цес. војени савет 11 Маја 1694 год. патријарху Чарнојевићу и подвојводи Јовану Монастерлији поради сеобе народа српског на одређена места. Овај важан декрет добилисмо позније, и овде га саопштавамо, по што је сравнењ са оргиналом)

У име освећеног ћесарског у Унгарској и Ческој краљ. величаства, нашег најмилостивијег господина, ис-

точне цркве грчког обреда архијепископу господину Арсенију Чарнојевићу и подвојводи српске милиције господину Јовану Монастерлији овим се милостиво обзнанити има, да су они без сумње од горе поменутог коморника њиховог величаства, врховног комесара војеног и коњаничког ђенерала, господина Доната Хајслера грофа Хајдерсхајмског опширније сазнали положно и определено решење осв. цесарског и краљевског величества, по сили којега народ српски, како у корист краљевства угарског тако и на сопствену ползу Срба, преместити се има у пределе међу Дунавом и Савом лежеће.

Како се пак ово горе поменуто милостиво решење њиховог ћесарског и краљевског величаства ни променити ни одложити може, но се без отлагања и по пропису испунити мора, и будићи је исти господин архијепискуп с господином под-војводом не из другог повода, но за ту сврху овамо позван, да се с њима о начину и о времену преселења одма и тако уговори, како би се овај премештај без даљег отлагања удејствовати могао, на које ће преселене поменути народ србски тим радије се склонити, што ће му се одредити земља обиљато плодна и тако пространа, да ће се обзиром на обиталишта пространије раширити, а у економном обзиру тамо много згодније живети и опстојати моћи.

С тога се нимало несумња, да ће се исти господин архијепискуп и господин под-војвода са горе поменутим господином вровним комесаром, о начину и времену пресељавања без даљег отлагања договарати, и кад се ствар коначно закључи, одма потрудити се, да се поменути народ српски у места њему назначена неотложно и у добром реду премести, верност своју досада похвално показану и у будуће невредиму продужи и тако заслужи, да од више пута помен. освећеног ћесарског величаства у будуће награђен буде већим

и обиљатијим милостима. Којима у осталом поменуто величаство милошћу својом царском и краљевском остаје милостиво поклоњено.

11. Маја 1694 год.

(М. П.)

Од императора
из војеног савета у Бечу
Кристофор Дорш с. р.
Јован Адам од Вебер с. р.

40.

Оригинал на латинском језику горњег списа од 11 Маја 1694 године.

Sacrae Caesareae regiaeque Hungariae, et Bohemiae majestatis, domìni nostri clementissimi nomine orientalis ecclesiae Graeci ritus archi-episcopo, domino Arsenio Csernovics et Rascianae militiae vice-ductori domino Joanni Monasterly, hisce benigne significandum, eosdem haud dubie Sacrae Cesareae regiaeque majestatis positivam, et praecisam resolutionem, vigore cujus gens Rasciana tam pro inclyti regni Hungariae, quam propria etiam Rascianorum convenientia, in partes, intra Danubium et Tybiscum sitas, eidemque rite assignandas translocanda sit, ab alte fatae Suae Majestatis camerario, generali domino Donato Heisler comite ab Heidershaimb uberius intellexisse.

Cum igitur haec sumae dictae sacrae caesarae regiaequae majestatis benign aresolutio nec immutari, nec differi possit, sed sine mora, et ad amussim adimplenda esset, idemque dominus archi-episcopus, cum domino vice-ductore non ob aliam rationem, quam eum in finem huc citati sint, ut cum iis modus et tempus transmigrandi, statim, et taliter concertetur, ut haec translatio sine ulteriori mora efectui mancipari possit, ad quam transmigrationem memorata natio Rasciana eo libentius

inclinabit, cum eidem terra abundans fertilis, et tam spaciosa assignabitur, ut respectu habitationum se largius dilatare, et intuitu oeconomiae ibidem multo commodius vivere, et subsistere poterit.

Eapropter minime dubitatur, eundem dominum archi-episcopum, et dominum vice-ductorem cum supra dicto domino comissario generali modum et tempus translationis absque ulteriori mora concertaturos, et re plenarie conclusa, statim operam adhibituros esse, ut repetita gens Rasciana in loca eidem assignanda festinanter, et bono ordine se conferat, fidelitatem suam hucusque laudabiliter exhibitam in futurum immobiliter continuet, indeque mereatur a saepe fata sacra caesarea regiaque majestate majoribus, et amplioribus gratiis imposterum praemiari. Quibus de reliquo alte dicta majestas gratia sua caesarea ac regia benigne propensa manet.

Per Jmperatorem ex consilio Bellico Viennae
die 11-a Maii 1694.
Christophorus Dorsch m. p.
(L. S.) Joannes Adamus a Wöber m. pr.

41.

Решење Леополда II. императора, од год. 1696, којим се Патријарху Арсенију Чарнојевићу учињено даровање замка Сирача потврђује.

Ми Леополдо и т. д.

Благошћу објављујемо вам, да смо истинито определили из призрења на вјерне, Нашем Величаству од народа Српског (Rascianum) сад, и некад от њиних праотаца похвално учињене заслуге, народ овај у своима с тога њему дозволеним привилегијама, чрез наше камералне чиновнике правично бранити и покровитељствовати.

Осим тога да се поменутих Срба грчке вере архи-епископу Арсенију Чарнојевићу, (будући обшта нужда изискује, да се десетак за време садањег рата на рану војника употреби), из прихода истог будимског намјестничества, сваке године три хиљаде форината на уживлење, и то свако по године половина, т. ј. хиљада пет стотина форин. уредно испљаћује.

К томе решено је, да му се познати замак Сирак, њему јошт пређе милостиво подарени, одма и дјествително преда.

Зато вашој вјерности настојећим најмилостивије налажемо и заповедамо, прво; да предпоменутог народа сербског привилегије храните и браните; друго да њихпом архи-епископу депутат од три хиљаде форината, у одређено време, уредно издате, а напротив да десетак за потребу војничку прилежно купите; и треће: да замак Сирак што пре у руке предати му морате, с тим благу милост нашу верно извршујући.

Беч 19. Јуна 1696. Управитељству будимске камере.

41.

Ћесар Леополдо I својом повељом од 19 Јуна године 1696 даје патријарху српском Арсенију Чрнојевићу спахилук Сирак и годишњу припомоћ од 3000 фор., као накнаду за у време рата уступљени десетак.

Nos Leopoldus etc.

Benigne vobis insinuamus, nos condigno respectu fidelium majestati nostrae per populum Rascianum, evolutis hisce temporibus, et olim etiam per eorundem praedecessores laudabiliter praestitorum servitiorum, hunc populum in suis eapropter eidem indultis privilegiis, ab officialibus nostris cameraticis ex aequo tuendum, et protegendnm, serio statuisse.

Praetereaque commemoratorum Rascianorum Graeci ritus archi-episcopo Arsenio Csernovics, (cum pu-

blica moderni belli tempore decimas in usum militiae vel annonae colligere, simul et applicare, necessitas exigere videatur) ex Budensis istius administrationis proventibus, annatim tria millia florenorum pro sustentatione penpenda, singulisque semestribus exinde dimidium, id est mille quingentos florenos actualiter exsolvendos.

Necnon praescitum castellum Syrak eidem jam praevie clementer collatum, actu quoque consignandum esse, resolvisse.

Quocirca fidelitatibus vestris per praesentes clementissime committimus, et demandamus, ut in primo: praerepetitum populum Rascianum in privilegiis suis tuendum; secundo: deputatos ter mille florenos eidem archi-episcopo, stato tempore, rite pendendos et e converso, decimas pro necessitate annonaria sedulo colligendas, necnon tertio: castellum Syrak manibus ipsius quam primum assignandum ordinare velitis, et debeatis, benignam in praemissis mentem nostram fideliter executuri.

Viennae die 19. mensis Junii, Anno 1696.

Camerali administrationi Budensi.

42.

Привилеђијално писмо ћесара Леополда I од 4 Декембра 1690 год. из Беча издато ради заштите духовних лица. Ова повеља још нигде није печатана. (Ово је превод оригинала под бр. 43).

Ми Леополдо — — — — — — — —

Нашима вернима свима, скупа и појединце, ђенералу заступнику, маршалима, главарима топџијства, ђенералима коњичким, ратним маршалима, заступницима, поглавитим главарима ратног назорништва, пуковницима, и њиховим заступницима, поглавитим начелницима назорништва, капетанима, и њиховим заступницима, заставницима, десетарима, и квартирним магистрима, и другима, како од немачке тако и од угарске наро-

дности, који врше ма коју војничку дужност у садашњим и у будућим војеним походима, и који су ма од које народности, ма од којега реда, стања, редовништва, чина и отличија, а тако исто извршним изасланицима комесарским, и другима, називали се ма којим именом и титулом, који ово предстојеће наше писмо виде, читају или чују кад се узчита, поздравље и милост нашу царску и краљевску и вами свако добро милостиво изјављујући: да смо ми нашег љубазног Арсенија Чарнојевића српског источне цркве и грчког обреда архијепископа, њему подчињене јепископе и остале духовнике од истога обреда и народа, који станују у Грчкој, Бугарској, Србији, Херцеговини, Далмацији, Подгорици, Јенопољу, Угарској и у Хрватској; са њиховим поданицима, имањем и свима другим надлежностима, свакојаким покретностима и непокретностима ма како званим, не изузевши ма коју ствар, у наше царско и краљевско закриље и заштиту примили, и милостиво њих изузели од сваког насилничког изтезивања укварТирења, и од других из онога произлазећих тешкоћа, досада, узнемиривања, навала, од свију и од појединих наших коњичких и пешачких војника, били они ма под чијом управом и вођењем, кад онамо доспеду. Вами дакле свима и појединце предименованим, заповедајући најстрожије по реду предстојећег писма, како по сили верности и заклетве, којима сте нами обвезани, да од сада у напред нико од вас не усуди се повредити предименованог архијепископа и њему подчињене јепископе и остале духовнике, ни лично, ни у имању, ни у њиховим надлежностима, ни сам собом ни преко квартирских комесара, или било преко других, ма под којим видом, сем наше изричне наредбе и заповести, да не приступи или да се уквартири, било да од становника и поданика онде настањених, неку ра-

ну, коње, волове, и другу мању или већу стоку и ма које било ствари без њихове воље или противу воље њихове отузети или однети, или њих ма на који други начин да се не усуде оштетити, на дому или у пољу, истезивањима и наметањем контрибуција; иначе изгубиће нашу царску и краљевску милост, и биће казњен тешком казном, и мораће накнадити штету; но да предименованог архијепископа Арсенија Чарнојевића, становнике, поданике и њихово имање на сваки начин бране, и да знаду како ваља штовати и пазити ово у тој цељи издато писмо о ослобођењу од уквартирења. По томе извршиће нашу милостиву вољу и озбиљну заповест.

Дано у нашем граду Бечу у Аустрији, дана 4 месеца Декембра, године 1690, нашега краљевања римскога 33, угарскога 36, а чешкога 35 [1]

(М. П)

Е. Р. гроф од Штаренберг.

По властитој заповести осв. царског величаства

Кристифор. Дорш.

Јован Адам Вебер.

43.

Заштитни диплом издат од ћесара Леополда I српским дуовницима 4 Декем. 1690 г. (Ово је по оригин. преписано.)

Nos Leopoldus divina fauente clementia electus romanorum imperator semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Bosniae, Serviae, Bulgariae etc. rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, et Wirtembergae, superioris, et inferioris Silesiae, marchio Moraviae, superioris et inferioris Lusatiae, comes Habspurgi,

---

[1] Треба да стоји 34

Tyrolis et Goritiae etc. universis et singulis nostris, generali locumtenenti, campi marchalis, supremis rei tormentoriae praefectis, generalibus equitatus, mareschallis locumtenentibus, supremis campi vigiliarum praefectis, colonellis, eorundem locumtenentibus, supremis vigiliarum praefectis, capitaneis, eorumque locumtenentibus, vexilliferis, decurionibus, quarteriorum magistris et aliis, tam germanicae quam hungaricae nationis, quocunque militari officio, sub his modernis et futuris expeditionibus bellicis fungentibus, cujusvis nationis, status, gradus, ordinis, dignitatis, et praeminentiae existant, itemque exactionum commissariis deputatis, aliisque quocunque nomine et titulo appellentur, praesentes nostras visuris, lecturis, aut legi audituris, salutem et gratiam nostram caesaream ac regiam, et omne bonum; significantes vobis benigne: nos honorabilem deuotum nobis dilectum Arsenium, Csernoevich orientalis ecclesiae ritus graeci Rascianorum archiepiscopum, eidem subordinatos episcopos, caeterosque ecclesiasticos eiusdem ritus et nationis per Graeciam, Bulgariam, Rasciam, Hertzegovinam, Dalmatiam, Podgoriam, Jeneopoliam, Hungariam, et Croatiam degentes, cum illorum subditis, bonis, aliisque omnibus appertinentiis, quibuslibet mobilibus et immobilibus quomodocunque nominatis, rebus nullis exceptis, in nostram caesaream ac regiam protectionem et tutelam recepisse, et ab omni violento quarterio, exactionibus, aliisque inde promanantibus difficultatibus, molestiis, inquietationibus, impetitionibus, omnium et singulorum nostrorum equestris et pedestris ordinis militum, sub cujuscunque directione et ductu versentur, dum eo pervenerint, benigne exemisse. Vobis itaque universis et singulis supranominatis, harum seriae firmissime mandantes, quatenus sub fide et juramento, quo nobis obstricti estis, amodo nullus deinceps vestrum supradictum archiepiscopum, eique subordinatos

episcopos et caeteros ecclesiasticos neque in personis, neque in bonis laedere illorum appertinentias neque per se, neque per quarteriorum commissarios, aut ullos alios sub quovis praetextu praeter expressam nostram ordinationem et mandatum accedere, aut descensum facere, sive incolis et subditis ibidem commorantibus, aliqua victualia, equos, boves, aliaque majora et minora pecora et caeteras res qualescunque invitis ipsis ac nolentibus adimere, vel aufferre, aut quovis alio modo eosdem domi vel foris exactionibus, et contributionum impositionibus damnificare ullo modo praesumat, sub gratiae nostrae caesareae et regiae amissione, gravique poenae luitione, ac illati damni restitutione; sed praefatum archiepiscopum Arsenium Czernovich incolas, subditos, et appertinentias omnimode tueri, et has ideo datas salvae guardiae literas condecenter respicere et revereri sciant ac debeant. Jn quo nostram benignam voluntatem et serium mandatum executuri. Dabantur in civitate nostra Viennensi die quarta mensis Decembris, anno millesimo, sexcentesimo nonagesimo regnorum nostrorum romani trigesimo tertio, hungarici trigesimo sexto, Bohemici vero trigesimo quinto.

Leopoldus.

(L. S.)

E. R. C. a Starenberg.

Ad mandatum sacrae caesarae majestatis proprium

Christiphorus a Dorsch.

Joannes Adamus a Wöber.

44.

Писмо патријарха Арсенија Чрнојевића писано 6 Јуна 1696 руском цару Петру (великом) због затвореног деспота Ђорђа Бранковића.

Пресилнејши и православијем благочастивејши цару!
господару, господару премилостивјејши!

Велико славнејшему царствију вашему, покорним смеренијем вазвештаваније отсилају, по сему подобному изложенију, јако во време оно, иже свјатолепно в а в е ч н о приселение у с а п ш а г о оца царствија вашего, цара Алексија Михаиловича повелением, царствујушти град Москву бивши судија васеленски, преблаженејши о т а ц и мне брат саслужителни свјатим божественим тајнам, архијепископ и патријарха престолно начелнаго града Александрије и васего Египта, такождеже брат и саслужитељ свјатим божественим тајнам, преблажењејши отац архијепископ и патријарха престолно начелнаго града Антиохије и васој Сирији, тогда тамо обрештшусе бити и благоугодно в а Х р и с т а Б о г а почившему се такожде брату и саслужитељу свјатим божественим тајнам, преосвештеному оцу архиепископу и митрополиту земли Седмоградској, именујеми Сава Бранковић, јегоже пресилнејшаго царствиа вашего, преславнејше и преблаженејше воспоминајеми родивши ви отац Алексије Михајлович, достојепним б л а г о ч а с т и е м в а с п р и е л б и с т, и многоблагодетно помиловање в а з д а л јему бист, јако архијерејско и ерејско одејаније, тако и инаго потребователнаго помилованија, междуже ими, и н а в а с а к о лето помиловаделну грамоту, рекоми по нашему милостивни Хрисовулваздал ему бист, јештеже ктому приложивши, и архијерејска Митра вваздаванием творима бити царским повелением обештавана биваше, того дела савршено

исправити и настојателем бити, благо нарочити бољарин именујеми плковник Артемон урежден биваше, но убо гњеву божију низпуштеному бившу, и град Москва огнем васпаливштасе, ватолико иже царско пребивателно место рекомо Крим град, једва от васпалителнаго огња вазбранен бист, толикоже убо жалостно случение видевши више именујеми седмоградски митрополит, и многим временем отлученому бившу от архијерејскаго својего престола, видевши себе тако бивајема, невазможно му бист отњуд дождати сотворенције митри својеј, но ва своја си отшаствије сатворити от царскије милости изволеније васпријем, митра же јего посатворившасе отслатисе јему обешчавана бист.

Митрополиту же возвраштеному бившу ва Седмоградску своју епархију, и еште неким малим временем пребившему ва самиренију, по том уви злосмрадна дијаволска завијетнаја ерес устрмлена бист, вас тавши убо седмоградски калвински јеретици, насилствијем наступајут на митрополита и на прочаго свјаштеничаскаго сабора, насилствујуште их, да на унију калвинску пристати имјејут, митрополитуже јелико по сили јему биваше возвраштеније твораше, и на калвинску унију пристати не васхотјев, кнез же седмоградски[1] такождe калвин бивши, своим учителем Калвинским и оружну крепост ваздавши, и рукоју оружнoју ва митрополију васходештим им, ва прveје васе сасуди и одежди црковније, потом и васе именије и не тачију митрополитово, но и по крви брата јеговаго именујемаго Георгија Бранковича имение васе васприемшим калвинским јеретиком, ва последиже митрополита купно са братом своим емшим ва прикљу-

---

[1] Кнез Михаило Апафи.

чение их притварајут, тако убо дело бивши понекојему времену, от тех калвинских јеретиков, митрополит и ва тамницу вазложен бивши, мученију венца васприети сподобисе, порекшаго Павла апостола, „ва тамницах издиха“ 3 Кор. глав. 11 зач. 193. Јемуже митрополиту са прочим свјатим мучеником сачетавшему се ва вечно жилиште ва место светло и прохладно, добрим строением православија својего ради, добри степен до конца себе притворивши, вечни покој да подаст васе штедри Господ Бог. Сегоже митрополита више рекоми по крви брат именујеми Георгије Бранкович, от узилишта својего насиловатељној ценоју искупившему се и ва далечше време отњуд толико јеретичаско тиранско насиловатељно гонение зренијем сатрпети невазмогшему, имјејуштеј своја јему ва Седмоградску земљу, такожде пребивајушту јему, и от римскаго пресилнејшаго кесара послаников тамо пришадших, често кратним понуждением устрмлен биваше, по иному некоему јеште преждњему устрмленију, јегда кесарски заложно пребиватељни посланики именујеми Симеон Ремингер, и Христифор-а Киндшперг, при двору Мехмета цара турскаго били сут, јакоже о тому делу ва ино изложително писаније, особним преданием премилостивјејшему царствију вашему отсланијем пространјејшим извествованијем јавствено зримо бити вазможет, јако убо ведуште јего старо временим предедовом своим деспотску лозу собом влекуштаго бити, устрмљајуште вазвјаштавајут јему кесарско повеленије, по предателному изложенију и кесарскоју написанију грамотоју, даби вастал и устрмил своероднаго народа словено србскаго и словено-влахијскаго, и прочаго илирическаго мисијскаго и ва сего под иго турско стењујуштаго, православнаго закона васточној цркви садржавајуштагосе народа,

и оружие васприетием бран творити да имејут, супротив турскаго тирјанства и супостатнаго јего насилствија, јако да избавившимсе им от јарма поганскаго, старо временно своје им свобожденије, и деспотско начелствије устроити да вазмогут, по закону вери својеј православној, и по обичному уставу својему, јакоже имели сут прежде вахожденија и нападенија турскаго насилствија ваземљу отачаствија им; рекше јако и кесарскому воинству ва пољному опљченију, устрмленному бити повелено будет, и тако са кесарским воинством присачетаному бившу, и словено србскому воинству, турскаго јарма насилствије изгнанием да истребити будут. Сија же услишавши прежде рекоми собом деспотску лозу влекуштеи втори Георгије Бранкович, ва првее обазвештенију сему и кесарскому понужденију, ходатајством своих послаников и писанијах садевавшусе, јако мне тако и васему нашему народу славено сербскому, усрдним благонастојанијем вазвестив, ми же таковаго кесарскога вазвештаванија и обештаванија разумевши таштетно усрдије приложихом, и по старо временному нашему обичају, аште и тајним зраком страха ради турскаго, вишерекомаго деспотску лозу рода својего собом влекомаго, втораго Георгија Бранковича обштим избранијем именујуште, народу нашему деспотом бити нарекохом, потом јелици от народа нашего вазмогаху, оружије васприемшим и са кесарским воинством сачетавшим се, деспоту от обон пол дунавские реки бивајуштому, сирјеч, от Дакискије странах настојештому, и мне от сије иније страни реки дунавскије сиреч, от мисиских страна јединокупно именуемије иличаскије области, такожде прилежно настојаније приложившу ми, и многим крвопролитијем народа нашего, благо нарочито јојеванијe сатворили сут, и

даже и до сего времена таково мужаство изследствовати непрестанно творет, имже дрзновенно мужаство садевавши се, мњу убо јако и васему свету ведомо бити вазможет. —

На убо завистно и наветно дијаволско возбешеније, и сицево благодејаније кроме зазорливо завистне призрети невазможе, обачеже убо гордим оком и неситим срцем, паки устрмљает еретики калвинскије ва земљу Седмоградску бивајемије, и нєци от них са немачкими некими плковниками једино согласујуштами се, о словено србскому и словено влахиском народу разорителну ков састављајут, јаже нетачију србскому и влахијскому православном нашему народу, но и васој обшчој христијанској благодети, пагубно зрима ков бити вазможет.

Ва прејеже убо услишавши завистници, јако архимандрит Исаија от Свјатије-гори Атонскије, послаником отслан бив изволением војводи влахо запланинскаго, именујемаго Шрбана Катакузина сим именем прваго, ка благочастивому московскому царствију вашему, и от того архимандритскаго ва Москву отшаствија, злохулни завистници велико сумненије, и безместно оклеветаније самислившим, ластију изобразивајуште притварајут, рекше, јако деспот србски и војвода влахозапланински, себе ва помошт призивајут силу московску, и својего посланика тамо имјејут и сачетавшимсе са Московскоју силоју и санеју согласујуштојусе лешскоју татарскоју и турскоју силоју супротив римскаго кесара вcomponents бран творити хоштут, симже тако бившим, и таковоју бише рекомоју клеветноју ластију сумнителнаго савета саставившим ва своју им тајну садржавајут, дондеже услишано им бист, архимандритово возвраштеније, приспевшиже убо Исаија архимандрит от странах московских, ва

земљу седмоградску ва град именујеми Брашов ва пролетно време, и ва лето Христа Бога откупитеља нашего 1689, битија же мира 7197; туже убо пришадше от влахо запланинских странах, једин римскаго кесара воинству полковник, именујеми Владислав Чаки, иже тајно једино соглашеније имев са некими калвинскими еретиками ва седмоградску земљу, и приобревши Исаиу архимандриту, ва вишерекоми град Брашов, зверохиштним насилствијем нападајуштему на архимандрита, поруганием себе ва плен васхитившим его и јако своја имјејуште собоју, тако и благочастивејшаго пресветлости вашего царствија, грамотна писанија отјетијем от него, васприемшему архимандрита ва иному граду ва заточително прикљученије, отнесеному бити сотворив. Бившиже убо Исаија архимандрит, човјек рожденија својего српскаго рода, и таковие причини ради такожде ластивно ловленије саставившим завистником, и о србском деспоте, и ванегда деспот са воинством опљченија својего, сачетати се са кесарским воинством, тогоже више писаннаго лета, времена же јесенаго, и месеца Октоврија прихожденије сатворив, ни ва чем вину јему неуказујуштим ни вапрашајуштим, ва граничних странах ваместо именујемо Кладова, от немачки плковников, васхиштеному бившу, кесарскије јако путашаствијем ва самиренију прохождителније листи, тако и сајединенијем завештавателному кесарскому саузному завету обештаванију, и деспотскаго наследователнаго о частвија ради, кесарским и васего кесарскаго саветователнаго санмишта благопроизволенијем, утврждениje листи грамотније от него васа отетием вазета бивајут, деспот же ведуште себе човека бити праведна, и кесарскому достојинству невиновна себе бити разумевши, сматрајуште великодушним разсужденијем, васпоменув

словеса глаголавшаго откупител наш Хри. Ис.: „поражу пастира и разидутсе овце стада“ Мат. глав. 26 зач. 108; и тако васештедрому Богу фалу и благодареније ваздавајуштому, обиваема случснија по честократному обичному глаголанију ка вишнему Богу паки вазупив рекше: „не нам Исусе не нам, но имени твојему дажд славу, о милости твојеј и истини твојеј.“ Псал. 113 Таже от више рекомаго места Кладова, при дунавској реки близу бивајемаго, идеже кесар Трајан преко дунавску воду камени мост сотворил бист, ва Седмоградску землѣу введен бивает деспот, ва град именујеми велики Сибин, немачким језиком рекоми Херманштат, идеже Исаија архимандрит, ва прикључително заточеније садржавајем биваше, и зимному времену бившу, ва ту зиму и деспота притворена тамо садрживајут, приспевшуже времену пролетному, неко от више рекоми завистников, један пришадши ка ним, и јако деспоту тако и архимандриту, велики мучителним и самртоносним прештением, и насилствијем истезаније сатворив, о принесшим писаније листи грамотније, от пресветлаго царскаго вашего величаствија, и о више рекомому великому сумнителному, и безместному ластивно оклеветателному самишленију, и по многому истезанију јединого па другому, јако деспоту тако и архимандриту, ва царствујушти град Беч отнесенијим бити повелено ва Бечкиже град введенијим бившим, никаковаго суда ни осужденија им небивајуштаго, кроме васакој правди и отправданија, ва прикљученије притворени бивајут особним вамештенијем, правду и отправданије вавдихајуште васклицаху, и от пресилнејшаго кесара вазискаху, но убо никаковим посопствијем улучити невазмогаху, дондеже скоро помошчно грамото писателно преблагочаствијеишаго царствија вашего посланије не приспе, тогдаже убо архимандрит освобож-

ден биваjет, тачију о нем бивши писаније грамотно, преблагочастивејшаго вашего царствија посланије, деспот же и до сего времена јеште ва том узилишту пребивајем, уже и седмим летом обдржимим бивајему.

1.

О немже ва првеје, јако да усти ластивије клеветами своими заграждени бивајут, нижајшим покоренијем челобитно сије писаније отсилају, ка преблагочастивјејшему царскому вашему величаствију, прилежно молештесе умиленно милосрдеју, и просим ваше премилостивиејше царство, да благоугодну причину приобревши, ходатајством посланија грамотнаго писанија и посланика царствија вашего, свобожденије деспота нашего, и проча полазно потребователна дела, православному народу нашему словено србскому и словено влахијскому, и прочему иличаскому, мисијскому, и васему под иго турскому стењуштему, васточној цркви садржавајуштому се православному народу, дејствијем са нами и са деспотом нашим једино сагласно изследствовати во пресилнејшему двору, римскаго кесарства да благоизволите.

2.

Ва второје такожде, и ва вечно приселеније благочастивно усопшаго родившаго ви оца царствија вашего обештаванују митру, и по преставлшему се митрополиту, премилостивно царство ваше оца својего обештаваније исполнити благодарставно да изволит, и ва место митрополита еговому по крви брату; нињашнему народу нашему словено српскому бившему деспоту, митру деспотску послати, или паче рекоми диадимски клобук, сирјеч деспотско венчавателно осенение, са инем деспотскому степенству подобним устројенијем

иже по именователному урежденију, старовременим обичајем сија биваху, правду правителнаго жазла скиптро, и хоругвом заштитителни штит, и багрено чресална оружијем по бедри препојасателна одежда деспотска, јакоже иногда по старовременому подобију прваго великаго кнеза и краља српскаго, именујемаго Стефана Немање, иночаским же именем нареченаго светаго Симеона мироточиваго син ва словено српскем народје нашем, први просвјатител и први архиерарха биви св. Сава от благочастивејшаго Алексиа Комнена цара гречаскаго изходатајствовав, прислатисе по крви брату јеговому, Стефану првовенчанному краљу, словено илиричаски области; тако инија и аз много грешни от премилостивјејшаго и преблагочастивјејшаго царствија вашего изходатаиствије сатварају, по крви сроднику мојему второму Георгију Бранковичу, нињашнему деспоту нашему, попижајшему и покорнејшему прошенију мојему, преблагодетно и премилостивно учрежденије царствија вашего да повелено будет, јако да и ва том учрежденију високо-славнејше и велми пофалнејше име царствија вашего и ва васе под слнчано мира сего распространено васеленство, паче препрослављајемо бивајет, и да будет, и будет ва безконачније веки амин.

3.

Пачеже убо и на третие, ва Седмоградску земљу калвинскоју унијеју оскврненој митрополији, иже инија неимејет ни јединаго васточнаго ни западњаго патриаршаскаго престола послушанија над себе, тачију јединаго калвинскаго епискупства начелством от васех вазбрањајема бивајет, на васако лето вазДавателна милостиња јеј учреждена бивајема, приваменением више рекомому деспоту нашему второму Георгију Бранковичу, и по нем сродствију јеговому, ва православну

восточнаго закона веру садржавајуштимсе, ва подкрепително крмленије им и своим црквам, от премилостивјејшаго царствија вашего даваздавајема бивајет једнокупно до сего времена са неиспросившејсе милостинеју, от времена иже вніше рекоми митрополит Сава Бранкович са братом своим Георгием Бранковичем, нињашним нашим деспотом, ва царствујушти град Москву били сут, јегда преблаженејши патријарси Александријски и Антиохиски, по више изложеному ва Москву пребиваху, јакоже ва преславнејшему вашему царскому двору бивајемому, посолскому приказу о том јасно указано бити вазможет: А не калвинским унијатом ва земљу седмоградску пребивајуштим, тајажде царска света помиловагелна милостиња ваздавајема да не бивајет, јегоже ради и утврждено грамотно писаније деспоту нашему премилостивно да отсилајемо бивајет. Симже убо благо пре нарочиту, и ва длготу дни многовремену област, супротив васем супостатом преславнејшу победу, и от многаго времена воздиханием чајема, са ангелскими благовествованми, на земљу мир ва човјецјех благоволеније, премилостивјејшему, и преславњејшему царствију вашему у Господа Бога просим.

Посланије сије дано ва царствујушти град римскако кесарствија именујеми Беч мјесеца Јунија дна 2. љето битија миру година 1696.

Преславнејше благочастивејшему царствију вашему смеренно покорнејши и ка вашему богу молитву своју проливајушти, и печал своју вазвештавајушти, Прво Јустинианској цркви, и васој словено србској Илирији архијепископ и патријарха

Арсеније Чарнојевић

45.

Диплом Леополда II. Императора, којим је патријарху Арсенију Чарнојевићу и његовим у архи-епископату насљедницима замак и варошица „Сечуј" дарован.

Ми Леополдо, по божијој милости итд.

На знање дајемо, по сили настојећег свима, коима надлежи, да смо Ми на учињену нашем величеству понизну просбу најдостојнијег господина Арсенија Черновича, грчког закона архи-јепископа, и благо расмотривши његову досадашњу к нама показану и осведочену верност, истом Арсенију Черновичу и његовим у архи-епископији насљедницима, тако зовоми замак Секчу (Сечуј) јошт пре тога са неким принадлежностима њему от наше дворске коморе одређени, вечито најмилостивије поклонили, да преко године четир вашара тамо држати сме, с тим благим ц. к. обећањем, да ћемо овај наш најмилостивији поклон, кад се све сврши, што се предпоменутог замка ради између дворске коморе наше и неких тражитеља свршити мора, и законито посредством наше угарске дворске канцеларије обичним начином даровати и потврдити, и да ћемо све, што се год к утврђењу и обезбеђењу притјажања претпоменутог архи-јепископа Черновича и његових у архи-епископији насљедника за нуждно пронађе, да се у подобно дејство приведе, наложити и уредити свима и сваком, ма ког достоинства, чина господства и стања били, поданицима и вазалима нашим, строго заповедајући, да горе реченог архи-епископа у притјажању поменутог замка Секчу не само узнемиравати не дрзну, него јошт от других узнемиритеља и нападника, да по дужности свог звања, истог архи-епископа бранити и чувати, кад се и ако се позову, да су дужни и морају, испуњавајући с тим исти-

ниту и праву вољу нашу. Настојеће прочитано треба показатељу вратити. Дано у граду нашем Бечу, дана 27. месеца Јуна 1698. год., владе наше римске 49-те, угарске 43-ће, а ческе 42-е године.

Леополдо с. р.

Јован Волкардо Граф от Концини с. р.

(М П.) По налогу Светлог Господина Императора.

Јаков Анд. гроф от Брандајс с. р.

Јаков Теод. Мајерен с. р.

46.

Латински ориђинал горњег превода под бр. 45.

Nos Leopoldus Dei gratia etc.

Memoriae commendamus, tenore praesentium, quibus expedit universis, quod nos ad humillimam majestati nostrae factam instantiam, venerabilis Arsenii Csernovics ritus Graeci Archi-Episcopi, benigneque perpensa ipsius nobis hucusque exhibita fidelitate, Arsenio Csernovics ipsiusque in archi-episcopatu succesoribus, sic dictum castellum Szekcsö jam antehac cum certis appertinentiis eidem per cameram nostram aulicam assignatis, cum facultate per anni decursum quatuor ibidem celebrandi nundinas jure perennali benignissime contulerimus, cum hacce clementissima assecuritate caesareo-regia, quod hancce benignissimam collationem nostram, ubi reliqua, quae circa attactum castellum inter mentionatam cameram nostram aulicam et nonnullos praetendentes adjustanda restant, adjustata fuerint, etiam legali donatione nostra mediante per cancellariam nostram aulico-hungaricam more consveto emananda, simus clementissime corroboraturi, et quae ad stabiliendam dictì archi-episcopi Csernovics et suorum in archi-episcopatu succes-

sorum possessionem necessaria esse dignoscentur, debito effectui mancipanda simus curaturi, et ordinaturi. Universis et singulis, cujuscunque dignitatis, honoris, praeeminentiae et condititionis, subditis et vasallis nostris serio ac firmiter praecipientes, ut mentionatum archiepiscopum in possessione atacti castelli Szecskö non solum turbare non praesumant, quin imo contra alios quoque turbatores, pro exigentia officii sui eundem archi-episcopum defendere, et tueri dum et quando requisiti fuerint, debeant et teneantur, executuri in eo seriam et omnimodam voluntatem nostram, praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Dabantur in civitate nostra Vienna, die vigesima septima Junii mensis, anno millesimo sexcentesimo nonagesimo octavo, regnorum nostrorum romani quadragesimo, hungarici quadragesimo tertio, bohemici vero quadragesimo secundo.

Leopoldus m. p.

Joannes Volcardus comes a Concini m. p.

(L. S.) Ad mandatum electi domini imperatoris proprium.

Jacobus And. comes de Brandais m. p.

Jac. Theod. Mayeren m. p.

47.

Извештај ћесарске камера о патријарху Арсенију Чарновићу дјејствително предатом замку „Сирач“ заједно са четрнајст овоме принадлежећих села.

Ја, Мартин Земљак, њег. цес. краљ. величаства камерални надзорник новоприбављених добара између Драве, Саве, Колописа (Купе ?) и Вунне (Уне) лежећих, на знање дајем свима и сваком коме надлежи, како сам по наредби и усљед највишег декрета високославне дворске коморе, дана 24. месеца Септем-

врија 1695. године, на мене тога ради налогом управљена, да познати замак Сирач зовоми, са свим к њему принадлежећим добрама и сљедујућим селима, као: варош Сирач, Пакран, Бранесци, Граховљани, Винарци, Дереза, Баћевина, Срећани, Меленовци, Карановци, Кеп, Голубињак, Ожеговци и Гатеса, свега са селом замка Сирач четрнајест, пред овима долеподписаним суседима, и комшијама, на то званично сазванима, и законито одређенима, т. ј. Јаковом Огроничем Пакарцинским, Емериком Садецким Вучинским, и Францишком Сонендровичем Краљево-Величинским, камералним провизором, као и Остојом кнезом, Радојцом, Вуком, Василијем, Радомиром, Новаком Вукоманом, Радом, Цвејом, Драгосавом, Ђуром, и многим другим житељима славонског краљевства, највише достојном Господину Арсенију Чарновичу, грчког закона источне церкве Архи-јепископу, под тим условом предречена добра са замком Сирач означио, и пуномоћнику истог гдна архи-јепископа Черновича најчаснијем гдну Митрофану Поповичу, званично на то послатом, у руке предао, да поменути гдин архи-јепископ, Арсеније Чернович, и прејемници његови дотле столицу своју у предреченом замку Сирач следователно и принадлежностима његовим, с истиним притјажањем имати, утврдити и наместити може и сме, докле год пређашња столица предпоменутог господина архи-јепископа Черновича, Ипек звана, от турака побједоносним и славним њ. ц. к. величества војинством што скорије на ново неосвоји се. О којој учињеној предаји ових сирачких добара тако, као што је горе изложено, ово смо истом господину архи-епископу Черновичу, за сведочбу и сигурност права његови уступително писмо са собственоручним мојим подписом и обичним печатом потврђеним издати за дужност држали.

Рађено у месту поменутог замка Сирач, дана 17. месеца Фебруара 1698. године.

(М. П.) Мартин Земљак с. р.
Кам. Инспектор.

48.

Горњи извештај камералног администратора Мартина Земљака по латинском оригиналу.

Ego Martinus Zemlyak, sacrae caesareo-regiae majestatis bonorum neoacquisitorum inter Dravum, Szavum, Colopim et Vunam adjacentium inspector cameralis, do pro memoria omnibus quibus expedit universis, qualiternam ego, ex commissione et ad gratiossum decretum etc. camerae aulicae, sub die 24. mensis Septemb. et anni 1695. jam dudum praeteritorum, ad me eatenus praeceptorie emanatum, certum castellum Sziracs nuncupatum cum actualibus appertinentiis suis et subsequentibus pagis, utpote: Sziracsky varos, Pakrany, Braneszy, Grahovlyani, Vinarczy, Deresa, Bagyevina, Szregyani, Mellenovczy, Karanovczy, Kep, Golubinyak, Osegovczy et Gatessa, in toto cum oppido castelli Sziracs, pagos quatuordecim, coram his infrascriptis vicinis, et commetaneis, ad hoc legitime convocatis, et constitutis, hoc est Jacobo Ogronics Pakarziensi, Emerico Szadeczky Vuchiniensi, et Francisco Sonendrovics Krallyova Velicensi, Provisioribus cameralibus, nec non Osztoja Knez, Radoicza, Vuchen, Vaszill, Radomir, Novak, Vukomann, Rado, Czvejo, Dragosav, Gyoro, aliisque quam plurrimis regni Slavoniae incolis, reverendissimo domino Arsenio Csernovics Graeci ritus orient. Ecclesiae archi-episcopo, ea sub conditionis modalitate in facie dictorum bonorum Sziracs assignaverim, et plenipotentiarii ejusdem domini archi-episcopi Csernovics, admodum reverendi Metrophani Popovics, tanquam, legitime ad hoc exmissi, ma-

nibus tradiderim, ut praefatus dominus Arsenius Csernovics archi-episcopus et successores tamdiu residentiam suam in praefato castello Sziracs et consequenter appertinentiis ejusdem, donec videlicet prior residentia dicti domini archi-episcopi Csernovics, Jppek vocata, de Turcica potestate victricibus et gloriosis armorum suae majestatis sacratissimae successibus propediem reoccupetur, reali cum dominio figere, stabilire et formare possit ac valeat; super quorum bonorum Sziracs taliter, ut praemissum est, facta per me assignatione, hasce eidem domino archi-episcopo Csernovics jurium suorum pro tutione resignatorias litteras sub propriae manus meae subscriptione et sigilli usualis munimine, extradandas duxi. Actum in oppido dicti castelli Sziracs die 17. mensis Februarii, anni 1698.

(L. S.)

Jdem qui supra Martinus Zemljak
Jnspector m. p.

49.

Писмо патријарха Арсенија Чрнојевића подвојводи српском Јовану Монастерлији, писано из српс. Ковина (на острву ковинском) 6 Фебруара 1694 год.

„Арсеније по божијој милости патријарх српски и проч. смјерение наше пишет, ва светом дусје чеду нашему ђенералу кир Јовану Манастирлији, мир и благословеније буди с тобоју. А по сих аште хоштеши јеже о нас увједети, богу милостивому хотешту, здраво смо и мирно до Ковин придошли, и узоти хотесмо изити општа ради савјета их. И вазбрањен бих, заустави нас жед, и немогасмо преити прјеко жеда, вода је изишла над жедом. И појдосмо месеца Ферфара 5 покусити се прићи и немогасмо,васпет вазврати се. И пријде нам

писание от господина Штаромберга,[1] и разпечатисмо, и разумесмо васава ображена, прилику же невидесмо, да би му отписали васпет. Того ти ради послах тамо књиге од Штаромберга, видите ва них, што је што ваображена, и противу того отпиши, и пошли ему ответ, и о вашему дому извјестите нам, да уразумејемо. И прочеје мир Христов буди вами.

Месеца Ферфара 6. у Ковину 1694 године.

50.

Ћесар Леополдо I. писмом својим на камеру угарску од 21 Маја 1698 год. потврђује грофа Павла Бранковића[2] за саветника Спишке камере, која је била као апелациони суд српским и грчким трговцима из Дебрецина, Сатмара, Сатмар-немета, Кало и из других варошица и из крунских спахилука у горњој угарској (Види бр. 36 и 37).

Леополдо — — — — — —

Узорити и узвишени и племенити верни нами љубазни.

Заиста и то ван обичаја још од старина је већ увећан број саветника при овој нашој угарској камери.

---

[1] Штаренберг био је у то доба председник војеног савета, а јамачно се овде говори о декрету, који је послат био патријарху и подвојводи због избора земљишта, на коме се ови српски досељеници имали настанити.

[2] О овом грофу Павлу Бранковићу дознајемо из писма неког владике Софронија Подгоричанина, писаног из Пакраца 5 Декембра 1704 год. деспоту Ђорђу Бранковићу у Егер, у ком писму вели владика: »Вјем јаково знателноје разуменије јест вашему велможству о њекојем лаже именујуштим се ва прозвани Бранковичком, иже от постоанија својего си подрјекла, Бранковичем прозивали се сут. По вашему же рјехом ва тамошнују страну удаљенију, великим трудоположенијем василовати себе непоштедел јест, јеже ва число имене, високороднаго ви прозванија утврждено себје пројавити да сја может. Котори бо многоје тражио пришаствије, мјерности — — ва очаателно досаждеције валожил јест, њеким псевдополитским ласканијем окружајуштиви, што би својему намјеренију спомагателство от нас получио.

Пошто је пак узвишени и верни нама љубазни гроф Павле Бранковић саветник наше спишке камере, нами верне ни мање корисне услуге тамо чинио, а обвезао се да такве и од сада чини.

С тога и с достојним обзиром на ове заслуге, и на најнонизнију његову просбу, најмилостивије дарујемо предименованом Јовану Павлу Бранковићу, — дужност саветника и при овој угарској камери, са правом приседништва и гласања, не иначе и редовну плату од 500 форината, као и додатак од 270 форината, у замену оне њему јамачно издаване плате од спишке камере. И потоме вами милостиво налажемо, пошто обичну нами пристојећу заклетву на верност положи, да именовани наш саветник добије право на седиште и на гласање такођер у овој нашој камери, а што вр тога даље сљеди, то ће бити ваша дужност да сугласно наредите, што и не пропустите учинити.

С којим у осталом остајемо милошћу нашом царо краљевском одани.

Дано у нашем замку Лаксенбургу, 21 дана месеца Маја године 1698, нашега краљевања, римскога 40, угарскога 43, а чешкога 42.

Леополдо с. р.

Јован Волкардо гроф од Кончини с. р.

По сопственој заповести изабраног господ. императора

Карло Андреја гроф од Брандис с. р.

Јаков Теофило од Мајерен с. р.

51.

Оригинални декрет Леополда I о Павлу грофу Бранковићу (Види бр. 36 и 37).

Leopoldus divina favente clementia electus Romanorum imperator, semper augustus.

Spectabiles ac magnificii, et egregii, fideles, nobis dilecti. Est equidem, ultra consvetum, ab antiquo, jam

adauctus, istius hungariae camerae nostrae, consiliorum numerus. Cum autem magnificus, et fidelis, nobis dilectus comes Joannes Paulus Brankovich, camerae nostrae scepusiensis consiliarius, fidelia nobis ibidem, non minus ac utilia praestiterit, et se posthac quoque praestiturum obstrinxerit servitia.

Eapropter, ex eorundem condigno respectu, ad humillimam eiusdem instantiam, praefato Joanni Paulo Brankovich, camerae etiam hujus hungaricae consiliariatus officium, cum actualitate sessionis, et voti, nec non ordinario quingentorum florenorum salario prout, et annuo ducentorum et septuaginta florenorum xenio, loco camerae scepusiensis, alioquin erogati salarii xeniique, clementissime contulimus, et vobis idcirco benigne demandamus, ut ad praestandum solitum, nobis debitae suae fidelitatis homagium, in hac quoque camera, sessionem et votum, eundem praerepetitum consiliarium nostrum admittere, et quae desuper ulterius, vestrarum erunt partium, congruenter ordinare non intermittatis. Quibus in reliquo, gratia nostra caesareo regia, jugiter propensi manemus. Dabantur in arce nostra Laxenburgi die vigesima prima mensis May, anno millesimo sexcentesimo, nonagesimo octavo, regnorum nostrorum romani quadragesimo, hungarici quadragesimo tertio, bohemici vero quadragesimo secundo.

Leopoldus m. p.

Joannes Volcardus comes
a Concini m. p.

Ad mandatum electi
domini imperatoris proprium
Karolus Andreas comes de
Brandis m. p.

Jac. Theof. de Mayeren m. p.

52.

У свези са важним списом под бр. 36 и 37 о српским и грчким трговцима у Дебрецину и осталим местима у горњој Угарској настањеним, стоје ова два списа, које је издала Спишка камера 29 Новембра 1688 год.

Ми његовог освећеног царског крањ-величаства спишке камере администратор, и остали истога њег. осв. ц. краљ. вел. угарски саветници, свима и свакомпојединце, људима, ма којега сталежа, ступња, части и отличаја а наиме слободних и краљ. вароша и места судијама и мађистратима, даље ђумруџијама, контролорима и њиховим заступницама, који зависе од ове камере, и који ће овај престојсћи допис читати, поздрављем дајемо на знање: да је нами достављено именом и у лицу Мартина Хрвата и Александра Хуњади, и у име осталих у овим горњим крајевима краљевства угарског живећих Грка трговаца и купаца, што су подчињени овој камери: како ће они кад ради трговине путују у Ердељ или Молдавију, да се онде од трговаца тамошњих Грка и Јермена, пре но што би им се дозволила слободна продаја, по извесној новчаној наплати таксирају. А кад би се догодило, да Грци и Јермени ердељски и молдавски трговци овамо у Угарску дођу, ништа мање но и ови именовани на исти начин да се оцене, што не бива без оштете ових Грка из оних страна, који би за слободу трговине извесни годишњи данак овој камери плаћати имали. И потоме учинише нами преставку поменути грчки трговци; како би се за њих у овом случају побринули о сходном среству противу таквих упорних странаца, као Грка, који нису њиховој задрузи утеловани. Руковођени дакле правичношћу њихове молбе, не иначе и потоме, што исти молиоци, као данак плаћајући поданици његовог величаства, остављени су нашој заштити, наређујемо, да такви

страни трговци, као Грци, Јермени и Срби, колико гођ пут дођу са еспапом у ове крајеве краљевства угарског, и дослeдно на јавна тржишта и вашаре, сви такови, сем обичне ђумрукџине, што припада његовом најосв. величаству, да имају дати извесни новчани додатак, задрузи Грка ово страних, и то половина да се уступи истим Грцима а друга половина овој камери или краљевском фискусу, што по сили ових наших патената ласно могу свакога принудити. Свима дакле и сваком појединце, као што су горе именовани, како мађистратима варошким помесним, као и ђумрукџијама и онима контролорима налажемо, како би имајући у виду предстојећа, не само да се прилагоде овој нашој наредби, но још ма колико се пута потреба укаже именованим молиоцима, да противу таквих странаца Грка, и противу других трговаца од оних народа, у случају противлења да им ови чиновници по обвези у помоћи буду, но да ови ђумрукџије и котролори на то пазе, да половина потражене таксе на страну његовог величаства припасти мора, и да се то одиста прими, да се рачун овај са другим приходом ђумрука попише.

Пошто се ово престојеће прочита, да се врати оном, који исто покаже.

Дано у Кошици 29 Новембра 1688

(М. П.) Мијаило Фишер.
(М. П.) Сигизмунд Холо
од Кромпака.
(М. П.) Владислав Сентивањи

53.

Оријинални текст српскога превода у корист поменутих српских и грчких трговаца издатог камералног декрета од 29. Нов. 1688 год.

Nos sacrae caesarae regiaeque majestatis camerae scepusiensis administrator, caeterique ejusdem etc. Hun-

garicis consiliariis universis, et singulis, cujuscunque status gradus, honoris, et praeeminentiae hominibus signanter autem liberarum et regiarum civitatum, nec non oppidorum iudicibus, et magistratibus, item tricesimatoribus contrascribis, et eorundem vices gerentibus, a camera hac dependentibus, praesentes nostras visuris salutem; notum facimus: expositum est nobis, nominibus et in personis Martini Horvath et Alexandri Hunyady, caeterorumque universorum partium istarum regni Hungariae superiorum Graecorum quaestorum, et negotiatorum camerae huic subjectorum: qualiter ipsi, dum questus gratia in Transylvaniam, Moldaviam proficiscerentur, ibidem a ditionum illarum quaestoribus, Graecis nimirum et armenis, antequam libera negotiatio eisdem permitteretur, certa pecuniaria pensione taxarentur, dum vero eosdem Graecos, et Armenos, transylvanicos et moldavicos mercatores, huc in similem finem pendere vellent, id quod non sine injuria eorundem partium istarum Graecorum, qui pro libero quaestu certum censum annuum camerae huic pendere deberant, evenire soleret. Jnstituerunt proinde coram nobis praedicti Graeci quaestores: quatenus eisdem hoc in passu de congruo remedio, contra hujusmodi retinentes extraneos, nec contubernio suo incorporatos Graecos prospicere vellemus, tum ita aequitate petitionis eorum attenta, tum vero ex eo, quod iidem instantes tamquam censuales suae majestatis subditi nostrae comissi sint protectioni, anuimus, ut hujusmodi extranei quaestores, utpote Graeci, Armeni, et Rasciani, quotiescunque eosdem ad hasce regni Hungariae partes, et consequenter fora publica, et nundinas cum mercimoniis venire contigerit, tales omnes praeter consvetam suae majestati sacratissimae pendendam tricesimam, etiam ad certam pensionem pecuniariam, contubernio Graecorum harum partium praestandam, in una

quidem media ipsius Graecis, in altera vero parte camerae huic, seu fisco regio cedentem, vigore praesentium patentium nostrarum commode addigi possint. Universis itaquae et singulis, quibus supra tam civitatum, et oppidorum magistratibus, quam vero tricesimatoribus, et contrascribis committimus, quatenus habita praesentium notitia, non saltem huicce ordinationi nostrae se accomodare, verum etiam toties quoties opus, necessumque fuerit dictis instantibus contra hujusmodi extraneos Graecos, aliosque praespecificatarum nationum quaestores in casu renitentiae assistere debeant, et teneantur, hoc nihilominus diligenter per tricesimatores et contrascribas curato, ut media pars exigendae hujusmodi taxae, pro parte suae majestatis exinde cedere debentis, rite percipietur, et rationibus suis una cum alio proventu tricesimali inscribatur. Praesentium perlectis, exhibenti restitutis.

Datum Cassoviae die 29. Nov: 1688.

(L. S.) Michael Fischer
(L. S.) Sigismundus Hollo de Krompack
(L. S.) Ladislaus de S. Jvany.

54.

Српски превод ориђиналног латинског списа под бр. 55. декрета спишке камералне администрације.

Ми његовог царск. и кр. вел.спижке камере администратор и остали — — — — угарски саветници свима и сваком појединце. људима ма којега сталежа, ступња, части достојанства и отличија били који предстојеће виде, усчитају или чују кад се чита, поздравље и којима устреба наша услуга.

Представљено је нама у име целе општине или задруге Грка трговаца из ових горњих крајева краље-

вине угарске; да и ако су, по сили милостивих привилеђија његовог најосв. величаства, подчињени само јурисдикцији ове камере, и заштити и одбрани њезиној, и с тога су обвезани годишњи данак давати на страну његовог величаства, но се и пак налазе неки, који над истим Грцима ненадлежну власт присвајају, и још њихову личност њихово имање и њихов еспап узапћују, а гоне их да њиховом суђењу предстану, ни на што се неосврћу, но и место Дебрецин, и друга места, у којима исти Грци свој мал и своје станове имају, ове не по изискивању правде разрезом, но по свом ћеву оптерећавају при разрезивању данка. Најзад се налазе неки трговци од исте задруге Грка, који противу предубеђења а на штету целе општине, ван времена вашарског на свако место могу истркивати, своје чадоре подизати, свој еспап на продају изложити, и на тај начин усуђују се, да безобзирце отимају добитак од свеколике грчке општине. Које жалбе, према понизној молби Грка, желећи одклонити, решилисмо се, да њих, као нашој заштити препоручене још и даље на сваки начин управљамо. А пре свега не дамо, да исти Грци трговци или неки од њих, ма под којим видом или изговором, од мађистрата ма којих општина варошких, помесних и сеоских, а још мање од приватних лица узнемиривани буду, ни у еспапу свом узапћивани и оштећени, или да се нагоне, да туђинском суђењу престану, шта више, ако би неко шта имао противу њих или њиховог потраживања, то прво нека изнесе пред њиховог судију, који је постављен влашћу камералном, а тек после путем апелације пред овом камером по смислу од најосв. величаства милостиво подарене привилегије да се парничи, и добиће према правици задоволење.

Друго. Да се у будуће, сем изреке извршног суда, исти Грци приликом разрезивања наметом или порезом,

од именованог места Дебрецина или од других места где станују, неоптерећивају, ни по ћеву таксирају, ма каквим будућим лимитацијама, но желимо да ту присуствује наш човек камералиста или ђумрукџија ја ли који други чиновник.

Треће. И ово налазимо за право: да не би свима приватним Грцима трговцима дозвољено било, на штету целе оштине, а ван одрсђеног времена, на вашар са еспапима по свима местима опткривати, и еспап на продају изложити; иначе дозвољавамо, ако се такви пронађу, да се влашћу грчког судије уапсе, и да се може и лице и еспап, што се код њих нађе, узаптити. Потоме свима, које смо горе умолили, а онима, који од камере зависе свима чиновницима ђумрука, контролорима, провизурима и свaком од њих налажемо, и заповедамо, да зна колико пута од предименованих грчких трговаца, по смислу престојећег налога, умољени буду, влашћу нашом камералном од најосв. његовог величаства нами подареном у помоћ притекну, а именовани камерални чиновници да морају и да су обвезани то учинити; иначе да не чине, прочитавши предстојеће писмо, које по прочитању да врате.

Дато у месту Токају 7 дана месеца Марта. год. 1689. Мијаило Фишер (М. П.) Филип Ренат од Шбарац (М. П.) Владислав од Сент-Ивањи (М. П.)

И тако на овај начин пошто смо све напред изнели ми који смо нашу краљевину угарску, победоносним оружијем нашим, оснажени божијом помоћи из чељусти и од ига турскога ослободили, и ова је краљевина неправдама ратовања и незгодама прошлих и садањих времена лишена била својих становника, желећи пак у негдашње цветуће стање, и корисним поданицима обилато стање створити, увећати и умножити, именом и у лицима предименоватих грчке вере трговаца и за-

натлија, који станују и бораве у реченим горњим крајевима предименованог нашег краљевства угарског, дакле и у речном нашем месту Дебрецину, по гореизложеном начину нашем величаству најпонизније поднесена саслушана, и милостиво и одобрена предименовата тројна писма, с овим садањим нашим привилеђиским списима, од речи до речи без икаквог смањивања и увеђавања, као уврсђене и уписане, по целој њиховој садржини, уметцима и артикулима, онако, како ови у истини и по закону постоје издате, и њиховом оснажењу да се истина подчини, држе се као решена повољна, и примљена, одобрилисмо, потврђујемо, и решавамо, и оним именованим грчког обреда трговцима молиоцима, и њиховим насљедницима и потомцима свима понавља се да вечито важе милостиво и да их потврђујемо, а вр тога нашли смо за добро да у именованом нашем месту Дебрецину настањеној општини, и њима по нарочитој милости и по пуној царској и краљевској нашој власти, да се још и ово придода', дозволи, уступи и допусти. Како се пак доставља, да у реченом нашем месту Дебрецину има доста пустих земљишта, на којима су предименовани грчке вере становници, који су са светом римскои црквом уједињени, кућу за молитву по облику цркве са торњем и звонама подигли ради вршења своје богочасти, па још и школе за поуку своје дечице, да могу обавити своје побожности и поклонења и своје церемоније по рачуну и условима, који су горе у ранијим привилеђијама њиховим изложени. Даље, да смеду поставити судију и подпуни мађистрат из средине својих еснафа. Сем тога, да могу куће земље, радионице, поља, винограде и друге удобности покуповати, зидати и набавити земљишта за здanија и за тржишта, и да имају право, да као и остали становници, потребљавају и уживају шуме, а не иначе, да могу трговину упра-

жњавати са свакојаком робом, (без сметње неких изтезивања на такви начин на оштету нашег фискуса од стране именованих становника грчког обреда по датим обвезима самим Дебрецинцима, који се дакле овим уништавају): на послетку онај улазак или ходник на форму палате раширени, који постоји на пијаци у поменутом месту нашем, заједно са дућанима у истом месту подигнутим, и то већ од 12 година именовани грчке вере трговци држе и употребљавају, да и за даље и у будућа времена држе и употребљавају. Вр тога, како они морају разне сваковрсне терете сносити, а потоме да би и користи имали, да могу држати, рад њихове опште користи, јеловнице и тржишта за јестива; из истог узрока из 7 порта истога места, порту предименоване тако зване код свете Ане, ради бржег и удобнијег изласка на трговину, да могу држати под својим надзором и бригом (но само тако, како се свиди нашој спишкој камери) због ових излазака, који се често притварају и затварају, били би од мешћана често на незгоди, а у својим стварима трговачким били би сметени. Најзад да ови Унијати употребљавају и уживају сва оне слободе премућства и обезбеђења који су некада уживали римски католици, шта више, на завршетку, за вечити спомен наше према њима показане милостиве наклоности, изражен је грб и отличија на почетку овог писмена нашег вештачком руком изваjан јасније и угледније. Да због војничког штита, који је усправљен и плаве боје, подножије тог зелено широко развучено уметнуто поље, над којим је природном бојом насликано јагње, окренуто на десну страну к штиту, а под њиме је нацртна трава. Најзад над штитом належи војнички шлем отвореним визиром краљевске дијадеме, а над овом црни једноглави орао са скупљеним крилима, украшен златном круном, и у мало отвореном кљуну зелени венац држећи

испупчено украшен, а са врха или са испупчености шлема уреси жути и црвенкасти, а на ивици чисто бели и црвени на ивици шлема расути гајтани, који је грб пристојно и лепо украшен, који могу како ови тако и њихови насљедници и потомци сви скупа имати и носити и у сваком поштеном и пристојном раду, у војничким вешбањима, бојевима и биткама, при бацању копаља, при турнирима и двобојима, на пртењима, на завесама дворским, печатима, заставама, на штитовима и чадорима, на домовима и гробницама, да могу употребљавати штит и уживати. Шта више примамо, одобравамо, решавамо, потврђујемо, дајемо, дозвољавамо и допуштамо, по сили предстојећег писма свима и сваком појединце у предименованом краљевству угарском, првацима, метрополитанима и намесницима нашим краљевским, а наиме архијепископу, јепископима, палатину, судији наше краљевске курије, персоналу, председницима наших камера у Пожуну и Спижу, администратору и војним саветницима, а тако исто главним војводама, и другим начелницима и чиновницима ратничким, ма од које народности и реда, сем тога главним жупанима и поджупанима ма којих жупанија, и свима другим нашим вернима, били ма којега достојанства, начелништва или војничког звања или камералног или политичког, нарочито у горњим странама именованог нашег краљевства угарског, који живе и бораве, садањим и будућим становницима, по смислу овога списа у исто време благо и озбиљно налагајући и заповедајући, да кад и колико пута од именованих грчког обреда трговци Дебрецински, или ма који од њих садањих или од будућих позвати буду, или неки од њих позван буде противу свију и сваког појединце, који насилнички на њих наваљивају, њих узнемиривају и оштећивају, а нарочито противу именованих дебрецин-

ских грађана и становника, било због трговине и еспапа, или због обичног грчког обреда и њиховог религијозног вешбања; шта више у свима предњим привилеђијама и дозволама, које смо им кратким путем даровали и уступили, препоручили смо, да они свакојако морају бити брањени, заштићени, закриљени, руковођени и о чувани, и да се обдржавају влашћу нашом краљевском по овом предстојећем писму, које је у овој страни подпуно њихма уступљено и дозвољено.

Дано у нашем замку Луксембургу 19 дана месеца Марта године господње 1690; нашега краљевања, римскога 32, угарскога и осталих 35, чешкога пак 34.

Пречасним и штованим по Христу оцима, господи: Ђорђу Сечењ митрополитске острогонске, Леополду Св. римске цркве под насловом св. Јеронима Илирског пресвитеру кардиналу од Колонићу, Калочке и бачке цркве канонички сједињених архијепископима, Ђорђу Фињеши јегарске, Александру Микулићу загребачке, управљачу упразњене владичанске столице Њитранске поменутом кардиналу од Колонићу, Ђурском фратру Августину Бенковићу, Великоварадском Стевану Када изабраном Ердељском, фратру Павлу Сечењ, веспримском Мијаилу Дворниковићу избраном вацком, другом Мијаилу Телекеши избраном чанадском, Матији Радонаји избраном Петоцрквањском, Францишку Јани избраном Сремском, Готфреду Капауну избраном Смедеревском, Андреји Петерфи избраном Новском, Францишку Чикуљињ избраном Скопљањском, Валентину грофу Другет од Хомоне избраном Крбавском, Јакову Хашко избраном рожњавском, Блажу Јаклину избраном Тињском, Јовану Бабићу избраном скадарском, Фратру Николи Плумбео босанском и Севастијану Глачнићу Сењске и Модруске цркве јепископима, црквом божијом срећно управљајућим. Даље светлим, часним и узвише-

ним Павлу Естерхази од Галанте свете римске империје кнезу кавалеру златног руна, именоватог краљевства нашег угарског Палатину, Стевану грофу од Чак судији наше краљевске курије, Николи грофу Ердуди од Моњорокерек предпоменутих краљевина наших Далмације, Хрватске и Славоније Бану, Адаму грофу Зрињском мађистру коњушне, упразњеном звању таверника и столника, Ђорђу грофу Ердуди од Моњорокерик коморника, Јовану грофу Драшковићу ол Тракошћана двора, Стевану грофу Зичи старијем вратара, Адаму графу Баћан наших краљевских подрумара мађистрима у угарској; и Јовану грофу Палфи од Ердуда грофу пожунском, и осталим највишим управљачима жупанија у честом поменутом нашем краљевству.

Леополдо с. р.

(М. П.)

Јован Махолањи с. р.

Престојеће најмилостивије његовог најосв. царског и краљ. величаства привилеђије, изнесене су и презентиране у већу славне краљ. камере у Спижу, и од ове обвезном поданошћу и поштовањем примљене. По чијој садржини предименована краљ. камера, у колико се догађало буде, управљаће се. У Кошици 10 дана месеца Јула год. 1690.

Јован Цифкаји с. р.

55.

Латински ориђинал под 54 бројем наведене повеље од 19 Марта 1690 године.

Nos sacrae caesareae regiaeque majestatis camerae scepusiensis administrator, caeterique eiusdem etc. Hungarici consiliarii, universis, et singulis, cujuscunque sta-

tus gradus, honoris, dignitatis, et praeeminentiae hominibus praesentes nostras visuris, lecturis, vel legi audituris salutem, et quibus competit officiorum nostrorum commendationem. Expositum est nobis nomine totius communitatis, seu societatis Graecorum quaestorum partiumque istarum regni Hungariae superiorum. Quod quamvis iidem virtute benignarum suae majestatis privilegialium solius hujus camerae subiecti essent jurisdictioni, tuitionique et protectioni, ac propterea censum quoque annuum pro parte suae majestatis penderent, reperirentur tamen nonnulli, qui in eosdem Graecos, indebitam jurisdictionem vindicando, eosdem tam in personis, quam bonis, seu mercibus ipsorum arestare, et damnificare, suoque adstare judicatui compellere nec pensiducerent, sed et oppidum Debreczen aliaque loca, ubi iidem Graeci merces et residentias suas haberent, eosdem non juxta exigentiam justitiae distributive, sed pro lubitu suo, occasione impositionis portionalis limitatione aggravarent. Demum reperirentur nonnulli ejusdem contubernii Graecorum quaestores, qui in praejudicium, et damnum totius comunitatis, ad quaevis loca extra tempus nundinarum praeripere temerarie praesumerent. Quibus quidem gravaminibus, juxta demissam eorundem Graecorum instantiam obviare volentes, eosdem tamquam protectioni nostrae comissos, ulterius quoque omnino manutenere proposuimus. Et in primis quidem nolumus, ut iidem Graeci quaestores, vel aliqui illorum, qualicunque tandem sub colore, vel praetextu, per quorumcunque communitatum civitatum, opidorum, pagorum magistratus, tanto minus privatas personas turbetur, in mercimoniis suis arestetur, et damnificetur, vel alieni judicatui adstare, compellatur, verum si quidpiam contra eosdem, vel eorundem aliquem praetensionis habetur, id primum, et ante omnia coram judice ipsorum authoritate

camerali creato, ac demum per viam appellationis in camera hac, juxta benignum donatum suae majestatis privilegium prosequatur, aequitati consentaneam recepturus satisfactionem.

Secundo. Ne in futurum, praeter justitiae distributivae dictamen, iidem Graeci occasione quarumcunque impositionum, sive portionum, sive aliorum per dictum oppidum Debreczen et alia loca habitationum suarum, aggraventur, et pro libitu duntaxat taxentur, quibuscunque futuris limitationibus, hominem nostrum cameralem, seu tricesimatorem, vel alium officialem interesse volumus.

Tertio. Hoc quoque justum censeri: ne quibusvis privatis Graecis quaestoribus, in damnum totius communitatis, extraque solitum tempus nundinarum cum mercibus, ad quaevis loca excurere, easdem venum exponere liceat, alias si tales reperientur, eosdem authoritate iudicis Graecorum captivandi, in personaque et mercibus penes eundem deprehensis arestandi facultatem atribuimus. Qua propter universis, quos supra convenienter requirimus, ab hac vero camera dependentibus quibusvis officialibus tricesimatoribus, contrascribis, provisoribus, et idgenus aliis committimus, et mandamus, quatenus a praedictis quaestoribus Graecis, toties, quoties, vigore praesentium requisiti fuerint authoritate nostra camerali, per suam majestatem nobis attributa assistere velint, praedicti vero officiales camerales debeant, et teneantur. Secus non facturi, praesentibus perlectis exhibenti restitutis.

Datum in oppido Tokay die 7, mensis Novembris anno domini 1689. Michael Fischer (L. S.) Philippus Renatus a Sbaracz (L. S.) Ladislaus de Szent Jvany (L. S.)

Jtaque taliter praemissis, nos qui regnum nostrum Hungariae, victricibus armis nostris, divino auxilio cor-

roborati e faucibus jugoque Turcico liberavimus, et illud bellorum, temporumque praeteritorum, et praesentium injuria, populis evacuatum, in pristinum florentem, fidelibusque ac utilibus subditis abundantem statum erigere, augere, et multiplicare intendimus, humillima nominibus et in personis supramemoratorum Graeci ritus quaestorum, et negotiatorum in attactis praefati regni nostri Hungariae partibus superioribus, consequenter in mentionato oppido nostro Debreczen degentium, et commorantium, Nostrae modo quo supra porrecta majestati regia benignitate exaudita, clementer et admissa, praedeclaratas ternas litteras, praesentibus litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione, et augmento aliquali insertas, et inscriptas, quoad omnes eorundem continentias, clausulas, et articulos eatenus, quatenus eaedem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earundem veritas suffragatur, ratas, gratas, et accepta habentur, aprobavimus, roboravimus et ratificavimus, ac pro suprafatis Graeci ritus mercatoribus praevio modo suplicantibus, ipsorumque haeredibus, posteris et succesoribus universis innovatur perpetuo valituras, gratiose confirmavimus, ac insuper in praenotato oppido nostro Debreczen commoranti communitati, eorum ex speciali gratia, caesareaeque et regiae potestatis nostrae plenitudine hoc etiam suppraadendum, concedendum, dandumque et indulgendum esse duximus. Ut cum in annotato oppido Debreczen fundi deserti sufficientes esse perhibentur, ex eo iidem Graeci ritus incolae, sanctae Romanae eclesiae uniti oratorium ad formam templi, cum turri et campanis pro exercitio cultus divini, imo et scholas, pro exercenda in minoribus inventute erigere, pietatemque et devotionem, ac ceremonias suas, modis et conditionibus superius in prioribus privilegiis eorum expressis exercere. Jtem judicem plenumque magistratum

e gremio sui coehalium, pariter modis, et conditionibus privilegialiter declaratis, constituere. Praeterea tam intra quam extra oppidum, in territorio videlicet eiusdem, domos, fundos, officinas, prata, vineas, aliasque commoditates coemere, aedificare, et acquirere pro aedificiis ac foro, silvis ejusdem oppidi, instar aliorum incolarum, uti frui, nec secus mercibus quibusvis (non obstantibus praetensis quibusdam eatenus in praejudicium fisci nostri per praenaratos Graeci ritus incolas ipsis Debreczìensibus datis obligatoriis, iis, siquidem per praesentes cassatis, et anihilatis) quaestum exercere: demum portum seu anbitum illum ad formam palatii alienis extensum, in foro dicti oppidi nostri habitum, et una cum fornicibus in eodem oppido extructis per praefatos Graeci ritus quaestores ab annis fere duodecim posessum, et usitatum, ulterius etiam futuris nimirum semper temporibus possidere et usuare. Jnsuper siquidem iidem onera quaelibet ferre debeant, adeoque ut commodum etiam sentiant, inter ipsos, et pro usu communi ipsorum educilla, et macella tenere; pari passu ex 7. ejusdem oppidi portis portam praespecificatam, sanctae Annae nuncupatam, pro expeditiori, commodiorique ad negotiandum egressu, aut ingressu (ex quo saepius per oppidanos, reseratione, vel occlusione portarum sibi incommoda, resque iidem in negotiationibus suis impedirentur) sub cnstodia sua et cura (si tamen, et proutiquam recensitae camerae nostrae scepusiensi videbitur) habere et tenere. Denique omnibus illis libertatibus, praerogativis, et immunitatibus, quibus olim Romano Catholici fruebantur, pariter hi uniti uti, frui et gaudere, imo pro ultimo, in perpetua erga eosdem declaratae benignae gratiae nostrae memoria, arma, insignia in principio, sive initio praesentium litterarum nostram artificiosa picturis manu, clarius, et perspicacius adumbrata, atque expressa. Ut propter scu-

tum militare erectum coelestini coloris, fundum illius viridi latepatenti campo interocupante. Super quo agnus naturaliter adumbratus, ac ad dexteram scuti oram conversus subjectum sibi gramen delibare videtur. Scuto demum incubentem galeam militarem craticulatam sive apertam regio diademate nigram unicipitem aquilam, alis compositis, capite aurea corona redimito, rostroque adaperto, viride sertum stringentem, proferenter ornatam, a summitate vero, sive cono galeae laciniis, sive lenniscis hinc flavis, et coeruleis, illinc vero candidis, et rubris in scuti extremitates se se placide diffundentibus illudque ipsum decenter, ac venuste exornantibus, ipsi, et eorum haeredes, posterique et successores collective sumti habere, ferre, gestare, iisdemque in omnibus et singulis, ac quibusvis honestis, et decentibus actibus, exercitiisque militaribus, praeliis videlicet certaminibus, pugnis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis, sigillis, item velis, cortinis aulaeis, annulis, vexillis, clypeis, tentoriis, domibus, et sepulchris, generaliter vero quarumlibet rerum et expeditionum generibus, uti, aeque ac frui, gaudereque possint, ac valeant. Jmo aceptamus approbamus, raticamus, confirmamus, damus, concedimusque, et indulgemus, praesentium per vigorem universis, et singulis praementionati regni nostri Hungariae, primatibus, metropolitanis, et locumtenentibus nostris regiis, archi-episcopo videlicet, et episcopis, palatino, judici curiae nostrae regiac, personali, camerarum nostrarum posoniensis, et scepusiensis praesidi, administratori, et consiliariis belicis, item ducibus generalibus, aliisque praesidiariis, et campestribus officialibus, cujuscunque nationis, et ordinis, comitatum praeterea quorumcunque supremis et vice comitibus, aliisque quibusvis fidelibus nostris, quacunque dignitate praefecturae, vel officio militari, aut cameratico, sive politico, in partibus praesertim

dicti nostri regni Hungariae superioribus, gaudentibus, et commorantibus praesentibus, et futuris, harum serie benigne simul, ac firmiter commitentes, et mandantes, quatenus dum et quando, ac quotiescunque per suprafatos Graeci ritus quaestores Debreczienses, vel quemlibet eorum praesentes videlicet et futuros requisiti fuerint, aut alter ipsorum fuerit requisitus, contra omnes et singulos violentos eorundem impetitores, turbatores, et damnificatores, signanter annotatos Debreczienses cives et incolas, tam quoad quaestum et mercimonia, quam etiam solitum Graeci ritus ac religionis ipsorum exercitium, imo in omnibus praemissis privilegiis et indultis, per nos iisdem praevio modo concessis et impetitis, eosdem omnimode tueri, protegere, defendere, manutenere, et conservare velint, debeant, et teneantur, authoritate nostra regia per praesentes iisdem hac in parte plenarie concessa, et attributa. Datum in castro nostro Laxenburgh die decima nona mensis Martii anno domini millesimo sexcentesimo nonagesimo, regnorum nostrorum Romani trigesimo secundo, Hungariae, et reliquorum trigesimo quinto, Bohemiae vero anno trigesimo quarto. Reverendissimis ac venerabilibus in Christo patribus dominis Georgio Szechiny metropolitanae strigoniensis, Leopoldo S. R. ecclesiae tituli sti. Hyeronimi Jllyricorum presbytero cardinali a Kollonics Colloczensis et Bacsiensis ecclesiarum canonicae unitarum archiepiscopis, Georgio Finyessy, agriensis, Alexandro Mikulicz Zagrabiensi; sede episcopatus nitriensis vacante, dicto cardinali a Kollonicz administratore, jauriniensi fratri Augustino Benkovics, Varadiensis, Stephano Kada electo Transylvaniensis fratri Paulo Széchény Veszprimiensis Michaeli Dvornikovics electo Vacziensis, altero Michaeli Telekessy electo Csanadiensis, Mathiae Radonay, Quinque Ecclesiensi Francisco Jonay electo Syrmiensis, Go-

dofredo Kapaun electo Szemendriensis, Andreae Péterffy electo Noviensis, Francisco Csikulinj electo Scopiensis, comiti Valentino Drugeth de Homonna electo Corbaviensis, Jacobo Haschko electo Rosnaviensis, Blasio Jaklin electo Tiniensis, Joanni Babics electo Scardonensis fratri Nicolao Plumbeo Bosniensis et Sebastiano Glacsnicz Szegniensis et Modrusensis ecclesiarum episcopis, ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Jtem illustr. spectabilibus, ac magnificis Paulo Eszterhazy de Galantha sacri Romani imperii principi, aurei velleris equiti, dicti regni nostri Hungariae palatino, comiti Stephano de Csak judici curiae nostrae regiae, comiti Nicolao Erdödy de Monyorokerek antefatorum Dalmatiae, Croatiae, et Sclavoniae regnorum nostrorum bano, comiti Adamo a Zrinyio agazonum, tavernicorum, et dapiferorum officiis vacantibus, comiti Georgio Erdödy de Monyorokerék cubiculariorum, comiti Joanni Draskovics de Trakostyan, Curiae, comiti Stephano Zichy seniori janitorum, comiti Adamo de Batyan pincernarum nostrorum regalium in Hungaria magistris, ac comiti Joanni Palffy ab Erdöd comiti posoniensi, caeterisque quam plurimis, totiesfati regni nostri Hungariae comitatus tenentibus et honores.

Leopoldus m. p.

Joannes Maholany m. p.

Praesentes benignissimae Suae sacrat. caes. regiae majestatis privilegiales exhibitae sunt, et praesentatae in consilio inclytae regiae camerae scepusiensis per eandemque debitae submissionis et reverentiae cultu acceptatae. Quarum continentiis praelibata regia camera, in quantum eam concernit, se demisse conformatura est. Cassoviae die 10 mensis Julii. ânno 1690.

Joannes Cziffkay m. p.

56.

Прва жалба деспота Бранковића, коју је предао ћесару Леополду I год. 1691 ради свог ослобођења. .У овој жалби изложен је цео ток ствари, како је допао затвора.

Најузвишенији и т. д.

Већ од првог свог корака из колевке и пошто сам стекао зрелију памет и суђење па до најпозније своје старости и до ових белих власи, које нису побелили толико са високе старости, колико од мучења садањег већ трогодишњег тамновања, тако сам се свакад трудио, и све своје силе непрестано у томе напрезао, да таква срества и заслуге себи прибавим код његовог најосв. величаства, како би међу и поред осталих цесаревом орлу највернијих и изредних дивова признат и оцењен био од вашег најосв. величаства за најверније потребно оруђе и као нека способнија личност, да се одкупи крв хишћанска из најсуровијег варварства, и да се ослободи од ига варварског плачући народ источни. Из ових, побуда ја сам.

1. По обећану вашег величаства, којим сте преко резиндента већ одавна при отоманском двору налазећих се и по тумачу Панајоту, усмено и писмено обрекли, да ако се источни хришћански народ противу општег непријатеља имену Христовом оружија лати и на овога се устреми, да ће им се како старинска њихова слобода, тако и господарство на своја негдашња земљишта повратити. А мало затим, пошто је велики везир, после велики губитака, које му учинили опседнути, из руку хришћана отузео град Ујвар, и пошто је у исто време велики везир даље на западне хришћанске земље навалио са својом војничком гомилом, и намераваше онде више хришћанских места заузети; то сам ја преко својих једномислених пријатеља и

заштитника, (који не малу важност имаше код великог везира) наговорио и навео помепутог великог везира, да са вашим најосб. царским величаством мир закључи, и да се од запада на исток опет поврати варварски непријатељ са својим четама и ордијом.

2. У оно исто време, кад је велики везир Ујвар опседнуо, неки од великаша и магната угарских противу вашем величаству заверу сковаше, и револтираше, па тедоше оружје даље у Јевропу пронети, и кад су у тој цели помоћ од Турака молили, а од вашег величаства одпали и одметнули се, ја сам њихове лажљиве, лукаве, неверничке, кривоклетничке умишљаје верно одкрио и доставио резиндентима вашег најосв. величаства, покојном Кристофору Киндсбергу, који у то доба бејаше код порте отоманске, и ради већег веровања овога добио сам од именованог резиндента аутентичку његовом сопственом руком написану и печатом потврђену сведочбу. Ову сведочбу ја сам доказивајући искреност и верност своју год. 1688 (кад сам оно са посланством влашким у Бечу се бавио) приликом једне конференције са оним вашег величаства тајним министрима и саветницима, којих се тицао онај тајанствени посао, предао, износио и показао, а мени та сведочба није повраћена била.

3. Неки некатолици ердељски, по начину Гаврила Бетлена намераваху упасти у угарску, ову освојити, и по вечитом праву за себе задржати, и својим областима исту додати, и мишљаху у тој цели годишњи данак Турцима плаћати, пошто сам то дознао и пошто су ми откривени ови на пагуб хришћанства клонећи договори, најосудније сам се противио, и одупрео и њихове опасне умишљаје (по благој вољи божијој) срествoм мојих једномишљеника у ништа преокренуо и спречио.

4. Године 1683 благовремено сам одкрио и објавио неким највернијим на двору вашег најузвишенијег и најосвећ. величаства за спрему турака на рат, кад су смерали да опседну Беч. Не иначе ослободио сам грофа Владислава Чаки са многим другим вернима, својом највећом опасношћу, и тешким новчаним жртвама, и подносећи велике неповољности од Турака; предузевши извео сам их из тешког ропства цариградског помоћу својих пријатеља. А пошто су разбили и од опсаде Беча одбили Турке множину како племића и свећеника, који су били довучени на вечиту робију варварску у Србију Влашку и у Татарску, ја сам их помоћу мојих заштитника и пријатеља откупио, а оне што су од глади умирали о мом великом трошку сам их ранио, а друге сам преко Угарске у гомили шиљао у Германију својим кућама. А за доказ о томе издаће ми живу сведочбу његова еминенција госп. кардинал Колонић.

5. Кад је Карло гроф Валенштајн био посланик вашег најосв. цесарског величаства код краља Пољског, ја сам, да би му олакшао посао око остварања сајуза са краљем, саопштио му све и обавестио сам га о правом стању ствари, и највернније дописивао, и многе сам тајне двору вашег величаства изјавио. За такву моју верну услугу, именовани гроф у својим мени послатим писмима (од којих оверену копију овде под А прилажем) не само што ми даје сведочбу, но ми још обриче, да ћу добити награду. Што ми на овај начин исказује: племенити и узвишени господине Ђорђе Бранковићу. Продужите одпочете ваше верне услуге, са обавештењем о правом стању ствари, примићете награду за ваш рад. У Варшави 14 Априла 1683.

6. Оном, године 1688 издатом и мени достављеном најмилостивијом позивницом (пре које већ одавна чинили резиденти вашег најосв. цесарског величаства код

отоманске порте бивши, источном народу усмено обрицање, што је од вашег величаства потврђено.), да ће противу варварског непријатеља борећи источни хришћански народ доћи до својих негдашњих слобода, и старинске својине земаља, да ће добити своје обичаје, законе, права и повластице, као што беше пре навале Турака, да ће им се по праву повраћаја све ово повратити, ја сам свуда и на сваком месту, како у илирским областима, тако и по грчким, а највише у Влашкој, на грчком тако и на српском језику објавио разгласио, и са вашим најмилостивијим мандатом, побудама у истом исказаним, свеколики источни народ хришћански, што под игом турским стење, на верност вашем величаству побудио и одушевио.

7. У оно доба, кад је Турчин своју ратну спрему удешавао, да опседне Ујвар, избран сам био од источног хришћанског народа, са благословом патријарха Максима, за деспоту Илирије и Мисија, и Славено Срба и Расцијана; и овај мој избор је патријарх Арсеније са избеглим народом код Будима по ново потврдио.

Шта више и његово најосв. величаство год. 1688 (кад сам са влашким посланством био на најузвишенијем двору,) по садржају приложене дипломе у препису под В, за већ одавна избраног расцијанског деспоту мене изрично потврдио и признао, и због мојих доказаних верних заслуга нарочито на достојанство бароната, а позније такођер и грофовства произвео, узвисио и украсио, а у исто доба по исвесном сазнавању по здравом и по решеном световању, на сва моја права преимућства, обезбеђења и насљедства, према моме пореклу по надлежности моје породице и предака, по праву о повраћају имања, успоставио ме у целокупно негдашње стање, и повратио, и то, пошто је добро оцењено испитано

и у дипломи В. све по реду претресано и набрајано старих предака мојих заслуге, достојинства, чина, стања, властитости, звања и њихових дужности, као што се јасније види из саме дипломе. И могао би, ако би требало, све моје зависнике, (ако их има) и опадаче, који би, по извесном знању и по закљученом световању прибављену диплому В. ради били оборити, како по живој сведочби, (што и сада постоји), исто грчким и латинским многобројним историјографима убедити, и учинити да онеме, и потврдити преимућства моје породице, која су у дипломи изложена.

8. Да би источни хришћански народ на покорност и подчињеност његовом величаству што више побудио и одушевити могао, исте год. 1688, пошто је заузет и савладан Београд, бившем ми са влашким посланством овде у Бечу, обећано ми је, да ће се моја старинска потраживања и права, као и сва добра, која се онде у Београду налазе, подпуно и у целом обиму повратити, а у исто време доказивало се, да ће се мени, ради узбуђивања и одушевљивања именованог народа, извесна патенцијална писма у име његовог величаства у помоћ припослати; и да ће се упутити поштом преко ђенерала Ветерана у Ердељ, где би ја иста имао примити и о њима се побринути. Уздајући се дакле у ову извесну надежду, да ћу примити именовани најмилостивији цесарски мандат, кренуо сам се из Беча у Ердељ предпоменутом ђенералу Ветерану, но узалуд сам се покренуо. Јер кад се шњиме у Ердељу у Сибину састадох, и изјавио, да сам на њега упућен, одговорио ми је, да је најмање послат и упућен често поменути цесарски мандат.

9. А мало затим пошто сам поменутог ђенерала Ветерана задржао, и пошто сам шњиме заједно преко наших писама ускорење именованог најмилостивијег

мандата ћесарског из Беча жестоко поискао и журио, нами се свидило и међу нами би решено, да у том времену, док често поменути мандат у срећно доба стигне, а да се не пропусти време узалудно противу приближавајућем се непријатељу, да одем до влашког, кнеза, и мишљење вашег величаства њему откријем што сам и верно извршио и учинио. Јер је моје предлоге, да се склони на подчињеност према вашем величаству, а на унапређење целога хришћанства, кнез влашки својски пригрлио, и већ са кнежевима, осталих вашем величеству подчињених области, постарао се, да обустави и одбије навалу Татара и Турака, који су и у Ердељ у у доње крајеве Угарске навалили били, а у исто време ја сам свеколики народ у Влашкој на покорност према вашем величаству расположио и покренуо.

10. Тако дакле ја сам већи део Влаха, међу којима бејаху и њихов архијепискуп, јепископи, и остали световни племићи и великаши, са војском српском прикупио на службу вашег величаства, која је покренута у планинске делове Ердеља, да се жестоко бори са неустрашним јунаштвом противу варварског непријатеља, дошла је била до Кладова, где но се бејаше настанио војвода Лудвик Баденски, на чију заповест и уредбу жељно исчекиваху; у тој цели ја сам тражио и исчекивао од ђенерала Хајслера преко писама њему писаних, да нам што пре означи правац, камо ваља продрети, и на коју страну ваља нам војском се кренути. Према одговору Хајслеровом на моја писма, од којега оверену копију под С овде прилажем, заповеђено ми је било, да се придружим најсветлијем војводи баденском. У најбољој вери дакле и по благој намери одважим се на покорност, те што већом брзином могох пошао сам правцем Хајслеровим, прешао сам преко Дунава, и одох у стан његове светлости војводе баденског са веома маленом пратњом, желећи дознати

мога дуготрајаћег затвора; и после првог испита, по каквоћи осведоченог и извршеног мога преступа, необзирући се ни на какве моје заслуге, или да ме казните, или друго, ако ме нађу за невиног, да ме одпусте из затвора с чашћу и наградом и накнадом штете; а треће, да се никако не дозволи, да непреслушан ни за три године испитан, у овом смрдљивом затвору, као полумртав, ово мало дана мога живота, што ми преостају, окончати морам. За коју мени доказану правичност, из овог свог трогодишњег затвора желим вашем величеству овде на овом свету срећан и дуговечан живот и свима вашим потомцима, а на небу за праведне одређену вечиту награду, (јер ће праведник као палма процветати, и умножиће се као кедар на ливану).

Вашег наосв. царског величаства
најпокорнији и најподанији
Ђорђе гроф. Бранковић

Деспот Словено-Срба, Расцијана, источне Илирије и Мисија, и од вашег величаства успостављени на право повратка имања својих старинских предака и прадедова.

57.

Латински оригинал просбе, коју је поднео деспот Бранковић ћесару Леополду I месеца Септембра 1690 године (Види бр. 56).

Augustissime etc.

Quasi a primo egressu a cunabulis, et nacto maturiori mentis meae judicio usque ad confectum meum senium, et adeptos, quos non tam naturae aetas, quam potius modernus ferme triennalis squalor carceris adhuc magis mihi produxerat canos, ita semper studiosus fui, omnesque meas vires continuo eo impendi, ut talia media et merita apud sacratissimam suam majestatetem mihi

compararem, quibus inter et penes caeteros aquilae caesareae fidelissimos ac egregios athletas ad redimendum e durissima barbarie sanguinem Christianum, et eliberandum sub jugo barbarico gementem orientalem populum, ac longe propulsandum e limitibus totius Christianitatis barbarum hostem, fidelissimum et aptum instrumentum, ac capacius aliquod subjectum aliquando a sacratissima caesarea majestate vestra dignoscerer ac dijudicarer. Hinc ego 1) residentibus sacratissimae Caesareae majestatis vestrae jam dudum apud portam ottomanicam existentibus, per interpretem Panajotam Christiano orientali populo contra communem Christiani nominis hostem aliquando arma sumpturo et pugnaturo; tum pristinam libertatem, tum antiquas bonorum possessiones restituendas secure promittenti, ac paulo post desuper per Grand-Vezirium occupato, et tandem post magnum ab obsessis caesum ac interfectum Turcarum numerum, e manibus Christianorum erepto Ujvarino, et tunc temporis Gran-Vezirio in occidentales Christianitatis terras cum militaribus suis copiis ulterius progredi, ac ibidem alia complura loca Christianorum occupare volenti, ego mediantibus meis correspondentibus amicis, et fautoribus (quorum apud supremum vezirium non levis erat auctoritas) ad ineundam cum sacratissima caesarea majestate vestra pacem, praefatum vezirium commovi, persuasi ac induxi, ita, ut exinde barbarus hostis cum copiis et agminibus suis ab occidente in orientem reversus fuerit.

2. Eodem tempore, quo supremus vezirius Ujvarinum obsidione cinxerat, nonnullis ex Hungaria proceribus et magnatibus in sacratissimam personam majestatis vestrae caesareae et regiae conspirantibus, rebellantibus, arma in Europam ulterius proferre volentibus, et in hunc finem auxilium a Turcis implorantibus, atque a majestate vestra deficientibus, eorundem ego conspirationes

fraudulentas, dolosas et perfidas, perjurasve machinationes majestatis vestrae sacratissimae residenti pie defuncto Christiphoro a Kinzberg, tunc temporis ad portam Ottomanicam existenti, fideliter aperui, revelavi ac detexi, et in hujus rei fidem a praememorato residente authenticum testimonium propria sua manu scriptum et sigillo roboratum accepi. Hoc testimonium ego ad sinceritatem et fidelitatem meam comprobandam anno 1688. (dum cum legatione vallachica Viennae degerem) in habita aliqua conferentia majestatis vestrae iis ministris et consiliariis intimis, ad quos hoc negotium arcanum spectabat, tradidi, exhibui et produxi; mihi vero illud redhibitum non fuit.

3. Transylvani acatholici nonulli, Gabrielis Bethlemii more in regnum Hungariae irrumpere, illud occupare, et jure perennali sibi usurpare, atque ditionibus suis illud addere, et in hunc finem annuum tributum Turcis solvere rati compertis et manifestatis mihi his suis in magnam perniciem Christianitatis vergentibus consiliis, acerrime restiti, me contraposui, et perniciosas eorundem machinationes (Dei favente gratia) mediantibus meis correspondentibus in nihilum converti et praepedivi.

4. Anno 1683. apparatum belli Turcicum ad cingendam obsidione Viennam destinatum, (per) nonnullos perfideles ad augustissimam sacratissimae caesarae majestatis vestrae aulam expeditos, mature apperui et manifestavi. Nec non comitem Ladislaum Csaky[1] cum pluribus aliis

[1] То је онај исти Владислав Чаки царски пуковник из Ердеља, о коме патријарх Арсеније Чрнојевић говори, у својој просби цару руском Петру великом (види 44 бр. ове VI свеске): „једин римскаго кесара воинству полковник, именујеми Владислав Чаки, иже тајно једино соглашеније имев са неким калвинским јеретиками ва седмоградску земљу, и приобревши Исаију архимандриту ва вишерекоми град Брашов, зверохитним насилствијем нападајуште му на архимандрита, поруганием себе ва плен васхитивши — —“ И ма да је овај дивљи Чаки тако грозно гонио православне Србе

fidelibus summo cum meo periculo, gravibusque expensis, atque perpessis magnis incommoditatibus per Turcas susceptis, ex dura captivitate constantinopolitana mediantibus amicis meis eduxi, imo devicto et ab obsidione civitatis viennensis fugato Turca, plurimos tum nobiles, tum religiosos Christianos in perpetuam barbarorum servitutem adductos, in Rascia, Vallachia, et Tartaria, adjuvantibus meis fautoribus et amicis redemi, fame morituros gravibus meis expensis alimentavi, vestivi, atque vestitos et redemptos, alios per Transylvaniam, alios per Hungariam, turmatim in Germaniam ad patrios suos lares transmisi. Jn hujus rei fidem ab eminentissimo domino cardinale a Kollonics vivum mihi perhibebitur testimonium.

у Ердељу, то га је ипак од турског ропства ослободио опасношћу свога живота несрећни деспот Бранковић, што му Чакија под заклетвом сведочи у свом писму од год. 1681 у Цариграду писаном; које овако гласи:

„Ја Владислав Чаки заклињем се живим Богом, који је у Оцу Сину и св. Духу св. тројство, заиста вечити Бог, да од угледног и племенитог мога гос. и брата Ђорђа Бранковића, никада нећу одпасти, да свој живот, своју смрт, своју добру срећу и несрећу с њим сада везујем и утврђујем, да ћу опште добро увећати у споразуму са његовом милошћу, да нећу са његовим непријатељима ни под који начин шуровати, ни да ћу га усрећи и несрећи оставити, и да ћу све ствари, што ми саопшти, у тајности држати. За потврду овога тако мене Бог помогао, и да ми тако да душевно моје спасење, на то се обвезујем без икаквог извинења, својим подписом и печатом. Дано у Цариграду 15 Септ. 1681 год.

Мађарски оригинал овако гласи: Én Csáky László az élő Istenre, ki Atya, Fiu, szent Lélek téllyes sz. háromság, egy bizony örök Isten, hogy Tekéntetes, Nemzetes Brankovics György uramtúl ötsémtúl semi üdöben elnem szakadok, életemet, halálomat, jo szerencsimet, szerentsétlenségemet velle most öszve kötöm az köz jot ö kegyelmével egy értelembül nevelem, elenségivel semmi szinek alatt nem colludalok, jó és gonosz szerencsében melölle el nem állok, velem közlendö dolgokat títokba tartom s promoveálom. Mind ezeknek meg állasára Isten engem ugy segéllyen; és ugy adgya Lelkem üdveségit, minden aequivocatio nélköl magamat kötelezem subscriptiommal és pecsétemmel erösitvén Constantinopoly 15 Septem, 1681. Idem qui supra. (L. S.)

5. Comite Carolo Valensteino in legatione sacratissimae caesareae majestatis vestrae ad regem Poloniae existente, cum eodem ego ad facilitandum cum rege foedus communicata eidem vera rerum informatione, fidelissime correspondi, multaque arcana majestatis vestrae aulae manifestavi, cujus rei a me fideliter gestae, praefatus comes in suis ad me exaratis litteris (quarum vidimata copia hic adjacet sub A.) non tantum mihi perhibet testimonium, sed et acceptabilem mihi pollicetur mercedem: in formalibus spectabilis magnifice domine Georgi Brankovics, NB. continuet inceptam fideliter suam industriam, cum recta informatione rerum, laborum suorum cum quiete, acceptabilem recipiet mercedam. Varsaviae 14. Aprilis 1683.

6. Jllud anno 1688. emanatum et mihi extradatum benignissimum mandatum (quo prior et antiqua per residentes sacratissimae caesareae majestatis vestrae ad portam ottomanicam orientali populo verbalis facta promissio ab ipsa sua majestate confirmabatur) quippe non solum contra barbarum hostem pugnaturum orientalem christianum populum ad pristinam libertatem et antiquas aviticas bonorum suorum possessiones, consvetudines, leges, jura et immunitates, prout ante invasionem et irruptionem Turcarum consvetum erat, jure postliminii restituendum esse, ubique locorum tam in provinciis Jllyricis, quam Graecis, et vel maxime in Vallachia, tum lingua Graeca, tum Jllyrica divulgavi et publicavi, atque per dictum clementissimum mandatum ex motivis in eodem relatis, totum orientalem sub iugo Turcarum gementem populum christianum ad devotionem majestatis vestrae concitavi et animavi.

7. Tempore, quo Turca apparatum suum bellicum ad oppugnandum Ujvarinum instrueret, ab orientali christiano populo, cum benedictione patriarchae Maximi,

in Jllyriae et Mysiarum Slavoserborum et Rascianorum despotem electus fui: quam meam electionem patriarcha Arsenius secunda benedictione, cum praefato populo penes Budam exulante, denuo corroboravit. Jmo sacratissima sua majestas anno 1688. (dum occasione legationis Vallachicae in augusta hac aula forem) tenore adjacentis diplomatis, in copia B. ut dudum jam electum me Rascianorum despotem pariter expresse confirmavit ac ratificavit, atque ob praestita mea fidelia merita inprimis ad baronatum, et post vero etiam comitum dignitatem me evexit, elevavit et condecoravit, simulque ex certa scientia, sano ac deliberato desuper consilio ad omnia mea jura, praerogativas, immunitates et haereditates occasione mei stematis, et familiae ac antecessorum meorum, mihi competentia, velut jure postliminii in integrum restituit me, ac reduxit, et quidem bene ponderatis examinatis, ac in diplomate B. ordine recensitis et specificatis antiquorum et antecessorum meorum, atque familiae meae meritis, dignitatibus, honoribus, conditionibus, ditionibus, officiis, et eorum functionibus, prout uberius ex diplomate manifestum fiet; possemque si necessum foret omnes mihi invidos, (si qui sunt) calumniatores ex certa scientia et deliberato consilio impetratum diploma B. impugnare volentes, tum per viva (quae exstant adhuc, testimonia) tum per graecos simulque latinos copiosos historiographos convincere et obmutescere facere, atque familiae meae in diplomate recensitas praerogativas comprobare.

8. Ut tanto magis orientalem christianum populum ad devotionem et deditionem suae majestatis concitare et animare valerem, eodem anno 1688. occupato et devicto Belgrado, cum legatione Vallachiae hic Viennae me existente, aviticarum mearum praetensionum ac jurium, atque bonorum ibidem locorum existentium ple-

naria et omnimoda restitutio mihi promittebatur, simulque asserebatur, ad concitandum et animandum praedictum populum certas patentes litteras, nomine suae majestatis mihi in auxilium expediendas, et ad generalem Veteranium in Transylvaniam per postam transmittendas, et eas ibidem a me sollicitandas ac recipiendas fore. Jgitur hac positiva spe fraetus recipiendi praefatum benignissimum caesareum mandatum, Vienna in Transylvaniam ad praememoratum generalem Veteranium (sed in vanum) me movi: nam ubi eum in Transilvania Cibinii convenirem, et meam ad eum datam directionem, eidem aperirem, nihil minus quam saepius memoratum caesareum mandatum ad se expeditum et transmissum esse, mihi refert.

9. Expost apud dictum generalem Veteranium aliquandiu me persistente, et cum eodem per exaratas nostras litteras accelerationem dicti benignissimi mandati caesarei vehementer huc Viennam me sollicitante ac urgente, mihi visum, et inter nos dijudicatum fuit, ut interea temporis, donec saepedictum mandatum tandem aliquando expediatur, et ne tempus contra imminentem barbarum hostem incassum labatur, me ad ducem Vallachiae moverem, et mentem majestatis vestrae eidem detegerem, quod et fideliter perfeci et peregi. Nam mea, ad amplectendam majestatis vestrae devotionem, et in augmentum totius Christianitatis proposita postulata, dux Vallachiae minime aversabatur; sed cum caeteris aliarum regionum principibus majestati vestrae sese deditarum, irruptiones Tartarorum in Transylvaniam, et ad inferiores Hungariae partes repulsum et impeditum iri, annuebat, simulque universus Vallachiae populus ad deditionem et devotionem majestatis vestrae per me jam dispositus et commotus erat.

10. Unde jam major pars Vallachorum, inter quos et eorum archiepiscopus, episcopi, caeterique saeculares

nobiles et proceres numerabantur, cum copiis Rascianorum ad servitia majestatis vestrae a me collectorum, ad partes montosas Transylvaniam versus recepta, et imperterrito marte contra barbaros hostes cupidissime dimicatura ad Kladovam, tum castra metantis ducis Ludovici de Baaden, mandatum et ordinem avide praestolabatur; atque in hunc finem, quorsum armis penetrandum, et quo versus nobis Marte contendendum foret, a generali Heisslero per litteras ad eum exaratas, directionem quantocitius in scriptis petii et expectavi. Transmissis itaque mihi et receptis ab Heislero litteris responsoriis (quarum vidimatam copiam hic allego sub C.) ad serennissimum ducem de Baaden accedere jussus, directus ac remissus fui. Jgitur optima fide, et pia mea intentione, directioni Heisslerianae, quanta maxime celeritate potui, parere destinans, Danubium trajeci, et in castra, quibus serenissimus dux de Baaden praeerat, cum exiguo meo aliquo famulatu veni, praefatoque duci directionem experiri cupiens, cum collecto Vallachorum, Rascianorum, atque devotionem majestatis vestrae amplectente milite, ad servitia majestatis vestrae contra barbarum hostem fideliter praelio dimicaturum me adesse nunciavi, ast in castris adventatus, primum custodia militari cingi, paullo post famulatu meo privari, inde nullius plane scelesti criminis mihi conscius, inauditus et nec examinatus, contra jus gentium, ignominiose aresto mancipari, atque arrestatus Viennam adduci jussus eram. Quo sic intellecto et percepto meo arresto, totus qui ad servitia Majestatis vestrae avide dimicaturus stabat, miles orientalis absque despote, iterum dispersus et abalienatus fuit, ego vero Viennae ad hospitale caesareum in arrestum detrusus, custodia militari diu noctuque cinctus ferme in triennium, proh dolor! nondum examinatus, nec auditus semianimis haereo.

11. Gens Rasciana, pro examinanda et cognoscenda arresti mei causa, orabat, sed praefatae genti a sua majestate[1], ut D. rescriptum fuit, quod NB. causa adhuc incognita arresto dimiti nequeam, nihilominus tamen processum meum quantocius revidendum fore; ex quo rescripto D. manifestum est, absque causae cognitione aut ad sinistram informationem, aut ad aliquam vanam de me conceptam suspicionem, me et arrestatum, et hucusque prope in triennium absque examine et processus revisione, arresto me detentum fuisse. Jgitur augustissime caesar, cum majestas vestra sciat, et nocentes punire, et innocentes ex arresto dimittere cum honore, ac benemeritos praemiare, atque nihil inter homines unquam existat pulchrius, aut robustius, quodve Deum et imperatorem conciliare, magisque placari possit, quam justitia, secundum jus justinianeum, testimonium; novell. 30. cap. 9. §. 1. Nec innocentia ullo modo punienda sit leg. 5. ff. de poenis. Atque defensionem quocunque tempore postulanti reo denegari non oporteat. leg. 18. §. 9. ff. de quaest. Cum satius sit nocentem dimittere, quam innocentem condemnare; nec in sinistram partem mihi verti, et interpraetari possit, quod anno 1688. orientalem Christianum militem ad amplectendam devotionem majestatis vestrae, quemadmodum id ipsum a pueritia mea fecerim, incenderim et collegerim, quoniam id mihi in aula caesarea demandatum, et desuper rescriptum caesareum ad generalem Veteranium expediendum resolutum fuit. Et quemadmodum triti juris est, quod bona intentio et bona fides nemini obesse debeat, neque merita punienda, sed magis praemianda sunt. Hinc omnem sinistram informationem atque vanam de me conceptam suspicionem corrui necesse est ex eo solo capite et motivo, quod directioni Heisslerianae et parere, simulque in Kladovam ad castra majestatis vestrae, quibus tunc serenissimus dux Baaden-

sis praeerat, me movere destinaverim, ad manus praefati ducis me dederim, ac jussum et ordinem, quo versus contra hostem nobis dimicandum foret, sollicitaverim. Verum enim vero, si a majestate vestra sacratissima (quod quidem mentem meam nunquam occupaverat) deficere intendissem, praesumendum est, quod ad salvandum me in castra baadensia me non movissem. Jdcirco cum incarceratio dicatur causa pia, mala mansio, propter squalorem, inediam, sollicitudinem, aëris communis ac libertatis naturalis privationem, ac diuturna incarceratio morti comparetur, neque diabolus inauditus jure condemnari possit; itaque sacratissimam majestatem vestram caesaream et regiam, per illam justitiam, quae aliquando judicabit justitias, humillime et submississime oro et obsecro, dignetur mihi, qui prope triennalem arrestum nondum examinatus nec auditus, perpessus sum, sanctam et salubrem justitiam administrare, et causam diuturni mei aresti examine, juxta qualitatem probati et perpetrati a me delicti, sepositis etiam omnibus meis meritis, me aut punire, aut secundo, me innocentem compertum, cum honore et praemio, ac damnorum refussione ex arresto dimittere; neque 3. inauditum et nondum quasi per triennium examinatum, in squalore carceris me semianimem per paucos, qui mihi adhuc supersunt, vitae meae dies interire sinere. Pro qua mihi administrata justitia majestati vestrae et hic in terris beatam vitam longaevam cum omnibus suis posteris, in coelis vero aeternum justorum praemium (quippe justus ut palma florebit, et sicut Cedrus Libani multiplicabatur) in hoc triennali arresto, ex corde voveo et opto.

Sacratissimae caesareae majestatis vestrae,

obedientissimus et devotissimus comes

Georgius Brankovics.

Slavo-Serborum, Rascianorum, orientalis Jllyriae et Mysiarum despotes, et a majestate vestra ad pristina antecessorum proavorum meorum jure postliminii restitutus.

58.

Превод одговора ћесара Леополда I на просбу српскога народа,[1] да се деспот Бранковић затвора ослободи.

Ми Леополд и прочаја:

Обштеству народа сербскаго во области нашеј угарској, а најпаче при Осјеку, Будиму и Коморану пребивајуштаго милост и всакоје добро јављајуште. Чрез комисара нашего цесарокраљевскаго будимскија крјепости смиренноподанија пункти вашја пријахом милостивјејше; изнихже между прочими во первих разумјехом, јако помјанути народ в војинственују службу нашу против обштаго имене христјанскаго супостата себе привручает, смиренноже просит, да би вина зауставленија графа своего Георгија Бранковича опасно изсљедована била. И аште виновен обрештетсја осужден да будет, аште ли же невинен јавитсја, из ареста отпуштен да будет. 2). Јако да би они могли усердњеје и охотније на бран исходити, и оружјем својим благоугодно служити, да будет им позволено, в мјесто поминаемаго Вожда их, јединаго второначалствујуштаго намјестника избрати. 3) Готовјејших себе приказујут бити к воспријатију оружији против обштаго непријатеља Турчина без војенија плати, точију би им и коњем их корм дан бил: и аште от турскаго јарма избавјатсја, в својих самовластних волностех да возмогут жителствовати. По том уже собственими потребованми и о хљебје својем против Турчина оружја

[1] Ову просбу у име народа поднели су у пролеће 1691 год. ћесару владика Исаја Ђаковић, и оштештовани Србин Адам Фелдвари из Коморћна, пошто се предходно договорили са несрећним својим деспотом.

воспријати будут, и благовјерност своју цесарокраљевскому величаству вјечно содержавати и засвидјетелствовати имут. 4) Да не би инаго народа војинству допуштено било похиштенија от непријатеља добитки от них отнимати и оторгати, да би неоскудјевше, до последнија капли крове против Турчина воевати могли; того ради на покорно предложенија сија пункти благодатно отвјествовати произволихом. Во первих убо о заарестованији Георгија Бранковича, није еште нераспознањеј ареста его причини, отпустити неможем; обаче јелико скорјејше о том премилостивно произволити будем и тогда совершенији отвјет сверху того вам учиним. На втори пункт: народ сербски от полковнаго њедра своего, мужа ускусна в военних дјелах и благовјерна, иже попеченије цјелија општини сего народа имјети и управљати может, да исберут, и нам потвержденија ради да представјат. (Не нељепо и сије вједати, охотнији читатељу, откуду пункт сеј начело своје имјет. Ва древњаја времена Угарских кралеј и сербских деспотов обичаји били хранимы ненарушно; егда сам краљ в поход походил, тогда и деспот ва лицје с воинством својим да будет; а когда краљ в мјесто себе намјестника посилает с воинством, тогда и деспотски намјестник со сербским воинством присуствовати долженствовал; на сеј убо цесарски отвјет за одержаније древнаго обичаја ва словено-сербскоје војинство деспотски намјестник и војинствени полковник избран и постављен бист Јоан Монастерли, житељ коморански.) На третији пункт премилостиву наредбу сотворихом, јако да Сербљем хоругвами нашими цесарокраљевским (јаже от единија страни свјатим крестом, а от другија царскаго орла знаменијем украшени по малих днех прислани будут) војујуштим, не точја хлеб, но и крјепкаја потребнаја приуготовленија от времене

на времја подаваема бити имјејут. На четверти пункт: Аште Бог благопроизволит, да в сраженији или каков град, њекоими воинственими четами оним под хоругвами нашими војујуштим Сербљем каковаја добит или пљен случитсја, никаковим образом недопуштаем, да придобитое восхиштение собственим их борением от непријатеља, или от њемецкаго или от угарскаго војинства они били би, восхитити и себје присвоити возмогут. Пачеже крјепко повељети будем полководцем нашим, јако да противопоступајуштих без всјакаго лицезренија ва поучение иним жестоко осудјат. И ради величајшеј храбрости в безпечност им Сербљем сију нашу милостињу допуштену бившу во воинствје цесаро-краљевском провозвјештенну бити да сотворјат. На пјати пункт: Јелико в сиље нашеј будет, всјачески настојати будем, богу поспјешествујушту, јелико скорше толико лучше, народ сербски в прежњаја их пребиванија новоустроителње паки вовести, непријатеље оттуду вспјат отгњавше. Хоштем убо, да народ сербски под собственим своим началоправленијем статочно до конца пребудет, и древними своими привилегијами от нашего величества благодатно дарованими, ва својих обичајах безмјатежно и ненарушно уживатисја возмогут. На шести пункт: Чрез канцеларију нашу краљево-унгарску дворнују, комитатом, Ђурскому, Коморанскому, Столнобјелградскому и Веспримском нарочно повељено јест, да речени сербски народ ни на каквија данки, или на зимнија квартери, и дајанија насилствовати неимут; или в купеческих вештах и трговинах препјатствија или преткновенија творити да недерзнут. Прочее ко храбрости их ободрајет, и вјаштшују цесаро-

краљевскују милост всјем и којемуждо благодатно објештавају. Данно бист в 1691. года Марта 24.

Леополдо.

Блашко Јаклин
јепископ Њитрански
Јован Махољани.

59.

Друга просба српског народа[1] поднесена год. 1692 ћесару Леополду I. ради ослобођења деспота Бранковића.

Всепресвјетљејши — — —

Прежде сих уже суштују истину вашему величеству препокорњејше представихом, јако чрез Симеона Ремингеп, и Христифора от Киндсберга, резидентов ваших в Константинопоље, ходатајством Панаота турскаго толмача прежде бившаја и древњаја наша волност, (в нејже прежде нападенија Турскаго жихом), објештаваема бист, и о сеј волности нашеј привилегијами всачески освједомљени и увјерени бихом вашими, под таковим уговором, аште против обштаго супостата христијанскаго оружје воспримем, јакоже от свјаштењејшаго величаства вашего в произведеније дјела сего и к возбужденију христјанскаго народа восточнаго јеже под варваром стењаштаго, грофу Георгију Бранковичу деспоту нашему, јеже под турскоју областију бившему, от нас избраному, њекаја милостиваја писанија и наредби ради обнародованија в

[1] После безуспешног покушаја са првом просбом, народ српски поднео је другу своју молбу, ради ослобођења свог деспота, после оне знатне победе, које су они под вице војводом Монастерлијом одржали код Сланкамена, разбивши коначно Турке, где је велики везир пао са 16000 Турака и где су задобили Срби 36 турски застава и многи војнички прибор. У нади, да ће ћесар, после сјајне победе код Михаљевца, уважити молбу витешког народа послали су са добивеним заставама подвојводу Монастерлију и МајораР упића, и они су у име народа поднели ћесару ову просбу, поменуте 1692 год.

земљах восточних вручена биша и к нам послана. Аште убо всја сија требованија и повеленија вашего величества речени Бранкович благовјерњејше исполнил, и во всјех странах христјанских восточних благомудренно провозгласил, и народ христиански под игом Турским стењашти к радостному воспријатју благоусердија Вашего величества тштателно устремил, и само урежденија и повеленија к нападенију на Турки, от полководцев Вашего величаства ожидал; невјеми обаче, чијим наважденијем и лестним доношенијем поминаеми Георгији деспот заустављен јест, и каја вина удержанија Его, јако триљетное уже мимоходит времја, отнелиже во арест взјат јест, и ва тол премрачној и смрадној темницје пребивает, јако и здравја уже лишаетсја дражајшаго. Пред љетом сим наши посланики послахом к свјаштен. Вашему величаству, отправленија ради дјел деспотових и Его освобожденија; но тшти к нам с драхлим сјетованијем, и жалостију кромје всакој утјехи возвратилисја. Чесо ради по изложенију отвјета на первое доношеније народне; јако јелико скорјејше о освобожденији его промислитсја окончањеј бившеј рати с Турками, еже кромје всјакаго сумјенија ниње бити может. Наипачеже поне на вјернија наша услуги милостивно смотрјети просим, јако кромје свјакија плати оружје воспријахом бољеје нежели 9000. человјек, и спомоштествовахом, благовјерно нападеније на Турки учинихом, и в оном кровавом сраженији, једва от стољетија слишаном, в предјелех Сланкаменских учињенном, двадесјат седм преизрјадних хоругв из рук варварских восхитихом, ихже по совершенији штасливија баталији пресвјетлому воеводје Бааденскому предахом, вручихом, и назнаменовахом. Кромје же всего преизјаштнују услугу своју над Турками Величеству Вашему показаннују свјежо представлајет народ, говорја:

окончаној уже бив. тој баталији на Михаљевцу, тресотни Серблљи Саву рјеку прешедше, тамо бјегуштим Турком проход заградивши всју војенују храну и все оружја от них отјаша. Разумјев сиа Арнаут Махмут Паша с 800. војинства својего при Паланках между Паратил[1] и Моравоју рјекоју на тјех тресотних Сербов напал, обаче Серби ови всјех их побили, малим њеким со студом отбјегшим. И девјат заслоних хоругв из рук их наши восхитили, ихже к преавгустњешим Вашего величества ногам здје покорњејше повергајем, и жизн нашу и кров противу обштаго супостата нештадјаште, објештавајем в благонадеждном уповании, јако нашего уарестованног Деспота, мужа ни ва каковом невјерствији необличена, ни уловљена, премилостивјејше простит и освободит. И јако народ наш свобожденијем Деспота под благовјејнством Вашего величества обрјетајуштисја презјелно утјешен бити имјеет: тако и оставшисја в турској области во вјерност вашему величеству прибавитсја, јеже имат бити во великое умаленије сили турској. Тако вес народ сербски под благовјејнством величества Вашего живушти покорњејше челомбијем, моленије творим, и настојим.

Свјаштењејшему кесаро-и краљевскому величеству Вашему, нижајшији и покорнејшији вси обште јако духовнаго, тако и мирскаго чина народа славено-сербскаго, болгарског, роксоланскаго и босанскаго јединокупно с прочими присовочетовани во Илирическој и в Мисијских областех иногда пребивши, нињеже странствујушти.

---

[1] Параћин.

60.

Србски народ сажаљевајући судбу свога деспота, трећи пут подноси своју просбу ћесару на концу године 1693. и преко својих посланика владике Исаје Ђаковића, Јована Монастерлије и тисућника Јована Димитријевића лично моли ћесара, да из затвора отпусти њиховог деспоту.

Августјејши и проч.

Јакоже за милостивјејшаго и свјаштењејшаго цесаро-краљ. величаства Вашего чрез војинствени дворни совјет 2. дне Априлија изданни манифест, имже нас в привилегијах наших милостивјејше потверждаете, и от земскаго обикновенаго данка, и прочаго таковаго отјагоштенија свободних провјештасте, пренижајша благодаренија возсилаем, с објештанијем в настојаште времја, јако непоштадим всјаческија крјепости и возможности с имјением нашим на обштују ползу истоштати, и супротив христијанскаго имене супостата Турчина ради божествених олтареј и кадилоприношенији храбрствено и мужествено сраженије творити, јештеже и кров нашу с животом ради христијанскаго и свјаштењејшаго цесаро-краљ. величества Вашего мирнаго пребиванија и безмолвија проливати будем. Тако к томуж свјаштено цесаро-кралевскому величаству вашему паки покорно молебними руками и коњенопреклоненми притекаем просителна моленија наша по сиље прежњаго под словом В. челобитија всенижајше повторјаем, и јединокупно представљајем о избавленији и отпуштенији прескорбнаго и пребеднаго и једва уже в четверољетном арестје смрадном неизумирајуштаго деспота нашего, которое заслуг ради и важњејших причин в прежнем прошенији представлених, и милостивјејше послушаније могло би било посљедовати: обаче никаковое еште в том призрение, ниже отвјета по желанију нашему получихом.

Нам обаче в том величајшаја потреба лежит,начеже всего народа нашего горјаште желание јест, јако да тојже Деспот наш, јако первоначалнаја глава наша, егоже мановенију народ србски, его нравам, распорјаженију и управленију привикнуви или стоит или падает, в первобитнују својy свободу возвраштен будет. Наипаче же и нужда того требујет в нињешне времја, егда варвар супостат сили своја новоустројајет, јако николиже прежде, присовокупљаја војинство своје великоју скоростију, воздихателну нашу жизн хотја разторгнути. Времја сије прежде всего взискует обшти собор присовокупив совјет с нашими сановники и началниками јако духовними, тако и мирскими учинити, о устројенији војинства, и промисље благопотребних требовании за содержаније тогож војинства. Јеште же и о том посовјетоватисја, каковим способом нам на тол лукаваго супостата, и его хитрости напасти и предсљедовати; обаче кол трудно сије било би в дјело произвести,јеже ли глава, ејже отсјечењеј бившеј, прочији уди мертви бити имут, еште заарестованијем в далшее времја от нас разлучена пребудет? зане једва ин кто, развје Деспот лучше и судити и нареждати может, каквим начином благоугодное војинство в народје нашем изобрјестисја, јеже би в особном с Турками и Татари сраженији начиње иним народам неизвјестним обучилосја: что дјела и примјери, како до сеље војинство Сербское противу невјерних варваров ополчашесја, и које добро содјела, јавје творјат, пачеже и всему миру знаема сут. И тојже Деспот наш в својеј особи, во времја осади Бечкија собственним примјером предлагајемују истину дјелом засвидјетелствовал. И по правдје, они премилостиви величаства Вашего верхуприведени манифест неимјел би силу и крјепост својy в смотренији на рукодержаније наших привилегији,

аште частопоминаеми Деспот нам от тол долговременаго ареста неотпустисја. Аште бо прочи вси пункти сопотверждени и крјепки имут содержени бити, непрјеменују надлежит знаменателње пункт цјатији, в словах приложити будем по силје вес труд, да богу поспјешествујушту, побједоносними оружији нашими народ сербски јелико скорше, толико лучше во их пребиванија прежде сего притјажанија новоустроителнје паки вовести возможем, непријатеља оттуду назад отгнавше. И хоштем НВ. да народ сербски под собственим своим начелоправленијем статочно пребудет, и древнија своја привилегији от Вашего величаства благоутробно позволенија и во своих обикновенија безмјатежно уживати возможет, и проч. убо, наипаче јелико управленија и учрежденија собственаго началства касаетсја, призрение имјети, сљедователње, и до глави, от нејаже сеј над народом Сербским в благовјерњешем вашему величеству повиновени волно изабрани и всемилостиво потвержден строитисја и управљати имат, относитисја и в дјело произвјести достоит, јако да глава сија свободна будет, а не утјеснајема. И аште би паче чајанија причина обштаго благополучија Деспотову освобожденију из ареста еште пособствовати, или благосовјетовати невозмогла, в таковом случаји права и правдољубије о прискорбном, и четирељетње во арестје суштем сем Деспотје нашем, јемуже жити мученије, а умрети, утјешеније ест, војујут и вопијут: јако и пред богом и пред человјеки превеличајшаја неправда, и обида ему дјетсја; по тому, јако от вјека њест слишано, да кто простих ради и ложних непштеванији и подозрјенији, јаже иначе и божијим судом всјачески запрештена сут, неуслишан, и недопрошен в темницу низринетсја и тол долговременим затвором возудержаваетсја в попраније правосудија, а на презрјение всего народа и

обштества нашего, јако и отечествија, строжајше и тјесњеше паче јавнаго њекојего и обштаго злодјеја, такового рода људије поне во времја означеност о вињe својеј вислушајутсја, и са обранами своими припуштајутсја, таже по обрјетенију вешти или осуждајутсја, или освобождајутсја. Может бити, јако Деспот на љеваја доношенија њекојего силнаго недоброжелатеља удержаваетсја, обаче таковији себе досеље ни тужителем бити, ниже доносителем јавно исповједа.

Кољ претјажестно осужденије и мученије человјеку биваeт наипаче великодушну, и тољ многочислен народ под својим управленијем и смотренијем имуштему республики и всему христијанству благополезну и к возраштенију того велми заслуженному, и храбрственаја дјела и безгодија, јаже превозможе, досади, их же претерпје, подвиги, ихже преодоље, и трошкови, ихже с лишенијем имјенија и временаго содержанија пачеже с бједствијем живота, особње приликоју толиких битках и сраженији непријазненними Турци и Татари, равње и посреством својих јему повјерившихсја Сербов, трајушту јему ужасному аресту сотвори, аште глагољу, всја сија услуги ни ва каковоје призрјеније приемлема бити невидјатсја; всјакому на разсужденије остављаетсја и на всеправеднјејшији величаства вашего суд возсилаетсја ради благоутробнаго собственаго испитанија. Кољ погибелно, јеже и достохвално бивајет, за спасеније отечества, и всего христијанства со заклетими супостати сражатисја, аште храбрствени поборници посље того за једино точију суетное подозрјеније во благоугодије врагом, мњаштимсја и хотјаштим купно бити и доброжелателем, в мјесто возмјездија и награжденија, в немилост впадше, без всјакаго вешти развидјенија, во узилишта низвергајутсја, и противу всјаческија правди и правици уздерждавајутсја? Что противу судеј-

скаго правила јест, сице по свидјетелству Улпијанову гласјаштаго; никтоже подозренија ради да неосуждаетсја; ибо лучше виноватаго отрјешити, нежели невиннаго осудити. И, подобајет освидјетелствованија свјетлшаја свјета полуденнаго взискати, а не о погрјешенији токмо непштевати. Далше: коль тјажестна вешт јест, да ва тјеснотах и во арест сушт, откуду и правдатисја јему тјажко, ни себје совјета, ниже иному помошт дати моги, иним обаче от него совјета и помошти требујуштим подавати нудитсја, јакоже често поминајемији Деспот наш, посље величаства Вашего, прибјежиште наше и утјешеније рода нашего повседневно и часто ради совјетодајанија от народа досажденија терпит, и како, аште возможно, жизњ своју погубити и кров излијати обштаго ради благостојанија и своих ему возљубљених, в нињешнаја времена готов јест. Зане убо ми сего частоименуемаго деспота нашего, јако отца отачества, паче же јако пречастну главу и управитеља, и по Вашем величествје најболшаго утјешитеља нашего, в первобитнују его волност и здравије возвраштенна видјети прерадостњејше желаем. Того ради ко свјаштењејшему цесаро-краљев. величеству Вашему, аки к звјезди спасенија нашего, с нижајшими челобиенијами сими паки притекајем и прибјегајем, ради добра всего христијанства, и возраштенија вјери соборнија, благоусердно мољаште и просјаште, во ежеби приведенија подвизателнија вини милостиво разсмотрјели, и благоискусно уредили, и Деспота нашего из тол мрачнаго, гнуснаго и долговременнаго ареста, услишавше моленија наша, благоутробњејше освободити изволили. Миже взајмње, аки под новоју присјагоју, со всем народом нашим објештајемсја всевозможним тштанијем свирјепјејших супостатов јако Турков тако и Татаров, јакоже и до сего времене творити начахом,

по сиље и крјепости нашеј прогоњати, и ва благовјерствији цјели и непоколобеми пребити и всја благопотребнаја спјешно и дерзновено изслједствујуште, вјечно остајем.

Арсеније Чрнојевић и

свеколики сталеж и редовници црквенски и световни, не иначе и наоружано војинство од народа народности Славнијске, а наиме: Срба, Бугара, и Расцијана или Тракијанаца босанских, заједно са спољном општином некадашњих становника источне Илирије и Мисије, а садањих заточеника и т. д.

61.

Препис писма патријарха Арсенија Чрнојевића које је писано 25. Маја 1689 године у Пожаревцу, где се у то доба бавио патријарх. У којем писму описује границе земаља и побројава остала непокретна добра, која су манастиру Раваници припадала, у данашњој кнежевини Србији, која су дарована истом манастиру од српских владалаца. У овом свом писму препоручује патријарх имање и добра манастира Раванице заштити народа српског.

Арсеније Чрнојевић, божиејy милостију архијепископ Пекски, Патријарх васјем Србљем и Блгаром, Далматији, Травунији, Врјетским островјем, западнаго приморија и белаго и прочим.

„Ва име и славу и част и похвалу пресветјеј, безначелњеј и јединосуштњеј и животворештеј нераздјелњеј Троице, глагољу оца и сина и прјесветаго духа, јединога, всевидјештаго Бога, иже вса от небитија ва битије приведшему, и словом својим саставлшему, и пресвјатим својим и животворештим духом утврдившему; и самохотним прјеступљением, завистију злобје начелника, от Бога удаливших се, и милосрдијем неоставлшаго погибнути рода человјечаскаго, рукопростртија ради, иже врлих древље наших праотец бившаја, но приклонив небеса саздавшаго, и от тље

60.

Србски народ сажаљевајући судбу свога деспота, трећи пут подноси своју просбу ћесару на концу године 1693. и преко својих посланика владике Исаје Ђаковића, Јована Монастерлије и тисућника Јована Димитријевића лично моли ћесара, да из затвора отпусти њиховог деспоту.

Августјејши и проч.

Јакоже за милостивјејшаго и свјаштењејшаго цесаро-краљ. величества Вашего чрез војинствени дворни совјет 2. дне Априлија изданни манифест, имже нас в привилегијах наших милостивјејше потверждаете, и от земскаго обикновенаго данка, и прочаго таковаго отјагоштенија свободних провјештасте, пренижајша благодаренија возсилаем, с објештанијем в настојаште времја, јако непоштадим всјаческија крјепости и возможности с имјением нашим на обштују ползу истоштати, и супротив христијанскаго имене супостата Турчина ради божествених олтареј и кадилоприношенији храбрствено и мужествено сраженије творити, јештеже и кров нашу с животом ради христијанскаго и свјаштењејшаго цесаро-краљ. величества Вашего мирнаго пребиванија и безмолвија проливати будем. Тако к томуж свјаштено цесаро-кралевскому величеству вашему паки покорно молебними руками и коленопреклоненми притекаем просителна моленија наша по сиље прежњаго под словом В. челобитија всенижајше повторјаем, и јединокупно представљајем о избавленији и отпуштенији прескорбнаго и пребеднаго и једва уже в четвероЉетном арестје смрадном неизумирајуштаго деспота нашего, которое заслуг ради и важњејших причин в прежнем прошенији представлених, и милостивјејше послушаније могло би било посљедовати: обаче никаковое еште в том призрение, ниже отвјета по желанију нашему получихом.

Нам обаче в том величајшаја потреба лежит, паче же всего народа нашего горјаште желание јест, јако да тојже Деспот наш, јако первоначалнаја глава наша, егоже мановенију народ србски, его правам, распорјаженију и управленију привикнуви или стоит или падает, в первобитнују своју свободу возврашлен будет. Наипаче же и нужда того требујет в нињешне времја, егда варвар супостат сили своја новоустројајет, јако николиже прежде, присовокупљаја војинство своје великој скоростију, воздихателну нашу жизн хотја разторгнути. Времја сије прежде всего взискует обшти собор присовокупив совјет с нашими сановники и началникамн јако духовними, тако и мирскими учинити, о устројенији војинства, и промисље благопотребних требовании за содержаније тогож војинства. Јеште же и о том посовјетоватисја, каковим способом нам на тол лукаваго супостата, и его хитрости напасти и предсљедовати; обаче кол трудно сије било би в дјело произвести,јеже ли глава, ејже отсјечењеј бившеј, прочији уди мертви бити имут, еште заарестованијем в далшее времја от нас разлучена пребудет? зане једва ин кто, развје Деспот лучше и судити и нареждати может, каквим начином благоугодное војинство в народје нашем изобрјестисја, јеже би в особном с Турками и Татари сраженији начиње иним народам неизвјестним обучилосја: что дјела и примјери, како до сеље војинство Сербское противу невјерних варваров ополчашесја, и које добро содјела, јавје творјат, пачеже и всему миру знаема сут. И тојже Деспот наш в својеј особи, во времја осади Бечкија собственним примјером предлагајемују истину дјелом засвидјетелствовал. И по правдје, они премилостиви величаства Вашего верхуприведени манифест неимјел би силу и крјепост своју в смотренији на рукодержаније наших привилегији,

аштечастопоминаеми Деспот нам от тол долговременаго ареста неотпустисја. Аште бо прочи вси пункти сопотверждени и крјепки имут содержени бити, непрјеменују надлежит знаменателње пункт цјатији, в словах приложити будем по силје вес труд, да богу поспјешествујушту, побједоносними оружији нашими народ сербски јелико скорше, толико лучше во их пребиванија прежде сего притјажанија новоустроителније паки вовести возможем, непријатеља оттуду назад отгнавше. И хоштем НВ. да народ сербски под собственим своим начелоправленијем статочно пребудет, и древнија своја привилегији от Вашего величаства благоутробно позволенија и во своих обикновенија безмјатежно уживати возможет, и проч. убо, наипаче јелико управленија и учреждениja собственаго началства касаетсја, призрение имјети, сљедователње, и до глави, от нејаже сеј над народом Сербским в благовјерњешем вашему величеству повиновени волно изабрани и всемилостиво потвержден строитисја и управљати имат, относитисја и в дјело произвјести достоит, јако да глава сија свободна будет, а не утјеснајема. И аште би паче чајанија причина обштаго благополучија Деспотову освобожденију из ареста еште пособствовати, или благосовјетовати невозмогла, в таковом случаји права и правдољубије о прискорбном, и четирељетње во арестје суштем сем Деспотје нашем, јемуже жити мученије, а умрети, утјешеније ест, вопијут и вопијут: јако и пред богом и пред человјеки превеличајшаја неправда, и обида ему дјетсја; по тому, јако от вјека њест слишано, да кто простих ради и ложних непштеванији и подозрјенији, јаже иначе и божијим судом всјачески запрештена сут, неуслишан, и недопрошен в темницу низринетсја и тол долговременим затвором возудержаваетсја в попраније правосудија, а на презрјение всего народа и

обштества нашего, јако и отечествија, строжајше и тјесњеше паче јавнаго њекојего и обштаго злодјеја, таковога рода људије поне во времја означеност о вињe својеј вислушајутсја, и са обранами своими припуштајутсја, таже по обрјетенију вешти или осуждајутсја, или освобождајутсја. Может бити, јако Деспот на љеваја доношенија њекојего силнаго недоброжелатеља удержаваетсја, обаче таковији себе досеље ни тужителем бити, ниже доносителем јавно исповједа.

Кољ претјажестно осужденије и мученије человјеку бивает наипаче великодушну, и тољ многочислен народ под својим управленијем и смотренијем имуштему республики и всему христијанству благополезну и к возраштенију того велми заслуженному, и храбрственаја дјела и безгодија, јаже превозможе, досади, их же претерпје, подвиги, ихже преодоље, и трошкови, ихже с лишенијем имјенија и временаго содержанија пачеже с бједствијем живота, особње приликоју толиких битках и сраженији непријазненними Турци и Татари, равње и посреством својих јему повјеривших сја Сербов, трајушту јему ужасному аресту сотвори, аште глагољу, всја сија услуги ни ва каковоје призрјеније приемлема бити невидјатсја; всјакому на разсужденије остављаетсја и на всеправеднјејшији величества вашего суд возсилаетсја ради благоутробнаго собственаго испитанија. Кољ погибелно, јеже и достохвално бивајет, за спасеније отечества, и всего христијанства со заклетими супостати сражатисја, аште храбрствени поборници посље того за једино точију суетное подозрјеније во благоугодије врагом, мњаштимсја и хотјаштим купно бити и доброжелателем, в мјесто возмјездија и награжденија, в немилост впадше, без всјакаго вешти развидјенија, во узилишта низвергајутсја, и противу всјаческија правди и правици уздерждавајутсја? Что противу судеј-

скаго правила јест, сице по свидјетелству Улпијанову гласјаштаго; никтоже подозренија ради да неосуждаетсја; ибо лучше виноватаго отрјешити, нежели невиннаго осудити. И, подобајет освидјетелствованија свјетлшаја свјета полуденнаго взискати, а не о погрјешенији токмо непштевати. Далше: кољ тјажестна вешт јест, да ва тјеснотах и во арест сушт, откуду и правдатисја јему тјажко, ни себје совјета, ниже иному помошт дати моги, иним обаче от него совјета и помошти требујуштим подавати нудитсја, јакоже често поминајемији Деспот наш, посље величаства Вашего, прибјежиште наше и утјешеније рода нашего повседневно и часто ради совјетодајанија от народа досаждения терпит, и како, аште возможно, жизњ своју погубити и кров излијати обштаго ради благостојанија и своих ему возљубљених, в нињешнаја времена готов јест. Зане убо ми сего частоименуемаго деспота нашего, јако отца отачества, паче же јако пречастну главу и управитеља, и по Вашем величествје најболшаго утјешитеља нашего, в первобитнују его волност и здравије возврааштенна видјети прерадостњејше желаем. Того ради ко свјаштењејшему цесаро-краљев. величеству Вашему, аки к звјезди спасенија нашего, с нижајшими челобиенијами сими паки притекајем и прибјегајем, ради добра всего христијанства, и возраштенија вјери соборнија, благоусердно мољаште и просјаште, во ежеби приведенија подвизателнија вини милостиво разсмотрјели, и благоискусно уредили, и Деспота нашего из тол мрачнаго, гнуснаго и долговременнаго ареста, услишавше моленија наша, благоутробњејше освободити изволили. Миже взајмње, аки под новоју присјагоју, со всем народом нашим објештајемсја всевозможним тштанијем свирјецјејших супостатов јако Турков тако и Татаров, јакоже и до сего времене творити начахом,

по сиље и крјепости нашеј прогоњати, и ва благовјерствији цјели и непоколобеми пребити и всја благопотребнаја спјешно и дерзновено изслједствујуште, вјечно остајем.

Арсеније Чрнојевић и

свеколики сталеж и редовници црквенски и световни, не иначе и наоружано војинство од народа народности Славнијске, а наиме: Срба, Бугара, и Расцијана или Тракијанаца босанских, заједно са спољном општином некадашњих становника источне Илирије и Мисије, а садањих заточеника и т. д.

61.

Препис писма патријарха Арсенија Чрнојевића које је писано 25. Маја 1689 године у Пожаревцу, где се у то доба бавио патријарх. У којем писму описује границе земаља и побројава остала непокретна добра, која су манастиру Раваници припадала, у данашњој кнежевини Србији, која су дарована истом манастиру од српских владалаца. У овом свом писму препоручује патријарх имање и добра манастира Раванице заштити народа српског.

Арсеније Чрнојевић, божиеју милостију архијепископ Пекски, Патријарх васјем Србљем и Блгаром, Далматији, Травунији, Врјетским островјем, западнаго приморија и белаго и прочим.

„ Ва име и славу и част и похвалу пресветјеј, безначељеј и јединосуштњеј и животворештеј нераздјељњеј Троице, глагољу оца и сина и прјесветаго духа, јединога, всевидјештаго Бога, иже вса от небитија ва битије приведшему, и словом својим саставлшему, и пресвјатим својим и животворештим духом утврдившему; и самохотним прјеступљением, завистију злобје начелника, от Бога удаливших се, и милосрдијем неоставлшаго погибнути рода человјечаскаго, рукопростртија ради, иже врлих древље наших праотец бившаја, но приклонив небеса саздавшаго, и от тље

мира свободившаго, многими образи пут покајанија нам даровавшаго, и от всакога рода избравшаго. Иже по благотворенију Богу угодивших сини и насљедники царствија својего саделавшему.Ових милостију ва светих црквах и бдјенији всенощтним,и славословљенији, иниже постима и зјелнијим вадржанијем, иже јест васем страстем отраженије, и к Богу присвојеније, иниже милостињами јеже к ништим требованије, и ка светим црквам рукопростртије, по господнем слову рекшему: блажени милостиви јако тии помиловани будут, и милујуштих вас ден помилован бити и насладити се господеви. Се убо мнози услишаше от светих писаниј и разумевше, јако неудоб васакому вишереченим исправленијем исправити, јеже и трудољубију, и о постех и воздржанији, и о инех сих подвигах, и увјерише се мислију и срцем, јако близ господ всем призивајуштим јего ва истину всем срдцем. Сјеже ва благочестији и христољубији настоешти времене прошадших многим желанијем ваздељевше, и светије божије цркве ваздвигших и украсивших блажени ктиторej, и благочастивијих и светопочивших цареј, душевнаго ради спасенија, искупујуште тљениим нетљенаја, и мимоходештим ва вјеки пребивајушта, и вјечних благ сподобише се са ангели ликоствовати, ва безконачние вјеки амин.

Елмаже прилучисе божијим самотренијем и нама смјеренијим и посљеднијим приставником великој цркви по милос. божијеј преосвештеном архијепскопу пекскому хаџи Арсенију ва царскују и свештенују обител монастир Раваници, на небеса вазнесшему се господу нашему Исусу Христу, јеже от основанија ваздвиже благочастиви и самодржавни всех српских и поморских земљ господин кнез Лазар, где и млогоцјелебније мошти јего нетљено почивајут, и преподобнаго оца нашего Ромила чудотворца. Видјехом бо трудољубноје јего усрдије

к зиждитељу Богу, многоје таштаније показавшему о сазданију и украшенију и рукопростртију к светому и божаставному вишереченому храму, са пророком глагољушту: господи вазљубих благољепие дому твојему и мјесто васељенија слави твоеје. Селаже и баштине приложив и васакије доходки частним својим хрисовулом утврдив ва потребу и укрепљеније светоме монастиру, и ва пишту божаставним иноком тамо живуштим; от нихше извесњејше показанијем царских грамот, разумјехом о всех вјештеј ванутрних и внешних, јаже ва писанији обрјетехом. Прво о синори монастирском, почавше од Јамника на Краљево, на брегеј, где молитве крстније чатут се; паки низ брдо на мермер, и одтоле испод бреста на варовник камен, и оттоле на прјеко Нуђавачким путем на дјебелу међу, и оттоле прјеко јаруга на беле брегове, и оттоле уз Дмину на Перивој, и оттоле старим путем на Студенику где рјека раваничка истиче, и оттоле на пресечену стену на Стубице и оттоле на Глумчеву ливаду на Одтавице, и оттоле преко дола низ брдо на Дугојевице и на беле воде, и оттоле на црјепов виноград, и оттоле на јелу, и оттоле уз реку на воденичиште црвену врбу под Сенскаја гробија на велики храст, и от толе брдом, право на Дједину стену, и от толе на Вучкову бару, и от толе паки на Перивој и метох Сисоје на Чрвнику на крстате Чрнице, и воденица на топлику и метоху, и воденица у Клисури на Ковилову, и воденица на Иванковцу, и ливада међу рјеком и јаругом, и бара ловиште насурско, и воденице на Ресави на Орашију под стеном, и воденица на Млави, и вир на Дунаву госпођин с липом и ливадица до Стубице. К симже всем приложена сут сјему 148. сел от светопочившаго кнеза, по различних местах, јаже ва свитку јего по числу именем опису-

јусе, васаким заклинанијем, и зјелним запрјештанијем јеже по пришаствију јему от здешнаго житија, никиме отјемљена бити. Сего ради наше смјереније сија видевше, изволихсмо сим нашим рукописанијем потврдити ва познаније грједуштим родом, јегоже Бог изволит српским земљами господствовати, такова понизно просим и закљинајем господем нашим Исус Христом и пречистоју богоматерију дјеву Марију са всеми светим, да от сих вишеречених вештеј никому недрзати, љубо что отнимит или умалит от обители ва своје битие. Јаже сут приложена ка светому храму от прежнаго светога ктитора и саздатеља частније обители, и сему нашему записанију небити разорену но поне утврждену вјечније роди прјебивати, јако да примите милост и мзду многу от Бога, покровже и заступленије пречистије богоматере, и по милостију кнеза Лазара, и от нашега смјеренија милостиво благословеније буди.

Месеца Маја 25. лета 1689.
у Пожаревцу.
(М. П)

Арсеније Чрнојевић с. р.
божијеју милостију
Архијепископ Пекски.

62.

Патријарх Арсеније Чрнојевић моли руско посланство у Бечу, да у својој представци царском двору помене и о устројству народа српског у Аустрији.

„Преблагочестивјејшее, превеличајшее, и полномошнејшее московское монаршее царское посолство! До лица земли клањајуштесја просим, да би во учреждаемих своих превисоких пунктах цесарскому двору, в двоих или триех пунктах о устроении православнаго

нашего народа славеносербскаго в своих прежде бивших земљах и државах, и утвержденин в закоње восточнија церкве премилостивјејше изволили воспомјанути, и утвердити. В глубочајшем смирении милостивјејшаго отвјета ожидају.

Смиренни богомолец и слуга, и патриарх
Арсении Чрноевич.

63.

Пуномоћије које је патријарх Арсеније са народом издао посланицима својим, кад су ону просбу народњу од 29 Авг. 1699 год. предали ћесару Леополду I. због деспотовог ослобођења. Види бр. 22 и 23 на стр. 46 — 63.

„Во извјестних великоважних дјелех, јаже вини обштаго добра и пребиваднија нашего состојанија паче же и служби велич. Вашего, јако и штастливих ваших оружии желатељејшаго противу Турков успјеха приращтенија касајутсја, њекоторија измежду нас депутирти показатели сего, за расправление и к желаемому концу приведение тјехже дјел, к августњејшему велич. Вашего двору, купноже и пред милостивјејшее Вашего велич. лицезрјеније отслахом и оправихом доволним полномоштием и властију еже дјелати и заклучити мошти, снабдјенних. Ихже дабисте благоутробњејшими ушеси послушати, и нижајшаја именем нашим предложитисја имјеемаја прошенија по врожденној своеј ко•коимждо вјерним своим подданним благонаклонности и отеческом објатии, равнију благостију припустити, а при том им вјеру несумњенну имуште и резолуцију своју милостивују сверху нижајших наших вождељенијах праведних основателних уштедрити, и јако да би посредством тоја и далше под августњејшими Вашего велич. крили заостати, жизн же и кров нашу мановенију и службје велич. Вашего жерт-

го ради вјеројатија тому, настојаштее наше полномоштное писаније, собственноручним нашим подписом и печати приложенијем подкрјепленное даем.

Најпонизнији капелан
вечито најподанији
Арсеније Черноjевић.
Источне Прве Јустијанове цркве
архијепископ и патријарх, и

најпонизнији и најподанији сталеж и редовници црквени и световни од народа наиме: Срба, Бугара, Расцијана босанских, са осталом општином негдашњих становника источне Илирије и Мисије, а сада у прогонству живећих.

66.

Ернест гроф Штаренберг командант Беча својим писмом до 24 Јула 1700 год. препоручује управи доње Аустрије, да тамошњи градски мађистрат упути, да нареди конак за Деспота Бранковића.

Благоугоднији господие и друзи, и проч.

Вашим благо и дружељубјам от прежде вједомо јест, јако уже от дванадесјат љет зде уарестованни сербски Деспот Бранкович, силоју дворнија резолуции, из кесарскија гостилници в градскују кустодију и убо в квартир златнаго медвједа пренесен јест. Но зане домаћин дом свој тамо с нова со всем зиждет, и тоја ради вини тојже Бранкович никакоже ту пребивалишта угодна имјети неможет: сего ради по причиње нужди сеја вашим дружељубијам со сим препоручити судих, јако да частопомјанути Бранкович во ин граждански конак и дом пренесетсја и намјестит, тако повељевајуштеј цесарској резолуции. Прочее ко услугам благољубији ваших препоручен пребивају, 1700. Јулија 24.

67.

Бечки маћистрат 30 Авг. 1700 год. одговарајући на писмо доњо-аустрјиске управе од 24 Јула 1700 год. да није обвезан давати квартир Деспоту Бранковићу, вели, да се деспоту остави на вољу, да себи нађе стан.

Високославное нижнија Аустрии правителству: и пр.

Превосходителњејши г. Ернест Ридингер свјаштењејш. Римскија империји граф от Штаренберг јако града верховњејшии комендант, јављаја, јакоже под А. јако от много времене, дванадесјат сирјеч љет, здје во градје уарестовани сербски деспот Бранкович, по јего цесаро-краљевск. величаства резолуцији, от ксенодохији в граждансу стражу, и убо в дом гостилни златнаго медвједа пренешен јест. Но понеже домаћин вознамјерен вес свој дом в нов здати, и за то далше тамо пребити тојже сербски деспот способа имјети неможет; из того убо повода предупомјанути г. граф от Штаренберг от милостеј ваших требовал, да би ради јего иное мјесто угодное прискорбилосја, воеже предреченнаго Бранковича во ин дом граждански мошти премјестити. Приимше убо налог сеј, да би сего сербскаго деспота предизјасненним образом во ин дом граждански преносити, и в гражданској кустодји содержати; ми, и прочи, јакоже предименуеми Бранкович из реченнаго хоспиталља без нашего знанија в дом тој златнаго медвједа вјемштен, и ту непремјенно чрез дванадесјат љет содержим јест, и без нашего содјејствија в томже домје гостилно пребивал: тако и далше кромје нашеја стражи и старателства намјеститисја и стрешти может, гдје и тако за ниње все предградие квартирами с царским двором и војинством осаждено јест: ниже ми когда ли би подобноје арестодержаније в домјех наших устроихом. И сије бо новоје уквартированије довољно худоје по себје сљедованије

naremur, quas eidem praevio modo extradandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die decima octava mensis Decembris. Anno Domini millesimo septingentesimo tertio. Regnorum nostrorum Romani 46, Hungariae et reliquorum 49, Bohemiae vero anno 47.

Leopoldus m. p.

Ladislaus Matyassovsky, m. p.
Episcopus Nitriensis.
Franciscus Somogy, m. p.

69.

Превод горње повеље ћесара Леополда I писане у Бечу 18 Декембра 1703 год. којом ћесар признаје некога Августина грофа Бранковића[1] као законитог наследника и носиоца презимена Бранковића, и узима овога Августина у закриље противу деспота Ђорђа Бранковића, као тобожног узурпатора презимена древне породице Бранковића.

„Ми Леополдо — — — — — — — — — —

Препоручујемо на знање садржајем предстојећих означујући свима, којих се тиче: да је наш верни, угледни и узвишени Августин гроф Бранковић,

[1] Из овога царског писмена види се цела махинација бечког двора противу несрећног Деспота Ђорђа Бранковића, кога је, противу сваког права, верoломна влада у граду Егру живог саранила, а овом повељом хтела да жигоше јадног Деспота Ђорђа пред светом као варалицу и као узурпатора туђег имена и титула. Јасна је цел ове дипломе. Православни Србин Деспот Бранковић, био је и у затвору опасни за Аустрију, исти ћесар који га је признао за српског Деспоту, коме је даровао титуле достоинства због његових заслуга, сада на подли начин лишава га имена и одличја, и кукавички подмеће некога лажног Бранковића (католика), да опасног Шисматика Деспоту Бранковића оптужи пред светом као варалицу.

Сваки зналац наше прошлости увидиће очиту лаж, која је у овој повељи изложена. Неки војвода Стеван Бранковић, учинио услугу римском императору Сигисмунду, што му је у помоћ дошао у поље Косово, и својом руком убио турског цара Мурата!!!

среством понизног меморијала свога, по начину свечаног противуречија, протеста и забране нами изложио овако: како је он доиста дознао, да је Ђорђе неки Бранковић, шизматик, одпадник од католичке цркве, пре петнајест година, и то 1688 године, случајно долазио пресветлом двору нашем, да по делу бошњачких крајева, за време прошлога турског рата с нами се договара, и да је од нас добио титулу грофа, доводећи своје порекло од колена војводе Бранимира, и да се прогласио за правога деспоту Србије, (но он није од исте линије доказивача, већ је био пореклом од лажне и измишљене линије војводе Стевана, који је војвода Стеван, године 1444 од Фридриха III римског императора прирођен римској држави, из тог узрока, што је Сигисмунду такође императору римском и краљу угарском, са деспотом Лазаром у помоћ дошао у поље Косово, и сукобив се са Муратом турским царем, истога Мурата својом руком убио, и тако је припомогао, да се добије победа), и тим је овом доказивачу, као правом и законитом насљеднику породице Бранковића веома наудио, и да се трудио, да доказивача са це-

---

И од овога јунака Стевана изводи своје порекло и своја права поменути „Августин Бранковић.“

Пошто ова дворска сплетка није имала успеха, то је позније двор неког новог грофа Павла Бранковића инсценирао. Мало ниже навешћемо писмо владике Пакрачког Совронија Подгоричанина писано Деспоту Бранковићу године 1704, у коме о истом Августину вели: „Вјем јако ва знателноје разуменије јест Вашему велможстсу о некојем лаже именујуштим се ва прозвании Бранковичком, иже от постојанија својего си подрјекла, Бранковичем прозивали.“ — — — — — — Даље вели владика, како је у свом меморијалу изјавио ћесару Леополду, кад му је овај јамачно препоручивао Августина: „Ми јединаго и тогожде нам и народом нашим осведелствованнаго Деспота имеем и вјерно познавајем, ва град Егер на пребиваније тамо нинђа от вас посланнаго, и инагоже паче того непознаваем иже ластивим сплетением себје јединородна тому показует. И тако почетно јего вселукаво измишљение, прјесеченијем скорим студнoју тамностију припуштено бист.“

лом његовом породицом лиши достојинства грофовског, које су ови од толико столећа мирно уживали. Према томе је пред нами противу преотете од поменутога Ђорђа Бранковића титуле грофовске, и противу присвајања измишљеног имена Бранковића, и ако је већ поменуте године 1688 25 Октомбра уложио протест негдашњи Мутимир Илијановић у своје и у име наше породице Бранковићеве, изнова је пред светом јавно и отворено противуречио и протестовао, да се честопоименованом лажном Бранковићу забрани, и поред забране и протестовања најпокорније молио, да би му овом противуречију и забрани и потребна писмена сведочба, ради будућег обезбеђења тужитељевих права милостиво издали и поделили, што закључисмо да се истом предходно таково писмо изда.

Дано у нашем граду Бечу у Аустрији, 18 дана месеца Декембра лета господња 1703. Краљевања нашег, римског 46, угарског и осталих 39, а Чешког 47 год.

Леополдо с. р. (М. П.)

Владислав Маћашовски с. р.
јепископ Њитрански
Фрања Шомођи с. р.

70.

Писмо владике пакрачког Совронија Подгоричанина деспоту Ђорђу Бранковићу писано у Пакрацу 6 Декем. 1704 год.

„Благородњејши и благозрачњејши и велможни деспота.

Ва духа светаго возљублени брате и госпо дарју, мње преваждељењејшији.

Прјевелми усрдњејшу и прјечстњејшу, синолјепнаго ти љубовија епистолију чрез многих врјемен много пожеланују ва число 16 августа чртану ва неру-

шимом сахрањенију с достојепним обетием числа и месеца благодарне васпримих; и важделевателним понуждением посмотривши, извјестно ва њу слежеште постигохом расуждением.

Ва првее изјављуете — — — — — — — ва страну нињашњаго ви пребиванија од царствујуштаго града мирно и безбједно шаствујуште чрез великој љутости зимној, здравствително до град Егер постигли јесте, идјеже жителствјено прјебивајеми они народ достољепној понизностију и љубовију неизреченој прјечастно вас прихватил јест.

И о сем и аз смерјени великим вазрадованијем душевним и тјелесним исплнивсја, прјевјечнаго Бога усрдно благодаре хвалим, сахранившаго ви и заштитивша од всаких прилог вражијих ва всем твојем путашаствији. Благоумномуже таковом тамошњему народу паки велељепно захваљујем, познавшему и усрдствовавшему всакоју частију к благоугожденију високородному ви величаствију.

Колми паче и непрјеможное о нех благоподвиженије нам предглаголете, јако светолепни их чин римско-католичаскии с мирским купно всесрдим благоподвиженијем вазрадети објештовајутсе при двјери августњејшаго ћесара, и ва заложное достовјерствие о вашем благополучњем овобожденији, себе поставити будут, такмо да величаствије ваше њедвоумствијем обзиретсе на јединокрвнаго својего народа. Се вјелик порок Словеном, се вјелика нагуба синовом србским, се прједивна вјешт всем слишештију, и аште бих рјекл, јако од нераденија нашег сја прикључише се. Ва истину јест вјешт и плачу достоина, но јаве јако од имуштих — — — — нашего ва руках сиа тако приразише се.

Синољепно еже ваше величаствије и сами бистрејше савјесте, коликих кратов глбоко старостнаго ми потру-

ждениja нострекох се, но в царствуjуштп град приходешти усрдствовах, jако от уст безчислним глаголанијем сице и мног састављених мемориалов прједанијем, нетолико о своих потребах, јелико о вашем благополучном свобожденији усрствовахом (Богу јединому знајемо јакоже и ва врјеме скораго једин от другаго разлученији, величаствију вашему глаголали јесмо. Јеже једину ауденцију васпросивше при непобједимејшаго дјела нађежателних дјел вашего високородства, да представем потружденијем. Сами же нам от таковаго намјерјења придржајуште зауставихом се.

Јако и по ненаждном разлученију с вами, многа о вас в римско царствујушти град подјехом стрвљенија, от ихже нижајшем пункту, простравејшим извјештенијем слово гредим представити ви:

Вјем, јако в знателное разуменије јест вашему велможству, о њекојем лаже именујуштим се ва прозвании Бранковичком,[1] иже от постаанија своегоси подрјекла Бранковичем прозивали се сут; по вашему же рјехом в тамошнују страну удаленију, великим труда положенијем василовати себе непоштедел јест, јеже в число имене високороднаго ви прозванија утвржденно себе пројавити да могут. Котори бо многоје тражил пришаствије мјерности — — во частелно досаж денијеваложил ест, њеким псевдополитичским ласканием обкружајуштини, што би своему намјеренију спомагателство от нас получијо.

Повњегдаже нам проразумевшим, јако таковим ласкателством, около двјерије наш вход отступает и скрипати вратом досажденијем творит. Љубавним јеже

---

[1] Види бр. 69 на стр. 196 и 197 повељу ћесара Леополда I. од 18. Декембра 1703 год. даровану неком Августину грофу Бранковићу. То је тај лажов, о коме владика Совроније у овом свом писму говори.

по вас васпаљенијем мужаства разјаривши се, меморјал приличнн свјетлости ћесарској составихом глагољуште: јако ми јединаго и тогожде нам и народом нашим отсведетелствованнаго Деспота имем и вјерно познавајем, в град Егер на прјебиваније тамо ниња от вас посланнаго, и инагоже паче того непознавајем, иже ластивим сплетенијем, себје јединоронда тому показујет. И тако почетно јего все лукаво измишљеније прјесеченијем скорим студнoју тамностију припуштено бист.

Таже потим мало њечто нам ваваспоменути град Виенну прјебившим августњејшаго ћесара повелителним декрета изрјеченијем, в нижнују страну своего, си народа снпспустити се да имеем, и по между их обрјетајуште се ва ратоборнаја сиа врјемена на службу великовјернују, јего свјетлости ћесарској благоподвизати их да вазсилуем, иже њеким числом от днеј чрез штаирски и хрватски пределов, даже и до срјемскије државн суште ва живих достигнувше, идеже јако по мјежду своја православнаја своја овчета и ниња обрјетајуште се — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

ваљајеми есми о неумекченим срдцем и ушесми неукроени род наш, иже о прикључившој се ниња в земљи угарској ребелији, в великом самуштени и страховани сатешњаем јест.

А сеј ради вини никако благонаставити или рекше упутити јест ми моштно. Што би ва нињашнаа велми приличњејша врјемена, опште народне свое посланике в цесарско краљевски двор отслали.

Елмаже јегда таковому намјеренију битност сачетати се вазможет, пр得вејшаго ва меморјал пункта, о свобожденију величаствија вашего оттуду сведетел иже

на небесех господ поставити вазрадети от всее душе и срца будемо.

Симже саршајуште триипостаснаго Бога пријечној благодати прједваручивше ви. остаем.

Дато у прјебивалиштное наше мјесто. иже в Шлавонији Пакрац. Месеца Дек. 5. љето 1704 год.

По духу светому богомолец
Епископ славонијски смјерни
Софроније Подгоричанин.

71.

Писмо патријарха Чрнојевића писано 8 Августа 1705 год. у Сентандреји затвореном деспоту Бранковићу у Егар.

„Благородњејши и ва Христа Бога благовјернејши господине, мнеже иже ва светаго духа сину прјеваждјељењејшији.

Многуразумнују јепистолију благољепнаго ти величаства, чрез приношенија служителнаго нашега архидиакона Василија васпријемше, и писана ва њеј са извјестностију прочтевше, увједехом, јако ва правду сбивајет се на нас, цара и пророка Давида псаломскиваспевателни глагол: аште не господ сожижде дом добродетели, ва сует ми маловрстијем својим труждајемсје. Темже праведно јако нијаково здание от јединаго камена жижде се.

Са милословнаго повељенија господња, множицеју силовахом испљњати, и својим мало врстним хритом, старовремење дрјевњејше падшаго стлпа Словјено србскаго одржаванија исправити понуждавали се јесми, отнуд себје непоштедевше, ни умноју, ни тељеснују, ниже паче и сташтевателноју дјесницеју, но јелико имјели јесми васаческоју јакостију без задржанија учинили јесми плнити и и васељенују сагљедуеј Господ. Мно-

гим бо и человјеком позор бист, усрдноје наше о својем стаде подвижение. Но сами суште без потребополазних помоштников, осуетихом се надјежди, и ва изњеможенији ваљаем сје. Темже невазмневај о прјеважделени мње, иже ва сјатем дусје господње, сиње и страдалче прјеблаоумњејши, јако пособствијем јаковим, от првој вакорјенившој се еже ва нас христовој љубви, умалити или изсахнути таковому благоухателному цвјету, что прјетворисје, но тајажде јест иже и да прјебудет произобилуе помежду нас ва сегда.

Ибо и објештано свое изреченије, пред сладковиднитим зраком бившее ва израженије ума сие њепрјеменили есми, но јакоже подобно јест било словом предњесли, и всем потребним извјестно ва слух посјејали, и ва таковом настојанији суштим нам еште ва Футошкое тржиштое мјесто, бјехом всех подвигли ка оному извршенију и поразмотренију општему разредише и списаше по чиновех и предељех, идјеже како приличност обрјетоше. Повњегдаже нам издано преднешено бист на славној комесији, тогда ва крајнских странах пришаствено обрјетшојсје и свејтлости ћесарској декретное изречение, јако отуду незакосњенији путшаствием отходешти ва Свети андреј скоро постигнути да вазрадим, и ва таковом самуштеном васклоњенији, от нас почето бившеје ва споменутое дјело, паки вакопано притаившисе и до нињa тако саљежит се. Зри прочее ва народје нашем небрјеженоје понурение, зри слабости разумнеј, зри неразмотренија синов. Слицу убо свјетешту се они боеште главоболствујут сном неведенија аки мраком под нерасзудној тамности закрити, јако толикому, и таквому нашему подвиженију, једним прстом рукопомоштвовати њехотеште. И како сами ва всем и о всех прјеодољевати да вазможем, аштеби и соломонскаа вса прјемудрост валивена ва нас саљежала се, стрпатному сицевому наро-

ду, никако благоугодити, и тех ва пут правдивији привјести не бихом вазмогли. Сами бо аште бихом имјели јакости праведнејшији судија вјест, јако непоштедним сапоможением учредити величаствие твое невазбранили бисе; но јако наплњенији суште духовнаго богатаства, и разума истинаго напојени, сами размотревше ка помишљенију себје вагрузити, от куду бихом и имели толиких врјемен нештедноју рукоју на четирех стран раздавајуште, аште бихом и царскоје које скровиште имели, до њина исташтенија својего крај доказало би. Где же пак јако наги и лишени всакого својего благопотребствиа, ва странах сих прјеселивше сје такву јакост имјети да можемо. Другоже пак објештаное нам, јеже от будимскије камари три тисушта форинтов издавание живности ради наше, нића и сиа нам исчишловати прјесташе,

От христианже Бог вјест, јако прјемаљејшу сапомагателнују ползу имејем; и ва толиком изнеможенији, и самих себје зрјеште, самуштајем се, и многажде и живота лишати ни сје приходит.

Но и посих јегда узрим себје достојна ка благостворенију Вашему, за истину радосни поташтанијем помошти Вам, јелико вазможени будет, објешавајем сје.

О прочежему и васпоменути наш архидиакон и благовјејнии служител, Василије; тамо паки извољеним нашим отсланием отшадши, пространејше от уст сказати господствију вашем может понизним своим благопрјеклоњијем

Симже, чртание словес савршивше, триипостаснаго божаства благодат да благо прјебудет са Вами, и ва вса свегда.

Дано месеца Августа 8, 1705. У Свјати-андреи

Милостију божиеју архиепискуп Ипекски, Словено Србски и всего Илирика Патриарх.

Вашего же величаства
Отац богомолствјени
Смјерени Арсение Чрнојевич с. р.

72.

Александар Каланек краљ. Судија у српским покрајинама подноси дворској камари свој извештај, а у истом своје мишлење, да се србски патријарх уклони из Славоније и из мале Влашке, како би римска пропаганда своје намере што лакше постигла. Ово је писмо писано у Осеку 7 Јула 1706 год.

Hochlöbliche Kays. Hoff Cammer.

Eur Excellenz vndt Gnaden, wass die Selben decretando an mich vnterm Dato Wien d. 21. Junij haben gnädig ergehen lassen, ist mir den 26. Ejusdem rechtens worden, daraus gehorsambst ersehen, dass ich einen Bericht erstatten solle, wie nemblichen der Herr Patriarch bono modo, von Pakarz,[1] vndt auss der Kleinen Wallachey hinnweg gebracht, vnd zuruckh werdten möge: zufolge dess gnädigen Befehls, habe mit des Commendirenten General Veldtzeugmeister Herrn Baron de Nehen Excellenz mich vnteredet. Wass dess Herrn Patriarchen seine anforderung dess Hausses, so Er zu Pakraz erkaufft, betriefft, ist eine Intricate Vndt Weith aussehendte Sach, in deme die amotion dess Joannis Lubibratich (welchen der Herr Bischoff von Agram, alss Einen vnirten Bischoffen zu gedachten Pakarz, undt der Kleinem Walachey zu installiren, in commisis gehabt), welcher solches Hauss vorhero besessen, so zu sagen hart wahr, vndt ehendter, alss der Herr Bischoff von

[1] Pakracz.

Agram dahinkommen ist, der Patriarch sich in der Kleinen Wallachey eingefundten, dass Hauss zu Pakarz nebst allen apertinentien vom ihme Lubibratich gekaufft, ihme Lubibratich also gleich fort, vndt wie die Rede gehet, nach Moscau verschickt, de facto aber der, von ihme Herrn Patriarchen eingesetzte Bischoff graeci ritus darinnen wohnet; die Hartnäkigkeit der kleinen Wallachey ohne zu wissen von wehme dieselbe fomentirt wird) machet ebenfalss Einen grossen argwohn, vndt wehre die Résidenz dess Patriarchen nicht wenig verdächtig, vndt weilen Euer Excellenz vndt Gnaden mir gnädig anbefohlen, darüber den Bericht zu erstatten, dahero mit gueten Gewissen gehorsambst berichte, dass weillen der Herr Patriarch bey seiner Nation in grosser Veneration stehe, vndt diesse auf alle weiss bei gueten Willen zu erhalten die noth erfordtet, dahero wehre meine onmassgebliche vndt vnuorgreiffliche Mainung, dass man den Herrn Patriarchen Ein oder dass andere Dorff vnweith Essekh geben thäte, so dan Er da gar gerne seine beständtige Residenz halten, vndt nicht seine Gedancken auff Pakarz oder die Kleine Walachey machen, sondern dass Hauss zu gedachten Pakarz den jetzigen Bischoff, welcher schon darinnen wohnet, überlassen, oder verkauffen werdte, so dan man ihme auch besser von Essekh observiren, auff sein thun vndt lassen ein vigilantes Aug haben kunte, welches Euer Excellenz vndt Gnaden zur gnädigen Consideration gehorsambst anheimb stelle, verbleibend.

Euer Excellenz vnd Gnaden
Essek den 7. Julij anno 1706.

gehorsambster
Alexander v. Kalanekh Praefectus
et Judex Regius.

73.

Ђенерал гроф Хајстер јавља ђанералу барону Куклен**дару, како је по заповести ђенерала грофа Старенберга предао Оберкапетану Илији Јакшићу кућу и неке земље у Фрајштадлу. Ово је писмо писано у Бечу 16 Јула 1708 год.**

Wohlgeborner Freiherr.

Hochgeehrter Herr General-Wachtmeister; demnach von den Herrn Feldmarschallen Grafen Guido v. Stahrenberg dem Ober-Capitän Illia Jacksiz in Ansehung seiner trey geleisteten Diensten und erlidener harten Gefangenschafft, des Rebellen Georgii Sinka zu Freistadt liegendes Haus, mit denen hier zur gehörigen Acker und Weingarten geschenket hat, und nun ich ebenfalls diese Donation hiemit confirmire. Also wolle der Herr General-Wachtmeister gedachten Jacksic besagtes Haus einräumen, und indessen als den Ackern und Weingarten Besitzung keine Hindernuss widerfahren lassen wohrmit Verbleib des Herrn General-Wachtmeister.

Wien den 16. Juli 1708.

Dienstschuldiger Diener
Graf v. Heister. m. p.

На полеђини стоји:

Monsieur le Baron de Kukländern[1]

General de Bataille, et commendant de sa Majeste
Jmperial.

74.

Ђенерал куклендер команданти града у Острогону у свом допису из Беча од 9 Фебр. 1709 год. према горњем писму ђенерала Хајстера, предлаже да се уступи кућа и

[1] Потомак породице ђенерала Куклендера умро је пре 30 година у Будиму. Види прву свеску споменика из будимског архива бр. 41 страну 61.

земље оберкапетану Илији Јакшићу, као накнаду за претрпљењу штету за време његовог сужанства код Куруца Ракоцинних, и што је имао да прими од Ерара 700 фор.

Dass Vermög Vorstehender Verechnung der Unterschriben Rätzen Capitän Herr Elias Jacksits nichts mehr noch weniger, als was gegenwärtige Rechnung in sich haltet empfangen, mithin die restierende 700 fl. von dem könig. Erario noch wirklich zu empfangen und zu fordern hat; thue nicht allein der Warheit gemäss hiemit attestiren, sondern dargestalten dahin gehorsam recomandiren, dass ihm solcher rest (in Ansehung sich diser Capitän in allen Okkassionen, wie es die könig. kriegs-diensten erfordert, so wohl und getrey Vorhalten, das er billig zu consideriren undt einer Reremuneration würdig wäre) die helfte im Gold (damit er sich wider mundiren könne, dann er alles von Feindt verlohren, undt 9 Monate gefangen gesessen, und keine Dienst bei den Feindt gar nicht anehmen wollen die andere helfte in ein und anderen kleinen Grundstückzen zu Gran, wie schon vorhin gehors. berichtet, abgestattet werden möchte, dann obengemelte Grundstückhe ohne dem sonst wüstligen bleiben müsten, weillen Keine leidt alldort vorhanden, welche solche umarbeiten könnten. Actum Wien den 9. Februar 1709.

Von Kukländer General-Feltwachtmeister und Commendant zu Gran. (L. S.)

75.

Просба деспота Бранковића написана у Егру 29 Септембра 1711 год. коју је поднео руском цару Петру великим молећи га поново, да код новога ћесара Карла VI поради на његовом ослобођењу, и да му помогне и новцем, како би свој друг исплатио.

„Пресилнејши и преблагочастивјеши божијеју милостију автократор царе и велики кнеже, монархо всего

православнаго васеленства, мнеже убо господару премилостивнејши.

Монархијско превелико славно царско ти величаство божаственим самотренијем васпомени во град Видни[1] при кесару римскому бившу царско му ти величаству, от превишњаго Бога данују ти благодет обештавшу мне рабу својему словесими сими царскими осведетелствован обештаваније изрекше, јако превишњаго Бога Христа спаситеља нашего ради неоставити будет царско ти величаство мне во напасти сеј неповинној страдати, но по великој благодети и милости, и по многим штедротам царскаго ти величаства избавити мне будет от напаствованог сего узилиштнаго неправеднаго и неповвинаго заустављенија.

Второ јеже пресветлејше царско ти величаство васпомени, јако неци државнејши древни цареви и велики кнезови сујетним вниманијем изгибшаго дна имели сут того дна прошаствије, ва немже дну нијединy благодет никтому придаванијем не иследствовали сут: пачеже убо светаго Павла апостола ка Колосајем посланије васпомени превисоко непобедимо царско ти величаство, рекшаго убо: поминајете моје, благодет са всеми вами амин. Колосајем гл. 4. зач 261, и паки: љубеј бо друга закон исплнив, или паче реку скончав. Рим, гл. 13 зач. 111. ва таковују премилостивнују и благополезователнују благодет царскаго ти величаства савршено упованије имеју, и покорним уничиженијем просим и умилно челом бију по благодетном царскому ти величаству благопомоштному обештованију.

Третијеже; пренепобедимејше царско ти величаство васпомени, јако ва лето битија 7219 (1702) царскаго ти величаства полномоштним послаником Про-

---

[1] У оригиналном рукопису стоји „Видни“ место Виенни.

копијем Богдановичем Возничином ва срочно изложителни биваjеми пункти и о мојему свобожденију слово речено бист; но убо тогда дело савршено несконча ваjемо бивши, ва будуште време дело продлжимо бист даже и до сего часа; јакоже јавно зримо предстоит ва ответно вараздавање римскаго кесарског величаства, иже зде латинским и немецким језиком списано под знаменитим сим словом А. предаваjет се.

Четвртимже числом — пресилнејшему и премилостивјешему царскому ти величаству вазвештаваjуште, јако от многолетнаго времена ва узилишно сије неправедно и неповино заустављеније бившу ми, ва многи долг вападнути мне случимо бист, јако зде ва град Егру, тако и ва град Видњу. Јегоже ради помилователну милостињу прошу, да себе откупити, и биваjеми длг вазвратити: такождеже и жилиштно моје кормленије имети да вазмогу, от превелико славнејшаго царскаго ти величаства, да сабудет се реченоје: блажени милостиви, јако ти помиловани будет. Мат. гл. 5. зач. 10.

Сихже убо всих васпоменути вини ради, изволи преблагочастивјеше царскоти величаство јединим својим послаником власнују си грамату прислати к римскому кесарскому величаству ради свобожденија мојего по изложителному вишереченому кесарскому обештаванију и декретној резолуцијеју; и тако убо свобождену ми бившу, реченим царскаго ти величаства послаником јединокупно на поклоненије царскому ти величаству пријати да вазмогу. Јеже благополезној благодети ради православно царскому ти величаству, от небесних с више сходештих даров, мзда вараздаваjема да биваjет, јакоже иногда Авраму благоверному вадана бист. Бит. гл. гл. 15. стих 1.

Симиже преславно монархиско ти царско величаство превишњему Богу вседржитељу приваручаваjу.

Преславно монархијско царскомути величаству.

Дано ва град Егра називаеми ва Чешку королевској области бивајеми месеца Септемвриа 29. лета Христа спаситеља 1711.[1] Битиажс миру 7219.

Препокорнејшим смирением пребивајуштеј
служител,
Георгије деспот Прво-Јустинијански
отачествији, и васој Славено-Србској Илирији
и Мисијам и проч.

С поља на полеђини стоји написано:

„Пресилнејшему и преблагочастивејшему божијеју милостију автократору цару и великому кназу Петру Алексијевичу превеличајшему монарху московскому, и всего православнаго васеленства, мнеже убо господару господару премилостивејшему, препокорнејшим смиренијем даваздаетсе.

76.

Списак докумената, која је Деспот Ђорђе Бранковић 12. Јануара г. 1700 подносио комисији Неоаквистичкој, као доказе, како је његова породица дошла до власништва доле набрајаних спахилука у Угарској и у Ердељу. Оригинал ове спецификације преписан је и издат из регистратуре царског архива.

На истој спецификацији стоји написано руком Деспота Ђорђа „№ 5. Anno 1700 die 12. Januarii et sequentibus.“

Сама спецификација овако гласи:

„Coram excelsa Commissione Neoaquistica producta sunt quaedam literalia instrumenta illustrissimi Domini Comitis Georgii Brankovich, Slavo-Serborum et Rascianorum Despotis etc. hac serie: ratione bonorum ma-

[1] На оригиналном рукопису написао је деспот Бранковић сам својом руком горњи датум. Тако исто написао је својом руком и ове речи: »Прошаствије Елчиами тогожде лета месеца Ноемврија 11 дан.« И потоме је извесно, да је Деспот још и месеца Новембра 1711 год. жив био. Међутим госп. Александар Стојаковић у књизи својој: „черте живота народа србског“ на стр. 41 вели, да је Деспот умро 19 Септ. 1711 год. У Минетијевој кућној кроиици, а тако и на старој слици деспотовој у карловачкој патријаршији назначено је да је Деспот Ђорђе умъро 19 Дек. 1711. године.

копијем Богдановичем Возничином ва срочно изложителни бивајеми пункти и о мојему свобождениіу слово речено бист; но убо тогда дело савршено несконачавајемо бивши, ва будуште време дело продлжимо бист даже и до сего часа; јакоже јавно зримо предстоит ва ответно вваздаваније римскаго кесарског величаства, иже зде латинским и немецким језиком списано под знаменитим сим словом А. предавајет се.

Четвртимже числом — пресилнејшему и премилостивјешему царскому ти величаству вазвештавајуште, јако от многолетнаго времена ва узилишно сије неправедно и неповино заустављеније бившу ми, ва многи долг вападнути мне случимо бист, јако зде ва град Егру, тако и ва град Видњу. Јегоже ради помиловагелну милостињу прошу, да себе откупити, и бивајеми длг вазвратити: такождеже и жилиштно моје кормленије имети да вазмогу, от превелико славнејшаго царскаго ти величаства, да сабудет се реченоје: блажени милостиви, јако ти помиловани будет. Мат. гл. 5. зач. 10.

Сихже убо всих васпоменути вини ради, изволи преблагочастивјеше царскоти величаство јединим својим послаником власнују си грамату прислати к римскому кесарскому величаству ради свобожденија мојего по изложителному вишереченому кесарскому обештаванију и декретној резолуцијеју; и тако убо свобождену ми бившу, реченим царскаго ти величаства послаником јединокупно на поклоненије царскому ти величаству пријати да вазмогу. Јеже благополезној благодети ради православно царскому ти величаству, от небесних с више сходештих даров, мзда ваздавајема да бивајет, јакоже иногда Авраму благоверномуваздана бист. Бит. гл. гл. 15. стих 1.

Симиже преславно монархиско ти царско величаство превишњему Богу вседржитељу приваручавају.

Преславно монархијско царскомути величаству.

Дано ва град Егра називаеми ва Чешку королевској области бивајеми месеца Септемврна 29. лета Христа спаситеља 1711.[1] Битиажс миру 7219.

Препокорнејшим смирением пребивајуштеј служител,

Георгије деспот Прво-Јустинијански отачествији, и васој Славено-Србској Илирији и Мисијам и проч.

С поља на полеђини стоји написано:

„Пресилнејшему и преблагочастивејшему божијеју милостију автократору цару и великому кназу Петру Алексијевичу превеличајшему монарху московскому, и всего православнаго васеленства, мнеже убо господару господару премилостивејшему, препокорнејшим смиренијем да вздаетсе.

76.

Списак докумената, која је Деспот Ђорђе Бранковић 12. Јануара г. 1700 подносио комисији Неоаквистичкој, као доказе, како је његова породица дошла до власништва доле набрајаних спахилука у Угарској и у Ердељу. Оригинал ове спецификације преписан је и издат из регистратуре царског архива.

На истој спецификацији стоји написано руком Деспота Ђорђа „№ 5. Anno 1700 die 12. Januarii et sequentibus.“

Сама спецификација овако гласи:

„Coram excelsa Commissione Neoaquistica producta sunt quaedam literalia instrumenta illustrissimi Domini Comitis Georgii Brankovich, Slavo-Serborum et Rascianorum Despotis etc. hac serie: ratione bonorum ma-

[1] На оригиналном рукопису написао је деспот Бранковић сам својом руком горњи датум. Тако исто написао је својом руком и ове речи: „Прошаствије Елчиами тогожде лета месеца Ноемврија 11 дан.“ И потоме је извесно, да је Деспот још и месеца Новембра 1711 год. жив био. Међутим госп. Александар Стојаковић у књизи својој: „черте живота народа србског“ на стр. 41 вели, да је Деспот умро 19 Септ. 1711 год. У Минетијевој кућној кроници, а тако и на старој слици деспотовој у карловачкој патријаршији назначено је да је Деснот Ђорђе умъро 19 Дек. 1711. године.

77.

Превод горње спецификације Бранковићевих породичних добара.

„Преузвишеној комисији Неоаквистичкој представљени су неки писмени документи пресветлог господина Ђорђа грофа Бранковића, Деспоте Словено-Срба и Расцијана и т. д. овим редом: од добара по материнском дединству, а поднео их је његов пуномоћник изврсни Стефан Бајзат.

Бр. 1. Пренос даровница војводе Сигисмунда (Ракоци) на подпуну властитост тврдиње **Арад**, такођер на подпуну властитост на варош истог имена; даље свеколиких миљкова: Балкан, Чичер, Шијофок, Баћа, Бикач, Сенђурђ, и Сент Иван, који леже у арадској жупанији, са додатком племићких права, уступљених 160 војника из Липова. Подписан је овај пренос у Београду[1] 18 Августа год. 1607, а издат је од Велико-Варадског каптула у Суботу на дан пре Св. Вита и Модеста мученика, год. 1620.

Бр. 2. Писмено о вечитом ослобођењу поседничких делова у имаовинама: дољем и горњем-**Чиљу**, и целокупних миљкова: **Ваљена**, **Расточа**, **Талађа** и **Кременца** у Зарандској жупанији, уступљених од **Михајла Талађа Михајлу Корди**, са увршћеним сагласијем Принципа, 12 дана месеца Јануара год. 1618 у Београду, а издато је ово писмено од Великоварадског каптула, истога дана на дан Свете девице мученице Луције, год. 1647.

Бр. 3. Даровница Сигисмунца владица[2] Сави[3] на свеколике и читаве миљкове: **Бруснк**, **Радманов**-

[1] Alba-Julia-Gyula-Fehérwár Ђула-Београд варош у Ердељу.

[2] Јенопољском.

[3] Бранковићу.

ци, Милиткоч и Зубатил[1] у жупанији Арадској под датумом: у Клужу[2] 28 Јуна год. 1607.

Под словом Е. Чиста статуција господина већ именованог Принципа у Липови, извршена 16 дана статуције год. 1607.

Бр. 4. Даровница принципа Гаврила (Бетлехена) на целокупна и подпуна посадништва: Иванић, Сарча, Зелдеш Томашиште и Бечеј у Тамишварској жупанији. Подписана у Сибину 26 Априла, год. 1611. а дарована Расцијанским војницима.

Бр. 5. Још једна даровница (принципа) Гаврила на миљкове: Херњак и Копач у Темешкој жупанији, издата Лаврентији Секељу и Јовану Кашпару Липовском, под датумом у Београду 19 Маја год 1608.

Под словом К. Чиста статуција гореименованог Принципа у Липову, оне исте год. статуције, год. 1611 извршена.

Бр. 6. Нова даровница Принципа Гаврила 170 војника Србима из Арада, на властеоске делове Арок и Шаг, у Арадској жупанији, са додатком потврде права старијег (госп.), које је још раније постајало на истим добрима од истих даровача подарена у Београду, 7. Маја год. 1627.

Бр. 7. Даровница Сигисмунда Ракоци Владиславу, Рацу у Липи на власништво места Онуш, издата у Београду 20 Августа год 1607.

Под словом М. Чиста даровница на исто поседништво именованом даровачу год. 1608, 20 Јуна у Липови, експедована 16 дана ове статуције.

Бр. 8. Заштитно писмо приликом напуштања војничког места Арадским војницима. објављена жупанији Зарандској, издата у Београду, 2 Августа год. 1607.

[1] У спецификацији под бр. 79 стр. 218 стоји „Subatu."
[2] Клуж — Kolosvár — главна варош у Ердељу.

Бр. 9. Инсталаторно писмо Принципа Гаврила издана Јовану — бек, Владиславу Порколабу и Стевану Тромбиташу, подписано у Београду 20 Новембра год. 1610, са придодатом даровницом поменутих даровача на поседништва: Керестур, Надаш и Годиново-село.

Веран извод — —
регистрован.

78.

Оберкапетан Јован гроф Бранковић посинак Деспота Ђорђа и поглавица сомборска[1] подноси молбеницу своју Принцу Јевђенију Савојском, председнику дворског војеног савета, молећи; да својим упливом подејствује код ћесара Леополда, да му се уступи наслеђе, што му је оставио његов пок. поочим Деспот Бранковић.

Durchlauchtigster Fürst!

Gnädigster Herr! — Eure Durchlaucht geruhen, mittels gegenwärtigem gehorsambst sich vortragen zu lassen, was massen meine Vor-Eltern in dem König: Hung: und Fürstenthum Siebenbürgen verschiedene Gü-

---

[1] Овај Јован пореклом је од »Липовски« Бранковића, кога је Деспот Ђорђе Бранковић, као свог рођака узео к себи за »Постелника« још за прво доба свога сужанства у Бечу. Рајић помиње овога Јована у „Прибавленију“ на стр. 365: »-- — — Постелника (јегоже Деспот од својих сродников, иже в Темишварском Банатје в Липовје пребиваху, од онудуже и Липовским називалисја, при себје имјев отрока, без родителеј оставшасја,именем Јована. Сеј первјее младенческу службу при Деспотје испољњал, потом приспјев в јуношески возраст, вторим постелником от него поставлен бист), иже и до смерти при Деспотје испољњал, а умершему Јему, графскују диплому Јего и насљедије получил, и Обер-капетаном в Сомборје бивши, два сина родил и воспитал: Николаја и Јована Бранковичев, котори и до днес с отраслими своими в Петроварадинској регименти служат.« — — —

Поменути Оберкапетан Јован гроф Бранковић у овом свом писму назива Деспота Ђорђа „отац“ (Vater), но јамачно из љубави и поштовања према своме добротвору и поочиму Ђорђу. Овај Јован био је јамачно синовац Деспота Ђорђа и Саве митрополита Сибинског, који су рођени у Липови варошици близу Арада.

ter, jure haereditario vor der letzen Belagerung der Stadt Wien besessen, und solche hernach nachdem (sic) durch dem darauferfolgten Türken-Krieg Verloren haben. Wann nun aber alloberwelte (sic) Güter durch die glorreiche Waffe Ihro Kayserl. May. Leopoldi primi ruhmwürdigsten Andenkens an wi(e)derums eroberet und unter die neo-aquistische Commission[1] saien gezogen. Vor dem also hat mein Vater Serbischer Graf Georgius Brankovich Rasciae Despotes ums Restituirung sothanner Güter allerhöchsten Orten angelanget, und würde solche auch sonder Zweifel erhalten haben, sofern er nicht nach Eger in Böhmen zu gehen wäre befehlet worden. — Allwo er endlich(n) die Schuldt der Natur bezahlet, und mich zu seinen Erben aller seiner hinterlassenen Güter instituirt hat, worauf also dann Zinhorslöf Hof-Kriegs-Rats als nach dessen zeitlichen Hintritt befunde(n) Christen sigilliret, und nur nach meiner legitimation als Erbe anwiderums restituirt. Nachdem aber nicht allein in Hungarn eine Rebellion sich emporgethan, sondern auch ein Türken-Krieg darauf erfolget, und ich meiner obgehaltenen militärischen Schuldigkeit halber hirinfals keinen Passum habe tentiren (sic) können, als habe ich alljetz(o) meinem untertänigsten Recurs zu ihr k. Majäst. durch ein schon überreichtes Memorial genommen, anbei aber Ew. Durchl. gehorsamst bitten wolle, dass höchst dieselbe in Ansehung der, sowohl von meinen Vorfahren als auch von mir selbst Er. Durchl. wohlgekannte treugehorsammst geleistete Dienste — um die von meinem VorEltern und Familie her mir rechtmässig zugehörigen Güter[2] wiederum in Possesion zu

[1] „Commissio Neo-aquistica," то је била комисија, која је испитивала права дотичних власника на земљишта у ново добивеним (neo-aquisitis) земљама.

[2] Оберкапетан Јован приложио је својој молби и списак добара, који саопштавамо у бр. 69, на стр. 218 ове свеске.

bekommen, mit dern gnädigst verleihenden Vorworte und patrocinio bei ihro k. Maj. zu secundiren geruhen mögten, welche höchste und hochfürstl. Gnade mit alltrefflichster Submission lebenslang erwähnen (sic) werde.

Ew. Hochfürstl. Durchlaucht meines gnädigst. Herrn

Unterthänigster Diener
Comes Johannes Brankovich
Caput Somboriensis.

С поља:

Ihro Durchlauchtigsten Herrn Eugen Prinzen zu Savojen . . . .
. . . .
. . . . , ...

Comes Joanes Brankovich
Caput Somboriensis.

79.

На другој страни Јованове молбенице, написан је списак добара, која су припадала породици Бранковића.

Specificatio bonorum familiae comitum Brankovich.

1. Arad, cum castro ibidem, at praedia integra, Balvan, Csycsier, Miotot, Bathya, Bikacs, St. Georgy, St Ivan et Mikalaka in comit: Arad: —

2. Alsocsyly, Felseöcsily, Valyen, Rastorz, Talay, et Kremenasza, in comit: Zarand: —

3. Radmonovze, Melyitkoza, Brusnyk, Subatu,[1] in comit: Arad: —

4. Luncatelek, Sunamisek,[2] Zorechya, Zeöldes, Tamosek,[3] Bechey, in comit: Theömos: —

5. Hernyak, Copocz,[4] in comit: Theömos:

---

[1] У ранијој специфікацији самога Деспота (види бр. 76. стр. 212.) стоји »Zubatil« а не »Subatu«.

[2] „Lunkatelek Sunamiesk" непомињу се у спису под. бр. 76. а место »Zorechya« стоји »Sarcsa«.

[3] У ранијој спецификацији стоји „Tomasiste".

[4] »Kopacs«.

6. Arok et Sagh in comit: Arad: —

7. Posessio Onnus, in comit: Theömos: —

8. Körestur, Nadas et Godinova szella, in comit: Arad: —

9. Podrog cum ad se pertinentibus ceteris bonis, in comit: eodem: —

80.

По молби истога Оберкапетана Јована Бранковића липовског, решио је царски војни Савет у Бечу 6. Августа 1715. год. да му се по смрти деспота Ђорђа Бранковића издаду овога артије као породични документи.

Was bay uns Johann Brancovitz von Lippa mehren über überkhombung preis zu Egger gestorbenen Vaters gewesten Despots in Rascien hinterlassenen Schriften bittlich angebracht habe, solches ist aus den Anschlus mit mehreren zuersehen.

Wann nun vor nöthig vernehmen wir dass, sothan Schrifft vorlauffig durchsuchet, umb sodann (jedoch mit Vorwissen des Eggerschen Stadt Magistrats, und des alldort befindliches credits partheyen, welche vermutlich darumb so wenig bedeuthung darhero tragen, als solche Schriften die documenta Familiaě seyn solle) sambt der darüber aufrichtende original Specification allhier zu der Kayserl. Hofkrigs-Canzley, und zwahr zu händen des (titul.) frey angeschaft werden soll.

Solchemnach wollen der Herr Graff zu behöriger Vollziehuug dieser Verorduung an dessen Behörde nacher Egger das weithere ergehen lassen.

Wienn 6. August 1715.

Nomine Jnclyti Consilli Aulae Bellici

An titl. Guttenstein.

81.

Најважније право, које је ћесар Леополдо I. будимским Србима даровао у својој повељи од 24. Декембра 1696 год.[1] бејаше право општинске самоуправе. По другој трећој и четвртој тачки те повеље будимски Срби имаше право, да из своје средине бирају себи бирова (главног кмета) општинске старешине судце, заклете чланове или ешкуте и остало особље, који су сачињавали општински суд или танач. Овај суд имао право да суди у грађанским и кривичним споровима, да разрезује и прикупља порез и прирез.

Од овога суда апелирало се на сабор целога народа у истој општини.

Избор новога танача, ешкута, и одборника обављан је од целог народа сваке године на Ђурђев дан. Стари биров са танačом пред целим народом полагао је рачуне од прошле године. Овде наводимо по реду податке, како је овај суд судио по уобичајеном из старе отачбине донесеном праву, како је својим општински имањем руковао, и располагао, и како је најзад приходе и расходе бележио.

Овде наводимо један примерак из судског протокола будимског танача од године 1721, из којега дознаћемо начин рачуноводства, распоред издатака и доходака, и облик годишњег буџета.

	1721. Априла 23. отлазак варошки	фор.	нов.
Маја 5.	Пође на секуцију гарабанта на 9 дана по 28 и по нов. . .	2	55
Маја 23.	Пође на солдате 9 за 2 дна и по 28½	6	25
	Дадосмо за протокол книгу .	1	15
Јуна 2.	Пође на егзекуцију на 9 солдата за 3 дни	7	98
Јуна 4.	Платисмо Николи Станковићу от године Јосифове папира и воска, што е на варош узето	3	90
Јуна 15.	Пође на егзекуцију на 14 Солдата	4	7½
	Пође на владикину страну на вино	—	30
	Платисмо Кочи 2 фунте рибе	—	10

[1] Види свеску III бр 4 и 5 стр. 8, 9 и 10.

	1721. Априла 23. отлазак варошки	фор.	нов.
Јуна 28.	Пође на варошхазу на пенџер и на врата гвозђе кое на пенџер кое на врата една и на друга	9	40
	Пође на турски тестамента што преписасмо	—	31
	Пође на букагие што платисмо Маноку што се украдоше .	1	50
	Пође, што кречисмо варошку собу	—	57
Авг. 22.	Пође на екзекуцију	—	52
	Паки пође на егзекуцију . .	—	20
Авг. 26.	Пође трошка на најпоследнем меморијалу	—	60
	Када узимасмо от пургимајстора новце, пође харча пиринча и грозђа и лимуна	1	56½
Сеп. 27.	Каде дође Кеплер дадосмо вина	—	10
	Пође на врата собна што се дупловаше	1	22½
	Пође јагне обрштеру, штое био на квартиру	1	36
Окт. 8.	Пође на егзекуцију	4	46
	Платисмо Кости мумџии фунту свеће	—	17
Ноем. 18.	Пође на вуруну што смо крпили Петеру	—	75
Ноем. 28.	Пође на пенџер баскија и ексера	—	12
Дек. 2.	Пође на дешкрецију ради пургимајстора новаца	—	50
	Пође на варош трошка кад кад напојница кое на егзекуци, кое док су били Немци на квартиру, кое кад се куплена порција	1	84

	1721. Априла 23. отлазак варошки	фор.	нов.
	Паки пођe за порциски тефтер	—	85
	Паки пођe дешкрецију, кад смо питали за комесаре кои порцију дају да порезују . . .	1	25
Јан 5.	Дадосмо на екзекуцију ајдуку	—	50
Јан. 21.	Дадосмо заради браве и кључа	—	80
	Такоћер пођe на комесаре, кои су порезивали порцие, кое за ело кое нима плаће . . .	58	35
	И за артију дадосмо Ћировићу	—	60
	Пођe на егзекцију за квар. гелт	—	65
	Такођер други пут пођe на 11 дана	2	4
	Пођe ока зејтина Тилмону . .	—	60
	Каде узесмо от штот-риктара новце за мало време 300 фор. пођe дишкрецие кое шта . .	174	—
Јан. 24.	Пођe на дешкрецију ђенералу и пургимајстору, кое грозђа кое бадема, кое лимуна от Арнаута	3	15
	Да знамо колико пођe интереша на пургимајсторове 150 фор. што су стајали за 6 месеци дадосмо	7	90
	Такођер Еблингеру што смо дали интереша на	200	—
	За 3 месеца и 2 неделе дана	4	75
	И дадосмо мих вашарински новаца, што неизиђоше варошки у зајам, Ђурица, каде је био на наш хис	46	—
	Позајмисмо варошки новаца каде вадише пургери превелеђие у Пожуну, што недотече . .	9	—

	1721. Априла 23. отлазак варошки	фор.	нов.
	Такођер на ово годиште Ђурицине вашарине, што неизиђе нему позајмисмо	36	—
	Крсћани дадоше њин трећи тал	18	—
	Дадосмо Отдлеру каде изменисмо квите дишкреције . . .	2	75
	Преватисмо у порцију от Тодора Арнаутина за Јосифове године што узимано кад што за дешкрецију, у лимуни у грозђу у бадеми сумом	3	90
Април. 3.	Пође на егзекуцију за два дни на 12 солдата, кое нима плаће кое напојнице, сумом . .	7	72½
	Капетану, кои био негов барјактар код куће	20	—
	И за Станков јорган . . .	2	—
	И комесаром дадосмо, кои порцију порезиваше	8	—
	И на цркви јоште от владикине милостине	6	—

	1721. Априла 23. долазак впрошки	фор.	нов.
1	Дође од Божка Ранисавлевића. .	1	70
2	От Крсте от гробља и сина му. .	12	—
3	От Милутина мул Стефановић . .	1	32½
4	От Јована Дераћанина	1	—
5	От Петра Богдановића	1	50
6	От Николе Станковића	1	50
7	От Ђурице Волару сина	5	—
8	От Исака Радованова	8	—
9	От Срећкова брата дужан . . .	1	50
10	От Филипа Цветиновића	2	—
11	От Стефана Милисавлева . . .	1	—
12	От Петра Доића	3	—
13	От Јанина сина Јована	—	—
14	От Стојана Чаппира оста дужан .	1	50
15	От Јована Радованова.	1	50
16	От Јанка калве Димитриева грка .	1	—
17	От Ристе бугарина	2	—
18	От Адама Писарева момка . . .	1	—
	Довде е било	—	—
19	От тота еднога, што е обећао шиндре	—	56½
	От Стојана Крстина дужан . . .	1	50
	От Стојка Курикавге оште дужан	—	75
	От Неделка Ћирина	3	85
	От Адама писарева момка . . .	1	41½
	От Дижипете дужан	1	50
	От Ристе црвенога	1	47
	От Јована Дераћанскога	1	25

82.

Преглед рачуна о „доходи и проходи“ при бирову Живану Бранковићу и ешкути Ранисаву Ратковићу и Стевану Марковићу год. 1721.

	1721. харачварошки што доходи и проходи.	фор.	нов.
	При бирову Живану Бранковићу и ешкути Ранисаву Ратковићу и Степану Марковићу		
	Првом господару бирову плаће .	200	—
	А порцију да плати на свој махал.	—	—
	И ешкутом плаће по	60	—
	А порцију да плате на махал . .	—	—
	Писару плаће и фрајт от порцие .	95	—
	И толмачу плаће и чизме . . .	60	—
	Киш бирову плаће и чизме . . .	60	—
	Богоју на капии	25	—
	Старцу Николи на капии . . .	20	—
	Кметовом плаће свакоме	10	—
	Лист бировлев.		
	Узе биров	80	30
	Узе биров от Закини зубуна . .	14	30
	Узе биров за тачке	1	50
	Узе за пуницу ради порцие . .	10	—
	Узе биров за харач	1	20
	И ешкутски лист.		
	Узе Ранисав	20	—
	До по године	10	—
	Узе Живко от Ранисава	10	—
	Узе Ранисав	20	—
	Сума	60	—

	1721. харач варошки што доходи и проходи.	фор.	нов.
	Узе Степан от Симе	3	—
	„ „	20	—
	„ „ от порцие	7	—
	Узе писар	4	—
	Узе писар	30	—
	Узе писар даде бирову	15	—
	Узе писар	46	—
	Узе своe сумом .	95	—
	Толмачев лист.		
Мај 20.	Узе Мишко	4	—
	Узе Мишко Станковић.	2	—
Јула 1.	Узе Мишко	2	—
	Узе Мишко	1	—
	Узе Мишко	5	—
	Узе от Стојана	1	50
	Паки узе Мишко	14	50
	Паки узе Мишко	2	—
	Паки узе Мишко	6	—
	Паки узе Мишко	12	—
	Узе Мишко за чеку	10	—
	Сума . . .	60	—
	И едне чизме	2	25
	Киш бировлев лист.		
	Узе Трифун	4	—
	Паки узе	1	—
	Паки узе	—	50

1721. харач варошки што доходи и проходи.	фор.	нов.
Паки узе	3	—
Паки узе Тривун	16	50
Паки узе Тривун чизме	2	84
И паки узе Тривун	1	—
Паки узе Тривун	3	—
Паки узе Тривун	4	—
Узе Тривун даде Стојану ћурчии .	3	—
Паки узе Тривун	17	—
Узе Никола старац	2	50
Паки узе	3	50
Паки узе	3	—
Паки узе	1	—
Паки узе Никола	2	—
Паки узе Никола	1	—
Паки узе	3	—
Узе Богое на капии	2	—
Паки узе	10	—
Паки узе Богое	2	—
Паки узе Богое	13	—
Узе своју службу	35	—

83.

Танач са ешкути отвара и објављује тестаменат Милице Јосине домаћице Анђелкове сестре пред наследницима.

„Протокол на 1721. год. при бирову Живану Бранковићу и ешкути Ранисавом Ратковичем и Степаном Марковићем свех сложено другом за знање.

Априла 23. Започето. — — — —

Јуна 3. Тај дан сакупише господаре бирове и таначнике све скупа и господина проту и свештеника попа Вељка, Јосиф Кузмановић и Нешко Ковачевић, и зактеше, да се отвори покојне Милице Јосине домаћице а Неделкове сестре њен тестамент, што е писала на концу самртному Милица, да виде, што се у њему уписало и сложило. Зато се господари више писани сакупише и тестаменту распечатише испод три печата, и у тестаменти писано, што се е год затекло покојне Милице, само њено штое она припела: прво кућа и виноград на Муанату[1] и под Муанатом 14 бразда и остало покуће и посуће; ис тога писано, што се затекло дуга 320 фор. и уређено за њену душу, да се изда 200 фор. а друго што претече свех наполе, полак Јосифу домаћину Миличину а полак брату Миличину Неделку; и стога ние био контент Јосиф ни онда, кад се писала тестамента, ни пак сад, веће остави на суд како правица докона; к тому правица проматра и промишљава свакојако, како би на обадве стране право било. И тако правица доконах по свакоме начину, да ваља више домаћину неину него брату, зашто ние Милици ништа од оца остало, нити е Јосиву донела, да е очевина Неделкова, веће е от мужа еднога однела, а другом донела, али само нектеше тестаменту покварити, веће тако правица докона, да е виноград на Муанату

---

[1] „Муанат“ брдо близу Будима, Немци га зову Adlersberg, на овом брду рађа се најбоље вино.

Нешков у 100 фор. један сребрн појас за 30 форинти једна от свиле сукња зелена за 15 фор. и едан лекетов 2 фор. и едан обрадач за 5 фор. и то и готова новца 50 фор. учинише под новце, отсече сумом новаца 202 фор. нато и они бише контенти како правица докона, и лепо се цомирише на суду и пољубише, и тако се подписаше обоица, ако кои почео шта више тражити или подирати, глоба 50 фор. тако и крстове положише.

Ја † Јосиф, Ја † Неделко. И то неиздаде сад Јосиф 50 фор. веће оста рок до ове јесени да изда всех бивши при господину проти и попа Вељком при господаром бировом и сви 12 таначници.

Тај дан приде бака Стоја Стојана Перкаћанина домаћица и сакупи господаре таначнике и потужи се како е њен старац Стојан виноград у пештанском брду код мајура Јосифу Кузмановићу ценом за 225 форинти а никако баби не бивши повољи ни онда, кад су пазарили ни сад. Зато правица свакојако промишљава по заради саме бабе, што она ние каил да проигра старца, поштења Јосифова ради 30 фор. на полак кљука његова страна, што е било, а друго 16 хакова кљука негова страна, што е било по 2 фор. и плати Јоса баби кључ и виноград даде натраг, и помирише се лепо на суду, и тако се подписуем ја Стојан ако се прода до две године 50 талира ја Стојан штров.

Ја † Стојан.

84.

Отварање и објава тестаменте покојног Милића 6. Јуна 1721. год.

Јуна 6. Тај дан сакупише господаре, господара бирова и остале господаре таначнике господар Јанко

Михајловић сабов и негова домаћица Петра, која е била прво за покојником Милићем најпрво; и поискаше от тутора тестаменту Милићеву, што е писао на самрти, да виде, што е у њој писано, зато господари призваше туторе и од ни узеше тестаменту и очаташе е у ној писано самога дуга 379 фор. на тим дугом ништа се више не нађе, осим едне куће, винограда у Циврибаиру[1] а у тестаменти писано преко дуга, што претече свех на три хиса, едан хис Петри а други хис кћери Милићевој Соси, а трећи хис маломе детету сину Милићеву, и о тога више писанога дуга исплатише из комуна 182 фор. а оста еште на кући дуга и на винограду 197 фор. 51 новч. и то неимавши откуд платити тај више писани дуг Петра и Соса и мали Никола, веће сами своеволно међу собом продаваше кућу Ћири Крању, зашто је са шним на поле, а ценом за 180 фор. и сад не имаде да плати новце Ћира, веће превати своју сестру Сосу к себе, и оста дужан Ћира Соси от куће 120 фор. такођер и другим ком што, што е дужно 60 фор. како ће изићи за кућу пуно 180 фор. такођер префати господар Јанко префати виноград у Циврибаиру за 200 фор. и он да исплати његовој домаћици, што е донела првом газди Милићу 100 форинти; јоште где ѿто 100 форинти, кое маломе Ники из ове стотине з друге стране 100 фор. само негово 65 фор. и превати се Ћира сестре Сосе а Јанко малога Николе и о томе се лепо поправише, штое год остало мало много покојнога Милића и от куће и от винограда; на то се и подписују да едно от другога ништа нетраже ни ја Петра от мое Сосе и Нике ни пак Соса Петри и Ники, и кое би започело

[1] Циврибаир брдо под виноградима.

по други пут шта тражити више, него што е сад овде сложено, глоба 24 фор. нато и крстове положише.

Ја † Петра, ја † Соса, ја † мали Никола, а деци да негледи ни едан раане, ни да што мисли што от плаће.

85.

Тужба Стојана барјактара на Дојнова сина Петра због боја.

Јула 4. Тај дан приде Стојан Барјактар и потужи се на Доинова сина Петра, како се мало био споречио Стојан са својом домаћицом и прерицали међу собом, пак дошао Петар к нима, те рекао: ово се двоје све коље међу собом, кано цигани, и стога река Стојан, што е тебе, што е тебе Петре, што се мих међу собом инатимо, ако се мих инатимо, моја е жена, а ја женин. Истом су се споречили мало, она два, пак спопадне Петар обрамницу, те згоди Стојана по глави баш по челу, и разбие му главу, такођер га други пут згоди по леђи. Зато правица наложи на Петра ариште, докле суд не будне, пак што правица докона; зато после аришта правица докона, како сам заиска Стојан својим устима за негову болетицу 7 фор. и то да плати Петар. И тада се помирише на суду, лепо пољубише, к тому да немају речи, на то и крстове положише.

Ја † Стојан, ја † Петар, а одсле от кога се постигло штроф 12. фор.

86.

Филип Цветиновић позива танач због поделе имања.

Јула 4. тај дан приде Филип Цветиновић, сакупи господаре таначнике, господара бирова и остале ешкуте поради негова хиса дућана, што је имао, пак и

млого пут канивши своју мајку и старнега брата Јована и млађега Томаша брата, кои ће купити оно хисе негова дућана, а на дугу пак не имавши мати новаца ни пак млађи брат новаца искупио, веће опростише стариему брату Јовану, да он искупи, и три пут питаше матер Јованову Анђелију, опрашта ли му своеволно Јовану, да он купи оно хисе дуђана, и она пак рече: да му е просто. И погодише се ценом 150 фор. на суду при бирову Живану Бранковићу, и господару Ненаду Илићу, Станоју Радоевићу, Станку Тодоровићу, Степану ешкуту Марковићу, — — и кое би се започело повраћати или кое пишманити или друге речи кое повраћати, глоба 50. фор. на цркву, на то и крстове положисмо.

Ја † Јован, ја † Филип, ја † Анђелиа, ја † Тома — и то исплати Јован све до новца, дано кое што префати у Филипову дугу, кое даје готова новца 61 фор. 65 новч. — — — — — — — — — — —

87.

Протокол састанка од 12. Јула 1721. год. због објаве тестамента покојног Недељка, и да танач расположи имање између удовице и сирочади.

Јула 12. Тај дан сакупише се господари господар биров с таначници, поради ови, сиромаха покојнога Недељка, кое су остали и да виде, и да отворе тестамент, што е Недељко писао на самртном концу, што га е писао сам своеволно и о нему уређивао по реду, што е ком ктео; најпрво за своју душу, и своим родителем и свое подушје, пак преко свега тога негово домаћици Ани ову кућу, коју е купио над иличом от Јанка Радонина зета, и виноград у пештанскоме брду, к тому готова новца 50 фор. и што е било детини новаца, што е било, кое у некој марви,

кое у чему, и то процењено свех сумом 100 фор. и тое казао, да е на дете потрошено сами хаљиница 40 фор. окром што е хранко дете 8 година, и то остаљам на суду, што нађу господари да е право. Зато господари доконаваше и промишљаше свакојако како би најлепше могло бити, и како е год сам Недељко сложио и уредио у тестаменти, да се нима све изда колико е нима уредио, такођер и Недељковој сироти, коју е родио с првом домаћицом, и ној оставио оно полак дућана, што е са Живком и виноград у шевином брду, што је куплено с кућом, и к тому што претече после подушија и обеда, све да е мојој ћери Сари. Зато правица јоште испита, има ли што од посуђа и покућа, и она нектевши казати што имају, али каза девојка, кћи Недељкова, да има 2 бакрача један велики а други помани, 2 тенчере с капци, 1 ибрик, 2 тепсие, 1 аранија, 1 тепсија фишерчиска, 1 кашика сребрна, 1 дугмета сребрна, и тое све остало код Ане домаћице Недељкове, и са више алине све Недељкове што и е носио. — — — — — — — — — — —

Зато правица пита Ану Недељкову домаћицу, нашто оште тешчају, и она казаше, иштемо детиње новце пуно 110 фор. и промените ми виноград, али правица никако немогавши тестаменту покварити преко онога, како е свезао Недељко, веће како е уредио сам господар, кои е био от онога добра, на ономе може остати, а за детине новце тако докона правица само како е Недељко казао, да му је пошло детету на халине 40 фор. а друго што притече 70 фор. то да се детету изда, а на дете небих ни раане ни другога харача, на тому стаде, и о тога пак после докона штотриктор са синдикусом и Тилмуном[1] жени и детету, на сто и педесет форинти.

[1] Тилмун је био војнички поглавар српске милиције.

88.

5. Сепетембра 1721. године. Танач расправља спор због аманета умрле Божане кћери Живана Арамбаше.

Сектемвра 5. тај дан приће Жива аранбаша са својом домаћицом, и сакупи господаре таначнике поради нине кћери покојне Божане а домаћице господара Дојчина, што с она сама покојна бес тестамента хаманет наручивала, ради неина оца и матере на смртноме концу, да им узме господар Дојчин, а неин домаћин, неиноме оцу и матери једну приличну кућицу, што е противу них, сам каза Дојчин, да јест говорила покојна на смрти, противу тога господари таначници свакојако промишљаваше, како би наиболе било, али се они сами по међу собом сложише, и от Дојчина заискаше 60 фор. пак они сами кућу себе да траже, кућу противо них. К тому савише едан појас, што је она покојна сама наручила, такођер к том једну чашу сребрну у манастир. И то издаде Дојчин нима, да они даду тај појас, и отом се самирише лепо на суду лепо и пољубише.

Ја † Жива.
Ја † Ружица
Ја † Дојчин.

Тко будне започео пре пак што тражити глоба 25. форинти.

89.

30. Сектембра 1721. спор између брата и сестре због куће и винограда.

Сектембра 30. тај дан приде Мијата Шијака сестра и потужи се, поради њене кућице от много прошавши година, штое само њено, и њена мужа. Зато правица призва Мијата Шијака и пита га, ели његове

сестре она стара кућа, и он сам каза, на моју душу нећу узети штое неправо, ест истином била њена кућа, али е то одавно било, веће ја то немогу њој никако дати, зашто е помешано сада с моим кућама, што сам их ја покуповао, веће што му много говорити, даћу јој 30 фор. пак нека ми да мира, зашто истином би био рад, да е моја сестра рођена сваки пут код мене и код мое куће, али несмем и немогу никако от мое жене, ви незнате што ја от ње патим, ја сам изгорио међу две ватре, зато јој даем 30 фор. Пак правица призва сестру Мијатову, Петру и пита е, хоће ли узети 30 ф. што јој брат за кућу њену дае, и она на суду тако рече: нећу ни сто форинти, а камо ли 30 фор., веће хоћу моју исту кућу, што е моја от толико година и мога домаћина Лазе бербера, и још к тому могу посведочити добри господари, кои знаду, да е моја и от мога домаћина, што ми е остало, нато и посведочи Стојан Попов да е право Лазе берберина кућа, такођер каза и Стојан терзиа да е право Лазе бербера она кућа стара и она велика капија, што на њу Мијат излази с коли, такођер посведочи поп Велко, Мијатове матере, и Петрине духовник, како е на самрти мати дозвала и Мијата и попа, пак рекла, синко Мијате неучини криво својој сестри, већ јој учини хис и от куће и от винограда.

90.

15. Нојемврија 1721. год.

Суђење по уговору Заке Добрића, што је издао Томашу Пешти Србину из Коморана.

Нојемрија 15. 1721 год.

Тај дан сакупи господаре таначнике, господар Пешти Томаш из Коморана, поради господара Заке До-

брића негова контрака, што му е издао Зака за 100 фор. што е дао преставши Ђука Паланкалић Заки у Бечу, да он дода с едним аманетом, да Зака да Пешти Томашу; пак се едним начином немогло у оно време дати, за што е била куга у Коморану, веће је издао Зака едан контрак, што е сам Зака писао својом руком и своим печатом подтврдио за више писане 100 фор. и на тај начин контрак Зака издао, ако не изда Ђука Паланкалић 100 фор. Пешти Томашу, да сваки пут, ја Зака положим 100 фор. дакле нисам могао ја Зака положити куму моему 100 фор. како што стои у контраку, веће сам био доле у Варадину, и стога ме је нашао Ђуко Паланкалић све 100 фор. а овако стои контрак у Пешти Томашу. Зато правица докона да ние право два пут платити, буде Зака валио те је онамо Ђуки платио 100 фор. а овамо неговом руком он контракт написао. К тому се више подписуем ја Зака и говорим, ако небуднем дао ја Ђуки 190 фор. да сваким путем почтеном овом таначу положим 200 фор.

† Ја Захариа Добрић.

91.

22. Ноемврија 1721. год. расправља се спор матере Аноке Мумчине и њејна сина Косте.

Ноемрија 22. Тај дан приде Анока мумчина и сакупи господаре, поради њена сина Косте, како никако немогу заедно бити међу собом у кући, веће се псују и бесчасте, што би неваљало онако чинити. Зато зактеше, да се поделе помеђу собом, што им се год затекло, и у дућану у сермии, и осталим свему окром куће и винограда, и бакара. Само от селе да буде сваки о себе, и Коста да стои у кући, али с таким начином, да има мир Коста с матером и з братом млађим, ако ли Коста не узда мира матери, већ се

успсује и обесчасти, те се пак мати устужи да се лиши отачаства, нато се и подписујем и крст полажем.

Ја † Коста — — — —

И каза мати, да е добила у дуђану 50, а Коста 24 фор. и то поделише и оста Костино при матери 23 фор. 50, и то стои за немачку залогу. —

92.

5. Јануара 1722. год

Судско решење танача поради трговине Јована Стевановића и њине трговине, која је била с Цвејом и Јованом из Шошкота.

Јануариа 5 1722. год.

Тако доконаше господари таначници поради трговине Јована Стефановића и нине трговине, која е била с Цвејом и с Јованом из Шошкота, и прохесапише и лепо колико су кои имали вина, било е Јованова вина 440 хакова, а било је Цвејина вина 130 хакова; и прохесаписмо харач, што е пошло на Јованово вино — 1, 12 фор. 45, такођер пошло на Јованово вино харач по 86 новаца, и ту е суму — 388 фор. 82 новца то е платио све Цвеја оба харача, али је пошло преко тога харача више Јовини новаца 125 фор. Зато извадисмо из 388 фор. 125 фор. Јовини, а оста Цвеини новца на Јовину вину 263 фор. 82 новца. Сотим започех плаћати Цвеји онај контрак, што има Цвеин код Јована ортачки от 290 фор. најпре плати Цвеја згорни 263 фор. 82 новца, такођер што е било на њи троицу штете на свакога по 296 фор. 50 новаца, и то превати Јован от контрака горнега негов хис.

Такођер му дао Цвеја на горњи контрак . . . . 40 фор.

Анки от Николаша . . . . . 3 фор.

Паки дадо Кузману . . . . . 20 фор.
Паки узео Кузман на рабош . . 24 фор.
Паки дао Кузман Цвеји . . . 6 фор.
То е сума, што е заузео Јован от
контрака сумом . . . . 603 фор.
Преко свега јоште оста дужан 163 фор.

И тамо им има вересије нине 80 фор. и то да деле једнако, такођер Цвејина вина, што е отсекло 542 фор. што су сад Јоваљине, задржао све те новце код себе, зато правица пита Јована: је су ли сви ти новци код њега, Јован каза: немам више негови новаца окром 290 фор. а Цвеја каже, да му е дао у први пут 350 фор. такођер за хармицију за волове 58 фор. 50 новч. пак у коли и у новци 40фор.

Јовану што е остало тамо у Те-
мишвару вина . . . . 61 фор.
Паки даде Цвеја Јовану . . . 24 фор. нов
То е сума 533 фор. 50
От тога узео Цвеја у волови новаца 336 фор.
Такођер штету превати два вола
изгубљена . . . . 20 фор.
И преби стари дуг от контрака,
што мује остао кусур . . . . . 163 фор.
Цвеја заузе от 533 фор. 50 нов.
И то му је сума 519 фор. 50

Преко свега оста Цвеини новаца от свих дугова и стари и нови 23 фор. да он да Цвеји Јован.

93.

Фебруара 12. год. 1722.

Расправа спора мајстора табачки из Сентандрије мајстора Милована и мајстора Гене и мајстора Субате из Будима.

Вервара 12.

Тај дан дадоше мајстори Сент-Андрејски табаци: мајстор Милован и мајстор Гена, и тако су говорили

по заради мајстора Суботе, да е говорио Субота, доста ваши мајстори нами чине штете; али нека и; прво су нами донели на чуну 23 коже смрадне, и ми смо купили, и нами е добро било, и тако се подписуем ја Субота, еслиби се постигло на мени такве ствари и будне, те мој посао и от мени те речи изишле и посведочи се, али са другими добрими господари, коино нису от рувета, ја полажем свеколико моега добра што га имам, кое ми се до саде затекло, досада да га имам положити за штров и кућу и виноград и мојy сермију коју имам.

Ја † Субота

94.

13. Марта 1722. године.
Тутори масе покојнога Недељка господари: Живко Остојић, Радован Вујичић и Јевта Кнежевић полажу пред таначом хесап.

1722. године Марта 13.

Тај дан сакупише господари покојнога Неделка тутори господар Живко Остоић, Радован Вупчић, Евта Кнежевић господара бирова и господаре таначнике, да предају хесап покојнога Неделка кћери Сари, и њеном домаћину Мијату от свега мало много штое било пред нима Неделкова добра, првом започеше казивати, што е било негове сермие у дућану 70 ф.
такођер от новаца негови штое отсекло . 80 ф. 62
и от вина 9 хакова продато по 3 ф. 75 сумом 33 ф. 75
и от винограда што е продато узели су . 17 ф. —

и то прохесаписмо свега сумом штое нам дошло . . . . 201 ф. 37
и о ти новаца горни било при господару Живку 5075, али е издао он на покојнога Неделка и негової Сари 94 фор. 29; и то прехесапивши, што е пришло Живкови

новаца више на Сару 49 фов. 54 новца; и то оста дужна Сара; али е био после годину дана Живко у дућану, и то господари учинише 50 фор. ћирие 25 ф. Сарино, и то отбише от горни 49 фор. 54 новца и оште оста преко тога 24 фор. 54 новца.

К тому показаше, Евта и Радован, што е било при нима 150 фор. 62 новца и они показаше све што е пошло нима кроз руке, кое саландари, кое обеди, кое остали трошак, пошло им кроз руке сумом 146 фор. 32 новца. И они осташе оште дужни 4 фор. 32 нов. и к тому предадосмо Сари и Мијату дућан, полак што е са Живпом виноград у Шевином брду и стару кућу Неделкову и вересие 50 фор. и бокара 12 фор. и нато привати Мијат суха дуга покојнога Неделка 176 фор. и лепо предадоше више писани господари тутори Сари и Мијату све мало млого што е било при нима.

На суду при господару бирову Живану Бранковићу

Господару Ненаду Илићу.
Госнодару Станоју Радоевићу.
Господару Јосифу Николићу.
Господару Живку Ратковићу.
Госпмдару Раписаву Ратковићу.
Господару Степану Марковићу.

И варошком писару
Јовану Цветиновићу.

95.

28 Марта 1722 год.

Таначници са протом и свештеницима наређују распоред при литвјама, како ће кои барјак ходиди.

Марта 28. Тај дан сакупише се господари, господар биров са ешкути с господином протом и са свештеници поради ови барјака, каде е прошецие (ли-

тија) ходе, како ће кои барјак ходити по реду и тако доконаше господари, да сваки пут иде орлаш барјак натрагу до црквенога, и за ним да иду господари таначници. За тим такође се помирише господин прота са свештеници, са Евтом Кнежевићем, што су имали реч, и опростише му што е било на прошеции —

96.

28. Марта 1722. Како се Будимци чували од уваћања туђинских мода и луксуса.

Марта 28. тај дан обећа се Ћира Ђукић, ако се нађе тко из негове куће, да сипа хорпутером косе по глави, штров 24 талира, на то и крстом сведочим.

† Ја Ћира Ђукич.

97.

23. Априла 1722. год.

Обавља се нов избор бирова и ешкута, одређује се нова плата општинским чиновницима, а стари биров полаже пред народом рачун за год. 1721.

	1722. год Априла 23.	фор.	нов.
	Тај дан поставише пак господари господара Живана Бранковића, да послужи и за ову годину, и поред нега господаре ешкуте, Мишка Ивановића и господара Јована Ивановића.		
	И учинише цену бирову	150	—
	И своју порцију да плати на свој махал	—	—
	Такођер ешкутом плаће сваком .	60	—
	И порцију своју да плате на махал	—	—
	Писару плаће и фрајт от порције и чизме	85	—

	1722. Априла 23.	фор.	нов.
	Толмачу плаће . , ...	60	—
	Киш бирову плаће	50	—
	Капицијами плаће Богоју . . .	25	—
	И Николи старцу плаће	20	—
	И господаром ешкутом таначником плаће	—	—
	Лист бировлев.		
Јула 11.	Узе биров за порцију	11	90
Јула 28.	Узе биров	25	50
	Узе биров	40	—
	Узе за Петра ћебецију	7	8
	Узе биров на Кечкемету	50	—
	Лист Јована ешкута.		
	Узе ешкут за порцију	14	—
	Паки узе ешкут	15	—
	И паки узе	20	—
	Паки узе	11	—
	Узе своју плаћу	60	—
	Лист Мишка ешкута.		
	Узе ешкут Мишко	25	—
	Узе и даде Марку копачу . . .	2	78
	Узе ешкут за алку	11	1
	Узе Мишко толмач		
	На ешкутов тевтер	2	—
	Паки узе	15	—
	И даде за порцију	4	22
	Узе Мишко ешкут своју плаћу сву	60	—

	1722. Априла 23.	фор.	нов.
	Лист писарев.		
	Узе писар	25	—
	Узе писар	10	—
	Паки узе писар	25	—
	Узе писар за пуницу	6	75
	Паки узе Писар	10	—
	Узе писар пинтеру	7	—
	Узе писар	2	—
	Толмачев лист.		
	Узе Мишко толмач	6	—
	Пак узе у талир	1	60
	Узе толмач за Јована Крстића .	4	10
	Узе Мишко толмач	4	—
	Узе Мишко	6	—
	Узе Мишко за Стојка	10	—
	Курикавга	6	—
	Паки узе Мишко	5	—
	Паки узе Мишко	5	—
	Узе Мишко за чек	6	—
	Узе Степан Марковић	1	70
	Даде му Јован ешкут	2	—
	Узе Мишко ешкут	3	16
	Лист Богоев Маја 28.		
	Узе Богое	2	—
	Узе Богоје	4	25
	Дадо Богоју	8	—
	Узе Богое	10	75
	Наплати службу своју	25	—
	Киш бировлев лист Маја 28.		
	На његову страну	4	—
	Пак узе Трифун	4	—

1722. Априла 23.	фор.	нов.
Узе Тривун	6	—
Паки узе Тривун	4	—
Паки узе	4	—
Паки узе	3	—
Пахи узе за Орестија	1	—
Паки узе Тривун	8	—
Паки узе	4	—
Паки узе	2	85
Паки узе . . . . . , ...	2	50
Узе Мишко ешкут	2	30
Узе Тривун	6	85
Наплати службу све		
Узе толмач све	60	—
Маја 28.		
Узе Никола	2	—
Узе Никола	2	—
Узе Никола	2	—
Узе Никола	2	—
Узе Никола	2	—
Узе Никола	2	—
Узе Ранисав	1	30
Паки Никола	6	70
Наплати Никола службу сву . .	20	—

	1722. Априла 23. варошки доходак.	фор.	нов.
	От Степана Чутуре	2	—
	От Павлове матере	11	—
	От Продана абачие	2	—
	От Дмитра Грка Живкова . . .	10	—
	От Ненада Савића	3	—
	От Јована Дерађанина	2	—
	От Дмитра Баића	1	40
	От Јована Дачина калве ћурчие .	1	50
	От Ивана другога Дачина калве ромога	1	42
	От јабучара петорице. Гаић, Павловић, Чутурић, Вуковић, и Петровић госп.	5	50
	От Мандића Јована	1	50
	От Томе Павлова брата	2	—
	От Јање Грка оста дужан . . .	3	—
	От Ђурка Кашикаровића оста дужан	1	50
	От Косић Јована оста дужан . .	1	50
	От Ракичића Илие оста дужан .	1	50
	От Јосифа Михаиловића ту е дужан 125	6	—
	От Јована Дерађанина	12	—
	От Живана ћебеџие	3	—
	От Драгутина Воимировића . . .	3	—
	От Ћире Ђукина	7	—
	От Јована Дачина захзулук . .	6	—
	От Николе Буразеровића . . .	4	—

98.

Биров са Таначницима извиђа оптужбу Николе Грка противу Јована сина Грујина, због крађе, коју је Јован учинио на путу, кад су ишли у Дебрецин на вашар.

Месеца Јуна 6. Тај дан сакупише се господари по заради Николе Грка. Јована сина Груина, и поче казивати Никола, како е одио са Јованом на едни коли у Доброцен на вашар, имала у Јована кола а у Грка Николе коњ. У тому био се напио Грк, паке сишао с коња на кола, метнуо хебге с новци, у тому доста се валио, како е имао своје тефтере, и из који је купио вересију, и показа и новаца едну кесу, потому како е био пијан, тевтере метне у хебге и кесу. Паки сађе и одио пешице, паки Јован извади кесу с новци у којој е било 142 фор. паки метну у свој сандук, а видела Мацарица, и нему говорила: немој то чинити ја више познајем тога чловека него тебе. А он онда рекао: ако ће, он сада незна ништа. За теми Грк како дође колма, тад усме хебеге, и метне на коња. Паки отишао Токајским путем, а Јован Доброцену, По тому доста е тражио Грк новце. После када е прошло 22 дна дошао у Доброцен, и нашао ону исту мацарицу именом Панна Хердуди, Данилова жена и сама почела говорити: господару Никола, еси ли узео оне новце, што ти е узео онаи рацки момак? Он рекао нисам моја госпођа. К тому правица никако ни е могла веровати, докле годе и сам непоче казивати Јован слуга Дачин, и посведочи сам собом. За то правица и поче питати Јована слугу Дачина, када кажеш, да си сам украо, имаш ли сада готови новаца? И он каза да има и нађосмо у Стеванову сандуку 27 фор. 7. К тому га правица пита: камо ти јоште новци и поче казивати имам една сребрна дугмета, што сам купио за 15 фор. А за више новце паки смо га започели питати: да

камо јоште новци? Он онда каза да е потрошио на виноград. Зато правица наложи на нега љуто ариште и гвозђе на ноге. Зато и би на арешту 8 дана. По тому пита правица Грка: што ћеш чинити со теми толвађом? И он сам рече: нека ми даде мое новце, кое сам погубио, а више ништа, нити питам трошка, ни мое дангубе. Зато правица мисли свакојако, како би они могли саставити на скоро новце, да нестои трговац на трошку и они никако немогоше наћи новаца, докле годе не продадоше виноград; к тому, и термин починисмо до 14 дана, да има трговац чекати, докле се прода виноград, и платиму свеколико до новца до пол, и неоста му ништа дужан, све му исплати, која е сума чинила 142 фор. На томе се и самирише. К тому, јоште пита правица више писатога Николу, дати ни е јоште што украдено? И он рече: мени ни е ништа више, него што сам казао. На тому опрости негов трошак и дангубу, и тому бих тврди конац.

Такођер што е заузео от свога господара Даче и Николе, кое што е украо сумом 67 фор. 70. свега, и то оста дужан, докле продан будне виноград. Такођер савише у воску што добитак има Никола 25 форинти.

99.

Суђење спора између Николе Кузмановића из Ваца и Мишке Ивановића због дара о свадби.

Јуна 12. Тај дан приде Никола Кузмановић из Ваца и поиска от Мишка Ивановића 75 фор. неки што е преватио от Крсте, пак Мишко задржавао те новце за неку ћурдиу, што му е обећао о негову весељу, каде се женио Никола. И с тога су и на суд дошли. Зато правица тако докона: ако узме Мишко на своју душу, да му е обећано ћурдију с дугмети

и с ланцем, да му е отбио; будне такођер за пеки 300 фор. што е било Николино пред Мишком; пак саде иште Никола на оно 300 фор. интереш али правица и то неможе доконати, зашто нису имали реч. А што има Мишково при Николи 25 фунти бибера, то да му саде пошље и ђумбира 10 фунти и то да му пошле, а друго да му доплати што му ваља до 75 фор. пак се Мишко некте заклети, за то му саде даде 3 рива чохе, у томе се самирише лепо и пољубише на суду, имаше мир, и плати све лепо Мишко. — — —

100.

Ставра трговац Грк суди се са својим слугом Димитријем, и захтева хесап од њега и од његове сермије, коју беше поверно Димитрију.

Јула 2. Тај дан приде Ставра трговац Грк и приведе свога слугу Димитрија, и захте хесап от нега и от негове сермие, која е била пред нима мало млого. И то започе казивати више писани Дмитар, што му е у чему дао више писани Ставра Дмитров господар. Првом дао му у Бечу кафе ока 1064, такођер му дао новаца онда на трошак 12 фор. такођер на Доброцен, каде е пошао Дмитар понео е кармажина 49 тура и мусул бесова 64 комада, и читова комати 100, и бришима 11 ока, и црвенога памука 165 фунти; пак му дао 16 фор. пак му дао у двапут 10 фор. и о тога му свега Дмитар предаде хесап само до едно 19 фор. што му неможе изаћи на крај, и то му више писани господар негов опрости 19 фор. за негов бој, што га е био, каде е неки кармажин истраживао, такођер му плати, што е негов хак до данас. И лепо се опростише на суду, и пољубише и тако, се обећаше едан от другога ништа нетражити, дале ни Ставра от Дмитра, ни Дмитар от Ставре.

101.

Саборно суђење.

Сви 70 господара суде саборно по тужби бирова Живана Бранковића противу Ранисава Ратковића због личне увреде.

Октобра 29. Тај дан сакупи господар биров живан Бранковић 70 господара суд саборни, и потужи се на Ранисава Ратковића ћурчију, како е рекао бирову: ти Живане ти капамачицо, и ош ћу те ја научити, ти си биров, али ћу ти сутра обесити шхембе о врату, да те сво чудо нађе, бре едан веверицо; и оште ћу те открити сутра пред народом николики твоји послова. Зато ови више речени господари тако доконаше: да овај Ранисав до 14 дана покаже народу, крошто хоће метнути шкембе на врат, и какви негови послова хоће показати, ако ји покаже, хоће имати веће место и поштење и господар бити, ако ли непокаже пробе никакве, да неима међ нам места нигдар ни на едно звање ни на саборни договор от 14 дана нигда.

Ми доконасмо свих 70 саборни.

102.

Биров и танач суди спор Тодора Ђурића и Раке Божића из Коморана због уговора, који су начинили још 1703 године.

Октобра 30. Тај дан приде Тодор Ђурић и поиска от Раке Божића из Коморана 1616 фор. 94 нов. што му е дужан, к тому имавши и контрак посведочени, што га е Рака писао, и с печатом потврдио јоште 1703 године, и то дојако није било начето. У тому питасмо Раку: е ли онај исти контрак Ракин, и е ли дужан оне исте више писане новце? И он сам каза, да ест дужан, али се врло тужи и плаче да и е погубио, копајући мајдан те исте новце све с тубоком, у томе се

— врло моливши с плачем више писани Рака, да му те новце саде опросте, зашто е саде сиромах и с тога се и Тодор с мајком неговом Елисаветом смилова, гледајући на негово сиромашство, те му опростише 1116 фор. 94 нов. а остаде дужан Рака Тодору и неговој мајки 500 фор. и то да им да саде на Кечкемету 200 фор. а оно друго 300 фор. у трипут да се исплати до овога доба године, како ће све изићи накрај, да се исплати све лепо. И то бивши при господару бирову Живану Бранковићу и остали сви скупа 12 ешкута и они на то бише контенти и обадве стране, ако би ја Рака започео кварити, да плаћам пуно стари контрак, такођер ја Тодор, ако би започео кварити, да проиграм колико е рока мене дужан, на то и крстове положише.

Ја Тодор с мојом матером остаем контент овому писму — — — — — † — † — — — .

Такођер и ја Рака Божић овому писму контент (†).

103.

Цех-мајстор Никола Ћебеџија са аћамештером и с неколико мајстора поискаше од старога цех-мајстора Живана Ћебеџије и аћамајстора хесап од 1720 и 1721.

Февр. 4. Тај дан приде цех-мајстор Николи Ћебеџии сас аћамештером и с неколико мајстора ћебеџија, и поискаше от старога цех-мајстора Живана Ћебеџие и аћа-мајстора кое хесап от 1720 годипе до 1721. и они показаше от 80 фор. кои су били при нима, што е пошло, кое милостиње владики, кое митрополиту пећском кое око ваљалице, кое око пира, кое око напојнице сумом 54 фор. и ваљаше јоште да будне 26 фор. али у том немогоше изићи на крај. Зато и пита правица: где су ти 26 фор. и они немогоше казати, зашто нисмо писали куде е што пошло, у томе мајстори нектеше

оставити 26 фор. веће пуно ишту, колико им е до руке. У тому се намолише, и поправише се с мајстори, и тако се намоли на 10 фор. Живан и Која да положи мајсторох. На то бише каили и мајстори, и помирише се лепо на суду, и тому тко би започео више што тражити или от више писани новаца износити на очи 24 форинта.

То ест на суду било: ја † Никола цех-мајстор и ја † Јован аћамајстор са остали мајстори.

Ја † Живан.
Ја † Која.

104.

Избор новог вашарског бирова Милутина Стевановића а стари вашарски биров Мија полаже рачун.
И договор о варошком порезу.

Марта 11. 1623. год. Тај дан постависмо Милутина Стевановића вашар-бировом, и такому каза варош да има от вашарине примати четврти новац, а вароши три новца. И примисмо от Михе старога вашар-бирова хесап на свака три месеца, и изађе нами за годину само на варошку страну, кое нами чини сума 304 фор. и вашар-бирову на негову страну 101 фор. сума 405 фор. имасмо само на нашу страну на новцу што нами даде . . . . . . 3 фор. 26.

И от више писати 204 фор. дадесмо крсћаном трећи тал, а нами 202 фор. 63 а крсћаном дође сума 101 фор. 33 нов.

Сва порција која е порезата у граду у горној вароши у Најштивту у Табани и на нами и на Шокци сума 16669 фор. 22 нов. тое сума била када смо били на порезу гратскому, мих биров Живан Бранковић и ешкут Мишко Ивановић, Јован Ивановић и таначници-

од они кордовани, да нису је помешали; те нато доконаше господари с поштеном правицом, да се најпре извади из дућана хеспап, оним троици, који су познали свој партик, Николи и Алекси и Ђорђу и што би претекло више, та 3 чловека, то може Тодор узети по заради кордована, извади најпре господар Живко Ратковић своје новце, што је дао готово.

5 Тура кармажина по 11 фор. .	55 фор,	
11 Шепешки ћебета по 1. фор. 14.		
Сума	13 фор.	50 н.
7 Дуката по 4 фор. 25 сума .	29 фор.	75 н.
И готови новаца	1 фор.	75 н.
Паки Тура кармажина	11 фор.	
И узе Димчину дол̓аму и чакшире и појас свилен, и неке чохе комати, и двоје теразије, све то учини сума	19 фор.	
Свем сума	130 фор.	10 н.

Изиђе све госп. Живку . . . .

Тај дан и Ђорђе Костић прими

14 Тура кордована, свега тура по	42 мар.
И торби конски	16 мар.
Памука црвена по оке и 50 драма	6 мар.
5 Ока бадема	15 мар.
Бибера за	6 мар.
Луле истивли	22 мар.
Ока и по тамјана	10 мар.
2 Оке лешника	2 1/2 мар.
Сума	665 1/2 мар.

И он се наплати с новци и поправише.

Никола прими 2 чултра . . .	28 мар.
Ибричића за кафу 4 оке 1 литра	43 мар.
Мисира 20 ока	35 мар.
7 Кармажина сума	58 мар.
17 Ока ситна грожђа	24 мар.
26 Ока сухога грожђа	36 мар.
	222 мар.

Наплатише поправише с новци.

Алекса прими мешин 10 тура по 12	120 мар.
2 Тура кармажина	40 мар.
1 Ибрик	7 мар.
35 Ока зејтина	20 мар.
2 Оке и 3 литре бакара . . .	11 мар.
50 Камиша	12 мар.
Пушка и пиштол	20 мар.
92 Лимуна	27 мар.
	307 мар.

И с новци поправи и наплати се лепо.

И ова три трговца, лепо се наплатише, и сваки своје узеше лепо, код варошкога астала, и своје узеше, не оста дужан нима троици, после тога Димча дужан госп. Живку ни новац ни по, тако неста Димча и Тодор ништа дужан, Николи и Ђорђију и Алекси ни новац ни пол.

107.

Српски танач суди по жалби крсћанског бирова Мартина Јаковчевића противу Николе Дачића због личне увреде.

Јуна 15 1723 год. на Видов дан.

Тај дан се сакупише господари у варошки дом са обадве стране, и Крсћани и Рисћани, биров и тана-

чници по заради господара Мартина Јаковчевића, бирова Крсћанскога, по заради некоје речи, што му је говорио Шимун, да је говорио никола Дачић поради никога коца, никојега и Фунцвутованија, и неки Виља господар, Мартин принесе тужбу суду, и зато правица наложи аришту на Николу 5 дана до судногa дна, и кад дође судни дан, и к тому би суд, правица наложи на њи заклетву, заради неможе се право сведоџба осведочити, и Никола и Евта откупише заклетву, дадоше на сваку цркву по 5 фор. а на варошки астал 5 фор. а господар Мартин оста прав и чист од они непоштени речи, а они речи осташе право и здраво на онога истога човека, кои е из своји уста ону реч изговорио, и ту бивши биров Живан Бранковић са ешкути и хрисћански и крсћански.

А Никола и Евта се помирише са Шимуном, и кои би от они троици после од овога дна, или овде, или на путу, или да пред људма доносе наочи, да е под штрофом 50 талира, или Евта, и Никола Шимуну, или Шимун Евти и Николи реч, да е дужан више уписати штров.

108.

Танач расправља масу домаћице покојног Симе Рудничанина, и наређује о деци.

Јуна дна 18 1723 год.

Тај дан сакупише господари позаради тестаменте покојнога Симе Рудничанина домаћице и њени сирота и промотрише господари стариега, именем Арсенија, подати на мајсторију да се учи, а млађега именем Глигорија, дадоше мајстору Продану абаџији, дага држи како свое, са собом на елу, и пранем и бријанем, а да узме заради рану 70 фор. А детенце книгу да учи, а што пође халинице и харча осталога све дае де-

тине, и ту бише господари. Господар биров Живан Бранковић и госп. Стоико Тодоровић, и господар Јосо ешкут, и гос. Ћирица ешкут, и госп. Станоје Радоевић госп. Степан Марковић и ја Јован Крстић кои писах.

109.

Живан Бранковић биров са ешкути Јованом и Мишком предају рачун годишњи пред народом.

1722. Априла 23. биров Живан са ешкути Јованом и Мишком. Започесмо предавати порцију у гради.

	Започесмо предавати порцију у граду.	Фор.
16. Маја	Отнесмо порцие у град . . .	300
19. Маја	Отнесмо таксу магистрату . .	700
28. Јуна	Отнесмо за порцију	150
11. Јула	Паки дадосмо	200
Октобра	Паки дадосмо квартир гелта .	250
13. Октобра	Дадосмо пак	500
28. Ноемриа	Дадосмо порцие	200
7. Декембра	Дадосмо квартир гелта . . .	200

110.

Белешка о издацима, кад пођоше на сабор у Варадински шанац капетан Илија Јакшић, Станоје и Тодор.

1722. Сектембра 1.	фор.	нов.
Каде пођоше на сабор Илија капетан и Станое и Тодор, и ми им позајмисмоварошки новац	50	—
И за пасош дадосмо каде пођоше они	—	85
И докле и оправисмо, пође на њи трошка	—	78
Станоју да дамо о берби за цедулу . .	8	—

1722. Септембра 1.	фор.	нов.
1723 Априла 17. наплатисмо кусур Станоју који су ишли на сабор	7	24
Ноемриа 14 пође на 30 солдата . . .	8	65
Ноемриа 18 пође на басамаке около варошки врата сумом	2	26½
И за меморијал што смо писали, пође.	1	15
И то смо били и меморијала чекали до 10 сати, те смо дали на капији и оном фелбаби, кои е ходио с венером до вароши наше . . . , ...	—	94
И слугами комесарским троици . . .	2	70
И баронову писару за екстрат . . .	2	—
И комесаром дишкреције двоици новца	100	—
И секретару комесарском дадосмо . .	12	—
Прохесапивши колико е до 13. Декембра трошак	237	28½
Пође на папир	—	60
Пође на меморијал и на книгу комесар. у Пожуну	1	5
Од 1720. Свећа даде Дима мумција 7 вун. капетану, кои е био у маноковој кући на квартиру	1	13
Од 1721. Платисмо Ћирку лимуна 50 саде 1722. год.	3	75
Стојану Икопину дадосмо од службе, уђе на друго место.		

111.

Цавао и Михајило браћа Миладиновићи деле своје имање пред таначом.

Јунија 18. 1723 год.

Тај дан се поделише Павал и Михаило Миладиновићи, имају 2 винограда и кућа, узете сваки по полак, Павал узе полак винограда код чешме од мајданске стране, а Михаило узе полу од Коине стране, а у Цифрабаиру узе полак, полу од винограда од Стојанове стране, а Михаило узе полу од Стојакове стране, а кућу дадоше сву матери, да је само њена. За што од винограда хисета неима. И тако рече им мати, да иде Михаило из куће, а Павал да седи у кући с матером, и да рани матер, а каде мати умре, да јој Павал исправи за душу, цела пак да е кућа његова. Потом кои би се попишманио, да има дати штроф на цркву св. Димитрија 12 фор. и на варошки астал 12 фор.

112.

Ћира Ђорђевић са својом матером дају од себе уверење Стеји Милисављевићу, како они своје имање у Београду уступају Стеји, а Стеја даде њима у замену своје имање, што имаше у Будиму.

1723 год. месеца Јула 1. дан у Будиму.

Даемо на знање и за верование сваком поштеном чину, таначником и трговцем, де би се годе ово писмо прешло на прочитање, да имају вјеровати, и за истину держати, како ја Ћира Ђорђевић са својом госпођом матером, своје волно дадосмо свој дућан и механу и виноград, кое стое доле у Београду, Стеји Милосављевићу, а Стеја нами даде овде у Будимској долнеј вароши Табани, његов дућан, што е код мене, и виноград и 260 фор. и то учинисмо едно за друго, и тако

урекосмо ми двоица по међу себе, ја Ћира Ђорђијевић, реко: што буде трошка у Београду докле му предам сво добро до руке, све да е мој трошак Ћире Ђорђијевића, и ја Стеја Милосављевић реко, за мој дућан, и виноград, кои стои овде на будимскоме крунту, докле не предам Ћири до руке, да е све трошак од мене, Стеје Милосављевића, и крајцаре, и све до новца мој да е трошак. И паки тако говоримо ми двоица, ја Ћира Ђорђијевић и ја Стеја Милосављевић, ако би се кои попишманио од нас двоице, да има дати на цркву св. Димитрија 50 фор. и нато писмо бисмо контенти обоица.

Ја Стеја Милосављевић.
контент стојим горнем писму.

Ја Ћира Ћукић
контент стоим горнем писму.

† Ја Станко Тодоровић
сведочим горнем писму.
† Ја Михајло Поповић
сведочим горнем писму.
† Ја Михал Ивановић
писа контракт.

113.

Танач пресуђује кривицу Стевана Краинова унука, што је злоставио неког Мартина Валенту.

Јула дна 8.

Тај дан дође господар Јерко поред Мартина, кое га е убио Стефан Краин унук, и поштена правица призва оне жене, кое се онде десиле, и виделе како е стала кавга, и наложи на нову душу да право кажу, како су видели: Једнојзи име Анча из Маглода, а друга је Анча и она из Маглода, а треће е

Мариша из Гуте, и тако казаше: како су ишли у виноград и шнима су били 2 словака, по имену Ишток и Марци са женом својом и са швагрином, а стигао их Стеван на коњу, и запитао га Мартин: куде идеш брачек? И рече Стеван: идем у траву, и река му Мартин иди с Паном Богом. И тада потегао Ишток и скинуо е капу почео ударати коња, и рекао Стеван, иди чловјече, дај ми покој, пак удари Ишток коња, и отему Стеван капу, пак пошао Мартин молити Стевана, и ухитио га за скут, и свалио с коња и почели се бити, и каде уста Стеван горе, узе камен и удари Мартина у главу; и паде Мартин преко пута. То каза Анча и Анна и Мариша и Дмитар от Стеванове стране, и он тако каза. И то поштена правица мери од обадве стране по сведочанству, и тако докона поштена правица, наложи на Стефана да плати фелчеру 13 фор. и штроф варошки 12, а на Иштока наложи да плати Мартину дангубу, што е издангубио, док се излечи 9 фор. и паки видећи да у Иштока ние од куде достижан дати толико, паки наложи на Стевана 3 фор. а Ишток даде 6, и нато се помирише, и подписаше, да неће више имати један на другога тешчања никаква у напредак, и потврдише крстом својим.

† Ја Ишток
из Маглода контент.
† Ја Мартин Валента
контент.

† Ја Стеван Краић
контент.

114.

Избор комисије, због меморијала који је дала општина градској комисији.

1723 год. месеца Јула дна 10.

Тај дан сакупише се господари у варошки дом, по заради обштине, и доконаше; да даду и још едан меморијал комесији од опште вароши, и то бише по имену господари, окром бирова и ешкута кметова, првом Стојан Радујковић, Дима Мумџија, Тома Павловић, Михаило Поповић, Јосим Николић, Станоје Радоевић, Станко Тодоровић, Анта Милошевић, Дача Рашић, Јован Ивановић, Груја Ракић, Пантелија Ћурћија, Никола Ћурчија, Рајко Прерадовић, Вуча Стефановић, Драгутин Воимировић, Стевановић Јован, Анта Поповић, Евта Кнежевић, Владисав Толмач, Орестие Радишић, Дојчин Цвећић, Петар Радосавлевић, Стојан Попов, Радован Касапин, Степан Марковић, Старац Милутин, Виља Касапин, Живко Остојић, Стојан Илић, Андреа пинтер. Вукое Мерћенов, Мишко Ивановић, Јован Цветиновић. — — — — —

115.

Отвара се тестаменат покојнога Маријана и расправља се маса. (Види бр. 120).

Јуда 26. Тај дан сакупише се господар биров са ешкути и таначници, по заради кћерке покојнога Марјана и донесоше тестаменту и чатише, како е покојни Марјан уредио, и што е писао Иконии све јој е издато до руке, развс 5 акова судова. Паки провиђа правица, и тако нађоше поштени господари, да јој јопте изда господар Станое и госпођа Марија од риса покојнога Давида Иконие њенога брата 50 фор. да узме Иконија себе кућицу, да има чиме поменути сво-

ега браца и промотраваше господари, што коштуе Давидов хис, и тако нађоше, да не коштуе више него 150 фор. и то поделише на три хиса 50 фор матери а 50 фор. едној сестри а 50 фор. другој сестри, у томе изиђе 150 фор. И то бивши предниови тутори по имену Андреа Пинтеров, и Дојчином Цвеиhом, и Јованом Ивановиhем.

116.

Самири се старац Тодор са сином и снахом пред таначом.

Августа 3. Самирисе старац Тодор са сином и са снахом, и Евта се покори и преклони се оцу своему и матери, и тако се обеhа суду и правици, да hе ходити оцу по воли, куде му годе отац заповеди, да од селе неиде пити по механа, ни дању нити ноhу.

Јако се мој отац или мати потужи на мене у варошкоме дому, за какове неваљале послове мое, да имам ја Евто, да имам сам на себе гвожђе на се метнути, и да се имам лишити своега отачаства.

117.

Објављује се тестаменат пок. Јована Драгиhа и расправља се маса његова пред таначом.

Августа 14. Тај дан савакупише се господари — — — — — — — — — — — — — по заради дома покојнога Јована Драгиhа, кои е починуо још 1709. лета, и написао своe волно тестаменат пред добри господари, и тако нађоше господари у тастаменти, пописато све дом и 2 винограда, и све от велика до мала; и прочитавши господари тастаменту, и тако докона поштена правица, и по тастаменти покојнога оца проте, како е ниово отачаство уредио,

да е пола куће Виље Томића месароша, а полак куће Јованке Радојчине домаћице, и со тиме бише доволни, и помирише се, да више неће тражити ни Виља од Јованке ни од Радоице, нити Јованка ни Радоица од Виље. И тако докона поштена правица: да се Јованка и Радоица у оној поли де е прота седео, Виља у ону страну, у којој је и досаде седео. Јес ли би кои после овога уређенога писма више почео тражити, да има дати штроф у вароши 64 талира.

† Ја Виља Томић.

† Ја Радоица Богоевић.

Ја Јованка.

118.

Пред таначом чита се тестаменат покојнога господара Владислава.

1723. љета Августа 26. дан.

Тај дан принесе господар Владисав тастаменту покојнога господара Милинка, и прочативши господари тастаменту, и разумеше како е покојни Милинко оставио у тастаменти, ако би се у кое време почне негова домаћица удавати, из своји уста рече да јој се да доња кућа, и паки винограда 2, у пештанскоме брду, што му е домаћица и донела к нему, и то е њезино и било, и Пери мушкоме детету кућа горња страна и подрум, и под Муханату виноград и ћилер, што баћница стои. Каза да е узео и да га коштуе за 100 фор. и кола 25 фор. и коњи 2 за 60 фор. каца 120 акова, и судова акова 200, и вина бистра 180 акова и казан едном Немцу да е дужан 150 фор. и другоме Немцу 8 фор. паки пинтеру 8 фор. паки кочијашу 10 фор. и 50 новца, и рече за саландар свештеником 6 хакова вина, и на цркву храма светога Димитрија 6 акова вина и ракие што буде, то да е општо свим у дому, и тому сведочи господар Владисав ешкут, и Тодор

коншија, и Вилип Цветиновић, кои писа, и учини ва сију Владисава, и на нега препоручи своју домаћицу и своју децу, и свое колико да управи, како га Бог учи.

И почесмо прегледати што коштуе Миленково добро, нађосмо да коштује виноград под Муанатом 200 фор. 1 кућа што е остала на петрову страну 200 фор. и вина 180 фор. каца 15 фор. и вински судова 33 фор. и што е за коња узела 30 фор. и нека кола, што е продала 12 фор. у тому дугу, затекло се до тога часа 236 фор. и по, и после нејнине удадбе затече се дуга, да плаћа 150 фор. а удатој девојки Алки, да даде готови новаца 100 фор. а малу девојку, именем Мару, да е хране до удадбе, и да е удаду, и дајој даду готови новаца 100 фор. а остало све божие и Војкино и нејнога господара, и Тиосаву 2 винограда у пештанском брду, и кое смо шацовали, и 1 под Муанатом кућа и подрум, и преко путо код Крстјанске варош хазе, и судова вински, кое коштуе све скупа 700 фор. и преказа господару своме Војка, што ће донети к нему хиса нејнога. Тако и господар Теосав терза пренесе ка својој домаћици Војки 1300 фор. и то е божие пак ниово.

† Ја Данил Павловић
контент горњему писму, и с мојом
домаћицом Алком.

† Ја Алка контент горњем
писму, како и мој господар
кои се пише. —

119.

Танач расправља спор између Ћире Ђукића и Стевана Милисављевића.

1723. љета Августа 29. дан.

поп Митар својему родитељу и својој мајки, тако се и попадија покори и пољуби своега свекра и своју свекрву у руку и они њу у образ, и помирише се поштено и лепо, такођер и са својом сестром се помири поп, и попадија. Если би отселе кои коме какве речи неприличне говорити да имају дуплу штроф.

122.

Протокол пунктова вароши Табана, у којима захтеваше равно да право има са осталим грађанима. Ове су тачке захтева послали у Беч по Живку Ратковићу 25 Новембра 1723.

Протокол пунтова вароши Табани, кое захтевају ради пургерства, те и посласмо у Беч по господару Живку Ратковићу. Сего 25 Ноемрна 1723.

1. Да се уживамо у привилеђии, и сваки тал градски, како и у сваки тал ункости градски помешати есмо били, от толиког времена 1692. године.

2. Да у они сто мужи избрани от славног пургершовта и ми помешати будемо.

3. Да и у они двадесет и четири избрани мужи помешати будемо.

4. Да и нам порез порцијски у свачему равно и еднако порезуе се, како и немачким пургером, на кућу, на виноград, на занат, на дућан, на трговину, и на осталу сваку ствар, како и Немцем.

5. Да се порцијски декрет не отвори без нас грчаскаго закона бирова.

6. Да имамо земље тал нашој вароши како и пургери немачки.

7. Да имамо цели суд по нашему закону грчаскоме, и ми сами нашег бирова да постављамо.

Протокол суда Табани издатог сего 25. Ноемриа 1723.

За сведетелство буди како пошилемоварошки книга у Беч, по господару Живку Ратковићу.

1. Једну патенту.

И едну салвагвардију.

И ђенерала Фефера[1] атистацију.

И екстракт комисијски.

Атиштацију магистратску.

Обршт бохт-мајсторову атештацију.

Два меморијала што су добављати от магистрата.

Три декрета порцијска 1. на 1720 лето 4015 фор. порцие.

Друго и квартир гелта, пјет стотина и тридесет форинти.

Други декрет на 1721. лето, и у нему порцие 4015 форинти.

И квартир-гелта 533 фор. 66 новаца.

Трећи декрет на 1722. лето, и у неми порцие и тафел такса 1204 фор. 50 и квартир гелта 533 фор. 65 новаца.

И понеше новаца готови сума 200 фор.

123.

Биров, ешкути, кметови и избрана скупштина од 74. господара варошки у име народа моле Живка Бранковића, да иде у Беч с Петром Ненадовићем поради пургерства.

Протокол варошког суда вароши Табани, сего 25. Ноемрија 1723.

Ми варошки биров, ешкути, кметови, и избрана скупштина 74 варошка врло молећи господара Живка изабрасмо и наредисмо да иде у Беч, с Петром Ненадовичем по ради пургерства, и мазда да им буде сваки дан по 3 фор. и 50 нов. от тога Петру и Жи-

[1] Пфеферсхофен командант будимског града. Види прву збирку бр. 7. стр. 13. и 14.

вку тал да буде, и словом тако велимо три форинта и педесет новца.

1. Господару Живку 250 новаца, и от тога господар Живко сам да плати кола и одовуд, и одонуд и тако се облигируемо, да ћемо без васакаго прекословиа платити више именоватому господару Живку и Петру нињу мазду на сваки дан каде узишту и заслуже, зде еже врху.

Зде есте госп. Живку Ратковићу 250 новаца и његова кола да буду и одовуд и одонуд; а Петру Ненадовићу една форинта и кола да не плаћа.

Варошки биров Живан Бранковић, ешкути, кметови, и изабрана скупштина 74. варошка.

124.

Скуп свију Ћебеџија потужише се суду, због неке нове ваљалице, што су начинили, а имају спора са остали мајстори.

30. сего Ноемрија. Приђоше ћебеџије цео омберк и потужише се суду, по заради некое нове ваљалице, што су начинили, и то су се трудили само 6 мајстора, док су справили, и имали су дангубе сваки по 5 дана и потрошили су новаца 6 фор. и то су по том ни шест ваљали своје губере у новојзи ваљалици, а и у старој су имали подпуно свој ред. На то е криво се чинило осталим мајстором, те се по међ себе поречкају. И то поштена правица промотрава свакојако, како би свим еднако и право било, и тако нађосмо да даду 6 форинти из скупштине, и што су имали труд, то су имали хасну, за што су сами свое ћебета ваљали. 3. месеца до сего дне. Од селе да су обадве ваљалице у целу скупштину, за што из скупштине и платише и лепо се сви помирише и контенти бише, и тако се урекоше ако би која страна ударила натраг, да штроф 12 форинти у варош, а 12. фор. у цркву.

125.

Мартин Крсћански биров потужи се на Николу Татлију због увреде.

Декембра 5. дан. Тај дан потужи се Мартин Биров Крсћански, на Николу Татлију, по заради неке не удобне речи, и ми га устависмо на арište до суднега дна. И велико се замоли, да му опрости; и смилова се господар Мартин и тако се пописа Никола, ако би од селе рекао какву непоштену реч, за бировом Мартином, или за нашим, или за киме год; да је каштиговат противу његова дела, пак да је истерат, и то би пред варошкоме асталу —

126.

Избор 24 господара, који с народним дозволоњем долазе у варошки дом на договор

1723. 4 месеца Ноембрија 14. дан у долној вароши будимској Табани, поставише господари 24. господара с народскијем дозволенијем крају писате господаре на свакп договор варошки, да се сазивају на договор.

1. Стојан Радујковић стари биров.
2. Јован Цветиновић, стари писар.
3. Никола Станковић, трговац и вурдачија.
4. Анта Милошевић, абаџија стари црковни син.
5. Дача Рашић, ћурчија и ешкут стари.
6. Јован Ивановић стари ешкут.
7. Димча Недељковић, вурдачија.
8. Пантелија Ивановић, ћурчија стари ешкут.
9. Рајко Прерадовић, немешац и трговац.
10. Мишко Ивановић, трговац и стари ешкут.
11. Драгутин Воимировић, абаџија.

вку тал да буде, и словом тако велимо три форинта и педесет новца.

1. Господару Живку 250 новаца, и от тога господар Живко сам да плати кола и одовуд, и одонуд и тако се облигируемо, да ћемо без васакаго прекословиа платити више именоватому господару Живку и Петру нињу мазду на свакн дан каде узишту и заслуже, зде еже врху.

Зде есте госп. Живку Ратковићу 250 новаца и његова кола да буду и одовуд и одонуд; а Петру Ненадовићу една форинта и кола да не плаћа.

Варошки биров Живан Бранковић, ешкути, кметови, и изабрана скупштина 74. варошка.

124.

Скуп свију Ћебеџија потужише се суду, због неке нове ваљаљице, што су начинили, а имају спора са остали мајстори.

30. сего Ноемрија. Пријђоше ћебеџије цео омберк и потужише се суду, по заради некое нове ваљалице, што су начинили, и то су се трудили само 6 мајстора, док су справили, и имали су дангубе сваки по 5 дана и потрошили су новаца 6 фор. и то су по том ни шест ваљали своје губере у новојзи ваљалици, а и у старој су имали подпуно свој ред. На то е криво се чинило осталим мајстором, те се по мећ себе поречкају. И то поштена правица промотрава свакојако, како би свим еднако и право било, и тако нађосмо да даду 6 форинти из скупштине, и што су имали труд, то су имали хасну, за што су сами свое ћебета ваљали. 3. месеца до сего дне. Од селе да су обадве ваљалице у целу скупштину, за што из скупштине и платише и лепо се сви помирише и контенти бише, и тако се урекоше ако би која страна ударила натраг, да штроф 12 форинти у варош, а 12. фор. у цркву.

125.

Мартин Крсћански биров потужи се на Николу Татлију због увреде.

Декембра 5. дан. Тај дан потужи се Мартин Биров Крсћански, на Николу Татлију, по заради неке не удобне речи, и ми га устависмо на ариште до суднега дна. И велико се замоли, да му опрости; и смилова се господар Мартин и тако се пописа Никола, ако би од селе рекао какву непоштену реч, за биривом Мартином, или за нашим, или за киме год; да је каштиговат противу његова дела, пак да је истерат, и то би пред варошкоме асталу —

126.

Избор 24 господара, који с народним дозволоњем долазе у варошки дом на договор

1723. 4 месеца Ноембрија 14. дан у долној вароши будимској Табани, поставише господари 24. господара с народскијем дозволенијем крају писате господаре на сваки договор варошки, да се сазивају на договор.

1. Стојан Радујковић стари биров.
2. Јован Цветиновић, стари писар.
3. Никола Станковић, трговац и вурдачија.
4. Анта Милошевић, абаџија стари црковни син.
5. Дача Рашић, ћурчија и ешкут стари.
6. Јован Ивановић стари ешкут.
7. Димча Недељковић, вурдачија.
8. Пантелија Ивановић, ћурчија стари ешкут.
9. Рајко Прерадовић, немешац и трговац.
10. Мишко Ивановић, трговац и стари ешкут.
11. Драгутин Воимировић, абаџија.

12. Анта Поповић, табак и ешкут стари.
13. Ранисав Ратковић, ћурчија и ешкут стари.
14. Јован Степић, абаџија.
15. Јевта Кнежевић, абаџија и старо-влашанин.
16. Владислав Лаушевић, бакал и стари ешкут.
17. Дојчин Цветић абаџија и стари ешкут.
18. Стојан Попов касапин.
19. Илија Пинтир.
20. Орестије Радишић, стари син црковни.
21. Степан Марковић, стари ешкут.
22. Петар Радосављевић, ћебеџија.
23. Милутин сапунџија.
24. Андрија Пинтир старац Новаков.

127.

Долазе пред суд Невена са ћерком Јованком и сином Лацком и износе тестаменат покојнога Стојана и према томе суд расправља масу покојникову.

1724. Ферфара 19. дан. Тај дан дођоше суду Невена са својом ћерком Јованком и сином Лацком, и принеше тестаменту покој. Стојана, који га је записао јоште за својега живота, и уредио на делове свакоме део учинио, како је њему воља била, и како е сам ктео показао све, све кое е имао у долному Београду, првом дућан са собом и с подрумом коега е купио

	фор.	нов.
за готове новце, кое чини сума.	520	
И у дућану херска бакалскога коекаква кое чини сума.	652	16
И готови новаца кое има код Крсте .	357	59
И виноград у Дузлуку, кои вреди . .	57	
	1586	75
Такођер у Будиму има дом кои вреди.	500	
И код чешме виноград велики кои вреди	330	

И мали виноград у Хумци кои вреди.	100	
И у марви	200	
У Обрада Шибалије кое е дужан . .	130	
И у Дмитра Томића кое е дужан . .	30	
И у Анђе Јанковице.	50	
	2896	74
А од те суме има давати првом Шаргарији . . . . , ...	100	
Јоште кое коме свега учини сума . .	145	75

1. По томе прво уредио тал своему сину Лаци дом у Табани над дућаном, кое га е сам начинио, и ко томе новаца готови 300 форинти.

2. Домаће посуђе бакарно и калајно колико има у дому да се од свега да пола Лаци, како бакарно тако и калајно.

3. И сребра, кое има у дому, и од тога Лаци тал, како матери тако и сину.

4. Алине очине да се даду Лацку 2 доламе, 2 ћурдије, 2 капе, 7 рифа чое и зорте.

5. 3 рифа чое да му да мати од себе.

1. Домаћици својојзи уредио велики виноград код чешме и готови новаца 200 форинти.

2. По куће и посуђе бакарно и калајно, тал како Лацку тако и њојзи да се да.

3. Сребрно што има, да јој се да полак како Лаци тако и Невени.

4. Што је потрошила виноград радећи 50. фор.

5. Што јој се затекло после свега трошка 50 фор.

Такођер ћерки, која је удата, остави отац једну јабуку 150 фор.

И малојзи унуки ћерки Јованкиновој 50 фор.

А малој ћерки, која е код матере јошт при сиси; остави отац мали виноград, кои је у Хумки.

2. Готови новаца да јој се да 85 фор.

Со тиме када господари прочиташе тестаменту, и видевши, да је претекло новца преко сви урећени талова, полепшаше малој девојци на рану јоште 200 фор.

Стојан је уредио за своју душу свештеником и што ће по намастире дати 500 фор.

1.	у будимску цркву нареди	12 фор.
2.	у ковински намастир.	12 „
3.	владики будимском.	12 „
4.	код цркве место	12 „
5.	у Рајиновац намастир . . .	6 „
6.	у Сланци намастир.	6 „
7.	у Војловци „	6 „
8.	у Раковици „	6 „
9.	у свети Јерусалим.	12 „
10.	у Синај	12 „
11.	у Вилендар у свету гору	12 „

И после све те уредбе, и после што су господари полепшали малој девојки претече 130 фор.

И бише со тим довољни, и помири се Невена с ћерком и са сином и са зетом на суду пред господаром бирову Живану Бранковићему, и ешкуту Јосом Стевановићем, и Ђурицом Вуковићем, и Ненадом Илићем, и Станоје Радојевићем, и Јосифом Николићем, и Живком Ратковићем, и Станком Тодоровићем, и Христом Вељковићем и варошки писар.

Лист Петра Ивановића, што коме има давати прво Николи Станковићу има давати 51 фор. и 72 нов.

Тако има давати Димитрију Недељковићу у нашој вароши 37 фор. 25 нов.

Капамаџијама Мијату и Глигорију 10 фор. 20 нов.

Господару Дачи 28 фор.

Господару Николи Арнаутину из Пеште 11 фор.

Ћирку Деспотовићу 51 фор.

Рајку Предрадојевић 18 фор.

Јакову Јаковљевићу дужан 7 фор. 86 нов.

128.

Мојсило Давидовић долази пред суд и тражи своје отачаство од своје маћехе удовице покојног Давида Давидовића.

1724. Маја 23. Тај дан прије Мојсило Давидовић к суду; и поче питати отачаство од маћехе и од брата, и правица призвасмо покојнога Давида домаћицу и туторе и донеше тестаменту, отворивши тестаменту и видећи уредбу господара Давида, како је наредио и од свои уста, како је сам хотео на четири хиса: прво домаћици, паки Арси сину, кои је код отца, и треће сину млађем Давиду, четврто ћерки малојзи, све подједнако дом, и по дому посуђе бакарно, калајно, дервено како домаћици, тако Арси тако и Давиду, тако и малојзи девојки, а од винограда, кои има 3 ферталя, од тога само Арсенију један фертаљ, а домаћици и малој деци, њима трима два фертаља винограда. А Мојсилу ништа више није оставио отац, разма 20 хакова вина. Томе не може ни правица ништа више учинити хиса, него како је отац сложијо у тестаменти, него текма што му стои уписато у протоколу 162 фор. за очина живота осталому у дому. И то докона правица да му има дом платити, које га е уредио Давид и поделио, она општина то допрати без сваке речи Мојсилу.

129.

Поштена правица са свештеници суди Томиному сину Јовану, и казни га што је псовао веру.

Јулија дна 12. Тај дан докона поштена правица са свештеници Томиному сину Јовану, да му се ударе

пред народом 24 штапа каштига и покара прва, како је сведочба посведочила, да е псовао веру и душу; тога ради му толико ударише, толико ере је јоште младачак. Ако ли би се паки постигао у таквој кривици, које противу Бога стои: да има каштигу у 3 праздника или ти неделе держати език у прицепу, док се служба саверши. — — — — — — —

130.

Анока мати Стојшина, потужи се на својега сина, како је псовао и безчастио. Суд суди и казни строго неваљалог сина.

Јулија 15. Тај дан дође Анока Стојшина и потужи се на својега сина именом Стојана, како е псовао и бесчастио, рекао ти ниси мати као матере, него си рђа, тако и сведочба посведочи. — Того ради поштена правица остави Стојана на ариште 7 дана; такође и каштигу наложи 50 штапа, негови злочести речи ради, кое е говорио своеј матери, која га е родила. Со тиме би доволна Анока. И како каза и заповеди поштена правица Стојану: ако би паки почео псовати матер, да се има лишити од свега отачаства, ако ти је што криво, тражи судом и правицом, а не псуј своју матер. Тако се и Стојан подписа, да више неће матери творити непоштене речи, а оће тражити судом своје отачаство.

131.

Апостол Костић доводи дете покојнога Јакше и поиска детињега отачаства. Суд расправља заоставштину покојнога Јакше.

Јулија 15. Тај дан дође суду Апостол Костић, и доведе детенце покојнога Јакше, и почеше искати детинега отачаства. Со тиме поштена правица призва де-

тињу матер Сару и очуха Тому, започе питати поштена правица Сару: де е саде тога детенца очинство?

	фор.	нов.
И започе Сара казивати, прво кућу сам продала ценом.	50	
Ђурдију сам продала Јакшину за . .	10	
И доламу сам продала	7	
И чакшире сам продала.	1	70
Капу сам продала.	1	
И ево имам саде бакрач и тенџерице и жондир, и хаван томе учинисмо цену скупа сума	4	60
Има виноград таде кои е погођен ценом.	60	
И од доласка виноградскога што е брат 4 годишта, па каза напоред, кое године колико примала за вино, извадисмо трошак, на виноград, на сваку годину по 15 фор. и наиђе преко свега трошка, што е остало при Томи и Сари	37	70
Томе учини сума.	180	

И ту горну суму разделисмо на 3 хиса прво Сари	60
Једному детенцу старијему Јови Јакшићу	60
И млађему детенцу, кое е умрло његов хис.	60

Томе умрломе детенцу женско е било и нему име Јованка.

Сотиме и Живко Остојић, кои е био тутор детини лепо предаде хесап пред господари до новца до пол и не оста дужан детету ни новца ни по...

132.

Јован и Филип браћа Цветановићи измирују се пред судом.

Јула 15. Тај дан дође к суду Јован Цветиновић са своим братом Филипом и Анна, по заради некои речи кое е Филип говорио своему брату Јовану. Сотиме поштена правица видећи, кое га дела ради говорено, и запита поштена правица Филипа: иштеш ли што Филипе од брата Јована? Рече Филип: неиштем ништа, нити ћу искати, ни саде ни до последка, ни од моега брата ни од братине деце, нити од дечине деце, што е било еданпут у суду уписато у протокол пред поштени господари. Со тим се мати и старии брат смиловаше на Филипа и све негове грешке, кое е досаде сагрешивао својој матери и брату стариему, то му све опростише. И тако каза Филип за своје хисе дућанско и виноград, да е брату продао за готове новце и не има од тога више и лаке, сотим га паки брат и мати примише у дућан.

Ја † Филип

И Филип се обећава да ће носити поштене матери и брату, и да ће и слушати и препитивати и без нине воље, да неће никакво дело делати.

Ја Филип Цветиновић подписујем се на суду да нећу чинити што сам досад чинио, него ћу ходити по вољи матери и брату и у 50 штапа подлажем.

133.

Старац Гаврило са своји синови Јованом и Илијом излази пред суд, по заради некојега нејединства, које се изроди са изласка Јованова из очине куће.

1724 Јулија 19. Тај дан дође старац Гаврило са свои синови Јованом и Илиом по заради некоег нее-

динства, како је био Јован изишао од оца. То га запита поштена правица Јована зашто е изишао, Јован се потужи на некои страни неразумни реч, сотиме покара поштена правица Јована и Илију, и они се покорише своему оцу и пољубише у руку и отац им опрости њину грешку и помилова и и прими к себи, и они се подватише оца слушати и лепо почитовати како е своему оцу подобно оцу носити.

134.

Принеше мајстори месарскога руфета некојега Глигорија Вукојевића да га суд због непокорства прими у затвор.

1724 Јула 17. Тај дан принеше мајстори месарошкога руфета лист суду, да га примимо у аришту, некога Глигорије Вукојевића непокорства ради. Со тиме поштена правица прими Глигорија и постави га у аришту до суднега дна. По тиме сего месеца 21. дан, дођоше мајстори и отац и мати, те замолише поштеној правици да га отпусте из ариштa. Со тиме поштена правица пита мајсторе, и оца и матер Глигоријеву: кое кривице ради га оптужисте суду? И каза Вукое Ицетра, има неколико време како неће дома да долази, на ручак ни на вечеру, такођер и на конак га чекамо и по сву ноћ гори свећа а не дође. Со тиме поштена правица видевши нега, видевши да е перва негова кривица и покорение оцу и матери, и мајстором, и тако се подвати, да више неће од селе никуде ићи пити и ести без очине воље и материне. Того ради даде му опроштеније из ариште, и мали штроф, даде 2 талира, едан суду, а едан мајстором. Сотим се подписа Глигорие, если би се паки постигао у другу такову каштигу, да има дати суду 12 фор. а мајстором 12 фор.

Ја † Глигорије.

135.

Сакупише се 24 господара у варошки дом, да се посаветују о заповеди Маћистрата због књига умрлих пургера.

Августа 14. Тај дан сакупише господари 24 господара у варошки дом, по заповеди магистратске, по заради књига умрли пургера, да однесе у магистрат или жепа или син умрлога пургера. И тако доконаше поштени господари, ваља носити книге не можемо стајати против магистрата. Сотиме заповедише, да се носе книге, и кои се дома десише однеше и устави магистрат книге код себе. И тако нами даде одговор, да синови не могу бити тутори, како су били нини оцеви. Тако је комесија доконала, и то доконали више писати господари, по имену: господар биров Живан Бранковић, и ешкути Јосиф Стефановић ћурчија, Вуковић, Ненад Илић, Станоје Радојевић, Јосиф Николић, Станко Тодоровић, Риста Велковић, Дача Рашић, Димитрије Неделковић, Пантелија Јовановић, Драгутин Војимировић, Анта Поповић табак, Јован Стефановић, Степан Марковић, Владисав Лаушевић, Тома Павловић, Јован Цветиновић, Дима сапунџија, Стојан Попов, Милија Пинтер, Петар Радосављевић, Орестије Радишић.

136.

Сакупи Стојан Илић и Лепосава поштене господаре, а од митрополитове стране архимандрита Исаију Антонијевића, а од варошке стране бирова Живана Бранковића и ешкуте, и моле се, да им суд покаже уредбу, коју су још 1715 утврдили због насљества.

1724. Августа дна 28. Тај дан сакупи Стојан Илић и Лепосава поштене господаре, од митрополитове стране, господина архимандрита Исаија Антонијевића, од варошке стране господара Живана Бранковића, и Ненада Илића, Станоја Радоевића и Јосифа

Николића, Станка Тодоровића, Стојана Поповића, Ђурицу Вуковића из Сент-Андрее, Марка Крстића и варошкога писара Јована Крстића и замолише више именовате господаре да им укажу протокул како су имали уредбу по между собом јоште 1715. тога лета Августа дна 5. и ми отворисмо варошки протокул, и указасмо уредбу по имену, како е што шацовато.

Првом кућа шацовата	400	фор.
Велики виноград	600	„
И мали виноград	60	„
Казан	100	„
И готови новаца дечини нађосмо	400	„
	1560	фор.

И то разделише им на три хиса матери и двема ћерма Мари и Сари; првом матери Лепо-

сави хис	520	фор.
Мари хис	520	„
Такође и Сари хис	520	„
И учинише 2 хиса Мари и Сари хис.	1040	фор.

И тако урекоше господари за те више писате дечине новце да иду на интерес на сто десет, а деци храна да иде на нихови хисова на годину обома по 50 фор.

До нпове удадбе; и Мара стајала код оца и код матере на храни 6 година, а Сара 9 година, то се хранила деца, што вађа, да се да оцу и матери од

Марина хиса	150	фор.
А од Сарина хиса	225	„
До данас то е сума обе стране	375	„

Такође наиђе интерес на дечине новце, кои се

горе пишу	1040	фор.
До данас сума интересу	450	„
И са интересом учинише дечини новци.	1490	„

Из отога започе Стојан Илијћ давати

деци, прво даде	500	„

1717 тога лета, такођер на 1720 лето даде Стојан деци. . . . . , . 85 фор.

1724 тога лета, даде Стојан деци у вину . . . . 68 „

И то вино поклони Стојан и Лепосава, деци Мари и Сари.

Дужна су деца Мара и Сара оцу и матери . . . . 375 фор.

од хране за 15 година, што су се хранили, и изнесе сума што е давао Стојан и Лепосава деци освен вински новаца, што су поклонили сума . 960 фор.

К томе ваља да да Стојан и Лепосава. деци да им изиђе цела сума, која се горе пише . . . . 530 „

1490 фор.

Показа Стојан Илић, колико е донео у дом к Лепосави каде су се састали првом готови. 120 фор.

И ракие 10 акова то смо продали аков по 10 фор . . . . 60 „

И 7 дуката . . . . 30 „

И што е било у Јованова мајстора . 73 „

То е донео Јован са собом кадее дошао и каде сам се разортачио с Павлом Радепковићем . . . . 33 „

И од грађе, што сам дао Вуићу . . 14 „

И дао Чукурханини едну греду . . 2 80 н.

И од некои чамова. . . . . 6 фор.

И што сам продао виноград донесох. 50 „

И кућу продадо, од не донесох . . 45 „

И клук што сам дао Авакуму. . . 50 „

Паки новаца. . . . . 75 „

Свему учини сума. . . 558 80 н.

137.

Бирови обадва и Рисћански и Крсћански са своји ешкути одређују таксу за месо и за свеће.

Септембра 10. Тај дан састаше се господари у варошкому дому бирови обадва , и Рисћански и Крсћански, поради препорука от магистрата и послатога декрета, ради месароша, да се има месо продавати 3 новца оку.

Тако и варош докона, да мумџие свеће пошто е вунта свећа, тако и свака свећа да е от новца, да не будне више свећа у вунти, кроме пошто е вунта, тако да су и свеће свака од новца, ако е вунта 15 новца и свећа 15.

138.

Биров са ешкути и 70 господара договарају се ради бечких послова.

1724. Маја 26. Тај дан сакупи господар биров са ешкути уречени 70 господара по заради бечки послова ради, како ти није имало новаца у каси варошкојзи, и запита и господар биров, рече: што велите господари, новце су нам саде на потребу, или ћемо давати ревеном или ћемо узети на интерес? Со тиме промотривши господари и договор учинише сви единодушно рекоше узми господару бирове 1000 форинта на интерес у квите, даћемо ми и после, а саде не можемо тако на хитно покупити од људи, зашто нас е забунила порција. Со тиме ми одосмо у град и узесмо од капетана Хокман Хека цело 1000 форинта, с таките начином на сто десет и од штотлајтнанта 150 фор. и то на сто десет.

139.

Ранисав Ратковић са својим домом измирује се са домом Стојана Ђурчије и Николе.

1724. Октобра 13 дан. Тај дан подписуемо се ја Ранисав Ратковић са свиме своиме домом, и паки говорим: нити ја нити мој син, ни моја домаћица да нећемо Стојану Ђурчии и Николи и дому нином стојановој домаћици, или снаси, или кћери, или дому Стојановому какови неваљали речи, нити мираза никакови псовки говорити, а да имам дати штров цркви нашој 25 талира, а вароши да имам дати 25 талира, нити какови дуката, нити новаца да се у нино време ковали, нити паки мираза напред доносити.

Ва такове се ствари и ја Стојан подписуем и ја Никола, да нећу мајстору Ранисаву ни неговому сину ни домаћици какови неваљали речи, нити мираза никакови псовки, на то се подписуемо у онај горе писати штров и талире именовати, нити ћу ја Ранисав, што далем тражити.

Ја Ранисав.

Ја Стојан. Ја Никола.

Атанаско Ђурић из Пеште от 29 година рођен тако каза дае чуо од Ђурини уста да е говорио кадесу ишли из Арада у Бају, итићу у Пешти на суд; ако ми небуде доволно правица, итићу у Будим суду, ако ми и онде неби доволна правица, ја ћу убити Николу Дачића паки ћу побећи у цркву или у рајтаре.

140.

По писму бирова долне Белиградске Савске вароши доконава танач будимски, да се сину његовом Стевану Марковићу наплати аманет, што је оставио на Петру Антину.

Октомрија 27. долне Белиградске вароши господару бирову препоручение писасмо, да неговом

Степана Марковича сину наплати 136 фор. 55 нов. кое они еданпут сами есу прохесапили и доконали, дале, што е Петар Антин у неговом подруму на аманет осталено вино из под печата без воле и знања како нега именоватог Марковића, тако и господара Стефана београдског мумчие, на коега и продавати препорученое било, продао, а новце нему Стевану недао онога времена, нити на нега београдскога бирова учинени термин до 14 дана, кои есте Априлија 30 године текуште, платио.

141.

Слова Лазића са синовима дели се пред судом.

1724. Октомра 29. Тај дан дође Слова Лазина са синови суду, и почеше се делити, мати и син мали са Станишом, и показаше колико су дужни и колико имају своега добра; 11 фор. 38 сумом имају то кое коме давати; имају дом с подрумом ћемерли кое шацоваше господари . . . . 170 фор.

Имају волова 4 кои вреде . .	70 „	
И оваца 47 глав кое вреде . .	44 „	50 н.
1/4 и виноград кои вреди . . .	80 „	
И вина имају 8 акова вреди .	16 „	
60 акова комине вреди . . .	12 „	
И новаца готови код Слове . .	4 „	
Имају набду шталог и тор то прими Слова с млађим сином тор.		
А Станиша шталог.		
И сена имају и сламе имају . .	13 „	
И плуг имају и згвозђем . . .	3 „	
Имају пет јутара жита посејато.		
30 акова каца вреди	6 „	
	422 фор.	50 н.

Од отога извадисмо дуг више именовати	11 „	38 н.
Оста сума	389 „	12 н.
Из тога заузео Станиша у женидби	57 „	
И дадоше господари и мати и брат Станиши 4 вола и кола и плуг сума		
И два воринта, која су код Станише све учини сума	60 фор.	
Кућа и виноград и овце и подрум и сено и комина која е писата у	12 фор.	

То све остаде при Слови с млађим сином Петром и ћерком Анђом, да се Станиша немеша ниушта, ни у кући, ни у виноград, ни у овце, ни у сено, ни у тор ни у подрум ни у комин, а Слова и Петар да се немеша ни у волове, ни у шталог, ни у сламу, ни у кола, ни у плуг, ниушто.

Со тиме бише све четири стране доволне и Слова и Станиша и Петар и Анђа, и подписаше се, кое почне кварити ову уредбу, да има свој хис проиграти полак у варош, а полак у цркву и на то се подписаше.

Ја † Слова.
Ја † Станиша.

142.

Белешка у протоколу судском од 29 Октобра о доласку тројице Кијеваца: пресвитера Стевана Протанског, његова ђака Јована Дашавског, и студента Јустина Љеницког.

Овога 29. Октомрија године текуште у четвртак вечер у шест сати придоше зде ова троица Киевци по имену какоти прво: Стефанус Протански грчаскаго закона презвитерус, и Јустинус Љеницки штудентус, и Јоанес Дашавски презвитеров дијак што служит службѝ божие, кои есут от споменутог

нихововг места Киева. Првее ишли у град Бар на поклонение моштим свјатаго оца Николаја, а такожде паки потом од Бара града вавратилису се у Рим, и од Рима паки саде идут ва своја до Киева, како и пасоши сведетеловаше, и нами показаше прво, од Бара 8 Августа 1724, други од Рима првог Сектемрија, треће од вицишпана сентготарскога и папскога под датумом 29. Октомрија године текуште.

Резолутум.

Ови врху речени људи светлом магистрату да се сутра прекажут, а за вечерас конак да им се даде, по начину других варошах.

143.

Суд извиђа сведочбу Андрије Кујунџије и његове сестре Кате, по законом захтеву Давида његове браће и матере из Сентандреје. Из овога списа дознаје се, да је изгорела Сентандреја и како су Сентандрејски Срби избегли из вароши од Куруца Ракоцијевих.

Октомрија 29. Тај дан дође Давид са своим братом Матејом из Сент-Андрее и донесе книгу от бирова, да презовемо Андреју кујунџију из горне вароши и негову сестру Кату Августиновицу и баку Аноку Николе капамацие пуницу, по заради некоега сведочанства ради. И ми презвасмо прво Андреју и питасмо га из негове душе, да нам каже право, ни више нити ниже, него колико зна. И Андреја поче нами казивати: како зна, да е седео Ћира капамација са женом и з децом под кирију код мое тетке и Давид е плаћао кирију, али незнам или е била кириа по 7 ф. или по 9 фор. и незнам право колико су стајали, или годину или 2 или 3 године, то право незна, и знам да е Давид давао и брашном и смоком и оделом девојкама; от тога више незна Андреја.

Ката Августинова тако каза, да су стајали код нејне матере 3 године, и кирија е била по 8 фор. на сваку годину, то е све Давид плаћао кирију, јоште к томе Давид давао матери својој Живи и раном и смоком и ракиом и вином и оделом и матери и девојками, зашто знамо, да господар Ђура е био баш празни руку.

Бака Анока тако каза да е кућа Живина била и Ђура е к ној долазио, дошао у дом, кад су се узели, и каде е изгорела Сент-Андреја, изгорела и нејна земуница, и што е имала калаја, само нејна и Давидова, то се слило от ватре, пак Жива продала калај, али незнам право или е 15 фор. или 20 и сотиме започела паки правити из нова дом на ономе староме фундаменту. И каде су побегли из вароши, од Куруца, дошли су нами у дом, те су седели, а Давид е служио кое кума Живка, и знамо да е доносио кад кад Давид и новцем и раном и зубуном, и знамо право, да е покојна Жива доста Давидова очинства похарчила са господаром Ђуром окониову децу.

144.

По решењу „Комисије трговачке," као компромисног суда, поштена правица осуђује Николу Дачића, Спасоја Милутиновића и Антонија да плате глобу.

1724. Ноембра 7. Тако докона поштена правица Николи Дачићу и Спасоју Милутиновићу и Антонију по заради они новаца, што е Никола положио, како е комисија терговачка доконала, да се да Ђури за његову болетицу и дангубу и трошка 120 форинта; и к тому јоште пошло трошка 12 фор. и 75 нов. Зато су били комесари доконали, да плате сви троица поднако, колико Никола, толико и Спасоје, толико и Антоније, и ми им опште преко тога доконасмо, да да Ни-

кола Дачић сам 60 ф. а Спасоје 40 тако и Антоније да да 40 да се испуни више писата сума 140 ф. мање 25 нов.

Томе платише Спасоје и Антоније Николи по 25 фор. и помирише се на суду.

145.

1724. Маја 26. Тај дан узелисмо от капетана ромога на варошку страну, едну иладу воринти, бечкога трошка, ради правице варошке, и на то имамо давати с трошком на сто десет на годину.

За теми паки дознамо куда трошимо више писате новце, кое смо узели на варошку страну.

Јула 24. прво дадосмо господару Рајку	200	фор.	
Јула 28. и дадосмо за порцију .	200	„	
Јула 30. и дадосмо грку Гроздану	154	„	
Јула 30. паки посласмо по Николи Станковичу господару Живку .	50	„	
Августа 2. дадосмо Авраму Чуќуранлији за кирију кућну, што капетан седи	30	„	
Августа 4 паки дадосмо за порцију	70	„	65 н.
Августа 7 Мишку Ивановићу наброисмо на Петрове новце за Пекинију	52	„	50 н.
И што е на путу узајмио Ђурки јагеру кад е вино у Беч носио . .	8	„	
Заради бедена, што е кошена трава, дадосмо с писаром и толмачом и провозу	4	„	
Јагеру на вино када е дошао .	1	„	25 н.
Августа 12. дадосмо гос. Живку каде пође у Пожуну последни пут .	80	„	
Сума свега изађе . . .	1000	фор.	

Да се има знати колико трошимо варошки новаца не бечки трошак вароши ради калуђерицами Жиграиној сестри от Косте лимуна и пиринча 80 новца.

От Ђорђија Арнаутина 5 фунти дувана Живко 1724. Августа 12. када е у Беч отишао.

146.

Јевто Кнежевић, Милутин Стевановић и Лацко моле тапач, да на њихово јемство пусти из затвора Филипа Цветиновића.

Ноемра 10. Тај дан дођоше суду три господара: господар Јевта Кнежевић, и господар Милутин Стефановић, и господар Лацко терговац, по заради Филипа Цветиновића замолише поштене господаре, господара бирова, и опште господаре таначнике, да га варош на ниову паролу пусти из ариштa. Со тим се паки поштена правица смилова преко неколико Филипови велики кривица и учини му паки милост; тим више именовани господари, кои се за нега моле. И Филип даде Бога емца, да више од данас преко разлога пити вина ни противити се својој мајки и брату старијему, и више да неће коцкати и картати, ни куглати, ни едне ствари кое на варошкому чловеку ние подобно, творити, од селе неће творити; ако ли паки почне из нова оне негове прве послове пословати, да има носити на се велику каштигу у три празника по 50 штапова, пак да иде из вароши на поље. И на то полажем †

Ја Филип Цветиновићи.

147.

Стеван Милисављевић својеволно измирује се са Ћиром Ђукићем, и исплаћује обустављену суму новаца у доњем Београду.

1724. Ноемврија 20. дан. Тај дан паки Стеван Милосавлевић своеволно самири се са Ћиром Ђукићем

и оно обуставлени стотину воринти у долнему Београду поврати и положи му пред нами на варошком асталу, К тому и лепо помирение имаше пред нама, и полубише се, и тому конац би, зато се и стави у протокул, како су они своеволно контенти.

148.

Невена са сином Лацком моле танач, да им поделе новац, који су добили из Београда (српског), који је Манојло Јорговић Сентандрејац примио у Београду од Максима Мокановића зета Невенина.

1724. Декемрија 21. Тај дан дође Невена са сином Лацком у варошки дом, и замолише господара бирова и поштене господаре таначнике, да јој поделе новце, кои су донети од Београда. И господари пребројше новце на хисета, како пише у тастаменти, дадосмо Невени 200 фор. и паки 100 фор. за сребро оно, коено е дала Лаци, како е Стојан наручио, и заустависмо за некоја дугмета Лацкова, која е Димитрие метнуо на своју ђурдију, и за кирију кућну, што су седели у детиној кући 20 фор. а десет воринти одбисмо за порцију и за квартир.

Године 1725 месеца Маја 31. у Табани, господар из Сент-Андрее, прими у Београду од господара Максима Мокановића први пут 148 фор. 50 нов, паки овде у варошкому дому прими други пут 95 фор. што му е дао господар Стојан Марковић; и од ти више именовати новаца речени господар Манојло пуници својој дао е био 50 форинти у зајам, што е дао био Салгарии, јоште по тестаментном нареду има узимати 6 фор. 50 новаца.

149.

Анђелија кћи Петронијева а пасторка Филипа Дераћанина тражи своје отачаство од својега брата Јована Филиповића.

1725. Фервара 18. Тај дан дође нами к суду Анђелија кћи Петрониева а пасторка Филипа Дераћанина. и поиска од своега брата Јована Филиповића некои новци 400 дуката нејнога отачаства. И ми призвасмо Јована, и питасмо га: има ли тастаменту од оца и од матере? И рече не имамо, нису ни начинили. И паки питасмо: е ли кои човек био на оному часу, каде е умирао ваш отац и мати? И како казаше, кои су људи били код нини родитеља, и ми призвасмо коншие, кои су људи били онде. И тако нами казаше, да е нина мати дала едној коншики именом Сари, Степана воденичара домаћици, златни новаца 30 дуката. И паки рекла мати на смрти, да се да Анђелии 32 фор. Потому видећи поштена правица, да е и то више писато 30 дуката мати кћери дала, да јој се даде. Со тиме поштена правица докона: да да Јован сестри и дукате и беле новце више писате и учини свему сума 165 фор. и од тога е најпре примила Анђелија 15 фор. 8 нов. Ката и материне халине, и јоште остае при Јовану новаца 93 фор. 75 нов., и томе учинише рок, да положи Јован те новце до саде дошавшоме васкресенију. И со тиме бише доволни обадве стране, и Јован би контент платити, и Анђелија би каил узети, и помири се са своим братом. — — — — — — — — — — —

1725. Марта 19. дан. Тај дан приде суду господар Јоанес мумчија и Франц Кортнер по ради Анђелие сестре Јована Филиповића, која е на ни предпоручила, да се труде на место не нејнога отачаства

ради и ми презвасмо Јована, и питасмо, имате ли таста-менту од оца и од матере? Јован рече, неима, али има људи кои, су били на концу, каде е отац и мати умирали,и каза по име кои су се десили на концу. Десили се, био е па очину концу господар Јован Стефановић и ми презвасмо, тако нами каза господар Јован Стевановић, да е питао Филипа на концу: имаш ли брате Филипе коме што давати? Он рекао: Богу душом. Паки му река: коме што уређуеш? Тада рекао: како им имам уредбу чинити, ја им немогу ни благослова дати, зашто што сам имао мало отачаства моега, нису умели чувати, него су погубили.

Потоме дозвасмо Јована Дамјановића, кои е био на концу каде е тела мати Јованова и Анђелина умрети. Тако нами каза да е наручила Јовану своему сину, да да сестри до 30 фор. за едну ђурдију. Тадар рекао Јован, мати то е мало, да смо још бар полак винограда у аџи дери. Она рекла недам ништа више, то е ној доста.

Тако нами каза и Мишко ћебеџија, тако каза Јован Чолош еднако, како и та два господара више писата.

По тиме поштена правица промотри поради сародства, и докона да да Јован сестри својој од свега то више писати 30 фор. што е мати наручила, да се да Анђелии, и оно 30 дуката што е оставила мати на оставу, и рекла: да се да неној кћери. Јоште Јован да има полепшати сестри 35 фор. то учини сума свему 200 фор. и сотиме бише доволне обе стране.

И од отога е примила Анђелиа 15 дуката по 450 новца и бели новаца 32 фор. 50 и оста јоште Јова давати сестри 100 фор. и томе учинисмо рок до св. Петра и Павла Јуна 29. дан.

И Заради они некои 400 дуката што е споминала Анђелија, а ние се могло посведочити, да више нeће спомињати, нити тражити од брата.

150.

Ђорђе Арнаутин, Антоније, Гроздан, Тода и Тодор измири се са Бором и с Николом ради дућана.

Априла 1. Тај дан помирише се Ђеорђие Арнаутин и Антоние, и Гроздан, и Тода, и Тодор з Бором и с Николом, по заради дућана, што су затворали Атанаска, и на њега ћилит метали, и ецсери заковали. Сотим се братски самирише, и од селе више да не траже ништа на Арнауте ни Бора ни Никола. И дадоше по едну оку зејтина на обе цркве, такођер помирише и са Атанаском сви, и Атанаско, шнима се помири братски.

151.

Какву казн изриче поштена правица Ивану сину Живанову, што је бијо оца и матер?

Априла 2. дан. Тако докона поштена правица Ивану Живанову сину, што е био оца и матер, даму се удари 24 штапа на пијаци, потом да чисти ђубре по пијаци дању, а ноћу да е у арешти 14 недеља, а за четири дана празника и четири дана неделна, да држи клип у устима, а затим, да га проведу кроз варош ова неваљала сина свету на углед.

152.

Сакупише се господари у варошки дом по заради тевтера варошког, који беше обустављен у граду.

1725. Априла 3. дан. Тај се дан сакупише гос. у варошки дом по заради тевтера варошкога, кои се

обуставио у граду. Того ради сакупи господар биров ове низу именовате господаре, и запита и пореду есу ли каили и контенти.

Како биров зактева да держимо тевтер, и да купимо ми порцију до уредбе како нас цесарски овде послати комесари уреде, на то нами валља престати. И томе бише контенти ови именовати господари: госп. Ненад Илић, Живко Радковић, Мишко Јовановић, Ђурица Вуковић, Јосиф Николић, Станко Тодоровић, Риста Велковић, Јован Стевановић, Јосиф Стевановић, Стојан Радујковић, Владисав Лаушевић, Анта Милошевић, Стојан Попов, Андреја Пинтер, Радован Вуичић месарош, Милија пинтер, Дача Рашић, Драгутин Воимировић, Ранисав Радковић, Влаја ћурчија, Пантелија Јовановић, Филотеј Томић, Дојчин Цвеић, Милован Пеић, Јанко ћебеџија, Степан Ерчинлија месарош, Никета ћурчија, Михаило Попов зет, Евта Кнежевић, Никола Станковић, Јанко Михаиловић, Анта Поповић, Дамњан Димић, Живко Остоић, Јован Цветиновић, Симо ћебеџија, Јован Крстић, Димитрие Неделковић.

Априлија 4. Паки презва господар биров 24 гос. и запита и паки за тевтер, зактевају ли да се узме из пургерске руке у нашу руку, до уредбе, како нас цесарски комесари уреде, и сви единодушно рекоше: иштемо и душом и срдцем да не даемо тевтера никако Немцем у руке, докле нас јасност цесарска не уреди, како ћемо се держати.

153.

Антун Марковић са својом матером жали се суду обадвома бировима због некога пазара.

Априлија 9. Тај дан приде Антун Марковић и са својом матером, и потужи се суду обадвема биро-

вом ниовога по заради што е пазарио дом од Јосе Кузмановића за 770 фор. и дао му е капару 40 фор. само до неделе, доке виде, оће ли коншие стати пазару ниову на пут, ако ли ни едноме ние за потребу тадареми да начанимо контрат и рок осталим новцем за 2 месеца, тако и Мато опанчар каза кои е био на погодби Антуну и Јосифу.

Саде му мати неда купити кућу Кузмановића, ере неима чиме платити. Того ради ер се пишманио, ваљало би да Антун проигра капару своју. Него се правица смилова Антунове матере ради. Тако докона 20 фор. да удержи Јоса пишманлука, а 20 фор. да да Антуну. У томе би Антун с матером контент, Јоса даде 20 ф. и више у миру с Антуном.

154.

Мара Проданова жали се на попа Исака и танач им суди.

Априла 16. Тај дан потужи се Мара Проданова на попа Исака, такођер и поп се тужи на Мару. У том се помирише, тако се подписују, ако од селе буде која реч од Маре, да проикра кирију; ако ли буде од попа, да и поп изгуби свое новце, што е дао Мари, и од онога часа да изиђе из куће.

Такођер и оне речи кое су имала досаде помеђу себе да оставе. И тако се погодише разбој да не меће Мара у поповој соби, а да буде кирија за годину 8 ф.

155.

Марко стари биров Сентандрејски жали се на Ћиру Ђукића због неке куповине.

Априла 17. Тај дан дође Марко стари биров Сент-Андрејски, и каза: да е Ћира Ђукић погодио у нега 80 акова вина по 2 фор. 35 новаца и дао му 15 фор.

капаре, и таким начином до два дна да донесе за вино готове новце. Сотиме како ние донео новце на ваду, и Марко сам дође и запита Ћирину матер Сосу у варошкоме дому, ели шненим знанем то вино погађао и то хоће ли се узети и платити. И тако рече Ћирина мати ние с моим знанем и неће то вино узети него да господар Марко продае свое добро, а од капаре како право буде.

156.

Анта Поповић и Јања Младенова траже тестаменат од њихове бабе и домаћице пок. Милутина.

1725. Маја 4. Тај дан дође Анта Поповић и Јана Младенова, и поискаше од Албе Милутина покојнога домаћице тастаменту, да виде, што у ној пише. И ми презвасмо Дачу Рашића, у кога е тастамснта. И госп. Дача донесе тастаменту с печати затворену, и отворисмо и чатесмо, и све разумесмо од речи до речи и тако е написата по заради Анте Поповића и Јане Младенове, да им ни е ничиме дужан, ни Анти ни Јани, него сародства, ради Анти 70 фор. и Антину синчићу 30 фор. и Јани 30 фор. И то даде Алба све до новца до пол. И тако се у тастаменти нађе да се Анта својом руком подписао, да више неоће тражити после Милутинова живота ни од жене ни од деце Милутинове Живане. Паки запечатисмо тастаменту и дадосмо Дачи Рашићу, коме е прво сам Милутин дао на оставу.

157.

Капет. Ранко тражи накнаду за убијеног ајдука Миклуша.

1725. Маја дан 9. Тај дан доће у варошки дом госп. капетан по заради хајдука, кои е убиен по нози.

И тако се погодисмо Фелчеру — — — — — 15 фор. и господару капетану дешкреције кармажина 2 црвена и каве 2 оке. И то би све цело. И ту бише госп. код бирова Живана Бранковића стари биров Јосим Николић и госп. Ненад Илић и Живко Радковић и оба ешкута Јосиф Стевановић и Ђирица Вуковић и месарошки цех мајстор Стојан Поповић и мајстор Стеван Ерчинац.

1725 Маја 11. Тај дан сакупише се господари у варошком дому биров са свим господари ешкути и таначници, поради онога убиенога ајдука од компаније капетана Ранка Шиклушу, како су одили ајдуци по вароши и започела се кавга од неке мале ствари, да е ајдук учинио у сокаку црковному, затиме Јоса Крстин син почео псовати и карати, к нему дошао Јован Радованов и помогао кавги и дође Стефан Краић и помогне Радовановићу, и ајдук удари Стевана и Стеван обори ајдука и извади сабљу, и дође Дмитар и увати за косе, и изађе Тимко удари лопатом, и дође Глигорије и узме ћускију, што држи ћепенак, и удари ајдука, и прибие чабрнак, и после Тимко дода Стојану левчу и Стојан удари ајдука и преби ногу ајдуку.

Зато се погодисмо с капетаном сума са дишкрецијом 30 фор. и вароши 8 фор. докона правица Радовановићу да да 5 фор. Дмитар Бабин да положи 5 фор. Ставан Краић 5 фор. Тимко да положи 5 ф. Глигорие Вукович 5 фор. Јосим Крстић 3 фор. Вилип Цветинович 2 фор. Стојан Вајдин 10 фор.

Сотиме да изиђе капетану Рајку Шиклушу и самирише се лепо на суду и тому конац.

158.

На сабору општичском избор новог бирова Јевте Кнежевића, ешкута и осталих општинских чиновника.

Сабор општински.

Табан дна 30. днева месеца Маја године 1725 пред свима таначников, и седамдесет господаров, кои се у варошки дом овај сабирају, са едним саветом постависмо и изабрасмо варошког бирова госп. Евту Кнежевића, и к нему ешкута ова два, господара Јована Цветиновића, и господара Димитрија Ненадовича, и варошкога нотароша Петра Ненадовића, тоумача Мишка, кишбирова овога Трифуна, капичие старца, и Богоја и нима едним саветом плаћу годишну уредимо како последуе.

Бирову и порцију да плаћају. . .	150	фор.
Ешкути едном и порцију да плате .	50	„
Ешкуту другом такожде.	50	„
Нотарошу и едан кармажин . . .	90	„
Толмачу и порцију да не плаћа. .	60	„
Кишбирову	40	„
И да му се полепша.	10	„
И седан кметовом сваком по 10 фор.	70	„
Капиџијама двоици	45	„
Сума. . .	565	фор.

159.

Јован и Симеун браћа Дамњановићи месарски мајстори жале се таначу на своје ортаке.

Године 1725 Маја 25. дан. у Табани.

Месарошки мајстор Јован Дамнановић са своим братом Симеоном Дамнановичем поштеноме таначу понизно своју тужбу пренесе, де му е тешко са свои

ортаци у дућану бити, пошто му едно овце у ортаклук неће да приму, а такожде друго што јесут у у други дућани остали ва име калфанско и шегртско посталени, а служили и занат учили нису, пак су ортаци, треће остали сви своє дућане имају мајстори, и она двоица мајстори каоно пришалци у ови ортачки дућани есу.

Д о к о н а н и е.

Све е сад залуду ова тужба, и доцнее учинена; но како си међу ортаци своима контрак учинио са мајстор Михом Ижаковићем и Иваном Петровичем, и Стојком, тако и у напред да остајеш до рока, а овце твое, ортаци твои куде подобно буду, да приме.

Године 1725 месеца Маја 25. дан. П о п С т о и ш а и з П е ш т е, ради дуга 40 фор. мајстора Ђукину сину Јовану термин остави, до есени у бербу да плати.

160.

Танач позива попа Васу, да сведочи у спору Стевана Марковића из Београда.

1725. месеца Маја 26 дан у у Табани.

Того дне о поштенога танача презват бист овај п о п В а с а да сведочи, ели С т е п а н М а р к о в и ћ тастаментум покојнога Марка у руку држао. И посведочи, по реду своє душу, да е од рана до вечера држао, и сврху тога Степан Марковић држећи у руку више речену тестаменту, рекао: да ние знао, да е Марко оноликo дужан био, а за свој дуг ние поминао, и оглашивао што сад иште.

Марка из Апзабега таст оваќо именовати Вучко, такожде и Антоние Неделковић поштеноме таначу

потужи се, да овај Степан Марковић по самрти Марковој од них неки дуг иште, како ти прво 100 фор. од марве; друго, што е чифутину платио за покојнога Марка 61 фор. 78 нов. и он више именовати Вучко, и Неделкович да незнају за тај дуг више именовати, и посведочују са вредним атештацијама, како духовнога реда људи, тако и мирскога, а и истом тастаментом покојнога Марка, да није тај дуг од реченога покојнога Марка остао.

Д о к о н а н и е.

Поштени танач по вредни атештацијах, прво господина оца Васе такожде Ханзабешкога бирова, и Мишка ковача, а и по тој тастаменти покојнога Марки докона мајстор С т е п а н М а р к о в и ћ да плати 161 ф. 78 нов. господару Вучку, Недељковичу, а паки термин му остављамо до осам дана, мајстор Степан да се одговара. А за сад по тим докона се: поштое Степан на самрти Марковој био, и тастаменту у руку држао а за овај дуг ние поминао, того ради и саде дужно ние но да плати.

161.

На тужбу Тодора Пачачије што га је син бесчастио син му Јевта Тодоровић, танач казни примерно овога неваљалог сина.

Тога више писатог датума овај Тодор пачачија поштеноме таначу своју понизну тужбу сатвори да негов син овако именовати Евта Тодоровић нега псовао, и говорио, враг га створио и ђаво га родио, а ако га отац удари да му негову кућу хоће упалити.

Д о к о н а н и е.

За таково д и ј а в о л с к о д е л о овом Евти Тодоровићу по служби Божијој пред народом да му се удари 50 штапа.

162.

Потврда уговора о зајму. Кузман Чолановић из Будима признаје да је његов зет Никола Ђурич дужан кир Дими и Ђеорђију Грцима из Карловаца.

Године 1725. месеца Маја 30 дан у Табани овом поштеном таначу ови трговци и Грци понизно исповедише, како пред поштеним капамаџијским овдешним цехом међу нама овако именоватим узајмителом Димом и Ђеорђием господаром Пулом и Лацком, и Дима из Карловаца и узимателом Николом Ђурићом ради 580 марјаша, и ради 280 мариаша дуга по едан контракт учинили су свакој страни, и молише серечени трговци, да им се контрак протоколуе.

Отлучак.

Ова обадва контракта ови трговаца да се протоколуе за далше упамтене и изправлене.

Контрак.

Извествуем како есте дужан мој зет зовоми Никола Ђурић господару Дими и Ђеорђију Грком у Карловци 580 маријаши, и учинисмо рок, полак да плати сиде о дошавшем Митрову дне, а полак о светом Ђеорђију, с takиме начином да имам платити ја Кузман Чолановић за моега зета више именовату суму без речи без пол, а ја или узео од зета или неузео да од нега и непита господар Дима, и Ђеорђие. Того ради даем од себе ово мое писмо већега веровани‌ја ради, и подтврђуем крстом на место печата. Овде у Табани овог 10 днева месеца Јуна године 1725.

† Ја Кузман Чолановић.
и својом домаћицом Дорком.

И тако се облигируем ако непошалем господаром новце на рок уречени, те се потруде господари, и

буде им кои трошак, да имам платити ја Кузман Чолановић без свакаго суда.

И томе горному писму сведочим ми Живко Ратковић. Тому писму сведочим ја Мијат Гавриловић, и ја Јован Крстић кои писа сведочим тому.

Також де и овога господара Пула Лацка и Диме, овај други контрак, како и тој више писати еднаким начином последует, окром сума нижа е од тога више писатог контракта. Велимо како е уписато 280 маријаши.

163.

Соса домаћица пок. Ђуре Стевановића жали се на своjега сина Ћиру што није добар газда и своју матер узнемирује.

Госпођа Соса демаћица покојнога Ђуке Стевановића тужи се на свога сина Ћиру Стевановића да ние добар газда и узнемируе своју матер, а очинство губи свакн дан, моли се : да е вечито разделимо од свога сина и едан одговор да јој учини се,

О т л у ч а к.

Данас из поштенога танача оћеју се изаслати тога дела ради комесари, господар : први Живан Бранковић, господ. Станко Тодоровић господ. ешкут Димитрие Неделковић, и варошки нотарош да расправују међу неслоги вашој.

164.

Комисијонски извиђај тестамента пок. Станоја Радојковића по молби покојникове удовице Маре.

К о м и с и ј о н.

Варошког суда Табани овога 9. днева месеца Јунија године 1725.

Марија удова покојнога Станоја Радојковића домаћица моли се отворити тестаменту покојнога својега

господара, да чуе што и како е уредно покојни господар. На њену молитву поштени комесијон отвори тестаментум и исповеди јој да јој покојни господар оставио, како што следуе тастаментума екстракт.

Ми грешни Станое од мое воле што сам давно измерио све нене халине и оште готови новаца да наброе на нен дуг и нене ћерке 150 фор. и после жени пол хакова ракие и три хакова вина и жита шест мерова, тако нека иде са својом сиротом у' своју кућу после 40 дана.

И мојој пасторки остављам од мога сиромашства 40 форинти. Пред бировом и обадвима ешкути

госп. Ненаду Илићу.
госп. Јосифу Николичу.
госп. Живку Ратковичу.
госп. Станку Таћачији.
варошким Нотарошом.

Д о к о н а н и е.

Пошто покојни господар после тестамента пред господаром бировом Евтимијом Кнежевићем и мајстор Ненадом Савићем и Петром Павловићем, штое била нему дужна 42 фор. 50 нов. опростио. А паки осем тога милостињу оставио јој 40 фор. то зетови од есени да јој даду, матери у руке или господару варошком бирову. Такожде и госпођи Мари по хакова ракие и три хакова вина о есени да јој даду а сад и крефет да даду зетови, а госпођа Марија на свој дом порцију належешту да плати и од сваке неслоге од сад у миру да живу и да се потпишту своима крстовима да од тога више сдан од другога не пита.

† Марија домаћица пок. госп. Станоја.
† Петар Павловић.
† Ненад Савић.

165.

Суђење по жалби Лазе Хрњагнћа, што му је неко у винограду неколико чокота исекао.

Табан дна 22. Јуна године 1725.

Пред варошким бировом и обадвима ешкути.

Ненад Илић.
Живко Татковић.
Живан Бранковић.
Јосиф Николич.
Станко Тодорович.
Јосиф Стефановић,
и варошки нотариус.

Мајстор Лаза Хрњагић своју понизну тужбу поштеном таначу учини, да му е некои чловек у винограду неколико чокоти лозе са сикиром исекао; такожде и едну малену вишњу и шливу, да му е подсекао, моли се да пошалемо два ешкута да виду штету.

Доконато.

Господару ешкуту Димитрију Неделковичу, и господару Јосифу Стефановичу, од поштенога танача поштено наручује се, да иду у ствари таковој штетној да едну информацију са ибликери нама донесу. Каде речени господари ешкути дођоше и казаше поштеноме таначу, да е чокоти, младе лозе са грожђем изсечено стотину и четрдесет и пет, и една млада шлива, и вишња да е подсечена, и пробу донеше три млада чокота са грожђем, и од две подсечене воћке иверија , и видила се е прилика, да е сикиром сечено.

Међу тиме таковога штетнога дела ради белега се прва прилична нађе се една сикира у мајстора Максима Вуиловића да е иштрбата, а и исти сам Лаза Хрњагић мисли на нега, кроз пизму да му е он ту штету учинио. Овога узрока ради, дие што он едну

трешну покојнога Сарића без питања брао, на нега Максима сведочио. Паки моли се да га у арešте метнемо, и испитамо, ели учинио или ние. Зато и того ради поштени танач на закteване Лазино нега Максима у арешту држа, и испита: ели он тако дело учинио, или ние, и он Максим пред поштеним овим таначем исповеди, и каза, да е он ђаволским наветом у понедслник од подне у 3 сата овог 19. днева месеца Јуна године текуште сатворио едноме сикиром, зато понизно молисе помоћну милост да му учинимо.

Д о к о н а т о.

Да се Лази исповеди, да е Максим учинио, но таким начином, да себе Лазо прво подпише, да наполе неће изјавливати никада за таково дело, докле му суд небуде.

† Ја Лаза подписуем себе
да до суда нећу изјавливати.

166.

Чита се извештај комисије у ствари због неслоге Грубановића и нотароша Мартина.

Табан дна 22. Јуна године 1725.

Пред варошким бировом ешкут Јован Цветиновић.
господин Ненад Илић.
господин Живан Бранкович.
господин Станко Тодорович.
господин Јосиф Стефанович.
и варошки нотарош.
господин Живко Ратkович.
господ. Димитрие Неделкович.

На препоруку (титул) господина штот-риктера Н. Н. ми последујушти од обадва танача варошки би-

рови, и ешкут господин Цветинович ћурчија, кујунчиа Баро Барић, Вица Стефановић, Станко Сентивански, и варошки нотарош Петар Ненадовић, есмо се на ову умпортаиш комесион састали, да међу неслогом и у ствари Грубановића и нотароша Мартина добро испраление да учинимо, што и сами есут зактевали, паки есмо имали трпети едан сат докле нега, и толико пути есмо по киш-бирову тражили а и прежде того трипут не еданпут цитировато е јоште у вече, паки некте доћи. Дакле комесион би дигнут до далшега времена могућега, каде и он хоће варошку заповед слушати и чувати.

167.

Тодосија маћија Арсе Давидовића оптужује своега пасторка, што је узнемирује.

Удова Теодосија Давидова тужи се на своега пасторка Арсу Давидовича, да е узнемирује у дому, зато моли се, да е вечито от од нега разделимо.

Д о к о н а н и е.

Пошто Арса тешча, да е више од $^{3}/_{4}$ винограда, зато комесари хоћеју се наредити, да им виноград на трое поделе, Арси едан тал од града, а удовој Теодосии маћихи два тала, проча како и у тастаментуму тако на трое есте разделено. И сотим право еднои и другои страни да буде и од сад у миру да живу, и Арса себе да подпише да неће своју маћиху турбовати, ако ли преступи ову заповед, што му суд донесе. Takoжде и Теодосија удова, да се подпише, ако би од нега паки немировала, да јој штроф буде што јој суд донесе собом.

Арса Давидович.
Теодосија удова.

168.

Суд објављује мумџијама и касапима одређену таксу.

От светлога магистрата нами заповед би, да месаром нашим заповедимо месо по три новца да секу такожде и сапунџијским мајстором да страни лој овде у варош не доносе нити да купују, ако се каде у таким страним копова̂њу стигну, оно што уфати таки у контрбонт да се узме.

Того ради овде од поштенога танача заповеда се мајстором, меса фунту по начину заповеде магистрацке овога 3. дна месеца Јулиа како говеђе, тако и овче по 3 новца да секу (ако горни месароши по 3 и по узсеку) да секу.

А мајстори сапунчие да страни лој не купују, и у варош не донесе, зашто ако у таким начину постигну се, хоће им се у контробонт узети онолико колико се уфати, тако и тога да се чувају наручуе се.

169.

Радојца Богојевић тужи се на мајстора Филу Томића због грађевине, коју подиже.

Радоица Богоевић тужи се на мајстора Фиљу Томића еднога пургерскога месароша; да он свој дом хоће да прави, а он сиромашан е неможе да прави, а хоћему половицу негове куће да квари, а има своју децу и жену неима где живети. Зато моли се, да му мајстор Фиља посуди до новога вина 60 фор. да би и он могао себе кућице мало начинити, а хоће му пред судом темесућ дати, да њему на уречени термин платити.

Доконание.

Да мајстор Фиља Томић престане и поред темесућа да му на зајам даде 60 фор. до по године да

би и он могао себе мало дома подигнути, и докле своe домове подигну, да неимају турбованија под штроф.

170.

Избрани суд пред таначом извиђа спор из међу Косте Димитријевића Арнаутина и турског трговца из Москопоља и брата му Антонија.

П р о ч а т а н о

Пред комесиом у Табану дна 28 Јунија године 1725.

Пред варошким бировом обадвима ешкути.

Ненад Илић.
Живко Гатковић
† Коста Димитри
† Јосиф Николић,
варошки натаријус.

Коста Димитри арнаутин турски трговац од Москопоља тужи се на негова брата старијега Антонија, да е на нигову домовину ишао он Антоние, и носио ортачки 500 фор. дома на трошак. И каде е код дома био, трефиласе несрећа, даму е жена негова од нехотице братине убиена од пушке била. И паки каде е овамо изишао, прође толико време, доле дому ити паки неће, нити да нега Косту доле хоће послати забрануе му, а нихови домашни трошка да неимају. Зато моли се да му правицу учинимо.

Д о к о н а н и е.

Антоние и Коста два брата да се најпре право прохесапе, што имаду сермие, што ли имаду дуга, паки прве дуг да плате, а потом онај хесап код добра трговца да оставе, а пожто господар Антоние рад, дому трошак послати, а своме брату Кости дома ићи забрануе, того ради, да се неслога већа међу

нима нечини. Но такожде нека и Коста дом иде нагледати, каоно е и Антоние дому које штете да небуде и нему да небуде криво, ако ли га неће пустити његов тал нека даде му.

171.

Танач са сви 70 господара одређују Живка Ратковића депутирца и шаље га у Беч, да из нова обиђе господска места и да живо настане да Будимци Срби добију пургерске правице. (Живко се вратио из Беча 20 Јула исте године.)

Године 1725 месеца Јула 6 дан у Табани.

Пред више именоватим таначници по савету сви 70 господаров наредисмо и депутировасмо подпуног пленипотенциара господара Живка Ратковића ради пургерске правице, што до саде есте солицитовао у Бечу код светле цесарске и краљевске мачарске дворске канцеларие, и сад оде она места господска да сагледа, и ради наших послова начин да огледа, да како есут. Такожде и оне нове коморске комесаре едноме дешкрецином да нагледа, и послове да обавести и информуе и препоручи, и све проче како припада се по словов наших ради, творити нему подпуном власт чиним, што е варошу боле да промотри и опраља, а негов диурнум први нека и сад буде, и црковни новаца дае ному стотину форинти на трошак, и варошки книга и атештацијах собом понети ове последујуште да дамо како последује.

1. Патенту. Ђенералову атештацију. Ценикову атештацију. Магистратску атештацију. Паки магистратску атештацију. Обрст бохт-мајстора атештацију. Станоја Радоевића пургерску книгу. Комесијски екстракт. Три декрета порцијска. Парију од пожунске коморе. Парију од принцове препоруке. И све меморијале што есу у Бечу давати.

172.

Договор варошког танача и 70 господара због ноћне страже и варошког дуга.

Табан дна 4. днева месеца Јулија године 1725.

Пред варошким таначом и свима 70 господари.

Поштени танач напред е прво ради стражи ноћни и ради дуга варошкога да преднесемо и пропонавамо, што саветују, коим начином хоћемо дуг коима варошки трошак порезивати и хоћемо ли господара Живка ценом 2 фор. 50 нов. у Беч ради пургерскота посла послати.

Д о к о н а н и е.

Саветују да заклети господари варошки цели овај поштени танач варошки трошак на главу, а Бечки по правоме промотренију, кад буде време порезујут, полак ови дугова, а трошак цео. Такожде господар овај Живко ону прву плаћу 2 фор. 50 нов. да има и да иде таки од сад у Беч, да варошки послови напредују, потом налаже сталне ноћне страже сваки газда од дома и дућана свакога да дае.

173.

Суђење по жалби Антонија Недељковића против Степана Марковића, што није послушаои извршио пресуду танача од 7 Јуна исте године.

Табан дна 10 Јула године 1725. Пред варошким бировом ешкутом Цветиновићем господаром Станком Тодоровићем и варошки нотарош.

Антоние Неделковић тужи се на мајстор Степана Марковича, што му е поштени овај танач године текуште, овог 7. днева месеца Јунија до 15 дана термин учинио, да од свега претензиона нашега, кое сам Степан Марковичв са руко уфаћеним миром обештао

дати 60 фор. пак саде веће е термин давно прошао, а неће да плати; зато моли се, да му правицу учинимо.

Д о к о н а н и е.

Степану Марковичу пошто еданпут поштени танач доконао, био е по вредноме сведочанству како духовнога реда људи, тако и мирскога 161 фор. 78 нов. Вучку и Недељковичу да плати, потоме е паки и сам Степан погодио се пред поштеним таначом, да од свега претензиона таковаго само 60 фор. да плати, зато саде докле не плати Марковић нека у арешту остане. Овај Степан Маркович, из арешта моли се за едан термин јоште, а хоће свое болте книгу у залогу дати.

Д о к о н а т о.

Нека буде термин до Иванадна, а ако ли не сврши опет у ареште да иде.

174.

Суђење по жалби глувога Неше противу његове пунице и њена сина Ристе.

Неша глухи тужи се на своју пуницу и Ристу, да е нима 220 ока брашна дао, кое е по 6 новца купио.

1 Вишеклук 4 фор. 50 новца, ћемер 75 новца, весла 2 56 нов. вина 25 нов. корман 15 нов. Паки да му саде неће да плати. Зато моли се да му правицу учинимо.

Д о к о н а н и е.

Ристина мати и Риста пошто пред поштеним таначом те више именовате ствари узеше на душу, да брашно нису узели, а проче есу код госп. бирова Јосифа есу му наплатили, окроме кормана, и саде му

корман са 14 нов. платише, а паки Неша нека на арешту остае крошто без узрока Ристи и своеји пуници пред судом рекао лажеш, и после тога да се чува, своју жену без кривице неприлично да небие.

175.

Суђење по жалби сапунџијског калфе Аврама противу сапунџијског еснафа.

Табан дна 20 Јула 1725.

Пред варошким бировом госп. Живан Бранкович и варошки нотарош.

Аврам мајсторски син заната сапунцијскога калфа тужи те на ове цековне сапунчијске мајсторе, други кои и нису мајсторски синови есу и примили у цех, а нега мајсторскога сина неће да приме, зато молисе да му правицу учинимо.

Доконато.

Овога поштенога заната мајсторие сапунчиски мајстори по реду снаге варошке своју правицу намисслилисте темелити, а реченому овому варошу од вас супротива се види, за такова што мислите, ако варош општа поред оваке праве тужбе ваше намишлене контрадикуе, него право се види да га примите у цех, пошто е он правица мајсторска.

176.

Анђелија домаћица пок. Терзе суди се са своји нећаци Петром и Данилом Павловићем због тестаменте пок. Терзе.

Комесион.

Табан дна 21. Јула године 1725.

Пред варошким бировом, ешкутом Цветиновићем и варошки нотарош.

господар Ненад Илић
господар Живко Раткович.
господар Живан Бранкович.
господар Јосиф Николич.
господар Станко Тодорович.
господар Јосиф Ссефанович.

Покојнога Терзе домаћица удова госпођа Анђелија, како е оп покојни Терза оставио овоме Петру виноград од полак фртаља нека виноградска књига сведочи, овоме Данилу паки 50 фор. девојки Елици овој 50 фор. и Алки девојки овој 30 фор. данаске пред поштеним овим таначом, такожде еднако и она контента тому милосрду Терзином би. И ова госпођа Анђелија паки особито саде сама саветова, да им хоће то издати, каде се узможе, а виноград предаде, и свише тога јоште за ову годину поклони им да Петар и Данило целога садс оберу, а потоме ван книге што вишее винограда, то она Анђа себе узимле и од сваке будуште неслоге мир учинише.

Петар Павловић.
Ја Данил Павловић.

Како наша тетка Анђелиа зактева подписуемо се да смо обадва брата контенти.

177.

Жалба Мишке Ивановића Ћире Ђукића противу Живана Бајца због дуга.

Суд Табан дна 24. Јула године 1725,

Пред свима.

Госп. Мишко Иванович тужи се заедно са овим господином Ћиром Ђукићем, на овога Живана Баица да е госп. Мишку дужан 28 фор. 25 нов. и да овим новцима давно веће термин прошао, зато молише се да им наплатимо.

Доконато.

Каде овај Живан Бајац ни сачим другим окром овога коња тај дуг нема наплати, то овај госп. Мишко заедно и са Ћиром овога коња од Живана у 35 фор. ценом да примс, а проче што остае дужан, то да се стара скоро платити.

178.

Биров жали се таначу на Јосифа Кузмановића, што га је грдио јавно на пијаци.

Госп. варошки биров тужи се на Јосифа Кузмановића на пијаци овој да му е рекао побратиме, да миниси побратим, што си ме тужио за тачке, ја би тебе другојачие казао. Друго каде е у арешту био, рекао е, ја ћу обити све арепте не боим се Кнежевића докле е Ваношие. Паки е из арешта побегао, и осведочи са ешкутом госп. Цветиновичем. Зато моли се да му се правица учини, такожде за едно тужи се и овај црковни син госп. Јосиф Николић на овога Јосифа Кузмановића, каде е црковни дуг искао, те сутра дан зато есте га невалалима речма псовао, рекао: ниси ти едан крунт фрболтер Кеплер, да си од мога добра господар, недам мој новац да са нима тргуеш, по тиме есте га хунцвутовао, и посрамио га каде би му он судио, и осведочи више именовати господар ешкут, зато моли се да му правицу учинимо.

Доконато.

Овај Кузманович арепте да има, пак црковни дуг да плати, и овима госп. поштене доволно да да, и штроф шест талира.

179.

Сва општина наређује, да само старци стоје у столовима црквенским.

Суд Табан дна 1. Августа године 1725.

Пред варошким бировом и обадвима ешкути.

господар Ненад Илич.
господар Ћосиф Николич.
господар Дача Рашић.
господар Јосиф Стефаневич,

и варошки нотарош, и 70 саветни варошки господара.

Докона поштена сва општина варошка столове црковне општина да начини, и у мушкој и у женској цркви, а тко свој стол зове у цркви, да га е за своју персону начинио, онаи сваки свое столове дома нека носи, кавге да се нечину и у столови. Старима људма поштене у нима стојати да се чини.

180.

По жалби месарског еснава наређује танач, да странци не продају месо.

Суд Табан дна 7. Августа год. 1725.

Пред варошким бировом.

госп. Ненад Илич.
госп. Живко Раткович.
госп. Станко Тодоровић.
госп. Дача Рашић.
госп. Јосиф Стефановић,
и варошки нотарош.

Поштенога заната месарскога госп. цехмајстор Стојан Попович и аћамајстор госп. Миха Ижакович, у име сви општи нихови мајсторов у пункту овоме тужише се на Дабу бакала и Јована Шушу бакала, да они стране јагањце и овце доносу овде у варош и

кољу, пак кухау и пеку и очивестно продају, а они не ћеју да купују које то нима да су супротив види се. За то молише се по реду поштенога доконења, поштенога овога танача, год. 1721. Јула другога, учињенога, да им се нима клати марву забрани.

Д о к о н а т о.

Овај Дабо и Шуша од сад јагањце и овце са стране да не купују и сирово слобода не буди им продавати, а од месароша по новца јевтиније да купују и тогда могу пећи и кувати и слободно продавати.

181.

Живко Ратковић и Петар Ненадовић бивши посланици подносе извештај о бечким пословима.

Суд Тааан дна 21. Августа 1725.

Пред варошким бировом обадвема ешкути и свима таначником, такожде и пред свима, 24 варошки саветников.

Овај госп. Живко Ратковић, и Петар Ненадович што есу у Бечу на варошку страну потрошили по ради едног пургерства, друго по ради порцие, да се од селе еднаким начином како немачким пургером тако и нашим порезује, а паче и што су год. 1723. више порције начисловали 405 фор. да нами поврате. Тако и год. 1724. паки што су били намислили 236 фор. више порције узети, да несмеју узети, тому више и неправедни квартиргелт 533 фор. 30 нов. од селе никоим начином да не узимље магистрат от нас, данаске бечки хесап предадоше кои е под словом А. нека сведочи. Тако бист овај хесап од нас од слова до слова прочатан, пробават, прегледат, потврђен, и посведочен, да есу они вишеименовати Живко и Петар праведно онолико, колико поред правице потрошили, у напред да не би им се зато што турбовало, би протоколовато.

182.

Танач суди Павлу Максимовићу за дуг, који дугује Димитрију Алексијевићу трговцу из Солуна.

Суд Табан дна 21. Августа год. 1725.

Пред варошким бировом.

госп. Евтимијем Петровићем.
госп. Јован Цветиновић. ешкут
госп. Ненад Илић.
госп. Јосиф Николић.
госп. Станко Тодоровић.
госп. Дача Рашић.
и варошки нотарош
Петар Ненадовић.

Овај Павао Максимовић што је дужан био од абе 170 маријаша овоме Димитрију Алексијевићу едноме грку и трговцу од Солуна, за које овако дуговане есте емац био овај госп. Степан Марковић, и данаске свему подпуном исплати више именовати дуг. Тога ради она облигација што има од Павла овај грк Димитрије, од данас учини се за ништа и да није верна и валана. Зато ово би протоколовато.

† Дим. Алексијевић
Арнаутин трговац из Москопоља.

183.

Танач примерно казни Јосива Крстића што је своју рођену матер тукао.

„Што је овај Јосип Крстић своју рођену матер тукао.

Доконато.

Сутра у свету недељу негово дело пред народом у цркви да се очати, и што је на своју матер руку дигао пред народом да му се удари 24 штапа.

184.

Радул жали се на својега сина Раку и на своју снаху, да га неслушају. И моли да их од њега оделе.

Овај Радул тужи се на својега сина Раку и на своју снаху да нега и негову домаћицу и учему не слушају из дома есу истерали, за то молише правично, да од сина и снахе, нега и домаћицу поделимо.

† Ја Рако Радулов.
† Ја Анђелија

Доконато.

Каде овај Рако моли се своему оцу и маћехи да се не раздељују, а он хоће себе и своју и домаћицу подписати, да како свога оца тако и матер послушно у свачему од селе да хоће слушати, тако овај Радул од селе са својим сином и снахом мирно да живи у единству, и домаћица дома да иде, и како своју домаћицу тако сина и снаху у неваљаломy делу да и коре, ако ли се опет несложно уживе, то ондар хоће се дале доконавати.

185.

Танач доконава, да Антоније и Коста браћа Арнаутићи обдрже уговор, како су још раније закључили.

Суд Табан дна 10. Сектембрија год. 1725.
Пред господаром бировом.

госп. Евтимијем Кнежевићем.
ешкут.
госп. Јован Цветиновић.
кметови
госп. Живко Ратковић.
госп. Живан Бранковић.
госп. Степан Тодоровић.

госп. Јосиф Стефановић.
варошки нотарош.
госп. Петар Ненадовић.

У ствари Антонија Арнаутина од едне, и Косте Арнаутина од друге стране, два брата како еданпут су се разделили пред трговци, и своима власнима рукамн подписали су се, и свое печате положили, тако поред онога правичнога разделениа, да остају, и овај Коста из дућана да изиђе. Антоние паки што буде Коста на дућан свои новаца потрошио, да му плати, такожде што Антон претендируе, да у Турску за Косту 100 фор. дуга платио, то нека остаје до истинског сведочанства.

186.

Танач шаље два ешкута Јована Цветиновића и Јосифа Стефановића као пуномоћнике, да извиде и испитају Филипа Цветиновића за антимис и патријаршеске књиге, које му је поверио Никола Ексарх у Београду.

Суд Табан дна 15. Септембрија год. 1725.

Пред господину варошким бировом.

Евтимијом Кнежевићем.
госп. Мартином Јакочевичем.
католич. бировом.
госп. Димитрије Неделкович.
ешкут.
госп. Баро Матијевич таначн.
Таначници :
госп. Ненад Илић.
госп. Живан Бранковић.
госп. Станко Тодоровић.
варошки нотарош
госп. Петар Ненадович.

Варошу Сентандрејскоме ова два ешкута господ. Јована Цветиновића и господина Јосифа Стефановића

под пленипотенцијаре варошкога овога танача ради Филипа Цветиновича ствари болше и темелите информације испитана депутировасмо, и што од речене вароши требовати буду нека им каоно целоме вароши руку помоћ творе, нима паки есте толика власт дата, што би варо̊шу супротив видело се, да не твору а Филипа нека испитају стање антимиса и патријарски благословени книга, а и патриарске книге куде е денуо, што му е дато и екзархе Николе из Београда, да донесе господ. протосинђелу Висаријону даскалу.

У ствари овог Филипа Цветиновића како овај (титул) госп. Висаријон протосинђел поред власти својега принципала претендирује, да овог реченог Филипа дотле од арешта тврдога не ослобођујемо, докле за себе добри емцов овом поштеном таначу не предложе, да ва време потребное себе оће, кад буде час сваком узроку предложити се, и одговорати.

Доконато есте.

Овакоме належештву прјетензијону ако емцов за себе Филип овоме поштеном таначу задоста не предложи, тако саде до гредуште неделе тврђему арешту да потпадне, кад ондак негова дела од почетка до саде пред народом хоће се очатати и за негово дело да му се пред свјатом црквом 60 штапа удари и по том добре емцов да даде.

185.

Суд досуђује спор између Јакуте удовице Радована Ћурчвје и Павла Јовановића мајстора ћурчијског.

Суд Табан овог 17. днева месеца Октомриа године 1725.

Пред варошким бировом гос. Ефтимием Петрович.

ешкути

госп. Јован Цветинович.

госп. Јосиф Стеванович.
и врошки нотариус.
госп. Петар Ненадович.

Пред прочи 24 господари, пред госп. оцем Архимандритом и попа Миолваном.

Светли магистрат доконао: да Максим Вуилович овоме Лази за виноградску штету 122 фор. сврху каштиге и срамоте у новци да даде.

Славни народ како духовни тако и мирски Максиног сиромаштва и сирота ради молише се Лазо да опрости, ако ли нехоће милосрди имати. Тако народ како духовни, тако и мирски достојаће се друге прилике промотрение имати, да поможе му се или у цркви попросити, и од куће до куће да сиротам децом неговим виноград не прода се.

Смилова се мајстор Лаза ради молениа духовни и мирски господаров на 90 фор. а 33 фор. опрости нему Максиму неговим сиротама.

188.

Суд нарећује о заоставштини пок. ђака Степана Цвјетковића из Каменице.

Суд Табан овог 30. днева месеца Декем. год. 1725.

Пред свима бировом ешкутима кметовом и нотарошом.

Ва покојнога ђака Степана овјеј удовице Анице и толико пути учиненој молитви доконато ест.

Чловек хоће, и знаде, и совим оглашуе да овај покојнога ђака брат Остоја Цветкович, из села Каменице, реченом свом брату ништа у животу неговом како од своега, тако и очинога и материнога каквога годе имена било добро (како сам Остоја Цветкович сведочи) ние му дао, и код нега имао, нити пак кад покојни ђак синове негове (како 2 книге кое предложио све-

доче) овамо звао, а ние хотео послати. Сад паки по самрти негової; како е овамо дошао, снаха негова Аница есте му дар педесет форинти и халине дала, и пред нама како му крст сведочи на овај капитал 50 фор. и халине квитировао у напред, нити он, нити негови последни од братинства, очинства материнства да што имају тражити и претендировати.

190.

Суд пред целим таначом и пред 24 господара варошки Саветника о владичипом свитку, и о потпомагању болесне сиротиње.

Суд Табан 9. днева месеца Јануариа године 1726.

Пред свима, и пред 24 варошки саветников.

Што се од неговог преосвештеног господства дати и учинени свитак необдржава, доконато ест.

Пресвештеном господину митрополиту, хоће ли обдржавати свој свитак, или неће, или ће више реда овако венчанице отимати, писмо да му нишемо.

Ради болесни и стидеште се просити сирота и сиромаха, доконато ест, сиромашка кутија да се начини, коју хоћеју два господара држати и слободпо на сиротинску страну просити, и као ти сиротински отци сваком сиромаху по правици уделивати ће.

191.

Суд ђаку Димитрију Попову што црквенско нови пије

Суд Табан овог 18 днева месеца Јануариа године 1726.

Пред госп. варош. бировом Ефтимием Петровичем.

ешкути

госп. Јован Цветинович.

госп. Димитрие Неделкович.

кметови
госп. Живко Ратковић.
госп. Станко Тодорович.
госп. Риста Велкович,
и варошки нотариус
госп. Петар Ненадович.

Овај Димитрие Попов, што е више реда у име службе Божие вино у цркву давао носити, пак с другима пио, доконато есте, да и други ђаци тако дело неби чинели, нему саде 5 штапа да се удари, пак да се подпише у напред да неће чинити.

192.

Суд Јакову и Јосиву и Петру синовима пок. Ненада Илијћа, због њихове неслоге.

Табан овог 19. днева Јануара месеца.

Пред варошким бировом г. Евтимием Кнежевичем.

ешкути
госп. Јованом Цветиновичем.
госп. Димитрие Неделкович.
госп. Живан Бранкович.
госп. Живан Раткович.
госп. Јосиф Николич.
госп. Риста Велкович.
госп. Дача Рашић.
госп. Јоса Стеванович.

Како придоше на суд покојнога госп. Ненада Илића синови: Јаков, Јосиф, Петар, ради нине неслоге, што имају и по међу себе нединства, пак от воле стари ега нина брата Јакова, по зактевању негову, молио се суду, да не може ни по едном начину с нима двоицом бити заедно, веће да има ону чест, што му е отац уредио и нему дао, да има при себе. Того ради ове почтене вароши суд ест питао ова два брата Јосифа и

Петра, есу ли они контенти, како стари брат, да се апартују едан од другога, и башка да будну, сваки о својој части, и они есу се молили и три пут, да буду; пак на дале у напредак за едно време, сотим ние било доста Јакову. Зато суд изиска тестаменту покојнога госп. Ненада, нинога родитеља под печатом затворену, и прогледата ест, видећи унутра да ест достојно нима отац сам измерио, како е сам ктео, и сваком чест достојну учинио. Пак потим и да ние ктео кварити, а оно више речени сини три: Јаков, Јосиф, Петар на очину уредбу есу остали и контенти били, сваки свое имати; и примише ни више ни мање, него како стои у тастаменти, само за дуг нин кое ест от отца, што га и они еднако исповедају.

Петру млађему сину ест. . . .	150	фор.	
Сестри Сари.	60	„	
Саландара 2	14	„	
Порцие год. 1725.	28	„	78 н.
Совре по години и години. .	24	„	
Стојану месарошу.	6	„	79 н.
Фили месарошу.			82 н.
Михаилу Симичу			59 н.
Цркви от свећа.	1	„	
Ристи Велковичу	10	„	
Бирову Евти.	7	„	
Комесион гелт	9	„	
Сума	306	„	98 н.

И с тога казаше да има вина црвенога 57 акова, а учинили есу сами цену са судом по 3 фор. 50 н. белога вина 36 акова са судом, по 4 фор. ракие 2 ак. по 8 фор. свега сума чини 359 фор. и 50 нор.

Каде овај дуг 306 фор. 98 нов. от вински новаца извадише и 36—35 фор. 50 новаца претиче више и

кметови
госп. Живко Ратковић.
госп. Станко Тодорович.
госп. Риста Велкович,
и варошки нотариус
госп. Петар Ненадович.

Овај Димитрие Попов, што е више реда у име службе Божие вино у цркву давао носити, пак с другима пио, доконато есте, да и други ђаци тако дело неби чинели, нему саде 5 штапа да се удари, пак да се подпише у напред да неће чинити.

192.

Суд Јакову и Јосиву и Петру синовима пок. Ненада Илијћа, због њихове неслоге.

Табан овог 19. днева Јануара месеца.

Пред варошким біровом г. Евтимием Кнежевичем.

ешкути
госп. Јованом Цветиновичем.
госп. Димитрие Неделкович.
госп. Живан Бранкович.
госп. Живан Раткович.
госп. Јосиф Николич.
госп. Риста Велкович.
госп. Дача Рашић.
госп. Јоса Стеванович.

Како придоше на суд покојнога госп. Ненада Илића синови: Јаков, Јосиф, Петар, ради нине неслоге, што имају и по међу себе неединства, пак от воле стари ега нина брата Јакова, по зактевању негову, молио се суду, да не може ни по едном начину с нима двоицом бити заедно, веће да има ону чест, што му е отац уредио и нему дао, да има при себе. Того ради ове почтене вароши суд ест питао ова два брата Јосифа и

Петра, есу ли они контенти, како стари брат, да се апартују едан од другога, и башка да будну, сваки о својој чести, и они есу се молили и три пут, да буду; пак на дале у напредак за едно време, сотим ние било доста Јакову. Зато суд изиска тестаменту покојнога госп. Ненада, нинога родитеља под печатом затворену, и прогледата ест, видећи унутра да ест достојно нима отац сам измерио, како е сам ктео, и сваком чест достојну учинио. Пак потим и да ние ктео кварити, а оно више речени сини три: Јаков, Јосиф, Петар на очину уредбу есу остали и контенти били, сваки свое имати; и примише ни више ни мање, него како стои у тастаменти, само за дуг нин кое ест от отца, што га и они еднако исповедају.

Петру млађему сину ест. . .	150	фор.	
Сестри Сари.	60	„	
Саландара 2	14	„	
Порцие год. 1725.	28	„	78 н.
Совре по години и години. .	24	„	
Стојану месарошу.	6	„	79 н.
Фили месарошу.			82 н.
Михаилу Симичу			59 н.
Цркви от свећа.	1	„	
Ристи Велковичу	10	„	
Бирову Евти.	7	„	
Комесион гелт	9	„	
Сума	306	„	98 н.

И с тога казаше да има вина црвенога 57 акова, а учинили есу сами цену са судом по 3 фор. 50 н. белога вина 36 акова са судом, по 4 фор. ракие 2 ак. по 8 фор. свега сума чини 359 фор. и 50 нор.

Каде овај дуг 306 фор. 98 нов. от вински новаца извадише и 36—35 фор. 50 новаца претиче више и

52 фор. и 52 нов. то ест нима троици по 17 фор. 5 н. Тога дуга превати се Петар млађи син, да он плати сав из вина, и што претиче нима троици по 17 фор. и 50 нор. и то им плати све лепо, а вино оста у руци Петровој такођер дућански хеспап поделише равно на три стране, сотим и вересиа такођер и дуг што имају дућански от хеспапапа штó ест.

193.

Саборски договор о предстојећем сабору у Карловци на Сретеније года.

Суд Табан овог 21. днева месеца Јануариа године 1726.

Пред варошким господаром Ефтимием Петровичем.

ешкути
госп. Јован Цветинович.
кметови
госп. Живан Бранкович.
госп. Живко Ратковпч.
госп. Јосиф Николич.
госп. Станко Тодорович.
госп. Гнста Велковић.
госп. Дача Рашић.
и варошки нотарош,
госп. Петар Ненадович.
из Пеште госп.
госп. Михаило Пачић.
госп. Манојло капетан.
госп. Стајо Нешковић.
госп. Никола Филипович.
госп. Јанаћ.

И пријед 24 варошки саветников.

Што овај србски народски сабор по ових от лица нарежденних, по неговог цесарскога величаства милос-

тивном заповеду госп. Совроние Томашевич епископ Бачки госп. Василие Димитриевич, госп. Васо обркапетан нареждена саборна комисија за изабране госп. митрополита народу, како духовном тако и мирском, да на сабор без узрока да долазу овог другог днева месеца Ферфара, ва дан Сретенија господња, на поставлени и учинени термин, термин да расписују есу наређени. Пак овом п. г. нашему митрополиту по трију книгах нихових писатих 5. и 13. Генвара у Карловци, да да от епархие негове, осем воеставних овициров, три граждана са сваком праведном тужбом народском на сабор пошалемо, интимировали су, и коих свој плни вотум за изабране госп. врховнега архиепископа донети будут да пошалемо, у тим доконато ест.

Пошто овај поштени варошки танач заедно са 24 варошки саветников, на сабор да иде у Карловце, овог господара Живана Бранковича, по дневну плату по талир на дан, и негова кола од Баје да есу, есу га изабрали и депутировали, тако више речени госп Живан Бранкович, овог 27. днева месеца Генфара, да пође, есте доконато, и ва овај писати дан отишао ест.

194.

Суђење о новцу, који су неки господари позајмили варошком суду за порцију.

Суд Табан овог 27. днева месеца Ферфара год. 1726.

Пред варошким бировом госп. Ефтимиом.

ешкутом	госп. Милија.
госпд. Цветиновичем.	госп Стојан Попович.
кметови	госп. Фиља.
госп. Тодорович.	госп. Пантелија.
госп. Велковић.	госп. Перица.
госп. Дача.	госп. Мишко Иванович.

и варошки нотариусом Петром Ненадовичем.	госп. Ђурица.
госп. Орестие.	госп. Владисав.
госп. Драгутин.	госп. Живко Раткович.
госп. Анта Милошевић.	госп. Живан Бранкович.
гос. Алекса Прерадовић.	госп. Јосиф Николич.
	госп. Димитрие Неделкович

Што овај госп. Рајко Прерадовић, Живко Раткович, Фиља Томић, Анта Попович, Трифун Гаврилович од порцие свое новце, (како тефтери буду сведочити) одбијају кое овом општинству позајмили есу за општо добро како пак порциа 1725 године зато украђуетсе са своим квантумом, да цели аконтум (кад е више реченим госп. од порција будет се обити) ис у штаеромт подпуном исплатиси се неможет. Тако доконато ест.

Овај госп. варошки биров ешкути и танач мисао на општинство да носе, у чим што зато да неби се сиромаштву досадило, но кад више реченим госп. за свое новце ово општинство дале дочекајут невазможно им е било. Кад пак госп. биров тал порциским одбијанем, тал у готову новцу подпуном платио е им ест. Того ради на место више речени капиталов (да порциа празна не буде), нека где узме на интереш пет стотина форинти, госп, биров да стару порцију исплати, зато сиромаштво да се не досађует, а ради таковога дуга порезаниа еговога цесарскога величества дацијон далше промотрение хоће управлено показати.

195.

Нарећују се сиротински настојници, који ће се бринути о новцима прикупљеним за сиротињу.

Суд Табан овог 9. днева месеца марта год. 1726. Пред варошким бировом госп. Ефтимием.

ешкути:	госп. Орестие.
госп. Јован Цветннович.	госп. Стојан Попов.
госп. Неделкович.	госп. Пантелиа.
кметови	госп. Фиља.
госп. Риста	госп. Милиа.
госп. Станко.	госп. Перица.
госп. Дача.	госп. Станкович.
госп. Јосиф Николич.	госп. Драгутин.
госп. Анта.	госп. Владисав.
госп. Стојан Радојкович.	госп. Алекса Прерадович.

Кои сиротински настојници, и новце на потребна сиротинска будут управљати, доконато ест:

Овај госп. Станко Тодоровович, и госп. Орестие Радишић сиротински настојатели да есу, уредише се они два, кои будут на сиротинска потребна сиротинске новце купити, и сиромахом разделивати. За сиромашку децу от сиротински новаца мештеру за годину платити се имут 1 фор.

196.

Чита се тестаменат покојнога попа Михаила.

Суд Табан овог 16. днева месеца Марта год. 1726.

Пред варошким бировом госп. Ефтимие Кнежевич.

ешкути

госп. Јован Цветинович.

госп. Неделкович.

кметови

госп. Живан Бранкович.

госп. Јосиф Николич.

госп. Станко.

гос. Јосиф Стефанович.

и варошки нотариус.

Петар Ненадович.

Покојнога попа Михаила веће вечние памети споменутог попадија госпођа Стана, и негови синови госп. поп Никола, Сима и Гаврило (осему Филипа) своега родитеља тастаменту, овом поштеном таначу предложише, и Сима и Гаврило на госп. попа Николу тужише се ни по коим начину пореду реченога тастамента у едини са њим да не могу бити, моле се за нихово очинство, разделити им и од него разделене да учинимо.

Доконато ест.

Кад завет и начин очинскога тастамента необдржавају, но сами квару и од нега отступлујут, тако поштеном таначу на ино учинити невазможно бист, паче неизволенем поштеног танача да се тастамент квари, и да се разделујут, обаче нека нихове сваке неслоге укинусе у напред разделено да живу, и да попу Николи криво невиди ће от толикога времена што ест оном дому радио, но полепшава се више реченом попу Николи, каоти старием ниховом брату, у Цврибаиру виноград, и кошнице негове особито от свих них да ест, пошто нему прешло од снахе негове Симеоне, потом такожде и млађем ниховом брату Гаврилу полепшует се от нихова четири тала шесет форинти нека се осем попа даде.

Сврху тога виногради, дом, авлију, подрум, дућан, и проче све очинство, каквога годе оно имена било, на пет делова да се разделит, таким начином нека поп Никола вино 100 акова, ценом по 3 фор. 50 нов. и са судом и аков ракие за 8 фор. прими, да дужником (како шпецификацион сведочи) плати, после тога прати дуг на сваки тал по 28 фор. и 40 нов. разделуе се да плате, а у Беглучком брду попу Николи и Филипу у мајдану матери, у Муанату виноград Сими, и Гаврилу да ест, а у дому, где будет

мати и поп наредити онде да седу, пошто остае кућа неделена.

Поред начина овога нима разделует се нихов дуг ево како последуе: Мати, Сима, и Гаврило овом Стојану капамачии у Сентандреји сума . 84 ф.
Антону Ковачевићу . . . . . 1 „
И госп. Јовану Цветиновичу . . — 45 н.
У суму . . . . 85 ф. 45 н.

дужни да есу плаћати и платити. Потом паки поп Никола за себе, и за Филипа овом солдату Јоанесу у граду . . . . 36 фор.
Јосипу и Андреи . . . . 12 „
Фили за месо . . . . 7 „
Дачи . . . . 2 „
у суми . . . . . 57 фор.

дужан ест плаћати и платити. Сврху тога у вину и ракији овај поп Никола што е 358 фор. примио нека из отога овим последованим дужнином Габору Слатинском . . . . 300 фор.

госп. Станку Тодоровичу . . .	9	„	
Фили Томићу	15	„	
у Шошкот	4	„	
госп. попу Велку	3	„	
госп Живану Бранковичу . . .	3	„	
Стојану ћурчии, и Стоја Кузмановичу	3	„	20 н.
Петру	2	„	32 „
Мишку Словаку	10	„	—
Фили месарошу	—	„	60 „
Дамнану Димичу	—	„	32 „
овој светој цркви	—	„	75 „
у суми	352	фор.	04 „

дужан ест да плаћа и да плати.

199.

Петар и Данило браћа Павловићи моле се таначу за правицу, да им се учини ради неслоге са нихововм тетком.

Суд Табан овог 5. Јула године 1726.

госп. архимандрит Исаие.
госп. Отац и свештен. Велко.
варошки биров
„ Евтимије Кнежевић.
„ Живан Бранкович.
„ Живко Радкович.
„ Станко Тодорович.
„ Риста Велкович.
„ Јоса Стеванович.
„ Ђурица Вуилович.
„ Анта Милошевић.
„ Пантелија Јованович.
„ Мишко Иванович.
„ Димитрие Неделкович.
заедно с нотарошом.
„ Јоаном Цветиновичем.

Овај Петар и Данил Павлович по други пут моле се за правицу, да им се учини — — за ову нину неслогу с нином тетком и што имају по међу собом по тастаменти покојнога Велка Терза, што им ест обећато по реду, како и тастамента сведочи, Петру виноград код бунара, колико у книги стои, тако Данилу 50 фор. тако Елици 50 фор. Алки млађој 30 фор.

Доконато.

По тим, како тестамента сведочи, тако се с доконанием Петру виноград колико за оваки узрок штое после насађено колико е више од пол фртаља — — у книги стои, будет дати, тако Данилу да се да 50 фор. Тако пак саде истражују них два по тастаменти, што

е уписато у тестаменти; ако се моја домаћица стане домити, да од свега добра полак жена има, а полак Петар да има у чему буде; али по вредном истинском сведочанству како сведетелују посталени туторов, свештенојереј отац Велко, тако заједно госп. Стојан Попович и ш ним Петром Павловичем, да ест покојни Велко таки сутра дан захтео, да тестамента покварена буде, за што нисам добро и право учинио за моју домаћицу.

Веће се молим: зовите ми архимандрита, да пишем тестаменту другу, и ишли тражили, не могао доћи, био е пошао у Ковин. У тим ест изговорио покојни Терза, да има Петар заједно с Данилом виноград, едну зелену јабуку, то им е доста, а она да буде с другим у миру.

Тако пак вредно сведочи отац свештеник Никола, како је неколико пут зван, и молили га, да дође к нему, тако ест отишао заклињао га Богом, да зове архимандрита да поквари тестаменту, криво сам писао и поп Никола послао архимандрита, и он ишао, пак кад дошао архимандрит, што е говорио Велко, тако му казао архимандрит, био сам код нега, и Велко говори, да поквари тестаменту и другу да начини, и рекао сам, докле дођем из Ковина.

Доконане тому.

Овај Петар онолико винограда, колико саде има у новој книги, на тим да остане, тако и Данил да има 50 фор. Алка 30 фор. а највише по тим како есу и сами контенти били и себе подписали у суду.

Године 1725 Јула 21. дан.

200.

Значајан закључак Танача и 24 саветника. Свештеници нектеше сахранити бабу Косану, док се неплати цена од

24 фор. Танач и 24 саветника доконаше у име народа, да се тело покојнице без свештеника до цркве допрати, и ако свештеници не опоју тело, да се и без овог сахрани.

Суд табан овог 11. Јула. 1726

госп. биров Евтимије Кнежевич
„ Јосиф Николич.
„ Станко Тодорович.
„ Риста Велкович.
„ Јосиф Стефанович.
„ Анта Милошевич.
„ Пантелија.
„ Мишко Иванович.
„ Стојан Радојкович.
„ Дача Рашич.
„ Ђурица Ешкут.
„ Фиља Томич.
„ Владислав Лаушевић,
„ Стојан Поповић.
„ Степан Маркович.
„ Тома Павлович.
„ Андреа.

Доконане.

Заједно с варошким нотарошем,
госп. Ранисав. Раткович.
„ Јован Стеванович.
„ Драгутин Воимирович.
„ Милиа Пинтер.
„ Живко Остоић.
„ Анта Попович.
„ Трифун Гаврилович.
„ Живоин Бранкович касно дође.

За ову баку Косану, веће кои вечна памет буди, која јест преставлена, за оваки узрок, каде се пре-

ставила, ваљало е и сахранити, како последует хрисћанским обичаом.

Того ради и зато свештеници наши сахранити нећеу мртво тело, а по заповеди госп. Архимандрита, што он заповеда неукопати, докле цену наплати 24 фор. Зато потим неколико крат сам госп. биров заедно с таначници ишли молити се госп. Архимандриту, пошто би тело мртво незакаснило се, зашто је нагло од света похитено. Тако молећи потим и 12 форинта давали, што би се тело сахранило; они нећеу. Зато госп. биров тога ради сакупи 24 саветников што будут о том чинили. Ови госп. варошки саветников, заедно с госп. бировом и таначником понудише госп. Архимандрита, и вредно се заедно молише госп. Архимандриту, да престанет на оволико велики варошки саветников молене очито пред саборним саветников. Исповедуе госп. Архимандрит, да нећe погребсти тога телеса, докле небудет пуни цели 24 фор. За толико последне молене, што најпосле 2 варошка заклета по саветники варошки послани есут, молити се, сахранити тела преставленога. И милости неприесмо никакво.

Доконан е тому

И звоно огласит, и крст понети единодушно у име народа през свештеника тело допратити до цркве, ако неопоју, тако и сахранити.

201.

Пошто свештеници нектеше саранити бабу Косану, доконао танач: да се напише книга доле вровном госп. Митрополиту, и да се жале на свештенике.

Варошки биров
госп. биров Евтимије Кнежевич.
господар Живан Бранкович.
" Јосиф Николич.

24 фор. Танач и 24 саветника доконаше у име народа, да се тело покојнице без свештеника до цркве допрати, и ако свештеници не опоју тело, да се и без овог сахрани.

Суд табан овог 11. Јула. 1726

госп. биров Евтимије Кнежевич
„ Јосиф Николич.
„ Станко Тодорович.
„ Риста Велкович.
„ Јосиф Стефанович.
„ Анта Милошевич.
„ Пантелија.
„ Мишко Иванович.
„ Стојан Радојкович.
„ Дача Рашич.
„ Ђурица Ешкут.
„ Фиља Томич.
„ Владислав Лаушевић,
„ Стојан Поповић.
„ Степан Маркович.
„ Тома Павлович.
„ Андреа.

Д о к о н а н е.

Заједно с варошким нотарошем,
госп. Ранисав. Раткович.
„ Јован Стеванович.
„ Драгутин Воимирович.
„ Милиа Пинтер.
„ Живко Остоић.
„ Анта Попович.
„ Трифун Гаврилович.
„ Живоин Бранкович касно дође.

За ову баку Косану, веће кои вечна памет буди, која јест преставлена, за оваки узрок, каде се пре-

ставила, ваљало е и сахранити, како последует хрисћанским обичаом.

Того ради и зато свештеници наши сахранити нећеу мртво тело, а по заповеди госп. Архимандрита, што он заповеда неукопати, докле цену наплати 24 фор. Зато потим неколико крат сам госп. биров заедно с таначници ишли молити се госп. Архимандриту, пошто би тело мртво незакаснило се, зашто је нагло од света похитено. Тако молећи потим и 12 форинта давали, што би се тело сахранило; они нећеу. Зато госп. биров тога ради сакупи 24 саветников што будут о том чинили. Ови госп. варошки саветников, заедно с госп. бировом и таначником понудише госп. Архимандрита, и вредно се заедно молише госп. Архимандриту, да престанет на оволико велики варошки саветников молене очито пред саборним саветников. Исповедуе госп. Архимандрит, да неће погребсти тога телеса, докле небудет пуни цели 24 фор. За толико последне молене, што најпосле 2 варошка заклета по саветники варошки послани есут, молити се, сахранити тела преставленога. И милости неприесмо никакво.

Доконан е тому

И звоно огласит, и крст понети единодушно у име народа през свештеника тело допратити до цркве, ако неопоју, тако и сахранити.

201.

Пошто свештеници нектеше саранити бабу Косану, доконао танач: да се напише книга доле вровном госп. Митрополиту, и да се жале на свештенике.

Варошки биров
госп. биров Евтимије Кнежевич.
господар Живан Бранкович.
„ Јосиф Николич.

госп. **Живко Раткович.**
„ **Станко Тодорович.**
„ **Риста Велкович.**
„ **Јосиф Стеванович.**
„ **Ђурица Вукович.**
„ **Анта Милошевич.**
„ **Пантелија Јованович.**
„ **Мишко Иванович.**

Заедно с нотарошем

Савешта се и доконаше: да се книга напише доле врховном господину митрополиту Мојсилу: Пошто за ову бабу Косану, што ест нектела се закопати без 24 ф. тако што су панајију из црвве истерали и наполе избацили.

202.

Саборни договор 72 саветника због немира, који се изродио у народу, што су попови уценили мртво тело бабе Косане, и нектедоше сахранити,

Суд Табан овцг 20 Јула 1 годпне 1726.

Варошки биров госп. Евтимие Кнежевич.
госп. Живан Бранкович.
госп. Живко Раткович.
госп. Јосиф Николич.
„ Станко Тодорович.
„ Риста Велкович.
„ Јосиф Стеванович.
„ Ђурица Вукович.
„ Анта Милошевич.
„ Пантелија Јованович.
„ Мишко Иванович, заједно
с варошким натарошем.

Тако и остали пореду господари.
госп. Јован Стеванович.
„ Дојчин Цвеич.

госп. Стојан Радојкович.
„ Дача Рашич.
„ Андреа пинтер.
„ Орестие Радишич.
„ Милија пинтер.
„ Стојан Попович.
„ Фиља Томич.
„ Владисав Лаушевич.
„ Драгўтин Воимирович.
„ Ранисав Раткович.
„ Јован Прерадович.
„ Петар Радоевич.
„ Тома Павлович.
„ Сава Димитрович.
„ Степан Маркович.
„ Трифун Гаврилович.
„ Милован Пенћ.
„ Пејак Вуилович.
„ Степан Јованович.
„ Риста Тодорович.
„ Анта Попович.
„ Лука Јованович.
„ Влаја Савич.
„ Живко Остоич.
„ Дамјан Димич.
„ Тодор Павлович.
„ Живко Петрович.
„ Никита Стеванович.
„ Живан Станкович.
„ Јоса Милинкович.
„ Којa Маринкович.
госп. Јован Мандич.

госп. Стојан Кузманович.
госп. Ћира Краић.
госп. Стојан Јованович радин.
госп. Мијат Живанович.
„ Станое Урошевич.
„ Михаило Пек.
„ Јаков Јаковлевич.
„ Никола Хацин.
„ Сава Дамјанович.
„ Вукое Милисавлев.
„ Младен Пек.
„ Станко Јованович.
„ Јован Приић чола.
„ Лаза Хрњагин.
„ Милован Јованович.
„ Тиосов Станисавлевич.
„ Ћира Крстић.
„ Гаврилович Мијат.
„ Перица Милутинович.
„ Јанко Михаилович.

За овај садани мутеж, што ест почет ове бабе умрле Косане, пошто се ние дала закопати брез 24 фор. Тако ови з друге стране госп. еднако како едан, тако и други заедно госп. бирову заповедише: врховни господин митрополит Мојсило каде дође, тако да зактева и проси и моли се, да нас господин врховни уреди, како свитком ест уредио, тако и осталим уредбама, да знамо, да се сваки пут не погађамо или код мрца, или код венчања у цркви, едан пут да будемо у миру.

[1] Ужи савет: танач биров и 11 савет. нотарош. Шири савет од 24 таначника; велики од 54 саветника са 12 тан. Највећи савет од 72 саветника. А кад се решавало о општој народној ствари, онда је цео народ решавао.

У тим бист и мир с госп. нашим митрополитом тако и са Архимандритом.

203.

Суђење по жалби Маре Продановице на њена сина Стојана, што је нерадан и скитница.

Суд у Табану 23. Јула године 1726.

Варошки биров,

госп. Ефтимие Петрович.
госп. Јосиф Николич.
госп. Риста Велкович.
госп. ешкут Ђурица Вукович.
госп. Живко Ратковичः

Ова Продановица Мара млого пут тужи се на нејна сина Стојана како најпре неради и непослуе, ноћом ходи, а незна мати куд ходи, тако пак матер своју безчасти и погрђуе, и непоменика матери својој давао, и претио бити, и замаивао ударити своју рођену матер.

Доконане.

Пред народом да поднесе 24 штапа тако и сенденц да му се исповеди, кога узрока ради биен будет.

Ја † Стојан Проданович, да од селе хоћу више поднети кажтигу, ако усчиним, што сам до јако чинио.

204.

Висарион Протосинђел од престола светога трона патријаршие Пећске жали се на Јована Дераћанскога, што га је бесчастио.[1]

Суд овде Табан овог 9. Августа године 1726.

госп. Архимандрит Исаија Антониевич.

[1] Племенитородном господару бирову и господаром хешкутом поштеног танача, кои се наоде у поштеној вароши око поштеног астала.

госп. биров Живан Бранвович.
госп. Живко Ратковнч.
госп. Риста Велкович.
госп. Јосиф Стефанович
госп. Ђурица Вукович.
госп. Мишко Јованович.
госп. Стојан Радојкович.
госп. Орестие Радишич.
госп. Стојан Попович.
госп. Драгутин Воимирович.
госп. Владисав Лаушевич.

Госп. от престола и свјатаго трона госп. протосинђел Висарион, тужи се и жали на овога Дераћанскога сина Јована, како ест дошао у дом господинов, незнам коего узрока ради, или милостине или текем бесчастити негово господство, да ест говорио, ви сте отишли у Беч, те си начинио они книга, имаш их доста, што си ми едну дао, метнуо сам е за чизме, пак е

Понизно се молим ја Јован Дераћански, какоти едан грешни чловек кои сам се з грехом и родио, нешколоват и неучен, ако сам и сагрешио господару бирову и поштеном танaчу, молим се Бога ради да ми опростите, како и сам господ Бог велит ва светом писанију: аште едан и седамдесет крат сагреши чловек, паки како оће господ Бог опростити. А ја се вам молим, како сам видим, да сам сагрешио поштеном танaчу, а кроз мое добро страдам, видите и сами, кое е време године, и пошто ми е дан лежати оде у арешту; имаде од мене и разумни и школоватии људи, падне у грешку већу, него ја, а ја сам несрећан у том, како што мало, а ја на арește, и дангуба и штета. Молим вас промишлите и самном, коме сам што учинио у овој вароши, и под овим градом, те таку завист имам, мене људи мало неубише, и више ја од другог трпим и патим, паки тако и прође, него на Бога, и на вашу правицу остаем, да би мој дом нерасцвелили, и ја под поругание непао. И ко том ја Јован Дераћански остаем покоран поштеном танaчу всегда у напредак.

1726 месеца Јула 1 дан.

Благородни господару Живану мње љубазни.

Есам разумео да сте љубав ваша днес сентенцију правједну сатекфацију предложили више кривицу Јована Дераћановића, а ја сам стим довољан што сте му пред очи ставили само за устрашење. А

саде немам, веће ми дај још ту едну. Зато госп. протосин. јест му говорио: зашто мој синак и мој хрисћанине тако поштуеш то благословено писание, оном ли е писму место за чизмом, буде непознаеш от кога е и чие е, зашто не чиниш оним светим образом написаним на ној, немој тако други пут мој синак немој. Затим започео отговарати, што ме толико претресаш, незаповеда ми мене николико твој патрихар, нити га познаем, а у другом рекао, ние ми патриар на масло дао. Тако пак и више противни речи беседио. Али сам највише жалио за оваку злоковорану реч негову, да свакомъ чину, како црковном тако воинсвену и светскому јест истина вера, што ест патрихар Пећски и васем Срблем — како благословение тако и проклетие, а он злоковорни и неверни да предамном исповеди и да рекне, што е патрихар негова клетва, како што се лоптом удари о дувар, пак оскочи, тако и негова клетва. На то се молим почтеном таначу за преосвештенога госп. патриарха србскога, да им учините правицу.

Доконане.

Овај Јован Дераћски за оваки негов език зло словни што ест изговорио и непоштене чинио светлејшему госп. Пећском патрихару србском, зато да има пред народом сутра у неделни дан 24 штапа, или пред црквом докле се свјата литурђија не отслужи клип у зуби држати.

пак како будући црква мати от милосрдија, задоста му е каштиге, што е дојако у арешту стајао вашим га штрофа да будемо, хранећи поштене таначу, будући од 70 едан у таначу, и нас есу колико заповјед божија, толико примолени госп. Архимандрита, и госп. Јована Цветиновића преклонила, да му простимо, и ја му праштам већ да га штапом нештрофате, но вечерас пуштајте га поради празника а вашему господ. захваљуем за сатексвацију.

Протосинђел Висарион.

205.

Биров и ешкути сакупише 70 господара, да се истражи, који је хулио на светог Пећског патријарха, и кад се овај пронађе, да се прогони из средине сабора.

Овог октомра 23. 1726. године.

Варошки биров,

госп. Ефтимие Петрович.
госп. Живан Бранкович.
госп. Јосиф Николич.
госп. Живко Раткович.
госп. Станко Тодорович.
госп. Риста Велкович.
госп. Анта Милошевич.
госп. Пантелија Јованович.
госп. Мишко Јованович.
госп. Димча Неделкович.
госп. Андреа пинтер.
госп. Јован Степић.
госп. Пстар Радоевич.
госп. Милија пинтер.
госп. Орестија Радишић.
госп. Фиља Томич.
готп. Владисав Лаушевич.
гозп. Дамњан Димич.
госп. Пејак Вуилович.
госп. Живко Остоич.
госп. Перица Милутинович.
госп. Милован Пеић.
госп. Младен Апостолович.
госп. Степан Јованович.
госп. Никита ћурчиа.
госп. Вукое Милисавлевич.
госп. Риста Тодорович.
госп. Живан ћебецна.

госп. Влаја Ђурчија.
госп. Лаза Живанович.
госп. Тодор Павлович.
госп. Михаило Попович.
госп. Ћира Краич.
госп. Живко Петрович.
госп. Тиосав Станисавлев.
госп. Милован Пеић.
госп. Никола Стојанович.
госп. Лука Јованович.
госп. Трифун Гаврилович.
госп. Дојчин Цвеич.
госп. Степан Маркович.
госп. Јован Чолош.
госп. Сима Ђебечија.

Сакупише ови 70 господара свакога овде по реду уписата истраживати онакога едног хуло приноситеља из среде сабора да га будемо знати. По исповеданију преосвештеног госп. госп. и врховнога митрополита, што нам ест казао, да измеђ нас има исповедач, што е казивао, четири или пет, да цркву и црковно еду, зато по испитању савета, ови 70 господара, тко буде знао тако, да сад казуе овом народу, кои еду црковни доходак. Ови госп. кои есу саде овде пописани тако овде доконане учинише, и разумеше по начину и по прилики за овога госп. Ранисава, да ест от нега доста смутња ова, пошто он сам хесапе изискуе и црковне и варошке.

Тако пак ови госп. заповедише и договорише се, да будут пренешена имати пред госп. митрополитом, да буде остат за погребение, како стои у свитку, тако и венчанице и остале ствари, да би се веће нетурбовала сотим, дискос неделски, тако и саландари.

206.

Истога Октобра 23 год 1726 сведочи биров Тома Павловић, да је судски дом општинско имање.

Тако пак госп. биров испитуе овог госп. бирова Томе Павловича за ову кућу варошку, или е црковна или варошка?

Тако исповеда и на своју правду узима овај госп. биров Тома, и негов ешкут Андреа, госп. Стојан Радонкич, госп. Лука Јованович пинтер, тако Риста Велкович: да овај дом варошки право ест, тако и касапнице заедно начинено ревеном, купили новце от људи, и наиме вароши правил, и то што е кирие доходило то цркви ест давано.

Потим тако варошани есут доконали.

Да будет варошко, како и ест, дом касапнице и виноград есте на име варошко сађен, да варошкој потреби и трошку служи, и од винограда да се харчи, и од вина.

207.

По препоруци митрополита београдског Мојсија Петровића, да се све, што је црквенско, попише.

Овог Ноемрија 24. и године 1726.

Госп. варошки биров Ефтимие Кнежевич.

господар Живан Бранкович.
господар Живко Раткович.
господар. Станко Тодорович.
господар Риста Велкович.
гоподар Јосиф Стеванович.
господар Ђурица Вукович.
господар Пантелија Јованович.

За овај препорук овог преосвештеног господ. госп. архиепискупа и митрополита белиградского и прочим под властију св. рим. цес. величества кес. како по заповеданију егова величаства ест заповедено овим шест питропом цесарским, да буду васа прегледата по овој цркви и храму светога Димитрија свех ствари црковни по реду прегледана. Тако и ми потим поканисмо и ним по декрету преосв. госп. митроп. молилисмо се есмо, да ако би могло вазможно бит страна варошка са шнима пореду пописати што будут ових вел. питропи пред себе имати и то нам заповеди онде неби ти госп. архимандрита Исаија Антониевић заедно сас јеродијаконом Петром Ненадовичем.

208.

Стана кћи пок. Ђуке Шорала из Тарника,[1] истражује од суда заостали део њена очинства.

Овог Ноемрија 28.

Варошки биров, госп. Евтимие Кнежевич.
госп. Станко Тодорович.
госп. Риста Велкович.
госп. Јован Стеванович.
госп. Ђурица Вукович.
госп. Антоние Милошевич.
госп. Пантелија Јованович.

Како ова Стана овога покојнога Ђуке Шолара, из Тарника кћи есте дошла суду молитисе, да јој се види правица, што и како ест била у дому ове Тоде за нeним сином покојним Јованом, била годину дана, и ест време, што е остала удова, и себе пак удомила, сад после ови прошавши 10 година дана почела ест питати неки 100 фор. што е нејн отац овај Ђука кућу дао поред ње.

---

[1] Тараник-Tàrnok село близу Будима.

Потим пак почтени овај танач њу питао ест: има ли на ти 100 фор. какву пробу или контрак или сведетеле, ко би могао посведочити, у тим ова Стана нисчим ние могла ови 100 фор. посведочити, да е донела, или нејн отац оном Јовану ови 100 фор. само што ова сама Тода из свое душе каза на суду, да е онај Ђука таст Јованов дао Јовану на трошак 5 дук., а обећао дати био 100 фор. и сав трошак колико буде о весељу, пак к тому кћери достојне халине, и то ние било от тога ништа. Зато правица у тим доста ест промишљала, како от тога будет учинити, а највише за Ђукино обећаване, и толико с људма нашиљавање, да ове Тоде син узме Ђукину кћер, што е веће и син своe матере вољу преступио, и негову кћер себе узео от своега обећатога, што е таст обећао, дао е 5 дуката.

Доконато ест.

Да они 5 дуката има натраг узети и она тому ова Стана контента бист и нато престаде, тако пак предендируе ово Стана за неину даровнину за 12 ф. и то ест она заузела уедно и Ћурдију и уедно и сукну и помирише се лепо. Тако веће ова Тода започе плаћати овој снахи нејној, даде јој з готовим новцем 8 фор. и пет хакова вина и по по 8 фор. са судом и намирише се.

209.

Ђорђе Павловић са својим власним братом Тодором трговци из Турске из вароши Сакста, износе таначу контракт Косте Парасковића, по коме траже од Будимца капамађије Мијата Гавриловића наплату од 1541 фор.

Овог Декемра 2. године 1726.

Варошки биров,

господар Ефтимие Кнежевич.
господар Живан Бранкович.

господар Живко Ратковић.
господар Јосиф Николич.
господар Риста Велкович.
господар Јоса Стефанович.
господар Ђурица Вукович.

Овај госп. Ђорђие Павлович заедно с неговим власним братом Тодором, из Турске земле трговци, именовате вароши Сакста есу дошли с овим контрактом госп. Константина Парасковића што е у нем дужан овај овдешни наш будимски човек, и рувета капамачискога мајстор Мијат Гаврилович от партиге нега Пераскова годние 1725 Марта 11. дан, новаца хиладу пет стотине четрдесет и едну форинту што е дужио. Зато се моле, да им ове пошт. вар. правица буде, и овај Мијат да платити нима будет.

Како пак овај Мијат Гаврилович што се моли, да е врло много от тога партиге изгубио и штетовао, пошто е партиг бајат био и давнашни, зато ние свех могао готовим новцем на време термина платити, веће да е партиге нине натраг нима дао сумом осам сто и дваест форинти и едан, и то ви трговци примише у свое руке сву партигу Мијатову.

Тако пак у готову новцу овај Мијат овде на суду ест донео и положио чисти новаца 670 шест сто и седамдесет и едан форинти, и примили есу ови трговци, како и овај контрак сведочи нин. Тако испод ови свих плаћени новаца 1491 фор. што натрагу оста у вересии Парасковића 50 фор. то остае за обећане самога Парасковича, како е сам рекао, ако непокупи, да и он превати натраг, а друго све себе ови трговци примише до вересие саме, а за вересију хоћему сведочит тевтер негов.

Ја Ђеорђие Павлович.
Ја Тодор Павлович.

210.

Митрополит Мојсило наређује, да танач извиди још један пут за неслогу Јована Дерађанског и сестре његове, због отачаства.

Овог Декемра 16. године 1726.

Госп. протосинђел Висарион Пећски.

Варошки биров,

господар Ефтимие Кнежевич.
господар Живан Бранкович.
господар Живко Раткович.
господар Јосиф Николич.
господар Станко Тодорович.
господар Риста Велкович.
господар Јосиф Стефанович.
господар Димча Неделкович.

По заповеди преосв. госп. митрополита Мојсила извидити јоште едан пут за неслогу овога Јована Дерађанскога и сестре негове, за оно њено отачаство, што е веће еданпут снеини прокатори контенти за 200 ф. паке е саде опет пресећала и преос. господ. неморијалу нејну есте досађивала, тако есмо зато доста измишљавали и мотрили по коим начину будемо што чинити и како започели будемо рзати нее ради у добро овог Филипа нејна пасторка што иште.

211.

Господари Таначници обећаше се и заклеше се, да који би од њих судске тајне износио, да пред народом буде обличен и да се протера из Танача.

Овог Јануара 16. дан године 1726.

Варошки биров,

господар Ефтимие Кнежевич.
господар Живко Раткович.
господар Живан Бранкович.

господар Јосиф Николич.
господар Станко Тодорович.
господар Риста Велкович.
господар Јосиф Стефанович.
господар Анта Милошевич.
господар Пантелија Јованович.
господар Ђурица Вукович.
господар Мишко Иванович.
господар Димитрие Неделкович,

заедно с нотарошем.

Обећаше се и заклеше се на оваке ствари, што би у напредак ни едан смутне неучинили, ни речи саветне и доконатс наполе изнели, а кад би кои постигао се, што би наполе своје речи изнео за договор обштински и савет, да пред народом обличен буде, тако и протеран из танача.

212.

Договор варошки господара, како би нашли новце за потребу госп. Митрополита ради општег сабора и ради бечког пута. И увеше од Николе Божића из Ковина 2160 фор. и поделише дуг на три вароши: Табан (Будим), Пешту и Сентандреју,

Овога Јануара 8. године 1727.

Господар варошки биров Евтимие Кнежевич и танач.

Господар Сентандрејски биров Глигорие Лазаревич.

госп. Марко Крстич.
„ Мишко Готованович.
„ Авакум Поповић.
„ Лауш Милић.
„ Стоило Јоцкович.
„ Петар Штерич.
„ Антоние Адамкович.
„ Крста Станоевич.
„ Јоса Јоргович.

Заедно са господ. пештански.

Господар Маноило Хаџи-Николич.
„ Маноило Надаждич.
„ Стаја Нешкович.
„ Антоние Проданович.

Сакупили се есу за заповед преосвештеног господ. потребе ради обштег сабора, за горни пут потребна негову преосвештенству, да му изнађе ове три вароши како ми Табанци тако Пешта и Сентандреја, того ради мих есмо сишли на договор овде договорити се негову преосвештенству изнаћи и помоћи колико се узможе.

Нашли есмо от госп. Николе Божића из Ковина 2160 фор. и поделише се на три вароша, Табан прими 800 фор. и мамелу, пештански госп. примише 400 фор. и мамелу, Сентандрески госп. примише 800 фор. и мамелу.

213.

Никола Крстић из Сентандреје са својом домаћицом Сосаном тражи од танача отачаство по смрти Сосина оца пок. Милића.

Овог 11. године 1727.

Варошки биров,

господар Евтимие Кнежевич.
„ Живан Бранкович.
„ Станко Тодорович.
„ Јосиф Николич.
„ Риста Велкович.
„ Ђурица Вуилович.
„ Стеванович. Јосиф.
нотарош Цветинович.

Овај из Сентандрее Никола Крстић с неговом домаћицом Сосаном дашти Милићевом, есу дошли мо-

лити се и правицу искати за свое отачаство где е остало и код кога е.

Зато есмо започели питати, где е виноград, ест купио овај Јанко Михаилович за 200 фор, и от тога он Михалович Јанко започе казивати:

И вина 20 хакова узео и продао хаков по 2 фор. 75 нов. новаца чини 55 фор. примени от винограда и от вина 255 фор.

Ваношии	32	фор.	—
Силвестри	6	„	50 н.
Порцие	18	„	—
Старцу у Сентандреи	18	„	—
Комесии	6	„	—
Владисаву за руфет	2	„	—
То ест сума	82	фор.	50 н.

Петри 100 фор. што е домаћину Милићу пренела, то е сума друга издата от нега Јанка 182 фор. 50 нов. от ови 255 фор. каде извади 182 фор. 50 нов. претиче при Јанку чисти новаца 75 фор. 50 нов.

Доконане.

Саде от винограда како е Јанко купио године 1721. Јула 6. тако Јанку и да буде нему. Пак што ово претича саде 77 фор. 50 нов. малога Николе детета Милићева, то да будет полак овој Соси, сестри Николиној, кћери Милићевој: и нато контенти да будет.

После пак што ова Петра исповеди, колико ест отнела из куће Милићеве 2 пара сребрна дугмета, 1 оковане сребром от кости, 2 тепсие, 2 легена, 2 бакрача, 6 калајлија, то да будет ној за овака узрок, што е потрошено, Јанко 15 фор. около детенца каде се преставило.

Ја † Соса контента есам.
Ја † Никола Крстић.

Ја † Панко Михаиловић.

Ја † Петра конпетента.

И от тога начеше плаћати Панко, и даде им 16 фор. оста дужан јоште 24 фор.

214.

Ново суђење међу Јована Дераћанскога и сестре му Анђелије међу њима отачества.

Овог Феврара 24. године 1727.

госп. протопопа Нестор Живанович.
„ свештен. јереј Велко Попович.
„ варошки кнез Евтимие Кнежевич
„ Живко Ратковић.
„ Станко Тодоровић.
„ Антоние Милошевић.
„ Јова Стевановић.
„ Ђурица Вуиловић.
„ Орестие Раденић.
„ Јован Стевановић.
„ Пантелије Јовановић.
„ Јован Прерадовић.
„ Филь Томић.
„ Ранисав Ратковић.

Заједно с нотарошем Цветиновичем.

За овога Јована Дераћанова и негове сестре Анђелине, за давнашну њену неслогу, која ест међу нима, пошто ова сестра от овога Јована ишче негово отачество првога нејна оца, што е нејна мати пренела овом Филипу Дераћанину, оцу Јовану 400 дуката, окром сребрни новаца, како што е сама мати Јованова казивала Бинђелија.

Тако пак сведетелство, овај Сима из горнега Збега годинами стар 85, нему да е Бинђелија казивала за те

новце. Тако овај Јован Стеванович исмрћен, заклеше се на светом еванђелију пред свештеници на суду, како е на самрти Филип покојни рекао у Београду; жалим себе што код куће неумре. Питали га: еси ли ком што дужан? Богу душом. А што мислиш женом и дететом? А што мислим, нећу ји ни опростити, ониме овамо опреватише, веће ону ме кћер жао пасторку, и ној мислим мајур оставити и у мајдану виноград, зашто га е она и садила. Зато правица доконa ној 200 фор. да овај Јован сестри да за кућу, пошто друге Јован неима и онај виноград у мајдану, што јој отац сам рекао.

Како пак што се извиђава по начину како ест, после Ђинђелија мати Јованова, и Јанђелија живила година ипо после свога домаћина Филипа, и ва тим времену ест мати без знања синовлева, кријући дала, кое било ест закопани под казаном овој Анђелии, тако пак з дукати, кад што како по исповеданију не Анђелие дас узела 150 фор.

А пак како свему на последнему концу своему, ова, веће вечна јој памет, Ђинђелија, мати Јованова и Анђелијина, кои су били код не и питали њу: што хоће својој кћери оставити и по два пут и трипут, и она отговорила, да нисчим више ној брат неда, окром 30 фор, пошто ја знам да е толико право. Того ради да остану како е правица доконала, први пут 1725. год. Марта 19. на 200 фор.

215.

Извиђај због дућана код цркве, које митрополит тражио за цркву, а били су и осташе варошки. И шиљу на ново Живка Бранковића у Беч због варошких послова.

Овог Марта 16. године 1727.

Варошки биров Ефтимие Кнежевич.

господар Живан Бранкович.

господар Станко Тодорович.
господар Риста Велкович.
господар Јосиф Стеванович.
господар Ђурица Вукович.
господар Анта Милошевич.
господар Дача Рашић.
господар Пантелија Јованович.
господар Драгутин Воимирович.
господар Фиља Томич.
господар Јосиф Николич.
господар Орестие Радишић.
господар Ранисав Раткович.
господар Стојан Радојкович.
господар Владисав Лаушевич.
господар Тодор Павлович.
господар Сава Дмитрович.
господар Живан Ђебечија.
господар Милован Пећић.
господар Дамјан Димич.
господар Влаја Ђурчија.
господар Мрђен Милосавлевич.
господар Риста Тодорович.
господар Јован Паунович.
господар Стојан Радин.
господар Станко Јованович.

Есу се сакупили заедно с таначом за отговор протопопе оца Нестора, што е преосв. господин митрополит заповедио кирију узети от ови дућана касапски, зато есу питали оне госп. кои есу у оно време били предначи биров и кметови, како стари ест госп. биров Тома Павлович стар годинами. Тако овај госп. Андреја стар годинами 65 казују из свое душе, варошка кућа, и онај дућан, касапница што ест.

Тако овај Стојан Радојкович годинами стар 60, сведочи и казуе: да ест кућа варошка и дућан касапски. Тако овај Сава Дмитрович и он тако сведетелуе.

216.

Договор за нове трошкове у Бечу, да се пошаљу новци Живану Бранковичу 100 ф. а митрополиту 6 акова бела вина.

Овог Априла 6 године 1727.

Варошки биров, Ефтимие Кнежевич.

господар Живан Бранкович.
„ Јосиф Николич.
„ Станко Тодорович.
„ Риста Велкович.
„ Анта Милошевич.
„ Пантелија Јованович.
„ Драгутин Воимирович.
„ Рајко Преродович.
„ Орестија Радишич.
„ Димча Неделкович.

Есу се сакупили за узрок ове послане книге из Беча, Априла 1. дан, за 100 фор. потрошени за варошки дишкрецион, пак преваручуе, да се пошле горе како новци, тако и вино бело 6 хакова госп. митрополиту, доконаше заедно.

Тако и кирију да платимо колико на аков кочијашу буде поћи. Новци да се нађу, и да лепше вино да се преготови. И то пак доконаше: да се узме на интереш 500 фор. да се исплати варошко дуговање, ситно што ком придолази.

217.

Казне се коњушари Саве Грка, што су тукли слепца Мишку Голуба из Хамзабега.[1]

Овог Априла 9. 1727. за сина Ранисавлева.

Того дне било, слепац Мишко Голуб из Анзабега дошао тужити се, како е пошао дома, пак сукобили есу ови коњушари Саве Дамјане грка, Јовице Ковачевића, Раке Радулова, и отели му новце, што е имао испрошени, и били га и тукли, како нега, тако и старог писара Андрее синчића маечко годинами, старог били и тукли, како што есмо на суду сами видели зле модрице. Зато тому есте доконане.

Зато правица докона: да се нему слепоме новци даду, колико су узели, и онолико оште више нему да буде. Тако овому сину писареву за болестицу да буду 3 фор. тако нима свакоm по 25 толјака да буде.

Савин слуга 150 нов.

Јанин слуга 150 нов.

Јовица син 150 новца.

218.

Пола кћи Николе Чукуранлије а домаћица Николе Калајтовића хаднаџа из Гроцке пише тестаменту пред таначом.

Крсте часни помози. 1726 Ноемриа 26.

Тај дан почех ја Пола дашти госп. Николе Чукуранлије, а домаћица Николе Калајтовича, видећи себе у великој теготи и у болести, какоти помишљати самртни час, чиним тастамент за свое целе разуми, и остаем свеколико мое диговане на моег госп. домаћина, што год имам моега добра, кое се сад затекло

[1] Хамза-бег назив једног села близу Будима, где и данас има Срба западне вере.

и имења и дуга, и тко е мене дужан. да он купи мој госп. кде е наше, а где ми имамо давати он да плаћа, остане да е полак за моју душу, а полак нему, и то обећавам саде за живота и после смрти мое, мог госп. от моего именија полак.

Казуем што имам: појас сребрн мачарски ков, 3 прстена от злата, 3 крста окована на грлу, 1 сахат сребрн, 1 обоци от злата, 1 ножови с кашиком позлаћени, то е само господарево све, 1 обоци от злата код бирова, парта от бисера у Гротско у чивутина и болту на пијаци код госп. Анте Милошевича,

с друге стране Степан Маркович, и ту болту остављам целу моему госп. Николи Калајтовичу, из тога мене госп. да исправи за душу.

Саде пак почињем казивати, што коме имам давати, госп.Николи Дачићу . . . 613 фор. 60 н. и тосмо на болту узели,

Пак после тога госп. Николи Дачићу	110	„	—	
са интерешом, и зато залога стои у Гротску жиду где е парта у залоги	100	„	—	
Са интерешом господар. сестри	6	„	—	
Зету Лацку	9	„	5	н.
Сестри Соси	1	„	70	н.
Брату Авраму	100	„	—	
Госп. Јовану Прерадовичу .	5	„	21½	н.
Господаревој тетки	20	„	—	
Кнежевичу	4	„	—	
Сестри Марии	35	„	23½	н.
Тетки Марици	61	„	96½	н.
Паки госп. Николи Дачићу .	300	„	—	
И прокатору	20	„	—	
И Лацку зету	8	„	50	н.

217.

Казне се коњушари Саве Грка, што су тукли слепца Мишку Голуба из Хамзабега.[1]

Овог Априла 9. 1727. за сина Ранисавлева.

Того дне било, слепац Мишко Голуб из Анзабега дошао тужити се, како е пошао дома, пак сукобили есу ови коњушари Саве Дамјане грка, Јовице Ковачевића, Раке Радулова, и отели му новце, што е имао испрошени, и били га и тукли, како нега, тако и старог писара Андрее синчића маечко годинами, старог били и тукли, како што есмо на суду сами видели зле модрице. Зато тому есте доконане.

Зато правица докона: да се нему слепоме новци даду, колико су узели, и онолико опте више нему да буде. Тако овому сину писареву за болестицу да буду 3 фор. тако нима сваком по 25 толјака да буде.

Савин слуга 150 нов.

Јанин слуга 150 нов.

Јовица син 150 новца.

218.

Пола кћи Николе Чукуранлије а домаћица Николе Калајтовића хаднаџа из Гроцке пише тестаменту пред таначом.

Крсте часни помози. 1726 Ноемриа 26.

Тај дан почех ја Пола дашти госп. Николе Чукуранлије, а домаћица Николе Калајтовича, видећи себе у великој теготи и у болести, какоти помишљати самртни час, чиним тастамент за свое целе разуми, и остаем свеколико мое дуговане на моег госп. домаћина, што год имам моега добра, кое се сад затекло

[1] Хамза-бег назив једног села близу Будима, где и данас има Срба западне вере.

и имења и дуга, и тко е мене дужан. да он купи мој госп. кде е наше, а где ми имамо давати он да плаћа, остане да е полак за моју душу, а полак нему, и то обећавам саде за живота и после смрти мое, мог госп. от моего именија полак.

Казуем што имам: појас сребрн мачарски ков, 3 прстена от злата, 3 крста окована на грлу, 1 сахат сребрн, 1 обоци от злата, 1 ножови с кашиком позлаћени, то е само господарево све, 1 обоци от злата код бирова, парта от бисера у Гротско у чивутина и болту на пијаци код госп. Анте Милошевича,

с друге стране Степан Маркович, и ту болту остаљам целу моему госп. Николи Калајтовичу, из тога мене госп. да исправи за душу.

Саде пак почињем казивати, што коме имам давати, госп.Николи Дачићу . . . 613 фор. 60 н. и тосмо на болту узели,

Пак после тога госп. Николи Дачићу	110	„	—
са интерешом, и зато залога стои у Гротску жиду где е парта у залоги	100	„	—
Са интерешом господар. сестри	6	„	—
Зету Лацку	9	„	5 н.
Сестри Соси	1	„	70 н.
Брату Авраму	100	„	—
Госп. Јовану Прерадовичу .	5	„	$21^{1}/_{2}$ н.
Господаревој тетки	20	„	—
Кнежевичу	4	„	—
Сестри Марии	35	„	$23^{1}/_{2}$ н.
Тетки Марици	61	„	$96^{1}/_{2}$ н.
Паки госп. Николи Дачићу .	300	„	—
И прокатору	20	„	—
И Лацку зету	8	„	50

Брату Авраму . . . . . . 30 марјаша.
Пак тетки Марици . . . . 200 фор. —

Самога дуга сума . . 1645 фор. $24^{1}/_{2}$ н.

За Подушие мое, цркви овој будимској 6 фор. свештеником саландар 12 фор. свештеником у Пешти 12 фор. и то обећавам ако претече от дуга тако дасе даде. За потим чиним кључ овој мојој тестаменти, кои би почео кварити ову мојy тестаменту или би свештеник, или мирски; да му ни е просто, и да е сав мој грех на негову душу, и да има самном суд пред Богом, и мој госп. да има трошак сав наплатити от паприке што смо потрошили око болте.

Сведетели.

Орестие Радишић. (†)
Јосиф Николић. (†)
Јосив Стевановић. (†)
Јован Прерадович. (†)
Јован Стеванович. (†)
Дамњан Димич (†)
Дача Рашич. (†)
Јован Крстић писар. (†)

219.

Прегледају се рачуни од год. 1725 до 172[illegible] Маја 25-ог

Овог днева Маја месеца 25.
Варошки биров Ефтимие Кнежевич.
Господар Живан Бранкович.
" Живко Ратковић.
" Јосиф Николич.
" Пантелија Јованович.
" Риста Велкович.
" Анта Милошевич.

Господар Станко Тодорович.
„ Јосиф Стефанович.
„ Ђурица Вукович.
„ Мишко Иванович.

Заедно с нотарошем.

Дача Рашић, Димитрие餵делкович, Ћирко Деспотович, Јован Прерадович, Јован Стеванович, Тривун Гаврилович, Драгутин Воимирович, Стојан Радојкович, Стојан Попович, Орестие Радишић, Дојчин Цвејић, Дамјан Димић.

Сакупилисе есу о прегледању овог варошког хесапа от године 1725. до године 1727. и месеца Маја 25. дан госп. Бирова Ефтимија Кнежевич и ешкута Јована Цветиновича и Димитрија Неделковича. 1725. године, тако при ешкути други, 1726. године Јосифом Стефановичем и Ђурицом Вуковићем.

Тако за ове комесаре кои есу дошли за неслогу магистрата и пургершовта, тако и за правице наше заповедише и рекоше, да биров нађе за нину дишкрецију 400 фор.

220.

Истога дана и пред исти господари извиђају се узроци неслога између Јована Дамњановића и Јанка ћебеџије и његове домаћице Стане.

Пред ови господари сдруге стране.

Доконане.

За неслогу нину велику овог Дамнановича Јована, тако Јанка ћебечие и негове домаћице Стане, кои су били оно емци за сина Станина Андреју за први контрак от вина, пак како ест овај Јован Дамјанович ест неискао от емца негова овога Јанка и Стане негове новце, веће ест отишао сам у Београд, и Андреју на-

силовао, и вино Јанково предао, и узео новаца како први контрак казуе 185 фор. ест узето 135 фор, а 50 фор. остао Андреја дужан, Јован от нега контрак узео.

Д о к о н а н е т о м у.

Како веће овај Јован Дамјанович ест прошао свое вредне емце и от свога дужника почео веће узимати и узео 135 фор. тако контрак за 50 фор. сотим да буде чекати онога Андрее а овим емцем да буде они у миру и нису дужни.

221.

Судски извиђај, за оне, који су били војнике, што су врбовали на Васкрс.

Тако овог днева како комесион ест извиђавао за ове, кои су били ове солдате, што вербују солдате на васкрсение, кои су били по имену, Јосиф Коморчевич, Дмитр Гебелош, Ефта Мачак, Јован ћурчиче Ромо, Никола Радованович, Петар Никитин калва, Јоса Крстић, Живко Ристић, Јован Савич, Лукин брат, Богосав калва абачиски.

Потрошено ест док су били на арешту, сума која ест 43 фор. окром штрова варошкога. Јосиф Коморчевич 7 фор. Дмитр Гебелош 7 фор. даде 4 фор. 20 н. Ефта Мачак 7 фор. Јован Роми 8 фор. паки саде даде 2 фор. Никола Радованович 6 фор. Петр Никитин 5 фор. (плати Петр), Јоса Крстић 4 фор. Живко Ристич 7 фор. Јован Савич 7 фор. Лукин брат 4 фор. Богосав абачија 4 фор. како буде изиђи трошак, кои е на ни пошао ест.

222.

Лепосава домаћица пок. Лауша Аранитовића пред одређеном комисијом наређује брачни уговор у име своје кћери Саре, коју удаје за Петра Драгутиновића.

Овог Јула 12. године 1727.

Брачни уговор сложен на комесиону закtевани.

По зактевању саме ове госпође Лепосаве домаћице, веће њему буди вечна памет, покојнога Лауша Аранитовича, ест сакупила овај комесион, кои доле сведетелует за овај саде договор поред њене власне кћери млађе Саре, коју она Лепосава мати њена саде удае, за овога Петра Драгутиновича, а у напредак зета њена, а с оваким начином и узроком: како будет примити кћер моју власну Сару себе овај Петар Драгутинович, тако и поред не е нејно истинско и наложито отачаство и јоште от прошле године 1711 нејна родитеља, кое ест остало и до данашнега дне, по реду како последует. Најпре по капитали, кои есу з готовим новцем издати по добри госп. како будет контраци сведетеловати по реду, пуни и чисти. Но и новаца пет сто форинти, кое он Петр буде к себе примити, госп. от мои дужников 1500 фор. контраци, то да му будет; како пак от мое драговолне персоне и милостивне воле, с коим се сама обећавам пред овим моим званим комесари, кое есам сама них молила, и пред нима исповедила от мое истинске правде, која есам годинами стара 58, да свашто хоћу право казати, што и очему до јако имам от моега домаћина Аранитовича, по реду, како последует: ову горну суму по интересу 1500 фор. тако овај старински виноград, кои е и био, и ову кућу која е и сад.

Зато сада сама нам трима персонма належешти тал, даем сваком свој; равно и еднако, како мене ниној матери, тако моим власним кћерма двема, ста-

ријој кћери Марии за Милисавлевићем удатој; тако ово млађој кћери Сари коју сад прима по милости божијој овај речени Петар Драгутинович; зато по оваком праведливом исповеданију, како и есам с нињим родителем изродила, тако им и чест еднаку чиним, како Сари кћери млађој; тако и старијој кћери Марии, и мене матери ниној по капитали, или речи по интересу, сваком 500 фор. да подает се, тако и винограда, коего имамо, сваки свој тал хиса от свои новаца да ради, пак себе и да берст. Пак от сад започинем мислити, и измисли што будем чинити од чести, тала моего, како на мое време староме са синим што немогу комендировати, такога саде пред овим госп. комесари драговолио и милостивно даем, и наручуем, да овај садањи власни зет буде от свега тала моего господар и комендирац до умртвија моего, пак после мене све мое, што у Миљку буде, да негово будет; окром мене на милости остае, што с новца оставила будем старијој кћери Марии, али с таким начином, што би било у свакомъ достојном почтењу и у покоју, што би ме нисчим неувредио, ако ли би у чем мене от нега било досадително и вредно, тако да чести от тала моего нему да небудет за живота моего, како пак ову чест садању, коју саде предаем овој мојој млађој кћери Сари, с таким начином, едног и зету моему Петру равно ове три веле милка с новци, с кућом виноградом, трећу чест пак по времену дотећи се ком пре самрти, бити или кћери мојој Сари свех нејно да будет Петру домаћину нејном, и ако им бог буде чеда дао, и ним еднако да будет. Како и ја Петар овде себе подписуем, после мене и смрти мое што будем имао од своега моега добра, Божие пак мое домаћице, нино и мое дечице ако буду. Тако пак и другој кћери старијој мојој Марии, удржавам код мене ове три веле милка

како новце тако чест од куће, тако и от винограда, трећу и то до болега промотренија. А от две стране наши милкова како мое, нине матере, тако млађе кћери Саре и зета Петра, да препише Петар книгу виноградску на име наше Лепосава, Петар, Сара.

Зато саде овај контракт пред овим моим сакупленим комесионом издаем, што би се натраг неудрило, но свех истинско да будет, пак за боље јоште да посведочи, те е изложит у варошкој судној кући, и у протокул.

Да поставит се овог комесиона, законодателни есу ови госп. овде пописани, кои савршише и с печатом своим потврдише по реду.

(†) Велко свештенојереј Попович.

(†) Антоние Милошевич.

(†) Риста Велкович.

(†) Јосив Николич.

(†) Јосиф Стеванович.

(†) Мишко Иванович.

(†) Пантелија Јованович.

(†) Никола Станкович.

(†) Лука Јованович.

(†) Лауш Милич, Сентандрејски.

(†) Стеван Павлович, Сентандрејски.

(†) Милутин Стеванович.

(†) Варошки нотар Јован Цветинович, скроз рук наших бих.

223.

Суђење Невени и Лацку Стојановићу због њиховог приговора ради куће и кирпје домаће, према тестаменту њихови родитеља.

1728 Августа 11.

При варошком господару Бирову
Ефтимију Петровичу.

Јосифу Стевановичу.
Живану Бранковичу.
Антонију Милошевичу.
Христи Велковичу.
Живку Ратковичу.

Више уписатог дна за неслогу ове Невене, и овог Лацка Стојановича, што имаду међу собом приговор, ради дома и кирије домаће, по Тестаменти кои у уредби што есте било наређено и млађој кћери, која есте остала при сиси код матере, пак се сад преставила. И сад ови именовати Лацко истражуе и ове негове рођене сестре тал од отачаства нихововг, и они тал остаје код матере сав, а што судови бакарни, калајни тако и древени судови винcки, како хардови тако каце да се разделе све на полак; и што е вересија кое на ком овде у вароши, кое у Београду, то да се купи на поле и да се раздели; а ради куће докопаше поштени господари, да имаду стајати у дому ови Димитрије и Невена до гредуште ове винске бербе, докле вино сруче. Пак да имаду изићи из дома, а за кирију кућну две године што су стајали, одбише за рану, две године што су ранили именоватог Лацка.

224.

Старац Богић долази на суд с Милићем и њиховом домаћицом, и посини Милића, да га овај пази као својега родитеља у злу и у добру.

Овог Ноемрија 25. 1727.

Варошки биров Ефтимија Кнежевић. Живан Бранкович. Живко Раткович. Јосиф Николич. Антоние Милошевич. Ефтимије Стеванович. Ђурица Вукович.

Овај старац Богић ест дошао заедно с Милићем и неговом домаћицом на суду, и посини овог Милића

и негову домаћицу и бога на ни метнуо, да га пазе као родитела своега и у злу и у добру; а што има овај Богић старац оно куће свое после нега: то да буде Милићево и Кате Милићеве домаћице. Со таким начином ако ме узпазе као свога родитела. Того ради и крстове своје они положише, и Милић прими старца као своега родитела, тако и Ката Милићева домаћица; а овому Јовану Вукоеву, кои е куће био купио за 26 фор. оному вратише, јоште му се обећаше, да до осам дана да му даду јоште 9 фор. без речи, нато и крстове учинише.

† Ја Богић † Ја Ката.

Ја † Богић Старац.
Ја † Милић.

225.

Суђење Марији кћери пок. Милинка, која је била испросена за Илију Маринковића а сад враћа прстен своме младожењи.

Овог Јануара 22. год· 1728.

Варошки биров Евтимије Кнежевич. Нестор Живанович, Петар Попович, Станко Тодорович, Јосиф Неделкович, Антоние Милошевич, Јосиф Стефанович, Ђурица Вукович,

Сакупили се есу за ствари оваке, што ест овај Илија Маринкович испросио ову девојку покојнога Милинка Марију, пак било време Сектемриа 2, после пак прошлог времена у два месеца дана, девојка нектела поћи, за узрок оваки: каде е јоште о јабуци било, от часа онога да девојка ние ктела поћи за нега, само с материним и очиним насилијем у руку љубила, како сама девојка на суду исповеда. Того ради почтени танач, веће по ствари овакои, што се не може насилити, да девојка пође за момка. Зато ова девојка

овом момку негов трошак натраг да поврати, 16 фор. и момку почтења 10 фор. и штрова за таке послове, што се тако чини 12 фор.

226.

Извијђај по тражбини Васе Кулашиновића из Сечуја што је тражио од масе своје пок. тетке Косане.

Овог Марта 14 године 1728.

Варошки биров Ефтимие Кнежевич, Свештенојерје Петр Пантелејмонович, госп. Живан Бранкович, госп. Живко Ратковичь, госп. Јосиф Неделкович, госп. Риста Велкович, госп. Антоние Милошевич, госп. Пантелија Јованович, госп. Мишко Иванович , госп. Димча Неделкович.

Заедно са нотарошем Јованом Цветиновичем.

Есу се сакупили и комесион чинили за узрок овога Васе Кулашановича из Сечуја, што ест дошао предентировати, и искати своју службу што е служио своју тетку Косану, веће кои вечна памет буди, Петра Земиза домаћица и пре самрти јоште покојнога Петра служио, есте и новце ние чувао у куручко време, како се на суду посведочи овај Петар Симић брат Јаћимов, да ест са шњим чувао 2 године овце, и после смрти Петра Земиза Косану тетку негову служио, зато се моли да му се правица учини.

Произвеђенем поштенога танача, и зачело от часа првега отвори се, и прегледа се покојнога Потра Земиза тестамента, и за нејне ништа необрете службе Васине, окром онога дуга. Тако пак после нега ова покојна негова тетка Косана, пре смрти за живота нејна ест преписала своего добра мало млого, што после не остане, то све да буде нејне сестричине кћери Васкове Елисавете, и нејном домаћину Григорију Поповићу капамачии, оним се овом Васи ништа спо-

менуло ние. Того ради есте се доста комесион потрудио, како би се право учинило другојаче недостиже се, веће само за службу овог Васе, што е служио и овце чувао, да му даде овај Глигорие 50 фор. пошто за узрок оваки, што се тако догодило, да е покојна Косана без слова и без тестаменте преставила, а за премишлением, да е словом и з тестаментом била, и могло бити, да би се оним Васа споменула. Того ради, да му се негова служба полепша са 50 фор. после веће овај Васа бих тому контент, више тому у напредак не питати, нити от новаца нити от сародаства, како ти ређи от негове сестре Елисавете, и ни у Глигорија зета негова, а са више се овде на суду у протоколу подписа, и крстом забележи.

† Васа Кулашиновић, неимам ништа тражити.

Овај Васа Кулашиновић сам каза, да ние продана кућа и виноград негове домаћице, коју е саде узео Цвеа из Бае.

227.

Суђење по спору Ристе Сина Стојанова и његове пунице Стамене.

Варошки биров Ефтимие Кнежевич. госп. Живан Бранкович. Живко Раткович. Јосиф Николич. Риста Велкович. Пантелија Јованович. Станко Тодорович. Јосиф Стеванович. Ђурица Вукович нотарош.

Колико пут већ есте била неслога, и помеђу ови два партаја, гос. Ристе сином Стојаном и негбвом пуницом Стаменом прошлог Вуче домаћицом, поради они 200. фор. Перини из Пеште, да ние куд она утајела изван хиса и половици нини. И она се овде на суду закле богом и светом троицом, да ние утаено, веће от првога дуга и данас неплаћено, [illegible] чих

неслога бих конац и мир данас, што е кому тако дужан, да плати сваки свое.

Пак Маја 1. опет на суд дођоше дома ради, да продаду дуговања ради покојнога Вуче, јоште што е остало, а заедно са господарем Ристом и сином неговим и снахом неговом Аном Вучином, и кћером и оставише термином заедно да кућу продаду, до 12 дана, на суду себе обећаше и рекоше.

228.

Расправља се спор Пејака Вуиловића и његове снахе домаћице сина Пејакова.

Овог Маја 21. и године 1728.

Варошки биров Ефтимие Кнежевич. госп. Живан Бранкович. Живко Раткович. Јосиф Николич. Станко Тодорович. Риста Велкович. Анта Попович. Пантелија Јованович. Јосиф Стеванович. Ђурица Вукович.

Заедно с поштеним неколико руфета цеха мајсторима, руфета Ћурчијскога Ранисав Раткович, мумчијског Живко Попович, бакалског Владисав Лаушевич, капаманског Алекса Прерадович, руфета месароши Филип Томич.

Комесион.

За ствари овога Пејака Вуиловича, веће после покојног неговог сина, Бог му дужу прости, после нега домаћица негова Ефронија, а Пејакова снашица, која ест дошла за нејним молбеним неморијалем к почтеним овде таначом, да она сирота веће после свога домаћина ништа нема, што коштуе пол новаца. Питајући поштени танач овог Пејака Вуиловича, за кои узрок тако ест она из дома изишла без руха, без новаца, без ништа. Овај Пејак на суду отговара се, за њу снаху негову, у првој речи, да му ест негова снаха

ова Ефронија сина негова Јована помогла умрети, и уморила га ест едно. А друго: да е ова снаха негова Ефронија за живота пре смрти своега домаћина у три дна нега оставила и побегла, тое друго. Исповедание ове домаћице Јованове Ефроние, да она пие нега уморила, нити е нега тровала, само што е с устима говорила речи онаке, што е чула от жена, да е сва кућа њу милуе, и оваке е речи говорила: пуна кућа голубова и ја међу нима соко горски, а друго узела есте земле от 4 дувара, и метнула уста, и оне сама са шним ела и говорила, како ова четири дувара стоје јако у кући, онако и ја на милос нима да будем мила.

А друго што е она побегла от домаћина и из куће, и домаћина своега оставила, за овај узрок ест побегла, зашто е дозвао свекар, пак јој рекао; ти снахо да слушаш што ћу ти говорити, три речи хоћу ти казати да избираш, коју ћеш мој син видиш веће хоће да умре, него избирај кое оћеш, или да ти осечем нос и уши, или да ти осечем обе руке, то те неће мимоићи.

Зато каде сам видила да му би мому господару мучно, зато сам побегла, зашто сам се бојала за они речи. А свему тому што е биров сам чуо от свештеника Василија, како јој прети, есте биров са ешкутом и нотарошем оному болному Јовану отишао и испитивали зага негову болестицу от шта му е тешко, и от шта болуе? Он се одговара и говори: болуем како болесник. За тим га пак госп. биров пита: тешчаш што на вашу домаћицу, или на пуницу? Сам говори он Јован, не тешчам ни на ког, да им е просто и овога и онога света, то му свему ништа. Веће овој Ефронии удовој, млади овога Јована домаћици, саде најпосле горе с чела протокола, кои есу десили се у дан последне

комесие Јуна 15. по римскому заедно са комесари послани от маг. госп. Хофман Слатински.

Тако госп. Хофман Криштофорус десио се.

Мартин Ујвари.

229.

Коначно решење горњег спора Пејакова и снахе му Јевроније.

Крсћански Нотариус.

Како на оној страни при поштени господари, и по реду по имену сталени и госп. комусари од славнога магистрата нарећени госп. комесар Слатински, госп. Хофмон, дна и лета.

За ствари овога Пеака Вуиловича и снахе негове именовате Ефроние, што по међу нима есте неслога била, за узрок и ствари тешчанија самрти овога Јована Пеаковича, која сва она, на оној страни листа лепше сведочи, како нарећени госп. комесари господар варошки биров и цели поштени варошки танач, од обадве стране тештание и неслоге нине есте извидео, и добро испитавши есте промотрио, и овако доконато учинио, да веће ова неслога и грдост између них искорени, какоће последовати.

1. Како ови именовати Пеак Вуилович при госп. комесари и госп. почтен. таначу јавио да веће ову негову снаху именом Ефронију, неће даље у свом дому гледати ни трпети, него да хоће нејну достојну чест дати, с којом честију она хоће доволна и контента бити.

2. Да овај именовати Пеак Вуилович има предложити ствари снахе негове Ефроние, све колике што е она у дом сасобом донела, и о весељу све што е дано да-се поврати. Також де непе халине све, како нејне тако и свога домаћина свеколике, кое свеколике ствари њене належеште нои овај Пеак Вуилович есте

е донео и предложимо при коме сари и свеколике њене твари пописасмо и прегледасмо како ће шпецифика ведочи, и она свеколико мало много до руке свое ст примила.

3. Такоћер ови нарећени госп. комесари са ови осп. таначници овако промотрение чинели да неби ни едној страни криво се чинило нити тешко било, него праведно се учинило, како правда собом носи, како да неби ова снаха Пеакова празна и ташта из овога дома неби изишла: зато освим нене ствари, јоште сто и педесет форинти да да, кое обрече се и бише доволни обадве стране, како овај Пеак, тако и ова Ефрониа, и даде при господари руку, да хоће платити, али неможе готови новца, него оним хрсом сапунчиским кое лој, свеће, сапун, кое премерише шацовао и ној именоватој Ефронии испунише суму целу то ест 150 фор. и она прими до руке. И сотим бих контента, како она тако и Пеак, и то учинише, да се ни у какву чест или од винограда или од куће или од халата немеша, него са таким начином са оваке вешти да се веће низашто неспомене, нити едан од другога ништа неистражуе ни претендируе, и таково што е по међу нима вешти што су били, на очи да се веће не износи.

230.

Договор о дочеку митрополита Мојсила, који се враћаше из Беча.

Суд Табан сего 18. Јунија 1728.

Господар варошки биро Ефтимие Кнежевич. госп. Живан Бранкович. госп. Јосиф Николич. госп. Станко Тодорович. госп. Живко Раткович. госп. Риста Велкович. госп. Антоние Милошевич. госп. Михајло Иванович. госп. Јосиф Стефанович. госп. Ђурица Вуко-

вич. госп. Пантелија Јованович. госп. Иван Цветинович. госп. Стојан Попович. госп. Филип Томич. госп. Милија Пинтер. госп. Ранко Прерадович.

Више пописати господари договараше се ради пришаствиа почт. госп. митрополита, како би га поштено и частно дочекали, и тако договорише се, да на Сретение пред господина изиђемо до Сент-Андрее, и тако ш ниме до наше вароши да допратимо часно, и ко томе ради коња пошт. госп. да се купи една кола сена, и зоби 6 мерова да се купи и преправи.

231.

Договор ради школа и учитеља: „да не би се ово добро дело укратило.“

Суд Табан сего 18. Јула 1728.

Пред свештено-јереем кир попа Нестором Живановичем. госп. кир попа Петром Пантеличем, пред, варошким госп. бировом Ефтимием Кнежевичем, и на оној страни листа пописати господари.

Котом више именовати господари, и ради школе и мештера договараше се и промитрение чинише, да неби се ово добро дело укратило, него да би се деца учила и настављала доброму делу, како господарска деца тако и сиромашка, тако провидеше и доконаше, и призваше овога старога мештера именовата Данила Павловића, и нега пред ови господари оваким начином погодише: да овај именовати мештер Данило има свако дете или господарско или сиромашко да има добро учити, на слово настаљати, писму учити, како писму тако и ракаму сваке феле, и на свако учение и добро дело да има настаљати, коего при више именовати господари погодисмо га овога Данила на год. погодбу пену 60 фор. и да му се има давати на сваку

фртал годишта плаћа, колико е, то ест 15 фор. и сад први фртал года напред шта да се има дати, 15 ф. На које све тако оваи именовати мештер себе обешта, све да хоће подпуном служити, и децу учити и на добро дело настаљати, и да има на време црковно, колико се належе деце у цркву, наредити послужити свештеником.

Данил Павлович,
коптент томе писму.

232.

Ћира сипунџијски калфа жали се на поштени еснаф, што га је неправедно казнио.

Сего Јула 16. и године 1728.

Пред варошким бировом госп. Ефта Кнежевич. госп. Живан Бранкович. госп. Живко Раткович. госп. Станко Тодорович. госп. Риста Велкович. госп. Стефанович Јосиф. госп. Пантелија Јованович, госп. Ђурица Вукович, госп. Јованом Цветиновичем варошким нотариусем.

За узрок преднешене тужбе поштени варошки танач од овога калфе, именоватога Ћире, сапунџиска реда на поштени цех, и пошт. мајст. сапуноше да ови поштени мајстори у поштену цеху доконали есу, ради узрока нигдар прилучивши се, шатри правлећи на будимском вашару, кои ние на месту своега мајстора начинио, него на туђем. Зато ови поштени мајстори доконали су поштену цеху да овај Ћира будне у цеху 24 штапа на нега наложено или 24 фор. да се штрофуе. Зато преднесе поштеном таначу тужбу, и зато призвасе овај цехмајстор именовати господар Живко, да јави коега ради узрока да толико се наложи каштига. Зато јави на поштену таначу овај цехмајстор Живко, каде пошао на вашар овај калфа, именовати Ћира, јоште онда будући код своега брата

мајстор Луке, и рекао му: немој чинити како си се научио на туђу месту правити шатру. И онда е рекао Ћира: Шта си ми те вичеш, ниси ми господар. И то да е чуо мајстор Ђурка. И призван бих овај мајстор Ђурка ка поштену таначу, и поред душе свое каза, да е било беседе од обадве стране, али од такова ништа ние запамтио, нити е чуо што се говори, да е рекао Ћира ниси ми господар.

Д о к о н а т о.

Ради шатри што е било учинено од овога момка то од момка ништа да се не дотиче, него од мајстора да се тражи, а јошт од 3 године ваљало би то да се истражило, ако ли овај цехмајстор може болшу и достојну вредну сведочбу да изнесе, хоће му се од поштеног танача сатисфакција учинити.

233.

Суђење по жалби Ђуке Станковића на Јована Дерацкога, што је уговор порушио.

Того дна и при господари пописати.

За узрок пренешене тужбе овај Ђука Станкович на Јована Дерацкога, што су имали договор, и промену кола, или ти каруце трампу чинили, дао Јован каруце, а Ђука еднога вола, и поред вола предао 2 фор. и пили халдумашче. И ту био на погодби Ћира Краић, Јован Чолош, и тако били контенти и мирни и даде каруце Јован Ђуки, и били каруце код Ђуке, и тако Јован однео каруце без знања, како да би и украо, и попишманио се, и ние своју паролу обдржао.

Д о к о н а т о.

Овај Јован Дерацки да има или кола повратити натраг, или што е дао Ђука 2 фор. преда ка оним,

и јоште 2 фор. и што е пиено алдумашче да плати и штроф да положи 2 Фор. ако ли неће, да остае на арешту.

234.

Петар Миливојевић са својом домаћицом тражи свое отачаство.

Суд Табан 22. Августа 1728.

Господар варошки биров Ефтимие Кнежевие, гос. Живан Бранкович, госп. Јосиф Николич, госп. Анта Милошевич, госп. Живко Раткович, госп. Станко Тодорович, госп. Јосиф Стефанович, варошки нотариус Јосиф Ненадович.

За узрок препеша контракт ка варош поштени танач учинени у лету 1718 што овај господин Петар Милошевич претендируе са својом домаћицом Саром не отачаство, кое како контракт сведочи, и уписата сума 205 фор. зато посведочише тутори како ти тутор госп. Дојчин Цвеић, тако и Стојан Радујков, да есу се поправили од више уписате суме есмо учинили суму 100 фор.

Зато докона поштена правица, да овај Павао Максимович, има оваи капитал и суму 100 фор. сад до гредуште бербе да има платити готови полак то ест 50 фор. а оно друго 50 до есени без сваке речи, ако ли продаде се виноград сад до бербе или после бербе, да има се цела таки она сума 100 форинта. Од свега најпре, ако ли вие; а оно на они 50 фор. да плати интерес до есени, и капитал прочатено и интереш готови новци. Ако би се први термин пропустио и неби се онда платило опо 50 фор. тако да има тал онога дома и очинства како тастамент сведочи.

235.

Потврда и објава тестамента Драгутина Петровића.

Тастамент Драгутина Песровича 1722. Маја 10.

Тај дан започе писати ја Драгутин Петрович. у име Божие ову мојy тастаменту на овом моем путу, на кои се сад опраљам, пак мисливши на мое време старостно, Бог зна где ми час будне. Того ради започне казивати, што се затекло до данас мало млого моега добра, кое остае иза мене, прво имам мојy кућу надамном са дућани, такођер имам виноград у мајдану, имам казан ракијски, и имам два вола, двое јунади, и дужан ми је човек Шимун Сивац Перкатац 6 фор. 50. И што ком имам давати. Прво Стамени у Сентандреји 58 ф. проти нашем 10 ф. Немцу у граду штотлајтнанту 20 фор госп. Живку капамаџии 2 фор., Станку таћаџии 1 фор. 80 нов. а остало немогу знати за виши дуг, да сам ком дужан. И то наручуем на Бога и на мојy домаћицу Петру и на мога сина Тадеју, нека прво писани дуг исплате, по дугу нека ми дају за мојy душу, како е обичај: 4 софре или ти обеда, местном владики 4 фор. у нашу цркву храма св. Димитриеја кандило 24 фор. свештеником овдешним саландар 12 фор. и што имам ћуприју, што се зове штетина, и то наручуем да е никако неубатале, него дрветом до 6 година да се попраља, од 6 година, ћемер да се сведе од мајура. Имам сестру у Помазу и ној нека даду 50 фор. и едну тепсију, и едан бакрачић, и то да им не досаде, веће каде узможе, и проти духовнику 4 ф. а остало све што претиче, све Божие пак Петрушино и Тадеино, да неима нико и лаке, нити имам рода вишега, да не досади нима други. И на то остаљам тутора госп. Степана Марковича, детинога мајстора, и мојој матери велики саландар 12 ф. у манастир Бе-

очин, кад се узможе. И то се саписа и сложи при господару Живану Бранковичу варошком бирову.

(†) Госп. Ненад Илић.

(†) Госп. Јован Иванович ешкут.

(†) Госп. Маркович Степан.

(†) Варошки нотариус Јован Цветиновиа кои писа.

(М. П.) Драгутин Петрович потврђуем моим печатом.

235.

Суд уништава продају коју је Јевто Јовић учинио без женина знања и одобрења.

18 Децемра 1728. у Табани.

Госп. варошки биров Ефтимие Кнежевич, госп. Живан Бранкович, госп. Станко Тодорович, госп. Живко Ратковић, госп. Риста Велкович, госп. Пантелија Јованович, госп. Ђурица Вукович, госп. Јосиф Стефанович, Јован Цветинович, варошки нотарош Никола Ненадович.

Обсшта себе овај Ефта Јович, да одсад и у напре ниште нехоће без знања како жене негове, тако и поштеног варошког танача, продати од добра своега, кое како ти сад есте био продао своју ракиџиницу казан, и бунар, без знања женина за 110 фор. овом Николи Шијаку. И та жена тужи се поштеном варошком таначу, да поврати. И тако поштени варошки танач поврати, и новце овај Никола Шијак прими 110 фор. здрави, и у напред ако пре године почне овај Ефта продавати окога свога имења нитком другом да не прода, него овом Николи.

236.

Танач са изаслатим комесаром Тилмуном извиђа неке рачуне, и изриче неке пресуде

27. Јан. 1729 по римском, по гречас. 16 Јануара.

Пред госп. комесари титул госп. Тимул.

Госп. Титул Гепре. госп. варошки биров Ефтимие Кнежевич, и таначници.

1. Партај Јован Дерацки обешта себе и заповедише госп. комесари до 14 дана да се стара својој сестри да плати 50 форинта, ако ли ние хоће имати ареште.

2. Петар Ивановић обешта себе да плати овом госп. Беланском 44 фор. што му есте дужан, сад о предуштој берби или новци или вином колико може.

6. Нешко Владисавлевич такожде више именоватом госп. 40 фор. и термин више писати.

4. Такожде Станое Урошевич тому 19 фор. и термин еднако положи, а ако ли и пређе, да прода вино да плати.

5. Овом Продану Радоевичу заповеда се, да иде у горњу варош ка госп. Беланском, да се лепше прохесапе и намире, ако ли други пут дође се тужити, хоће друго што имати.

6. Овога Филипа Цветиновича покојнога квита касирова се од 4 фор. 21 нов. пошто нејма своега никаква тала нити какве мобилие да се може наплатити.

7. Овај Дамњан Димић при госп. наређени комесари од славнога магистрата и при поштеним варошком целом таначу, есте себе грубога показао на поштеног варошког бирова, и нему пред лицем свију рекао, неправо говорите, сиреч лажете, могу показати кое таково негово грубијанство врло есте се видело наређеним госп. комесаром и поштеном варошком таначу и негово непромишлено изговорене речи.

Д о к о н а т о.

Да овај Дамњан Димич прво да поврати поштење госп. комесаром, пак и госп. бирову и поштеном ва-

рошком таначу, пак потом, што последовати хоће, таки да испани без сваке речи и прекословиа, едан астал леп са потребни чекмети у варошки дом да начини и котом 12 столица лепи што будет около варошког поштеног танача госп. на нима седети. И то есте се велика госп. комесаров милост учинена, али нека се у напред сваки на себе позоруе, да таково непочне се показивати, неће таково штроф чинитисе.

237.

Избрана комисија са таначом пресуђује по жалби поштене правице и еснава месарскога.

1. Ферфара 1729. у Табани комесион господин Т. Тепре госп. варошки биров и таначници.

За узрок принешене тужбе од поштене правице цеха месарскога од госп. цехмештера и остали поштени мајстора ради говедара и чобана, што есу се ова два мајстора Степан Јованович и мајстор Лука Јованович противили, и нису своју рефену дужности положити.

Доконато.

Да ова више речена два поштена мајстора имаду положити 3 фор. 76 нов. поштеној компании, понеже она поштена компанија есте веће платила оном чувару или ти чобану волујском, ако би се они што почели противити, хоће имати и друго што и за непослушање заповести госп. цехмајстора и нису дошли, то да чекајут госп. комесара своего нарежденаго од славног магистрата, нека он помежду нима извиди правицу.

Того овом Павлу Ђурчин чинисе термин до 15 дана да има положити и платити овом госп. Јовану Мићићу што е дужан, ако ли би се нестарао и не-

гледа до уречена термина платити и положит; хоће се виноград шацовати и продати, и свакоm дужна поправити.

238.

По тужби госп. Рајка Прерадовића на Максу Петлера табака танач доноси пресуду.

1. Марта 1729. године.

Госп. варошки биров Ефтимие Кнежевич, госп. Станко Тодорович, госп. Јосиф Стефанович, госп. Ђурица Вукович, госп. Рајко Прерадович, госп. Јован Цветинович.

За узрок пренешене тужбе од госп. Рајка Прерадовича на Максу табака Петлера, кои Макса Патлер есте на очивестном пијацу и сокаку пред људма безчастио, ружио, псовао, погрђивао са неприличнима речма, а не само госп. Рајка него и посланике варошке слуге псовао и за косе вукао, и не само, него и друге поштене господаре варошке безчастио есте млого пута, и протеривао по сокаци.

Д о к о н а т о.

Да овај Макса неваљали има своју каштигу пред народом поднети, како што есте на очи весном пијацу и сокаку безчастио више споменутога госп. и да прими за злочастие свое пред народом 12 штапа, и други пут ако таково или што друго почне, да хоће не само биен бити пред народом, него како едног неваљалог чловека из вароши протерати и истерати.

239.

По предходном договору и закључку од 10 Фебруара 1729. год. изаслати су неки господари, да донесу 1000 фор. на варошку страну.

9. Марта лета 1729.

Госп. варошки биров Ефтимие Кнежевич, госп. Живан Бранкович, госп. Јосиф Николич, госп. Станко Тодорович, госп. Живко Раткович, госп. Анта Милошевич, госп. Риста Велкович, госп. Пантелија Јованович, госп. Михаил Иванович, госп. Јосиф Стефанорич, госп. Ђурица Вучкович, госп. Јован Цветинович, варошки нотарош.

Госп. Андреа Пинтер, Ранко Прерадович, Орестие Радишић, Фиља Томић, Влаја Ђурчија, Трифун Гаврилович, Никола ловац, Пеак Вуилович, Степан Јованович, Степан Марковпч, Владисав Лаушевич, Дамњан Димић, Ћира Краић, Ефта Јовић, Милован Пећић, Стојан Кузманович, Цинци Ференц.

По пређе учиненом савету и доконанију месеца Ферфара 1729. лета, са едино мисално договорно учинише, и сад наредише за ону 1000 фор. да се прими на варошку страну по нарежденију од госп. бирова, и даде печат варошки овом госп. Живану Бранковичу госп. Живко Раткович, госп. Михаил Иванович, госп. Јосиф Стефанович, госп. Риста Велкович, госп. Станко Тодорович, госп. Јосиф Николич, послаше да приме 1000 фор. и да донесу на варошки астал.

Кое примише од овога солц комесара грофа 1000 фор. по савету сви пописани господаров единомисално договарише се сви едан с другим, и оваким начином кои говорише: што по себе сами да порезуемо, на овом тешком времену мучно есте покупити. Него да се прими 1000 фор. и да се наплаћуе где се належе.

1. Узе гос. Живко Раткович за свој дуг 100 фор.

2. Узе комесар Солц - Фрболтер напред интерес. 40 форинти.

3 Госп. Леандорову зету цеиг лајтману 700 фор.

4. Тому интерес 60 фор.

5. За стари шуц гелт лета 1727. 100 фор.

240.

Према потврђеном уговору међу домаћицом и синовима пок. Давида Рашића наређује суд, да Никола Давидовић плати дуг маси пок. Рашића.

10. Марта лета 1729. Комесион.

Госп. варошки биров Ефтимие Кнежевич, госп. Јосиф Николич, госп. Јосиф Стефанович, госп. Ђурица Вукович варошки нотарош, госп. Рајко Прерадович, госп. Орестие Радишић.

Како веће по пређе учиненом контракту, како ће сведочити кое есте учинено у лету текуштем Ферфара 6. днева, по међу наследников покојнога госп. Давида Рашића домаћице и синов его, како есу своеволно контенти, и обећали себе, да хоћеју оном контракту учиненом, и тефтеру следити, што ком налажесе, и термин учинени да има свака страна свое време чекати, и на уречено време подпуном свое примати. На кое сад па поштено варошком таначу обешта себе овај госп. Никола Давидович, да без сваке речи и прекословија подпуном сваком на време хоће положити суму, ако ли не положио облигирує се да да дуплом хоће положити, и да се не спомене, него сваком на време свое издати.

Ко том сврху тога облигирує се госп. Никола Давидович, да своему брату Ефти Давидовичу, да не чека на оно уречено време, него кад узима своју вољу да може што хоће, а под цену онаку како и други по што купују.

Ја Никола Давидович
контент горнему писму.

Положи госп. Никола Давидович на поштено варошком таначу 100 дуката, и прими госпођа Ефронија са госп. Ефтом Давидовичем.

241.

Танач нареЂује, да се исврши тестаменат пок. Јеромонаха кир Митрофана.

14. Маја. господар варошки биров Ефтимие Кнежевич, госп. Јован Цветинович, госп. Ђурица Вукович варошки нотарош.

Того, како по препоруки прежде почившаго Јеромонаха кир Митрофана, кое есте наручио на своему последнем концу, да оно што претече преко трошка око погреба его, како предложи господин отац игумен кир Пахомие манастира Ковина 20 фор. господару бирову и тутору именоватом Ефти Кнежевичу, и котом више продато вина црвена 10 хакова, по 150 нов. сума 15 фор. која половина 7 фор. 50 нов. Митру Поповичу, а половина 7 фор. 50 нов. Васе Попова, од кои новаца и Дмитрова тала како последуе.

1. Госп. Јовану Цветиновичу 5 фор. 40 новца. госп. бирова дуЂану 5 фор. 80 нов. Цвеану ЂукиЂу 9 фор. 50 нов. Стојану СамарчиЂу 7 форинта.

Кои именовати Стојан прими од госп. бирова за Дмитров дуг 7 фор. и од ови 7 фор. плати Ристи Тодоровичу старога дуга 3 фор. 30 нов. и прими Риста и за утву старе рештенцие 2 фор. што у дому седи, од кирие и Миха Ижаковичу од вина што е дужан 170 нов. а проче што има давати Михи за вино остае дужан, да се прохесапи, и да остае на аришту докле не плате.

242.

Избор бирова, целог танача и свију остали народних преставника и саветника.

Протокол суда вароши Табане. При госп. варошком бирову Јоану Цветиновичу и са его заклети госп. таначници сего 23. Априла лета господња 1729.

1. Господин варошки биров Јоан Цветиновић, са свои таначници заедно, тако и са саветом ови 70 изабрати господаров промотрение чинише ради ови 12 госп. кое есу зактевали између ови 70 госп. да се изберу и нареде ка овим 12 госп. таначником, да на савет и на потребу и договор вар. долазе, да би свагда могли бити заедно кад буде се потребовало.

Од поштеног варошког танача извиђено и промотрено и доконато, и од 70 господаров, да сии 12 заклети таначников пред госп. варошка бирова, кои се есут затекли овде, опет да остају, а тако ради ови 12 госп. од 70 есте доконато, ако буде се и буду потребовали јошт 12 госп. ка поштеном варошком таначу на савет и договор да би чинили, тако госп. варошки биров од поштени цехова цехмајсторе себе може дозвати и тако савет и договор могу чинити.

243.

Суђење по жалби Петра Антоновића противу Михе Арнаутина.

Маја 12. 1729 год.

Тужи овај мештер Петар Антоновић на Миху Арнаутина, што га есте наочивестном сокаку називао пред људма муфлиз и пропалица и био мајстор и трговац пак сад код оца на пару шие, кое се посведочи, са достоверни сведетели, а пак и он сам персоном својом засведетествуе да есте рекао.

Д о к о н а т о.

Да овај Миха има повратити поштене овом Петру Антониевичу и да руку пољуби, а варошки штроф што се буде наложило, а пак у напред да се има чувати од такова.

244.

Како је танач судио између бирова и шегрта чизмарског?

7. Јуниа 1729. того; тужи овај Мита опанчар са сином своим на госп. варошког бирова Јована Цветиновича и осим што прошлога четвртка есте ударио га с неговим штапом по леђи у неговој кући, госп. бирова Јована Цветиновича за узрок, што момче есте искало плаћу за посао, што су шили ципеле и чизме, а у невреме есте дошао, и груб есте се показао и речма злословио госп. бирова, зато есте и ударац примио.

Д о к о н а т о.

Што есте грубога себе показао и злословио госп. варошког бирова у негову дому и поштене бировско нис познао, што есте ударац на себе примио, то за негово грубијанство да прође, а штап што е пребио се о врата и о нега, то госп. биров да штап плати, и да уфати руку и да се помире, кое и помкрише се и лепо си руку уфатише како са неговим оцем Матом, тако и сином Јосифом Матићем, и бише контенти.

245.

Комисија одређена због деобе отачаства између Јована и симе браће Вујића и њихових сестара,

Господар варошки биров Јоан Цветинович, са свои заклети таначници.

20. Јуна 1729. Предложи се комесион дељења овога 30. Јулиа лета 1728, кои изјављуе онде бивши нарећени од поштеног варошког танача госп. Ристе Велковича, Јосиф Стеванович варошки натарош Јосиф Ненадович, да извиде, што имаду ови Вуићи, како Јован Вуић тако и Сима Вуић што имаду својега отачаства заједно, како онај комесион есте извидео и испи-

тао, што су имали отачества како сами есу појавили да имају едан виноград у Цврабаиру, и овај дом и посуђе и покуће заједно што су имали, есте овако извидели и поделили како по правици носи се, да дом нису могли поделити, него како су имали виноград најпре поделен и имао сваки свој тал. Тако виноград нека цео састави се заједно, те на едну страну виноград са кацом и к њему 5 фор. а дом на едну страну, и тако прими Сима виноград и кацу и 5 ф. а старии Јован Вуић дом и по дому што су имали, све лепо есу поделили како бакарно, земљано, древено што су имали и гвоздено есу поделили, и тако есу свих контенти били. На том како Јован са својом женом Станом тако и овај Сима са својом женом Ружицом бише и пољубише се и контенти бише, које и потврдише са својим руко подписанијем, а болше и крстови потврдише.

Јован Вуић.
Сима Вуић.
Стана Јовановица.
Ружица Симиница.

246.

Како је танач помирио мужа и жену, који су у неслози живили.

22 Јула 1729. овај Станивук што есте са женом својом имао неслогу и немирно житије са по међу собом данас исповеди, да дијаволским наветом есу сва она колика ставили се и несрећа се међ нима смешала се.

Д о к о н а т о.

Како есте се овај Станивук преправио пречасному свјатом телу и крви господном да се пречести,

тако може отити и пречастити се, пак таки опет у гредушти уторник дођи да су по међу њима разговори.

247.

Филипа Томића присиљавају мађарски Хусари (Хајдуци) да стане у војнике.

29 Јуна 1729. Овога Филипа Томића чобан ва дао себе пијан међу ајдуке, и хајдуци на њега силом шешир полагали на главу, и он није хотео на себе прими, него плакао и није хтео код њи остати, на које есте чуо и овај Никола Радовановић, и отео га, и у дућан Панића Николе у турио га и они хајдуци Николи сабљом по леђи голом ударили и расскли доламу на леђи.

248.

Како су казнили картара и коцкара.

Јула 2. заветова себе овај Јован Живков синовац, ако се постигне у напредак воља где да се карте или коцке буде играо, да буде имао штров на очи весној пијаци 50 штапа, на суду се обећа.

Тогда и овај Јован Ђуркић сабовски мајстор већ колико пут есте ватан у овој несрећној игри и на коцки како веће сада и своју каштигу претрпео да је колица преко пијаце вукао и варошку и црквену порту чистио, за које се веће сада намолио есте, да к тому од данас никад чинити неће, ако се пак ва томе постигне, да протеран буде.

249.

Договор цоштенога Танача због потребнога зајма.

Господин варошки биров Јован Цветиновић и пун танач.

Договор чинише пред госп. Таначници ради новаца, што есте вароши сад на потребу 200 фор. да се гледи да би се оде би могли наћи.

Доконато.

Да иде госп. Живко Ратковић напред и госп. Анта Милошевић да однесе варошки печат, и гди нађу 200 фор. нека узму под годишњи интерес како свуд служи. Огласи госп. Живко, да је нашао код госп. Селецкеинице 500 фор. под годишњи интереса, и тако господари сви рекоше да се узме они 500 фор. да се плати стари дуг, кад се узме на варошку страну 500 фор.

250.

Синови пок. Симе Рудничанина или Белановића пред таначом издају свој капитал Ђакону Совронцију.

Сего 4. Јула пред госп. варошким бировом Јованом Цветиновићем и варошким нотаријусом Јосифом Ненадовићем од дна сега остаје 200 фор целога капитала ових синова почившаго Симе Рудничанина или Белановића дијакона Софронију Гаврила Григорија Симића, то е годишњи интерес и облигируе себе да да гредушча овог датума. то ће цео капитал 200 фор. код Степана или Саве Марковича овде положити.

251.

Пред пуним Таначом износи Кузман Лилијановић уговор од год. 1713 по коме доказује, да је кућа његове покојне матере.

Господар варошки биров Јован Цветиновић и пун танач.

Овај госп. Кузма Лилијановић из горње вароши сам персоном својом предложи учињени контрак у

лету 1713 Јулија 13. како изјављује да онај дом есте његовој покојној матери харчем својим после онога потока велика поправила, тако половина дома есте Мариина а половина Мандина, тако кад се сад они дом предао есте иште половину новаца, које есте сума 50 фор. тако 25 фор. полак, и овај господин Кузма својевољно поклони и подарова светом храму сему св. Димитрију 12 фор. на материну душу оно проче пак овој Ефри Стојшиници поклони ради старе материнске љубави.

Тако ова Евра Стојшинице на овога госп. Кузму претендирује за 30 фор. на које одговара се Кузма, да за оне новце он незна, за које изискује писмо или тестамент матере Неине Манде, и она Евра неможе посведочити нити пак тестаментом показати.

Д о к о н а т о.

Кад ова Евра Стојшиница не има достојне сведочбе, зато нека остаје веће у миру од они новаца 30 фор. и више да не истражује и не има ништа.

252.

Пејак Вујиловић и његови синови Марко и Илија жале се противу сапунџијског еснава.

9. Јулиа госп. варошки биров Јоан Цветинович, и пун танач овде.

За узрок овога Пеака Вуиловича и синова его Марка и Илие, коега нехотеше ови поштеног мајсторског реда сапуношкога примити међу шегрте, тако данас поштени мајстори на поштеном таначу предложише своју намисал, како есу се договорили у својој скупштини.

Оваким начином есу савештали и доконали, да овај шегрт Илиа Пеакович код аћамајстора Луке Ви-

тошевича 14 дана пробу чинити и у ти 14 дана хоће се извидети, како у своему занату есте изучен, пак ћемо промотрени за уговор чинети поред правице и артикула.

Доконато.

Кад тако поштена нихова сапунџиска скупштина есте се достоила учинити, тако овај Илиа на наређено место и код мајстора да имају ити и ови 14 дана послужити и своју пробу показати.

А овај Пеак Вуилович да има руку уфатити са госп. цех мајстором и остали поштени мајстори, и да остае веће у миру, кое уфатише руку и бише од свега контенти, и прими се Илиа и остае код мајстора Луке Витошевича на проби за 14 дана.

253.

Наредба да се чисте оџаци и да се стока пре клања прегледа.

Наређени бише комесари од славнога магистрата ради оџака, да гледе по вароши кои су каменити, да се чисте, злочести и неваљали да се оборе, а гди не има оџака да се начини, и тако 2 дни ходише.

Тако заповеда се од славнога магистрата, да свагда по едан заклети ешкут од обадве стране, како од греци ритус, тако и од католика кад месароши хоће марву заклати и убити, да виде какво месо хоће бити, ест ли лепо и за продају вредно, и да небуде која липсотина, и да месароши без заклети ешкута не пробују заклати и убити.

254.

Суђење некога Максе, што је викао по цркви.

12 Јула лета 1729.

Свештено протојереј Нестор Живанович, госп. варошки биров Јоан Цветинович, госп. Анта Милошевеч, госп. Пантелиа Иванович, госп. Ђурица Вуковић, госп. Јосиф Стефанович.

Дна прошлаго неделнога, овај Макса неваљали есте себе показао грубијантом у светој цркви, и вивао како едан будала што неприликуе се ником у светој цркви гласити и викати.

Доконато.

Да овај неваљали Макса што себе есте грубијантом показао, а у светој цркви, зато ако почне веће и на сокаку викати, и онако безпутно ходити, хоће љуто ареште трпети, и у недели 3 пут на очивестној пијаци по 25 штапа на нега иматисе ударити, и после тога из вароши протерати како неваљала чловека.

255.

Договор због учитеља Данила Павловића.

22. Јула. Госп. свештенојереј протојереј Нестор Живанович, госп. варошки биров Јован Цветинович.

Таначници Јосиф Николич, Риста Велкович, Антони Милошевич. Живко Раткович, Пантели Јованович, Јосиф Стефанович варошки натарош Јосиф Ненадович, Стојан Радујкович, Орестие Радишич, Андреа Пинтер, Дојчин Цвеић, Јован Прерадович, Владисав Лаушевић.

Договор и промотреније чинише, ради мештера и школа, што је овај мештер Данило Павловић своју прошасту год. лета 1728 Јунија 18 есте ислужио и сад одговара се да више не хоће учити у напред деце пошто сам не може.

Доконато.

Сад до гредушне недеље да свој цели и послени одговор учини, хоће ли он децу учити и мештер бити;

ако он не хоће, да гледе госп. другога мештера да се деца уче и да се не битанче.

256.

Нови преговори о школи и учитељу, и о додатку бировљевој плати.

26. Јула.

Госп. варошки биров Јован Цветиновић танач. гос. Јевтимије Кнежевић, гос. Јосив Николић. госп. Риста Вељковић, гос. Живко Ратковић, гос. Антоније Милошевић, гос. Пантелија Ивановић, госп. Јосиф Стефановић госп. Ђурица Вуковић, варошки нотаријус Ненадовић гос. Тома Павловић гос. Орестије Радишић Стојан Поповић, Андрија Пинтер Дојчин Цвејић, Јован Стефановић, Владислав Лаушевић, Трифун Гавриловић, Дамњан Апостоловић, Ћира Краић, Стојан Кузмановић, Јован Прерадовић, Јован Милић Јевта Давидовић.

1. Ови писати господари договор чинише како прошадшега 25 сего текушчаго есу господари таначници имали договор са преосвештеним господином епископом будимским, ради школе и мештера, оваким начином есме договор чинили: да се школа има из нова начинити, али не има новаца од куд би се справила школа, како договорно говорише да се начини на црковном крунту а црковни новаца да се да 150 ф. тако госп. епископ доконао господари таначници одложише термин докле више господари буде сазвао и нима да огласи, да се данас огласи, и овако господари доконаше.

Д о к о н а т о.

Да остаје како и досад била школа да буде или она маричина кућа или варошка кућа да буде школа, и да се деца уче и да се непоскићују по сокаци:

докле и госп. архиепискуп врховни не дође пак онда хоћемо се болше разговорити о свему.

2. Такођер договорно учинише и полепшаше овоме господару, варошком бирову Јовану Цветиновићу његову плаћу коју есте из града њему уречена плаћа 50 фор. тако ови господари полепшаше 50 фор. а што буде штрофа варошка преко године дошло, да остаје све у вароши и прочи доходак, а што буде од арешта пало новаца, да дели госп. варошки биров са с киш бировом.

3. Да предложит се господину епископу будимском ручак, и да буду заедно сви господари таначници заедно, а тако коега буде господар биров изволио онде презвати, да и он буде на ручку, и да испунит се воља госп. епискупа, а све што буде прилично.

257.

Како Танач казни старог бирова, што самовласно без суда сам себи досуђује правицу.

2. Августа 1729. господар варошки биров Јован Цветиновић.

Што претендируе овај маор мајстор, Крстиан Нолд, на овога старога бирова Ефтима Кнежевича, што му е негов дом у непоштење обукао, и по дому негову истраживао неке крадене 4 патке, што му су нестале, кое дом, и нега маор мајстора хурсусином учинио, иште правицу и сатисфакцију.

Доконато.

Кад овај стари биров Кнежевић, себе самога учинио бировом, а будући постален други биров, и себе не огласио, и едном госп. варошком бирову него сам ући у дом туђ, и претресати и истраживати и нега маора у непоштење обукао, од коега непоштеша. есте

га нихов цех нега одбио и недаду му пословати, и он маор дангуби едан дан и пол, то овај Кнежевич да плати, и да се помире, кое се помиришe и уфатише руку, и плати дангубу овде, на поштеном варошкои таначу и бише контенти.

258.

Избор нових учитеља и потврде њихова уговора.

Сего 13. Августа 1729. лета у Табани.

Пред свештепопротојереом кир Нестор Живкович. госп. варошки биров, и танач овде.

Ова мештера два погодише се на поштеном варошком таначу да децу у напредак почну учити, колико год буде деце, како сиромака тако и богата, еднако да се науком држе и уче у школи, како сиромашка, тако и богатога госп. и среднега гос. синови на слово да се поучавају и настаљају; не богатога среднега госп. синови да се уче а сиромашка да остају натрагу, него сви еднако да се уче, и на слово да се настаљају и на свако добро учение настаљају.

И таком кондицном уфатише руку и погодише се пуним таначом, па месец свакои плаће по 4 фор. како едном примише се од данас децу пред себе да их уче, и на слово настаљају, колико будну вредни. И овим пунктом пред нима очатеним од 1. пункта до последнега хоће следити и обдржавати и испуњавати.

259.

Цех мајстор и аћамајстор сабовски жале се на њиховог мајстора Тадеју Неделковића због непослушности.

23. Августа 1729. лета у Табани.

Госп. варошки биров Јован Цветинович и танач.

Того претендируе овај цехмајстор и аћамајстор реда сабовскога на овога Тадеју Неделковича, што о

прошециону у граду есте нему предато 5 штапа мајсторски да предржи и пречува, докле се сврши прошеција, он оставио у граду и ние хотео свакон свој штап повратити, него како едан труц дае показао и оставио у граду.

Доконато.

Што овај мајстор Тадеа Неделковић есте штапове труца ради у граду оставио, и нехотео штап свакон свој натраг повратити, зато арештe трпео есте а што труцовао цехмајстору и аћамајстору, и нима на прво звање не хотео доћи, зато понизно нека се моли поштеном цехмајстору и аћамајстору даму опросте, и руку да уфати а у напред да почитуе цех и цехмајстора.

260.

Доноси се наредба, кад у који дом да се суди, и одређују се казни оним таначницима који неуредно долазе у седницу.

5. Сектемриа 1729. лета у Табани.

Госп. варошки биров Јован Цветинович, таначници, Живан Бранкович, Ефта Кнежевич, Јосиф Николич, Станко Тодорович, Живко Раткович, Риста Велкович, Антоние Милошевич, Пантелиа Јованович, Михал Иванович, Јосиф Стефанович, Ђурица Вукович. варошки нотариус Ненадович Јосиф.

За узрок чинише ови више писати госп. договорно промотрение, ради дна суднега, ва кои дан буде се суд и танач држати. Како

1. Два дна судна одредише овај фторник, и суботу, како и досад есте било, и к том свагда половина танача, и госп. варошки да буду дошли у танач, а кад буде се више потребовало за кои узрок повиши, то сви 12 госп. таначника да буду заедно, и у ре-

чени сахат у дну судном и пункта онога нарeђенога они госп. да буду овде поштени танач дошли, кои недођу под штроф.

2. Кои се од госп. таначника овде дома нетрефи, а ред нему буде дошао, тогда нека онај госп. другога госп. на место свое нареди (ако кои буде овде, а туде се нему велика посла трефило, то да се има прегласити госп. варошком бирову и са неговим знањем да остае од дна онога уреченога, и суднега.

3. Каде би кои од овдешни бивател, и госп. комсесион закгевао би да има: тогда свагда хоће госп. варошки биров наредити од поштеног варошког танача госп. заклете, да чине комесион.

4. Тако кои од госп. и бивателa овдешни зактевао би тастамент и уредбу да начини. Тако коега господара од таначников буде госп. варошки биров наредио, да има онога часа поћи, или било богатом, или среднем или сиромаху да се има начинити тастамент и написати се чрез варошкога нотариуса и печатом онде прилучившим се госп. потврдити и ону исту оригинал тастамент овде у варошки дом поставити и да постављајутсе.

261.

По жалби Проте Нестора Живановића танач казни мајстора Ивана Пауновића, што ни је извршио погодбу.

Того претендируе овај свештенопротојереј Нестор Живкович, на овога Ивана Пауновича, што га есте био погодио да му на подрум грађу начини, погодио га под цену 6 фор. и 50 нов. и капару Иван примио 1 фор. и пили алдумаш, пак ние овај Иван своју паролу обдржао, и ние дошао да справи на подрум грађу, него есте фортао и на речи толико вре-

мена задржавао иште поштени Нестор сатисфакцију да му се учини.

Д о к о н а т о.

Што овај Паунович Иван есте труцовао овога свештенопротојереа Нестора Живковича, и ние своју паролу обдржао, што се есте био погодио да послуе, и ние хотео никога труца ради пословати. Зато и за онај труц што е труцовао, да трпи ареште, а пошто есте био погодио, то да има он Иван платити оним мајстором, како маор мајстору тако и цимермоном колико буде заслужено за узрок што се погодио, а ние пословао, а што е дрзнуо са свештеником онако пробовати и са свештеником се фортати, сад о гредуштом судном дну хоће на себе штроф трпети што му будесе наложило.

262.

Пресуда Танача по жалби попа Димитрија Маријановића противу Гаврила Поповића, 6 Сеп. 1729 год.

Овај свештенојереј Димитрие Марјанович тужи на Гаврила Поповича, што есте га безчастио, како у меморијалу есте појавио и тужбу предложио. Зато овај мемориал и ва нем што тужба предложена, неприма се, пошто ние осведочено онако како меморијал појављује, ак тому и Гаврил отговара се, да ние никакове речи онаке на оца Димитриа изговорио, и нига бесчастио.

Д о к о н а т о.

Веће од толико неслога и толико крат од њих овде досажденна било у поштеном варошком таначу, то да се од обадве стране искорењает од неслога, овом Га-

врилу заповеда се, да руку пољуби свештенику, и да се помири, и да поштуе у напред свакога свештеника, ако би се Гаврил у напред постигао, и већ би почео што са попа Дмитром таково дрзнуо противити се или злословити, хоће Гаврил трпети на себе, што му буде суд доконао, а тако и Патер Димитрију говори се, ако би негово отачаство почело са Гаврилом препирати се у напред: хоћемо поштени варошки танач обадва ова протокол екстракта предати господину оцу протопопи, а од протопопа знати ће, што ће ш нима чинити.

263.

Танач расправља спор по тестаменту Пештанца Петра Остојића.

6. Сектемра 1729. лета у Табани.

Госп. варошки биров Јоан Цветинович, и варошки нотариус Јосиф Ненадович.

Предложи се данас тастамент почившаго пештанца Петра Остоића овде за оваи узрок што претендира ова Маришка из Мишкоца, што есте дужан Петар Остоевич ној 100 фор. иште да се ној плати од винограда и од куће.

Одговара се ова Мариа Петра почившаго фтора домаћица, да први дуг есте 100 фор. дужно овој Маришки, али неимам од куд сад, пошто од дома немогу положити од кирие, а виноградске книге целе на себе неимам, од коега би могла одуживати, понеже не само есте то 100 фор. него и есте еште и више дуга.

Која предложена тестамент појави дуга кое ком 363 фор. 98 нов. и овај дуг и сума да се најпре исплати сваком кад се узможе, после тога да се оно остатне, како дом, виноград и проче на трое подели, ако дужници хотели би слушати и трпети, док сваком

изиђе своє од дома и од винограда, и да се не прода добро, ако ние, остаљам на поштени танач, ако што претече на трое да се дели: едно мојој кћери Ани, 2 мојој сестри војки, 3 мојој домовници Марии второј.

Д о к о н а т о.

1. Кад тастамент сам на трое имение остатне, после дужников овога почившаго Петра Остоића дели и ове остатне сироте примају се остатнега иманија, то суд и правица собом носи, да се имаду примити трећега свога тала дуга, и да плаћају дужником своим.

2. Овдешним дужником скупа заедно да се иду молити, да се пречскају до коего времена, и да се не насилују дом или виноград продати него од тога да се одужуе.

3. Кад веће појави се из општине и од сва три тала, кола се есу продала и 2 коња за 30 фор. и од тога се есте дуга опште платило 22 фор. 55 нов. и вина затекло се остатнега после Петра, и то и дуг платио се учинило 22 фор. у едну суму 44 фор. 55 нов. платило се тогда остас на свакога да плати дуга 116 фор. 18$^1|_2$ нов. јошт на трагу, и то се префати Војка девојчице Ане, да е код себе држи и пази како своє, и да плаћа 2 тала дуга, што пада на њу и на девицу Ану, да плаћају, а ова Мариа Петрова домаћица удова прими се 3 тала свога дуга да плаћа дужником.

Ова Мариша из Мишкоца претендируе за свои 100 фор. а к тому 4 годишни интерес кое чини 24 фор. неможе да чека, пошто есте жена страна и од далеке земле, и веће толико пута трошак свој есте чинила, иште да се наплате од кое год стране сад.

Доконато.

Кад тастамент појављуе да есте дужно овој Марии 100 фор. то да се претрпи сад до гредуште бербе и да не досаћуе, а сад о берби колико год буде виноград кљука донео, то да се прода овде на поштеном варошком таначу да се новци имаду положити, од сва тала, зашто из комуна есте дуг на винограду и на дому, а јошт поделено ние ником ништо, нити тал од дома, нити од винограда, а тако и дуга делен ние, него од винограда кљук да се прода и новци кад буду овде, знатиће, што ће суд и правица учинити, да се плати Мариши, што е дете маришкино ранено 9 месеци, то се одбија од интереса, а друго поклони до 20 фор. и то да исплати се овој петровој домаћици из комуна 13 фор. 75 нов. за нејн труд, што се трудила око детета 9 месеци.

265.

Танач доноси пресуду по спору старих бирова Јевте Кнежевића Јосифа Никокића и новога бирова Јована Цветиновића.

13. Сектемра 1729. лета суд Табан.

Госп. варошки биров Јоан Цветинович и пун танач.

Веће како и толико пута есте била неслога помеђу овим старим бировом Ефтом Кнежевичем, тако госп. Јосифом Николичем, пак тако есте се спочео и са госп. бировом Јованом Цветиновичем конфузију чинети и препирати се едан са другим, из коега се види распра међу поштеном варошком таначу и укорение се чини и поштење се диже таначника.

Доконато.

Сад овај партај конфузие кои су чинили свему и од свега конфузија, да се искорењует, и да се љу-

бов укоренует, и да се сад помире, и да престану од свега; ако се кои у напред почне препирати се и постигне се која страна, то под штроф едно у поштени танач а друго на цркву свјатаго Димитриа по 12 фор.

266.

Преглед рачуна од ранијих година за време бировања Јефте Кнежевића.

14. Сектемрија 1729. суд Табан.

Господар варошки биров Јоан Цветинович и пун танач. —

Тако и господари кои су пописати у хесапу пореду и по имену кои су сазвати од 4 прошле године овога госп. старога бирова Јефтимиа Кнежевича тако и таначника его, кое лепо прохесапи се, и прегледаше се тефтери доходка, а тако тефтери и походка, у ове 4 године од слова до слова кое суме доходка појавши, а тако и походка суме лепо изиђоше, к тому пак и сие избистри се, колико варош ова Табан има дуга на себе и на народу. И написа се на папиру, колико е сума 3734 фор. тако пак и колико вароши имаде се давати стари кусура, по тефтери по људма непокупљено стои, како ће сума појавити.

Тако пак овога старога варошка трошка лета 1728 порезатога на 50 нов. остае па тефтеру и по људма непокупљено сума, и то пописато и на папиру сложено сумом све показато и печати госп. варошког бирова потврђено и госп. Живана Бранкович, госп. Ефте Кнежевича, и остае у госп. Орестие Радишич, а печат варошки у господара Анте Милошевича, и кључ од сви тефтера и посла варошка.

Иване Миловановице, како и меморијал, што је предложен изискује од ње што год е сиромаштва еје. Тако ова Јованка одговара се, и она такожде и меморијал есте предложила, а тако на сведетелствије дељена од п. вар. Танача како појављује за сведетелствије од п. вар. Танача, да у лету 1715 Ферфара 13. при госп. бив. бирову Станоју Радојевићу и ешкути онда бивши заклети, да есу ове две етрвице све мало много есу на пола поделили како едној страни тако и другој, и тако су онда закључили, која страна буде се попишманила, тако под штроф да подлегне, и тако есу контенти били.

Доконато.

Да по првом доконанију како есу доконали гос. и пош. вар. танач онда у лету 1715, Ферфара 13. тако и да остаје цело, и сваки партаји своје материнство да прими, како овај Стефан од своје матере материнство есте примио, и нитко нега после матере није држао, тако и ова Јованка од своје матере материнство да прими, и да остају сваки по себе од свега у миру.

226.

Саветовање због дуга, који је учињен о Дијети мађарској у Пожуну год. 1729.

27. Децембра госп. вар. биров Јован Цветиновић и таначници дољне вар. Табане.

Ови госп. више писати сазвани бише за узрок, овај, што хоће се онај трошак порезивати, што е учињено на диети у Пожуну 3511 фор. то хоће сад по народу да се поред порције приложи, како ћемо се договорити, оћемо ли подлећи, да се пореже у еданпут, или како ћемо се код мађистрата одговарати. А к тому и за овај дуг, што је варош наша дужна, хоће ли се

што пак порезивати, што је остало непорезато у лету прошлому 1729, хоће ли се порезати, како и лане, или више или мање договорно учинише, да се пречека, докле цедуље дођу у варош из града, и докле видимо колико ће бити више порезато, него лански цедуља, тако ћемо онда договорити. Ради цркве што је од народа узета и предата свештеником приходак црковни, и они сад владају са свим приходом, и докле ће то тако бити, да они владају да народ незна приход црковни толикога времена. Договорно учинише, да се претрпи и да се причека до прошаствије преосвештеног господина пак онда да се говори од уста са господином.

271.

Суђење по жалби Саве Дамњановића противу његова сина Јована.

5. Јануарија и лета 1730.

Госп. вар. биров Јован Цветиновић са осталим таначом скупа.

Жалује овај и плаче Сава Дамнановић на својега сина Јована какога своега родитеља бесчасти, псује погрђује прети својега родитеља и матер бити, у невреме дома долазити у поноћи до поноћи, што је више речени Јован питан на суду, ели оно истина, што се отац на њега тужи, које и сам овај Јован исповеди.

Доконато.

Овај Јован да остане на арешту гредужде недеље пак тогда на очивесном плацу 50 штапа такођер у другој недељи 25 штапа, пошто то није сад први пут веће толико крати било, после пак његов отац заједно са матером просећи врло п. таначу плачући велико, да му се јоште то сада поклони битка, и да се покара, да други пут тако нечини.

За то се п. Танач смиловао оца ради и матере битку; штрофа дужан 4 фор.

272.

Комссионско решење због трошкова, који су чињени због месарских привилеђија.

Титул госпор. комесари госп. Талмун госп. Тепре вар. биров Јован Цветиновић и пун танач.

Комесион би данас за узрок, ово претензије од месароша, што поштена вар. сиромашка есте потрошили у Бечу ради пургерства, међутим трошком помоћ есте се чинила овом еснафу месарском, и они есу превелегију своју достали, а поред дешкреција вар. и по господски места. Пак су се господар Живко и Петар Ненадовић на они места ишли и куд су дешкрецију давали, пак есу прегласивали и за месарску привелегију, солицитовали, и тако есу достали. Иште пош. варош, да се они месароши што поправи и полепша оному трошку, што је походило од вароша око нине привилегије.

У доконанију питају се ови месароши, хоћеју што полепшати вароши за онај трошак, и да даду што се нађе право да се поправите? И они одговарају се месароши, да по један крајцар нећеју подлећи, зашто веле ни су дужни и незнаду за тај дуг. Пак опет други пут пријатељски питају се од комесара месароши, хоћејул и престати и вар. платити, што од онога трошка и да се овде поправе пријатељски, ако они нећеју, хоће се одговор славном магистрату послати, пак ће магистрат по себе наложити на вас, колико буде учинио толико ваља вама платити подпуном, и неће се после вама ништа енгедисати,[1] нити ће се што поклонити, него поправљајте се овде, да даље послове не шире се.

[1] »енгедисати« дозволити од мађ. глагола »engedni« дозволити.

Опет месароши одговарају се, да по један крајцар нећеју подлећи нити ће платити.

Трећи пут пак понуждавају се месароши, да помогну што вар. и оном трошку, зашто превелегије ваша није се могла извадити за 300. фор. него подајте и помозите вароши, и молите се да би вама што поклонила, и попраљајте се с варошом, ако ли не имате готови новаца, а оно учините молите се, и облигацију од себе подајте, на које опет месароши одговарају се да нису ништа дужни нити ће што плаћати.

273.

Стеван Милисављевић тражи део насљедства према уговору од 12. Јула 1727 год.

16 Јануариа 1730 госп. варошки биров Јован Цветинович, госп. Живан Бранкович, Јефта Кнежевич, Јосиф Николич, Антоние Милошевич, Михаил Иванович, Пантелиа Јованович, варошки нотариус Ненадович Јосиф.

За узрок бише сазвати господари ови више писати комесион чинити по зактеванију овога Стефана Милисавлевича да извиде за онај учинени тал трећи, кое есу учинили на комесиону господари у лету 1727 Јулиа 12 иште, да му се одаде они трећи тал, како протокол сведочи, а тако и сад предложено, пак нови контракт ове госпође Лепосаве, кое она госпођа Лепосава у Белиграду свое волно од себе дала писмо, на коем писму пак облигируе себе Лепосава, да хоће нему Стефану Милисавлевичу одати трећи тал.

Копија контракта. Даем на знание васаким добрим госп. трговцем, кои би ово писмо видео или прочитао, да имају веровати и за истину држати, како ја

Лепосава даем моему зету Стевану Милосавлевичу од свега мога добра трећи тал зету и кћери, како Петру и кћери, и када изиђем горе и што узбегенишем, или кућу, или виноград за мој тал да купим, а без мене ништа да неможе купити. И того ради дасм мое писмо вишего верованиа ради и полажем свој крст.

Ја Петар Ћојлић
сведочим горнему писму.

† Ја Лепосава полажем
свој крст.
Ја Ефрониа Дачина домаћица.
Ја Гаврил Ђеорђиевич.
Ја Цвеа Ковинац
сведочим горнему писму.

274.

Варошки танач доконава о милостињи госп. јепископа будимског, да му више недају, пошто им одузе виноград и доходак отуда.

13. Ферфара 1730. лета.

Господар варошки биров Јоан Цветинович и танач, госп. Андреа пинтер, Орестие Радишич, Дојчин Цвеић, Јоан Степић, Стојан Славкович, Владисав Лаушевич, Јоан Прерадович, Дамњан Димич.

За узрок бише сазвати ови више писати господари и договор чинише ради милостиње господина епископа овдешнега будимског, што е нам ва писме предложио, и заповеда, да му се милостина преуготови у суми одсеком, и да се да како и досад есте обичај било да му се дае.

Д о к о н а т о.

Кад веће нам есте из руку оно узето како ти виноград црковни и доходак од винограда што е дола-

зио, од коега есмо дочекавали наше поглаваре црковне и од онога есмо и милостињу давали господину епискупу и другим официром црковним, тако сад немамо одкуд веће давати нити кога дочекивати.

275.

Танач решава, да се сав дојакошњи дуг варошки пореже на народ ради одплате истога дуга.

15. Ферфара 1730.

Госп. варошки биров Јоан Цветинович, ешкути танач госп. Андреа пинтер, Стојан Попович, Дојчин Цвеић, Ранисав Раткович, Пеак Вуилович, Радоица Бузачиа, Јоан Прерадович, Перица Милутинович, Фиља Томич, Јанко Ђебечеа, Милован Јованович, Орестие Радишић, Јанко Ђебечиа, Владисав Лаушевич, Анта Попович, Михал Попович, Степан Савич, Дамњан Димич, Јосиф Милинкович, Стојан Кузманович, Никета Ђурчиа.

За узрок договор чинише ови господари, кои су пореду пописати, што ова наша поштена варош Табана и народ српскога закона овдешни биватели есу дужни, и задужили се, и дужна стои варош, а не одужуе се, него велики интерес расти и дубље у дугу улази се и обтеготуемо се велико, и онако никако не може се одужити, него све више расти дуг на вароши и на народ. За кое сви ови господари договорно и единомисално рекоше саветоваше цело вас ови народ и у име свега народа рекоше, да се цели сав дуг колико варош есте дужна, да се све у еданпут пореже окром црковна, и да сваки свој тал дуга да плаћа. А кои немогу све од ови људи и бивателa овај порез изплатити у еданпут или нафртаље годишта платити, како онај исти господар нека и свој интерес са собом носи

1. Како ти дом поред коншие Кузмана Нешкне предаде се овом Атанасију Јовановичу зету неговом до 100 фор. . . . . , ... 100 ф.

2. Виноград у швабен перку . . . . . 70 „

кое сума изиђе.	170 ф.
из тога да се извадила из комуна. . . .	10 „

за саландар почившему Митру, 160 фор. да се подели по талови, како отац есте уредио сину своему два тала, то нему самом 80 фор. Јованки кћери својој едан тал 40 фор. и ови новци 120 фор. што е тал Марков, и Мартин остаје под интерес кад Атанасиа 6 процента до прошлаго светаго Ђеорђија то ест 23. Априла, а негове жене обручене именовате Јованке 40 фор. нејн тал остае без интереса код Атанасија, како код своега мужа.

Ктому остатно мало много проче сиромаштво, како бакарно, калајно, чаршаве, мараме, јастуке и проче што е остало после Мишка свакои лепо право еднако на талове подели се.

1. Како тастамент показуе Марку од своега два тала даде се, два сахана, едан мали бакрачић, едан капак от тенчере, едан мали ђугум, едан фенер од бакара, едно ћебче и тасчић, и три комада од калаја една ћурдиа очина плаветна непостављено, едан појас од вуне, една икона.

2. Јованки седам пешкира, едан јастук и два чаршафа, една фута од свиле ношена, и едан убрадач везен са златом, два пар игала, една икона, една тенчера с капком два, бакрача, една тепсиа, едан мали тас, два калаја, една сукња од раше половна.

3. Марти седам пешкира, едан јастук, два чаршава, една кошуља кратка женска, едан свилен појас полован, една ћурдиа црвена половна, едан пар

игала, една икона, тако и бакарни судова кое какви шест, она у том има 5 комада калајлна и бакрач велики.

279.

Јевта Стојановић жали се на Павла Николића иконописца из Пеште.

25 Маја 1730 лета.

Того жалуе се Ефтимие Стојанович, на Павла Николића иконописца из Пеште, што е од момчета мамио и измамивао из дућана кое што, како се посведочи да се и есте затекло кое огледало, ножеви, бритвице и друго; таким начином узимао и оставио на вересиу неплаћено, а дете Арсение ние казивало госп. да е давао на вересију.

Доконато.

За сад опрашта се за првое сагрешеније, што есу неразумно ходили, и примали вешти, што се јављају, да се измаме: тако у напред да се чувају од такова, ако ли подпадну у таково или едан или други, хоће штрофу следити.

280·

Избор новог бирова Михајла Ивановића, који заклетву полаже пред народом.

24. Јуниа 1730. лета. Госп. титул комесар Тилмун и госп. комесар Тепре и пун танач с гос. бировом.

Бист промена бировска закаснена того ради, пошто биров Јован Цветинович есте био доле на сабору у Белиграду. И тако бист промена бировска, и постави се овај госп. Михаил Иванович, и учини своју заклетву у магистрату, и тако овде у нашој вароши пред народом.

281.

Суди се штудент Ордоди Јанош са Јованом Степићем због вишка наплате за кост.

39. Јуниа 1730. лета. Претендира овај штудент именовати Ордоди Јанош од Јована Степића за своi 8 фор. што су били дали капару за годишњу рану, а погођено за годину 35 фор. и стајали недела 9¹/₂ кое чини сума 6 фор. 40 нов. 2 фор. натрагу да се поврати штуденту. Степић одговара се, да су ни 3 штудента толико пута долазили и јели и пили, иште да се поврати, кое се изнађе да плате 150 дин. и штое Ђурађ Степићев штуденту палицу пребио, одбија 40 н. да се поврати цело штуденту 50 нов. и што има неке чаршафе штудентове, да поврати штуденту.

282.

Маријан Ставро подписује се као јемац за Нестора Јаноша из Ђура, који има да плати за 63 оке баша духана, 44 форинти.

13. Сектембра 1730.

Гос. вар. биров Михаил Иванович и танач.

Подписуе се овај Нестор Јанош из Ђура за ови 44 фор. што е узео баша духана од овога Ђеорђија Чудила сасе; 63 оке баша духана. Он говори Нестор Јанош, да је положио у Коморану код шерег бирова 23 ока духана и готови 28 фор. 50 нов. И тако обештава се, да хоће Нестор Јанош од суда книгу донети, и нима што буде остало дужно, да плаћати хоће: ако ли буде негов ортак узео онди духан, и оне новце 28 фор. 50 нов. тако обештава се, да плати све колико буде дужно овом Ђеорђију Чудили, и поред Ђеорђиа хоће трудити се, докле не истера оно, што има

код Шерег бирова и то да истражи сад о гредуштом Ђурском вашару.

Маријан Ставро,
добар до Ђура, за овое.
Нестор Јанош до Ђура.
Живко Раткович.

283.

Соса удовица пок. Ђуке Чукурханлие жали се на својега сина наместника попа Димитрија.

7. Ноемриа лета 1730.

Претендира ова госпоја Соса, почившега господара Ђуке Чукурханлина домовница, на Дмитра Стоиђева, а нејна сина наместника саданега што е псовао безчастио без сваке речи и узрока; иште правицу, што е напастуе без узрока.

Д о к о н а т о.

Кад први крат прилучила се между нима препрека, и извиђава се, да ние било како една и друга страна давали речи едном другом, тако Дмитар да се преклони како своеј матери и руку да пољуби, и да иште опроштење, и да му опрости, а у напред у љубови; кое се помирише.

284.

Избор посланика на сабор у Карловце 1731 године.

Сего 25. дна месеца Јануариа 1731.

Наредисмо депутирта и пленипотенцијала госп. Ефтимиа Кнежевича посланика доле на сабор у Карловце, и под плаћу труда његова, на дан по едан фор. и педесет новаца и од овуд кола добие.

А дође са сабора Кнежевич сего 31. Марта 1731.

285.

Цинци Ференц оптужује Димитрија Недељковића што је овај купио кућу, а њему као првом комшији није за то јавио.

16. Марта. 1731. год.

Претендира Цинчи Ференц што е госп. Димитрие Неделкович купио дом од Крсћанина борбира, а не огласио се коншии своему првом, како ти овом Цинчи Ференцу и неговој пуници. Тешча хоће Ференц да купи за свое потребование они дом, кое господар Димитрие Неделкович како љубезному своему брату допусти овај дом коега есте купио и погодио под цену готови новаца 270 фор., тако оној жени Марии Ђулпиној дешкр. 20 фор., и ненoj кћери девојчици 3 фор. круитпуху 4 фор. 50 нов. за книгу 2 фор. и трошка другога 6 фор. 65 новаца, и бише контенти како господар Димитри показао, ово бише шпецифицировато, да ће платити подпупом, а болше ће све за ни контракт сведочити.

286.

Спор између Јоване Прерадовића Будимца и Тодора Петровића из Београда.

Того претендира овај госп. Јован Прерадович од Тодора Петровића Белиградца за неки пасош, што е Тодор молио се Јоану, да му у Бечу пасош изваде на негово име, а за плаћу што буде коштовало да хоће платити. Тодор одговара се, да пасош на време ние могао из Беча стићи, а зимно време било, ние могао далше чекати него други пасош нашао, и шним своеволно и трговину онога времена прошао и отишао до Белиграда.

Доконато.

Ова два партај да цело нештетуе, него што пасош буде коштовао, нека Тодор плати половину трошка,

287.

Пресуда о сребрној кутији и печату капетана из Сигета, које је ствари код будимског танача оставио капетан до свога доласка.

Того кутија сребрна и печат капетана из Сегета што е била овде на поштеном варошком саначу остављепа докле капетан дође да е прими, капетан ние долазио нити е изискивао, него ова домаћица стражамештера Гакина 2 фор. дала муштулука чловеку, кои нашао кутију, и веће есте прошло 12 година, узе ова Гакиниа ону кутију овде на поштени вар. танач.

288.

Суђење по спору Ђурђије жене Луке Витошевића и Ћире Витошевића њена девера.

Сего 19. Јулиа 1731.

Господар варошки биров ешкути и танач.

По приложеној копии комесиона от поштена цеха и реда сапунчиска, за узрок неслоге овога партај, какоти ове Ђурђие Луке Витошевича домовнице и Ћире Витошевича нејна девера, што су се били прве по контракту служили, пак онај контракт нису између себе обдржали, зато у поштеној скупштини сапунчиској сад на ново есу се служили и контентирали оваким начином. Ипак овде пупликовали у поштеном варошком таначу, и прочатену чули есу комесију кои се есу сложили, на овај начин: 1. што су потрошили около очина и материна погреба, то едно за друго учинише и едно от другога ништа неистражае, како што е Лука за живота око оца своего потрошио 70 фор. и што е Ћира Витошевич потрошио око матере до 5 фор. то едно за друго учинише, он оца покопао, а деца матер. И око овога процеса и комесие што су потрошили и една страна и друга, и што су где обрекли у тому

Ћира снахи својој да помогне 5 фор. а снаха деверу по ови атестација 30 форинта у цех за девера да помогне и сврху тога, што се позна и Ћира покаже, да е од очинства у дом Лукин донешено, то снаха негова деверу да изда на поле, а ова Ђурђиа Лукина домовница да у своему дому и халатуи посуђу, и покућу, (и едан зубун свилен и сахчем девер да начини) малом млогом да остае, што е ној од мужа своего остало. И нато бише контенти и една и друга страна, и подписаше се, и овде на поштеном варошком таначу сложише се и помирише се.

И која би страна ову комесију почела кварити и необдржавати, тако штрофа храму св. Димитриа 24 фор. поштеном варошком таначу 24 фор цеху сапунчиском 24 фор. и то да положи, и ништа веће да неимају едно од другога истраживати ни претиндирати, како Ћира од снахе свое, а снаха од своего девера именовата Ћирила от очинства негова, нити Ћира опет от братинича.

Ћирил Витошевић
контент.

Ја Ђурђна контента.

Тому есмо за сведетели варошки биров,
Ефтимие Кнежевич.
Живан Бранкович.
Орестие Радишич.
Дамњан Димич.
Живко Петрович.
Гаврил Димитрович.
Јосиф Ненадович.

289.

Да се год. 1726 одузета управа црквених добара преда на руковање од народа изабраним туторима.

Сего 29 Августа лета 1731.

Госп. варошки биров ешкути и танач, господар Стојан Радојкович, Андреа пинтер, Стојан Попович, Лука Јоанович, Хажи-Јоан Дамнанович, Владисав Лаушевич, Јоан Степић, Дамњан Димић, Влаја Ђурчиа, Трифун Гаврилович, Милован Пеић, Михаел Попович, Перица Милутиновић, Лаза Милованович, Лаза Живанович, Никола ловац, Јоан Мандић, Која Ђебечиа.

За узрок црковнигo овога прихода овога светаго храма Димитриа у Табани, што есте у лету 1726. преосвештенејши госп. Мојсие Петрович митрополит од народа узео приход црковни долазак, сав колики; те предао свештеником да они комендирују. И есу комендировали од 1726 лета до 1731. Августа пак сад по резулиции ново посталеног преосвештеног госп. митрополита Виценциа Јовановича дозволуе се народу имети приход при свои руку от цркве. Ка тому еште у помоћ преосвештеном госп. митрополити у Беч, какоти од ове три вароши: Табане, Пешти, и Сентандреи да положе свака варош по себе, и рекоше какоти 200 фор. у помоћ дати прво од Табани 80 форинти, од Светиандреј 80 фор. од Пешти 40 фор. и тако рекоше да пола да се пошље.

290.

Старац Крстан Ковачевић посинио Симу Лазаревића, и пред таначом уступио своје имање. но да га Сима као свога оца пази и чува до смрти.

2. Априлија лета 1732.

Варошки биров Јефтимие Кнежевич, Ђурица Вукович, Деметри Неделкович, Ефтимие Давидович, Ненадович нотариус.

Приде овај старац Крстан Ковачевич, ка поштеном варошком таначу, и приведе Симеона Лазаревича, и нему реченом Симеону свеколико сиромашство свое мало много, каконти дом виноград и проче свое у чему се што затекло сиромаства своего свему предаде, и нему како сину све поклони, да е свеколико негово. За узрок овај нему Симеону предае, да га у старости неговој у свему предржи, прекрми и са сваким начином за негову потребу да му послужи како син за живота негова. После смрти да га лепо погребе и сахрани како се надлежи, пак у свему да буде господар, како наследник, и за душу негову да исправи от онега негова сиромашства. И он се Симеон обешта пред таначем, да хоће га како оца и родитиља своего у свему почитовати, пазити, крмити, и послужити у старости неговој како син, и како се надлеже како и у тастаменти своим заветом есте заветовао. —

291.

Никола Стојановић пред таначом пребацује бирову злоупотребе због пореза.

Сего 19. Јуна 1734. год.

Пред госп. бировом Радисав Прерадович, Орестие Радишић, Јефта Давидович, Лацко Јосифович, Ненадович нотариус.

Рече Никола Стојанович овде у поштеном вар. таначу у пререкн госп. Орестии Радишићу, што се толика кафа по тефтери изнаходи, то другога ради неноси се по граду, него рад ваши порциа, носите те са себе порцију са заната скидате, а на другога натеривате, те други вуче теготу вашу. И на то рекао Орестие: тко носи кафу варошку, и са себе скида, а на другога натоварава? Тогда рече Никола: и ти си

сам са себе скинуо, вас есте троица пак немате порцију онолику колику ја.

292.

Сви 70 господара са таначом договарају се због разрезивања пореза.

21. Маја 1734. год.

Госп. варошки биров Радисав Прерадович.

Ешкути и танач цели, и од народа 70 господара од нумере прве.

Никола Давидович.
Теодор Попович.
Глигорие Попович.
Ђеорђие Јеремић.
Теодор Ђеорђиевић.
Станое Урошевич.
Јанко Михаилович.
Степан Маркович.
Степан Савић.
Никола Стојанович.
Јоан Степић.
Стоиша Табак.
Петар Палиш.
Никола Станкович.
Михаел Попович.
Младен Апостоловић.
Дамњан Димић.
Стојан Радујкович.
Пеак Вуилович.
Јосиф Милинкович.
Аврам Исакович.
Живан ћебечиа.
Која ћебечиа.
Лаза Живановић.
Трифун Гаврилович.
Васа Савић.
Петар Димић.
Ћира Краић.
Груја Ракић.
Јован Дерацки.
Стојан Радин.
Павал Иванович.
Ђурица Вукович.
Петар Драгутинович.
Милутин Стефанович.
Андреа Пинтер.
Никола ловац.
Милован Пенћ.
Живко ћебечиа.
Лука касапин.
Мишко Остоевич.
Сава Вуић.
Стојан Петков.
Тома Семпетерац.
Петар Павлович.
Јован Милић.
Влаја ћурчиа.
Владисав Лаушевић.
Перица Милутинович.

начином трактирати како досле, тако хоће подпасти великом немилостивом штрофу, а по његовом овом обештанију последнем, равноже и његова домовница Невена, како обештала се есте последна, од сад ва напред да своим заклетим мужом хоће у љубви живети како заклетим мужом, и да више нехоће на нег онакове речи износити и за ним речи непоштене говорити како досле што е било, и неће га речма противними угризати, него покорлива и послушлива хоће бити своему мужу, и поволно ходити како заклетом мужу. Тако ако би или Дмитар Баић, или Невена сицеву уредбу у напред преступили и погацали, тако подписују се штрофу која страна фалила буде, ако би која страна фалила, тако мирно да своју тужбу имаду предложити поштеном варошком таначу, а са достоверном сведочбом, нека засведочи и нека предложи пак суд и правица хоће извидети од кога се почела она кавга и неслога, и по делу своем хоће васприети достојну каштигу. Того ради и подписуе се една страна и друга именом ва напред.

Сего 10. Децемра лета 1734. Пред целим поштеним варошким таначом.

Паки предложи тужбу овај Дмитар Баић на своју домовницу Невену, што е она преступила овај свој завет, како се есте завештала, да нехоће речма своего мужа угризати, и нему оне речи на очи износити како се обештала. Пак есте преступила, и нему есте изнела реч за татковича, и говорила пузовника, да е таткович а не само ову реч, него и другим речма есте га увредила, за кое тешча и иште суда и правицу.

Доконато.

Каде се моли ова Невена своему мужу Дмитру и проси опроштење, да јој ову садању грешку опрости што е нему сагрешила, а у напред да неће противити се своему мужу, него хоће бити послушлива и покорлива, на кое таково умилосрди се Дмитар и поклони ову грешку, и помирише се од сви свои неслога, а кои би се у напред постигао штроф нека следи.

† Дмитар Баић.
† Ја Невена контента.

294.

Танач расправља спор између Петра и Данила браће Павловића и њихове сестре Јелисавете.

Сего 18 Ноемриа 1734 год.

Господар биров са свои са оне стране пописати господари сего више писатога датума придоше ка поштеном варошком таначу ове две партае, какоти по имену Петар и Данил Павлович, и прегласише дело находеште се из помеђу них, и сестре нихове именовате Елисавете, а домовнице Васе Хаџи Димитриевича, како ова поменута два брата Петар и Данил, са матером својом есте суштп ва живота издадоше своеј сестри именоватој Елисавети от очинства и материнства тал у готову новцу 67 фор. и словом шестдесет седам фор. а понеже пред неколико лет. ова два брата дали били своеј сестри едан виноград од нејнога тала очинства и материнства, на кое сестра нихова и са мужем своим била контента и доволна. Потом по малом времени продали виноград без свакога знана и уведомости, и хотели потрошити оне новце. Того ради разумевши тетак нихов Терза и тетка нихова Анђелија, и оне новце задржали у себе, да не потроше

кое се затекло код њих преко потрошене 67 фор. И ове новце есу имали при себе до сего датума, дакле сад ние изнашла ова Елисавета едну прилику дом за други дом променити, и тако погодише се из помеђу себе, да овај дом Васин остане ему от матере, да да за дом овога Живка, то пола и готови новаца 90 фор. а Живанове крајцаре да будут. Тога ради сад ова Анђелиа тетка нихова и са братиам Елисаветиним принеше оне новце на поштени варошки танач 67 ф. готови, и предадоше овој Елисавети до руке, и она прими од свега своего очинства и материнства своју достојну чест от свега и от свашта, и да већ нема ништа истраживати нити она са мужем своим, нити по ној са наследници своими, за кое и контени бише и јошт болше потврдише свои именми и печатми, и крстове место печата.

Васа-Хаџи Деметрович.
Елисавета Васина домовница.

295.

Дванајест господара се таначом нарећују да се иде г. Јепископу на договор због трошкова на народне саборе.

Сего 6 Ферфара лета 1735.

Госп. Живко Бранкович, Ефтимие Кнежевич, Живко Раткович, Пантелиа Јованович, Деметер Нешкович, Лацко Јосифович, Ненадович нотариус.

Са 12 госп. кои се савакупљајут на савет и на договор варошки, и советоваше да се иде ка господину епископу нашем, поради онога нашего саборнаго варошкога трошка, што смо ми потрошили на саборе, и на друго опште дело што се дотиче, да цела ованаше будимска епархија имаде помагати овога трошка, да плаћају и того ради саветоваше сви една-

ко, да се понесе мало дешкреције рибе и проче без шта неможе бити.

296.

Одговор Будимаца, Пештанаца и Сентандрејаца на писмо владике будимског због припомоћи на „илиричку хусарску регементу."

(Види другу збирку споменика из буд. арх. бр. 103 стр. 227.)

Лета 1735. Октомриа 21.

Отговор господину епископу за славну регименту илиричку што се испитует ревена одговор,

Ваше преос. госп. како смо пришли от вас таки сутра дан нектелисмо пропустати, веће заедно са господари есмо се сакупили и разговорили за ово обштаство, и ревену ове славне регементе илирске да се одговоримо госп. негову п. целе с нашим фотум; ми немогосмо другојаче саветовати никако но оздол мало да почекамо каква ревена будет и ми небудемо забранити веће са усрдием противе силе, кои силан будет дати. Али видешти ми да никако по себе неможемо купити, веће како иматс писма и препоруку од госп. митр. тако кад буде време ваше п. госп. да наредите от вас кои буде отим следити, то ест од нас фотум и мение од сви нас. Зато нектесмо отписивати негову п. докле се не извидит о други епархиа што будет. Зато ми остаемо благопослушна чеда целујући вашу с. десницу Будимски, Пештански, Сентандрејски жители.

Пештанци.	Сентандрејски.
Госп. Антоние Проданович.	Михаил Готованович.
„ Тимотие Стоић.	Стеван Цвеић.
„ Врето Коста.	

297.

Владислав Лаушевич оптужује свога сина Тодора због непослушности и нереда.

Јуна 3. Овај Владисав Лаушевич приноси тужбу на своега сина Теодора, како га син неслуша, а неради, з битангами ходи како неваља, и био га отискао од себе. Пак саде овај Тодор ђечак паде, на суду пред оца и покори се, да к тому неће веће мешати се, како с ким се мешао до јако с неваљалим, ако се у напред постигне, да почне зло ходити; обешта се злују каштигу трпити.

298.

Јованка Димитрија Чутурића домовница са својим пасторком Петром расправљају пред таначем насљедство по тестаменту пок. Димитрија.

Августа 7. Комесион.

Ове Јованке Димитрија Чутурића домовница заедно с нејним сином пасторком Петром Чутуричем придоше и пригласише се са брачним контрактом, кога е он сам покојни написао у лету 1730. каде се домио и написао од свега добра полак, што он имао буде. (Саде каде веће он покојни преставио се), иште што е тал ној обећапо, али она сама своеволно своему пасторку поклони пол куће пол винограда, понеже она има свое милкове, такођер и проча мобилија сребрно, бакарно, пртено што е год од негова оца пренешено, а за узрок оваки да јој он Петр пасторак положи з готови новци 150 фор. он Петр саде неимавши новаца веће положи новаца 20 фор. и о вину прими 15 хакова за 30 фор. а 100 фор. да положи саде о гредуштом светом Димитрију без сваке речи, а тако нејни 70 хакова вински судова да јој даду, и од свега и сваштa учинише конац и мир, и контенти бише и помирише

се една и друга страна кое би почело ступати натраг штров 24. фор. а одавде се пак потира ове сироте Петра Чутурића, што е он примио своега отачаства, виноград код чесме и други у кабакулову брду кућа чарапина, казан ракиски, велики бакрач, 1 чаша сребрна, ибрик, леген, 2 прстена сребрна, 1 мали бакрач, 1 хаван, 8 чаша, 6 лота, и 19 лота сребра мешовита.

299.

Танач са претопопом Нестором Живаневићем договарају се и саветују о хесапу од дискоса за сиротињу.

Овога Децембра 21. лета 1736.

Почтени танач заедно за госп. протопопом Нестором Живановичем договорно учинише и саветоваше јоште у лету 1733. децембриа 3. извидети хесап о дискосов сиромашки, што е нему нарећеном Јовану Стефановичу, а тако и Хачи-Јовану Дамњановичу за пол годишта, с коим и они не вазбранено са своим тефтером цигурно од свашта, и то доходка преказаше суму 55 фор. 16 новца.

Тако показаше и отлазак а по заповести старии нини, куде е била потреба болним преставленим потребним колико е нима дошло, толико и прошло, и претекло им 3 фор. 50 нов. за кое им есте и благодарено било и захфалено на служби.

Тогда заедно пак наново од господара Хачи-Јоана и госп. Николе Стојановића, а за 2 лета прегледамо од слова до слова по тевтеру, што е било прихода од дискоса како едног лета тако и другога, кое е сума примлена 226 фор. 59½ нов. А такођер показаше и отлазак по реду свех кое по тефтеру, кое по квита, а свех е било по заповеди старии, где им се што заповедало, и свршили свое дело вредно и пре-

текло им новаца готови 12 фор. осим што су вароши позајмили о сабору 54 фор. Са коим ми више речени заедно са оцем пвотопопом и танач свих есмо захвалили, и рекли смо им да им Бог плати обоици.

300.

Уговор Јована и Алексе браће Прерадовића по коме се поделише пред таначом.

Сего 9. дан Јулиа 1737.

Контракт.

За сложение наше и помежду нам двима браћом како помеђу нам Јованом и Алексом Прерадовичем.

Кое долу крају именовати и писати са овим нашим писанием обзнануемо свакoм и на ведомост даемо, како ми двоица браћа Јован и Александар Прерадович и единомислено и едино душно и едино договорно помеђу собом у доброј воли и лепојзи братинској љубови бивши овај последујушти начин и ред помежду собоју учини се договорно уреждение коега ми уредисмо како и рекохом горе писато пред нижене именовати господари.

1. Нас двоица браћа Јован и Александар Прерадович два ортака, уортачисмо се после сепарациона нашега брата госп. Рајка Прерадович, како нам и контракт шниме учинен сведочи, да тргуемо обадвоица заедно у овој мачарској земли, а у овој вароши будимској Табани, или куде може доспети од данас за две године дана, и да се по между собом слушамо, пазимо, почитуемо, како што се надлежи помежду браћом и ортаком.

2. Паки ми двоица браћа Јован и Александер Прерадович преписасмо наше имение у чему се што

затекло, како нам и инвентариум од 1727. лета месеца 9. дан Јулиа, свашта извесно показуе и сведочи. На коено имение наше и дуга имамо, коено сваки дуг ставлен ест у преименоватоме инвентариу нашему шпецифице кое смо узимали, и задуживали у партигу и у готови новцу, какоено готове новце и интереш по обичају в проценто иде.

3. Најпервом стависмо, што се затекло у нашем имениу, како ти у капиталу то ест у хеспапу, у вересии, у готову новцу, вину, и ракии, винограде кућа дућан и прочој мобилии ставлене у инвентариум, кое изнесе и учини свега сума сумарум 15.883 ф. 46½ н. и у слово петнаест хиљада осам стотина и осамдесет и три фор. 46½ нов. то ест капитал.

Нато есмо дужни кое за еспап трговцем кое готови новаца (на коено интереш иде) како последует дуг.

Првом гос. Јеронии Дачиници готови новаца 428 фор. паки Александру Прерадовићу готови новаца 4974 фор. 57 нов. и у слово четири хиладе и девет стотин седамдесет и ћетири фор. 57 новца, на коено новце интереш иде 6 проценто.

Паки трговцем бечким за партику коено му како и инвентарном показуе 1861 фор. 85 нов. дето пожунским трговцим 704 фор. 33 и по нов. дето у ситнишу коекому, како паки и инвентарном море показати 278 фор. 55 нов. паки партикулар дуг 151 фор. 6½ нов. тума дуга свега 8398 фор. 37 нов. и у слово осам илада триста девет стотина осам фор. 37 нов.

И тако од горнег реченог нашег капитала кои учинио у суми . . . . . . 15883 фор. 46½ нор.
вадимо овај наш именовати дуг 8398 фор. 32
и тако оста нам начисто сума 7485 фор. 9½ нов.
и та сума ест наполе, какоти Јоану Прерадовићу 3742 фор. 54¼ нов. тако и Александру Прерадовићу

2742 фор. 54¹|₄ нов. окром извађене вересие, како инвентарном море показати најпоследни лист. И тако с овом сумом нашом уговорисмо, да у име господа Бога од данашни дан заедно тргуемо, и што би год господ Бог нам у речене две године дана подаривао, да све с полу и еднако и равно да имамо, то ест фајду на поле и штету, (од кое да нас господ Бог сачува) такођер и еднако и равно теглили.

4. И паки у напредак ако би се ми два ортака и браћа у нашој трговини са знанием и договором и више задужили, тако паки да имамо равно и заедно из комунске касе платити и контентирати.

5. Ако ли би се прелучило, да би кои између нас двоице на башка особито брез и едног и другог знания и договора задужи, тако паки да онај исти сам има на то одговарати, и сам од свое касе платити.

6. Такожде уредисмо и учинисмо ми двоица браћа и ортаци за куће трошкове потребите, брез зашта неможе бити, да има сваки по своему тефтеру трошити и по реду нотирати.

7. Паки по обичају и уредби трговачкој, и то се договорисмо и уредисмо, ако би кои од нас двоице ортака, после ове наше две уречене године у напредак хотијо особито трговати, тако да имамо по сваки начин на ком по године дана пре и едан другоме објавити, и казати.

8. Најпосле и то уредисмо и учинисмо, ако би се коему од данас двоици, у исто време прелучила самерт или која неслога (како у седмом пункту лаутуе), тако ови 4974 фор. 57 нов. новци Александра Прерадовића, кое су под интерешом, да се има од првога јосага али ти добра, кои коранте новце вредит брез свакога прекословения и суда, најпрвом наплатити, пак проче дугове.

И тако свим овим више писатим осам пунктовим нашим, и единоволно ставеним уредбам за веће верование и тверђе ради подписуемосе и печатом потверђуемо.

Дато у Будиму

9. дан Јула 1737.

(М. П.) Ја Јован Прерадович контент горнему писму.

(М. П.) Александер Прерадович контент горнему писму.

И ове слоге прилучивши се код нас предцесор.

(М. П.) Живан Бранковић.

(М. П.) Михаел Иванович ешкут.

(М. П.) Јован Цветиновић ешкут.

(М. П.) Дамњан Апостоловић ешкут.

(М. П.) Николаус Стаковић.

(М. П.) Филип Стојановић.

(М. П.) Петар Димич.

(М. П.) Матеа Симонович нотарош варошки, кои написа сии контракт.

301.

Јован Ваљевиц зактева од танача, да се отвори тестаменат његова оца Живана, и да се расправи маса

Того приде овај Јован Ваљавац с полу својом домаћицом на суду и зактевао, да му се очина тестамента отвори и очати. И тако поштени танач тастаменту прегледа и очати, пред лицем Јована Ваљевца негове домаћице Јеле и пред неговом брату Николом Живановићем и матером Петром, која тастамента лаутуе, да е покојни отац нин и еном Живан Ваљевац оставио дом, и два винограда својој домаћици Петри, а сину Јовану тридесет бразди винограда, а жени му, то ест снахи Јели, сваке године по 5 акова вина, и тако се

они и пре тога међу собом доконали за они пет уречени и оставлени хакова вина, дала е мати пет бразди винограда а саде паки мати своеволно полепша сину своему Јоану, да му даде јоште 40 фор. готови новаца, да му положи о гредуштом ђурђевом дну, и онда онде да седи у миру у дому, паки о ђурђеву дну да мати положи сину Јоану 40 фор. а он да иде из дома наполе, доконато на суду и помирише се и пољубише се и положи се крст. † † †

302.

Ђорђе и Василије синови Николе Ловца моле танач, да их подели.

Сего 4. Јануара 1736. лета.

Комесиа.

Овога Ђеорђиа и Василиа Николе Ловца синови, како придоше ка поштеномеаначу и своеволно закteваше, да и почтени танач раздели, што е нима од оца остало мало млого имение равно и еднако и тако показаше сами пред поштеном комесиом што имаду.

1. Едан виноград у Прематориу од $^1|_4$ и $^4|_8$ и 19 кошница пчеле, кое су сами шацовали у 400 фор.

2. У Табани едну кућу и еднога коња и талиге и една каца од 60 хакова, и то су сами међу собом шацовали у 200 фор.

3. готови новаца 200 фор. то чини сума 800 фор. Тако стадосмо разделивати, первом виноград именовати и кошнице 400 фор. тое едан тал.

Кућа и коњ и талиге и каца 200 фор. и готови новаца 200 фор. тое други тал 400 фор. Тако млађи брат доволи стареему брату Ђорђиу, коју страну хоће да узме. И прими старии брат виноград и кошнице у 400 фоу. а млађи брат Василие прими кућу и кацу

и коња и талиге у 200 фор. и готови новаца 200 ф. то чини и нему хисе 400 фор. по таки начин да млађи брат да има старега брата держати у дому до Ђурђева дна, и друге проче ствари што имаду у дому (окром женскога пертљага), определи им комисиа све на поле, и такожде имају 100 акова вина, и то им разделисмо по 50 акива свакоме.

Тако им поштена комесиа докона и они обадвоица на то престаше и помирише се и тако утвердише, ко би се попишманио, да буде под штрофом 30 талира на цркву, доконато.

303.

Биров, таначници и 36 господара наређују због општег духовника.

Сего 19. Ферфара 1738.

Сакупише се господари то ест господар биров сас таначници и сас тридесет и шест уређени варошки (кои су и протоколовани) и тако една скупа саветоваше се заради обшто духовника, каде би коега гос. епископ наредио само духовне ради, да тада црковни синови могу духовнику од Маричине куће кључ до руке дати, а каде духовник своим духовним синовом и кћерма духови саверши по обичају, тада да да кључ црковним синовом натраг до руке.

304.

Михајло Стојановић са својим ортаком Фрушом суде се пред таначом због неслоге кад су трговали у Оршави.

Сего Ферфара 28. лета 1738.

У суду ови 2 партаја Михаило Стојанович заедно с овим Фрушом, веће колико и колико нине неслоге и несаединениа у малом времену што су ортаковали са

сланом рибом, тако с пиринчом и прочим, за кое се видило овде у суду да су невредно ортаковали свех с комфузиом најпосле саде с комесари магистратски доконато и прохесаплено, овај Михаил Стојанович да доплати сад 10 дуката, и дао ест Михаил и платил, кои дукати есу били ексик 54 грана кое чини 3 фор. 52 нов. и то доконато полак ексиклука Михаил да доплати, и исплати на суду. Зато се у суду помирише пољубише од свега и свашта да се у напредак неспомене од никога хандлована, а такожде како сам више речени Михаил показа, да е платил што су били дужни за рибу, и узајмили што од кога, и ако би се кои јавио дужник за рибу, обештава себе Михаил да он по себе хоће платити.

305.

Суђење по жалби цех мајстора и аћамајстора месарских противу Симе Лазаревића због повреде привилегијалних права њихових.

Сего 13. Априла лета 1738.

Того придоше месароши од поштенога руфета месарошкога, цехмајстор сас аћамајстором и осталим мајстором, и обтужи се почтену таначу, да су обтужени од неки тенеки овдашних бивателов, кои купују на пијаци јаганце, пак продае људма череке по вароши, кое се види месарошима тешко и неправо, (како им и привилегиа лаутуе), те се находи и дотиче супрод нине превелегие, и тако поштиже се Сима Лазаревич, да е купио јагне и продао људма по вароши сва четири черека, а кожу себе оставио, кое дело извидисе да е руфету супротивно, и штетно. Того ради за овај перви пут негову грешку опрости по руфет месарошки належени штроф лаут привилегие 15 фор. него да даде за саде вароши штроф 3 фор. 50 нов. ако би се у

напредак не само он Сима него и други кои постигао хоће бити под штрофом 15 фор. лаут привилегие царске.

Госп. биров Никола Давидович.
„ Живан Бранковић.
„ Живко Ратковић.
„ Орестие Радишић
„ Јован Цветинович.
„ Димитрие Нешковић.
„ Пантелиа.
„ Јефта Давидович.
„ Дамњан Апостоловић.
„ Лацко Јосипович нотариус.

306.

Стана Нешкова мати пок. Стојана Боршоша тражи од Танача насљедство по сину.

Комесион.

На суду сего 15. Јула лета 1738.

Приде ова Стана Нешкова покојнога Стојана Боршоша рођена мати, и зактева од суда, да ју суд издаде хисе синовлево, понеже од сина остало мало млого имение, то ест два дома, едно место под градом, и два мала винограда и проче покућне мобилие, але по јурисдикции суд изведе, да негова мати неможе имати половно хисе, како она зактева, понеже ние ништа сину пренела, него син ниен све сам стекао, и брез тастаменте умрел ест, и двое дечице остало после нега и домовница. Саде дечица померли жена остала, и удала се за другога. Того ради суд промотривши, како нарођену матер Стојанову у нејној старости од его сина едну јабуку, да се може и она сиротински живити, да јој даде снаха манши виноград и маншу кућу да

е нejно, а остало жени да остане. И с тим бише контенти на суду, и престаше и помирише се.

307.

Сара кћи пок. Никете а жена Петра Радовановића пред таначом расправља примање својег отачаства са својим братом Димитријем Никетићем.

Атестациа.

Како ја доле крају именовата Сара покојнога Никете рођена кћи, даем сваком поштеном чину суду и судиам на знание, како придо тај дан с полу с мојом домаћицом Петром Радовановићом, ка моему рођеному брату именем Димитрие Никетић за узрок моего отачаства и материнства искати по контракту сложеному ва лету 1733. Октобрју 15 дна, кое ест било пределено пред поштени господари заклети, ва коему мој гореименовати рођени брат Димитрие того времена остао давати готови новаца 350 фор. и словом триста педесет форинти, и тако сада придо, и пред ниже именовати господари прохесапи се сас моим братом Димитрием од свега шво е они 350 фор. трошио на мене, како и вредно тефтером и шпецифициом пред господаре показа, да е потрошио у свему кое у готовом новцу кое у одићу 187 фор. 50 новца, и словом сто осамдесет седам фор. 50 нов, и тако ми остаде јоште по дефалкации на хесапт давати 162 фор. 25 новца, и словом сто шездесет два форинта 25 нов. Кое новце именовате по моему зактевању пред поштени господари исплати ми и то мој брат Димитрие до новца до пол, понеже ми с мојом вољом купи едан виноград у Светиандреј за 122 фор. и словом сто двадесет два форинта, и готови новаца даде ми 40 фор. 25 новца, тако изиђе сума горња 162 фор 25 нов. и од свега

ми мој брат Димитрие мое отачаство и материнство ми поштено исплати, тако да ја Сара у напредак никакову претенсиу неимам од моего брата, осим брацку љубав. Того ради за веће верование и болше потверженние, того даем ово мое писмо пред поштени госп. заклети од себе моему брату Димитриу, и полажем с полу с моим домаћином крст.

Дато у будимској вароши долној Табани на 1738. лето Мтрта 26. дна.

Ја Петар Радовановић,
контент горнему писму.
Ја Сара Никетина кћи и домовница
Петра Радовановића контента.

Сведетелствуемо ми доле именовати персони.

Ја Живан Бранковић,
ва место бирова.
Ја Ефтимие Давидовић ешкут.
Ја Владисав Савић.
Ја Матеа Симоновић,
нотариус.

308.

Општински збор нарeђује два школска назорника, који ће пазити да учитељи уредно држе школске часове, и да децу добро поучавају.

1738. Августа 4. Госп. протопопа Н. заедно с господаром в. бировом Давидовичем и танач са прочи уречени господаров, призваше овог Михаила Поповича за узрок, што е самрт предварила покојног Николе Стојановића негова друга без времена хесап узеше од свега прихода и доласка што е пришло лепо и право, с коим новци платисмо магистру попу Константину до гредуштаго светаго Димитриа 26. с новци готови.

Такоћер и овому Петру певцу платисмо до светаго Димитриа равно и нему еднако, а у напредак овако им се заповеда, да у свему лепше поступају и боле да уче децу, не како до јако ходити шпацирке чинити, веће хоће се наредити од поштеног танача два госп. тутора како они буду заказали на свако време деца буду долазити и отлазити, онако они да буду творити, а нима обадвома како свештенику Константину тако и Петру певцу нина цела година исплати се, како е погођено мајстору 75 фор. тако и Петру плати се 30 фор. и нато поставише назорителе да послужи госп. Орестие Радишић, госп. Живан Бранкович, а к тому пак поставише наново сине сиромашке у напредак Михаила Поповича и Петра Павловића, да послуже (а с начином оваким да имају з договором тевтер о неделе о празников по реду,) а тако и што кому буду издавали свех с тевтером и с квитом, али свех са заповедом вар. бировом и таначом, куд буде која потреба. Кто им се дае до руке од стари прихода у готову новцу 28 и по нов. такођер у обештану тевтеру, што е кусура непокуплено сума 60 ф. 43 и по нов.

309.

Биров, танач и 36 господара обављају избор нотароша и киш бирова.

Сего 9. Октомбриа 1738 лета.

Сакупише се поштени господари у варошки дом то ест цео поштени танач биров сас остали ешкути, и од општине уређени 36 господари, по заради варошкога нотароша и кишбирова, понеже и после издатога хесапа варошкога, одгосп. Рајка Прерадовића, Орестија Радишића, Живана Бранковића, и госп. Николе Давидовића, је ли им варошки нотарош од потребе и кишбиров, и контенти бише, нино полепшане од ва-

роши да се изда, и тако договор би с оппштином, да се узме сто форинти на интереш, и да се цоплаћа служителем више именоватим.

310.

Наредба, да биров, два ешкута и нотарош сваки дан буду у варошком дому.

Сего 5. Аугуста 1739.

Савештование таначко у данашнем датуму би ово по заради послова различити варошки, и заповести магистратске и од цесарске комесие за изцелити договорише се господари, и учинише ред, поред госп. варошкога бирова садашнега, по два ешкута с нотарошом с полу од неделе до неделе да служе, и да су на параду сваки дан у варошком дому, и да послују варошке послове и проче заповести, од више именоватих горних инштанциах, а што год доконају и учине, да е и да онуде толико крепосно колико да цео танач доконава, понеже на садашнем времену немогу сви господари ешкути сваки дану у саедини бити, а уреждение лаутуе пот словом А.

311.

Протокол Комисије због деобе Алексе и Јована браће Прерадовића.

Декемврија 19. лета 1739.

Комесија о разделенију госп. Алексе и Јована Прерадовича.

Присуствујушти у танаћу. Госп. биров Живан Бранкович, госп. Орестие Радишић, госп. Никола Давидовић, госп. Мишко Вацлиа, госп. Јован Цветиновић, госп. Живко Ратковић, госп. Пантелија Јовановић, госп. Ефта Давидовић, госп. Лацко Јосифовић, госп. Александер Прерадовић.

Предсташе суду госп. Алекса и Јован Прерадовић, и к почтеном таначу јавише се, и показаше како они сами и своеволно погодише се, помирише и сложише ради бившега помежду ими прерицанија, несслоге, и распри виноградн ради, домова, нива, казана, нови домова куплени, такођер и партиге како бечке тако и остале, с којом есу своју терговину проводили и до днешнег дна, од свега тога днес пред поштеним таначу показаше, како есу се помирили, и соединили, и праведное помежду собом учинили разделение како кому по правди что надлежало у свему свом имениіу, како и наша шпецификациа сведетелствует с нашим рукоподписанием, и печатом потверждена и публицирата, како едан, тако и други до горно по зактевању нашем обзнанисмо почтеном таначу, како и протокулирати дадосмо за сигурни наш последак,

Шпецификација од тала суме господина Јована Прерадовића, кое е било у хеспацу, грунт штукови, и вересии како сведочи и инвентариум Декемвриа 16. 1739. лета сума сумарум его капитала 4150 ф. 99 $^1/_2$ н.

За коју суму по реду сталене ствари прими к себи.

1. Дом златни Анкер (Ленгер)[1] за	1400	фор.
2 и пола болте златни Орел[2] за	1000	„
3 пол винограда у Соколовцу горна страна . , ...	600	„
4 $^1/_4$ $^1/_8$ винограда у Легардиној за	200	„

[1] [2] Кућа код златног Ленгера налазисе и данас у сокаку истог имена. Позније бијаше својина породице Кнежевића, које је узмрла оно год. 1840. Кућа код златног Орла налази се у главној улици (Haupt-Gasse) и данас је у српским рукама, и својина породице пок. Ђуре Павловићв из Сентандреје.

5. 1 казан и по ниве и
цаjха за, ... 215 „
6. Кола хамова судова и
прочих ствари за . . . . . 110 „
7. Сена зоби што кони поедоше за . . . . 20 „
8. Брашна и готови новаца 17 „ 84 нов.
9. Jоану Стефановичу плати
за чдху . . . . 60 „
10 $^{1}|_{4}$ $^{6}|_{8}$ виноград у Пештанцу за . . . . 100 „
11. Антуну Ђурићу зе ћурдице плати . . . . 10 „
12. Петру Димићу за чоху
платисмо . . . . 20 „
13. Петру Кнешевићу за
децу платисмо . . . . . . 50 „
14. 4 хакова вина по 4 ф. 16 „
15. 10 хацова сирћета по
150 новца . . . . 15 „
16. 2 комесие плати 3 . . 24 „
17. Капару на Петра Жимића шупу . . . . 50 „
18. И у Пожуну халб рехт
Милнеру дуг . . . . 10 „
10. И готови новаца прими
на последку из . . . . 50 „
20. По вересиа дућански како инвентариум каже . . . . 1000 „
21. И по цаjха дућанског
како и унвентариум каже . . 105 „
ову суму осту прима . . . . 5072 „ 84 нов.
Из тога вадимо его суму капитала . . . . 4150 „ $99^{1}|_{2}$ нов.

Ово би ваљало гос. Јоан да плати госп. Алечси з да он купи вересију, али немавши он чиме то исплатити, тако му за љубов, госп. Алекса прими за више именовату 1000 фор. вересие здраве и чурук и пол цајха дућанског кое сума стоит 105 фор. и у по дућана за 2 године дана да стои госп. Алекса у братовој поли без кирие, и с тим остае госп. Јован остраг на листу именовати грунтштукови и поплаћани ствари окром вересиа и дућанског цајка госп. како им и инвентариум сведочи, на кои сам својом руком подписали и печати потврдили, и на целом таначу ратифицирали болшег верованиа ради и последка, да нити они нити последни нини имаду шта претендират, и ко би пак страна на последак что претендирала, да има све ункости терпит, кои би на тај процес пошли.

312.

Брачни уговор Лазе Стојановића и Марије Лазине, пред таначом потврђен.

На 1740 лето Јануариа 5. дна, брачни уговор.

Вједомо буди и објавлуе се гдје надлежит, како ја низу именовани своеволно мои рођени и од мое стране (по уговору) даем 2000 фор. велим две хиладе форинти Марии Лазиној, а штери и моеј новопридобитој супружници такођер и виноград, кои од ње примам, и сију суму, аште би смо порода помежду собом не имјели, а смерт би ми се прилучила, у дуплу виноград возвратит, а ежели би из помежду нас Бог милостиви дал пород, то како и мој, тако и ејa касирасе контракт, понеже ортак и госп. с дјецом мојом остае, како на овом тако и преко више именовати сума, ако се што нађе, по неже неимам ни оца ни матере, брата ни сестре неимам, кои би что претенди-

рали до последка, кое сочинено пред низу именовати господари, да будет обдержано, и непоколебимо кое с подписами потверждејутсја. Закључено у Табани више именоватог датума.

В присуствију лицма Стојановића јако жениха контента, и Марие Лазине дштери контенте.

Госп. Николе Давидовича ешкута.
„ Живка Ратковића ешкута.
„ Ефте Давидовића ешкута.
„ Петра Кнежевића пургера.
Филип Маркович нотарош, иже и писах.

На 1740. лето Јануариа 5. дна, брачни уговор.

Вједомо буди и обзнањуесја гдје надлежит, како ја низу именованаја своеволно (и помеђу нами бившему уговору) мои готови новаца 1000 фор велим хиладу форинти, и едан виноград лаут книге од первог придобив госп. дадо саде ново добитому моему супругу госп. Лацку Стојановићу, и тако уговор би пред низу именовати госп. ако би ми сја смерт прилучила в коем времену и неимало чеда би од своего сердца шним, да будет моего више именоватог и новодобитог госп. цјело, а на его остављам душу, да по обичају христијанском за душу исправи моју, и в том да нити мати моја, брат ни сестра моја за сие више именоватом моме госп. до последии что досађиват аманет, кое с подписими и сведочбами потверждуетсја закључено в Табани и у више именоватог датума.

В присуствију Марие јако невјесте контенте, Лацка Стојановића контента.

Госп. Николе Давидовића ешкута, госп. Живка Ратковича ешк., гос. Ефта Девидович ешк., гес. Петра Кнежевића, Филипа Марковића нотар, иже и писах.

312.

Танач испитуе неку Грозду, да ли је архимандрит тражио и копао новце пок, Малешеве кћери.

Марта 2. лета 1740.

Сего призвата Грозда од поштеног танача испитата: ели када архимандрит по смерти Малешеве кћери долазио и копао и тражио новце, која подуши каза да ние нигда долазио окром по заповести гос. бирова с госп. таначници после 3 недела.

Сего Мариа Бојанића питата ради дуката Малешевице, која одказа да незна.

Паки призвата Грозда и запитата, и рече да ест да му е чаклу дала и свећу ужегла, и по подруму тражио после 5. дна, начто призват архимандрит и испитат, и одговори се да никаковим образом тога ние тврдио.

Доконато.

За лаж Грозда да терпи 12 штапа.

313.

Објава тестаменте пок. Ђурице Вуковића, и по томе танач расправља масу покојникову.

1740. 6. Марта.

Сего пуплицирасе тестамента покојног Ђурице Вуковића, и тако по тестаментском урежденију учини се его имениja разделение, како домаћици сину, тако и кћери, домаћице оста виноград у Чалићеву берду и дом, а кћери Десанки два винограда у циврибаиру, и на муханату и од они 100 фор. кое готови кое вересие исплати се Десанки трећи тал у готову, и три тепсие Десанки, а нити бакрачић и ђугум, с коим контенти бише, и обешташе се в напредак едно од другог непретендирати.

314.

Скупштина бакалска оптужује Павла Лазића, што на васкрс није ктео дућан затворити.

Сего 9. Марта лета 1732.

Скупштина бакалска потужи се на Павла Лазића, што се противио на васкрсение, и ние хотео дућан затворен држати, како и остали бакали, а заповеде тому ние хотео послушати.

Павал Лазић трпео ареште за негово преступление и противление поштене скупштине к тому штрофа вароши да положи, пак у напред да буде покорлив како поштеној скупштини тако и свакој заповеди варошкој.

315.

Владисав Лаушевић тражи своју награду, што је тумачио у парници, кад се варош прела са Чорбаџијом.

1. Јуниа 1732.

Предложи мемориал Владисав Лаушевич и просисе, да му се плаћа од службе Чорбачине што е служио и толмачио о процесу кад се варош прела са Чорбачиом.

Доконато.

Владисав Лаушевич да покаже код вароши какова писмо колико е служио, и колико е плаће обречено, и што лие оного времене плаћато нему, ни у варошки хесапа не находимо, нити негове погодбе, нити пак што му е плаћато, а бирови кои су бивали, есу помрли, кои о том знали су.

316.

Саборни извиђај рачуна, које су стари бирови на преглед народу поднели.

1. Јунија 1732. лета.

Госп. Орестие варошки биров, ешкути и танач скупа заедно и са ови ниже пописани господари варошани, какоти госп. Стојан Радујковић, Јоан Прерадовић, Степан Марковић, Хажи Јован Дамњанович, Андреа Пинтер, Трифун Гавриловић, Стојан Радин, Стојан Попов, Владисав Лаушевич, Јован Радованович, Михаел Попович, Живко Стоишић, Јоан Степић, Пеак Вуилович, Никола Стојановић, Лацко Јосифович, Лаза Живкович, Фиља Томић, Живко Петровић, Ћира Краић, Дојчин Цвеић, Степан Савић, Која Констандиновић, Милован Пеић, Влаја ћурчија.

Примише варошки хесап од овога Михаела Ивановича старога бирова госп. Ефтимиа Кнежевича од лета 1731. од слова до слова прегледаше хесапе, што е нима дошло преко ове године, и што е походило из руку, кое хесапе варошке потврдише свои печати.

Также ови господари варошани бише на скупу и на договору општенародном заради овога пореза и дуга варошка, да се пореже на фор. по 1 фор. како и порција што ком служи, и да се раздаду цедуле и да се почне купити, и дуговање дужником плаћати, кое ком дужно, равно и ради варошки служитеља промотрение чинише, бирову плаћа са градским 100 форинта.

Писару тогда полепшаше за у напред ово Ненадовићу госп. 24 нему хака 40 фор. а оно 40 фор што е био у лету 1729 задужиосе опростише.

Толмачу такожде Мишку полепша се и са градским заедно 40 форинта.

Кишбирову такожде Стојану Продановичу плаћа са градским скупа 30 фор. и два пара чизама.

Хајдуку Сави Плавшићу под годишну плаћу, са градским да му се плати и са полепшанем 55 фор.

317.

Биров ешкути и тавач расправљају спор Јована Степића и његова зета Михајила.

2. Јуни 1732. лета.

Госп. варошти биров ешкути и танач.

За узрок неслоге из помеђу Јоана Степића и негова зета Михаила, что изпомеђу них често и често рађају се конфузие и немогу се сложити, узрок тому находимо бити, почто зет у дому есте код таста, и немогу едан другога речи супротне трпети едан другога, зато и конфузие рађају се изнаходимо овако за право бити.

1. Како госп. епископ есте доконао у своему комесиону, нека домовница зета Степићева Михаилова у дому очину и материну да пребуде до порожденија своего, и то стои на воли его Михаилова мужа, ако хоће трпети, и да остае жена его у дому код оца, до негова с пута дошаствија после пришаствија нека извјестава од што и како буде, и что помеђу собом имаду.

2. Зет Степићев нека свое изнесе до 8 сахата из дома своего таста, што е негово власно за ово време, после прошаствиа од пута за свашто хоће се извидети, кое се извиди и прохесапише се пред нама од свега и од свашта, како што су имали помеђу собом од вина и ракие. Свега остае Михаел своему тасту дужан 25 ф. 50 нов. а што су помеђу собом имали у трговини, и од тога свега се прохесапише, и оста Степићев контракт у Араду од ракие од 29 фор. да му има Михаел зет донети новце Степићу, а што имаду коња хесапдена у 22 фор. остае да се прода и да се поврате Степићу 22 фор. А што е претендирао Степић од зета своега за ове године прошле 2, што се у дому он ранио, о том одговара се зет, да е он своего таста

кое куд послуживао кое по Араду кое по Београду, Степић своему зету рану опрости, а тако и зет своему тасту службу.

А за домовницу Михаилову овако учинисмо, да негова домовница стои у дому код своега оца и матере до порожденна, каде се породи, онда ако узхоће да је муж трпети даље у дому, добро, ако ли не узхоће, а оно има власт, извести камо хоће и може водити куде хоће.

318.

Суђење по жалби жене Лазе Светогорца на Марту Станишину.

Того 8. Јунија 1732.

Обтужи ова Лазе Светогорца жена Марту Станишину, што се често и често псују и погрђују међу коншилуком и прерицају се, за кое тешча коншилук и ишту да се забрани.

Д о к о н а т о.

Забрањуе се овим женама и целом коншилуку оном, да се у напред непсују непогрђују, него у миру и у љубови нека бивају како коншие, а деца кад се спорече и скавче, отац и мати свако свома детету да забрани, да се не чини, која се у напред у таковим постигне, хоће отац и мати за децу трпети каштигу.

319.

Издаде се народу дуг, што је дужан оним народним нареЂеним 6 господаром.

16. Јуниа 1732. Того издаде се народу дуг цели, што е овај народ дужан закона грчаска у Табани и оним народним наређеним оним 6 господаром, и издаде се и под печатом варошким шцецификација ва-

рошка дуга и за хесап варошки докле се дође с вашара Вацкога, да се народу предложи.

320·

По тужби Стама Арнаута на Михаила Арнаутина танач доноси пресуду.

21. Јулиа 1732.

Того предложи тужбу овај Стамо Арнаут на Михаила Арнаутина, што га е назвао хрсузином, зарад некога кордована, штому је погинуло, тешча иште правицу и да пробу учини може ли посведочити.

Д о к о н а с о.

Нека предложи овај Стамо сведочбу, кое и предложи сведочбу свештеника Јање од Москопоља, кои каза поред своје правде да есу кордоване били погодили под цену помеђу собом. И међу тим рекао Стамо: госп. Михо мене есте нестао едан кордован, и учинили цену пет марјаша, после пак опед рекао Стамо: госп. Михо опет мене едан ексик кордован нестао и погинуо, кое госп. трговци изнашли, да Стамо положи Михаелу 5 марјаша, и кад почео искати Михаил новце од Стаме 5 марјаша, рекао Стамо: дао сам попа Јани они 5 марјаша, кое каза попа Јано, да му није дао Стамо ни новца, него да е лагао, и даму се неверуе. И свештеник того ради есте тешчао и рекао: није само заслужио Стамо штроф, него и 50 штапа да му се удару за лаж, и тим речма за сведетели писмено предложише како ће последуе.

Свештеник попа Јања од Москопоља, Арнаути Ђеорђие Хажи Адамо, Теодор Арнаут, Михаел Попов, Тодо Ђеорђевић, Ђеорђие Јанко, Михаел Спиридон Ђеорђие Адамо, Никола Чоадар, Тодор Стамо.

И на то наређени од чоштени танача госп. Ефтимие Давидовић, и место нотариуш Данил Павловић, да испитају ове више писате господаре: ели овако било, како писмено есте предложено, и казаше како свештеник говорио тому сведоче.

За кое докона поштена правица Стамо Арнаут, да плати штрош за лажу што е слагао, да е попу новце дао није правно, и Михаел Арнаут да плати штроф, што је назвао чловека хрсузином а није могао сведочити, кое платише сваки по 2 фор.

321.

Договор главних господара, како да дочекају митрополита.

Сего 2. Августа 1732.

Госп. варошки биров ешкути и танач.

За узрок послате книге од госп. епискупа нашего будимског, што нам пишу за пришаствие господина митрополита, како га имамо дочекати, а не само што ћемо га дочекати, но и почастити га, како се надлежи и хоће ли се са чим подаровати, питају се госп. ови Госп. одговарају и едино мислено учинише, да се узме од касапница ова дућанска кирија, и да се почасти, колико се може, а за дар нека сад прође се, пошто је пређе почашћен и подарован.

322.

Општи договор како да се одбране од великог пореза.

Сего 26. ноемвриа 1732.

Госп. варошки биров ешкути и танач.

Госп. Рајко Прерадович, Хажи Јован Дамњанович, Стојан Радујковач, Стојан Поповић. Дојчин Цвеић, Јоан Степић, Влаја ћурчија, Живан ћебечиа, Ћира

Миланкович, Степан Куклендер, Павал Јованович, Риста Тодорович, Груја Ракић, Петко Бабин, Јован Милич, Милован Јованов, Павал Максимов, Мишко Груић, Јован Станкович, Стојан Радин, Младен Апостолович, Стоиша Табак, Милован Пеић, Лаза Живанович. Лука Јованович, Ранисав Раткович, Пејак Вуилович, Степан Маркович, Степан Чутура, Глигорие Попович, Која Ђебечиа, Јован Мандић, Кузман Чоланович Станое Урошевич, Ћира Краић, Теодор Ђурић, Ћира Ристић.

За узрок бише сазвати ови господари у варошки дом, што имамо тешчање ради наши домова, што смо обтегођени са порцијом великом, а тако и на занате наше, што се обтегоћуемо сваке године, а како славни магистрат есте на варошком мемориалу резуловао милостивно, да кад време улуче, да ће поћи мерити домове наше, и да хоће порезивати на квадрат клофтер, пак престало било оно мерење. Сад пак есте ходила пошкринциа по вароши од дома до дома, и книге од домова есу све пописали, а у коега пие била книга, оставило се да узму книгу.

Доконато.

Да се обрече госп. официром магистратским до 60 фор. на места надлежешта патроном, да би помогли нам ради домова наши и рад наши заната.

323.

Стари биров Ранисав Ратковић тражи накнаду за дангубу коју је имао, кад се народ парничио са Чорбаџијом.

Наново того предложи овај Ранисав Раткович свој мемориал и иште плаћу, што е дангубио око Чорбачие и око негова процеса, за 112 дана, што е дангубио иште плаћу.

Доконато.

Овај народ и госп. кои овде бише на скупу рекоше единодушно и единодушно и единогласно Ранисаву, да Ранисав буде од тога изтраживања у миру, и нека недосађуе други пут народу, а нему за негову дангубу нека му Бог плати, а од народа не има ни новца за негову дангубу, кад неима никакова писма од народа ни од кога и ништа му није дужно, нити варош нити е народ дужан, а по сведочанству од стари господара бивши бирови и ешкути како сказују.

Делиберато Ранисаву, на ново супликанту народ и господари, кои бише на скупу сви единогласно доконаше и одговорише, да овај тужител остае се овога истраживања и негове претензие, каде неизнаходи се у варошки протокола, нити у варошки писма, да е дужан нему народ нити варош, а и бивши господари бирови и ешкути, кои кажу поред своје душе, да му није ништа дужна остала, тако и неима од народа ни од вароши ни пол новца, нити ће имати, нити му е дужно, а тако кад и сам тужител неима никакова писма нити од народа нити од вароши.

324.

По жељи народа нарећује се преглед рачуна општинских.

2. Јануара 1733.

Госп. варошки биров ешкути и танач.

Госп. Стојан Радујкович, Стојан Попов, Хажи Јован, Рајко Прерадович, Никола Давидович, Тодор Ђурић, Данил Павлович, Јован Милић, Ђеорђие Јеремић, Петар Драгутиновић, Ђука Пауновић, Милован Јовановић, Влаја ћурчиа, Дамњан Димић, Пеак Вуилович,

Јоан Стефанович, Ранисав Ратковичь, Милован Пеић, Михаел Поповић, Која ћебечиа, Живан ћебечиа, Мишко Панић, Павал Јоановић, Груја Ракић, Лаза Живановић, Степан Савић, Павал Максимовић, Субота Табак, Пеак Вуилович, Стојан Радин.

Ови више писати господари бише на скупу заради ови варошки хесапа, што су се били почели хесапити, пак престало и не хесани се. Зато народ тешча и говори суду, да се опет наново почне хесапити и непропустити.

Д о к о н а т о.

Сад у гредушти понеделник експресе да имаду они господари, кои су нарећени од народа, да дођу у варошки дом, да примају хесап, коим буде се заповедало, и они нека имаду доћи, а кои од ови нарсђени господара недођу на време, штроф 24 фор. да положи вароши.

325.

Суђење по спору Јована Раденковића и његове снахе Петре.

Сего 14. Јулиа 1733.

Варошки биров ешкути и танач.

Овај партај како овај Јован Раденкович, са својом снахом Петром Раденковицом, што су дужни остали Антонију из Чанкуртарана по облигации и по тастаменти, што е изтраживато судом овде код поштена варошка танача, преко ове Сене Антоновице, кое сад пред лицем госп. епискупа нашег будимскога своеволно љубовно помирише се, и од ове претенцие престаше, да неима више една страна од друге претензију чинити, како ова Антониевица са своима наследници од ове госп. Раденковице и нејни наследника нити више

споменути за онај дуг, што е од ње претендирала по облигацни, а јошт манше ова Раденковица за свој трошак ходи и дангубу, да више изтраживати нехоћеју, а ктому још болше издадоше писмено един другом, да више нехоћеју из траживати един од другога.

326.

Пресуда танача по жалби Милутина Стефановића на Тому бојаџију.

21. Јулиа 1733,

Госп. варошки биров, ешкути и танач.

Предложи тужбу овај Милутин Стефанович на тому бојачију, што га е прерицала, и кад су из помеђу себе речи имали, и споменули рад неки два дуката што е еште времена са чорбачине владе, да е Тома узео од негове матере 1 дукат, а други дукат од Јована Милинковбча матере, зарад неке тарабе. Зато Тома рекао, да е Турчин и да буде Турчин, докле непосведочи, тешча иште правицу.

Доконато.

Ова два партаи што су из помеђу себе имали пререку есте една страна и друга фалила, што е едан другом избеседио, тако што е Тома рекао Милутину да е Турчин остае дакле не посведочи за дукате, кое Милутин посведочи. Зато нека Тома плати штроф, а равно и Милутин што е Томи изнео стари посал на очи, за кое народ закључио, а и магистрат пупликовао кои би поменуо што за старо прошадше, тако нека Милутин плати штроф.

327.

Павле Вучковић даје од себе сведочбу пред таначом, да је примио своје наследство.

23. Октомра лета 1733.

Ја доле крају именовати и подписати са овим писанием обзнануем сваком, и на ведомост даем, како духовнаго реда начелником тако и световнаго равно, коме буде се надлежапо предложити да буде верователно, како ја Павал Вукович, син најмлађи родителев моих вечне памети споменутога оца моего Вучка и матере мое госп. Јане, ја по начину и извиђенију, што остало после родитеља моего госп. Вучка, тако и што се затекло до сего времене код матере мое госп. Јане од очинства моего и материнства моего, ја моју достојну чест прими еште за живота госп. мое матере, што се у чем затекло од свега и од свашта. И то примих при варошком поштеном таначу, на кое и варошки протокол болше хоће сведетелствовати са моим истим рукоподписанием, да ја више нехошту истраживати, нити ја, нити по мне кои буде, ако сад и без жене есам, а лета имајући у животу своем 25, да неимам више ништа изтраживати нити од очинства нити од материнства, ако и мати еште жива ест, но обештајусе и по смрти мое матере, да нехошту више изтраживати него са овом мојом достојном честију од очинства и материнства что примил есам овде на поштеном варошком таначу, и сотим есам довољан и контент за кое и болше потврђус именом и крстом место печата потврђују.

† Ја Павал Вучковић,
контент овому писму.

328.

Суђење по жалби католика Габре Сегединца Мишка Стрелића на два сина Павла Перкаћанина.

16. Октомра лета 1733.

Обтужуе овај католикус Габра Сегединац и Мишко Стрелић ова два сина Павла Перкаћанина, што су ноћу

у очи уторника, кад су ишли из под Муханата и есу срели ова два крсћанина Павловића синове с колма и с волови, идући најпре рекао Габра: мегал баћо; помиславајући да су из Турбалента;[1] кезећи се, и того ради рекао мегал Баћо. Кад су чули Павловићи, дае рекао Гавра, мегал баћо, онда рекао Лаза, да видим кои то говори, мегал Баћо. Тако онога часа udари с ћулумком Гавру у главу, и разбио главу, и такођер овога Мишка Стрелића ударио, и они почели говорити: не удри брате Лазо, ми смо варошани, и кад није хотео престати, тако се и они почели бранити и ни почели бити мотиком и бранити се един од другога; тако тешчају ишту правицу, а на душу узимљу и под клетвом хоће јурамент положити, да е тако било, а тако и сами Павлови синови посведочише, да су најпре почели бити ове крсћане и udари двапут.

Доконато за тешчание крсћана. Овај старии син Лаза да остане на аришту, и место брата своего да трпи арешт, за негово овако безделие, што е почео људе напастовати на праву путу, а без узрока био и тукао, зато да трпи арешт, и да плати вароши штроф а к тому у напред ако би се у оваком или у другом најманшем постигли, тако не само што ће трпети арешт него хоће и очивестну каштигу.

Са крсћани лепо помирише се и самирише се од свега и од сваштa, ови синови Павлови.

329.

Јелена и Пауна ћерке пок. Пеје сведоче пред таначом, да су своје насљество по тестаменти њихова Оца примили од њихове маћеје Иване Пејинице.

25. Октомрия лета 1733.

Ми доле крају именовате и подписате са овим нашим писанием обезнануемо сваком и на ведомост

[1] Село близу Будима.

даемо како духовнаго реда тако и световнаго, коме се буде надлежало предложити, да буде верователно, како ја Елена тако и ја Пауна обадве кћери рођене нашего родитеља вечне памети поменутога именоватога Пее, Бог даму душу прости.

Тако ми две кћери рођене есмо претендирале и истраживале тал од очинства нашего, што есте после оца нашего при нашој мућеи Пеиници именоватој Ивани, како у движимом тако и недвижимом у свему и у свачему остало. Тако ми обадве прилучившихсе оного времене на самртном концу покојнога родитела нашего, и нам что есте оного времене на своему концу преко свои уста и у тастамент своју сложио, свакој по 15 фор. и по два сахана бакарна. Тако ми од толикога времена тастамент очину изтраживајући, да болше посведочи, ми тастамент изобрести немогосмо, него како крштене душе исповедисмо на поштеном варошком таначу.

Что отац наш покојни нам есте уредил и оставио свакој по 15 фор. и два сахана бакарна, тако ми сад есмо примили ид нашего очинства нам нашу определену чест достојну од наше маћее именовате Иване Пеинице цело готово у готовом новцу 15 фор. и два сахана. Зато и того ради ми рођене кћери нашего родитеља, издаемо наше рукописание нашој маћеи Ивани и нејним наследником, да не хоћемо ништа више истраживати, нити ја Елена нити ја Пауна, него ми есмо са овим доволне и контенте, како ми и наши по нам кои буду, да смо контенти по нашега покојнога родитеља по неговој уредбн есмо контенти и доволни, за кое и болше потврждуем нашими именми за болше верование а крстом место печата потврђуемо.

† Ја Елена Пеина кћи контента.
† Пауна кћи Пеина контента.

330.

Блажа Раденковић из Сентандреје и Јован Павловић равнају се пред таначом.

18. Ноемриа 1733.

Што овај госп. Блажа Раденкович од Светиандреј положио 12 фор. а заедно са Јованом Павловичем, и тако 12 фор. положио Јован Павлович, за узрок некога термина рад некоега сукна, што су имали по међу собом погођено, за кое протокол сего 16. Октомра и лета 1733 болше ће сведочити, како и што изпомеђу них било тешчание. За кое данас овде на поштеном варошком таначу помирише се и сложише се, и положи Јован Павлович 6 фор. на храм светаго Димитриа, како што се и зарекли били, која страна фалила буде, она да положи, кое и положи Јован речени 6 фор. а тако и Блажи Раденковичу за негов трошак положи 4 фор. 25 нов. од своега и од свашта помирише се и сложише се и више ништа да неима един од другога тражити нити изтраживати.

331.

Ђорђе, Панајот и Никола трговци из Београда равнају се пред таначом са Атанаском Јанковићем и Петром Миловановићем Сабовима будимским.

16. Децемра лета 1§33.

Того за узрок претензие од госп. Ђеорђиа Панаота Николе трговаца Белграда од М. Атанацка и мајстора Петра Миловановића што су дужни 202 ф.

Обешташе се ова два ортака реда сабовского какоти М. Атанацко, Јанкович и М. Петар Милованович, што су дужни по својој облигаци и овомгосп. Ђеорђију и Панаоту и Николи трговцем од Белиграда, по едној облигацији и по другој остали дужни од аба 202 ф. како облигациа служи, да е термин прошао и нису

платили. Зато сад на поштеном варошком таначу обешташе се да ће платити овај капитал новаца 202 ф. реченим кредитором, и положише своји последна 2 термина, како ти први термин сад гредушти кечкеметски вашар, у Марту у лету 1734, а тако и други термин такожде сего лета 1734. и вашар Сегедински, кои бива о Ђурђеву дну, ако ли не буду платили, то обештавају се и трошак положити овим трговцем, ако буду у напред почели судом истраживати ове свое новце, што буду показали право поред свое правде, то да плате.

332.

Ђаци Хрвати жале се на Михајла Пејића што им је погрђивао веру.

8. Јануара 1734 лета.

Ови дијаци и штуденти Хорвати предложише тужбу на овога Михаила Пеића што е у механи почео се са с ђаци дишпутати, и рекао грубу реч, рад вере и закона, какоти чија вера стариа, дијак одговорио, ваша вера стариа, а мисмо нови закон примили. Ипак рекао Михаил, наша вера стариа, како и есте Власи на небу, Власи на земли, а Шокци у паклу и духан пију, и друга злословија, кое се и посведочило, дијаци тешчају ишту правицу.

Д о к о н а т о.

Овај Михаил за његово грубијанство што е згрубио и што е избеседио супрот вера и закона. Зато нека трпи очивестну каштигу пред народом своју каштигу 24 штапа, а у напред, ако би се постигао, или они или други, хоће имати своју заслужену каштигу и штроф.

333.

Суђење сину Вуче ћурчије Ђорђу, што је на својега оца руку дигао.

1. Ферфара. 1734. лета.

Обтужи овај Вуча ћурчиа своего сина Ђеорђиа, што е дигао своју руку на оца и на матер, и оца своего ударио цепаницом у леђа пустицом, и да се ние отац негов сагнуо, и главу би му разбио, а ктому оца своего непочитуе не слуша противи се, тешча иште правицу.

Д о к о н а т о.

Ово дете што се показуе из младости не ваљало и непослушливо, него противи се своему родитељу, а ктому и на оца своего руку дигао и цепаницом оца ударио. Зато да има очивестну каштигу на пијаци у Сивцу да трпи на себе 24 штапа, а у напред ако се у чему год најманшем постигне, хоће имати и другу резолуцију од пош танача.

334.

Општински договор због варошког дуга.

Сего 3. Ферфара 1734.

Госп. варошки биров Рајко Перерадович, Орестие Радишић, Јефтимие Кнежевич, Јоан Цветинович, Живан Бранкович, Живко Ратковић, Михаел Иванович, Антони Милошевич, Јефтимие Давидович, Лацко Јосифович.

Ови више писати господари таначници бише на скупу и на савету скупа заедно, а за народно дело, какоти ради овога варошкога дуговања, што е наш народ и општина затекла се у дугу, того ради промотрение чинише, да се пише молбени едан мемориал у славни магистрат, да се понизно молимо славном

магистрату, да нам дозволе и допусте да опет порежемо порез дуга по народу, а на народ затекло се дуга до сего дна кое ком како и облигацие сведоче, како ће последовати.

1. Госп. Хелерини хауптману у граду	900	фор.	
2. Госп. Отел крикс комесару .	1200	„	
3. Госп. Цииг лајтману . . .	300	„	
4. Госп. Шот хаоптману . . .	250	„	
5. Госп. персоналки	150	„	
6. И на ове новце интереса што е ове године нарасло	250	„	
7. Апролика варошка што е походило на варошко потребование . .	232	„	
8. Госп. бирова полепшавање плаћа нотариусу, киш бирову, толмачу, што више плаћамо, освем градскога .	168	„	
9. Што е по вароши трговцем кое ком како квите ће сведочити . .	272	„	63 н.
10. Госп. епископу нашем милостиње	160	„	
11. Храму нашем св. Димитриа	1700	„	
Сума . .	5682	ф.	53 н.

335.

Танач расправља спор Анђелије Стојановице и њезина сина Петра и снахе

3. Ферфара лета 1734.

Предложи пак мемориал славној комесии ова госпођа Анђелиа Стојановица за узрок извидети тастамент его почившаго господара Стојана Поповича, что у тастаменти есте уредио, и како тастамент указа, да ако не би се могла домовница са сином сложити, тако

да она има власт све колико своје са собом узети, што е год принела ка своему мужу, а втому тастамент показа, ако би син и снаха пазили и почитовали како своју матер, тако она на своем концу, каде хотела буде своју тастамент уређивати, од овога нејна дома поклања половину своему сину Петру, и по тастаментској оној уредби есте престала и контента била како тастамент очина показала есте. Међутим да се има дати домовници Анђелии преко нејнога власнога имања из дома у готову новцу 40 фор. пак да буде сотим контента.

Саде како извиђава се, да речени син Петар Стојанович и снаха нису хотели очине тестаменте обдржати, нити по тастаменти са матером својом лепо живети у љубови, тако зактева ова Анђелиа, да по тастаменти своего мужа своје власно прими ка себе, што е год нејно како и тастамент показа, дом виноград, казан и проче, а тако и оно уречено у готову новцу 40 фор. иште да се испуни по тастаменти.

Доконато.

Каде син и снаха нису хотели почитовати своју старицу, како матер своју а тако и тастамент и уредбу оца своего нису обдржали, тако ова стариа Анђелиа нека своје власно што год има своје, нека к себе пребере, како овај дом, коега веће есте обештала и у тастаменти своего мужа ставила и поклонила своему сину Петру, тако и нега и винограде и све своје мало много движимо и недвижимо, у чему се што затекло, нека прими ка себе и ни ушто да се Петар син неима више мешати, нити да буде од шта нејна господар, него есте Анђелиа старица од свега госп. а Петар Стојановић саде таки да има положити својој матери по тастаменти 10 фор. а за оно 30 фор. термин гредуштти св.

Ђеорђие да плати све без сваке речи и прекословиа, на кое и контенти бише една страна и друга.

336.

Нарeђује танач сиротинске очеве Јов. Хажи Дамњановића и Николу Стојановића.

Сего 10. Ферфара лета 1734.

Свештено протопоп Нестор Живанович. Госп, варошки биров ешкути и танач сцупа заедно са 24 господара бише на савету и на договору заедно, поради овога сиротинскога дискоса, да се почне просити по цркви и по други мести у дне неделне и свеце, како и досле обичај био.

Тако наредише ова два господара, какоти госп. Јоана Дамњановича и госп. Николу Стојановића да они послуже како сиротински оци за ову годину дана. И што буду прекупили на онај дискос, оно да имаду у тефтер писати, и на пол године да даду све хесап од онога сиротинскога прихода едан сиротински отац да држи свој тефтер, а други сиротински отац да држи касу, и од оне касе или ти од они новаца, да се неима ни на едну страну дати ни едан новац, без знања варошког танача, него гди потреба будет од они сиротински новаца да се даде, тако длжанствују ови сиротински оци прегласити се код поштеног танача.

337.

Да се казне Јосиф Чрнојевич и његови другови, што су апсеницима давали ракије.

16. Феуфара лета 1734.

Подпадоше арешту овај Јосиф Чрнојевич Станисав Текераш, Михаилица свирац, а за узрок овај, што су арештантем вина ракие приносили, а бивши нима и

свима заказато, да арештантем вина, ракие, и друге вешти у арешту да се не донесс, а они есу преступили варошки указ. Зато доконато да ови 3 партаи имаду трпети пред радодом очивестну каштигу и свакои да се удари по 30 штапа.

338.

Деоба имања пок. Јована Пејина.

Тако сад показаше овде на поштеном варошком таначу, да се она сермија почившега господара Јована неина мала сермиа потрошила и расточила и неима од сермие ни новца.

Него показаше што се затекло у движимом и не движимом, то ест што се затекло како и последует.

1. Ова стара кућа како год стои и сад.

2. Тако и ова нова кућа што се почела правити, кое се еште ние савршена.

3. Половина дућана са Филом Томићем.

4. $^{3}|_{4}$ винограда а на три места, како книге болше ће сведочити.

Како извиђава се да ова субштанциа или ти рећи имение што се више пописало, н натом есу наследници синови и кћери остали после нихова родитела Радована са матером именоватом Сандом, и тако надлеже се сваком чест да се учини наследником, прво. Санда Радовановица, 2. Живана Јовановица, са пасторком Аном, 3. Никола Радованович, 4. Попа Игњата попадија Стана, 5. Попа Дмитрова попадија Петра.

Тако опредељуе се овој старијој. снахи именоватој Живани Јовановици вадовој, оној нови дом што е почет а не савршен, тако оно едно парче винограда у Цифрибаиру $^{1}|_{4}$ винограда.

1. А за узрок овај прво што се сермија покојнога Јована 200 ф. потрошила и неима од сермие ни новца.

2. У тим да буде реченој Живани Јовановици од свога Јованова очинства и материнства тал, и да неима више ништа истраживати нити од мужевлева очинства и материнства тала, ни од дашта, него сотим да буде контента и доволна.

Тако и овој Јовановој кћери именоватој Ани котора удомлена есте из комуна и на њу потрошено, ис комуна, како приложена шпецификациа болше сведочити, и ној реченој кћери Ани Манојловици опредељуесе од нејна очинства и материнства, од свега и од свашта, нејна чест, овај виноград у Цифрабавру $^1|_4$ кои и на нејно име есте куплен, тако и она нека будне контента, и к тому више да неима истраживати, нити од нејне бабе именовате Санде Радовановице, нити од нејне маћее Живане, нити пак од стрица, нити од тетке, нити она, нити по ној кои буду наследници, него са овим да буде контента и доволна.

А што се дотиче до остали наследника остатни после почившега Радована Вуића, како негова домовница Санда и едан син именовати Никола, тако и две кћери, а по имену Стана попа Игњатовица и Петра попадиа попа Димитрева за нихову уредбу оваки ред уређуесе.

У првом пункту.

Мати старица Санда да остае у свему и у свачему господарица, док је год Жива и нитко да неима ништа претендирати за нејна живота, нити да изискуе своего тала од очинства, него она са свим движимим и не движимим да упраља и да биршофтуе докле е жива.

У другом пункту.

Кћери две попадие да буду мирне и у миру за живота материна, да не изискују своега тала за жи-

да она има власт све колико свое са собом узети, што е год принела ка своему мужу, а ктому тастамент показа, ако би син и снаха пазили и почитовали како своју матер, тако она на своем концу, каде хотела буде своју тастамент урећивати, од овога нејна дома поклања половину своему сину Петру, и по тастаментској оној уредби есте престала и контента била како тастамент очина показала есте. Међутим да се има дати домовници Анђелии преко нејнога власнога имања из дома у готову новцу 40 фор. пак да буде сотим контента.

Саде како извићава се, да речени син Петар Стојанович и снаха нису хотели очине тестаменте обдржати, нити по тастаменти са матером својом лепо живети у љубови, тако зактева ова Анђелиа, да по тастаменти своего мужа своe власно прими ка себе, што е год нејно како и тастамент показа, дом виноград, казан и проче, а тако и оно уречено у готову новцу 40 фор. иште да се испуни по тастаменти.

Д о к о н а т о.

Каде син и снаха нису хотели почитовати своју старицу, како матер своју а тако и тастамент и уредбу оца своего нису обдржали, тако ова стариа Анђелиа нека своe власно што год има своe, нека к себе пребере, како овај дом, коега веће есте обештала и у тастаменти своего мужа ставила и поклонила своему сину Петру, тако и нега и виноградe и све своe мало много движимо и недвижимо, у чему се што затекло, нека прими ка себе и ни ушто да се Петар син неима више мешати, нити да буде од шта нејна господар, него есте Анђелиа старица од свега госп. а Петар Стојановић саде таки да има положити својој матери по тастаменти 10 фор. а за оно 30 фор. термин гредушти св.

они буду могли помеђу собом погодити, или да се шацуе, пак да исплати пошто есте праведно. Довољава се и допушта се од поштеног варошког танача како се они помеђу собом погоде, тако и да остае на кое и ова Живана Јовановица бих контента и доволна.

Сему доконанију бише контенти и доволни ниже последујушти наследници а по имену за кое и болше потврждују.

(†) Санда Радовановица контента.

(†) Живана Јована Радована домовница контента.

(†) Ана Манојловица а кћи Јована Радовановића контента.

(†) Никола Радованонич контент.

(М. П.) Стана попа Игњатовица, поп Игнац писа.

339.

Устав Табаакоr цеха у Сентандреји од год. 1769.

Артикула из цеха тавачкого, из самаго оригинала совокупленна и составленна. на урежденије тојажде компании, како Декану, тако и калфам всјем на приложение прошениие им изданнаја, како имут по сиље их обходитисја; им же ашче котори би противен јавилсја, штраф за всјако преступлениие, поставлен им јест: јегоже должни с благодаренијем всјаки за свое преступление и оправденије доброхотно издавати сљедуемим начином.

Артикул 1.

У свако време должни есу калфе единога стариега међу собом имати, то ест Декана, кои у пошчењу свакoм и у другом добром дјелу находисе, и могао би их савјетовати и научити всјакое доброе и богоугодное дјело; и всјакаго непослушнаго калфу, да има власт глобити, на едан месечнии хак,

вота материна, него нека се у трпе докле мати жива а мати хоће на своему концу своим децама праведно поред своe душе и правде учинити у тастаменти уредити сваком своју достојну чест, од очинства и материнства.

Трећи пункт.

Никола Радованович најмлађи син нека буде са матером заедно у чему се год што затекло, али мати да буде газдарица и предњак, а нека Никола буде послушлив и покорлив своеј матери у свему, што му мати буде заповедала, ако ли буде Никола противно и непослушао свое матере за нејна живота, теби дошло се код поштена танача пригласити и тужити се на Николу, тако Никола хоштет лишен бити свое части како очинства тако и материрства. Него нека буде у свему послушлив и покорлив.

К тому ова Живана вадова Јовановица своеволно и у лубови бивши поклони своему деверу Николи Радовановичу остатне халине од нејна мужа Јована Радовановица ђурдиу, доламу, појас, љубве ради за у напред да у љубови живе, а нека Никола исплати што е на оној ђурдии дужно 5 фор. и на појасу 17 фор. тако нека исплати пак нека буде господар од ђурдие и од појаса.

Приложи овај свештено јереј Петар Игњаци Радованович, зарад ове уредбе што е уређено све есте лепо уређено, такмозактева, да што се есте определило овој снахи нiховој именоватој Живани вадовој Јовановици онај нови дом и виноград како протокол указуе да буде нејн тал, то зактева да се доволи да ној Живани речени Патер Игнац у готову новцу исплати ову нејну чест од нејна мужевлева тала, она своју страну да може искупити под цену, пошто се

они буду могли помеђу собом погодити, или да се шацуе, пак да исплати пошто есте праведно. Довољава се и допушта се од поштеног варошког танача како се они помеђу собом погоде, тако и да остае на кое и ова Живана Јовановица бих контента и доволна.

Сему доконанију бише контенти и доволни ниже последујушти наследници а по имену за кое и болше потврждују.

(†) Санда Радовановица контента.

(†) Живана Јована Радована домовница контента.

(†) Ана Манојловица а кћи Јована Радовановића контента.

(†) Никола Радованонич контент.

(М. П.) Стана попа Игњатовица, поп Игнац писа.

339.

Устав Табаакогь цеха у Сентандреји од год. 1769.

Артикула из цеха тавачкого, из самаго оригинала совокупленна и составленна. на урежденије тојажде компании, како Декану, тако и калфам всјем на приложение прошениие им изданнаја, како имут по сиље их обходитисја; им же ашче котори би противен јавилсја, штраф за всјако преступлениие, поставлен им јест: јегоже должни с благодаренијем всјаки за свое преступление и оправденије доброхотно издавати сљедуемим начином.

Артикул 1.

У свако време должни есу калфе единога стариега међу собом имати, то ест Декана, кои у пошченју сваком и у другом добром дјелу находисе, и могао би их савјетовати и научити всјакое доброе и богоугодное дјело; и всјакаго непослушнаго калфу, да има власт глобити, на едан месечнии хак,

Артикул 2.

Кад се деси кои калфа у краљевску или привилегијалну варош доћи, у аћамајстора да остави оружје и торбу своју и от аћамајстора запитати конак Деканов, коему да отиде сам тај калфа, или да га дозове к аћамајстору, да се поздрави с њим, и тако Декан дужан е с аћамајстором показати калфи, какав е обичаи онде посао тражити, и да му наће посао; а онај калфа дужан е Декану за труд захвалити.

Артикул 3.

Прошавши двје недеље дана, Декан да има калфе призвати, и от пришалаца калфе књигу мајсторску наученну изискати, и потом Артикул им всјем во слишаније таки очитати, слушајући калфа пришалац, дужан е по правици тој да живи и да плати у скупштину 12 ҳ. такођер и друге калфе све, есу дужни, по пришествији сваке две недеље да имаду положити после литургије по 2 ҳ. у калфенски сандук, за своју потребу до последка.

Артикул 4.

Декана калфе о сваком новом љету, кад год и и мајстори цехмаистора избирају, да могут изабрати и ктому аћамаистора, коих обадвоицу, како аћамаистора, тако и Декана, дужни су калфе поздравити с достоим респектом. И ако су видели, да се частно и поштено Декан за годину обдржарао, и по артикулах калфенских ходио; свободу опет њега ако хоћеју, на ново Деканом поставит и поздравити, а Декан дужан е за братску љубав благодарити и у боље состајание усиловати себе доводити, гди аћамаистор дужан е посовјетовати све калфе, како треба им обходити се и

у каквом они званију се находе да честно и поштенно ваља им живјети. А Декан није свободан више непослушна калфу глобити, кромје едан месечнји хак, то ест 4 форинте.

Артикул 5.

Декан кад год хоће калфе да скупи, свагда ваља најпре да се договори сас аћамешчером, и тако да их сабере, и ако кои калфа има какву тужбу предлагати, дужан е перво устати на ноге и дати у суд 15 ҳ. и потом јавити тегобу обштини, ако ли би не устао на ноге, има свободу Декан с аћамаистором глобити таковога калфу на едан недељски хак, ако ли би какав голем посао био, те неби могли доконати сами, то да имаду пошченом цеху предложити, где се могу онаков тужбе окончати.

Артикул 6.

Каде кои калфа хоће тужбу своју какову год обштини предложити и суда зактевати од Декана, ваља да положи 15 ҳ. на астал, и тада тужбу своју да предложи и то без сваке срдбе да положи на астал пред браћу новце, ако ли би са срдбом положио и бацио на астал, те би се чуо звекет от новаца, дуплом да плати; и докле е сандук калфенски отворен, да има тужбу предложити; а кад се сандук затвори, те би онда кои тужбу предложио своју, дужан е платити међ своју браћу две пинте вина глобу, или 23½ ҳ,

Артикул 7.

Кад су калфе на скупу, те би се кои трефио калфа с другим псовати с неприличном псовком, како некои калфе обичај имаду ружно се псовати, то такоме калфи

цео таршпехар да му е глоба, ако ли се кои заклиње сам, пинту вина да има глобу платити, без сваке милости то ест $11^1/_2$ ҳ. а аколи би кои калфа казивао напоље што се доконава кому међу нима, таковога калфу Декан има глобити без милости 50 ҳ.

Артикул 8.

Када калфе на скуп иду, да неима ни едан калфа без штапа доћи ко аћамајсторову дому, и да ние слободан ући у аћамајсторову собу са штапом, пинта вина глобе $11^1/_2$ ҳ.Но честно, лепо и трезвенно, ако ли би кои пијан дошао, да му е глоба без сваке милости 25 ҳ.

Артикул 9,

Аколи би кои калфа своим противлением не дошао на собрание братско по заповјести Декановој, у аћамештеров дом на онај час, то да има Декан от онаковога калфе глобе узети у општину 25 ҳ. ако ли би други и трећи пут онаи дан зват не хотјео доћи: то непокорства ради и непослушенија свог, Декан онакога противника да има без сваке милости шчрафовати 1 фут. ало ли би се кои га зове, да јави Декану, да би знали за њега у каквом е состојанију, и неће бити дужан шчраф платити.

Артикул 10.

Декан дужан е свагдар старост имати на свагда калфу, и на његову плаћу, кои е чега вредан; а ако ли ние вредан на дан по 25 ҳ. или на недељу 1 фрт. или на месец 4 фрт. имати плаћу, то онаковога калфу с маистором дужан е погодити по делу његовом. После тога ако види Декан, да добро онаи калфа послуе, те би цео недељни хак заслужио,

то да имаду от маистора изискати, а калфа нека послуе, што лепше може, тако по послу хоће му се и хак спорити по артикулском обичаију.

Артикул 11.

Ако ли би се коме мајстору потребовале калфе у занат, а неби своеволно хтели доћи, то да има Декан призвати и приказати им, да од свои послова или од каква год другог посла престану и на мајсторски посао что скорие могут ити: ако ли би као калфа не хотео ити и послушати своега Декана, то да има Декан скуп учинити, над таковим непослушним и противним калфам глобити без сваке милости 2 форинта.

Артикул 12.

Ако ли кои калфа тарш-пехар није исплатио, дужан е о том старати се, и усиловати и неплатити зашто дотле цео неделски хак, или каква друга плаћа нeће му се плаћати, за кое другога кривити неможе. А ако ли би се кои импилир, то ест неправилни калфа трафио, да послуе у кога мајстора, а Декан извести се, то таки да га има дигнути од посла, и мјесто његово дати поштенога тарш-пехарскога калфу. А ако ли би пак трафио се кои тарш-пехарски калфа пословати у импилира, или неправилнога мајстора, то таковога калфу да е свободан Декан, всеконечно не примити више међ калфе, тако равно нити ће га у цех међ мајсторе примити за мајстора бити.

Артикул 13.

У свако време шегрти подужни су калфама као своим стариим постељу наместити, и другом прекладном службом послужити, то ест, свећу ужећи, фуруну

наложити, и ако би калфа отишао гдје на поштено мјесто, дужан е шегрт мајстору јавити и отити калфу тражити. Еште дужан е старати се шегрт, изискати од мајстора кад е време фруштуку, што се нађе поред ракие, леба илити ротквe, или сира, или лука, или лепа купуса, или како се може проћу времена.

Артикул 14.

На сваки дан, дужни су два калфе код мајстора упословати оволико кожа, за едан дан оструrати сирови кожа 120, за едан дан промити и подмазати, едан дубек руја истући за ситно, и едан дубек за аргасмо. За едан дан три калфе да перверишу и очупају 120 кожа ударити из креча. За едан дан калфа да има 20 кожа мајсторови толу опрати, а 20 кожа смрадни оструrати и к тому по две калфенске и шегртске, тее свега 44 коже. Други дан 22 преправљати, а трећи дан аргасати 22 и на таван окачити. За едан дан две калфе боју изтући, опрати и бојадисати 40 жути мешина мајсторски; за едан дан два калфе, да намажу и нагазе и оперу, ако су кордовани да истружу престипшу, к тому и боју црвену да захвате. За едан дан два калфе, да из бое изваде поштено по обичају и промију на води. За едан дан два калфе 40 кордована илити мешина да намажу и оперу поштено, тако да и бојадишу црно; ако ли се десу кордовани да и оснружу изгажења. За едан дан едан калва, да има 20 мешина црвени отпердашити, и сам с вечера да суладише, по своеј вољи лепо. Ако ли би кои калфа хотео на кожу пердашити, то од едне црвене мешине има $1^1|_2$ ӿ.. од кордована $3^1|_2$ ӿ., а од црне мешине 2 ӿ. и то ако неби калфа чисто, лепо и добро упословао, хоће по артикулу без милости каштигу калфенску и штету мајсторску трпети.

Артикул 15.

Ако би кои калфа своим небрежением мајстору своме коже ружно изпословао, да е мајстору на штету, тада мајстор да се јави Декану, а Декан да скупи све калфе, да провиде ону штету. и колико шацују штете бити, то онај калфа сву штету мајстору своме да има платити поштено, и међу калфа штрош без сваке милости да положи 1 фор.

Артикул 16.

Кои би се калфа погодио код мајстора кога за годину занат пословати, и у погодби се погодио, да на своју страну би могао коју кожу упословати, то да има те коже на двапут извадити из посла, нити пак кои калфа, ако би рано свршио свои посао, да може или посленим дном кое куд шетати те по туђи дућани; кое ако би кои преступио, то глобу има положити 25 ҂.

Артикул 17.

Кад кои калфа почне у кога мајстора пословати на недељу или на месец, на бело вадити, кордоване илити мешине илити друге послове у занату табачком кои се находе, да неима мајстора онда оставити, кад е највише посла, или пред вашар, или кад е његова воља, на штету мајсторову; но да гледи прикладно време, да не учини штету мајстору, и себи безчестие да не нанесе; а потле временом без досаде мајсторове, може опроштење поштено от мајстора узети и отити. Ако ли би се кои нашао, да би оваку штету наносио или учинио, то штрафован буде неделским хаком то ест 1 фор.

Артикул 18.

Калфа да неима слободу избирати мајсторе ни едан, у кога ће пословати, него по обичају и по реду артикулском, две недеље да има на проби пребити, а после пробе ако му се не свиди онде остати, слободан е паки посао тражити, где ће му се опет поштено место дати; ако ли би пак однео своју торбу од првога мајстора, где е био к другому мајстору и хтео би опет натраг доћи где е био, тај да се глоби два недељска хака без сваке милости, то ест 2 фор. и да ние слободно подсмевати се нит калфа мајстору, ни мајстор калфи, него сваком своe поштење да остане под тврдом глобом.

Артикул 19.

По Михолу дну сваки калфа да има устати у три сата на шевећелију пословати, а мајстор еднога печена копуна и пинту вина да има дати меште алдумаша; и калфа такођер подужан ест дати толико о воскресенију колико и мајстор, кад хоће да отпочива у јутру а кад почне пословати, најпре Божију службу да има совершити; то ест Богу се молити, и за науку шегртом бити: ако ли би заборавио калфа Богу се помолити, таки да има мајстор зовнути к себи Декана и јавити му; кои Декан има слободу глобити таки онакога калфу на едну пинту вина, без сваке молбе; а ако би и други и трећи пут сагрешио, цео неделски хак да има глобити. Ако ли би кои шегрт у томе согрешио, да имају калфе их изћушати.

Артикул 20.

Ако ли би се нашао кои калфа, кои би тајно захтевао другому мајстору пређе времена од свога мај-

стора отити, онаковога калфу може Декан глобити на едан месечньи хак, то ест 4 фор., а мајстора онаковога, кои би калфу мамио, по артикулах цеховньих да се има глобити, и да ние слободан калфа мушчерију мамити от первога мајстора под остром глобом.

Артикул 21.

Калфе да имају особити сандук и свакојакога доходка, што међу собом имају у онај сандук да мећу, и свакога новога љета кад се пременуе Декан, да имају и хесап частно от њега узети. И ако би се трафило, да се кои калфа у тешкој болести нађе и неимао би се с чим заранити, то да има Декан дати из општинског сандука ему на трошак, а кад оздрави,да има онолико у скупшчину вратити, колико е у болести изузео; а ако ли би умрео, да имају и мајстори у помоћ бити, и да га лепо саране и испрате по обичају христијанском, за кое ће Господ Бог платити онаковим, кои у помоћ бивају у нужди. Ако ли би кои калфа лености ради не испратио, то такова калфу глобити 25 ҂.

Артикул 22.

Како из ружице леп мирис исходи, тако и из сваког калфе доброћутност, да едан другоме у свакој нужди доброволно и братски јави се, како у содружеству здравија и веселости, тако и у свакој скорби и печали, а највише у тежкој бољезни, на сваку ноћ по два калфе код болесног стајати, ради умјешнога разговора и послужена различита, а дањом по едан, и тако чинећи едан другоме љубав братску и вољу божију хоће исполнити.

Артикул 23.

Све калфе међу собом да имају лепо и пошчено и братски живјети, сваки проћу себе мирнога и пошче-

нога млада момка и мајсторскога да дозна, и да держи себи за брата, од кога свако добро може чути, и чувати себе от свакаго зла, и од сваке нечисте и неваљале бесјсде задржавати, а свакога њему подобним пошчењем почитовати: а наипаче от свега; конака на јабани или на другом месту конечно не имати, нити почивати, нити пак от вечере да имаду остати под глобом еднога недељскога хака то ест 1 ф. Ако ли би дерзнуо кои други пут согрешити противу сего артикула, то дупло каштигат хоће бити 2 ф. и онда ће се показати сам, какав е пошчен калфа.

Артикул 24.

Ако ли би кои калфа у неделниј дан от нехатства свога остао от божествене литургие, и ако би дошао, а не дошао би пређе еваггелија, или на свету литију не отишао би, и по реду свом пред мајстори не пође, да га има Декан со обшчином шчрафовати 50 ӿ.

Артикул 25.

Кад се шегрт ослободи, подужан е дати кршчење 75 ӿ.

Артикул 26.

Калфа да има свакиј на тарш-пехар 5 ф. дати и свакоме калфи по едан цвет, от кога тарш-пехара 3 ф. мајсторски, а 2 ф. калфенски.

Артикул 27.

Калфа са шегрти, с кочијаши и с битангама да се не држи, нити с њима да се шета, и без палице да неима ходити, една пинта вина глобе то ест 11 1/2 ӿ.

Артикул 28.

Кад су калфе на скупу, ако коме од калфи дугмета на долами не буду запетљана, на едну пинту вина глобе да има дати 11$^{1}|_{2}$ ꭗ.

Артикул 29.

У механи слободно свакомъ калфи едну ицу вина попити стоећи на ногу, а не више, пинта вина глобе. Ако ли би хотјео у кога пошченога мајстора пити, да е слободан и више.

Артикул 30.

Декан да има старост со обшчином, кому кључ от обшчинскога сандука има вручити и дати, то ест, оному најмлађему калфи, кои прек године сабирати калфе, и звати у скупшчину братску; ако ли би изгубио кључ тај калфа, пол тарш-пехара глобе да има без сваке милости платити.

Артикул 31.

Каде калфе тарош-пехар пију, те играју от свое воље, да не иде ни едан калфа у танац, док не буде слобода танцу; ако ли му танц-мештер дао до руке, пошчено може играти. Пинта вина глобе, ако неби ктео то ест 11$^{1}|_{2}$ ꭗ.

Артикул 32.

Танц мешчер, кад калфе таршпехар пију, да има за танац свагдар мајстором, мајсторске жене и девојке довести, ако не доведе пинта вина глобе 11$^{1}|_{2}$ ꭗ

Арттигул 33.

Танц мешчеру свагдар да има најпре цехмајстору и аћамајстору танац наздравити, кад започну игру

пак пехар-мештеру, а ако неби тако учинио, пинта глобе 11¹|₂ ҳ.

Артикул 34.

Кад се часте калфе, танц-мешчер да ние слободан изиħи без деканова гласа играти, пинта вина глобе; ако ли Декан сатвори без цехмајстора или аħмајстора дуплом да се глоби; а калфе да имаду почекати, док се одпрате мајсторске жене и девојке пошчено; ако не би кои опратити хотјео, то две пинте вина да има без сваке молбе глобу платити то ест 23¹|₂ ҳ.

Артикул 35.

Ако кои калфа издангуби своеволно, едан или два дана у недељи, полак недељскога хака да му се плати а на више.

Артикул 36.

Ако би кои калфа другога кога био, или у курвалуку би се нашао, или би у крађу упао, или у каку год срамоту, кое би било противу артикулах, онаком безчастном калфи да има таки забранити посао не пословати код пошчени мајстора, и од онога времена да не може занат пословати, док се гођ не очисти и не опрости от онаковога дјела, кога е своеволно учинио, зашто артикулам чистота ест за потребу.

Артигкул 37.

Сваки калфа полужан ест, кад перви хак достои, код свога мајстора где е занат научио, имати калфенску књигу, са своим трошком написанну и мајстором паложити за печат 2 ф. ер неће му бити свобода дотле пословати. Ако ли би кои калфа хтео уħи у пошченни цех, мајстором бити, то дужни су калфе испратити га од цехмајсторова дома, као свога друга

и брата. А ако ли би са јабане кои калфа с књигом дошао и захтевао би у цех уђи, и мајстором овдје бити, то да има две године у једног мајстора за пробу посласи, и потом како мајстори по артикулах цеховних расуде.

Артикул 38.

Скупа све калфе свагдар на свете Троице дан, која е свим нам хришћаном помошница, дужни су подвизати се по дужности хришћанској ради прослављенија божија, ити у церков ону на божествену литургију гдје ест храм, и однети сваки по едну воштану свећу и дати, и главом онде бити и спомен противу сиље онде учити. А ако ли би кои на оној литургији не нашао се и неби дошао пре светог евангелија читана, глоба да му е 50 ҳ. И та глоба да се уложи на церков свјатија троици. А ако ли би сви обшче онда свету литургију неслушали, глоба да буде 10 ф. коју глобу на церков тујужде свјате троице правленија ради сам велики Декан да има отнести.

Закљученије.

Всја же сија артикула вишеписатаја промотрисмо и разсудисмо бити добра за управленије и обхождение житија човјеческаго, и за болшују љубав обшчества хришћијанскаго, на оддржаније и урежденије табачкога цеха калфам и шегртом. Зато на приложение их прошение и моление уредисмо овдје и постависмо, како калфе с овим занатом нашим табачким по артикулах цеха нашего мајстором кордоване и мешине пословати имут, от куда и живот свој препроводити могут; и како сами себе условали би с частним и чистим житием међу мајсторе по правам артикулским поставити. За кое ове артикуле уредисмо, от слова а-

слова потвердисмо и предадосмо им да доброхотно, своеволно, радостно, совершено све состојаштесја у книги овој калфенској имут обдержавати и исполњавати како они, тако и деца их садашнја и будушча. Вечито врстним калфам таначким издате из артикулах цеховних и печатом нашим потвержденно цехмајстором Марком Чолаковичем со аћамајстором Јованом Чачићем и прочими мајстори табачког цеха. У Сентандреји маја 6. дна 1769 года.

ГДЕ ЈЕ ШТО.

Свирка	Број	Стр.